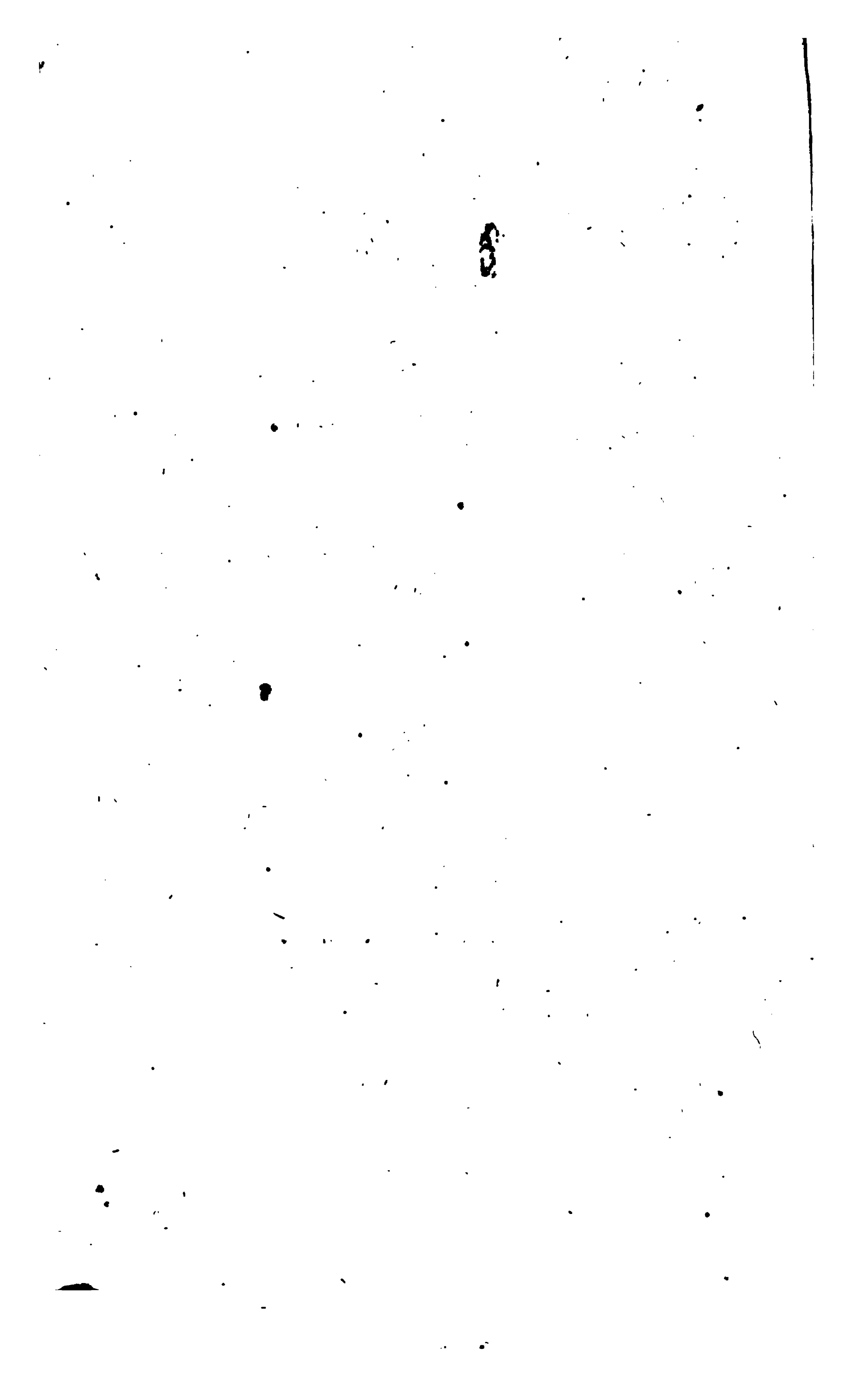

NEDERLANDSCHE JAERBOEKEN, van het Koningrijk der Nederlanden

inhoudende een Verhael van de

MERKWAERDIGSTE

GESCHIEDENISSEN,

die voorgevallen zyn binnen den omtrek der

VEREENIGDE

PROVINTIEN,

sedert het begin des jaers MDCCXLVII.

VYFTIENDE DEELS TWEEDE STUK.

1761.

TE AMSTELDAM,
By F. HOUTTUYN.

NEDERLANDSCHE
JAERBOEKEN.

AUGUSTUS.

MDCCLXI.

HOLLAND.

DORDRECHT.

KOrt na den dood van wylen hare Koninglyke Hoogheid, Mevrouwe de Gouvernante, Voogdesse van den minderjarigen Heere Erfstadhouder, ontstonden 'er Verschillen en Oneenigheden tusschen de Leden der Regeringe van deze Stad, waer toe eenige Overeenkomsten, welken door dezelven, by eene Stadhouderlooze Regeringe, met elkanderen zyn aengegaen, ten einde eene *gevoegenlyke* en evenredige Verdeeling van de Kommissien en Voordeelen, aen het stuk der Regeringe verknocht, in te voeren, gelegenheid gaven. Van deze Verschillen moeten wy onzen Lezer thans verslag doen, na hem alvorens den Oorsprong en Aert der Overeenkomsten, waer uit ze gesproten zyn, kortelyk onder het oog gebragt te hebben. Reeds in de voorgaende Eeuwe hadden 'er Oneenigheden tusschen de Leden van de Regeringe dezer Stad onderling, en tusschen de wederzyds partytrekkende Burge- DORDRECHT.

DOR- DRECHT.

ren, geheerſcht, omtrent welken zyne Groot-Britanniſche Majeſteit, Koning Willem de III, als Stadhouder van deze Provintie, ſchikkingen beraemde, die den Vrede en de Eensgezindheid ten minſten voor een zekeren tyd te weeg bragten. Na den dood van genoemden Koning vonden de gemelde Leden van Regeringe geen beter middel, om de Eensgezindheid, Vrede en Vriendſchap onder hun te bewaren en voor 't toekomende te verzekeren; dan dat, zy in twee Claſſen of Verdeelingen geſchikt zynde, de Amten en Kommiſſien evenredig onder hen verdeeld werden. Ten dien einde ſloten zy, den 29 van Bloeimaend des jaers 1702, eene algemeene Overeenkomſt, waer by bepaeld werd hoe de Kamer van Burgemeeſteren beſteld, dat is, welken tot deze Waerdigheid verkozen zouden worden; hoe men de Schepens- of Vroedſchaps-Amten, en de plaetſen in het Kollegie der goede Luiden van den Achten en der Veertigen, gelyk ook het Schouts-Amt, begeven zou; en welke Leden gecommitteerd zouden worden in de Provintiale en Generaliteits Kollegien. Doch dewyl het niet anders kon wezen, of in eene dergelyke Overeenkomſt moeſten zich van tyd tot tyd duiſterheden opdoen, en andere voorkomende omſtandigheden ook eenige byvoegingen vorderden, zoo werd de gemelde Overeenkomſt, vervolgens, by verſcheide gelegenheden, door nadere Conventien bekrachtigd en vermeerderd (*).

't Zy

(*) Van welken aert die zoo algemeene als byzondere Overeenkomſten waren, kan men uit den inhoud der-

't Zy nu de Leden der Regeringe zich eerst by de Overeenkomst van den jare 1702 in twee DORDRECHT.

derzelven afnemen, zoo als die hier woordelyk volgt.

Copie.

„ WY ondergeschreeven *Hugo Repelaar*, Præsident „ Burgemeester, mitsgaders *A. Stoop*, *H. van* „ *den Honert*, *J. van Meeuwen* en *B. van Slingelandt*, „ Oud-Burgemeesteren ende Oud-Raden, respective, de„ zer Stad Dordrecht, ter eenre; ende *D. H. Stoop*, *J.* „ *van Neurenberg* ende *J. Hauff*t, regeerende Burgemees„ teren, mitsgaders *Pompejus de Rovere*, Heer van „ Hardinxveld, *A. Repelaar*, *C. de Rovere*, Heer van „ West-Barendrecht, en *R. Eelbo*, Oud-Burgemeeste„ ren der voorsz. Stad, ter andere zyde, verklaaren „ ende maaken kennelyk by dezen, dat wy aandachte„ lyk hebben geconsidereert de tegenwoordige toestand „ van tyd en zaaken, specialyk ook met relatie op de „ voorsz. Stad, aan dewelke wy, nevens andere Re„ genten, Eer- en Eedshalven, verpligt zyn alle luister, „ dienst ende welvaart toe te brengen, en dat daar toe, „ onzes achtens, aanleiding zoude worden gegeven, „ ingevallen een middel konde geëxcogiteerd worden, „ waar door de Regeering en de Regenten dezer Stad „ wierden gebragt in eene goede Harmonie, Vrede en „ Vriendschap, en daar van geweerd alle zulke Par„ tialiteiten en Eenzydigheden, als wel voor dezen „ in zwang hebben gegaan, tot steurnisse van de pu„ blique ruste, ende vilipendie dezer Regeering, en „ interruptie van de noodige Vriendschap tusschen de „ respective Regenten, en die van dezelven depende„ ren. Ende dus wy, ten dien einde en om dat ge„ wenschte oogmerk te bekoomen, naar eene ernstige „ opmerkinge van 't gene redelyk en tot retablissement „ van de voorsz. ruste noodzaaklyk is, naar dat alvorens „ met onze Vrienden ende Correspondenten hier inne „ hadden geconsuleert ende in overleg geweest, op he„ den, dato dezer, zyn geconvenieerd en overeenge„ komen in maniere, hierna volgende:

„ Eerstelyk, dat de Regeering, zynde verdeeld in „ twee Classen, waar van de eene Classe word gere„ presenteerd door den Heer H. REPELAAR, ende an„ dere Heeren, den zelven in 't hoofd dezer immedia„ telyk volgende; en de Andere Classe door den Heere

DORDRECHT. twee Classen verdeelt hebben, 't zy die Verdeeling reeds voor dien tyd onder dezelven heeft

„ D. H. STOOP, ende andere Heeren, mede in 't hoofd „ dezes genoemd; hebben wy Ondergeschreeven ge„ zamentlyk vastgesteld, dat de Kamer van Burgemees„ teren, bestaande in vier Heeren, voortaan altoos zal „ wezen besteld met twee Heeren van ydere Classe, „ en dat zulks, yder jaarlyksche Verkiesinge, één uit „ yder Classe van de Regeering, met een gemeen con„ cert van alle dezelven, zal worden aangésteld, „ uitgezondert deze eerste ende eenige reize, die „ voor handen is, als wanneer, in plaats van drie „ afgaande Burgemeesteren, de Heeren *Repelaar*, *Stoop* „ ende *Hovert*, om de Kamer te brengen in alzulke „ egualiteit, als voornoemd is, twee zullen worden „ gekooren naar de goedkeuring en genegenheid van „ de eerstgenoemde Classis, te weeten één voor twee, „ ende één voor één jaar, en de derde na de goedkeuring „ van de tweede voornoemde Classe, voor den tyd van „ twee volgende jaaren.

„ Ende is verder by ons ondergeschreeven gecon„ venieerd, dat alle Schepens- ofte Vroedschaps-Amp„ ten, Achten- ende Veertigsplaatsen, dewelken door „ overlyden, promotie ofte andersints staan vacant te „ worden, voortaan, by aankomende beurten, zullen „ worden begeeven in zulker voegen, dat de Eene „ Classe zal begeeven het eerste door de voorsz. Classe „ van de Regeering openvallende Schepens-Ampt, de „ Andere Classe het tweede, ende zoo vervolgens: „ Dat insgelyks de Eene Classe zal begeeven de eerst „ vacant vallende Achtsplaatse, de Andere de tweede, „ ende zoo vervolgens: Dat, eindelyk, de Eene Clas„ se zal begeeven de eerst vacant vallende Veertigs„ plaats, de Andere de tweede, en zoo vervolgens. „ Met dien verstande nogtans, dat de tweede genoem„ de Classe, om goede redenen, zal hebben de begee„ ving van de vacante Schepensplaats, in de eerste „ plaatse, en de eerstgenoemde Classe de tweede: Dat „ insgelyks de eerstgenoemde Classe zal hebben de be„ geeving van een vacante Veertigsplaats, en de twee„ de genoemde Classe de tweede, en zoo voorts, respec„ tivelyk, by volgende beurten.

„ Dat, voorts, alle mogelyke middelen zullen wor„ den

heeft plaets gehad, dit is zeker, dat de zaken in deze gesteldheid gebleven zyn tot den jare 1747, Dordrecht.

„ den aangewend, ten einde het Schout-Ampt dezer „ Stad, *het* welke tot nog toe *ad vitam* is gebleeven, „ naar *het* exempel van diverse andere Steden, worde „ gemaakt ambulatoir van drie tot drie jaaren, te be-„ ginnen van den 1 Mey van den toekomenden jaare „ 1703, zullende den tyd worden waargenoomen by „ iemand van de tweede Classe, gelyk ook de voorsz. „ tweede genoemde Classe op den voorsz. 1 Mey, aan-„ staanden, de eerste begeeving van het voorsz. Schout-„ Ampt voor den tyd van drie jaaren zal hebben, en-„ de, na verloop van dien, de eerstgenoemde Classe „ de begeeving voor de drie volgende Jaaren, ende „ zoo voorts by alternerende tourbeurten, mits dat de „ begeeving van het voorsz. Schout-Ampt altoos zal „ moeten geschieden aan een Lid van dezer Stads Re-„ geering.

„ Is verder geconditioneerd ende vastgesteld, dat „ alle Commissien, te weeten, ter *Vergadering van de* „ *Heeren Staaten Generaal*, mitsgaders in de Collegien „ van den *Raad van Staaten*, *Gecommitteerde Raaden van* „ *Holland*, en *ter Admiraliteit op de Maaze*, ende in „ *Zeeland*, als mede in *de Generaliteits Rekenkamer*, en „ die van *Holland*, dewelken by de Stad, op deszelfs „ beurte, worden bekleed, voortaan tusschen de voorsz. „ twee Classen, *alternis vicibus*, zullen worden bedeeld „ ende vergeeven, zodanig, dat, de Eene Classe heb-„ bende keuze gedaan van een openvallende Commis-„ sie, de Andere Classe de keuze zal hebben ende doen „ van de tweede: Ingevalle maar één gelyk openvalt, „ ende meer gelyk openvallende van de beste, ende „ zo voorts by beurten, zonder onderscheid te maaken „ of de eene Commissie beter of slegter is dan de an-„ dere. Des zo zal nu, en voor de eerstemaal, tusschen „ de voorsz. twee Classen worden geloot, wie van de „ voorsz. Classen zal hebben de eerste keuze van de „ voorsz. Commissien, in der tyd openvallende.

„ Ende naardien de sincere meininge ende intentie „ is van ons ondergeschreeven om alle zaaken van „ Regeering, ende dewelken daar toe eenigsints spec-„ teren, te houden buiten alle verwydering, ende „ voortaan met den anderen te cultiveren een goede

Dor- 1747, tot welken tyd alle de aengekomen
drecht. Heeren, zoo de algemeene als byzondere Ge-
ver-

„ Harmonie en vertrouwde Vriendschap, zoo hebben
„ wy ondergeschreeven ook geconvenieert en vastge-
„ stelt, dat de volkomene Dispositie van alle zulke
„ permanente Ampten, waar van de twee Classen No-
„ minatie of absolute Begeeving competeert aan de
„ Regeering dezer Stad, uitgezondert alleenlyk zoda-
„ nigen, dewelken van ouds by den Præsiderenden
„ Burgemeester in der tyd absolutelyk zyn begeeven,
„ ende voortaan begeeven zullen worden, zal staan
„ aan alzulke Classe, als waar onder de Præsident
„ Burgemeester, tyde van 't vacant worden van de
„ voorsz. Ampten, ressorteert, welke vacature verstaan
„ zal worden voor te vallen, niet alleen by overlyden
„ van de respective Amptenaaren, nemaar ook by vry-
„ willige afstand van de respective Ampten en Bedie-
„ ningen. Des zo zal, omme voor te komen de mee-
„ nigvuldige resignatien, ende wel voornaamentlyk,
„ om dat niemant occasie hebbe om, zelfs in *articulo*
„ *mortis*, in præjudicie van andere, van zyn Ampt af-
„ stand ende resignatie te doen, ingeval van afstand
„ van een Ampt, noodig wezen dat, die afstand doet,
„ moet blyven leeven den tyd van een-en-twintig da-
„ gen na den voorsz. afstand, omme de Classis van den
„ als dan Præsideerenden Burgemeester van de Collatie
„ van zodanigen Ampt te doen jouisseeren; ende in-
„ gevalle zodanig een binnen den tyd van een-en-twin-
„ tig dagen na den afstand als vooren kwam te over-
„ lyden, zal de Collatie ende Bestellinge van zodani-
„ gen Ampt indistinctelyk zyn ter dispositie van alzul-
„ ke Classis, als wiens Burgemeester, tyde van het o-
„ verlyden, præsideert. Ende omme dezen aangaande
„ weg te neemen alle duisterheid, wanneer namentlyk
„ het Præsidie, met den gevolge en effecte van dien,
„ begint en eindigt? zo hebben wy ondergeschreeven
„ by dezen goedgevonden, dat een Burgemeesters Præ-
„ sidie ten einde loopt des nagts ten twaalf uuren van
„ den laatsten dag van ydere teelt, ende dat de volgen-
„ de tyd begint te loopen tot voordeel van alzulken
„ Burgemeester, wiens Præsidie aanstaande is, offchoon
„ het zelve, om redenen van absentie, siekte, ofte
„ an-

vereenkomsten, geteekent hebben. Doch in dit Dor-
jaer viel 'er eenige verandering voor. Want DECRET.
zyne

„ ander beletzel, met 'er daad nog niet was overge-
„ gaan.
„ *Eindelyk* hebben wy Ondergeschreeven vastgestelt,
„ *dat* alle zodanige Bedieningen, tot welker Begee-
„ ving de drie Koningen Avond is geaffecteerd, uitge-
„ zondert de Commissien, waar van hier vooren is ge-
„ sprooken, mitsgaders de Bewindhebbers-plaatsen van
„ de Oost- en West-*Indische* Compagnie; mitsgaders
„ de Heemraads-plaatsen in den Alblasser- en Crimpe-
„ nerwaard, welken aangaande geobserveerd zal wor-
„ den 't gunt hier voren, omtrent de permanente Amp-
„ ten, is ter nedergestelt, zullen staan ter dispositie
„ van de vier Heeren Regeerende Burgemeesteren,
„ ende die van haare Correspondentie in 't generaal,
„ met behoorlyke reflectie op de beleefstheid en rede-
„ lykheid, om die van de Eene ende Andere Classe aan
„ dezelve te doen participeeren.
„ Beloovende wy Ondergeschreeven en obligeerende
„ ons, als luiden van eer ende trouwe, het geene
„ voorsz. staat, in allen zyne Poincten ende Articulen,
„ niet alleen stipt te zullen doen onderhouden ende
„ naarkomen, nemaar door alle wegen ende middelen
„ by ons respective Vrienden ende Correspondenten
„ devoiren aan te wenden, ten einde al het zelve on-
„ *verbrekelyk* onderhouden ende naargekomen mag
„ *werden*, zonder in eenige manieren te doen, veel-
„ min zelfs aanleidinge te geeven, dat deswegens ee-
„ nige Infractien ofte Inbreuk geschieden zoude, alzo
„ wy allen 't zelve in goeden gemoede, tot onderhou-
„ ding van een mutuele Vriendschap, vermeerdering
„ van Rust en Vreede, mitsgaders handhaaving van het
„ meeste Intrest dezer Stadt, ende deszelfs goede In-
„ gezetenen, oordeelen nodig te weezen.
„ In oirconde, ende tot meerder bevestiging van het
„ geene voorsz. staat, hebben wy hier van gemaakt
„ *twee* al eensluidende Geschriften, ende met onze
„ signature onderteekent, in Dordrecht, den 29 Mey
„ 1702.

„ (Was geteekent)
„ *Hugo Repelaar.* *D. H. Stoop.*
„ *Abraham Stoop.* *Johan van Neurenberg.*

 „ *H.*

DOR-DRECHT. zyne doorluchtige Hoogheid, Prins Willem de IV, toen Stadhouder van deze Provintie ge-

„ *H. v. den Honert.* *J. Heufft.*
„ *J. van Meeuwen* *Pomp. de Rovere.*
„ *van Heynsberg.* *A. Repelaar.*
„ *B. van Slinge-* *C. de Rovere.*
„ *landt.* *R. Eelbo.*

Extract.

„ NAar aandachtige lecture, ende overweeging van „ de vorenstaande Conventie, hebben wy Onder„ geschreeven dezelve gevonden vol redelykheid, en „ overeenkomende met de Justitie distributif, ende het „ reëele middel tot handhaaving en conservatie van „ de Rust en goede Harmonie in dezer Stads Regee„ ring; vervolgens dezelve in alle haare poincten ende „ deelen niet alleen volkomen geapprobeert ende „ goedgekeurt, maar ook, tot voorkoming van de „ duisterheden, geamplieert met het geene hier na „ volgt:

„ Als, eerstelyk, aangezien het somwylen gebeurt, „ en de exempelen niet manqueeren, dat de conve„ nientie van zaaken vereischt, dat één of meerder uit „ de Goede Luiden van den Achten, welker aanstel„ ling en bediening annuëel is, met het eindigen van „ 't Jaar niet weder *de novo* worden geëligeerd, maar „ anderen in derzelver plaatse gekooren, zo word by „ deezen geconsenteert en vastgestelt, enz.

„ Ten anderen, nademaal het gebeurlyk is, iemand „ van Heeren Burgemeesteren of andere Regenten de„ zer Stadt, speculatie mochten formeeren op een Be„ diening buiten deze Stadt, enz.

„ Eindelyk, dewyl op den drie Koningen Avond de„ zes jaars by dezer Stads Regeering is gedisponeert „ van eenige Commissien, buiten die geene, welkers „ bediening van drie tot drie jaaren de Stad compe„ teert; als daar is de Commissie ter Vergaderinge van „ haar *Hoog Mog.*, ende, in het Collegie van de Hol„ landsche Rekenkamer, ter *Auditie van de Gemeenelandc* „ *Rekeningen*, en dat, door onderling concert, de eer„ ste van dezen is geconfereerd aan de Heeren, de„ welken in de vorenstaande Conventie de tweede „ Classe genoemd worden, mits by deezen insgelyks is

„ vast-

geworden zynde, werd aen den zelven niet al- leen overgegeven de Verkiezing van den Hoofd- DORDRECHT.

„ vastgesteld de zaaken daar heenen te dirigeeren, dat,
„ tot vergelding van deze delatie, op drie Koningen
„ Avond van den toekomenden jaare 1710, de Heeren
„ van de Eerste Classe zullen hebben de Dispositie
„ van de Commissie in het Collegie van den *Raad van*
„ *Staaten*, onder deze mits ende conditie, dat het Col-
„ legie van de *Admiralteit in Zeeland*, voor den tyd van
„ zeven jaaren, in den jaare 1712 zullende vaceeren,
„ zal staan ter begeeving van de Tweede Classe, ende
„ weder de beurte van de andere Ordinaris Commis-
„ sien, als daar zyn van *de Gecommitteerde Raaden*, Raa-
„ den ter *Admiraliteit op de Maaze*, het *Schout-Ampt*
„ dezer Stede daar onder begreepen, overgaan, in-
„ diervoegen als tot nog toe is gepractiseerd.

„ Aldus gedaan in Dordrecht, en met onze handtee-
„ kening bekragtigt, op den 30 Maart 1709.

„ (Was geteekend)

„ *B. van Slingelandt.* *J. Halling.*
„ *D. Eelbo.* *J. van Neurenberg.*
„ *H. v. d. Honert.* *H. Repelaar.*
„ *A. Repelaer.* *D. H. Stoop.*
„ *B. v. Slingelandt.* *A. v. Hogeveen.*

Copie.

„ NAdien 'er by sommige van de Heeren Leden
„ onzer Correspondentie, zoo 't schynt in de
„ voorenstaande Conventie, van den 29 Mey 1702, ee-
„ nige duisterheid is geremarqueert in de periode,
„ spreekende van Afstand en Resignatie van Ampten
„ of Bedieningen, hier in bestaande, of, namentlyk,
„ de Classis van een Heer Burgemeester, dewelke tyde
„ van de Afstand præsideert, de Directie en Disposi-
„ tie heeft van de dusdanig vacant gevallen Bedie-
„ ningen, dan of het zelve competeert aan de Clas-
„ sis van dien Heer Burgemeester, dewelke, na de
„ exspiratie van de aldaar gerequireerde éénentwintig
„ dagen, het Præsidie bekleet? Zoo hebben wy On-
„ dergeschreven, ten overvloede, en om in dezen alle
„ cavillatien en twyfelagtigheden voor 't toekomende
„ uit den weg te ruimen, by deze onze Acte wel wil-
„ len verklaaren, dat in zodanig geval, als voorsz. is,
„ de

DORDRECHT. Hoofd-Officier, de Burgemeesteren en Schepenen enz., die te voren door den Oud-Raad plagt te

„ de Directie en Dispositie van de Bediening of Bedieningen zal staan, niet aan de Classe van den Heer Burgemeester, dewelke tyde van de Afstand van de Bedieningen præsideert, maar aan de Classe van alzulken Heer Burgemeester, dewelke op de expiratie van volle éénentwintig dagen na de Afstand het Præsideerende Burgemeesterschap bezit, zonder distinctie of onderscheid onder wat Classe gemelde Heer Præsident Burgemeester ressorteert. Ende vermits nog een andere twyfelagtigheid zig opdoet, in 't geval als een Præsideerende Burgemeester, dewelke Bedieningen of Ampten heeft, tyde van zyn Præsidie kwame te overlyden, wie de Directie en Dispositie van zodanige vacant geworden Ampten en Bedieningen zoude competeeren? 't zy de resteerende Leden van 't Collegie van Burgemeesteren gezamentlyk, 't zy die geenen, op wien het naastvolgende *Præsidium* zoude vallen, 't zy de overgebleve Burgemeester van alzulke Classe, als waar onder de overleden Heer Præsideerende Burgemeester heeft geressorteert? welken aangaande wy insgelyks verklaaren, dat de Directie en Dispositie van zodanige Ampten en Bedieningen zal staan aan de Classe van die Regeerende Burgemeester, dewelke is van dezelve Classe, als was de Heer overledene Præsident Burgemeester: En zal dezelve mede Regeerende Burgemeester in dit geval worden geconsidereerd als of hy effective Præsident Burgemeester was, zonder dat de twee Regeerende Burgemeesteren van de Andere Classe zig daar van eenige Directie of Dispositie zullen aanmatigen.

„ Beloovende wy Ondergeschreevenen de twee voorenstaande poincten tot verder maintien van een perpetueele goede Harmonie en Vriendschap onverbreekelyk te zullen onderhouden en naarkomen. En, gelyk wy Ondergeschreevenen, na aandagtige examinatie van de twee vorenstaande Conventien, te weeten die van den 29 Mey 1702, en die van den 30 Maart 1709, dezelven hebben vol redelykheid en billykheid bevonden, belooven wy als nog dezelven in alle haare poincten en deelen te zullen observee-

„ ren

te geschieden; maer zyne Hoogheid gaf ook te kennen dat, schoon hy wel wilde toestaen dat,

Dor- drecht.

„ ren en nakomen, met zo veel candeur en opregtig-
„ heid, *als* aan luiden van trouwe en eer betaame-
„ lyk *is*, *gelyk* wy insgelyks belooven voor het toeko-
„ mende te zullen bezorgen dat een van nieuws aenge-
„ stelde Burgemeester zig tot de observantie van deeze,
„ en twee voorgaande Conventien, en zoo daar in
„ tyde en wylen eenige anderen mogten worden ge-
„ maakt, door zyne onderteekening neffens ons On-
„ dergeschreeven verbinde.

„ Aldus gedaan, en hier van twee aleensluidende
„ Affchriften gemaakt, en onderteekent in Dor-
„ drecht, den 5 January 1722.

„ (Was geteekent)

„ *J. Halling. J. v. Duffen. J. v. Brandeler.*
„ *Hugo Eelbo. H. Honert. B. v. Slingelandt.*
„ *D. H. Stoop. D. Eelbo. O. Gevaerts. H.*
„ *Repelaer.*

„ Onderstont)

„ Wy Ondergeschreeven conformeeren ons met de
„ drie vorenstaande Conventien. Ten oirconde
„ geteekent in Dordrecht, den 21 Maart 1729.

„ *A. Halling. Roelof Eelbo. J. v. Hogeveen.*
„ *J. Stoop. P. Brandwyk* van Blokland.
„ *Anth. Repelaer. D. van Slingelandt. P.*
„ Eelbo. G. *van Slingelandt*, Vryheer van
„ Slingelandt. *J. v. Graaff. C. v. d. Honert.*
„ *As. de Jongh. M. Onderwaeter. H. v.*
„ *Sandbeuvel. J. Gevaerts. C. de Witt.*
„ *N. Stoop. C. v. Duffen.*

Copie.

„ NAdien by sommige van de Heeren Leden onzer
„ Correspondentie eenige bedenkelykheid is
„ gevallen, ter occasie de twee Heeren Broeders, *Bar-*
„ *tholomeus* ende *Adriaan van den Sandbeuvel*, jegen-
„ woordig Sessie hebbende in het Collegie van Achten,
„ of de qualificatie van de Achten, die, volgens het
„ XIV Art. van het laatste Octrooi moet zyn gelyk die
„ van Schepenen, behoort te worden geëxtendeerd tot
„ de uitsluiting van Schepenen ten opzigte van de Graa-
„ den van Consanguiniteit en Affiniteit, in het XIII.

„ Art.

DORDRECHT. dat, by voorraed, gebleven werd by het oude gebruik, en by gevolg de Verdeeling van den

„ Art. van het voorsz. Octrooi vermeld? Om deeze „ speculatie voor te komen, zo hebben wy Onderge- „ schreevenen, omme in deezen alle cavillatien en twy- „ felagtigheden voor het toekomende uit den weg te „ ruimen, by deze onze Acte wel willen verklaaren, „ dat deze twee Heeren Broeders, *Bartholomeus* en *A-* „ *driaan van den Sandheuvel*, in 't vervolg, als Achten „ zullen mogen worden gecontinueerd, of samen mo- „ gen worden genomineerd, gelegitimeerd, en geëli- „ geerd; doch dat, in het toekomende, de periode „ van de Uitsluiting van Schepenen, in het XIII Art. „ vermeld, mede plaats zal hebben omtrent de Achten, „ en dienvolgende dat in het Collegie van Achten niet „ meer zullen mogen zitten als twee van een geslagte, „ den anderen niet nader bestaande als in den tweeden „ Graad, gerekend naar de computatie van de Cano- „ nicque Rechten, gelyk als Broeders en Zusters Kin- „ deren; het gene mede zal plaats hebben in gelyke „ Graaden van Affiniteit en Consanguiniteit.

„ Beloovende wy Ondergeschreevenen dit voren- „ staande, tot verder maintien van een perpetueele „ goede Harmonie en Vrundschap, onverbreekelyk te „ zullen onderhouden en nakomen. En gelyk wy On- „ dergeschreevenen, na aandagtige examinatie van de „ drie voorafgegaane Conventien, te weten die van „ den 29 Mey 1702, die van den 30 Maart 1709, en „ die van den 5 January 1722, dezelven hebben ge- „ vonden vol redelykheid en de billykheid, belooven „ wy als nog dezelven in alle haare poincten en deelen „ te zullen observeeren en nakomen, met zoo veel „ candeur en opregtigheid, als aan luiden van trouw „ en eer betaamelyk is, gelyk wy insgelyks belooven, „ voor het toekomende te zullen bezorgen dat een van „ nieuws aangestelde Burgemeester zich tot de obser- „ vantie van dit voorenstaande door zyne Onderteeke- „ ning nevens ons Ondergeschreevenen verbinde.

„ Aldus gedaan en hier van twee al eensluidende „ Afschriften gemaakt, en onderteekend, in „ Dordrecht, den 27 September 1737.

„ (Was

den Oud-Raed in twee Klassen in wezen bleef, Dordrecht.
hy echter van gedachten was dat alles in die Klas-

„ (Was geteekend)
„ *A. Hallincg. Hugo Eelbo. J. v. d. Graaf. G.*
„ *v. Slingelandt*, Vryheer van Slingelandt. *J. v.*
„ *Brandeler P. Eelbo. J. Stoop. D. v. Slinge-*
„ *landt. Anth. Repelaar. As. de Jongh. C. v.*
„ *Honert. M. Onderwaeter. H. v. Sandheuvel.*
„ *J. Gevaerts. C. de Witt. N. Stoop. C. v. Dussen.*
Extract.

„ WY Ondergeschreeven *Barthout van Slingelandt*
„ *Heeren Govertsz.* ende *Barthout van Slingelandt*
„ *Heeren Damasz.*, Regeerende en Oud-Burgemeeste-
„ ren, geassocieert, *Johan Halling* ende *Herman van*
„ *den Honert*, mede Regeerende en Oud-Burgemeeste-
„ ren, geassocieerde, ende *Hugo Repelaer*, Oud-Bur-
„ gemeester, bekennen en verklaaren, tot conservatie
„ van onze goede Vriendschap en Correspondentie,
„ onder den anderen geïntroduceerd, en ook tot on-
„ derhoud van goede Rust ende Eenigheid in de Re-
„ geeringe, Welstand van de Stad Dordrecht, mitsga-
„ ders tot maintien van onze respective Persoonen ende
„ Familien, met den anderen overeengekomen ende
„ geaccordeerd te zyn in maniere hier na volgende.

„ Namentlyk, dat het Burgemeesterschap, present
„ in deze Maand van Maart ter Collatie van ons ende
„ onze Corresponderende Vrienden staande, zal wor-
„ den geconfereerd op den genen, dewelke daar toe
„ by welgemelde Heer *Hugo Repelaer* zal worden gepro-
„ jecteerd, omme in die Qualiteit tot deszelfs geasso-
„ cieerde te neemen. Dat het Burgemeesterschap, in
„ den jare 1706 ter Collatie als voren zullende vallen,
„ zal staan ter begeeving van de Heeren *Johan Halling*
„ ende *Herman van den Honert*. Het Burgemeesterschap
„ in den jare 1707 ter Collatie van den voorsz. Heer
„ *Hugo Repelaer*, en deszelfs geassocieerden. Het Bur-
„ gemeesterschap in den jare 1708 ter Collatie van den
„ voorsz. Heer *Hugo Repelaer*, en deszelfs geassocieer-
„ den. Het Burgemeesterschap in den jare 1709 ter
„ Collatie van meergemelde Heeren *Johan Halling* en-
„ de *Herman van den Honert*. En in den jare 1710 ter
„ Collatie van meergemelde Heeren *van Slingelandt*.

„ En

DORDRECHT. Klassen gebragt moest worden door de regerende Burgemeesteren, zonder dat daer over vooraf

„ En de verdere Burgemeesterschappen, by tourbeurten volgende de zelve Ordre, zullen worden geconfereerd op die genen, dewelken daartoe, invoegen voorsz., respectivelyk, zullen worden geprojecteerd.

„ *Dat het getal van Burgemeesteren*, ten opzigte van onze Classis, ende zo onder onze Corresponderende Vrienden, na dezen *niet verder zal worden geëxtendeerd, dan tot het getal van zes Persoonen*; ten welken einde de plaats, jegenwoordig wederom bekleed by den Heer *Abr. Stoop*, als de zevende in onze Correspondentie, by affterven van den voornoemden Heer, niet wederom geremplaceerd ofte vervuld zal worden; maar, als dan zynde gekomen tot het getal van zes, daar by zal worden gehouden. Dat één van de zes Heeren, hier voren gemeld, komende aflyvig te worden, het aan den Burgemeester, met welken de Overledene is geassocieerd geweest, zal competeeren, in die plaats, weder een ander Heer, naar deszelfs genoegen, uit onze Correspondentie, tot vervullinge van die vaceerende plaats, te projecteeren ende voor te stellen, omme daarop by ons gezaamentlyk, als de Collatie van dien overblyvenden Geassocieerden wordende gelaten, daar op 't voorsz. Burgemeesterschap te confereeren ende te doen vallen.

„ Dat voorts de Eerste Schepensplaats, enz.

„ Dat de Eerste Veertigsplaats, enz.

„ Dat de Eerste Achtplaats zal worden, enz.

„ Dat nopens het Officiers-Ampt van de Stad, enz.

„ Dat de Commissie ter Admiraliteit op de Maaze, enz.

„ Dat belangende de verdere Beneficien, enz.

„ Ende ten einde de Familien van ons Ondergeschreeven, en van onze Correspondeerende Vrienden, zo veel doenlyk, in de Regeering dezer Stad zouden blyven geconfirmeerd, belooven wy Ondergeschreeven, gezaamentlyk, dat enz.

„ Beloovende wy Ondergeschreeven ende ons obligeerende, als luiden van eer ende trouwe, 't gene voorsz staat in alle Poincten en Articulen niet alleen stipt te zullen doen onderhouden ende naarkomen;

„ maar

vooraf eenige Byeenkomsten gehouden werden door de regerende en Oud-Burgemeesteren, zoo DORDRECHT.

„ maar door alle wegen ende middelen by onze respec-
„ tive Vrienden en Correspondenten devoiren aan te
„ wenden, ten einde al het zelve onverbrekelyk on-
„ derhouden ende naargekomen mag worden, zon-
„ der in eeniger maniere te doen, veelmin aanleiding
„ te geeven, dat deswegen eenige Infractie of Inbreuk
„ geschieden zoude, alzoo wy het zelve tot Rust ende
„ Welstand van de Stad, ende onderhoudinge van
„ mutueele Vriendschap, zulks oordeelen te behoo-
„ ren.

„ In oirkonde, ende tot meerder bevestiging van 't
„ gene voorsz. staat, hebben wy deeze geteekend, op
„ den 16 Maart 1705.

(Ende was geteekend)

„ *B. van Slingelandt. J. Halling. H. v. Honert.*
„ *H. Repelaer. B. v. Slingelandt. A. v. Hogeveen.*

Extract.

„ WY Ondergeschreeven Heeren *Johan Halling*, en
„ *Herman van den Honert*, Hoofd-Officier, en
„ Regeerende Burgemeester, geassocieerdens; *Johan*
„ *de Witt*, en *Jacob van der Dussen*, Regeerende en
„ Oud-Burgemeester, mede geassocieerdens, en *Bart-*
„ *hout van Slingelandt*, Oud-Burgemeester: bekennen
„ ende verklaaren, tot conservatie van onze goede
„ Vriendschap ende Correspondentie, onder den ande-
„ ren geintroduceerd, en ook tot onderhoud van goe-
„ de Rust en Eenigheid in de Regeering, Welstand
„ van de Stad Dordrecht, mitsgaders tot maintien van
„ onze respective Persoonen en Familien, met den an-
„ deren overeengekomen en geaccordeerd te zyn, in
„ maniere hier na volgende.

„ Namentlyk, dat het Burgemeesterschap, enz.

„ Dat het Burgemeesterschap in den jare 1720, enz.

„ *Dat het getal van Burgemeesteren, ten opzigte van onze*
„ *Classe, en zo onder onze Correspondeerende Vrienden, nu*
„ *deezen, niet verder zal worden geëxtendeerd dan tot het*
„ *getal van zes Personen.*

„ Dat Een van de zes Heeren, hier boven gemeld,
„ enz.

„ Dat voorts de Eerste Schepensplaets, enz.

DORDRECHT. zoo als tot dien tyd toe in gebruik was geweest; en dat hy van de vriendelykheid der Re-

„ Dat de Eerste Veertigsplaats, enz.
„ Dat de Eerste Achtsplaats, enz.
„ Dat nopens het Officiers-Ampt, enz.
„ Dat belangende de verdere Beneficien, enz.
„ Beloovende wy Ondergeschreeven en obligeerende „ ons, als luiden van eer en trouwe, 't gene voorsz. „ staat, in alle Poincten ende Articulen, niet alleen „ zelfs te zullen doen onderhouden en naarkomen; „ maar door alle wegen en middelen by onze respective „ Vrienden en Correspondenten devoiren aan te wen- „ den, ten einde alle het zelve onverbrekelyk onder- „ houden ende naargekomen mag worden, zonder in „ eeniger maniere te doen, veelmin aanleiding te gee- „ ven, dat deswegens eenige Infractie of Inbreuk ge- „ schieden zoude, alzo wy het zelve tot Rust en Wel- „ stand van de Stad, ende onderhouding van mutueele „ Vriendschap, oordeelen te behooren.
„ In oirconde, ende tot meerder bevestiging van 't „ gene voorsz. staat, hebben wy deze geteekent op den „ 10 September dezes Jaars 1718.
„ (Was geteekend)
„ *J. Halling. H. v. d. Honert. J. de Witt.*
„ *B. v. Slingelandt. J. v. Dassen.*

Extract.

„ BY ons Ondergeschreven in overweging genomen „ zynde, hoe dienstig en noodzaaklyk het is dat „ de Eenigheid en Vriendschap in allen deele worde „ gecultiveerd en onderhouden onder de Leden van „ deze Stads-Regeringe, en zulks ook particulier onder „ de Leden van onze Classis en Correspondentie, zoo „ is het dat wy, tot bereikinge van dat heilzaam oog- „ merk, en tot cultiveringe van eene onderlinge Har- „ monie en Vriendschap, met den anderen zyn ver- „ dragen en geconvenieerd, als volgt:
„ Dat van nu voortaan *de zes Burgemeesters* van onze „ Classis en Correspondentie, twee aan twee, geasso- „ cieerd zullen zyn, namelyk met den Heer Burgemees- „ ter *Dumas van Slingelandt* de Heer Burgemeester *Jo-* „ *han Gevaerts*,
„ Met *Anthony Repelaer* de aanstaande Burgemeester „ *Cornelis de Witt*.

„ Met

Regeringe verwagtte dat zy, alvorens ergens toe te treden, met den zelven wel zouden wil- DORDRECHT.

„ Met *Govert van Slingelandt Cornelis van den Heuvel.*

„ *Verders dat het getal van Burgemeesteren aan onze „ Classis niet hoeger, dan het getal van zes, zal mogen zyn, „ en welk getal van zes ook Altoos zal moeten onderhouden „ worden.*

„ Dat, als het getal van *zessen* met Een of Meer „ mogt komen te verminderen, het zy by afsterven of „ desistit, by de allereerste gelegenheid, die daar toe „ zal voorkomen, het voornoemde getal zal worden „ vervuld, het zy by nieuwe verkiezing of surrogatie; „ en welke eerst vacerende plaats altoos zal moeten „ geconfereerd worden *aan den zesden Heer in Rang* on- „ der de Leden van onze Classis of Correspondentie, „ zonder dat daaromtrent eenig het minste reguard zal „ mogen worden genomen op Vriendschap of Paren- „ tage.

„ En of het mogte komen te gebeuren dat één of „ meer getal van de *zes* Burgemeesteren, enz.

„ Ingevolge van al het gene voorsz. staat, zoo zal „ het Burgemeesterschap, dat met Maart 1746 ter Col- „ latie van onze Classis zal komen te staan, ter dispo- „ sitie zyn van den Heer Burgemeester *Damas van Slin- „ gelandt* en deszelfs geassocieerde.

„ Het daar op volgende Burgemeesterschap, met „ *Maart 1747 ter* onze Collatie staande, aan den Heer „ Burgemeester *Govert van Slingelandt* en deszelfs geas- „ socieerde.

„ Het Burgemeesterschap, met Maart 1748, aan den „ Heer Burgemeester *Damas van Slingelandt* en deszelfs „ geassocieerde.

„ Het Burgemeesterschap, met Maart 1749, aan den „ Heer Burgemeester *Anthony Repelaar* en deszelfs geas- „ socieerde.

„ Het Burgemeesterschap, met Maart 1750, aan den „ Heer *Govert van Slingelandt* en deszelfs geassociee- „ de.

„ Het Burgemeesterschap, met Maart 1751, aan den „ Heer Burgemeester *Anthony Repelaar* en deszelfs ge- „ associeerde.

„ Het Burgemeesterschap, met Maart 1752, aan den

 „ Heer

DORDRECHT. willen komen in een vriendelyk overleg. In gevolge hier van werden de Heeren regerende Bur-

„ Heer Burgemeester *Damas van Slingelandt* en deszelfs „ geassocieerde. Welke bovenstaande voet en beurte „ in vervolg Altoos onwrikbaar zal gevolgd en geob- „ ferveerd worden.

„ Ten opzigte van de schikkinge en Tourbeurten „ van de Commissien in alle Collegien, die ter onzer „ Collatie zullen staan, zal de volgende Ordre stipt „ gehouden worden:

„ Namelyk het Collegie der *Gecommitteerde Raaden* „ *van Holland*, dat, met aanstaande Maand Mey 1745, „ ter onzer Collatie is staande, het zelve heeft de Heer „ Burgemeester *Anthony Repelaar* voor een Tour aan- „ genomen; zulks het Eerste daar aan volgende Colle- „ gie, ter onzer Collatie staande, zal gedefereerd wor- „ den aan den Heer Burgemeester *Damas van Slingelandt* „ en deszelfs geassocieerde.

„ Het eerst daar aan volgende Collegie zal staan ter „ dispositie van den Heer Burgemeester *Govert van Slin-* „ *gelandt* en deszelfs geassocieerde.

„ En vermits nu by deze de Tour in de Collegien „ eens is afgeloopen en rond geweest, zoo zal het eer- „ ste daar aan volgende Collegie, wederom op nieuws „ beginnende, staan ter dispositie van den Heer Bur- „ gemeester *Anthony Repelaer* en deszelfs geassocieerde. „ En zulks om de voorgaande Ordres en Tour te ach- „ tervolgen, zoo zal het Eerste daar op volgende Col- „ legie wederom gedefereerd worden aan den Heer „ Burgemeester *Damas van Slingelandt* en deszelfs geas- „ socieerde.

„ Het daar op volgende Collegie aan den Heer Bur- „ gemeester *Govert van Slingelandt* en deszelfs geassoci- „ eerde. Zullende, in het vervolg, deze laatste Ordres „ en Touren stipt agtervolgd worden.

„ Ten opzigte van de Vroed- of Oud-Raadschappen, „ die ter onzer Collatie zullen komen te staan, daar- „ omtrent zullen de volgende Ordres en Touren stipt „ agtervolgd en geobserveerd worden, namentlyk, enz.

„ Zullende de navolgende Ordres en Schikkinge, „ enz.

„ Ver-

Burgemeesters in der tyd gevolmagtigd om in de zaken, tot de Regering van deze Stad behoo- DORDRECHT.

„ Verders zoo zal de eerste Oud-Raads- of Vroed-
„ schapsplaats enz.
„ Zullende, in het begeven van de volgende Vroed-
„ of Oud-Raadsplaats, die zelfde Ordre en Touren ge-
„ houden en geobserveerd worden, en overzulks we-
„ derom op nieuws beginnen met den Heer Burge-
„ meester *Damas van Slingelandt* en deszelfs geassoci-
„ eerde; en wederom met de derde Vroed of Oud-
„ Raadsplaats eindigen, met de Tour van den Heer
„ Burgemeester *Govert van Slingelandt* en deszelfs geas-
„ socieerde.
„ De Eerste Achtsplaats, enz.
„ De Tweede Achtsplaats, enz.
„ De Derde Achtsplaats, enz.
„ Zullende daaromtrent verder dezelve Ordres, enz.
„ Zullende verder de Oudste Burgemeester voor
„ deszelfs geassocieerden de keuze hebben voor eene
„ reize, enz.
„ De Veertigsplaatsen, enz.
„ Ende in gevalle geen stof, enz.
„ De Hoofd-Officiersplaats, enz.
„ De Thesauriersplaats, enz.
„ En in gevalle Ampten komen te vaceren, enz.
„ Verders is geresolveerd, dat niemand van onze
„ *Classis tot* Burgemeester zal mogen worden geno-
„ mineerd, *veelmin* geëligeerd, als na dat alvorens
„ deze Conventie *zal* hebben geteikent en geappro-
„ beert, en met deszelfs gewoon Cachet bekragtigt.
„ Ende om de voordeelen van het Burgemeester-
„ schap, enz.
„ Het tweede daar van, enz.
„ Alle het welke voorsz. staat beloven wy Onderge-
„ schreven, als luiden van eere en propreteit, te
„ zullen naerkomen en achtervolgen, doen naerko-
„ men en achtervolgen, zonder te gedogen dat daar
„ in eenige veranderingen worden gemaakt, direćtelyk
„ of indirećtelyk. Aldus geconvenieerd en geaccor-
„ deerd, en voor vast en bondig zal gehouden wor-
„ den.

 „ (Was

DORDRECHT. hoorende, met zyne Hoogheid te rade te gaen. En na het overlyden van gemelden Vorst werden dezelven gekwalificeerd om op gelyke wyze met hare Koninglyke Hoogheid, de Vrouwe Gouvernante, te handelen (*).

Wan-

„ (Was geteekend)
„ (L. S.) *D. v. Slingelandt.* (L. S.) *Anth. Repelaer.*
„ (L. S.) *G. v. Slingelandt*, Vryheer van Slingelandt.
„ (L. S.) *C. v. d. Honert.* (L. S.) *J. Gevaerts.*
„ (L. S.) *C. de Witt.* (L. S.) *C. v. Dussen.*

(*) Dit blykt uit de volgende Resolutien van den Oudraed:

„ *Den* 31 *July* 1747. De Heer Præsiderende Burgemeester *Hendrik van den Sandheuvel* heeft, voorts, ter Vergaderinge, voorgedragen, dat zyne Ed. van ter zyde was geadverteerd en aengediend dat zyne Hoogheid, de Heer Prins van Oranje en Nassau enz. enz., gaerne zoude zyn geëlucideerd en geinformeerd omtrent de Constitutie van de Regeringe dezer Stad, en de behandelinge derzelve, en of, dienvolgens, hunne Ed. Groot Achtb. niet zouden goedvinden om eenige Leden uit dezen Oudraed te committeren en te qualificeren, ten einde door dezelven aen hoogstgemelde zyne Hoogheid de behoorlyke en noodige Elucidatie en Ouvertures van het bovengemelde gerequireerdige mondeling te doen geven.

Burgemeesteren. *Mr. Pieter Eelbo. Hendrik van den Sandheuvel. Mr. Johan Gevaerts. Mr. Cornelis van der Dussen.*

„ Waar op, gedelibereerd zynde, is goedgevonden en verstaen de twee Oudste Heeren, present regerende Burgemeesteren, te verzoeken en te gelyk by deze te qualificeren, omme, benevens en met assumtie van sommige Heeren dezer Stads Gedeputeerden, zich in persoon te vervoegen aen zyne doorl. Hoogheid, en aen denzelven zyne Hoogheid de noodige en behoorlyke Informatien van de Constitutie van de Regering dezer Stad, en de Behandeling der zelve, te suppediteren, en de verdere gerequireerde Ouvertures te erlangen.

„ Den

Wanneer nu de gemelde Verandering, door wylen zyne doorl. Hoogheid, gemaekt werd DORDRECHT.

was

De Heeren in deze Commissie waren de Heeren *Mr. Johan Gevaerts. Andries de Jong. Mr. Paulus Gevaerts. Octaer Repelaer. Mr. Jeronimus Karsseboom.*

„ *Den 4 September* 1747. De Heer en „ Mr. *Js. Karsseboom* heeft, uit den „ naem en van wegen de Heeren, hunner „ Ed. Groot Achtb. Gedeputeerden, ter „ voldoeninge aen hunner Ed. Groot „ Achtb. Resolutie van den 31 July, „ laetstleden, tot het geven van be„ hoorlyke Informatien van de Consti„ stutie van de Regeringe dezer Stad, „ en de Behandeling der zelve, te „ suppediteren aen zyne doorl. Hoog„ heid, den Heere Prinse van Oranje en Nassau, ter „ Vergaderinge omstandig geraporteert, dat zy Heeren „ Gedeputeerden, ten dien einde, Audientie by zyne „ doorl. Hoogheid hadden gehad, en 't gene verder „ in die Audientie was gepasseerd en voorgevallen, als „ blykt uit het voorsz. Raport, luidende als volgt:

„ *Dat zy Heeren Gedeputeerden het geluk hadden gehad „ van ter Audientie van zyne Hoogheid geadmitteerd te wor„ den; en aen den zelven, ingevolge van de Resolutie van „ den Oudraed, in dato 31 July 1747, opening hadden ge„ geven van de Constitutie van de Regering van deze Stad, „ en de Behandeling van dien.*

„ *Dat, wat het Eerste betreft, zyne Hoogheid de goed„ heid hadde gehad van te verklaren, dat niet konde zien „ dat, by provisie, eenige verandering in 't Octrooi, raken„ de Magistraetsbestellinge van deze Stad, gerequireerd „ wierd; met dien verstande nochtans, dat aen zyne Hoog„ heid nu competeert de Electie van den Officier, Burge„ meesteren en Schepenen, uit een dubbel getal, zoo en „ indiervoegen, als het zelve voor dezen aan den Oudraed „ heeft gecompeteert.*

„ *Dat, wat de behandeling van de Regering betreft, „ zyne Hoogheid wel wilde permitteren dat, by provisie, „ gebleven wierd by 't Oud Gebruik, en dat, by gevolg, „ de twee Classen provisioneel bleven subsisteren; doch dat „ hoogst ged. zyne Hoogheid van gedachten was, dat alles „ in de twee Classen gebragt moest worden door de regerende „ Burgemeesteren, zonder dat daer over alvorens eenige „ Byeenkomsten gehouden wierden door de regerende en Oude „ Burgemeesteren, zoo als voor dezen gepractiseerd was ge„ worden.*

 „ *En*

DORDRECHT. was het indiervoege met de beide Classen gesteld, dat in ieder van dezelven een even gelyk getal van Leden gevonden werd. Doch, binnen den tyd van twaelf jaren, verschilde het getal der Leden van ieder Classe zoo veel, dat de eerste uit vierentwintig, en de tweede uit zestien Magistraetspersonen bestond, en onder de eerstgemelden ook zeven Leden geteld werden, die de Burgemeesterlyke waerdigheid bekleedden, welker getal, volgens den inhoud der Conventie van den jare 1718, op zes

„ *En, eindelyk, dat zyne Hoogheid van de Vriende-*
„ *lykheid van de Regering dezer Stad was verwagtende,*
„ *dat, alvorens ergens toe te treden, dezelve met hoogst*
„ *ged. zyne Hoogheid wel zal willen communatief gaen,*
„ *en met den zelven komen in een vriendelyk overleg.*

„ Waer op, gedelibereerd zynde, hebben hunne Ed.
„ Groot Achtb. zich het geraporteerde laten welgeval-
„ len, gelaudeert en geapprobeert, zoo als gelaudeerd
„ en geapprobeerd word by deze, al het gene by
„ gemelde Heeren Gedeputeerden in dezen is gedaen
„ en verricht; wordende, mitsdien, het bovenstaende
„ Raport in eene Resolutie geconverteerd; en zyn
„ dezelven voor hunne genomen moeite en vigilantie,
„ in dezen genomen, als mede de Heer *Karsseboom* voor
„ zyn gedaen Raport, bedankt.

„ *Den* 22 *November* 1751. Op het geproponeerde
„ van den Heere Præsiderende Burgemeester *P. Berck*,
„ Heere van Goidschalkoirt, is goedgevonden en ver-
„ staen de Heeren Burgemeesteren in der tyd te qua-
„ lificeren, om dezelfde deference te hebben, in het
„ overleg van zaken, concernerende de Regering
„ dezer Stad, voor hare Koninglyke Hoogheid, als
„ Gouvernante en Voogdesse over den minderjarigen
„ Heere Prinse Erfstadhouder dezer Provintie, als de
„ Regering gehad heeft voor wylen zyne doorluchti-
„ Hoogheid, gl. mem., conform vorige Resolutie."

zes gesteld was (*), gelyk men zien kan uit de volgende DORDRECHT.

LYST

(*) Zie hier de *Lyst der Namen van de Oudraden of Vroedschappen in den jare* 1747.

I. CLASSE.

Burgem. geword.		Oud-Raed.
1730.	Mr. *Damas van Slingelandt.*	1713
1731.	Mr. *Govert van Slingelandt.*	1718
1732.	Mr. *Cornelis van den Honert.*	1719
1741.	Mr. *Joh. Gevaerts.*	1723
1745.	Mr. *Cornelis de Witt.*	1724
1747.	Mr. *Cornelis van der Dussen.*	1726
	Mr. *Paulus Gevaerts.*	1726
	Mr. *Pompejus Berck.*	1727
	Mr. *Gerard Æmilius van Hogeveen.*	1729
	Mr. *Hendrik Onderwater.*	1729
	Okker Repelaer.	1731
	Mr. *Johan Herman Halling.*	1733
	Mr. *Caspar Balthazar Doll van* Ouryk.	1736
	Matthеus Rees, Matthz.	1738
	Mr. *Adriaen Stoop.*	1741
	Mr. *Gerard Belaerts.*	1742
	Mr. *Nicolaes van der Dussen Ewoudz.*	1743
	Mr. *Jacob Stoop.*	1744
	Mr. *Pieter Hœufft.*	1745
	Mr. *Johan de Witt.*	1746

20

II. CLASSE.

Burgem. geword.		Oud-Raed.
1710.	Mr. *Hugo Eelbo.*	1699
1731.	Mr. *Pieter Eelbo.*	1705
1733.	*Andries de Jong.*	1718
1738.	*Matthеus Onderwater.*	1719
	Mr. *Jacob v.d. Graeff.*	1719
1740.	*Hendrik van den Sandbeuvel.*	1722
1745.	Mr. *Nicolaes Stoop.*	1723
	Adriaen Braets	1727
	Mr. *Johan van Neurenberg*	1728
	Mr. *Abraham van den Sandbeuvel*	1730
	Mr. *Johan Diderik Pompe* van Meerdervoort.	1731
	Mr. *Richard Paulus Eelbo.*	1732
	Mr. *François van den Brandeler.*	1734
	Bartholomeus van den Sandbeuvel.	1738
	Mr. *Jeronimus Karsseboom.*	1739
	Mr. *Philip van den Brandeler.*	1740
	Mr. *Nicolaes van der Dussen Pietersz.*	1741
	Diderik van den Sandbeuvel	1742
	Mr. *Johan Hendrik de Roo.*	1745
	Mr. *Johan van Neurenberg.*	1746

20

DORDRECHT.

LYST VAN DE NAMEN DER OUDRADEN OF VROEDSCHAPPEN, in den jare 1759.

Burgem. geword.	I. CLASSE.	Oud Raed.
1730.	Mr. *Damas van Slingelandt.*	1713
1731.	Mr. *Govert van Slingelandt.*	1718
1732.	Mr. *Cornelis van den Honert.*	1719
1741.	Mr. *Johan Gevaerts.*	1723
1745.	Mr. *Cornelis de Witt.*	1724
1748.	Mr. *Paulus Gevaerts.*	1726
1757.	Mr. *Hendrik Onderwater.*	1729
	Mr *Caspar Balthazar Doll van Ouryk.*	1736
	Mattheus Rees M. Z.	1738
	Mr. *Adriaen Stoop.*	1741
	Mr. *Nicolaes van der Dussen.*	1743
	Mr. *Jacob Stoop.*	1744
	Mr. *Pieter Hœufft.*	1745
	Mr. *Johan de Witt.*	1746
	Mr. *Cornelis Pieter Pompe* van Meerdervoort.	1747
	Mr. *Johan de Back.*	1747
	Jacob van der Pot.	1750
	Mr. *Pieter Matthys Belaerts.*	1753
	Mr. *Joann. Dierkens.*	1753
	Mr. *Adriaen Bout.*	1754
	Mr. *Hugo Repelaer.*	1756
	Mr. *Bartholomeus van den Sandheuvel.*	1757
	Mr. *Willem Snellen.*	1758
	Mr. *Pieter van den Sandheuvel.*	1759

24

Burgem. geword.	II. CLASSE.	Oud-Raed.
1733.	*Andries de Jong.*	1718
1750.	Mr. *François van den Brandeler.*	1734
1757.	Mr. *Johan van der Burch.*	1738
1754.	Mr. *Jeronimus Karsseboom.*	1739
1755.	Mr. *Philip van den Brandeler.*	1740
1759.	Mr. *Johan Hendrik de Roo.*	1745
	Mr. *Johan van Neurenberg.*	1746
	Mr. *Samuel Onderwater.*	1747
	Mr. *Gerard van Haerlem.*	1748
	Mr. *Pieter Cornelis Pompe* van Meerdervoort.	1749
	Dr. *Hendrik van Convent.*	1752
	Mattheus Rees Gillisz.	1754
	Koenraed Jesselet.	1754
	Mr. *Matthews Onderwater.*	1756
	Abraham Hendrik Onderwater.	1758
	Mr. *Barthout van Slingelandt.*	1758

16

Uit

Uit hoofde nu van deze sedert den jare 1747 opgekomen Ongelykheid, waer door twee vyfden van de Regering evenveel voordeels en gezags genoten, als drie vyfden van dezelve, werd, niet lang na het overlyden van bovengemelde haare Koninglyke Hoogheid, door eenige Leden van de Regeringe dezer Stad beweerd dat de Oude Overeenkomsten, die voor het jaer 1747 plaets gehad hadden, na dien tyd niet in haer volkomen kracht gebleven, maer, door de herstellinge van de Stadhouderlyke Regeringe, vervallen of wel verbroken en vernietigd waren; en oordeelden dezelven dat men op nieuws in overweginge behoorde te nemen, hoe de behandeling der Regeringszaken wederom tot de oorspronglyke Gelykheid gebragt zou kunnen worden, of, anderszins, dat men een vasten voet behoorde te beramen, waer op, gedurende de Minderjarigheid van zyne doorl. Hoogheid, den Heere Prinse Erfstadhouder, de Eensgezindheid onder de Leden van Regeringe zou kunnen bewaerd worden. Ten dien einde vervoegden zich, den 13 van Sprokkelmaend des jaers 1759, Mr. *C. B. Doll van Ouryk*, de eerste in rang van de Leden der Classe, in welke vierentwintig geteld werden, die het Burgemeesterschap nog niet bekleed had, nevens drie andere Leden van de zelfde Classe, ten huize van den Heere regerenden Burgemeester Mr. Cornelis de Witt, toen de Classis representerende, en verzochten van den zelven eene buitengewone Byëenroeping van hunne Classe; welk verzoek de Heer de Witt geene zwarigheid vond te bewilligen. De Classe, derhalven, op Zondag, den 18 van die maend, byeen geroepen zynde, stelden

DORDRECHT.

DORDRECHT. den de gemelde vier Leden den Heere de Witt de volgende Memorie, by forme van Propositie, in handen.

Propositie tot beraming van schikkingen, waer door de Eensgezindheid onder de Regering bewaerd kon blyven.

I. DAt, vermits met geen den minsten grond kan worden gesustineerd dat de oude Correspondentie-Contracten, of Conventien, die voor het jaer 1747 hebben gesubsisteert, in hun volkomen kracht gebleven zyn, waer van, in het tegendeel, te meenigvuldige constante Preuves zyn gegeven, dan dat die iemand der Leden van de Regeringe van dien tyd onbekend zouden zyn, zoo min als de aert en definitie van een Contract zelve, derhalven in deliberatie behoorde te worden genomen wat tot conservatie der goede en bestendige Eenigheid en Harmonie onder de respective Regenten, zoo noodzaeklyk in deze tegenwoordige tydsomstandigheid, op nieuws zou dienen en kunnen worden beraemd en gearresteerd;

Het zy het Corps der Regering op een gemeenen voet te brengen, als in andere Steden;

Het zy nieuwe Classen of Kolommen te formeren, in eene juiste egualiteit.

II. Dat, by de keuze van het eerste Lid, in 't vorige Art. voorsz., als wel het best voorkomende, alle deliberatien tot verdere schikkingen gemaklyk zouden vervallen, als wanneer niet gepræsumeerd kan worden, dat dan ooit eenig Lid van de Vroedschap in zyn rang onbehoorlyk, by de Magistraetsbestellinge, als anderzins, by de benoeminge tot de Kommissien in de hooge Kollegien, zoude kunnen of worden geprætereerd. Maer dat, by verkiezinge van het voorsz. tweede Lid van 't vorige Art., de juiste egualiteit zoude moeten of behooren te worden gevonden en geformeerd, eerstelyk, door het aennemen van drie der zes Oudste Vroedschappen van deze zoogenaemde Classe aen die der andere zyde; en, ten anderen, met vast te stellen, dat de oudste Regent of Vroedschap in rang van den Oudraed, zonder onderscheid aen wat Classe hy zy, zoude moeten succederen onder het ge-

DORDRECHT.

Propositie tot beraming van schikkingen, waer door de Eensgezindheid onder de Regering bewaerd kon blyven.

getal van Burgemeesteren, als 'er een nieuwe Verkiezing zoude moeten plaets hebben of noodig zyn, en dat die zoude blyven of overgaen tot de Classe, waer in de Vacature valt, om, by vervolg, altoos diergelyke inconvenientien, als nu apparent staet, tot præjuditie en injustitie van ouder Leden in rang, te præveniëren; en dat daer tegens het wederzyds getal by de nieuws aenkomende Vroedschappen van onderen eguael weer zou kunnen worden gesuppleerd.

III. Dat, voorts, alle andere Beschikkingen, zoo tot de Kommissien in de Hooge Kollegien, als tot de subalterne Bedieningen, op Drie Koningen Avond begeven wordende, weer zouden kunnen worden gereguleerd naer de zelfde order, als in de oude Correspondentien, voor den jare 1747, is gebruikelyk geweest en gepractiseerd, met een wel geproportioneerde eguale verdeeling tusschen de wederzydsche Classen, en op zoodanigen voet, als men tusschen dezelven nader zou kunnen convenieren en goedvinden.

Wat na het lezen van deze Memorie in de Classe voorviel, hoe men dezelve aen de andere Classe toezond, welke de uitslag hier van was, en wat daer verder op volgde, kan men niet onduidelyk uit de volgende Notelen opmaken, welken de meergemelde vier Leden van de Regeringe, wegens het gene hieromtrent gebeurde, gehouden hebben.

Notulen aengaende het gepasseerde by 't overgeven van de Propositie enz.

OP Dingsdag, den 13 February 1759, hebben zich, ten huize van den Heere regerenden Burgemeester de Witt, ten twaelf uuren bescheiden zynde, vervoegt Mr. *Casper Balthasar Doll van Ouryk*, *Mattheus Rees Matthz.*, Mr. *Nicolaes van de Dussen* en Mr. *Jan de Back*, ten fine zyne Wel Ed. Gestr. te verzoeken om, uit naem van ons en meer Leden van de Vroedschap, te mogen obtineren eene Extraordinaire Convocatie van de Leden der

zoo-

DORDRECHT. *Nadien aengaende het gepasseerde by 't overgeven van de Propositie ens.*

zoogenoemde Classe, waer van zyne Wel Ed. Gestr. present het eerste Lid formeerde. Op welk verzoek zyn Wel Ed. Gestr. zich favorabel heeft gelieven te expliceren, en die Convocatie te accorderen, met byvoeginge, den Heer *van den Houert* uit den Hage te zullen ontbieden, en dat, hoe zeer hier over met Heeren Burgemeesteren, ouder in rang, wel diende te spreken, en aennam zulks te doen, middelerwyl geen zwarigheid maekte in het toestaen van ons billyk verzoek, zonder nochtans ons af te vragen waer in ons Voorstel aen de Classe zoude bestaen.

Op Zondag, den 18 February, de Classe byeen geroepen en verschenen zynde, heeft de Heer Burgemeester de Witt de Leden bekend gemaekt de reden van die Extraordinaire Byeenkomst, met byvoeginge, buiten staet te wezen om, by manquement van meer elucidatie, eenige verdere ouvertures aengaende ons verzoek te kunnen doen, 't gene zyne Wel Ed. Gestr. dus van ons was verwagtende, ook verzoekende onze grieven te willen voordragen.

Na een decent gemaekt Compliment van dankbetuiginge, zoo voor de gratieuse receptie en attentie, als promte executie op ons verzogte, hebben wy de vorenstaende Memorie, by forme van Propositie, den Heere de Witt, voornoemd, overgegeven, en ernstig geinsteert dat, na behoorlyk examen, hunne Ed. Achtb. daer op zouden gelieven te nemen het noodig reguard, en, zoo wy hoopten, ook een favorabele dispositie, als niets meer buterende, dan dat, door de observantie van de justitie en billykheid, wierd geconserveerd de zoo noodige Harmonie onder de Regenten.

De Memorie, voornoemd, door den Heer de Witt aengenomen en overluid gelezen zynde, heeft die Heer ons afgevraegt, of dit moest worden aengemerkt als eene Propositie, gedaen uit naem van ons Ondergeschrevenen? 't gene volmondig erkend en met ja beantwoord is; vragende zyne Wel Ed. Gestr. verder, of deze Memorie niet diende te worden gezonden aen de Leden van de andere

Clas-

Classe? en welke methode wy daer toe zouden verkiezen? het zy dat wy die aldaer wilden brengen, of dat by Burgemeester zulks zoude doen? of wel die by Missive zenden aen den Oudsten Heer van de andere Classe? Zynde ons antwoord op dit alternative voorstel geweest, dat wy zoo ernstig verzogten, als daer op insteerden, dat men geliefde te distingueren den inhoud onzer Memorie, en de wyze hoe dezelve ter deliberatie aen de andere Classe te zenden, vermeenende dat de Memorie moest worden gemaekt Commissoriael en geëxamineerd door eenige Leden van deze Classe, en dat omtrent de wyze hoe dezelve te verzenden mogt worden geobserveerd de constante gewoonte, en het den Heere de Witt gunstig behagen hier over een Generale Omvraeg te doen; middelerwyle dat wy amplecteerden dat onze Memorie wierd verzonden op de ordinaire wyze, per Missive, van wegen deze Classe, en dat wy, gemerkt de hier op volgende vrage van den Heer de Witt, toestemden dat onze Namen in de af te zenden Missive, als Overgevers dezer Memorie, wierden geëxpresseerd, welke wy voor de onze erkenden, zoo wel als de beide Heeren *Staep* en *Hœufft*, die geen zwarigheid maekten zich by ons te voegen en gelyk declaratoir te doen.

DORDRECHT. *Notulen aengaende het gepasseerde by 't overgeven van de Propositie enz.*

Hier op zyn gevolgd eenige debatten, vermits de Heer de Witt alle onze pogingen, ten einde voorsz., alzins wilde tegensgaen, en onze gezegden verkeerdelyk opnemen, om ons te confusioneren, of onze sustenue te doen bekomen eene vitieuse gedaente, om onze onderneming voor 't gemeen belang der Vroedschappen zoo vruchteloos te doen uitvallen, als bespottelyk te behandelen; refuserende alzoo de Generale Omvraeg; want zyn Wel Ed. Gestr. een en andermael zeide, die niet te zullen of willen doen.

Dan wy, op het doen van Omvraeg decenter steeds urgerende, met alleguatie van redenen, en blyvende insteren op het Commissoriael, met protestatie van nooit te willen responsabel zyn voor nadeelige gevolgen, uit dit refus en deze ongewone behandeling van zaken te wagten, tot verbre-

kin-

DORDRECHT.

Notulen aengaende het gepasseerde by 't overgeven van de Propositie enz.

kinge van de Harmonie, vonden, *rebus sic stantibus*, raedzaem onze Memorie te rug te nemen, onder protestatie en bygevoegde betuiginge, dat wy, hoe zeer wy geen ander oogmerk in dezen hadden, dan de Equiteit voor te staen, met Conservatie van de noodige Eenigheid, en, ziende onze vrugtelooze poogingen, nader op de zaek ons zouden beraden, heengaen, en toevlugt nemen tot zoodanige maetregelen, als wy onderling dienstig zouden oordeelen; terwyl de Heer de Witt ons zeide, niet wel te kunnen bevatten, waer uit de verbreking der Conventien te halen was, gelyk wy posseerden; by ons beantwoord, dat klaer te proberen, behalven in meenigvuldige gevallen, ook hier in, dat wy, dien contrarie, voor ons zagen zes Heeren Burgemeesteren, en dat de zevende door ziekte absent was, terwyl de Conventien, by ons gelezen, het getal bepaelden op zes.

De Heer de Witt, vervolgens bespeurende den toenemenden yver, welke zich begon te verspreiden tot de andere Leden, ons verzoek redelyk oordeelende en het zelve eenigzins appuierende, vond, eindelyk, na een kort mondgesprek met den Heer Oud Burgemeester, Mr. Paulus Gevaerts; goed Omvraeg in dezer voege te doen, 1 geheel generael, buiten de gewone order, *of iemand der præsente Leden zich wegens de Memorie, by ons overgeleverd, geliefde te verklaren, voor, of tegen*; dat, een en andermael, in voegen voorsz. herhaeld zynde, van niemand der Leden beantwoord wierd; en waer op de Heer de Witt nogmael zeide geen andere Omvraeg te zullen doen, schoon het zyne Wel Ed. Gest. naderhand behaegde te vragen, beginnende van den naest hem zittenden Oud Burgemeester. 2. *Of iemand der Heeren deze Memorie wilde onderschryven*, daer op door zyne Wel Ed. Gestr., mitsgaders de Heeren Oud Burgemeesteren Govert van Slingelandt en van den Honert declinatoir, door de beide Heeren Gevaerts, met byvoeginge *voor als nog niet*, en door den regerenden Burgemeester Onderwater niets geantwoord is. Waer tegens wy ons weer genoodzaekt vonden ons te op-

opposeren, als die behandeling der zake aenziende gantsch informeel en verdraeid, om dat de vraeg inhield 't gene niet gevergd wierd, en de Memorie by ons zelfs niet onderteekend was; herhalende daerom ons verzoek, dat men de Zaek geliefde te *distingueren* van de Methode, daer van wy anders tevens zouden afscheiden en heengaen; 't gene door den Heer Johan de Witt voorzigtig wierd belet, met, tot conciliatoir, in bedenkinge te geven, of men het Geschrift der voorgestelde poincten niet, by Missive, zoude kunnen zenden, *uit naem van deze, tot de andere Classe*, maer *met byvoeginge der Namen van de Heeren, die dezelve hadden overgegeven, en dat over den inhoud van dezelve alhier nog niet was gedelibereerd, maer dat men verzocht en verwagtte dat zulks aldaer zoude geschieden, en de Resolutie, daer op vallende, ons zoude worden gecommuniceerd, om daer op, vervolgens, dan hier ook te delibereren en resolveren.* Welke voorslag, by ons geëxamineerd zynde, tot betooninge van condescendance, is geaccepteerd. Waer na die Missive, indiervoege door den Heere Johan de Witt gecoucheerd en geschreven, by den Heere Burgemeester de Witt onderteekend en afgezonden is aen den Heere Oud Burgemeester de Jong, niet volgens gewoonte aen den Heere Præsident Burgemeester van der Burch, toen wezende, uit dien hoofde, de eerste Heer van die Classe.

DORDRECHT.

Notulen aengaende het gepasseerde by 't overgeven van de Propositie enz.

Maendag, den 5 Maert, 's morgens tegens half tien uuren, weder geinviteerd en gecompareerd zynde ten huize van den Heer Burgemeester de Witt, heeft gemelde Heer, na een vorafgaende compliment, ons gezegt en voorgedragen, dat niet twyfelde, of wy waren, van ter zyde, reeds geinformeerd dat de respective Burgemeesters van beide kanten of Classen, op gister avond, zamen waren in conferentie geweest aen het huis van den tegenwoordigen Heere Præsident Burgemeester van der Burch; dat gemelde Heer, by de opening van die Conferentie, had gezegt, hoe de Heeren van zyne Classe de Missive, hun van onze zyde, *in dato* 18 February, geschreven, met de daer by gezonden en

DORDRECHT.

Notulen aengaende het gepasseerde by 't overgeven van de Propositie enz.

van ons overgegeven Pointen of Propositie, hadden geëxamineert en in deliberatie genomen en daer op, met eenparigheid, geresolveert, op dezelve, in aenmerkinge van de aen hun daer in voorgekomen veelvuldige difficulteiten, met relatie voor het presente en toekomende, geen reguard te kunnen nemen, maer die te moeten rejecteren; en dat zy Burgemeesteren waren verzogt met de Heeren Burgemeesteren van onze zyde daer over in conferentie te treden, in hope die Heeren, van onze zyde, hier in met hunne Ed. Achtb. wel zouden willen concurreren en eenstemmige maetregelen nemen; dat van dezelven ook zoo eenparig was beloofd; en daer by hem Heer Burgemeester de Witt, als thans formerende het Eerste Lid van zyne Classe, ook verzocht daer van aen ons te willen kennis geven, en deszelfs appui en devoir aenwenden, om ons daer mede contentement te doen nemen, en te persuaderen daer in verder te willen berusten, en van meerdere poursuites af te zien, om in onderlinge Harmonie en Vriendschap met elkander te blyven corresponderen; waer van hy dan de eer had zich te acquiteren; in hope van een favorabel Antwoord dieswegens van ons te mogen bekomen, zoo promt doenlyk.

Waer op wy, na vooraf gaende reciproque pligtplegingen, in zin en substantie, hebben geantwoort: *Dat, geconsidereerd de voorslag, by ons gedaen, niet meer was aen te merken als een zaek, concernerende ons Vieren alleen, maer het al aenstonds hadde gebleken hoe sommige Leden van onze zoogenaemde Classe dezelve ook hadden geadopteert en zich by ons gevoegt, wy, daerom, verzogten van deze Communicatie en Ouvertures, ons gegeven, alvorens zyne Wel Ed. Gestr. te antwoorden, aen gemelde Heeren ook te mogen communicatie doen, en met dezelven daer in de concert te gaen, vertrouwende zyne Wel Ed. Gestr. tegens het laetste der week het Antwoord, daerop geresolveerd wordende, te zullen kunnen uitbrengen;* 't geen de Heer Burgemeester de Witt zich heeft laten welgevallen. En is hier mede deze Conferentie geëindigd.

Sa-

Saturdag, den 10 dito, hebben de vier ondergeteekenden zich weder, s'morgens ten half tien uuren, vervoegt ten huize van den Heer Burgemeester de Witt, en zyne Wel. Ed. Gestr., na pligtpleginge, met alle discretie afgevraegt: *Of het gene zyne Wel Ed. Gestr., op den 5 dezer, had gelieven te communiceren van het geresolveerde in de gebouden Conferentie van wederzydse Burgemeesteren, het ultimatum van die Conferentie was.* Het welk affirmatif zynde beantwoord, heeft Mr. *Caspar Baltazar Doll van Ouryk*, uit naem van ons, en der Heeren, die zich met ons gevoegt hebben, op eene voegzame wyze gedoleert over de weinige attentie en reguard, by de respective Heeren geadhibeerd en genomen op een Voorstel, door ons, *conjunctim* met meer Leden van de Vroedschap, gedaen, en welk Voorstel ons alleen is voorgekomen te steunen op de reden en de billykheid met alle welvoeglykheid in eene welgestelde Societeit; en dat wy, vervolgens, declareerden, uit naem als boven, *dat wy, voorziende het weinig succes van verdere poogingen, het ongelyk edelmoedig zullen lyden; en wenschen in staet gesteld te worden te konnen volharden in die zelfde sentimenten van Harmonie en Humaniteit, waer mede wy de goede zaek, ons gemoedelyk zoo voorgekomen, hadden ondernomen.* Waer op de Heer Burgemeester de Witt, onder sterke Contraprotestatien van Vriendschap, met allen ernst, geliefde te insteren, dat wy, op den dag van morgen, beraemd tot het convoceren der Classe ten zynen huize, ter projecteringe van de Nominatie van Burgemeesteren, ons geliefden præsent te laten vinden, en de zaek, als niet gepasseerd, dan te zullen laten berusten zonder raport; of daer van anderzins eenig gewag te maken: Zulks weer by ons is beantwoord van in alles te moeten met onze Medeleden de concert gaen, en hier van niets te hebben in *mandatis*; nemende vervolgens ons afscheid. Doch wierden, omtrent de voordeur genaderd zynde, van zyne Wel Ed. Gestr. nog opgehouden, en met nieuwe instantien nogmaels zeer ieverig om toch te willen compareren

DORDRECHT.

Notulen aengaende het gepasseerde by 't overgeven van de Propositie enz.

DORDRECHT.

Notulen aengaende het gepasseerde by 't overgeven van de Propositie enz.

gesolliteerd en verzocht, zoo verre dat wy ons eindelyk geperst vonden te declareren, dat wy niet præsent konden komen voor ditmael. Waer op zyne Wel Ed. Gestr. weder repliceerde, dan van de constitutie der zake, zoo als die zich, sedert de laetste Byeenkomst der Classe, en derzelver afgezonden Missive, met onze Propositie aen de andere zyde, aldaer in hare gevolgen hadde toegedragen, in de Classe Raport te zullen doen; dat wy zeiden zyne Wel Ed. Gestr. te kunnen behandelen naer goedvinden. En zyn daer op vertrokken.

Doch *ad animum* revocerende het laetste declaratoir, by gemelden Heer gedaen, is, by nadere deliberatie, dieswegens onderling onder ons gehouden, goedgevonden dat ons Antwoord, zyne Wel Ed. Gestr., by de opening dezer Conferentie, distinctelyk gegeven, en byna woordelyk voorgelezen, *in scriptis* geheel zoude worden vervat, en, by Missive, aen zyne Wel Ed. Gestr. worden toegezonden: ten einde dat voorgenomen Raport by zyne Wel Ed. Gestr. alzins conform onze intentie zou kunnen geschiên, luidende die Missive:

„ *WEL ED. GESTRENGE HEER!*

„ MYN HEER!

„ GEremarqueert hebbende dat U Wel Ed.
„ Gestr. intentie is, om in onze presentie
„ van geene zaken, doch, indien wy absent bleven,
„ van onze Propositie en gevolgen op morgen Ra-
„ port te doen aen de Classe, hebben wy de eer
„ U Wel Ed. Gestr. hier nevens Copielyk te zen-
„ den ons Antwoord, zoo als het by ons dezen
„ morgen is voorgedragen. Middelerwyl met schul-
„ dige eerbied my noemende,

„ *Wel Edele Gestrenge Heer!*
„ *U Wel Ed. Gestr. Geboorzame Dienaer,*
„ *C. B. DOLL VAN OURYK.*"

DORDRECHT
10 Maert
1759.

Ge-

Gelyk zulks door zyne Wel Ed. Gestr., den volgenden dag, zynde Zondag, den 11 dito, in de aen zynen huize geconvoceerde Byeenkomst zyner Classe, is gedaen; daer, vervolgens, de Nominatie van Burgemeesteren ook is geprojecteerd, indiervoege, zoo als dezelve op den daer toe gestelden volgenden Donderdag, den 15 dito, is geärresteerd, en waer op de Heeren *van Ouryk*, *Rees Matthz.*, *A. Stoop*, *van der Dussen* van Oostbarendrecht, *J. Stoop* en *Hoeufft*, allen, zyn gepasseerd, en (de Heer *Hoeufft* echter present zynde) Mr. *Cornelis Pieter Pompe van Meerdervoort* daer op gebragt, benevens de Heer Oud Burgemeester Mr. *Paulus Gevaerts* tot de Electie gedespicieerd, zynde de Heer Mr. *Johan de Witt* innominabel, ter zake deszelfs Heer Vader in Regering was.

DORDRECHT. *Notulen aengaende het gepasseerde by 't overgeven van de Propositie enz.*

C. B. Doll van Ouryk, *N. V. Dussen* v. Oostbarendrecht

Mattheus Rees, *J. de Back*.

Het Voorstel dus van de hand gewezen zynde, en de Heeren Inleveraers, echter, oordeelende dat het zelve allezins op de reden en billykheid steunde, werden zy te rade, dewyl hen voorkwam dat de kwade uitslag van dezelve alleen toegeschreven kon worden, of aen een al te groot vertrouwen, en daer uit voortgesproten verzuim van een genoegzaem volledigen voordragt der gronden, waer op het zelve beruste, of aen de wyze en manier, waer op het onderzogt en in overweginge genomen was, de billykheid van hun Voorstel in een klaer daglicht te stellen, en door eene Nadere en Justificatoire Memorie de redenen te betoogen, waerdoor zy genoopt waren geworden het zelve in de Classe te doen. Deze Nadere Memorie werd, vervolgens, in

DORDRECHT. het jaer 1759 geteekend niet alleen door de gemelde vier Heeren; maer ook door nog zes andere Leden van den Oudraed, welken tot die Classe behoorden; gelyk uit deszelfs inhoud, hier volgende, gezien kan worden.

Nadere en Justificatoire Memorie van de Redenen, waer op het Voorstel, in de Classe overgegeven, berustte.

DE Memorie van Propositie, den 18 February dezes jaers overgegeven, als zynde, volgens het begrip van de Ondergeteekenden, van eene doorslaende notoiriteit van redenlykheid en billykheid, was indiervoegen, zonder verder aendrang van grieven, ingericht, als onder de Bylagen *sub* No. 1 (*) kan worden gezien; als op dien tyd in volle en zekere verwagting geverseerd wordende, dat de doorstekende klaerheid dezelve met een goed effect zoude hebben bekroont. Doch de uitkomst der zake heeft daer aen niet beantwoort; maer het tegendeel doen zien. Twee zaken konnen 'er aenleiding toe gegeven hebben; de eerste, aen de zyde van de genen, die de Propositie hebben gedaen; de andere, aen de zyde van de genen, die dezelve hebben gedeclineert.

De Eerste, ter oorzake van de al te groote fiducie, en daer uit profluerende negligentie, of verzuim, van een genoegzaem volledigen voordragt der gronden, waer op gemelde Propositie berust: De Andere ter cause van de forme, welke by het examen van en de deliberatie over dezelve gehouden is.

De eerstgenoemde oorzaek hebben de Ondergeteekenden gemeent verpligt te zyn te moeten redresseren door deze Nadere Memorie.

De beoordeeling over de andere over te laten aen 't zelfde onderzoek en het beleid van de laetstgemelde hunne declinerende Mede-Broederen in den Rade; alleen nochtans met die reserve, dat, om niet gehouden te worden zich schuldig te maken

(*) No 1 was de *Propositie*, den 18 van Sprokkelmaend in de Classe overgegeven, hier voren, bladz. 632 en 633 te vinden.

ken aen een gelyk erreur, als bevorens, van ons mogen worden opgegeven de Stukken, waer uit, naer de gedachten van de Ondergeteekenden, kan worden opgemaekt dat die form en 't beleid dezer deliberatie, 't zy met eerbied gezegd, niet is gehouden naer 't voorschrift van eene welgeschikte of æquitable Constitutie van Regeringe, omstandig te zien uit de Notulen, daer van by de vier Eerst-Ondergeteekenden gehouden, onder de Bylaegen gevoegd *sub* No. 2 (*).

DORDRECHT. *Nadere en Justificatoire Memorie van de Redenen, waer op het Voorstel, in de Classe overgegeven, berustte.*

Want een Propositie van één of meer Leden, aen eene volle Regering gedaen, naer de gesteldheid van de Regeringe, kan niet veroorzaken eene subversie van de goede welgestelde order in het beleid der deliberatien van de Leden eener Vergaderinge. Doch de geest van Harmonie en Æquiteit, die in alle Regerings-Vergaderingen behoort te præsideren, doet de Ondergeteekenden vertrouwen dat de voorschreve redenen, nu in helder daglicht gesteld en meer gedetailleerd, een andere influentie zullen hebben op de gemoederen der Medebroederen.

De gronden dan zelve betreffende: De Eerste van dien berust op eene billyke en by allen, zoo vertrouwd word, toegevenlyke assumtie, dat niets meer tot bevestiging en versterking van eene goede onderlinge Harmonie, en vervolgens tot rust, bloei en luister van eene Regering, contribueert, dat het cement van Egualiteit onder de Leden, geschikt naer de regelen van Justitie, en gepaerd met behoorlyke reflectie op de redenlykheid en onderlinge civiliteit. Want schoon alle zaken van Regeringe niet wel naer het strict Recht kunnen behandeld worden, zoo neemt zulks echter niet weg, dat in alle Regeringsform moet worden gesupponeerd een *quasi* Contract, zoo tusschen de genen, welken dezelve hebben overgedragen, en tusschen de genen, welken dezelve hebben op zich ge-

(*) No. 2 was het Stuk, hier voren bladz. 633-641 in gevoegd.

DORDRECHT.

Nadere en Justificatoire Memorie van de Redenen, waer op het Voorstel, in de Classe overgegeven, berustte.

genomen, als tusschen die genen onderling, welken dezelve hebben aenvaert; en by welk *quasi* Contract, eerstgemeld, ingevalle de Regering aen een Vroedschap of Vergaderingen van verscheide Leden word gedefereerd, de ontwyfelbare intentie der Overdrageren moet zyn geweest eene Neutrale Egualiteit en ongeveinsde Eenigheid te hebben willen geïntroduceert en geobserveert; welke, mitsdien, zonder verkortinge van 't vertrouwen, in hun gesteld, niet mag verbroken worden, en welke Neutrale Egualiteit en ongeveinsde Eenigheid vooral mede profiueert uit het tweede ondergestelde *quasi* Conract onder de Leden van een Vroedschap of Vergadering van verscheide Leden; en even daerom, dat alle Discrepantien en Verschillende Sentimenten, naer de regelen van 't *æquum & bonum*, en dus, tot zoo verre, naer de *principia juris & æquitatis* behooren te worden getermineerd, ten zy men zoude willen zien en dulden, dat de Wettelyke Regering van eene Republiek veranderd wierd in een arbitraire handelwyze van zeer weinige Regenten, of in een *Despotismus*; 't geen immers niet te denken is van iemand, die de Vry- en Gerechtigheden van den Lande eenigzins ter harte gaet. Waer uit, by onafscheidbaer gevolg, nog vloeit, dat, zoo wanneer dienaengaende eenige nadere Schikkingen of Conventien tusschen die respective Leden, tot bereikinge van dat salutair einde, zyn gemaekt, dezelve punctueellyk en præcifelyk moeten worden achtervolgd en naergekomen, zonder de minste verbrekinge of infractie; 't welk anders geschiedende, 't zy door eene Meerder-, 't zy door eene Minderheid, de tegenparty recht geeft om ook, aen hare zyde, zich aen dat uitdrukkelyk geconvenieerde niet meer te binden, of zich te houden verpligt, volgens het bekende, *quod quis in alterum statuerit eodem jure utatur, & ut sementem feceris ita & metes*, en wat diergelyke principes van æquiteit meer zouden kunnen geallegueerd worden. Want hoe kan iemand met gratie zyn wederparty willen necessiteren tot observantie van een Contract, 't welk hy zelf erken-

DORDRECHT.

Nadere en Justificatoire Memorie van de Redenen, waer op het Voorstel, in de Classe overgegeven, berustte.

kennen moet aen zyne zyde allereerst te hebben verbroken, waer door de zaek wederom *ad primitivam sui naturam* is gereduceerd, en in dien staet gebragt, als of'er nimmer uitdrukkenlyke Conventien waren aengegaen of gemaekt; of ook ontkennen, ingevalle, wanneer van achteren bevonden word dat zoodanige nadere en uitdrukkelyke Conventien zoodanig waren gesteld, dat dezelven tegens dat eindoogmerk van Egualiteit en Eenigheid zouden uitloopen, dezelve door nadere Conventien niet zouden mogen worden geredresseerd en verschikt. En dus is het, eeniglyk, met dat wettelyk en betamelyk inzicht, dat de meergemelde Propositie is gedaen geworden, zoo als de Ondergeteekenden, en te voren, en nu nog, op het allerserieuste, ja in alle oprechtigheid, betuigen by deze.

De natuur der zake niet alleen, maer in het byzonder mede de generale Conventien van den 29 May 1702, 30 Maert 1709, 5 January 1722 en 21 Maert 1729, roepen zulks, luidskeels en *in terminis*, zoo wel als de byzonderen.

Men gelieve dezelven maer in te zien, en men zal het op eene klare wyze bewezen vinden; en daer uit konnen remarqueren dat, zoo als dezelven naer omstandigheid van tyd en zaken zyn geformeerd, zy ook alteratien hebben moeten ondergaen, de redenen daer voor militerende; tot welk einde die ook, Copielyk, onder de Bylagen, hier achter, zyn gevoegd *sub* No. 3 (*).

Allen, die dezelven ooit gelezen hebben, zullen verpligt zyn zulks volmondig toe te stemmen, dewyl ze voor anderen, wien ze tot nog toe te lezen zyn onthouden, niet langer behooren verduisterd te blyven; want het met de reden geenzins te compasseren is, dat men zich moet schikken naer regelen in, en naer 't voorschrift van Conventien, welken men nooit heeft gezien, en welken daerom, vooral

(*) No. 3 waren de *Conventien*, hier voren, bladz. 609 — 626, in de *Aent.* geplaetst.

DORDRECHT. vooral ten dezen tyde, behooren in 't licht gebragt te worden.

Nadere en Justificatoire Memorie van de Redenen, waer op het Voorstel in de Classe overgegeven, berustte.

Volgens de leiding van de gedane Propositie hadden de deliberatien behooren te gaen over de *Subsistentie* of *Non-Subsistentie* van dezelven, en over de Infractien of Indragten daer tegens, als waer door dezelven niet anders, dan verbroken, moeten worden geconsidereerd.

De tweede Grond bestaet in de voorschreve gesustineerde Infractien van de zoo evengemelde generale tusschen de beide Classen, als daer op gevolgde particuliere Conventien in ieder Classe, en de daer uit *per se* profluerende caduciteit van dezelven.

Van welken kant men nu ook deze zaek beschouwt, het zy van den kant van de continuerende Subsistentie van alle de zoo generale als particuliere Conventien, het zy afzonderlyk van derzelver Caduciteit, de vraeg blyft altoos, in het eerste geval, of de *a posteriore* opgekomen Inegualiteit, waer door twee vyfden van de Regering als nu even veel voordeels en gezags trekken, als drie vyfden van dezelve, staende thans de respective Classen zestien Leden tegens vierentwintig, niet behoort te worden geredresseerd naer de principes van æquiteit en redenlykheid, waer op de respective Conventien zyn gebouwd en berusten, en zoo weder te worden gebragt tot hare primitive egualiteit.

Om 't welk gemaklyk *ad oculum* te konnen zien, voegen de Ondergeteekenden hier nevens, *sub* No 4. twee Lysten van de Namen der Leden van beide Classen, zoo als dezelven in den jare 1747, en nu in den jare 1759, zyn gecomposeerd geweest (*). Een herstel dan, welk men niet kan ontkennen ten allen tyde gesaisonneerd te zyn, zoo wel als het geoordeeld is in 't weder intrekken van zekere deference door de Regering voor wylen zyne doorluchtige Hoogheid en hare Koninglyke Hoogheid, beide glor. ged., in de Nominatie van Burgemeesteren gehad en betoond, en om, volgens Re-

(*) Zie deze Lysten hier voren, bladz. 629 in de Aant. en 630.

Resolutie van den Oudraed, *in dato* den 19 February 1759, het zelve werk van de voorschreve Nominatie wederom gebragt te hebben in de forme van het oud gebruik onder het Stadhouderlyk bewind van Koning William den derden, glor. mem.

DORDRECHT. *Nadere en Justificatoire Memorie van de Redenen, waer op het Voorstel in de Classe overgegeven, berustte.*

In het tweede geval spreekt de zaek van zich zelve, dat, zoo de respective Conventien vervallen, verbroken en vernietigd zyn, als dan eene andere vaste voet behoort beraemd te worden, naer de meergemelde tweeledige en alternative Propositie, van dato den 18 February 1759, en dus, in allen gevalle, dat 'er een nader order en reglement behoorde gearresteerd te worden, waer door de behandeling dezer Stads-Regeringszaken wederom wierden gebragt in eene juiste Egualiteit, om dus te zekerer te bereiken het groot eindoogmerk van alle de Leden, namelyk *de Conservatie van Broederlyke Eenigheid* en *Harmonie*, welke ten allen tyde, doch voornamelyk in deze critique tydsomstandigheden, ten allerhoogsten noodig is.

Het is met dat pryzenlyk inzicht, en tot zulk heilzaam einde, 't geen andermael, tot betooninge van der Ondergeteekenden oprechtheid, met ernst word gerepeteerd, dat boven meergemelde Propositie is gedaen, by deze nogmaels word geinhæreerd en nader gededuceerd.

En om dezelve hunne Medeleden, zoo veel in hun is, derzelver overdenkingen te faciliteren, moeten wy te gelyk hier byvoegen en detailleren de respective Infractien, waerom de Ondergeteekenden van opinie zyn geweest, en nog zyn, dat de aengehaelde zoo generale als particuliere Conventien vernietigd en vervallen zyn, mitsgaders eene korte aenwyzing van die *Acta* en Stukken, waer uit zy, wyders, zich verbeelden dat de order en forme, in dezen te houden, kan en behoort te worden opgemaekt.

De Indragten of Infractien zyn zoo meenigvuldig in getal, en zoo meenigerlei in soort, dat met reden vooronderteld mag worden, dat de Medeleden zullen gelieven te gouteren, dat de voornaemsten

daer

DORDRECHT. daer van worden voorgedragen en geëcclassificeerd of by soorten voorgesteld.

Nadere en Justificatoire Memorie van de Redenen, waer op het Voorstel, in de Classe overgegeven, berustte.

Maer, om in dezen niet langwylig te zyn, en onder een algemeen refert tot de respective Conventien, zoo generale tusschen de twee Classen., als speciale over de Correspondentien in ieder van dezelven, zullen de Ondergeteekenden alleenlyk voordragen de gevallen zelven, welken, vergeleken tegens de voorschreve Conventien, van zich zelf de Infractien, daer uit voorkomende, zullen manifesteren. Echter, alvorens daer toe over te gaen, nogmaels op het serieuste protesterende en betuigende dat het eenige inzicht in dezen, enkel, is geweest en blyft om de primitive loffelyke Egualiteit, Eenigheid en Harmonie te meer bevestigd te zien, en om alles buiten eenig particulier but of intrest te regelen, en dus het navolgende detail eenvoudig te willen doen, tot demonstratie van 't wezenlyk algemeen belang van alle de Leden der Regeringe, en in het byzonder van de Classe van de vierentwintig.

De eerste soort der Infractien vind zyne relatie tot het Consulaet. Want *Hendrik van den Sandbeuvel* en Mr. *Pieter Eelbo*, in den jare 1747, te gelyk regerende Burgemeesters zynde, sterft de eerstgemelde den 28 Augustus, en de laetstgemelde desisteert den 4 September, daer aen volgenden. Op de Nominatie ter surrogatie worden, niet alleen tegens rang, order en steeds geobserveerde gewoonte van de Classe, waer onder die beide Burgemeesters hadden gesorteert, gebragt *Adriaen Braets*, Mr. *Johan van Neurenberg*, Mr. *Richard Paulus Eelbo* en Mr. *François van den Brandeler*, met voorbygaen van Mr. *Johan Diderik Pompe* van Meerdervoort, ouder Oudraed dan de twee laetstgemelden; doch bovendien moesten, naer die zelfde order en rang, in die zelfde Classe in observantie zynde, de eerstgemelde *Adriaen Braets*, by surrogatie, gesuccedeerd zyn aen den overleden *Hendrik van den Sandbeuvel*, en de mede zoo evengemelde Mr. *Johan van Neurenberg* aen den desisterenden Mr. *Pieter Eelbo*, als zynde dat desistit pos-

posterieur aen 't voorschreve overlyden, en de Oudste in rang behoorde op te volgen in de eerste vacature. Dan, integendeel, word *Adriaen Braets* met name gesurrogeerd aen den laetstgemelden, die een jaer langer regeren moest, en dus tot April 1749, en Mr. *Johan van Neurenberg* aen den eerstgemelden en overleden Burgemeester, die met April 1748 uitgedient had. Waer door, mitsdien, de tot nog toe gesubsisteert hebbende rang en order, by de eerste gelegenheid na het groote evenement in deze Republiek, in tweeërlei opzigt verbroken is, en dus daer mede de Conventien zelve met'er daed verbroken zyn.

DORDRECHT. *Nadere en Justificatoire Memorie van de Redenen, waer op het Voorstel, in de Classe overgegeven, berustte.*

De tweede en andermalige dubbele Infractie heeft zich opgedaen by de Nominatie en Electie der Burgemeesteren in den jare 1748. Want daer, volgens het uitdrukkelyk beding der Conventien, het getal van Burgemeesteren niet verder mogte worden geëxtendeerd, en ook, integendeel, tot geen minder getal mogt worden gebragt, dan tot zes Personen, word, nochtans, den 11 Maert 1748, op de Nominatie tot Burgemeesteren, buiten en boven het voorschreve Zestal, gebragt Mr. *Paulus Gevaerts*, en geëligeerd. En, of dit niet genoeg was, is die Inbreuk, by de Nominatie en Electie van den jare 1750, nog vergroot met op de Nominatie te brengen Mr. *Pompejus Berck*, en door deszelfs Electie het gestipuleerde Zestal al verder uitgebreid geworden tot een Achttal.

Mr. *Nicolaes Stoop*, als præsiderende Burgemeester dezen jare overleden, worden, den 21 September, tot surrogatie, op de Nominatie gebragt Mr. *François van den Brandeler* en *Diderik van den Sandheuvel*, de laetstgemelde, schoon ouder Leden in rang boven hem bevonden wierden. Waer by zich ook nog eene andere fout ontdekt, namelyk, dat, daer de voorschreve Præsident Burgemeester, al in het begin van de maend Augustus, het tydelyke had afgelegt, de voorschreve Nominatie eerst geformeerd is den 21 September, waer door de nieuw geëligeerde of gesurrogeerde Burgemeester *van den Brandeler* den 1 October eerst is in func-

tie

DORDRECHT. tie getreden, en dus geheel van dat gedeelte van 't openstaende Præsidie ontzet en uitgesloten.

Nadere en Justificatoire Memorie van de Redenen, waer op het Voorstel, in de Classe overgegeven, berustte.

Hoedanige Infractie in het Consulair Getal nogmaels is geschied by de Nominatien van de jaren 1757 en 1758, in welke beide gevallen, door de opgevolgde Electie van Mr. *Hendrik Onderwater*, het Consulaire Zestal, dat nu zoo verre weer was afgestorven, op nieuws is geëxcedeerd in de eene Classe, en, integendeel, in de andere Classe, by continuatie, al sedert het jaer 1750 verminderd tot vyf, ja zelfs, in den jare 1756, tot vier, en den jare 1759 eerst weer gecompleteerd, door de op nieuws gerecupereerde vrye Electie buiten Nominatie, uitgebragt op Mr. *Johan Hendrik de Rho*, zes Leden ouder in rang van de Vroedschap voorgetrokken, op prætext van die oude verbroken en versleten Classicale of Correspondentie-Schikkingen en Conventien.

Waer by dan, eindelyk, op dit respect nog moet worden toegevoegd het geen, aen de eene zyde, in de Classe van vierentwintig, by de laetste Nominatie, den 15 Maert, laetstleden, geformeerd, is voorgevallen, en wel wanneer, zonder eenige gefundeerde reden, met postpositie, en ook tot fletrissure van de zes ouder Leden in rang, Mr. *Cornelis Pieter Pompe* van Meerdervoort op die Nominatie tot Burgemeester is gesteld.

En uit al het welke, derhalven, tot slot op dit poinct, moet worden geremarqueerd, dat daer uit, behalven de geënarreerde Infractien tegens de respective Conventien, volkomen consteert eene zeer verregaende Inegualiteit tusschen de Leden van een en de zelfde Regering. Welke Ongelykheid, min of meer, altoos aenleiding of voedzel zal geven tot verkoelinge of verbrekinge van *de goede en bestendige Eenigheid of Harmonie*, *vertrouwde mutuele Vriendschap*, *Rust en Vrede*, die daerom het allerzorgvuldigste, met naeuwkeurige onzydigheid, behoorde te worden gemyd, en alle steen des aenstoots dienaengaende uit den weg geruimd. Te meer in consideratie, dat met die sincere meening en intentie, en met die zelfde zorgvuldigheid, tot

hand-

handhavinge van zulke Harmonie, Vriendschap, Rust en Vrede, alle die Conventien, gelyk zy zelf spreken, eeniglyk, immers voornamelyk, zyn ingericht en gesloten, schoon zonder genoegzame reflectie, op dien tyd, op de gevolgen, welken uit het gestipuleerde, zelfs tegens die serieuse intentie, *per se* konden profluëren, en nu van achteren blykt daer uit in zoo verre gevloeid te zyn, dat sedert derzelver instellinge daer van in beide Classen geen voorbeeld te vinden is; namelyk, dat daer door geëffectueerd is, dat drie Burgemeesters van de tweede Classe, welken in de jaren 1739, 1740 en 1745 eerst in den Oudraed gekomen zyn, zich thans tot de Consulaire Digniteit verheven zien; daer reeds twee Leden van de eerste Classe in de jaren 1736 en 1738, en vier anderen in de jaren 1741, 1743, 1744 en 1745 tot den Oudraed zyn geëligeerd, en dus de eene een meerdere, de andere een mindere Injustitie, in zoo verre, geleden hebben.

DORDRECHT. *Nadere en Justificatoire Memorie van de Redenen, waer op het Voorstel in de Classe overgegeven berustte.*

Betreffende het tweede soort van Infractien, hare relatie hebbende tot de Kommissien in de hooge Kollegien, die zyn ook aen alle de Leden zoo overbekend, dat niet minder overtollige arbeid zou zyn dezelven stuksgewys in het breede op te halen, of zelfs te indigiteren. Waerom de voornaemsten hier alleen maer, by wyze van rememoratie, zullen worden aengetoond.

Voor eerst, de Continuatie van Mr. *Jeronimus Karsseboom* in het *Kollegie van Gecommitteerde Raden*, en de daer uit gevolgde Continuatie in dat *van de Admiraliteit op de Maze*, beide in den jare 1751 geschied, tegens de duidelyke letter, niet alleen van de nu meermael geallegueerde Conventien, *sub* No. 3 hier bygevoegd (*), maer in het byzonder, bovendien, tegens een vastgestelde Wet en Resolutie van den Oudraed, *in dato* den 5 January

(*) Onder No. 3 waren te vinden de *Conventien*, zoo als ze hier voren, bladz. 609 — 626, in de *Aent.* geplaetst zyn.

DORDRECHT.

Nadere en Justificatoire Memorie van de Redenen, waer op het Voorstel, in de Classe overgegeven, berustte.

ry 1634, Copielyk ook onder de Bylagen te zien No. 5, waer by men uitdrukkelyk zal vinden gestatueerd, dat de plaets, wegens Dordrecht bekleed wordende in het Kollegie van de Admiraliteit te Rotterdam, van drie tot drie jaer, in Persoon zal worden veranderd (*). En hoe onverbrekenlyk dat gehouden is, is daer by zeer remarquabel, dat, wanneer daer tegens eene kleine inbreuk was geschied door de Resolutie van den 5 January 1679, daer by de Commissie van *Adriaen van de Graeff* nog voor één jaer was gecontinueerd, het zelve in het

(*) No. 5. „ *Extract uit het Register van de Resolutien in den Oud-Raad der Stad Dordrecht,* „ *genomen op*
„ *Den 5 January 1634.*

„ Op drie Koningen Avond is, by 't Gerecht, Oudraad en Goede Luiden van den Achten, onverbreekelyk gestatueert, dat de Plaats, wegens Dordrecht bekleed wordende in 't Collegie van de E. Heeren *Gecommitteerde Raaden ter Admiraliteit, te Rotterdam*, van drie tot drie jaaren, in Persoon zal worden verandert, en is, op dien voet, in de voorsz. plaets, gecommitteert de Heer *Michiel Feltrum*, Scheepen in Wetten, om die te bekleeden, ingaande Mey eerstkomende, wanneer de drie jaaren tyd, die de Heer *Jacob van den Corput* in 't voorsz. Collegie heeft te weezen, zal expireeren.

„ 5 *January* 1679 is *Adriaan van de Graaf*, wiens drie jaaren zouden cesseeren, met Mey aanstaande gecontinueert nog voor één jaar, conform de volgende Resolutie: *Alhoewel het derde jaar verblyf in 't Collegie ter Admiraliteit, residerende te Rotterdam, van Adriaan van de Graaf zal koomen te expireeren met Mey dezes jaars, is dezelve niettemin, na opening van besloote Billietten, in 't Collegie van weegens deze Stad nog voor één jaar gecontinueert.*

„ 5 *January* 1680. Expireerende de Commissie van *Adriaan van de Graaf*, als Raad ter Admiraliteit op de Maaze, met Mey aanstaande, zoo hebben H. E. A., met besloote Billetten, daar toe geëligeert *Jacob van Meeuwen*, jegenwoordig Burgemeester, voor den tyd van twee jaaren."

het volgende jaer, den 5 January 1680, is geredresseerd, met Mr. *Jakob van Meeuwen* alleenlyk te committeren voor twee jaren, en dat die Resolutie anders, zoo als ook, vervolgens, de Conventie, hier in stiptelyk geobserveerd is en naergekomen tot den 5 January 1751. Ja, bovendien, schoon in den jare 1754 wel niet die zelfde personen in die respective Kollegien zyn gecontinueerd, en daer door de letterlyke woorden van die Resolutie dus niet overtreden, zoo is het echter zeker en klaer, dat, ten dien tyde, *re ipsa & facto*, de uitdruklyke zin van de Conventie is tegengegaen, door die zelfde Commissien aen die zelfde Classen uit convenientie te doen blyven, zoo als ook daer tegens is geïnfringeerd geworden in den jare 1756, met relatie tot de Commissie *in de Admiraliteit in Zeeland*, doordien dit Kollegie, dat by schikking, en niet volgens het oud gebruik, omtrent de roullerende Commissien voorheen altoos geobserveerd, in den jare 1754 weder gegeven was aen de tweede Classe, die van dezelve in de twee voorgaende tourbeurten dezer Stad ook had gedisponeert; en na de exspiratie der twee eerste jaren vacant vallende, voor de nog vyf resterende is geconfereerd op Mr. *Govert van Slingelandt*, een Lid van de eerste Classe, doch al mede uit convenientie, en dus tegens de altoos geobserveerde order, dat, namelyk, een Commissie volkomen moet worden uitgediend by die Classe, waer in dezelve was gebragt, gelyk alle voorgegane Exempelen kunnen verifiëren, en op dien tyd zelve, met betrekking tot de Commissie in *de Staten Generael*, ook is gepractiseerd, en thans in die van *Gecommitteerde Raden*. Waer door het echter ook toegekomen of gebeurd is, dat eene Classe te gelyk van twee roulerende Commissien alleen heeft gedisponeert.

DORDRECHT.

Nadere en Justificatoire Memorie van de Redenen, waer op het Voorstel in de Classe overgegeven, berustte.

Zoo zyn ook de Commissien in *den Raed van State*, in den jare 1752, en in *de Gecommitteerde Raden*, 1757, beide gedefereerd aen Mr. *Gerard Belaerts*, met terugstellinge van diverse ouder Leden in die Classe, zoo Oud-Raden als Consulairen.

Eindelyk, om niet alles op te halen, 't geen op

DORDRECHT.

Nadere en Justificatoire Memorie van de Redenen, waer op het Voorstel, in de Classe overgegeven, berustte.

deze materie zou kunnen worden geallegueerd, zal men zich nog, tot een compleet en peremtoir bewys van de totale vernietiginge der Oude Conventien, maer gelieven te herinneren hoe Mr. *Johan van der Burgh*, in den jare 1738 tot Schepen zynde aengesteld, en gerangeerd onder de eerste Classe, in de critieke tydsomstandigheid van den jare 1745, goedgevonden hebbende vrywillig, uit eigen beweginge, absolut de Regering af te staen, in den jare 1750 zich weder heeft laten overreden om dezelve andermael te aenvaerden. Welke Electie, natuurlyker wyze, moest worden aengezien, of als eene herstelling van voor zekeren tyd rustende exercitie zyner bedieninge, of wel als eene geheele nieuwe Aenstelling en Verkiezing, zonder reflectie op het gepasseerde. In het eerste geval behoorde hy zyne vorige plaets, order, Classe en zoogenaemde Correspondentie te hebben gehouden, nadien het overspringen van de eene Classe tot de andere in die qualiteit een zaek was zonder exempel, strydig met de Conventien, en op prætext van derzelver nog *vive validiteit*, met relatie tot de gedane Propositie, word gedeclineerd. En in het tweede geval konde hy, by geen mogelykheid, eenig gebruik maken van de vorige exercitie zyner functie, 't geen by ieder, attentie hier op adhiberende, aenstonds moet begrepen worden. Echter is het allen de Leden dezer Regeringe meer dan al te bekend, dat hy buiten alle reden, doch enkel tot prejuditie van vele Leden van den Oudraed, op eene informele wyze, zyn vorige rang in den Oudraed behouden heeft, en niettemin van Classe veranderd is; zulks alles, niettegenstaende het tegendeel begrepen is in deszelfs vernieuwde aenstelling als Veertig, daer, met relatie tot dat Collegie, zyne Verkiezing andermael geschied, voor geheel nieuw aengezien en geconsidereerd is; zoo dat, daer hy, in den jare 1741 de eerstemael geëligeerd zynde, toen zyne zitting had voor Mr. *Jeronimus Karssebo0m*, nu, in den jare 1753 andermael verkozen, zonder eenig aenschouw op zyn vorige rang, is geplaetst achter alle de Leden van dien tyd, en daer

daer door zeventien plaetsen te rug. Een notoire Dor-strydigheid, derhalven, in twee Electien van genoegzaem eene natuur, schoon tot byzondere Vergaderingen specterende, met die te gelyk te houden voor nieuw, en gecontinueerd.

Nadere en Justificatoire Memorie van de Redenen, waer op het Voorstel in de Classe overgegeven, berustte.

By dit alles kan nog, tot meer aendrang van de sustenue der vernietigde Correspondentie-Conventien, worden bygevoegd dat, daer voorhenen dezelven wierden onderteekend, zoodanige onderteekening na den jare 1747 tot 1759 nooit meer is geschied, en alzoo door dat gedrag van de Leden zelfs gehouden word gecorroboreerd, dat zoodanig algemeen begrip, omtrent de Caduciteit van die Conventien, is geformeerd. En offchoon, niettegenstaende die zoo doorstekende Caduciteit, sommige Leden die Classicale Conventien nu als op nieuws geintroduceerd willen houden, zoo is het echter niet minder evident, hoe verre men, zelfs in de laetste directie, omtrent de Nominatie van Burgemeesteren, even na het overlyden van hare Koninglyke Hoogheid, en ook nog onlangs in die van Schepenen, daer van is afgeweken; 't geen de Ondergeteekenden even duidelyk zouden kunnen proberen, maer liever willen passeren, om de haetlyke reflectien, daer by voorkomende, te menageren.

Zy meenen den middagklaer de dadelyke verbreking dier Conventien, en het onbehoorlyk maintien van die vorige Correspondentien, te hebben aengetoont, en tevens de ydelheid van dat imaginaire idee van Classen met Conventien, waer van zyne doorluchtige Hoogheid, glor. mem., een ware generale aversie schynt gehad te hebben; het gene de Ondergeteekenden zich flatteren te kunnen bewyzen uit het Raport van de Conferentie, dieswegens met hoogstgemelde zyne doorluchtige Hoogheid en der Stads Gedeputeerden gehouden.

Want, gelyk een ieder, die maer eenige kennis draegt van dezer Stads Regeringsforme, naer den aert en de eigenschap van 's Lands Regering onder Stadhouderlyk Bestier en Bewind, zonder hæsitatie, moet toestemmen en besluiten, dat dezelve Con-

DORDRECHT. *Nadere en Justificatoire Memorie van de Redenen, waer op het Voorstel, in de Classe overgegeven, berustte.*

ventien en de Regelen, daer by vastgesteld, by geen mogelykheid hare kragt en werking kunnen houden, veelmin ook niet weer hervatten, met dezelve andermael te willen introduceren, of in train te brengen gedurende de Minderjarigheid van den Heere Erfstadhouder, en exercitie van dezelve by hunne Ed. Groot Mog., ten zy direct in præjuditie van dat hooge bewind, zoo wel als ten reëlen nadeele van vele Leden van deze Regeringe; zoo zal dit, ten dezen respecte, byzonder consteren, als met attentie gelet word dat, by Resolutie van den 4 September 1747, houdende, als gemeld is, Raport wegens de Onderhandeling en Afspraek met wylen zyne doorluchtige Hoogheid, glor. ged., gehouden over de Informatie der Constitutie dezer Stads Regeringe, en de behandeling derzelve, by die Resolutie in eene Stads Resolutie geconverteerd, deze volgende zaken zyn vastgesteld,

I. *Dat*, *betreffende het Eerste*, dat is de Constitutie van de Regering zelve, *by provisie*, *geen verandering in het Octrooi*, *rakende de Magistraetsbestellinge van deze Stad*, *worde gerequireerd*, *met dien verstande*, *nochtans*, *dat aen zyne Hoogheid competeerde de Electie van den Officier*, *Burgemeesteren enz.*, *zoo als zulks bevorens aen den Oudraed hadde gecompeteert*, dan waer over, voor het tegenwoordige, by deze, ook geen verschil word gemoveerd.

II. *Dat*, *wat de behandeling van de Regeringe betreft*, 't geen mitsdien zyne relatie heeft tot de respective Conventien en Correspondentien, *zyne Hoogheid wel hadde gepermitteert*, *dat*, *by provisie*, *gebleven wierd by 't oud gegebruik*, (te weten tot zoo verre) *dat*, *by gevolg*, *de twee Classen* (welken, voor zoo veel de Vroedschappen aenging, toen ter tyd in eene juiste egualiteit van twintig tegens twintig Leden zich bevond) *provisioneel bleven subsisteren*, dat is, in het algemeen de zaek beschouwd wordende, de Stads Regering in twee deelen mogt blyven gesplist, dan met die uitdruklyke modificatie, NB *dat alles in de*

twee

twee Classen gebragt moest worden door de Regerende Burgemeesteren, zonder dat daer over alvorens eenige Byeenkomsten gehouden wierden door de Regerende en Oude Burgemeesteren, zoo als voor dezen gepractiseerd was geworden. Waer door, mitsdien, allerlei soorten van afzonderlyke schikkingen door eenige Leden, of zoogenoemde Correspondentien, (door welken, 't gene den Heere Prinse ongetwyfeld moest mishagen, de zoo noodige egualiteit onder de Leden notoir altoos word geinfringeerd en verbroken, en die strekkende zyn tot ontwyfelbare præjuditie en nadeel van die Leden, die daer buiten gesloten blyven, zoo wel als tegens de voorschreve principes van eene welgestelde Regering, en tegens het onderling vertrouwen) dus zyn verklaerd vernietigd en onbestaenbaer; en, by verder gevolg, alle derzelver Conventien, zoo Generale als Speciale, als gebouwd op het houden van de zoo voorgestelde, doch verboden Correspondentien, uitgezonderd alleen de uiterlyke gedaente en figuur van twee deelen van Regeringe, onder den naem van Classen, als meer slaende op de Constitutie, dan de behandeling der Regering: waer tegens derhalven nu weer wordende ingegaen, het respect der Stadhouderlyke Digniteit veel word te kort gedaen.

DORDRECHT. Nadere en Justificatoire Memorie van de Redenen, waer op het Voorstel, in de Classe overgegeven, berust.

III. *Dat, zoude worden voldaen aen de verwagting van zyne Hoogheid, van de Vriendelykheid van de Regering dezer Stad vertrouwde, dat, alvorens ergens toe te treden, dezelven,* Regerende Burgemeesteren, namelyk, *met hoogst dezelve zyne Hoogheid, wel zouden willen communicatief gaen, en met den zelven komen in een vriendelyk overleg,* alzins conform de Bylage *sub* N°. 6. (*)

Uit dit alles geavanceerde, onder serieuse en ernstige

(*) No. 6. Was de Resolutie van den Oudraed, hier voren bladz. 626 en 627 in de *Aent.* te vinden.

DORDRECHT.

Nadere en Justificatoire Memorie van de Redenen, waer op het Voorstel, in de Classe overgegeven, berustte.

ftige betuiginge van niets perfoneels te hebben gebuteert, en deze Nadere Memorie enkel te willen doen ftrekken tot Juftificatie van der Ondergeteekenden gehouden gedrag en gedane Propofitie, zoo wel als tot betoginge van hunne fincere intentie, en tot extinctie van alle verkeerde begrippen en uitleggingen; zoo vertrouwen wy dat de te voren al te kortelyk voorgedragen gronden der voorfchreve Propofitie zullen worden bevonden genoeg geëlucideerd. Alles met dat gewenfcht en heilzaem oogmerk en principael but van *Confervatie en Beftendigheid der goede Harmonie*, *Eenigheid*, *Ruft* en *Vriendfchap*, zoo noodzakelyk voor den luifter en het intreft van de Regeringe en Burgerye. Waer toe de Ondergeteekenden al het hunne van harte wenfchen te contribueren.

C. B. Doll van Ouryk, *N. v. Duffen*, v. Ooftbarendrecht.
Mattheus Rees, *J. de Back*.

Wy Ondergefchreven, deze vorenftaende Juftificatoire Memorie gelezen hebbende, vinden goed ons daer mede te conformeren.

A. Stoop, *H. Repelaar* en
J. Stoop, *B. v. d. Sandheuvel*.
A. Bout,

De Ondergeteekende verklaert zich te conformeren met den inhoude van de bovenftaende Memorie, voor zoo verre dezelve behelft: hoe dat, by de introductie van de Claffen van de Regenten, in den jare 1708, en zulks even na de Stadhouderlyke Regeringe, het eenige oogmerk geweeft is om eene gevoeglyke en eene evenredige verdeeling en defpiciering van de Commiffien en andere douceurs onder de Regenten te maken, als het befte middel tot confervatie van eene goede Harmonie, en tot voorkominge van Jaloufien, Kuiperyen en Verdeeldheden, welken de onaffcheidelyk zyn van willekeurige en oneguale verdeelingen der voordeelen

om

onder de genen, die tot één en de zelfde Societeit behooren, en uit de natuur van dezelve Societeit eguael recht tot de voordeelen moeten worden geacht te hebben.

Dat de gemaekte schikking der Classen in haer grond en oogmerk geheel is komen te vervallen in den jare 1747, wanneer ons Land wederom is gekomen onder eene Stadhouderlyke Regering, om dat de poincten, by de introductie van de Classen vastgesteld, uit haer eigen natuur niet konden stand houden: te minder, daer zyne Hoogheid, glor. ged., expressely. had verklaert dat was verwagtende dat alle Correspondentien, onder de Regerende en Oude Burgemeesteren gesubsisteert hebbende, zouden cesseren, en dat de Regerende Burgemeesteren over de zaken van de Regering zouden corresponderen en overleg maken met zyne Hoogheid, glor. ged., zoo als daer in vervolgens door alle de Regenten is toegestemd, en zelfs daer by waergenomen alle behoorlyke deference zoo voor de Recommandatien, door hoogstgemelde zyne Hoogheid van tyd tot tyd gedaen, als ook, na het Overlyden van hoogstdezelve zyne Hoogheid, op een expresselyk daer toe genomen Resolutie, voor de Recommandatien, gedaen door Mevrouwe de Gouvernante over haren Minderjarigen Zoon, onzen tegenwoordigen Stadhouder, tot den tyd van het Overlyden van hare Koninglyke Hoogheid, glor. ged., wanneer de Exercitie van het Stadhouderschap is gekomen aen hunne Ed. Groot Mog.

DORDRECHT. *Nadere en Justificatoire Memorie van de Redenen, waer op het Voorstel, in de Classen overgegeven, berustte.*

Dat het op dien tyd gevoeglyk en noodig was, dat, met het zelfde oogmerk, als by de introductie der Classen, onder de Regenten beraemd wierd een vaste voet, waer op men, gedurende de Minderjarigheid van zyne Hoogheid, op eene vriendelyke en met de billykheid overeenkomende wyze, zoude behandelen de zaken van onze Regeringe, en dus ook, dat men uit den weg ruimde alle aenleidingen tot Verheffingen van jonger Regenten in rang en aenzien boven Ouderen; het geen des te noodzakelyker was, naer mate dat men konde voorzien dat, by nalatigheid daer in, aen deze Oudere

Dordrecht.

Nadere en Justificatoire Memorie van de Redenen, waer op het Voorstel, in de Classe overgegeven, berustte.

Regenten benomen wierd, zoo niet in 't geheel, immers de hope van een tydig genot van de douceurs van de Regeringe, zonder eenige verminderinge in het ondergaen van alle lasten, het welke, op zich zelven wanvoegelyk zynde, uitwerkt het gene men by de introductie der Classen tot oogmerk had te voorkomen.

Dat het met reden niet kwalyk kan opgenomen worden, dat eenige Leden van de Regering daer over gedaen hebben eene Propositie, vooral niet daer dezelve Propositie was gedaen met een behoorlyke Consideratie voor alle de Regenten in 't gemeen, en voor de Oude en Regerende Burgemeesteren in 't byzonder.

Dordrecht
den Septemb. PIETER HOEUFFT.
1759.

Deze Nadere Memorie werd, in den beginne van den jare 1760, gedrukt, en zoo wel hier aen de Leden van Regeringe, als, op verscheide Plaetsen buiten deze Stad, aen sommige hooge en lagere Standspersonen toegezonden, met een Brief van den Heere K. B. Doll van Ouryk, die dus luidde:

„ *WEL EDELE GESTRENGE HEER;*

Brief gevoegd by de gedrukte Nadere Memorie.

„ NA rype overweginge als nog vermeenende
„ dat onze bevorens gedane Propositie alle-
„ zins op de reden en de billykheid steunende is,
„ en tot onze Justificatie genecessiteerd zynde, om de
„ æquiteit daer van in het klare daglicht te stel-
„ len, ten einde alle occasien tot verkeerde begrip-
„ pen en uitleggingen te prævenieren, en tevens
„ aen te toonen dat de billykheid alleenlyk ons
„ richtsnoer in dezen is geweest: zoo hebben wy
„ de eer U Wel Edele Gestr. de hier bygevoegde
„ Memorie te zenden, die wy verzoeken met de
„ vereischte attentie te willen inzien, om daer uit
„ by U Wel Ed. Gestr. zelfs te konnen worden
„ beslist de vorengelegde grond tot onze Proposi-
„ tie

DORDRECHT.

Brief gevoegd by de gedrukte Nadere Memorie.

„ tie, die wy, ten einde alle de Leden daer van volkomen kennisse mogten hebben, best geoordeelt hebben te doen drukken, om desaengaende zyne gedachten te konnen bepalen.

„ Waermede wy, met schuldige achtinge, zyn,

„ *Wel Edele Gestrenge Heer,*
„ U Wel Edele Gestrengens Gehoorzame Dienaer,
„ *Uit aller naem,*
„ C. B. DOLL VAN OURYK."

DORDRECHT den 21 January 1760.

Doch het bleef hier niet by. Dit stuk, verspreid zynde onder sommigen, werd schielyk nagedrukt, en overal by de Boekverkoopers openlyk verkocht. (*) Dit gaf gelegenheid dat onder den naem van *Irenophilus*, die naderhand bleek de Heer Burgemeester Mr. *Kornelis de Witt* te zyn, eene Memorie, tot beantwoordinge van de meergemelde Nadere Memorie, werd uitgegeven, van den volgenden inhoud:

Memorie ter beantwoordinge en destructie van zekere zoogenaemde Nadere en Justificatoire Memorie van gedetailleerde redenen, *op welken heeft berust de Memorie, in de Classis, by forme van Propositie, overgegeven den* 18 *February* 1759, *eerst door vier Leden van die Classis onderteekend, daer na door nog vyf Leden derzelve met hunne onderteekeninge bekrach-*

(*) De eerste Druk, in Fol., was zonder titel. Voor den Nadruk, die in Octavo uitgegeven werd, had men den volgenden titel geplaatst: *Nadere Memorie, ingeleverd, by eenige Leden der Regeering, in de Vroedschap te Dordrecht; nevens de Memorie zelve: over eene en andere nodige Verbetering in 't Verkiezen van Burgemeesteren, en 't Benoemen der Hooge Commissien in dezelve Stad.*

DORDRECHT.

krachtigd, en, eindelyk, door nog een tiende Lid der voorsz. Classis, door een apart onderteekend Declaratoir, gemunieerd.

Memorie van Irenophilus tot beantwoordinge der Nadere Memorie.

NOoit zouden wy de penne op 't papier hebben gestelt over het onderwerp van de in het hoofd dezer gemelde zoogenaemde Memorie van Propositie, op den 18 February des afgeloopen jaers 1759, door eenige weinige Regenten, Leden van een der Twee Classen, in de Regeringe der Stad Dordrecht subsisterende, toen ter tyd op 't verzoek van de voorsz. Regenten, ten huize van den Heer *Cornelis de Witt*, als toen regerend Burgemeester, en in die qualiteit Eerste Lid van die Classis, extraordinaris vergaderd, schriftelyk overgegeven, en de daer op naderhand gevolgde gedrukte zogenaemde Nadere en Justificatoire Memorie, tot *quasi* adstructie van de voorsz. zoogenaemde schriftelyke Memorie van Propositie in 't licht gebracht; maer alles met stilzwygen hebben bejegent, zoo lang de zaken waren verbleven *inter domesticos parietes*, schoon evenwel de voorsz. gedrukte Nadere en Justificatoire Memorie, op verscheide plaetsen buiten de Stad Dordrecht aen differente hooge en lagere Standspersonen, of onder couvert, was toegezonden, of ten hunnen huize, op eene geaffecteerde zigtbare wyze, was gebragt, en schoon daer in niet alleen de voorsz. Heer *de Witt*, maer ook verscheide anderen, zoo thans nog levende, als reeds overleden, Regenten der Stad Dordrecht, op eene onvriendelyke en bedenkelyke wyze, om niet sterker te spreken, worden voorgesteld en bejegend. Maer naderhand gezien en gelezen hebbende dat deze zoogenaemde Nadere en Justificatoire Memorie, evenwel met veranderinge van Titel, die ook al wat bedenkelyker, dan het Hoofd van de vorengemelde Memorie, toeschynt te zyn, en onder voorgeven op den Titel, doch volkomen tegens de waerheid, dat dezelve in de Vroedschap was overgegeven, met den druk was algemeen gemaekt, en alom in deze, en zoo te zeggen in

al-

Dordrecht.

Memorie van Irenophilus tot beantwoordinge der Nadere Memorie.

alle de Vereenigde Provintien, publiekelyk te bekomen was, mogelyk om de gepasseerde zaek des te meer te doen eclateren, de daer in genoemde Personen daer door, meer en meer, schoon ongegrond, gelyk hier onder, in de behandeling van zaken, nader en zonneklaer zal worden aengetoond, publiekelyk ten toon te stellen, en, was het mogelyk, daer door te denigreren, en dus, zoo veel doenlyk, te benadeelen; immers, en in allen gevalle, aen het publiek het oordeel over eene domestieke reeds afgehandelde zaek over te laten. Alhoewel het zelve, mogelyk, uit dusdanige opgestelde en alleszins verwarde Memorie niet veel kennisse van zaken zal hebben kunnen bekomen, zoo heeft men gemeent niet langer te mogen noch te moeten stilzwygen; ja, heeft men, wilde men niet ongevoelig schynen te zyn, en tevens niet hasarderen dat het stilzwygen, mogelyk, een vooroordeel zoude hebben verwekt, als of men gepersuadeerd was van de vastigheid der gelegde gronden, of van de gefundeerdheid der objectien, welken worden ingebragt, zich waerlyk genoodrukt gevonden om de pen te moeten opvatten, en op 't papier te brengen die zaken en redenen, die men tot destructie van het zoogenaemde geproponeerde, en daer op gevolgde quasi Justificatie van het zelve, vermeinde peremtoir te zyn.

Doch alvorens daer toe toe te treeden, vind men zich verpligt, om aen den Lezer een recht idée van zaken te geven, te moeten openleggen, dat, voor zoo veel men heeft kunnen naergaen, zoo niet altoos, ten minsten al heel vroegtydig, twee Vriendschappen in de Regering der Stad Dordrecht gevonden zyn te hebben gesubsisteert; voorzien van hare respective Hoofden, en gegrond op bondige Contracten, gelyk als blykt uit de respective Stukken, hier achter gevoegd N°. 1, 2, 3. (*) Waer-

„ (*) No. 1. Alsoo wy ondergeſ. nu eenigen tyd
„ herwaerts hebben ondervonden, dat, door verschei-
„ de quaade menées ende practycque, mitsgaders par-
„ tyschappen, de Regeering deeser Stede heeft gefluc-
tucert,

DORDRECHT. Waer uit men dan ook meent, met grond, te mogen besluiten dat de Regering der Stad Dordrecht, door

Memorie van Irenophilus tot beantwoordinge der Nadere Memorie.

„ tueert, sonder dat wy, offte bynaer eenige van onser familien, de eer hebben gehad in de Magistrature te participeeren, offte *telle quelle* directie te kunnen plegen, hebben wy, tot onser maintienement, niet anders betrachtende, als het gemeene welvaeren ende ruste in de voors. deezer Stede Regeeringe, met den anderen vastgesteld ende geresolveert de pointen ende articulen, hier naer volgende:

„ Eerstelyk, dat wy den anderen sullen de hand bieden, soo door ons selven, als door onse gemeene Vrunden, by dewelke wy te saemen, offte elcks in 't particulier, eenige dispositie souden mogen hebben, dat het aanstaande Borgemeesterschap van de Gemeente, als mede het Schout-ampt deeser Stede, indien het selve soude komen te vaceeren, sal worden geconfereert op soodaenige persoonen, als wy met ons gemeen concert sullen goedvinden, ende versekert syn van haere goede intelligentie ende getrouwe genegentheid t'onswaerts.

„ Het welke ook alsoo verstaan werd in de verdere successive Borgemeesterschappen, als mede Schepenen-, Achten- ende Veertigsplaatsen, mitsgaders ook in alle andere Ampten ende Commissien, van tyd tot tyd, soo buyten, als binnen, deeser Stede voorvallende.

„ Ende dewyle als nu, door het afsterven van de Hr. *Johan Hallingh Pauli*, is komen te vaceeren een plaetse in de jegenswoordige dienende Gerechtsbanck, dewelke by surrogatie sal moeten werden gesuppleert, verklaeren wy, dat wy deselve plaetse in de voors. Gerechtbanck, soo drae, als doenlyk is, met een bequaam persoon, in voegen voors. sullen doen suppleeren, sonder dat den selven op d'een offte des anders Reekeninge sal werden gesteld, maar verstaan werden door eene gemeene gunste te syn geschiet.

„ Dat, verders, onse respective Vrunden den anderen aangenaam sullen syn, ende daar mede sonder onderschyd goede vrundschap houden, als mede haare bevorderniße betrachten; doch dat daar ondernier en sullen werden gereekent die ons gemeen-

„ In-

door haer geëxtendeerd getal van Leden, waer onder meer, dan in Regeringen, bestaende in een klein-

DORDRECHT.

Memorie van Irenophilus tot beantwoordinge der Nadere Memorie.

„ Interest niet en souden begeeren te behertigen, ende „ daar van volkome preuve doen.

„ Eyntelyke, verklaaren wy, dat, offt gebeurde dat „ iemand buyten ons ondergesc., wie sulksf ook soude „ mogen weesen, haar jegens dit ons jegenswoordig „ Concept quaame te formaliseeren, wy ons daar tegens met alle mogelyke middelen sullen stellen, ende „ alle onse voorsc. Vrunden, mitsgaders, die wy nog „ souden kunnen bekomen, daar toe te employeeren, „ ende verders alle het geene voorsz. staat, den anderen te zullen presteeren, ende te doen presteeren, „ als een onverbreekelyk Verband, ende nauwe Verbintenisse onder waare Vrunden ende Bloetverwanten, dewelke genegen syn een gemeen Interest, tot „ maintienement van haare persoonen en familien, te „ embarasseeren. Alles op eere, trouwe ende vromighyd deesen gedaan, en daar van gemaakt drie „ alleens luydende, mitsgaders by ons ondertèekent, „ in *Dordrecht*, den sevenden *Decemb.* 1661.

„ (*was geteekent*)

„ A. BEVEREN, A. BLYENBORCH, W. D. BEVEREN, „ 1661."

No. 2. „ Wy ondergesc. *Abraham van Beveren*, ende „ *Willem de Beveren*, verklaaren, tot elucidatie van de „ Acte en de Verbintenisse, die wy met de Hr. *van* „ *Naeldwyck* hebben aangegaan, alle directie, soo door „ ons selven, als door onse respective Vrunden, by „ dewelke wy te saamen, offte elcks in 't particulier, „ eenige dispositie souden mogen hebben, te sullen „ pleegen, dat het Borgemeesterschap van de gemeente „ deeser Stede, op de eerste aanstaande teelt sal worden geconfereert op Heer *Jacob van Beveren*, Hre. „ *van Swyndrecht*, jegenswoordig alhier becleedende „ het Schout-ampt, na dat syn Ed. alvoorens van 't „ gemelte Schout-ampt affstand sal hebben gedaan.

„ Dat wy ook het voorsc. Schout ampt, by den gem. „ Hre. *van Swyndrecht* affgeleyd synde, met allen ernst „ in voegen voorsc. sullen brengen ende doen confereren op den persoon van den Hre. *van Meerdervoort*, op vertrouwen, dat den voorsc. Hre. *van* „ *Swyndrecht* met ons, ende specialyk den voorgem. „ Hre.

DOR-DRECHT. kleiner getal, hebzugtige Leden en onrustige Geesten, capabel om kwade menées te konnen formeren

Memorie van Irenophilus tot beantwoordinge der Nadere Memorie.

" Hre. *van Barendrecht*, geduurende den tyd van syn
" voorf. aanstaande Borgemeesterschap, als daar naar,
" sal houden goede Correspondentie ende Intelligentie,
" mitsgaders in alle voorvallende occasien pleegen
" broederlyke getrouwighyd, ende, ten regarde van
" het voorf. Schout-ampt, dat den voorn. Hr. *van*
" *Meerdervoort*, voor het confereren van dien, den
" gem. Hre. *van Barendrecht*, ten genoegen van ons,
" sal moeten beloove ende verseekeren, sig in alles
" naar desselfs Hre. *van Barendrechts* intentie te sullen
" gedraagen in het verkiesen van Schepenen, Achten
" ende Veertigen, mitsgaders in alle andere Commissien, soo binnen, als buyten, deeser Stad vallende, ende wat verders de Regeeringe alhier soude
" mogen raaken.
" Ende naardien, door het afsterven van de Hr.
" *Johan Hallingh Pauli*, is komen te vaceeren eene
" plaatse in de jegenwoordige dienende Gerechtsbank,
" dewelke by surrogatie sal moeten werden gesuppleert,
" verklaaren wy daar toe met alle mogelyke middelen
" door ons ende onse Vrunden, invoegen voorf., te
" sullen brengen den persoon van Mr. *Samuel Everwyn*,
" uyt consideratie van de alliantie van onse Oom, de
" Heer *Dirck Dammert*, ende sulks, dat de voorf. plaatse offte surrogatie van deselven d'een offte d'andere
" voor geen tour offte beurte sal werden aengereekent,
" invoegen, dat de verdere Schepenen-, mitsgaders
" Achten- offte Veertigplaatsen, die door versterff
" offte, avancement van d'een offte d'andere soude
" komen te vaceeren, daar van de eerste conferentie
" sal komen te devolveeren op den voorf. Hre. *van*
" *Barendrecht*, sonder aanschouw te neemen wie syn
" Ed. daar mede soude gelieven te begunstigen, ende
" soo voorts alternative over, ende weder over, zonder onderschyd.
" Welken volgende ik *Willem de Beveren*, ook beloove tegens de aanstaande verkiesinge, offte eerder,
" in cas van surrogatie der Achten (indien sulks den
" Hre. *van Barendrecht* begeert) door het vallen off
" sterven offte andersints, te doen hebben de conferentie, ende het stellen van twee nieuwe Achten tot
" syn

ten en foveren, konnen worden gevonden, zich altoos in die omftandigheid en van zoodanige Con-ftitu-

Dordrecht. *Memorie van Irenophilus tot beantwoordinge der Nadere Memorie.*

„ fyn Ed. difpofitie, wel verftaande nochtans, dat de „ vier jegenwoordige Achten, als namentlyke de Hr. „ *Johan van der Hulck*; *Cornelis Beljaert*, *Johan de Jongh* „ ende *Aernout van Ravefteyn* fullen werden geconti- „ nueert, ende behouden voor den voorf. Hre. *van* „ *Barendrecht*, ende *Willem van Beveren*, ende de voorf. „ twee nieuwen, genomen uit het getal der Achten „ van den Hre. *de Witt* offte *Hallingh*, ten waare den „ voorgem. Hre. *van Barendrecht* deffelfs genoegen in „ de voorf. vier gefpecificeerde Perfoonen, offte eeni- „ ge van dien, niet en konde vinden.

„ Ende belangende de verdere Burgemeefterfchap- „ pen, mitsgaders alle Ampten en Commiffien, mitsga- „ ders Bedieningen, foo binnen als buyten deefer Stad, „ belooven wy den anderen in voegen voorf. de hand „ te bieden, ende malkanderens intereft getrouwelyk „ te embraffeeren, ende den anderen daar toe te hel- „ pen promoveeren.

„ Eyntelyk, gelooven wy den anderen nimmermeer „ te fullen verlaaten, ende altyd in alle opregtighyd „ te fullen correfpondeeren, als mede niets fonder „ malkanderens kenniffe, ende voorweeten te doen, „ foo in de particuliere, als publicque Regeeringe, „ mitsgaders een gemeen intereft voor ons ende onfe „ Familien, als mede onfe goede Vrunden te fullen „ betrachten, ende by alle gelegenhyd getrouwelyke te „ toonen dat gebonden Bloedverwanten ende onver- „ breekelyke Vrunden fyn. Alle 't welke wy belooven „ op eere, trouwe ende vroomighyd te fullen naar- „ komen. Ende fyn hier van gemaakt twee alleensluy- „ dende, ende met ons handteeken beveftigt, in „ *Dordrecht*, den fevende Decemb. 1661.

„ (*was geteekent*)

„ A. Beveren, W. D. Beveren.

„ 1661."

No. 3. „ Alfoo wy ondergef., nu eenigen tyd „ herwaerts, hebben gefien dat door verfchyde quaade „ menéés de Regeering déefer Stede heeft gefluctueert, „ hebben wy, tot voorkominge van dien, niet anders „ betragtende, als het gemeene welvaeren, ende de „ rufte in onfe voorn. Stads Regeeringe, met den an-

deren

DORDRECHT. stitutie bevonden heeft te zyn, dat, wilde men Disputen, Onëenigheden en Tweespalt, de source tot

Memorie van Irenophilus tot beantwoordinge der Nadere Memorie.

„ deren vastgesteld ende geresolveert de pointen, hier „ na volgende:

„ Eerstelyken, dat het Burgemeesterschap van de „ Gemeente deeser voorf. Stede, mits het aangaan van „ den Hre *Abraham van Beveren*, in Maart toekomende „ incluys, aanstaande sal blyven drie Jaaren ter dispo- „ sitie van de Hren *Beverens*, deese onderteekent heb- „ bende, ende de drie volgende Jaaren ter dispositie „ van de Hren *Hallingh* en *de Witt*.

„ Welken volgende de voorf. Hren *Beverens* jegens „ de voorf. aanstaande verkiesinge tot het meergem. „ Burgemeesterschap hebben gepræsenteert den Hre *van* „ *Swyndrecht*, des dat den Hr. *van Meerdervoort*, in syn „ Ed. plaatse, tot Schout sal worden geëligeert.

„ Dat verders de Commissie in de Gecommittn. Raa- „ den, in Mey des toekomende jaars 1663 open syn- „ de, sal staan ter dispositie van de voorsz. Hren *Beve-* „ *rens*.

„ Ende de Commissie ter Admiralit., dat deselve sal „ staan ter dispositie van de Hren *Hallingh* en *de Witt*, „ voorn., soo haast die vacant vallen sal, gelyk ook „ de Commissie ter Generalit., die in den jaare 1664 „ voor deese Stad open sal syn, sal blyven ter disposi- „ tie van de meergenoemde Hren *Hallingh* en *de Witt*.

„ Ende belangende de Magistraats- ende Veertigs- „ plaatsen, dat deselve vergeeven sullen worden tus- „ schen de meergem. Hren *Beveren* ter eenre, mitsga- „ ders de voorf. Hren *Hallingh* en *de Witt*, ter andere „ syde, by tourbeurten, in zulker voegen, dat de „ conferentie van de eerste Magistraats- en der Veer- „ tigsplaatse deselve Hren *Hallingh* en *de Witt* compe- „ teeren sal, dog dat henluyden daar vooren toege- „ reekent sal worden het Schepenschap, belooft aan „ de Hr. *Cornelis van Meeuwen*, ende de Veertigsplaatse „ aan de Hr. *François de Roovere*, ende dat, alsoo de „ voorf. Magistraats- ofte Veertigsplaatse geconfereerd „ synde, de beurte van eens gelyke Magistraats- en de „ Veertigsplaatse devolveeren ende vallen sal aan de „ meergem. Hren *Beveren*, ende vervolgens wederom- „ me op de voorsz. Hren *Hallingh* en *de Witt*, alterna- „ tive, ende successivelyk van d'een op d'andere syde, „ sonder einde.

„ Dat

tot het aenleggen van Kuiperyen en het maken van Cabalen, met 'er daed vermyden, en daer door alle

DORDRECHT. *Memorie van Irenophilus tot beantwoordinge der Nadere Memorie.*

„ Dat wyders de Achtsplaatsen, als nu toekomende „ vacant vallende, gesuppleert sullen worden by die „ geene, welkers Achten, by avancement, afflyvigheyd „ offte andere incidenten, haare plaatsen vacant sullen „ hebben gemaakt.

„ Item, dat onse respective Vrunden den anderen „ aangenaam sullen syn, ende specialyken dat de Heer „ *Doctor Langley* sal worden geconsidereert als een neu„ traal Vrund van beyden syden, ende tot Schepen sal „ worden geavanceert, soo haast de voorsz. Hren „ *Beveren* haar tourbeurte na het voorsz. avancement „ van den voorn. Heere *Cornelis van Meeuwen* sullen „ hebben gehad, sonder dat het selve d'een offte d'an„ dere voor een tour offte beurte sal worden aangeree„ kent.

„ Alle welke Pointen ende Articulen wy ondergcs. „ belooven, in aller trouwe ende oprechtighyd, mal„ kanderen te sullen helpen volvoeren ende uytwer„ ken, soo door ons selven, als door onse resp Vrun„ den, by dewelke wy te saam, offte elcks in 't parti„ culier, eenige dispositie soude mogen hebben, ende „ met den anderen, in alle voorvallende occurrentie, „ soodaanige goede corrëspondentie ende intelligentie „ houden, als vastgebonde onverbreekelyke Vrunden, „ in aller sinceritys, gehouden syn ende behooren te „ doen; ende off 't gebeurde dat iemand buyten ons, „ van d'een offte andere syde, wie sulks ook soude „ mogen weesen, hem jegens dit ons jegenwoordig „ concept quaame te formaliseeren, belooven wy ons „ daar jegens met alle mogelyke middelen, sonder ee„ nig aanschouw, te sullen stellen, ende alle onse „ Vrunden, invoegen voors. daar jegens te employee„ ren, mitsgaaders soodanige persoonen, als onse quaat „ genegenen, buyten alle correspondentie te houden „ ende aff te snyden. T'oirconde deese by ons onder„ teekent op den 27 Febr. 1662.

„ (*was onderteekent*)

„ A. BEVEREN, C. DE WITT,

„ W. HALLINGH, W. D. BEVEREN.

„ 1662."

„ Alsoo, door doode ende overlyden van den Hre

DORDRECHT. *Memorie van Irenophilus tot beantwoordinge der Nadere Memorie*

alle confusie in de behandelinge en directie der Regerings-zaken voorkomen, de Hoofden van de respective Vriendschappen en Correspondentien begrepen hebben, dat het dienstig was dat zy den anderen verstonden, en, op eene gevoegelyke en evenredige wyze, zich vereënigden; welke voor hunn' tyd, en in hunn' tyd, voorgevallen zaken dan ook zekerlyk onze cordate en welmeenende Voorzaten *in officio* zullen hebben bewogen, uit hoof-

„ *van Barendrecht*, zaligr. gedachten, desselffs persoon „ tot mede behoudenisse ende executie van den boven- „ staande Contracte behoort te worden gesuppleert, is „ by ons onderges. verstaan ende goedgevonden, dat „ de voors. plaatse sal worden gesuppleert by den Hre „ *van Swyndrecht*, desselffs Broeder; ende op nieuws „ vastgesteld, dat, in plaatse het Burgemeesterschap, „ in den voors. Contracte gementionneert, blyven sal „ drie achter een volgende Jaaren aan de zyde van de „ Heeren *Beverens*, ende vervolgens gelyke drie Jaa- „ ren aan de Hren *Hallingh* en *de Witt*, als nu sal wee- „ sen verdeelt op twee Jaaren; dog dat, alvoorens het „ gem. Burgemeesterschap verlaeten synde by den Hre „ *van Swyndrecht*, 't selve derde Jaar sal worden gece- „ deert aan de Hren *Hallingh* en *de Witt*, in voegen „ dat 't selve Burgemeesterschap aan de syde van de „ Hren *Hallingh* en *de Witt*, weesen ende blyven sal „ vier Jaaren, ende, na de expiratie van deselve vier „ Jaaren, wederomme aan de syde van den Hre *van* „ *Swyndrecht*, voor twee Jaaren, over ende weder over, „ alternative.

„ Is voorts verstaan dat de Commissie ter Vergade- „ ringe van de Hren Staaten Generaal, by den voors. „ Contracte bedongen aan de syde van de Hren *Hallingh* „ en *de Witt*, sal werden gecedeert, gelyk sy luyden „ verklaaren te doen by deesen, aan den Hre *van Swyn-* „ *drecht*, ende de vaceerende Gecommitteerde Raads- „ plaatse blyven sal aan de gemelte Hren *Hallingh* en „ *de Witt*. Aldus gedaan, ende onderteekent, onder „ beloften als vooren, op den 3 Septemb. 1663.

„ (*Was onderteekent*)

„ J. V. BEVEREN, W. HALLINGH, C. DE WITT."

hoofde van de noodzaeklykheid, die zy daer in bevonden, om, met aflegginge van alle particulier en eigen belang, en alleen maer beöogende het algemeen welzyn, alles in 't werk te stellen, wat hun mogelyk was, om de Regering der Stad Dordrecht, die reeds, gedurende het leven van zyne doorl. Hoogheid, Prins Willem den III, glorieuser memorie, als Stadhouder dezer Provintie, in twee geformeerde Partyen bestaen hadde, en zich, op het overlyden van den zelven Heere Stadhouder, ook alzoo geconstitueert hadde bevonden; en waer uit zeer verregaende Dissentien en Onlusten voor de Regeringe, als voor de *binc inde* partytrekkende Burgery, van tyd tot tyd, ontstaen waren, op een vasten en vreedzamen voet, en dus de Regering tot eene consistentie te brengen. Daer toe had de voorsz. Heer Stadhouder reeds bevorens meermalen, doch vrugteloos, tentamens gedaen, en getracht de, van tyd tot tyd, door de voorsz. Scheuringe in de Regeringe der Stad Dordrecht, ontstane Differenten en Onlusten te doen assopiëren, tot dat hoogst dezelve, eindelyk, op aen zyne Hoogheid ingekomen informatie, dat by de wederzydsche Partyen veel inclinatie wierd betoond om de Differenten te assopiëren, en met den anderen in eene goede Harmonie en Overeenkomst te leven, goedgevonden heeft tusschen de twee zwevende Partyen een' vasten voet van Schikkinge en Evenredigheid te beramen, gelyk uit de *Middelen van Accommodement* en de *Missive van Aenschryvinge* van hoogst zyne Koninglyke Majesteit van Groot Brittannien, roemruchtiger nagedachtenisse, als Stadhouder dezer Provintie, aen Burgemeesteren en Regeerderen der Stad Dordrecht, *in dato* 9 July 1695, geschreven, en hier achter *sub* No. 4 & 5 gevoegd (*), volkomenlyk is blykende. Zynde al het

Dordrecht. Memorie van Irenophilus tot beantwoordinge der Nadere Memorie.

(*) No. 4. „ *Middelen van Accommodement.*
„ Dat het Collegie van Mannen van Veertigen, binnen den tyd van acht dagen, door den Hre. Presideerende Burgermeester, sal werden geconvoceert, „ ten

DORDRECHT. het zelve van die uitwerkinge geweest, dat daar door de zaken, tot den dood van den hoogstgemel-

Memorie van Irenophilus tot beantwoordinge der Nadere Memorie.

„ ten eynde door 't selve de vacante plaatsen souden „ werden gesuppleert, ende des anderen daags een be- „ hoorlyke Nominatie van Schepenen soude werden „ gemaakt.

„ Dat het zelfde Collegie voortaan, jaarlyks, op den „ tweede Maandag in *Septemb.*, sonder eenige inter- „ ruptie, door den Hr. Presideerende Burgermeester „ in der tyd, voor soo veel syn Ed een Lid van voors. „ Collegie soude mogen syn, offte anders door iemand „ daar toe by de gesamentlyke Hren Burgermeesteren „ te committeeren, ten voors. eynde sal werden gecon- „ voceert.

„ Dat aan 't selve Collegie sal werden gelaaten de „ vrye dispositie, ende faculteyt, van de albereyts va- „ cante plaatsen, mitsgaders die van tyd tot tyd, door „ versterff off andersints, vacant sullen werden, soo- „ daenig te suppleeren, als het selffde, met meerderhyd „ van stemmen, ten meesten dienste van de Stad, sal „ oordeelen te behooren.

„ Dat, daar jegens, by 't selffde Collegie die defe- „ rence voor de Hren van de Regeering sal werden „ gebruykt, dat 't selffde tot de vaceerende plaetse van „ den Oudraad der voors. Stad soodaanige Persoonen „ sal nomineeren, als aan dat selffde door de Hren „ Burgermeesteren in der tyd sullen werden voorge- „ steld ende gerecommandeert; des sullen de Hren „ Burgermeesteren in der tyd, tot wegneeminge van „ alle geresulteerde verwyderinge, ende introductie „ van beeter Harmonie onder de respect. Regenten, „ gehouden ende geobligeert syn omme, van weder- „ syde, een gelyk getal van Persoonen tot de voorgm. „ Nominatie te projecteeren.

„ Ende, voor soo veel eenige plaatsen in den Oud- „ raad, van tyd tot tyd, komen te vaceeren, dat tot „ de selffde plaats offte plaatsen soodaanige persoonen „ sullen werden genomineert, als by de twee Hren „ Burgermeesteren van die syde, van waar die va- „ cant gevallen syn, daar toe sullen worden voorge- „ slagen.

„ Dat, wyders, by de Hren van den Oudraad ende „ Goeden Luyden van den Achten, in de eerstkomen-

„ de

melden Heere Stadhouder toe, vreedzaem en harmonieus zyn behandeld geworden, en dat daer door ook

DORDRECHT. Memorie van Irenophilus ter beantwoordinge der Nadere Memorie.

„ de maand Maart, ses Heeren uyt den Oudraad tot „ Burgermeesteren sullen werden genomineert, namentlyk, twee van de syde van de jegenwoordige „ Hren Burgermeesteren, ende vier aan de andere „ syde, omme daar uyt een aan de syde van de jegenwoordige Hren Burgermeesteren, ende twee aan de „ andere syde, *by zyne Majesteyt, als Stadhouder van deese* „ *Provintie*, geëligeert te werden, namentlyk een voor „ één Jaar, en een voor twee Jaaren.

„ Ten eynde, vervolgens, van jaar tot jaar, een „ gelyk getal ten wedersyde tot Burgermeesteren genomineert ende geëligeert soude kunnen werden, „ soodanig dat de Burgermeesters Camer altoos soude „ gecomposeert syn van twee Hren Burgermeesteren „ ten wedersyde.

„ Dat, voorts, de resp. Collegien buyten de Stad, „ equalyk, ter contemplatie van de eene ende andere „ syde, soude werden geconfereert op soodaanige personen, als daar toe, respectivelyk, souden werden „ geprojecteert.

„ Dat, by Vacatuure van eenige Achtsplaatse, deselffde, op de recommandatie van die Hren, die jegenswoordig tegens de als nu Regeerende Burgermeesteren syn geopposeert, soude werden gesuppleert, tot soo verre, dat de selffde insgelyks een „ *equaal* getal hadde als de voorn Hren Burgermeesteren."

No. 5. „ *Erntfeste, Wyse, Voorsienige, seer Discreete, Bysondere Goede Vrienden!*

„ Gelyk wy, niet dan met veel ongenoegen, van „ tyd tot tyd, hebben vernomen dat, niet tegenstaande de devoiren, die wy, tot verschydemaelen toe, hadden doen adhibeeren, de Differenten ende Onlusten, „ in de Regeeringe der Stad Dordrecht ontstaan, bleeven continueeren, soo hebben wy nu, met te meer „ satisfactie, verstaan dat ten wedersyde veel inclinatie „ betoont werd om de differenten te assopieeren, en met „ den anderen in eene goede Harmonie ende Overeenkomste te leeven, ingevalle by ons eenig middel „ wierde beraamt, waar door die van de eene off de „ andere syde malkanderen niet t'eenemaal soude kun-

DORDRECHT. ook de Regering der Stad Dordrecht in ruste en vrede is gebleven. Waer uit dan ook, zekerlyk, die

Memorie van Irenophilus tot beantwoordinge der Nadere Memorie.

„ nen secludeeren van de Nominatie van Burgemeesteren ende Schepenen.

„ Wy hebben, om tot soo goede oogwit te geraaken, „ voor alle andere gepræfereert die voorslagen, die „ wy bericht worden, ten wedersyden, wel meest aan„ genaam te sullen syn, en dien conform goedgevon„ den UE. by deesen aan te schryven, omme de nodige „ ordre te stellen, ten eynde het Collegie van Mannen „ van Veertigen, ten spoedigsten, moge worden ge„ convoceert, omme de vacante plaatsen in 't selve „ Collegie (de plaatse in questie daar inne begreepen) „ te suppleeren, en dat deselve kennisse moge werden „ gegeeven, dat wy, tot bevorderinge van Vreede en„ de Ruste in de Regeeringe aldaer, geerne sullen sien „ dat de eene helfft van de vacante plaatsen mogen „ werden gesuppleert na de genegenhyd ende 't welbe„ haegen van de jegenwoordig Regeerende Burgemees„ teren, ende de wederhelffte na de genegenhyd ende „ het welgevallen van de jegenwoordige Mannen van „ Veertigen, houdende daer toe nominabel soo wel „ die nog ongehuuwd, als gehuuwd, moghten syn; „ dat, 't selve gedaan synde, door UEd: wyders moght „ werden besorgt, dat aanstonds, by 't Collegie van „ den Oudraad, wierde geprocedeert tot het doen van „ Nominatie van Burgemeesteren, de eene helfft na de „ genegenhyd ende 't welgevallen van de voorf. jegen„ woordige Regeerende Burgemeesteren, en die Haar „ uyt de Regeeringe by deselve hebben gevoegt, ende „ de wederhelfft na genegenhyd ende 't welgevallen „ van die van de andere syde; Ende dat ook op die „ wyse, in de maend van Septemb. naastkomende, by „ Mannen van Veertigen, mag werden geformeert de „ Nominatie van Schepenen, te weeten, van iedere „ syde elk de helfft, omme uyt de voorf. resp. Nomi„ natien de Electie van Burgemeesteren ende Schepe„ nen soodanig gedaan te werden, als wy, ten meesten „ dienste van de Stad, sullen bevinden te behooren.

„ Ende dat in 't geene voorf. is van tyd tot tyd moge „ werden gecontinueert, tot wy, den uytslag offte het „ effecte van dien gesien hebbende, anders ten dienste „ ende ruste van de Regeering soude mogen bevinden

„ te

die consideratie by de voorsz. onze Voorzaten *in officio* is ontstaen, en in aenmerking genomen dat, wilde men niet alles in de Regeringe der Stad Dordrecht wederom op losse schroeven zien gesteld, en de voorgaende zoo verre gegaen hebbende Differenten en Onlusten, als aen een ieder, die maer eenigzins kennisse van de gepasseerde zaken heeft, ten vollen bekend is, wederom als *de novo* te doen herleven, men op de voornoemde door den voorsz. Heere Stadhouder gelegde gronden moest voortbouwen, en daer op een vast gebouw optrekken. En hebben dezelven dan ook, om daer toe te kunnen geraken, geoordeelt het eenigste middel te zyn, dat zy, *omni modo*, moesten trachten uit te werken dat de Regering, die toen ter tyd nog in twee formele Partyen bestond, tot twee consisterende en vaste Classen of Departementen wierd gebragt en bepaeld, en wel op eenen evenredigen voet tusschen die twee Classen of Departementen. En schoon men daer tegens wel den een of anderen tegenstander in dien tyd ontmoet heeft, denkende mogelyk dat het in troebel water goed vissen is, heeft men, evenwel, dezelven, met drang- en klemredenen, tot de zaek konnen overhalen; en heeft men, daer door, dan ook in dit zoo heilzaem en zoo noodzaeklyk, en tevens voor het Stads welzyn zoo nuttig oogmerk, met algemeene toestemminge en genoegen, gereüsseert. Waer op dan ook de thans alom bekende generale Conventie tusschen de twee Classen of Departementen (welken ieder, op zich

DORDRECHT. *Memorie van Irenophilus ter beantwoordinge der Nadere Memorie.*

„ te behooren. Waer toe wy ons verlaatende, beveelen wy UE., hier mede, *Erentfeste, Wyse, Voorsienige, seer Discreete, bysondere Goede Vrinden*, in de bescherminge Godes. In 't Leger voor *Naamen*, den 9 July 1695. (*onderstont*) UE. goede Vrind,

(*en was geteekent*) „ WILLIAM R.

„ De *superscriptie* was: Den Erntfeste, Wysen, Voorsienigen, seer Discreete, onse bysondere goede „ Vrinden, Burgemeesteren, ende Regeerders der „ Stad Dordrecht."

DORDRECHT.

Memorie van Irenophilus tot beantwoordinge der Nadere Memorie.

zich zelve genomen, voor zoo veel het respectivelyk geassigneerde aengaet, een apart *Regimen* of separate Regering verkregen en geconstitueert heeft) van den jare 1702 gevolgd, en tusschen de twee subsisterende Partyen onderteekend, en naderhand met opgevolgde interpretatien, elucidatien en ampliatien bekrachtigd, en de Regering der Stad Dordrecht in twee Classen of Departementen bepaeld is. En by lecture van welke Conventie aenstonds in het oog springen de redenen en motiven, tot het aengaen van dezelve noodwendig hebbende moeten dienen, en 't heilzaem oogmerk, daer in ontegensprekenlyk vervat; gelyk een ieder uit den thans alom verspreiden nadruk van de meergemelde Memorie, en daer by gevoegde Bylagen, kan zien en lezen. Al het welke ook van dat goed en gezegend gevolg is geweest, dat daer door de Vrede, Vriendschap, Eenigheid, Harmonie en Rust in de Regeringe zoo gelukkiglyk zyn geconserveerd gebleven, en dat dezelve ook altoos tot hier toe zyn blyven subsisteren; tot zoo lange ieder Classe op zich zelve, en de Leden van dezelve, met het hun toegelegd en af te wagten Avantage te vrede zyn gebleven, en hunnen sikkel in des naesten koorn niet hebben willen slaen En het goed effect, dat deze gewenschte zaek, successivelyk, heeft gehad, heeft, zonder twyfel, den laetsten Heere Stadhouder, glorieuser memorie, ook bewogen om zich te verklaren dat zyne Hoogheid *de twee Classen provisioneellyk wel wilde laten blyven subsisteren*; gelyk als, onder anderen, blykt uit de Afspraek en schriftelyke provisionele Schikkingen, met zyne Hoogheid, hoogloffelyker memorie, door de Gecommitteerden uit de Regering der Stad Dordrecht gemaekt, en den 4 September 1747 in eene Oudraeds-Resolutie geconverteerd (*), en daer door in alle zyne deelen en leden, en dus ook met opzicht tot de volkomen subsistentie der twee Classen, gehomologeerd is. Welke subsistentie der twee Classen de

(*) Zie hier voren, bl. 627 en 628, in de *Aant.*

de Oudraed der Stad Dordrecht ook met 'er daed gedeclareert heeft in wezen te zyn, zoo dikwils als dezelve, by het successief desisteren van Amten en Bedieningen, niet eerder van dezelven heeft goedgevonden te laten disponeren, dan na dat die Amten en Bedieningen, ingevolge het voorschrift van de voorsz. generale Conventie van den jare 1702, eenentwintig dagen vacant waren gebleven; gelyk ook nog in Lentemaend van 't afgeloopen jaer 1759, en dus nog zoo kort na 't overgeven van de meergemelde Memorie van Propositie, in 't geval van *'t desistit* van den Heer en Mr. *Pieter Hœuft*, als Sekretaris der Stad Dordrecht, *nemine contradicente*, geresolveerd en met 'er daed gepractiseerd is; by welke gelegenheid ook door den Heer en Mr. *Cornelis de Witt*, in qualiteit als President Burgemeester, eene genereuse actie is gepleegd, gelyk aen de present geweest zynde Leden genoegzaem bekend is. Zoo dat daer uit klaer consteert, dat de twee Classen altoos hebben blyven subsisteren, en de Conventien, waer op dezelven gebouwd zyn, zonder eenige gefondeerde tegenspraek, altoos ook hebben blyven werken, zonder eenige interruptie.

DORDRECHT. *Memorie van Irenophilus tot beantwoordinge der Nadere Memorie.*

Maer, niet lang na 't smertelyk overlyden van hare Koninglyke Hoogheid, Mevrouwe de Gouvernante, glor. ged., heeft men, eerst, met de allergrootste verwonderinge, van ter zyde, verstaen dat eenige weinige Leden van de Regeringe, door hunne Discoursen, toonden dat zy verandering in de behandeling der zaken zogten, *quasi* op fundament dat alles caducq geworden en vervallen was. Ja, heeft men, met het allergrootste leedwezen en smerte, vernomen dat die weinige Leden der Regeringe tot die laegte, om zoo te spreken, ja tot die allezins ongepermitteerde en verboden handelwyze, waren overgegaen, dat zy eene publieke Sollicitatie, om niet te zeggen eene geheel af te keuren Kuipery, by de Leden van de Classe, waer onder die Leden ressorteren, aen derzelver huizen hebben aengelegt; waer door dan ook in de Regering der Stad Dordrecht zeer gemaklyk eene Scheuring had kunnen bewerkt worden, zoo

DORDRECHT.

Memorie van Irenophilus tot beantwoordinge der Nadere Memorie.

men by de aengesproken Regenten, ter bewaringe van de Ruste en Eenigheid, in eene Regeringe altoos zoo hoognoodzaeklyk, en vooral in de alstoen ontstane tydsomstandigheid, niet generaliter een geest van Edelmoedigheid en Cordaetheid hadde bevonden te resideren. Evenwel heeft men, naer 't schynt, niet raedzaem gevonden den Heer Burgemeester *de Witt*, niettegenstaende dezelve, toen ter tyd, in zyne qualiteit, de Classe representeerde, en men van hem eene extraordinaire Byëenroeping der Classe moest solliciteren, in 't geheel of ten deele, over de zoogenaemde grieven en bezwaren aen te spreken; veelmin den zelven over de oogmerken te onderhouden; ja heeft men hem zelfs geene opening van zaken gegeven ten tyde, als de vier Leden zyner Classe goedvonden om hem, tot het extraordinaris byëenroepen zyner Classe, een verzoek ten zynen huize te doen. Welke Heer *de Witt* dan ook, om wigtige redenen, niet goedvond, by die gelegenheid, opening van zaken te vragen, maer wel, op eene vriendelyke wyze, het buitengewoon convoceren der Classe, die, niettemin, in de volgende maend, naer gewoonte, byëen moeste komen, op het pressant verzoek der bekende vier Heeren Regenten, toe te zeggen, echter onder zekere æquitabele voorstellinge, *relative* tot het bevorens spreken met de Oudere Leden zyner Classe, en het beschryven (niet *ontbieden*, zoo als men abusivelyk in de *quasi* Notulen heeft ter neder gestelt) van den Heer Burgemeester *van den Honert*, als eene Commissie in 's Hage bekleedende; doch welke voorstelling, hoe billyk ook zynde, mede al tegenspraek en contestatie vond; zoo dat die Heer Burgemeester, schoon, als voren gezegd, te dier tyd de Classe aen zynen kant representeerde, niet, dan by de overgifte der meergemelde Propositie, en de prælecture van dezelve, in de Classe, door hem zelf gedaen, kennisse van zaken heeft bekomen, en vervolgens geen tyd heeft gehad om zich op de zaek te kunnen bedenken. Wat voor redenen de Heeren Overgevers van dezelve nu hebben gehad, om dien Heer ten dezen als te willen overrom-

DORDRECHT. *Memorie van Irenophilus tot beantwoordinge der Nadere Memorie.*

rompelen, weten dezelven het beste. Doch of het gratieus is dien Heer, in hunne Notulen, na zoo veel betoonde vriendlykheid en inschikkelykheid, in het aenstonds toestaen van de verzogte Extraordinaris Byeenroeping der Classe, te betichten, en dus als te brandmerken, *even, als of hy alle hunne poogingen alzins zoude hebben willen tegengaen, en hunne gezegden verkeerdelyk opnemen, om hen te confusioneren, of hunne sustenue te doen bekomen eene vitieuse gedaente, om hunne onderneming voor 't gemeen belang der Vroedschappen zoo vrugteloos te doen uitvallen; als bespottelyk te behandelen*, laet men aen 't oordeel der Lezeren dezer over. Is dat geen fraeje en decente tael? Maer hoe kan men, met grond, den Heere *de Witt* deze hatelyke intentie aenwryven? daer die Heer aenstonds, na dat hy de zoogenaemde Propositie voorgelezen had, heeft geavanceert dat dezelve; zyns bedunkens, zyne Classe niet raekte, en *ilico* heeft voorgestelt om dezelve aen de andere Classe, daer ze eigenlyk hoorde, op de eene of andere wyze te communiceren? En is dit zekerlyk ook de voorname grond geweest, waerom hy gedifficulteert en daer by gepersisteert heeft, om in zyne Classe daer over eene generale Omvraeg te doen; zynde die Heer, naer 't begrip van den Opsteller dezer, al te wel wetende, dat het niet wellevend, veelmin decent is, eene hoogmoedige tael te gebruiken; alwaerom het dan ook buiten alle apparentie is, dat hy heeft gebruikt de uitdrukking van remarque van *niet te willen* Omvraeg doen, gelyk men in de gepubliceerde Notulen met nadruk voorwend geschied te zyn. Wat zal men daer op verder zeggen? Niets anders, dan dat men, in zoodanige Notulen, *pro libitu*, alles, dat men maer wilde, heeft kunnen ter neder stellen.

Meende men nu, van dezen kant, te moeten remarqueren op 't gebruiken van onhebbelyke en by gevolg van onbevoegde tael in eene ordentelyke Vergaderinge en vriendelyke Correspondentie, men zoude daer toe stoffe genoeg konnen vinden, en daer van zeer ligtelyk de applicatie konnen maken op een en ander van de Heeren Onderteekenaren

der

DORDRECHT. *Memorie van Irenophilus tot beantwoordinge der Nadere Memorie.*

der meergemelde gedrukte en herdrukte Memorie van *quasi* Justificatie; doch men is niet van 't humeur, en nog minder van zins, om de zwakheden van zynen Evennaesten op te halen, en nog minder de ten dezen bedoelde Persoonen ten toon te stellen. Het is genoeg, dat de Leden der Classe, den 18 February 1759, ten huize van den Heer Burgemeester *de Witt* vergaderd geweest zynde, weten wat aldaer toen ter tyd is voorgevallen, en welke onaengename bewoordingen en uitdrukkingen, door sommigen van de Heeren Onderteekenaren als toen zyn gebruikt. Men zal daer van dan maer afstappen, en die zaek by dit ter nedergestelde laten berusten, en verder ter zake overgaen. Doch alvorens vragen, of uit het voorsz. gedane verzoek tot het doen convoceren van de Classe Extraordinair, alleen en op zich zelve aengemerkt, niet *per se* profluëert, dat de Heeren Verzoekers zelve van begrip waren, dat de Classen wel degelyk subsisteerden? Want zoo niet, zouden dezelven zich immers, natuurlyk, directelyk aen den Oudraed, dat is, aen de Regering *en corps*, hebben moeten adresseren.? De Memorie van Propositie is dan eindelyk in de Classe goedgevonden te communiceren aen de andere Classe, en is men het nemen van dit besluit, volgens het eigen aveu van de Heeren Onderteekenaren, te vinden in de meergemelde Notulen, verschuldigd aen het voorzichtig beleid en voorstel van den Heer Mr. *Johan de Witt*, Zoon van den meergemelden Burgemeester *Cornelis de Witt*. Waer uit dan ook blykt, dat de bovengemelde kwade intentie, aen dien Burgemeester aengewreven, ten minsten in deszelfs Zoon geen plaets heeft gevonden; en zoude men, tot justificatie van den Vader, daeromtrent evenwel ook nog konnen voorbrengen, dat die kwade intentie, echter, niet zeer by hem geworteld moet zyn geweest, om dat hy, zonder tegenspraek, in het voorstel van zyn' Zoon, 't welk ook, zoo als reeds is gezien, in zyn eigen idéé coincideerde, goedvond toe te stemmen.

De voorsz. zaek heeft zich dan, met relatie tot het gedrag van Mr. *Johan de Witt*, zoo toegedragen,

gen, en de methode van 't geven van Communicatie heeft dan ook indiervoegen zyn beslag gekregen, als in de opgestelde en gedrukte meergemelde Notulen staet vermeld. Evenwel moet daer wederom eene geinsinueerde reproche voor den Heer Burgemeester *de Witt* uit profluëren, te weten, dat de Missive, met de bygevoegde Memorie van Propositie, door hem is geadresseerd niet aen den Heer Præsident Burgemeester *van der Burch*, maer wel aen den Heer Oud-Burgemeester *de Jongh*. Zoo dit indiervoegen is behandeld, waer van men echter geen geheugen draegt, doch 't gene men op 't woord wel wil aennemen, zoo zal dit, zekerlyk, niet zonder Communicatie van de vergaderde Classe zyn geschied, en ook by dezelve geoordeeld zyn geworden indiervoegen te hebben moeten geschieden, om dat, de andere Classe niet vergaderd zynde, de Heer Oud-Burgemeester *de Jongh*, in dat aspect, het Oudste en dus het Eerste Lid van zyne Classe was. Men weet, ondertusschen, niet dat de Heer Præsident Burgemeester *van der Burch* daer over toen ter tyd gebelgd is geweest, en deswegens heeft gedoleert, veelmin zich in zyne qualiteit gegraveerd heeft gevonden; en hoopt men niet, dat deze door de Heeren Onderteekenaren gemaekte reflectie dien waerdigen Heer thans aïgreren en ten kwade animeren zal, als zich moetende overtuigd vinden, dat in dit doen geen disrespect voor zyn persoon in aenmerkinge is gekomen.

DORDRECHT. *Memorie van Irenophilus tot beantwoordinge der Nadere Memorie.*

Wat uitslag de meergemelde Memorie van Propositie, na het ondergane onderzoek derzelve, by en in de andere Classe heeft gehad, en wat daer verder op is gevolgd, kan men niet onduidelyk uit de zoo dikwils gemelde opgestelde en gedrukte Notulen lezen. Die gepasseerde zaken worden daer in naer waerheid opgegeven; en doet het den Heer Burgemeester *de Witt* gansch geen oneere aen dat de waereld weet, dat hy de vier eerste Heeren Onderteekenaers der Nadere en zoogenaemde Justificatoire Memorie, *omni modo*, volgens zyne commissie, en tevens met opvolginge van zyne eigen inschikkelyk humeur en vreedzamen inborst, heeft getracht te

over-

DORDRECHT. Memorie van Irenophilus tot beantwoordinge der Nadere Memorie.

overtreden, *om met het gecommuniceerde contentement te willen nemen, en te gelyk te persuaderen, daar in te willen berusten, en van meerdere poursuites af te zien, om in onderlinge Harmonie en Vriendschap met elkander te blyven correspondenren*; gelyk het den voorsz. Heer Burgemeester ook niet anders, dan eere en reputatie, kan geven, dat hy, blykens de meer voorsz. Notulen, gereitereerde instantien heeft gedaen om de aldaer gemelde Heeren Leden zyner Classe, (onder het naer waerheid geposeerde voorstel, te bewegen om, ter gelegenheid van het projecteren tot de Nominatie van Burgemeesteren, ten zynen huize, den volgenden dag in de Classe te compareren, apparentlyk van zyn' kant met een oogmerk, om daer door met 'er daed te willen toonen, dat hy niet alleen, in 't vriendelyke, wel met die Heeren wilde blyven corresponderen, maer dat hy ook wilde contribueren dat, generaliter, de Correspondentie in de Classe met die Heeren bleef subsisteren. En houd men zich verzekerd dat, in dit een en ander voorstel te hebben mogen reüsseren, aen den Heer Burgemeester *de Witt* geen geringe satisfactie zoude gegeven hebben. Dit is ten minsten zeker dat, hadde men zich tot dit alles willen overgeven, daer door vele onaengenaemheden zouden zyn geprævenieerd geweest, en zoude men zich thans ook buiten nooddwang hebben bevonden om de pen ter defensie te moeten gebruiken.

Deze *Historia Facti*, met de daer by gevoegde raisonnementen, heeft men gemeent te moeten præmitteren, alvorens men heeft goedgedacht te treden tot het onderzoek van den aert en de gevolgen van de overgeleverde Memorie van Propositie, en tot de beantwoordinge en destructie van de daer op gevolgde zoogenaemde Nadere Justificatoire Memorie, en ter voorstellinge van 't gene daer op aen te merken valt.

Wat dan het eerste stuk aenbelangt, meent men klaer en duidelyk te zullen kunnen aentoonen en demonstreren, dat, hoe zeer men voorgeeft en protesteert dat de billykheid alleen ten dezen het richtsnoer van de Heeren Overgeveren der zooge-

naemde

naemde Schriftelyke Memorie van Propositie is geweest, en dat men ook daer by alleenlyk de *Egualiteit*, *Eenigheid* en *Harmonie* in aenmerkinge heeft genomen; men alleenlyk op het oog heeft gehad *zyn eigen particulier belang*, en dat men, om tot bevorderinge van het zelve te kunnen geraken, daer aen wel heeft willen hasarderen van de behandeling der zaken, welken de Regering oplevert, in een chaös van verwarringe te kunnen brengen; ten minsten heeft men zyn' evennaesten getracht te ontzetten van zyn verkregen recht, en 't zelve aen zich zelven toe te eigenen. Daer toe behoeft men de zoogenaemde Memorie van Propositie maer in te zien, om aenstonds te ontdekken dat men, in 't eerste Artikel derzelve, tot een algemeenen grond en basis legt, dat al 't gene, waer op bevorens de behandeling der zaken tusschen de twee Classen, waer toe de Regering der Stad Dordrecht, bepaeldelyk in den jare 1702, gerangeerd is, zich gegrond heeft gevonden, thans geen bestaen meer heeft, en dat men daerom op nieuws schikkingen zoude moeten maken. Deze algemeene grond en basis dan ongelukkiglyk eens zynde geadmitteerd geworden, 't welk, zekerlyk, om goede en suffisante redenen, niet is geschied, en ook niet behoorde te geschieden, zoo als nader zal worden aengetoond; stond dan niet alles op losse schroeven? en zoude men daer door niet aenstonds zyn vervallen geweest in eenen verwarden en onzekeren toestand van zaken? Wat slaet men dan voor, om de zaken, tot de behandelinge van het werk der Regeringe behoorende, *quasi* tot eene vaste en evenredige constitutie te brengen? Twee zaken, waer door men egualelyk zyn eigen particulier Interest en Belang beoogde en trachtte te bevorderen. Want hadde men ongelukkiglyk goedgevonden te accepteren den eersten voorslag, daer by gedaen, en ook om de klaerblykelyke redenen van notoir, en, by het minste gedaen onderzoek, allezins doorstralend particulier Interest en Eigenbelang, niet konde noch mogte geschieden, zoude daer door de

DORDRECHT. *Memorie van Irenophilus tot beantwoordinge der Nadere Memorie.*

Heer

DORDRECHT.

Memorie van Irenephilus tot beantwoordingen der Nadere Memorie.

Heer *van Ouryk* het geacquireerd, en daer van ook reeds gejouïsseert, hebbende recht, met relatie tot en op het Burgemeesterschap aen den Heere Burgemeester *van der Burch* benomen, en naer zich getrokken hebben; en zouden ook, daerenboven, zoo wel de Heer *van Ouryk* voorsz., als de Heer *Mattheus Rees*, Heeren *Mattheus Zoon*, ten zelfden opzigte, en met relatie tot het reeds geëxcerceert hebbende Burgemeesterschap in rang boven de Heeren Burgemeesteren *Karsseboom* en *Ph. van den Brandeler* hebben geprævaleert gehad; gelyk dan ook die zelfde Heeren, benevens de Heeren *Adriaen Stoop*, *Nikolaes vander Dussen*, Heere van Oostbarendrecht, *Jacob Stoop* en *Pieter Hœufft*, den pas, nopens het Burgemeesterschap voor den Heer *de Roo*, en de op hem in zyne Classe volgende Regenten zouden hebben afgesneden; gelyk het zelve dan ook nog, by vervolg, door andere Regenten, onder hunne Classe ressorterende, zoude hebben konnen geschieden; 't welk, met relatie tot een reeds geacquireerd recht immers, notoirlyk, de hardigheid zelve is, en geenszints in edelmoedige harten ooit behoorde op te komen.

Even alzoo is het met het tweede poinct van voorslag gelegen, behalven dat de beooging van eigen belang daar in mede openlyk doorstraalt. Want als de Heeren Onderteekenaers, in het doen agreëren van dezen tweeden voorslag, hadden konnen reussеren, zouden zy de pretense, doch ongegronde sustenue van vernietiginge der Classe, en verbrekinge der Conventien, die nu zoo sterk worden aengedrongen, ten eenemael hebben laten varen, en zouden dan ook de reële en wezenlyke subsistentie van dezelve nooit in twyfel zyn getrokken geworden. Die respective Voorslagen kan men lezen in de zoogenaemde gedrukte Memorie van Propositie, te vinden in de gedrukte Nadere en Justificatoire Memorie in Fol. op pag. 15 en in den Nadruk van die Memorie op pag. 19-21 (*).

(*) Zie hier voren, bl. 632 en 633.

Zoo dat men uit dit eenvoudig ter neder gestelde, ontegenzeggelyk, kan zien dat alle de genereuse voorgevens van den kant van de Heeren Onderteekenaren *mere chimericq* zyn. Hoe kan men dit alles dan noemen *te werken alleen op gronden van billykheid*? En hoe *billyk* hunne gronden zyn, kan men daer uit oordeelen, dat men zoo vele opgenoemde Regenten, tot zoo verre, ter bevorderinge van zyn eigen belang en voordeel, tegens derzelver wettig verkregen recht, getracht heeft te rug te schuiven, dat sommigen van dezelven, mogelyk, nooit van het douceur van 't Burgemeesterschap zouden hebben konnen jouisseren. Heeft men dan reden om te mogen protesteren, dat men alleenlyk, by het doen van zyne voorstellen, de Eenigheid en Harmonie in aenmerking heeft genomen? Zouden die genen, die de constitutie der zaken, tot de Regering der Stad Dordrecht relatie hebbende, kennen, en die weten dat Leden van de zelfde Familien zich *passim* en *promiscue* in beide de Classen successivelyk geintroduceerd bevinden, niet met meerdere zekerheid en gerustheid mogen en moeten zeggen, dat, zonder twyfel, indien een van de twee Propositien, of, om beter te zeggen, voorslagen, ingressie hadden kunnen vinden, daer door niet alleen de Eenigheid en Harmonie zouden zyn gestoord en afgebroken geworden; maer dat ook, tevens, eene zoo onverzoenlyke haet tusschen Familien en Familien daer door verwekt en uitgewerkt zoude zyn geworden, dat niemand, wie hy zy, dezelve zoude hebben konnen uit den weg ruimen en doen cesseren; zoo dat men wel mag zeggen, dat het te duchten zoude zyn geweest dat dezelven geëterniseerd zoude zyn geworden? En of dit dan tot behoud van de Eenigheid en Harmonie zoude hebben gecontribueert, daer van oordeelen die genen, die meer doorzicht en experientie hebben, dan de Opsteller dezer. Doch wat hem aengaet, vermeint hy, met reden, dat men niet lang zoude hebben behoeven te wagten, om te hebben konnen zien en ondervinden, dat de vorige zoo

DORDRECHT. Memorie van Irenophilus tot beantwoordinge der Nadere Memorie.

Memorie van Irenophilus tot beantwoordinge der Nadere Memorie.

verre gegaen hebbende ontstane Differenten en Onlusten, welken Koning WILLIAM, roemruchtiger gedachtenisse, als onze Stadhouder, eerst, en na zyn dood, onze brave, cordate en welmeenende Voorzaten *in officio*, op zoo goede gronden, door hunne respective wyze en voorzichtige conduiten hebben uit den weg geruimt, en, in plaetse van dezelven, eene duurzame Eenigheid en Harmonie hebben geintroduceert, nog in eene hooger mate, dan ooit te voren, zouden zyn uitgeborsten, waer door dan ook het aengename van de Regeringe eensklaps zoude zyn weggeruimd, en, door het verbreken van den band van Eenigheid en Harmonie, de Ziel als uit het Lichaam der Regeringe zoude zyn uitgerukt, tot ruïne van dezelve, en dus tot groot nadeel van de Stad Dordrecht.

Men ziet waerlyk niet, hoe men, met eenigen schyn van reden, kan klagen over Inegualiteit van Rang, daer men, by het intreden in de respective Classen, heeft geweten dat, als door toeval de eene Classe in Rang mogte, in tyd en wylen, komen te winnen, en de andere verliezen, 't welk niet, dan door meer of minder sterfgevallen, in de eene of andere kan geschieden, de Leden der Classen, respectivelyk, dat toevallige, zonder daer over met reden te konnen of te mogen doleren, zich zouden moeten getroosten. Was het dan ook niet beter geweest dat men, in plaetse van zich zoo verre, als ten dezen, te hebben bloot gegeven, geconsidereert hadde dat, by het aengaen van de Conventie in Ao. 1702, tusschen twee geformeerde partyen, zekerlyk noch de *Egualiteit in Personen* noch *de Egualiteit in Rang* plaets hebben konnen vinden, en dat ook, in vroeger tyden, de Rang van 't Burgemeesterschap door hunne Classe op de andere Classe gewonnen was, gelyk als blykt uit de gedrukte Lyst der beide Classen, loopende over Ao. 1747, achter de meergemelde Nadere Memorie gevoegd, en, by verder en vroeger onderzoek, denkelyk, nog nader zoude konnen blyken, zonder dat de Classe, die

toen

toen den Rang verloren hadde, daer ooit over heeft gedoleert, veel min gesustineert heeft, om met de Classis, welke den Rang gewonnen hadde, wederom in Rang eguael te moeten worden gesteld; men laet staen dat men ooit zoo verregaende en zoo bedenkelyke tentamens zoude gedaen hebben.

DORDRECHT. *Memorie van Irenophilus tot beantwoordinge der Nadere Memorie.*

Men moet zich grootelyks over het doen van een' zoo buitensporigen pas, ter publieke openlegginge van eigenbelang en interest van de Heeren Onderteekenaeren, verwonderen; doch voornamelyk met opzicht tot den eersten derzelven; vooral, als men considereert dat dezelve bevorens zich formeellyk heeft verklaert dat van alle Douceurs van de Regeringe voor altoos renuntieerde, gelyk als duidelyk blykt en consteert uit de hier achter gevoegde Stukken No. 6, 7, 8 (*), en onder

(*) No. 6. „ *Extract uit het Register der Resolutien „ van de Ed. Groot Achtb. Heeren Regerende „ Burgemeesteren der Stad Dordrecht, genomen op „ Maendag, den 30 Augustus* 1756.

„ De Heer Præsiderende Burgemeester, *Andries de „ Jongh*, heeft, ter Vergaderinge van Heeren Rege„ rende Burgemeesteren, geraporteert dat zyne Wel „ Ed., ingevolge en ter voldoeninge van het verzoek, „ en de mondelinge qualificatie, door hunne Ed. Gr. „ Achtb., op heden over acht dagen, aen en op zyne „ Wel Ed. gedaen en gedecerneerd, zich in persoon „ hadde geadresseert ten huize en aen den persoon van „ den Heer Mr. *C. B. Doll van Ouryk*, en aen zyne „ Ed. gecommuniceert, dat hy Heer Præsiderende Bur„ gemeester, indirect en van ter zyde, geïnformeerd „ zynde dat hy Heer *van Ouryk* zeer te onvrede zoude „ zyn dat zyne Ed. op de Nominatie van Schepenen „ was gesteld, om daer uit wederom als Regerende „ Schepen geëligeerd te worden, en te gelyk zoude „ hebben gedeclareert dat, indien zyne Ed., onver„ hoopt, als Schepen zoude mogen worden geëligeerd, „ als dan deszelfs Vroedschapsplaetse zoude quiteren „ en nederleggen; dat, hy Heer Præsiderende Burge„ meester zulks gebragt hebbende ter kennisse en deli„ beratie van Heeren Regerende Burgemeesteren, hun„ ne

DORDRECHT, der andere ook, met relatie tot den Vierden der genen, die het eerst de Memorie onderteekent hebben

Memorie van Irenephilus tot beantwoordinge der Nadere Memorie.

„ ne Ed. Gr. Achtb. hem Heer Præsiderenden Burgemeester hadden verzogt en gequalificeert, om hem „ Heer *van Ouryk* daer over in Persoon te onderhouden, en, ingevalle dezelve Informatien conform de „ waerheid mogten zyn, als dan den zelven Heer van „ dat voornemen te dehorteren, en integendeel zyne „ Ed. te persuaderen om zich, ten minsten voor deze „ eene reize, ingevalle zyne Ed. tot Schepen mogte „ worden geëligeerd, zulks te laten welgevallen. Dat „ hy Heer *van Ouryk* niet alleen hadde geadvoueert, „ dat de gemelde Informatien, en zyn gedaen Declaratoir, conform de waerheid waren, maer dat zyne „ Ed. als nog daer by op het ernstigste persisteerde, „ vermeenende alle Lasten van de Regeringe te hebben „ ondergaen, en zich niet te kunnen onderwerpen aen „ het verzoek van Heeren Regerende Burgemeesteren; „ doch dat zyne Ed. nog eindelyk gedeclareert hadde, „ dat, indien de Heer *van Hoogeveen*, die te gelyk met „ zyne Ed. op de Nominatie stond, en maar weinige „ jaren ouder was, konde resolveren om met zyne Ed. „ het lot te werpen, wie tot Schepen geëligeerd zou„ de worden, als dan daer toe nog zoude komen, en „ zulks zich zoude laten welgevallen.

„ Dat hy Heer Præsiderende Burgemeester gem. Heer „ *van Ouryk* daer op hadde geantwoort, dat zoodanige „ Propositie aan den Heer *van Hoogeveen* niet wel kon„ de worden voorgesteld, want dat die Heer al lang „ zich gedeclareert hadde, dat dezelve afzag van en „ bedankt hadde voor alle douceurs, welken dezelve „ anderzins ooit wegens de Regeringe zoude kunnen „ profiteren, en derhalven dat den gemelden Heere „ ook niet gevergd zoude kunnen worden om eenigen „ last van de Regeringe op zich te nemen.

„ Dat gemelde Heer *van Ouryk* daer op, als nog, „ niet alleen by deszelfs vorige gezegde hadde gepersisteert, maer te gelyk gedeclareert, *dat zyne Ed., zoo „ min als gemelde Heer van Hoogeveen, eenige douceurs „ van de Regeringe ambieerde, en derhalven insgelyks, zoo „ wel als gemelde Heer van Hoogeveen, daer van voor altoos renuntieerde en bedankte.*

„ En, laetstelyk, dat, wat moeite en devoires hy „ Heer

hebben; alzoo dezelve in zyne Classe, nog zoo verre in Rang niet is gevorderd, dat met recht naer

DORDRECHT. *Memorie van Irenophilus tot beantwoordinge der Nadere Memorie.*

„ Heer Præsident Burgemeester aenwendde om hem „ Heer *van Ouryk* tot andere gedagten te brengen, en „ daar toe zelfs verzoek in zyn privé, en als voor zyn „ particulier gedaen te hebben, dezelve Heer *van Ouryk* echter in alles als vooren heeft blyven persisteren.

„ Na welk gedaen Raport hy, Heer Præsiderende „ Burgemeester, voor deszelfs moeite en gedaen Raport is bedankt; en hebben hunne Ed. Gr. Achtb. „ goedgevonden dat van het voorsz. Raport Aenteekening zal werden gehouden, waar voor al het voorenstaende is strekkende.

„ Zynde, by het nemen van deze Resolutie, present „ geweest de Heeren Burgemeesters *de Jongh*, *D. van Slingeland*, *van den Honert* en *P. van den Brandeler*, „ gelyk mede by het resumeren, dempto de Heer *van den Brandeler*.

No. 7. „ *Donderdag*, *den* 30 *September* 1756. De „ Heer Præsiderende Burgemeester *Andries de Jongh* „ heeft aan Heeren Regerende Burgemeesteren geraporteert dat, na dat zyne Wel Ed. aen hunne „ Ed. Gr. Achtb. hadde Raport gedaen van de Conversatie, onlangs tusschen zyne Wel Ed. en den „ Heer Mr. *C. B. Doll van Ouryk* gehouden en gepasseerd, waer van ter Kamere ten belyde, op den „ 30 Augustus dezes jaers 1756, aanteekening is „ gehouden, en waer toe by deze als nog word gerefereerd, gemelde Heer *van Ouryk*, op den 10 „ September 1756, zich nader aan hem Heer Præsiderenden Burgemeester hadde geadresseert, en onder „ anderen hadde gedeclareert, dat zyne Ed. aen hem „ Heer Præsiderenden Burgemeester, in de laetstgehouden Conversatie (denoterende daer mede de „ hier voren eerstgemelde Conversatie) in de bewoordingen, door hem Heer *van Ouryk* daer by gebruikt, „ niet anders van intentie is geweest zich te expliceren als omtrent de gelyke gevallen en omstandigheden, waer in hy Heer *van Ouryk* zich verbeeldde „ te bevinden met den Heere *van Hoogeveen*, en, „ derhalven, dat hy Heer *van Ouryk*, indien zyne Ed. „ geweten hadde, dat gemelde Heer *van Hoogeveen*

DORDRECHT. naer 't Burgemeesterschap kan adspireren, veelmin dat hy zich, met grond, zoude kunnen beklagen, dat hy

Memorie van Irenophilus tot beantwoordinge der Nadere Memorie.

„ zoo spoedig, als *ex post facto* gebleken is, van desselfs „ Vroedschapsplaetse zoude hebben gedesisteert, of „ anderzins de voorsz. Conversatie, na dato van het „ voorsz. desistit, was voorgevallen geweest, zich als „ dan van deszelfs gebruikte bewoordingen wel zoude „ hebben gemenageert, als wel overtuigd zynde dat „ zulks dan niet te pas gekomen en ter materie die- „ nende zoude zyn geweest.

„ Waer op, gedelibereerd zynde, is de Heer Præsi- „ derende Burgemeester voor deszelfs gedaen Raport „ bedankt, en goedgevonden dat hier van mede, als „ in het vorige geval, Aenteekening zal worden ge- „ houden, waer voor het hier vorengemelde is strek- „ kende by deze.

„ Zynde, by het nemen dezer Resolutie, present „ geweest de Heeren Burgemeesters *A. de Jongh*, *D.* „ *van Slingeland*, *van den Honert* en *Ph. van den Brande-* „ *ler*, gelyk mede by het resumeren derzelve, dempto „ de Heer *D. van Slingeland.*

No. 8. „ *Extract uit het Register der Resolutien van* „ *de Ed. Groot Achtb. Heeren Regerende Burge-* „ *meesteren der Stad Dordrecht, genomen op* „ *Maendag den* 12 *September* 1757.

„ Dewyl de Heer Mr. *Caspar Balthasar Doll van Ou-* „ *ryk*, in zekere Conversatie, in den voorleden jare „ 1756, met den als toen Præsiderenden Burgemeester, „ den Heer *Andries de Jongh*, op verzoek en monde- „ linge qualificatie van Heeren Regerende Burgemees- „ teren, gehouden (en waer van in het Register der „ Resolutien van Heeren Regerende Burgemeesteren „ Aenteekening is gedaen op den 30 Augustus 1756) „ by gelegenheid dat de gemelde Heer *van Ouryk* zoude „ gebragt worden op de Nominatie van Schepenen, „ heeft gedeclareert zeer misnoegd te zullen zyn, „ ingevalle hy Heer *van Ouryk*, onverhoopt, door „ hare Koninglyke Hoogheid mogte worden geëligeerd „ als Schepen, en, in dien gevalle, deszelfs Vroed- „ schaps-plaetse te zullen quiteren, en niet anders zich „ daer aen te zullen onderwerpen, dan ingevalle de „ Heer *Hoogeveen*, die te gelyk met hem Heer *van Ouryk*

„ zou-

hy door de Leden van de andere Classe thans daer in word gepræjudicieerd, en inzonderheid ook, dat ande-

DORDRECHT. *Memorie van Irenophilus tot beantwoordinge der Nadere Memorie.*

„ zoude gebragt worden op de Nominatie, zoude willen „ resolveren met zyne Ed., by lotinge, te decideren, wie „ tot Schepen zoude worden geëligeerd; dat, vervolgens, „ hem Heer *van Ouryk* voorgesteld zynde dat de Heer „ *Hoogeveen* bedankt, en afgezien hebbende van alle „ douceurs van de Regeringe, ook niet zoude kunnen „ worden gevergd eenigen last der Regeringe op zich „ te nemen, gemelde Heer *van Ouryk* niet alleen by „ deszelfs vorige gezegde heeft gepersisteert, maer te „ gelyk heeft gedeclareert, *dat zyne Ed., zoo min als* „ *gemelde Heer Hoogeveen, eenige douceurs van de Rege-* „ *ringe ambieerde, maer daer van voor altoos renuntieerde* „ *en bedankte*; door welke onverzettelyke weigeringe „ van gemelden Heer *van Ouryk*, om als Schepen te „ fungeren, Heeren Regerende Burgemeesters waren „ gebragt in de uiterste verlegenheid wie, in deszelfs „ plaetse, als Schepen zoude kunnen worden geëli- „ geerd, indiervoegen, dat hunne Ed Gr. Achtb. zich „ genoodzaekt hadden gevonden te resolveren, schoon „ buiten voorbeeld en tegens voorgaende practyk en „ gewoonte, om den Heer Mr. *Hendrik Franken*, zynde „ voor het eerste jaar Weesmeester, te brengen op de „ Nominatie van Schepenen, en de zaek daer henen „ te dirigeren, dat de gemelde Heer *Franken* door „ hare Koninglyke Hoogheid als Schepen wierd geëli- „ geerd; 't welk, vervolgens, door het kort daer op „ gevolgde en onverwagt *desistit* van gemelden Heer „ *Hoogeveen* (welke des Saturdags te voren, wanneer „ op den volgenden Dingsdag de Nominatie van Sche- „ penen zoude worden geformeerd, van myne Ed. „ Heeren van den Oud-Raed deszelfs dimissie, by Re- „ queste, verzogt en bekomen heeft) en in wiens plaetse „ een nieuw Vroedschap en Schepen succedeerde, als „ toen is komen te cesseren. Na welken tyd de gemelde „ Heer *van Ouryk*, zich geadresseert hebbende aen „ den gemelden Heer Præsiderenden Burgemeester *de* „ *Jong*, met zyne Wel Ed. heeft gehouden de nadere „ Conversatie, waer van in 't Register der Resolutien „ van Heeren Regerende Burgemeesteren, op den 30 „ September 1756, Aenteekening is gehouden, by welke

„ na-

DORDRECHT. andere van de Heeren Onderteekenaren pas in de Regeringe komende kyken, hunne Mede-Leden al me-

Memorie van Irenophilus tot beantwoordinge der Nadere Memorie.

„ nadere Conversatie gemelde Heer *van Ouryk* hadde „ gedeclareert, dat zyne Ed. in de eerstgemelde Conver- „ satie, niets anders van intentie was geweest zich te „ expliceren, dan omtrent de gelyke gevallen en omstan- „ digheden, waer in hy Heer *van Ouryk* zich verbeeld- „ de te bevinden met den Heer *van Hoogeveen*, en der- „ halven, indien hy Heer *van Ouryk* geweten hadde „ dat gemelde Heer *van Hogeveen* zoo spoedig, als *ex* „ *post facto* gebleken is, van deszelfs Vroedschaps plaet- „ se zoude hebben gedesisteert, of anderzins de voorsz. „ Conversatie, na dato van het gemelde *desistit* was „ voorgevallen, zich als dan van deszelfs gebruikte be- „ woordingen wel zoude hebben gemenageert, als wel „ overtuigd zynde dat zulks dan niet te pas gekomen „ en ter materie dienende zoude zyn geweest; niette „ genstaende welk gedeclareerde, de gemelde Heer „ *van Ouryk*, in 't vervolg, by deszelfs vorige wei- „ geringe, om als Schepen te willen fungeren, absoluit „ blyvende persisteren, zyn Heeren Regerende Burge „ meesteren wederom gebragt in de uiterste verlegen- „ heid, wien, op de aenstaende Nominatie van Sche- „ penen, met intentie om tot die qualiteit te worden „ geëligeerd, te brengen, dewyl vier Heeren, om als „ Schepenen te worden geëligeerd, op de Nominatie „ moetende worden gebragt, als een uit de Gemeente, „ en drie uit de Vroedschap, niet meer dan drie Hee- „ ren uit de Vroedschap, (onder welken de gemelde „ Heer *van Ouryk* moest gerekend worden,) wegens „ onderlinge Consanguiniteit en Affiniteit van de ove- „ rige Heeren, volgens de Privilegien en opgevolgde „ Octrooijen, ter bestellinge van de Magistratuure dezer „ Stad, op de Nominatie van Schepenen konden ge- „ bragt worden, behalven de Heeren Oud Burgemee- „ steren, waer van in de *Retro-acta* geene voorbeelden „ exsteren dat dezelven tot Schepenen zyn geëligeerd ge- „ worden; om welke redenen de Heer Burgemeester *A.* „ *de Jong*, op mondeling verzoek en qualificatie van „ Heeren Regerende Burgemeesteren, zich nogmaels „ by gemelden Heer *van Ouryk* heeft geaddresseert, „ en op 't sterkste geïnsteert, ten einde gemelde Heer „ *van Ouryk*, by de aenstaende Verandering van 't Ge-

„ recht,

mede de Wet zoeken voor te schryven, behalven dat het wonderlyk karacter van sommigen derzelven,

DORDRECHT.

Memorie van Irenophilus tot beantwoordinge der Nadere Memorie.

„ recht, als Schepen zoude gelieven te fungeren; doch „ zulks door meergemelden Heer *van Ouryk*, als voren, „ volstrekt geweigerd zynde, met bygevoegd Declaratoir van, ingevalle zyne Ed. als Schepen mogt worden geëligeerd, deszelfs Vroedschaps-plaetse te zullen „ quiteren, hebben Heeren Regerende Burgemeesters, „ schoon in verlegenheid gebragt zynde, echter liever „ getragt te eviteren, om den gemelden Heer *van Ouryk* te brengen op de Nominatie van Schepenen, met „ intentie om door hare Koninglyke Hoogheid te worden geëligeerd, ten einde dezelve daer door niet te „ noodzaken, volgens iterative gedane Declaratoiren, „ deszelfs Vroedschaps plaetse te quiteren; en om die „ redenen, vervolgens, den Heer Burgemeester *A. de Jong* verzogt en mondeling gequalificeert, om zich „ te adresseren aan den Heer Mr. *Philippus van den Brandeler*, jongsten Oud Burgemeester dezer Stad, „ en zyne Wel Ed. voor te dragen dat, vermits de absolute weigeringe van den Heer *van Ouryk*, om als „ Schepen te willen fungeren, Heeren Burgemeesters ten „ uitersten verlegen waren, en geen ander middel wetende, zich genoodzaekt hadden gevonden, buiten „ exempel, hem Heer Oud Burgemeester *van den Brandeler* te verzoeken, om zyne Wel Ed. op de „ Nominatie van Schepenen te mogen brengen, met „ die intentie, dat Heeren Burgemeesters, by hare Koninglyke Hoogheid, zouden trachten te effectueren, „ dat hy Heer Oud Burgemeester *van den Brandeler* „ als Schepen wierde geëligeerd. Op welk verzoek „ en voorgestelde de gemelde Heer Oud Burgemeester *van den Brandeler* heeft geantwoort, dat zyne „ Wel Ed., vernemende de verlegenheid van Heeren „ Burgemeesteren, en considererende dat, by weigeringe van het evengemelde verzoek, de Heer *van Ouryk*, volgens iterative gedane Declaratoiren, (indien zyne Ed. als Schepen wierde geëligeerd,) deszelfs Vroedschaps plaetse zoude quiteren, hy Heer „ Oud Burgemeester *van den Brandeler*, voor deze „ reize alleen, uit condescendence, en zonder dat „ zulks in 't vervolg in eenige de minste consequentie zoude worden getrokken, aen 't verzoek van

„ Hee-

DORDRECHT. ver, zoo in de gehouden deliberatie der Classe zelve, als nog onlangs, op eene verregaende ecla-

Memorie van Irenophilus tot beantwoordinge der Nadere Memorie.

„ Heeren Burgemeesteren zoude voldoen, en zich „ zoude laten welgevallen dat zyne Wel Ed. op de „ aenstaende Nominatie van Schepenen wierde gebragt, „ met dien effecte, dat Heeren Burgemeesters de zaken daer henen zouden trachten te dirigeren, dat „ zyne Wel Ed. als Schepen wierde geëligeerd, alschoon geene voorbeelden exsteren, dat Oud Burgemeesters dezer Stad tot de gemelde qualiteit van „ Schepenen zyn geëligeerd geworden.

„ Al het welke door gemelden Heer Burgemeester *de* „ *Jong*, ter Vergaderinge van Heeren Regerende Burgemeesteren, geraporteerd zynde, hebben hunne Ed. „ Gr. Achtb. gemelden Heer Burgemeester *de Jong* „ voor deszelfs aengewende moeite en gedaan Raport „ bedankt, en wyders goedgevonden en gerefolveert, „ dat, vermits gemelde Heer Oud Burgemeester *Philippus van den Brandeler*, genereuslyk, en uit enkele „ toegevendheid, in 't verzoek van Heeren Regerende „ Burgemeesteren wel heeft gelieven te consenteren, „ gemelde Heer *van den Brandeler* voor de condescendence, daeromtrent gebruikt, uit naem van Heeren „ Regerende Burgemeesteren, zal worden bedankt, en „ op de aenstaende Nominatie van Schepenen, met intentie, om als Schepen te worden geëligeerd, zal „ worden gebragt; doch, dewyl zulks alleen geschied „ in de uiterste noodzakelykheid, en buiten exempel, „ het zelve ook niet zal strekken tot eenige Præjuditie, „ of in 't vervolg zal kunnen worden getrokken in eenige de minste consequentie. In diervoegen, dat „ Heeren Regerende Burgemeesters, uit naem van de „ Regeringe deezer Stad, in 't vervolg, altoos by hare „ Koninglyke Hoogheid, en de Heeren Stadhouders, „ of Vrouwen Gouvernanten, in der tyd, de zaken „ daar henen zullen trachten te dirigeren, dat geene „ Oud Burgemeesters tot Schepenen worden geëligeerd, „ zoo lang genoegzame Leden van de Vroedschap, „ volgens de Privilegien en opgevolgde Octrooijen ter „ bestellinge van de Magistrature deezer Stad, zullen „ kunnen worden gebragt op de Nominatie, om tot „ Schepenen geëligeerd te worden.

„ En is wyders, goedgevonden, dat van het boven-

„ ge-

eclatante wyze, zich publiekelyk gemanifesteert heeft. DORDRECHT.

Memorie van Irenaphilus te beantwoordinge der Nadere Memorie.

Zoude men dan van deze laetsten niet, gefundeerdlyk, kunnen en mogen zeggen, dat zy hunne alteverregaende idéés en oogmerken, zekerlyk, vry wat te vroegtydig openleggen? en zoude men ook tevens, met gegrond recht, op dezelven niet mogen appliceren de Latynsche Spreuk *ex Ungue Leonem?* Eene zelfde verwondering moet ook plaetse hebben met relatie tot den persoon van den Heere *Pieter Hœufft*, als hebbende de Nadere en Justificatoire Memorie met een apart onderteekend Declaratoir gemunieert. Dat hy dit nu in diervoegen gedaen, en de voorsz. Memorie niet direct heeft onderteekent, daer toe moet hy zekerlyk reden hebben gehad; en, als men considereert de Nabestaenheid van dien Heer, *nomine Uxoris defunctæ*, met den Heer Burgemeester *van der Burch*, als zynde zyn Heer Zwager, en van wien hy, buiten en behalven de voorsz. Parentage, het goede, met relatie tot het door hem geobtineerd Sekretariaet der Stad Dordrecht, in den voorgaenden jare 1759, heeft genoten; en, als men daer by reflecteert op den inhoud der voorsz. Memorie, sprekende van het weder intreden in de Regeringe van den voorsz. Heere *van der Burch*, zoude die reden, denkelyk, niet difficiel te raden zyn. Doch hadde die Heer, in aenmerking nemende dat hy, niettemin, als zyne sustenue doorging, zynen voorsz. Heer Zwager in deszelfs verkregen Recht, als Burgemeester, groot ongelyk zoude komen aen te doen, en tevens reflectie makende op het voorgevallene ten tyde als hy

„ gemelde Raport behoorlyke Aenteekening zal worden gehouden; waer voor het voorgaende is strekkende;

„ *Præsentibus*, by het nemen dezer Resolutie, de Heeren Mr. *Cornelis van den Honert*, *Andries de Jong*, Mr. *Hendrik Onderwater* en Mr. *Johan van der Burch*, Regerende Burgemeesteren, mitsgaders op het resumeren derzelve."

DORDRECHT. *Memorie van Irenophilus tot beantwoordinge der Nadere Memorie.*

hy zelve in de Regeringe is gebragt, in plaetse van zynen Heer Zwager, voornoemd, die in den jare 1745, als Oudraed, ten faveure van den voornoemden Heer *Hoeufft*, heeft gedesisteert; en op de obligatie, die hy daer voor ook, natuurlyk, aen een zeker Lid van de Regeringe verschuldigd is, en welk Lid in de voren verhandelde Notulen, zoo min als de voornoemde Heer *van der Burch* in de voorsz. Memorie, favorabel is behandeld; en verder herdenkende de edelmoedige en genereuse behandeling van zaken, in het finael disponeren over het vacante Sekretariaet, met het zelve te doen vallen in handen van zynen Neef, den Heer *Pieter Hoeufft*, voornoemd, gehouden, daer men, mogelyk, met goed recht, het zelve in zyne eigen Familie zoude hebben kunnen overbrengen; dan zoude hy, ongetwyfeld, wel genoegzame reden hebben kunnen vinden, om zich in 't geheel buiten deze bedenkelyke en verregaende zaek te hebben kunnen houden. Het Declaratoir zelve van dien Heer, zoo als het in zyne extensie ligt, kan men, door 't gene alhier nog volgen zal, voor beantwoord houden; maer 't gene alle verwondering te boven gaet, is, dat de Vier Eerste Heeren Onderteekenaers der meergemelde Memorie een zoodanig aenstootlyk stuk hebben gedaen opstellen en publiceren; men zwyge dat het zelve, naderhand, door Nadruk, alomme is gemeen gemaekt; daer men, in 't Antwoord, aen den Heer Burgemeester *de Witt* gegeven, (en te vinden in de meergemelde gemeengemaekte Notulen op *pag*. 21 van de Nadere Memorie in *Folio*; en in den Nadruk op *pag*. 35, [of hier voren bladz. 639] en ook tevens, doch met eenige veranderinge van woorden, in de hier achter gevoegde Missive, met het bygevoegd zoogenaemd antwoord, No. 9 (*), zich

(*) No. 9. „ *WEL EDELE GESTRENGEN* „ *HEERE!*

„ MYN HEER!

„ Geremarqueert hebbende dat de Intentie van *U* „ *Wel Ed. Gestr.* is, om, in onze presentie, van geene „ za-

zich zoo ruimschoots verklaert heeft, „ *dat men*, „ *voorziende het weinige succes van de verdere poogingen*, „ *het* quasi *Ongelyk*, *edelmoedig*, *zal lyden*, „ *en wenscht in staet gesteld te worden te kunnen* „ *volharden in die zelfde sentimenten van Harmonie* „ *en Humaniteit*, *waer mede wy* (zegt men) *de* „ *goede zaek*, *ons gemoedelyk zoo voorgekomen*, *had* „ *den ondernomen*." Of dit hun doen met de hier voren genoemde Edelmoedigheid overeenstemme of daer mede te compasseren zy, daer over oordee-len

DORDRECHT.

Memorie van Irenophilus ter beantwoordinge der Nadere Memorie.

„ zaken, doch, indien wy absent bleven, van onze „ Propositie en de gevolgen van dien, op morgen Ra„ port te doen aen de Leden van de Classe;

„ Hebben wy deezen hier nevens *U Wel Ed. Gestr.* „ Copielyk, uyt aller naem, te zenden ons Antwoord, „ zoodanig, als het zelve by ons, dezen morgen aen „ *U Wel Ed. Gestr.* is overgebragt.

„ Middelerwyle, met schuldig respect, my noemen„ de,

„ WEL EDELE GESTRENGEN HEERE,

Dordrecht „ *U Wel Ed. Gestrengens zeer*
10 Maert „ *ootmoedige Dienaer*
1759. „ C. B. DOLL VAN OURYK.

„ Met alle discretie den Heere Burgemeester *de Witt* „ te vragen, of zyne Wel Ed. Gestr. aen ons, op den „ 5 Maert 1759, van het geresolveerde in de gehou„ den Conferentie, het *ultimatum* heeft gelieven te „ communiceren?

„ Zoo ja: op eene voegzame wyze te doleren over „ de weinige attentie en consideratie, by de respective „ Heeren geadhibeerd, op een Voorstel, door ons, „ *conjunctim* met meer Leden van de Vroedschap, ge„ daen, en welk Voorstel ons allen is voorgekomen „ te steunen op de reden en de billykheid, met alle „ welgevoegenlykheid, in eene welgestelde Societeit.

„ Vervolgens, te declareren, uit naem als boven, „ *dat wy*, *voorziende het weinig succes van verdere poo*„ *gingen*, *het ongelyk edelmoedig zullen lyden*, *en wen*„ *schen dat men ons occasie zal geven om te kunnen volhar*„ *den in die zelfde sentimenten van Harmonie en Humani*„ *teit*, *waer mede wy*, *gemoedelyk*, *de goede zaek hebben* „ *ondernomen*."

DORDRECHT. len de Heeren Onderteekenaers zelve, benevens die genen, die van hun gevolg zyn; gelyk ook al mede, of het gratieus zy zulk een gedrukt Stuk te hebben geproduceert, 't welk naderhand ook nog nagedrukt en alomme te bekomen is geweest, en als nog te bekomen is, en dat zoo korten tyd na den 5 January dezes jaers, zynde alstoen geweest Drie Koningen Avond, en dus de tyd, dat men gewoon is van de vacante Kommissien te disponeren; op welken dag is gebleken dat de Leden van hunne Classe aen de Harmonie en Humaniteit, en tevens aen de Vriendelyke Correspondentie, van hunnen kant, zoo veel plaetse hebben gegeven, dat, op hunne projectie, de Heer *Mattheus Rees*, Heeren *Mattheus* Zoon, de tweede in Rang van de Vier Eerste Heeren Onderteekenaren, onder anderen, op den voorslag tot Schout of Hoofd-Officier is gebragt, en daer door geëffectueerd is dat, door directie van de Regeringe, die Heer ook effective, tot bekleedinge van dien post, by de Heeren Staten van Holland en Westvriesland, als gedurende de Minderjarigheid van zyne doorl. Hoogheid de Functien en Rechten van het Stadhouderschap exercerende, geëligeerd geworden is.

Memorie van Irenophilus tot beantwoordinge der Nadere Memorie.

Het vorengemelde blykt uit de Missive van *dato* 21 January 1760, voor de Nadere en Justificatoire Memorie geplaetst, en door den Heer *van Ouryk* onderteekend. (*)

In die Missive spreekt men van de billykheid, als alleenlyk zynde geweest het Rigtsnoer van het gedrag der Heeren Onderteekenaren der zoo meenigmael gemelde Memorie, en in de Memorie zelve debûteert men aenstonds met een voorgewende doorslaende notoirieteit van redenlykheid en billykheid, en wat dies, in 't vervolg, meer is. Maer hoe redenlyk en billyk die Memorie van Propositie moet worden gevonden, is hier voren, zoo men meent, duidelyk genoeg aengetoond, en blykt het zelve nog nader door den uitslag, die dezelve, by en na de Aenspraek of publieke Sollicitatie, aen en by de Leden der Classe heeft gehad. Want de Heer en Mr. *Johan de Witt*, en andere Leden der Classe,

(*) Zie hier voren, bl. 660 en 661.

Classe, die, schoon door de acceptatie der Propositie, 't zy in het eerste of in het tweede Lid van dezelve, in hunne Classe zoo merkelyk in Rang zouden hebben geavanceert en zyn opgeklommen, gelyk uit de gedrukte Lyst van die Classe, te vinden achter de gedrukte Memorie, klaer en duidelyk kan worden gezien, hebben gemeent dat de notoire onredenlykheid en onbillykheid daer in zoo handtastelyk doorstraelden, dat, willende aen de Edelmoedigheid, en te gelyk aen de Rechtmatigheid, maer eenigzins plaets geven, zy dezelve rejecteren moesten, als houdende dezelve voor gantsch onredenlyk en onbillyk; gelyk dan ook die Propositie, zoo als die ligt, by den finalen uitslag der zaken, absolutelyk gedeclineerd en gerejecteerd is. Waer uit dan ook is gebleken, dat de voorsz. onbillykheid en onrechtmatigheid, by 't gedane onderzoek, ook aenstonds doorstralende zyn bevonden; zulks het zekerlyk ook daer aen, en dus aen het kwade en verkeerde begrip van de Heeren Overgeveren alleen, en niet aen dat van de Onderzoekeren der meergemelde Propositie, *notorie*, heeft gehapert dat dezelve geen ingang heeft gevonden, en ook nooit vinden kan, om dat de Nadere en Justificatoire Memorie aen dezelve geen meerder redenlykheid en billykheid aen- of toebrengt.

Dorrecht. *Memorie van Irenophilus tot beantwoordinge der Nadere Memorie.*

Dat men niet tegens de form van delibereren heeft gepeccceert, is bevorens reeds aengetoond.

Men wil geerne toegeven, 't gunt in de Memorie, in *Folio* gedrukt, op *pag.* 4, en in den Nadruk op *pag.* 7, [hier voren, bl. 644,] met opzigt tot de bevestiging en versterking van eene goede Harmonie, en wat dies meer is, in 't algemeen word voortgebragt. Maer is 'er, by de generale Conventie van 1702, niet voor de Egualiteit in en voor ieder Classe op zich zelve, genoeg, ja uitdrukkelyk, gezorgd? en komen dus alle de geformeerde raisonnementen, getrokken uit het Recht, en 't gene verder vry wat hatenlyk word voorgesteld, in dezen wel te pas? Immers neen, indien de voornoemde geïntroduceerde Egualiteit bewezen word. Om nu te weten wat daer van zy, behoeft men de generale Conven-

Dordrecht. Memorie van Irenophilus ter beantwoordinge der Nadere Memorie.

tie maer met een vlugtig oog in te zien, om daer uit te kunnen lezen en bemerken dat dezelve zulks, luidkeels, uitroept.

Die Conventie is immers een formeel Contract tusschen Leden en Leden van eene en dezelfde Regeringe, met bedaerden rade aengegaen en geteekend, waer by, over en weder, eene eguale bedeeling is geintroduceerd; en alle duisterheden, die daer in, by inädvertentie, mogten wezen ingeslopen, of 't gene daer by mogte vergeten zyn geweest, zyn ook naderhand, by opgevolgde Elucidatien, Interpretatien en Ampliatien, uit den weg geruimd of nader geamplieerd en bepaeld. Al 't welke men dan ook verkeerdelyk met den naem van *Alteratien* tracht te baptiseren, gelyk uit de lecture der Stukken zelve, ontegenzeggelyk, kan en moet consteren.

Men geeft voor, dat het noodig is geweest, vooral ten dezen tyde, dat alle de gedrukte Stukken, *sub* No. 3 (*) achter de Memorie te vinden, welken immers *mere* domestiek zyn, en dus genoeg bekend waren, *quasi* tot het bekomen van volledige kennisse van zaken, (om niet meer te zeggen, en dus het hatelyke voorby te stappen) in 't licht gebragt wierden, als zynde dezelven dan ook nu niet alleen in de Stad Dordrecht, maer tevens, door den Nadruk, voor de geheele waereld, om zoo te spreken, gemeen gemaekt en alomme gedivulgeerd geworden.

De Opsteller dezer is van zulk een begrip niet; maer vermeint dat het al vry wat de Decentie, en mogelyk ook de Trouw, als men reflecteert op de wyze hoe men dezelve kan zyn magtig geworden, te buiten gaet, dat men domestieke Conventien en Schikkingen, Regeringszaken rakende, by 't leven van velen der daer by geintereseerden, buiten noodzake, vulgair maekt, ja occasie geeft dat dezelven zoo vulgair worden gemaekt, als in ons subject

(*) Dezen zyn de *Conventien*, hier voren, bladz. 609 tot 626, in de *Acta*, geplaetst.

jeet is geschied; hy denkt dat zulk bestaen en doen, merkenlyk, ja direct, tegens de discretie aenloopt; en vraegt derhalven, als men over dit alles al wilde heen stappen, waerom heeft men dan niet alles, wat tot die Stukken behoort, te gelyk publiek gemaekt? en waerom dan de gepubliceerde Stukken, wilde men het voorgewende oogmerk bereiken, ook niet in derzelver volkomen extensie, en dus ongecastreerd, voor den dag en onder elks oog gebragt? 't welk in zulk een geval, wilde men aen de Lezers volkomen kennis van zaken, zoo als men *quasi* voorgeeft, doen erlangen, en grondig laten oordeelen, mogelyk wel hadde gevoegt. Doch men zal, denkenlyk, zyne redenen gehad hebben, om het indiervoegen niet te practiseren, en moet hier dan, zoo men gist, ook wat achter steken; doch dit weten de Heeren Onderteekenaers het beste; en als men daer naer zoude moeten raden, zit het mogelyk daer, dat men de betoonde menschlykheid en zwakheid van zyn eigen na-parentage daer door heeft getracht te bedekken en te verduisteren; 't gene men door het produceren der achtergelaten Geschriften, en door het communiceren van de gecastreerde Stukken, in eene volkomen extensie, *ad oculum*, zoude kunnen demonstreren; doch welk men niet goedvind te doen, om niet aen de zelfde klip te stooten, en dus de discretie van zynen kant ook niet te buiten te gaen. De Stukken, daer toe, zyn voor handen en thans onder 't oog.

Dordrecht. *Memorie van Irenophilus tot beantwoordinge der Nadere Memorie.*

Verders in de Memorie voortgaende, schynt men vry wat meesterlyk te ageren, met een Voorschrift te geven wat de toenmalige Heer Representant der Classe al in deliberatie hadde behooren te brengen. Doch is reeds gebleken, dat dezelve de zaek indiervoegen niet heeft begrepen, en, denkenlyk, heeft gemeent, dat hy die ook indiervoegen niet moeste begrypen, mogelyk, om dat de Directie van het aenleggen der Deliberatien, zoo hy vermeinde dat 'er eenigen aengelegd moesten worden, niet aen de Heeren Overgeveren van het beoogde Stuk, maer aen hem, als voorzittend Lid, stond, zonder daer over geschoolmeesterd te moeten worden,

DORDRECHT. Memorie van Ireniophilus tot beantwoordinge der Nadere Memorie.

den; vooral, daer uit zoodanige verregaende Propositie eene Scheuring in de Regeringe te dugten was, en ook zoude hebben kunnen ontstaen; het welk, in die tydsomstandigheid vooral, en in 't generael ook altoos, *omni modo*, geprævenieerd en vermyd moet worden.

Voorts geeft men zeer breed op van Infractien, en wel van verschillende soorten van dezelven, en daer op wil men, *quasi*, eene zoogenaemde Caduciteit van de respective Conventien bouwen.

Om daer op verder voort te raisonneren, doet men eene vraeg, gelyk op *pag.* 5 van boven van 't stuk in *Folio*, en op *pag.* 8 van den Nadruk, insgelyks van boven, [hier voren, bl. 645,] te lezen is; welke vraeg, men vermeint, zonder hæsitatie, met neen te moeten beantwoorden; en vooral moet het gevraegde geen plaets grypen, als het gemeene lichaem, waer van de Vragers Leden zyn, en 't welk uit hoofde van een formeel en bondig Contract ageert, bevorens van het zelfde Avantage, waer over men thans doleren wil, gejouïsseert heeft, en als de Leden, die dit lichaem helpen formeren, tot Leden zyn aengenomen en ingekomen, onder eene stilzwygende onderwerpinge aen 't lotgeval.

Dat de Classe van de Heeren Onderteekenaren thans staet met vierentwintig Leden, tegen zestien van den anderen kant, is zeker, en dus *in confesso*. Dan, waer zulks by toekomt, is ligtelyk te demonstreren. Want dit heeft daer uit zyne source en origine genomen, om dat het geval, en dus het noodlot, heeft gewilt, dat van de nu Zestienledige Classe, successivelyk, veel meer Leden gestorven zyn, dan van de Classe der Vierentwintigen; het gene altoos smertelyk is, vooral als de Sterfgevallen treffen de oudste of meestbejaerde Leden, die, te recht, gepræsumeerd moeten worden de geëxperimenteerdsten in de Regeringe te zyn, en door wier dood men veelal verliest de beste voorlichting in de Deliberatien, als waer toe zy, door eene langdurige ondervindinge, boven anderen, en vooral jongere Regenten, bekwaem geworden zyn; zoo dat zoodanig een ongelukkig en droevig evenement,

ment, in eene zulke Classe, geenzins voor een Avantage, maer wel degelyk voor een reëel Verlies moet worden gerekend; hoewel, 't gene de een voor een wezenlyk Verlies aenmerkt, kan de ander voor een degelyke Winst opnemen; dat maer afhangt van de onderscheiden manier van denken, vooral, als de een edelmoedig en ongeïnteresseerd, en de andere onëdelmoedig en geïnteresseerd, in zyne wyze van denken is, 't welk een merkelyk verschil in de principes en idées verwekken kan.

Dordrecht. Memorie van Irenophilus ter beantwoordinge der Nadere Memorie.

Wat men met de Productie der respective Lysten van de Namen der Leden van de beide Classen, loopende over de jaren 1747 en 1759, achter de Memorie gedrukt, (de vorengemelde Inëgualiteit der Leden in 't getal, in de respective Classen, algemeen bekend en ook *in confesso* zynde) heeft willen demonstreren en bewyzen, is niet wel te bezeffen, om dat men zich daeromtrent al wederom niet expliceert. Want daer mede te willen aentoonen dat zyne Hoogheid, glorieuser memorie, door zyn gegeven Declaratoir, *dat de Classen by provisie zouden blyven subsisteren*, begrepen zoude hebben dat het getal der Leden, zoo als het zelve zich toenmaels, met relatie tot beide de Classen, geconstitueerd bevond, altoos eveneens moest blyven, is gantsch niet apparent, om dat hoogstgedachte zyne Hoogheid, ware dit hoogstdeszelfs intentie geweest, geëclaireerd genoeg was om zich deswegen klaer en duidelyk op dien tyd te hebben geëxpliceert; en dit niet hebbende gedaen, zoo volgt daer uit, ontegensprekenlyk, dat dit zyne Hoogheids intentie geenzins moet zyn geweest; en nog minder, dat, indien naderhand, door toeval, het getal wederom inëguael kwam te worden, het zelve eguael zoude moeten worden gemaekt op die wyze, als door de Heeren Onderteekenaren van de Nadere Memorie, by hunne Memorie van Propositie, (te weten, uit de Oudste Leden) word voorgesteld. Zoo dezelve nu hadden gemeent daer omtrent iets te moeten voorslaen, zouden zy dan niet edelmoediger, en tevens ook rechtmatiger, hebben gehandelt, met dat zoeken en vinden van

DORDRECHT.

Memorie van Irenophilus tot beantwoordinge der Nadere Memorie.

eene Egualiteit voor te stellen van onderen, en dus met relatie tot de jongere Leden, om dat sedert en met den jare 1747 de opgekomen Inegualiteit, door het introduceren van jongere Leden, veroorzaekt is, en het ook zeer præsumtief is, dat, hadde men zyne Propositie op dien voet gedirigeert, dezelve, denkelyk, by de andere Classe ingang zoude hebben kunnen vinden; daer de Propositie, nu ingericht zynde, als uit dezelve kan worden gezien en hier voren ook is gedetailleerd, notoir, om de baerblyklykheid van eigenbelang, en, consequentlyk, om de onredenlykheid van dien, moest worden gerejecteerd; zoo dat men daer uit ziet dat de zaek, zoo als dezelve is voorgesteld, niet gesaisonneerd konde voorkomen, en ook nooit, om de onredenlykheid en onbillykheid, die daer in notoir resideerde, geoordeeld konde worden gesaisonneerd te kunnen zyn of worden.

Met wat oogmerk men in zyn Opstel heeft laten brengen het wederom reduceren by den Oudraed van het werk der Nominatie van Burgemeesteren, op den voet en form van het Octrooi, op de Magistraetsbestellinge der Stad Dordrecht, van den jare 1674, en dus ook, van het oud gebruik onder het Stadhouderlyk Bewind van Koning William den III, glorieuser memorie, weet men niet; doch dit weet men zeker, dat niet alleen alle de Leden van den Oudraed, maer daer onder ook de Heeren Onderteekenaers zelve, en wel met veel nadruk en iever, by de daer over aengelegde Deliberatie, geadviseert en dus geoordeelt hebben, dat het nemen van de Resolutie, daer toe getendeert hebbende, gesaisonneerd was; want anders zouden die Heeren tot het nemen van dezelve niet hebben geconcurreert en daer in geconsenteert, en is zekerlyk de grond van die Resolutie geweest, dat de deference en complaisance, die men getoont hadde wel persoonlyk voor zyne doorluchtige Hoogheid en hare Koninglyke Hoogheid, beide glorieuser gedachtenisse, successivelyk te willen hebben, provisioneel zynde, dezelven, door het smertelyk overlyden van hare Koninglyke Hoogheid, waren

ko-

komen te cesseren, en de zaek van de Nominatie voorschreve, daer door, met relatie tot het Stadhouderschap, was gevallen in hare *primitive origina*, ontstaen ten tyde van 't Stadhouderschap van Koning William den III, hoogl. mem.; en daer toe heeft de Oudraed ook alleen het werk van de gemelde Nominatie, by zyne Resolutie van den 9 February 1759, met gemeene toestemminge, gebragt, en daer door tevens getoont het Recht van den Heere Stadhouder niet te willen krenken of verkorten, maer wel degelyk te willen conserveren.

DORDRECHT. *Memorie van Irenophilus ter beantwoordinge der Nadere Memorie.*

Dat de Conventien niet vervallen, verbroken, veelmin vernietigd zyn, is hier bevorens aengetoond; en kan ook uit het eigen gedrag van sommigen der Heeren Onderteekenaren volledig blyken. En dat zy, voor het smertelyk Sterfgeval van hare Koninglyke Hoogheid, glorieuser memorie, mede van dat begrip niet zyn geweest, blykt daer onder anderen uit, dat, ten tyde, als de Heer *Hugo Repelaer* in de Classe tot Lid van den Oudraed, en tot Schepen, wierd geprojecteerd, de Heer *van Oeryk*, met veel aendrang van suffisante redenen, heeft gesustineert dat die Heer in zyne Classe, als zynde dezelve alstoen op de tour om een Lid te moeten ontfangen, als Lid van dezelve moeste inkomen; welke sustenue één der Heeren Onderteekenaren, met relatie tot den Heere *Bartholomeus van den Sandheuvel*, onder de hand mede heeft gevoert; en waer aen ook, in beide gevallen, als richtig zynde, gedefereerd is. En 't gene de volkomen subsistentie der Conventien klaer demonstreert, is, dat, ten tyde, als de Heer *Pieter Hoeufft*, in Maert 1759, goedvond van zyn Sekretariaet te desisteren, die Heer als toen zelve, zoo wel als de geheele Oudraed, heeft begrepen dat de voorsz. Bediening eenentwintig dagen moeste blyven openstaen; al 't welke met grond niet konde zyn gesustineerd, veelmin geadmitteerd geworden, zoo de Oude Conventie versleten was, en niet *in viridi observantia* gehouden moeste worden; welke contrarie, niettegenstaende dit alles,

 als

DORDRECHT. als in zyn opgeschikte en verkeerde kraem wel passende, men thans wel voor leverbare waer zoude willen voordoen en uitventen; doch al 't welk, niettemin, zonder eenigen gefondeerden grond, en enkel en alleen met een specieus praetje, gelyk bevorens aengetoond en overzulks gebleken is, aen de waereld voorgesteld word.

Memorie van Irenophilus tot beantwoordinge der Nadere Memorie.

De Heeren Onderteekenaers gaen dan over tot een detail van de zoogenaemde Infractien, welken men voorgeeft, zoo meenigvuldig in getal, en zoo meenigerlei in soort, te zyn, dat men verlof meent te moeten vragen, om de voornaemsten alleenlyk voor te dragen, eclaircifferen en by soorten voor te stellen; en daer op laet men weder eene Protestatie volgen, dat alles berust op het eenige inzigt om de primitive loffelyke Egualiteit, Eenigheid en Harmonie te meer bevestigd te zien, en om alles buiten eenig particulier but of interest te regelen, en 't gene daer verder volgt. Waerlyk schoonklinkende en schoonschynende bewoordingen; doch welken met zich brengen eene *Protestatio actui contraria*; waeromtrent men thans, door 't gene hier voren getoond is, meer dan genoeg geëlucideerd is.

Wat dan het detail van de zoogenaemde Infractien aengaet; dezelven zyn begonnen en ontstaen, zoo als men daer ter nederstelt, met den jare 1747, en dus met den aenvang van het Stadhouderschap van den laetstoverleden Heere Erfstadhouder, roemruchtiger gedachtenisse, en hebben dus haer vervolg gehad geduurende het zelve, en ook, na het overlyden van hoogstgemelden Heere Erfstadhouder, onder het Gouvernement van wylen hare Koninglyke Hoogheid, glor. mem. Wie moet zich daer over niet hooglyk verwonderen, vooral als men inziet de schikkinge, met beide de hoogstgemelde hooge Personagien, successivelyk, gemaekt, zoo als dezelve achter de Nadere Memorie gevoegd is? Blykt daer niet uit, dat men daer by heeft overgegeven, *dat men, alvorens tot iets, de Behandeling van de Regeringe rakende, toe te treden, daeromtrent eerst met zyne Hoogheid zal communiceren,*

ren, en met hoogst den zelven komen in een Vriendelyk Overleg; of weten de Heeren Onderteekenaers niet, dat daer op is gevolgd, dat zyne Hoogheid, en hare Koninglyke Hoogheid, telkens, en successivelyk, als 'er iets, de Regering rakende, te behandelen was, by Missive, hare Recommandatien aen Heeren Regerende Burgemeesteren hebben laten toekomen; en is het den Heeren Onderteekenaren dan onbekend, dat die successive Recommandatien altoos in de respective Classen zyn gecommuniceerd en voorgelezen? Zekerlyk neen; en dus weten die Heeren ook wel, dat, na het ontvangen van die successive Communicatien van de respective en successive Recommandatien, dezelven altoos, *nemine contradicente*, zyn gerespecteerd, ingevolgd en met eene volkomen goedkeuringe van alle de Leden der respective Classen, en daer aen opgevolgde deference, bekrachtigd. Is het dan wel gratieus, om niet sterker te spreken, dat men, na het droevig overlyden van zoo hoogaenzienlyke Personagien, aen welkers Recommandatien men altoos, nevens de Heeren Onderteekenaers zelven, zonder tegenspraek, heeft gedefereert, en voor eigen rekening de zaken, waer over dezelve rouleerden, telkens daer door heeft aengenomen, alle de in dien tusschentyd voorgevallen zaken thans wil doen voorkomen, als tegens *rang*, *ordre* en *steeds geobserveerde* quasi *gewoonte* geschied te zyn? waer door dan beide die hoogaenzienlyke Personagien, als tegens al het gene voorsz. is gehandelt te hebben, openlyk worden betigt, voor de geheele waereld ten toon gesteld, en hunner doorluchtige Hoogheden Nagedachte daer door zoo groffelyk, na hun dood, geinjurieerd. En door wie geschied nu al het zelve? Door de zulken, die niet alleen de zaken, uit de bovengenoemde Behandelinge voortgevloeid zynde, thans als zoogenaemde Infractien willen doen voorkomen, daer dezelven telkens, als die zaken voorgebragt zyn, die niet alleen nooit hebben tegengesproken, maer daer in, nevens alle de Leden, compleetlyk hebben toegestemt, en waer van velen, of faveurs van deze hoogaenzien-

DORDRECHT.

Memorie van Irenophilus ter beantwoordinge der Nadere Memorie.

DORDRECHT. *Memorie van Ireno-philus tot beantwoordinge der Nadere Memorie.*

lyke Personagien genoten hebben, of door hoogst-derzelver Recommandatien in de Regeringe der Stad Dordrecht gebragt zyn. Zoo dat men, met gegronde redenen, zoude kunnen en mogen zeggen, dat het zoodanigen lieden gantsch niet past alle die gepasseerde zaken als Infractien, schoon behandeld op den voet, als hier voren gemeld, publiekelyk te decreëren.

Dat ook alle het voorgebragte geene Infractien zyn, zal hier onder *specifice* worden getoond, en dat het, gevolglyk, zeer aenstootenlyk is alle het in de Memorie ter nedergestelde met eenen zoo hatenlyken naem te willen doopen, ziet elk ten eersten, die dit opstel onder het oog zal krygen.

Hoe kan men alle het voorgebragte thans Infractien noemen, en wel, als aenvang hebbende genomen met den jare 1747, daer, onder het voorgebragte, zaken zyn van gelyken aert, als bevorens, conform den letterlyken zin en inhoud van de particuliere Conventien, insgelyks gepractiseerd zyn geworden, gelyk al 't zelve genoegzaem bekend is; en waerom daer van ook geene Exempelen behoeven te berde gebragt, veelmin Namen genoemd te worden; want de Exempelen hebben reeds geëxsteert eer en bevorens de Eerste der Heeren Onderteekenaren in de Regeringe der Stad Dordrecht is geintroduceerd, ja zelfs eer en bevorens hy, mogelyk, konde denken in die Regeringe geintroduceerd te zullen worden.

Maer, alvorens ter behandeling van de zoogenaemde Infractien, *en detail* en *par le menu*, over te gaen, zal men by dezen vooraf zeggen, dat men, met reden, defieert dat de Heeren Onderteekenaers zich in staet bevinden om eenigzins met waerheid te kunnen aentoonen dat zy over 't gene, waer over zy thans zoo bittere klagten, als over zoo vele Infractien, inbrengen, ooit bevorens, als de zaken zyn voorgebragt en voor handen waren, hebben gedoleert: ja zelfs, dat die Heeren Onderteekenaers eenige redenen hebben, om zich daer over met grond te kunnen beklagen, en met recht te kunnen sustineren dat zy daer door præju-

ditie

DORDRECHT.

Memorie van Irenophilus tot beantwoordinge der Nadere Memorie.

die hebben geleden; dat kunnen zy ook, waerlyk, met den minsten schyn van recht niet doen, alzoo zy zich nog zoo verre in hunne Classe in Rang niet geavanceerd bevonden, dat zy, in sommigen opzigte, met goed recht, daer van zouden hebben kunnen profiteren; daer anderen, die zekerlyk reeds een geacquireerd en dus een geëtablisseerd Recht hadden, over die gepasseerde zaken nooit hebben geklaegt, en daer over ook nog niet klagen; zoo dat deze gedragingen klaer en duidelyk demonstreren door wat geest de Heeren Ondertekenaers worden gedreven. Al het welke bevorens breeder is aengetoond, en waerom men zich daeromtrent thans niet verder zal elargeren.

Nu zal men toetreden tot de behandeling van de *quasi* Infractien, zoo als dezelven voorgebragt zyn; en aen de Heeren Ondertekenaers, omtrent het voorgestelde eerste geval, vragen waer mit toch die Heeren, met opzigt tot het geallegueerde Sterfgeval, en tot het desistit van de Heeren *Hendrik van den Sandheuvel* en *Pieter Eelbo*, als Regerende Burgemeesteren, en tot de daer op gevolgde Nominatie ter surrogatie, gehaelt hebben dat, by het formeren van die Nominatie, tegens *rang*, *order* en *steeds geobserveerde gewoonte* van de Classe, waer onder die Heeren gesorteert hebben, gepecceerd is? daer, noch de generale, noch de particuliere Conventien, van *rang*, noch van *order* spreken, en daer van ook niet konden spreken, om dat, tot den jare 1747, als wanneer zyne doorluchtige Hoogheid tot Stadhouder is verkozen, de respective Burgemeesteren, by directe Electie, zonder vooraf gaende Nominatie, door den Oudraed wierden aengesteld; zoo dat daeromtrent ook die allegatie van de *steeds geobserveerde gewoonte*, ten eenemael buiten propoosten is voorgebragt. Al welk voorgebragte ook in 't algemeen zyne applicatie vinden kan, en moet, met relatie tot alle de periodes, die ten kwade van de geformeerde Nominatien van Burgemeesteren melding maken, en, onder anderen, ook omtrent het gene, met relatie tot de Nominatie, in Maert van het jaer 1759 gefor-

DORDRECHT. formeerd, te berde word gebragt. Waeromtrent men ook, speciael, zoude kunnen voorbrengen hoe weinig het te pas zoude zyn gekomen, dat men Leden van de Regeringe, die finael gedeclareert hadden van in de Classe niet te zullen verschynen, en die men niet wist of in dezelve, by vervolg, wel ooit verschynen zouden, na zoo een gegeven Declaratoir, op de Nominatie zoude hebben gebragt; en dat het ook zeer bedenkenlyk is, of een actueel Sekretaris wel op eene Nominatie van Burgemeesteren, met recht, kan worden gebragt; by welk voorgebragte 'er ook al wederom eene onvriendelyke alleguatie, met relatie tot den Heere Burgemeester *de Witt*, ten opzigte van zyn Edelens Zoon, word geinsinueerd.

Memorie van Irenophilus tot beantwoordinge der Nadere Memorie.

Men brengt dan ook, op de voorsz. verkeerde gronden, verder te berde een bezwaer, getrokken uit het niet stellen van den Heere *van Meerdervoort*, maer zynen Rang, op de Nominatie tot Burgemeesteren. Maer hoe kan dat een bezwaer uitleveren, daer in geen eene Conventie, 't zy generale, 't zy particuliere, omtrent den Rang eenige bepaling is gemaekt, en ook ten dien opzigte geene *gewoonte*, veelmin *eene steeds geobserveerde*, geallegueerd kan worden, en dewyl, voor het maken van de Nominatie, zyne doorluchtige Hoogheid ook zyne Recommandatie tot Burgemeester aen de Regering der Stad Dordrecht hadde bekend gemaekt, en daer tevens ook uit was gebleken, dat die Heer niet als Burgemeester zoude worden verkozen, zoo dat het hem niet konde præjudiciëren, dat hy niet op de Nominatie wierde gebragt. Behalven, dat men ook, met reden, mag vaststellen dat, even gelyk 'er niet in de generale Conventie, alzoo ook niet in eenige particuliere Conventie der voorsz. Classe, eenige bepaling word gevonden, dat de Oudste Regent in Rang, nog geen Burgemeester geweest zynde, in cas van eene nieuwe Electie, tot Burgemeester moet worden verkozen, 't geen dan ook nog minder, in cas van Nominatie, kan gesustineerd worden plaets te moeten hebben. Het te voren geposeerde kan ook door de daed met

het

het volgende Exempel worden bewezen, want de Heer *Roeloff Eelbo*, jonger in rang zynde dan de Heer *Pieter Brandwyk*, Heer van Blokland, is, echter, in den jare 1723, wegens zyne Classe, tot Burgemeester verkozen, daer de Heer van Blokland, voorsz., eerst in 't jaer 1727 tot Burgemeester geëligeerd is.

DORDRECHT.

Memoria van Irenophilus tot beantwoordinge der Nadere Memorie.

Men brengt nog een tweede bezwaer voor den dag, als direct aenloopende tegens dien rang en order, in die zelfde Classe, zoo men zegt, in observantie zynde; doch welks tegengestelde zoo aenstonds is aengetoond en bewezen; en daeromtrent reflecteert men op den Heere *Adriaen Braets*, als zynde gesurrogeerd, niet in de plaetse van den voorsz. Heer *van den Sandheuvel*, als de eerste Vacature gemaekt hebbende, maer in plaetse van den bovengemelden Heere *Pieter Eelbo*, *quasi* om redenen, aldaer gemeld, doch niet zeer naer den aert der liefde voorgesteld. Ingeval dit anders, en volgens de sustenue van de Heeren Onderteekenaren, ware behandeld geworden, zoude aen den Heere *Braets* groot ongelyk aengedaen zyn geweest, en daeromtrent tegens alle goede order geprocedeerd zyn geworden; want het genoegzaem bekend is, zonder dat men het met Exempelen behoeft te illustreren, dat, twee Burgemeesters van de zelfde Classe te gelyk aenkomende, de een voor twee, en de ander voor één jaer, het Oudste Lid in Rang altoos voor twee jaren is aengesteld geworden, en het Jongste Lid gesurrogeerd is voor één jaer. Waerby nog komt, dat, de Heer *van den Sandheuvel* stervende den 26 Augustus, en de Heer *Eelbo* desisterende den 4 September, 'er geene mogelykheid is geweest dat, voor 't *desistit* van den Heere *Eelbo*, een Burgemeester konde worden gesurrogeerd, naerdien de Leden der Regeringe, in Commissie zynde, acht dagen te voren, volgens de *steeds geobserveerde order* en *usantie*, moeten worden beschreven. Het zoude dan, volgens het hier voren ter nedergestelde, eene groote hardigheid voor den Heere *Braets* zyn geweest, zoo hy, het Oudste Lid zynde, voor een korten tyd; en de

Heer

DORDRECHT. *Memorie van Irenophilus tot beantwoordinge der Nadere Memorie.*

Heer *van Neyrenberg*, het Jongste Lid wezende, voor langer tyd zoude zyn gesurrogeerd geworden, vooral de Conventien daer van niet sprekende. Wat aenbelangt de volgende *quasi* Infractie, door de Heeren Onderteekenaren relatief gemaekt tot het nomineren en verkiezen van de Heeren *Paulus Gevaerts* en *Pompejus Berk*, tot Burgemeesteren, als volgens de onderlinge Conventien supernumerair, moet men vragen of iemand der Burgemeesteren hunner Classe daer over heeft geklaegt en zich bezwaert, en, zoo neen, gelyk ook niet in der waerheid is geschied, moet men supponeren dat die Heeren Burgemeesters wel tot zoo verre eene alteratie in de door hun aengegane Conventie hebben willen admitteren, en daer door van hun verkregen recht, 't welk hun ook alleen, zonder bekreun van iemand, competeerde, voor dien tyd te resilieeren; maer mag men niet wel tevens vragen wat bezwaer het voor de Heeren Onderteekenaren heeft uit- en opgelevert? Immers geen, hoe ook genaemd; integendeel, die Heeren wonnen daer merkenlyk by, om dat zy daer door zoo veel nader aen 't Burgemeesterschap approcheerden, 't geen immers hun voornaem but en hoofdoogmerk moet voorkomen te zyn geweest, en, denkelyk, nog te zyn.

De verdere voorgewende zoogenaemde Infractiën zyn niet minder, dan de voorgaende, ongegrond; want wat de allegatie van den Heer *Diderik van den Santheuvel* betreft, is zoo aenstonds gedemonstreerd dat, by de Conventie van die Classe, geen tittel of jota van eene observantie van Rang word gemeld, en is zekerlyk de reden, waerom tot de vacante plaets van Burgemeester van den Heer *Nikolaes Stoop*, niet eerder is genomineerd, en dezelve, by surrogatie, vervuld geweest, hier in bestaende, dat de Recommandatie van zyne doorluchtige Hoogheid, glorieuser gedagtenisse, niet eerder zal wezen ingekomen; gelyk, mogelyk, nog levende Regenten het zelve zouden konnen getuigen, en een ieder Regent weet dat, alvorens die Recommandatie was ingekomen, men niet gewoon

woon was tot het formeren der Nominatie te procederen. Verders vertrouwt men niet dat de Heer *François van den Brandeler* zich over het voorgebragte beklagen zal.

DORDRECHT.

Memorie van Irenophilus tot beantwoordinge der Nadere Memorie.

't Volgende, als reeds beantwoord zynde, en waer door dan ook 't geallegueerde in de Notulen vervalt, zal men dan stilzwygende voorbygaen. Maer men vind zich verpligt, tot solutie van het geallegueerde verminderde getal van Burgemeesteren in de Classe, aldaer vermeld, te moeten zeggen, dat, in de Conventie van die Classe, niet word gemeld dat, in die Classe, altoos *zes* Burgemeesters moeten zyn; en, met opzigt op de volgende declamatie, moet men avanceren dat uit het reeds ter nedergestelde kan worden gezien dat dezelve alhier gantsch niet te pas komt, om dat het bevorens, in 't tegengestelde in de tweede Classe, plaets heeft gevonden, en te voren, zekerlyk, zoo wel in de eene, als de andere Classe, ook *promiscue* plaets zal hebben gehad; oordeelende men niet noodig daer van de Exempelen op te zoeken en te produceren, om dat het genoeg is reeds te hebben aengetoont, dat het gunt, waer over thans zoo bitter, zonder reden, word geklaegd, voor dezen, ten voordeele van de eigen Classe der Heeren Onderteekenaren, plaets heeft gehad.

Men gaet dan al verder voort, in het opstellen en voorbrengen van *quasi* Infractien, en wel zoo, *als men* die gelieft te noemen, van het tweede soort, en daer op treed men toe tot het, ten dien einde, allegueren der zoogenaemde Continuatie van den Heere *Jeronimus Karsseboom*, in het Collegie van Gecommitteerde Raden, en voegt men daerby, *en de daer uit gevolgde Continuatie in dat van de Admiraliteit op de Maze.* Zoo dit ook al voor eene Infractie zoude moeten worden opgenomen, zoude 'er ten minsten moeten blyken dat, op den 5 January 1751, als na ingekomen Recommandatie van zyne doorluchtige Hoogheid, roemruchtiger nagedagtenisse, by de Regeringe, de voorsz. Heer *Karsseboom*, na exspiratie van zyne driejarige Sessie in het Collegie van Gecommitteerde Raden,

DORDRECHT. Memorie van Irenophilus tot beantwoordinge der Nadere Memorie.

den, en de Heer *Johan Gevaerts*, in dat van de Admiraliteit op de Maze, *de novo*, voor drie jaren zyn gecommitteerd geworden; men zich, als toen, daer tegens heeft verklaert; en tevens gesustineert dat zoodanige vernieuwde Commissie op die zelfde personen, als implicerende eene Infractie van de Conventien, *sive bene*, *sive male*, en van de thans geallegueerd wordende Oudraeds Resolutie van den 5 January 1634, geen stand konde grypen. Maer niets van dit alles is toen geschied. Integendeel, zyn die twee Heeren, respectivelyk, niet alleen *de novo*, *nemine contradicente*, gecommitteerd, en, gevolgelyk, hebben de Heeren Onderteekenaers, die zich thans daer over als klagers op-en aengeven, voor zoo verre zy toen reeds Leden van de Regeringe waren, daer in volkomen toegestemt; maer heeft de Oudraed toen ook hunne Heeren Gedeputeerden ter Vergaderinge van hunne Ed. Groot Mog. gequalificeerd, en gelast, tot het doen van eene Propositie over het continueren van den Heer *Karsseboom*, voornoemd, in het evengemelde Collegie, en het verzoeken van Dispensatie, des noods, van 't XLVI Articul der Instructie van de Heeren Gecommitteerde Raden; gelyk dit alles, klaer en duidelyk blykt uit de Extract-Resolutie van den Oudraed, hier achter gevoegd onder No. 10 (*).

Is

(*) No. 10. „ *Extract uit het Register der Resolutien, in den Oud-Raed der Stad Dordrecht, genomen op*

„ *Dingsdag*, *den* 5 *January* 1751.

„ De Heer Præsiderende Burgemeester, Mr. *Abraham van den Santheuvel*, heeft, ter Vergaderinge, „ voorgedragen dat, naer ordre van deze Stads Regeringe, op huiden was vastgesteld de Bestelling en Begeving van de vacante Amten, zoo binnen als buiten deze Stad, en dat de Commissien van den Heer „ Hoofd-Officier dezer Stad, als mede die van hunne „ Ed. Mog. Gecommitteerde Raden, en van de Admiraliteit op de Maeze, op den eersten May, aenstaenden, stonden te exspireren, enz.

„ Waer

Is het dan nog gepermitteerd te noemen eene Infractie eene zaek, zoo solemneel behandeld, en waer in men zelfs volledig heeft toegestemt? En wat de reden is geweest, waerom de Regering der Stad Dordrecht vermeint heeft op deze *de novo* Aenstellinge van den Heer *Karsseboom*, tot Mede-Lid van 't Collegie van Gecommitteerde Raden, by Propositie, de Agreätie van de Heeren Staten te moe-

DORDRECHT. *Memorie van Irenophilus tot beantwoordinge der Nadere Memorie.*

„ Waer op, door den Secretaris *Beudt*, de beslotene Biljetten van de presente Leden gecollecteerd zynde, is, na openinge, enz.

„ En dat wederom was gecommitteerd in het Collegie van de Heeren, hunner Ed. Groot Mog. Gecommitteerde Raden, de Heer Mr. *Jeronimus Karsseboom*.

„ En worden de Heeren, dezer Stads Gedeputeerden, zullende gaen ter Vergaderinge van hunne Ed. Groot Mog. verzogt en gequalificeerd om, ter hoogstgemelde Vergaderinge, van Stadswegen, te proponeren dat de drie Jaren, voor welken de Heer Mr. *Jeronimus Karsseboom*, wegens deze Stad, is gecommitteerd geweest in het Collegie van de Heeren Gecommitteerde Raden in het Zuider-Kwartier, met den 1 May dezes jaers staende te exspireren, hunne Ed. Groot Achtb. hadden goedgevonden dezelve Commissie wederom, voor gelyk getal van jaren, aen welgemelden Heere *Karsseboom* op te dragen; welke Heer ook genegen was de voornoemde Commissie te accepteren, en op zyn tyd te aenvaerden; en, wyders, hunne Ed. Groot Mog. te verzoeken de voornoemde gedecerneerde Commissie op den gemelden Heer *Karsseboom*, by continuatie, voor den tyd van drie jaren, in te gaen met den eersten May, aenstaenden, gelieven zich te laten welgevallen, naer het Exempel van andere diergelyke gevallen, te meermalen geschied, *met dispensatie, voor soo veel des noods, van het XLVI Art. van de Instructie voor de Heeren Gecommitteerde Raden*, voor zoo verre het zelve daer aen zoude mogen contrarieeren.

„ En, laetstelyk, dat was gecommitteerd, in het Collegie van de Heeren Raden ter Admiraliteit op de Maze, de Heer Mr. *Johan Gevaerts*."

DORDRECHT. *Memorie van Irenophilus tot beantwoordinge der Nadere Memorie.*

moeten doen verzoeken, blykt, zonneklaer, uit de voorsz. gedane Propositie, en daer op gevolgde Resolutie van hunne Ed. Groot Mog., in dato 22 January 1751, hier achter te vinden No. 11 (*); en strekt al het zelve merkelyk tot eere en lof van den voorsz. Heer *Karsseboom*, in plaetse dat men hem deswegens ten kwade schynt te hebben willen insimuleren en ten toon stellen, om dat men van het tweede geval niet spreekt als van eene Continuatie, maer 't zelve simpel en eenvoudig wil doen voorkomen als een gevolg van 't Eerste. Zoo nu het Eerste eene Infractie kon worden genoemd, des neen,

(*) „ No. 11. *Extract uit de Resolutien van de Heeren Staten van Holland, genomen in hunner Ed. Groot Mog. Vergaderinge, op Vrydag, den 22 January* 1751.

„ De Heeren Gedeputeerden der Stad Dordrecht hebben, uit den naem en op specialen last van de Heeren, hunne Principalen, ter Vergaderinge voorgedragen, dat de drie jaren, voor welken de Heer Mr. *Jeronimus Karsseboom*, wegens dezelve Stad, is gecommitteerd geworden in het Collegie van de Heeren Gecommitteerde Raden, met den eersten May dezes jaers staende te exspireren, de Heeren, hunne Principalen, *considererende dat het met den dienst van het Land overeenquam, dat de Heeren, die met applicatie en succes hadden gearbeid in het werk van de Collecte der Gemeene Lands Middelen, by continuatie, daer in wierden geëmplooieerd*, goedgevonden hadden de Commissie van den gemelden Heere Mr. *Jeronimus Karsseboom* in het zelve Collegie, voor den tyd van nog drie jaren, te continueren.

„ *Doch dat, dewyl het zelve zoude kunnen worden geoordeeld strydig te zyn tegens het Zesenveertigste Articul van de Instructie van de Heeren Gecommitteerde Raden*, zy zich verpligt vonden daer toe te verzoeken de Agreatie van hunne Ed. Groot Mog.

„ Waer op gedelibereerd zynde, is goedgevonden en verstaen het voorsz. Verzoek te accorderen, en dienvolgende, te verklaren dat de gemelde Heer Mr. *Jeronimus Karsseboom* zyne Sessie in het Collegie van de Heeren Gecommitteerde Raden, nog voor drie jaren, zal kunnen continueren."

neen, gelyk gebleken is, zoo zoude het Tweede zekerlyk geen gunstiger naem verdient hebben. Want om wat redenen toch volgt uit het Eerste, dat de Heer *Johan Gevaerts* juist in de Admiraliteit op de Maze moest worden gecontinueerd? Tot die Commissie konde, immers, een ander Lid van de Classe worden gecommitteerd; en waerom word, omtrent dat Tweede geval, zagter, dan omtrent het Eerste; gesproken? Is het ook, om dat deswegen het Alliantie-werk in het aspect komt? Als men ten dezen naer billykheid zoude oordeelen, moet men, absolutelyk, by zich zelven overtuigd zyn dat zyne Classe, ten dezen veel obligatie aen de andere Classe heeft, van niet in derzelver boezem te hebben gereclameert de aengename Commissie in de Admiraliteit op de Maze; maer integendeel, de complaisance te hebben gehad van die aengename commissie te eederen van de zekerlyk niet zoo aengenaeme commissie in 't Collegie van Gecommitteerde Raden.

DORDRECHT.

Memorie van Irenephilus tot beantwoordinge der Nadere Memorie.

Wat nu aenbelangt de bygesleepte Resolutien van den jare 1634, moet worden gezegd, dat, hadde men gemeent dat die Resolutie moeste worden geöbserveerd, men dezelve moeste hebben gereclameert gehad op den 5 January 1751; doch 't welk als toen niet is geschied, en ook met succes niet zoude hebben konnen geschieden, om dat die Resolutie, en verdere anterieure Resolutien, waer van de successive Octrooijen, rakende de bestellinge der Magistrature der Stad Dordrecht, geene melding is gemaekt, daer door *per se* zyn komen te vervallen; zoo als blykt uit de Continuatie van den Heere *Adriaen van der Graef*, van dato 5 January 1679; uit welke Resolutie dan niet, zoo min als uit die van 5 January 1680, eenigzins komt te blyken 't gene in de zoo dikwils gemelde Memorie, te dezer plaetse, is ter nedergesteld. Zie de Bylage No. 12 (*).

Men

(*) No. 12. „ *Extract uit het Register van de Reso-* „ *lutien in den Oud-Raad der Stad Dordrecht*, „ *genomen op*

 „ *Don-*

DORDRECHT.

Memorie van Irenophilus tot beantwoordinge der Nadere Memorie.

Men wil dan, al verder, als eene *quasi* Infractie doen voorkomen al 't gene op pag. 10 van de Nadere en zoogenaemde Justificatoire Memorie, in Folio, van boven gedrukt, en in den Nadruk op pag. 15 [hier voren, blad. 653,] word voorgebragt, rakende de behandeling van de Commissie in de Admiraliteit in Zeeland. Maer moet men zich niet grootelyks verwonderen, dat de Menschelykheid zoo verre getrokken word? Hebben de Leden van de Eerste Classe zich daer over te beklagen, dat zy die Commissie voor vyf jaren gehad hebben, en de Tweede Classe maer voor twee jaren? en weten zy niet dat, wanneer te voren die Commissie in de Admiraliteit van Zeeland aen de Tweede Classe is te beurt gevallen, dat dezelve toen tegens de Commissie in den Raed van State geloot is, en dat die Commissie nu alleen maer voor twee jaren is geweest ter Dispositie van de Tweede Classe; en dat de Eerste Classe ook wederom de Commissie in den Raed

„ *Donderdag den 5 January 1679.*

„ *Ende alhoowel mede het driejarige Verblyff in het Collegie ter Admiraliteyt, resideerende tot Rotterdam, van den Heer* Adriaan van der Graaff, *sal komen te expireeren met Mey deeses Jaars* 1679, is *deselve* niettemin, na openinge van de besloten biljetten, in het selve Collegie wegens deese Stad, *nog voor één Jaar gecontinueerd, gelyk deselve gecontinueerd werd by deese.*

„ *Vrydag den 5 January 1680.*

„ *Vermits de tyd van den Heer* Adriaan van der Graaff, *als Gecommitteerde Raad ter Admiraliteit tot Rotterdam, wegens deese Stad, jegens Mey eerstkomende staat te expireeren,* soo hebben haar Ed. Achtbaare, procedeerende met beslooten biljetten tot de Electie van een bekwaam Persoon, omme in deszelfs plaatse als dan te succedeeren, geëligeerd en gecommitteerd, gelyk deselve geëligeerd en gecommitteerd hebben by deese, den Heer Mr. *Jacob van Meeuwen,* jegenswoordig Regeerend en Præsident Burgemeester, omme als Gecommitteerde Raad in 't gemelte Collegie ter Admiraliteyt tot *Rotterdam*, wegens deese Stad, *voor den tyd van twee Jaren*, te resideeren."

Raed van State, voor drie jaren, ter harer Dispositie heeft gehad? Maer het schynt dat men over alles, gegrond, *vel quasi*, of ongegrond, wil klagen, al was het dat de klagten tegens 't hoofd weeromsprongen, gelyk als in cas subject. Want, eilieve toch, waer toe al die omhael van woorden? Omtrent het gene hier op volgt, moet men vragen, by welke Conventie bepaeld is dat de Commissien *naer Rang* moeten gaen in de begeving? Altoos niet by eenige Conventien van de Eerste Classen; het contrarie van dien blykt zelfs uit de bewoordingen, in de respective Conventien gebruikt: *dat de Dispositie van en over dezelven zal gelaten worden, of zal staen ter Dispositie van zulk een Lid der Classe, die zich dan op de tour zal bevinden*, en, als dit zoo niet was geweest, hoe zouden dan anders de gevallen, hier voren *en passant* aengeroerd, plaets hebben kunnen grypen? Die gevallen zal men, om reden, niet ontleden; en verbeeld men zich ook, dat dezelven aen de Leden der Classe genoegzaem bekend zyn; en vooral niet, om dat men met de Heeren Onderteekenaren niet valt, noch kan vallen, in dat verkeerd begrip, dat dezelven voor Infractien aengezien of gehouden moeten worden. Gelyk men dan ook voor geene Infractien kan aenzien, dat zoo dikwils Jongere Regenten voor een Ouder Regent, zoo in de successive Burgemeesterschappen, als Commissien, zyn voorgetrokken, gelyk die Ouder Regent daer dan ook nooit over heeft gedoleert, en deswegens ook, denkelyk, nooit klagen zal, als zekerlyk al te wel wetende, dat, wil men ongeinteresseerd edelmoedig denken, men zich aen de lotgevallen, zoo als die zich door verloop en verandering van tyden konnen opdoen, met bedaerdheid en stille gerustheid, moet onderwerpen en zich daer naer gedragen.

Men kan dan, met voorbygang van andere Voorbeelden, ook voor geene Infractien aanzien, dat wylen de Heer *Ocker Repelaer*, in den jare 1748, wel degelyk, met terugstellinge van verscheide Ou-

DORDRECHT. *Memorie van Irenophilus tot beantwoordinge der Nadere Memorie.*

DORDRECHT.

Memorie van Irenophilus tot beantwoordinge der Nadere Memorie.

Onder Leden in Rang, op Recommandatie van zyne doorluchtige Hoogheid, hooglosselyker memorie, is aengesteld geworden tot Schout der Stad Dordrecht, en de Heer *Nikolaes van der Dussen*, Heer van Oostbarendrecht, gecommitteerd geworden is in de Staten Generael. Maer waerom hebben de Heeren Ondertekenaers, die zoo fertiel zyn in het vinden en opgeven van Infractien, deze Voorbeelden onder anderen ook niet bygebragt? Zekerlyk is dat *à dessein* nagelaten om de Nabestaenheid van den Eersten Heer met den Heer *Hugo Repelaer*, zynde geweest zyn Heer Vader, en om dat de Tweede een van de Klageren zelven is.

Eindelyk komt de Heer *Johan van der Burch* ter bane, en, te zyner contemplatie, is merkelyk geluxeerd, en eene allerzwaerste Infractie ingeslopen; en daer door zyn, zoo deze Heeren zeggen en verkeerdelyk sustineren, de oude Conventien vernietigd. Maer wie heeft deze *quasi* Infractie begaen? Zyne doorluchtige Hoogheid, roemrugtiger memorie, heeft, volgens bevorens gedetailleerde overgifte, gerecommandeert, en beide de Classen, en dus ook de Heeren Onderteekenaers, hebben daer aen gedefereert, en de geheele Regeering heeft, *nemine contradicente*, de zaek geapprobeert en gehomologeert; en, de Electie daer opgevolgd zynde, heeft deze *quasi* ongehoorde zaek haer volle beslag gekregen. En tot wiens præjuditie? Tot niemands, altoos niet tot die van de Heeren Onderteekenaren, hebbende alle dezelven daer by gewonnen, uitgezonderd de Heer *van Ouryk* alleen; en die heeft daer by ook niets verloren; maer de Leden van de Tweede Classe, te beginnen met den Heer *Jeronimus Karsseboom*, zouden zich daer over hebben konnen bezwaren, dewyl de Heer *van der Burch*, door zyne plaetsinge in die Classe, den Rang van alle die Leden gewonnen heeft; doch daer over heeft nog niemand dier Leden, tot heden toe, gedoleert, maer hebben altoos getoont veel deference voor den zelven Heere *van der Burch* te

heb-

hebben, zoo uit hoofde van zyne geboorte, als wegens zyne jaren en experientie.

DORDRECHT.

Memorie van Irenophilus tot beantwoordinge der Nadere Memorie.

Het schynt aen dien Heer indifferent te zyn geweest op wat Rang hy Veertig wierde; maer geenszins, zoo hy, in zyne klimmende jaren, de lastige Commissien van een jong Regent zoude hebben moeten ondergaen; en daerom heeft hy zich de Recommandatie van zyne doorluchtige Hoogheid, glorieuser gedachtenisse, en de daer opgevolgde algemeene deference aen dezelve, laten welgevallen. En wat valt daer nu verder tegens in te brengen? De Opsteller dezer verwondert zich dat, omtrent den Rang van de Veertigs-plaets, de Heer *Karsseboom*, met affectatie, zoo 't schynt, word gemeld; heeft hy Heer *van den Burch* dan, in den jare 1741, ook geene Zitting voor andere Heeren Veertigen gehad? Immers ja. Gevolgelyk is deze denotatie, ten minsten zyns bedunkens, wat al te significant en in 't oog loopende.

Hier op volgt nu het *quasi* slot-argument, ter vertooninge van de gesustineerde vernietiginge van de Correspondentie Conventien, getrokken uit eene voor eenen tyd geïnterrumpeerde Niet-onderteekeninge derzelve; en daer op wil men de *quasi* Caduciteit derzelve gronden. Dit Argument procedeert geenszins, vooral niet met relatie tot de gefundeerdheid van de geïnteresseerde zoogenaemde Memorie van Propositie der Heeren Onderteekenaren van de Nadere en Justificatoire Memorie; en, kunnen dezelven ten hunnen voordeele daer uit geen solide argument trekken, wat raekt het dan die Heeren, of de Conventien successivelyk zyn onderteekend geworden, dan niet? Zy zyn immers over geene Onderteekening gemoeid of lastig gevallen worden. Dit concerneert alleen de Onderteekenaers van de bedoelde Documenten; en die genen, aen wie dezelven ter Onderteekeninge niet zyn gepresenteerd geworden, zyn het daeromtrent met de Leden, dezelve onderteekent hebbende, volkomen eens, zonder daer over eenig different met elkander te hebben;

DORDRECHT.

Memorie van Irenophilus tot beantwoordinge der Nadere Memorie.

't welk genoeg is, en waer in een derde moet berusten, gelyk ook in de Ampliatien of Interpretatien, die de daer in belang hebbende daer aen goedvinden toe te brengen; want die Contracten bestaen tot nog toe buiten de Heeren Onderteekenaren, en het is nog de tyd niet dat die Documenten aen dezelven ter Onderteekeninge moeten worden gepresenteerd.

Men vind zich buiten staet, om het slot van de voorsz. periode te kunnen beantwoorden, om dat men niet heeft goedgevonden zich verstaenbaer te expliceren, en men niet weet te raden wat de uitdrukking *van de laetste directie van de Nominatie van Burgemeesteren, even na het Overlyden van hare Koninglyke Hoogheid, en ook nog onlangs, in die van Schepenen*, zeggen of denoteren wil. Apparentelyk zal het van niet veel allooi zyn, en daerom zal men zich daerover dan ook niet pynigen, en nog minder bekommeren, maer zich ten dezen contenteren, met te zeggen dat zoo min dit voorgebragte, als de geheele Inhoud van de onderhanden zynde Memorie, van aennemenlyk allooi of gangbare munt is. Men laet dan anderen oordeelen, hoe middagklaer de voorgebragte verbreking der Conventien, ja de ydelheid van dat imaginaire idée van Classen met Conventien, aengetoond is; doch moet men, van zyn kant, zeggen dat men de gepretendeerde aversie van zyne doorluchtige Hoogheid, glorieuser memorie, in het onderhanden zynde Articul voorgesteld, uit de Oudraeds Resolutie van dato den 4 September 1747 niet kan lezen, wat moeite men daer toe ook heeft aengewend, om het zelve daer in te vinden.

Men houd zich dan ook verzekerd, dat daer in niets diergelyk te vinden is. Integendeel verklaert zyne doorluchtige Hoogheid, glorieuser gedachtenisse, daer by, 'er niets tegens te hebben dat, by provisie, gebleven wierd by 't oud gebruik, en dat, by gevolg, die twee Classen bleven subsisteren; zonder te spreken van Conventien, en dus dezelven *in medio* latende. Ook was daer

van

van te spreken onnoodig, uit hoofde van 't laetste Lid der voorsz. Resolutie. Waer uit dan ook de successive Recommandatien geprofiteerd, en waer op de respective deference van de Regeringe voor dezelven, tot aen het Overlyden van hare Koninglyke Hoogheid, gegrond zyn. Zoo dat men daer uit kan zien hoe de behandeling der zaken van de Regeringe, onder en geduurende het laetste Stadhouderlyk Bewind, zich hebben toegedragen; en het dus zeer ingratieus is, gelyk het alzoo aen een iegelyk ook moet voorkomen, dat men nu hunne Ed. Gr. Mog., de Heeren Staten, als exercerende de functie van Stadhouder, en, by voorraed, den Heere Erfstadhouder zelve, met indrukken, steunende op valsche gronden, tracht te inbueren, en dus tegens zyne Mede-Regenten, eene verkeerde idée van de behandelinge der zaken, op eene sinistre wyze, poogt in te prenten.

DORDRECHT. *Memorie van Irenophilus tot beantwoordinge der Nadere Memorie.*

Men sluit dan, eindelyk, de Nadere en Justificatoire Memorie, onder eene nadrukkelyke Protestatie van niets personeels te hebben gebuteert, in een vertrouwen dat hunne Memorie van Propositie, waer van de gronden te voren al te kort voorgedragen waren, door dezelve zullen genoeg geëlucideerd worden bevonden; onder betuiginge van hun gewenscht en heilzaem oogmerk, en principael but van Conservatie en Bestendigheid der goede Harmonie, Eenigheid, Ruste en Vriendschap. Tot hoe verre men zich heeft afgehouden van het buteren van niets personeels is hier voren gededuceerd en geädstrueerd; en hoe zeer men op de Conservatie en Bestendigheid der goede Harmonie, Eenigheid, Ruste en Vriendschap heeft gebuteert, blykt, onder anderen, daer uit, dat men, alvorens zyne Memorie van Propositie over te geven, huis aen huis, by de meeste Leden zyner Classe heeft rond gegaen, om dezelven te bekuipen, en, was 't mogelyk, daer door te effectueren, dat zy zich zouden separeren van de Hoofden hunner Classe, 't welk, Gode zy dank tot, Behoudenis van de Ruste, Eenigheid en Harmonie

Dor-
drecht.

niet is geschied; en welke men, met harte en ziele, wenscht dat altoos ongestoord mogen blyven, en dat, ter verstooringe derzelve, alle aengewende devoiren, en alle aengelegde kwade menéés, zullen komen te vervallen! Waer toe dan, ook, alle brave, cordate en edelmoedigdenkende Regenten het hunne, zonder ophouden, verzogt en gebeden worden te willen contribueeren, als zynde het Behoud van Stad en Regeringe.

IRENOPHILUS.

Op deze Memorie, onder den naem van Irenophilus uitgekomen, deeden de tien Leden van den Oudraed, welken de Nadere Memorie geteekent hadden, het volgende Antwoord vervaerdigen; welk naderhand gedrukt en onder de Leden van Regeringe uitgedeeld werd:

Memorie, gedaen formeren door eenige Leden van de Regeringe der Stad Dordrecht, ter gelegenheid van een geschrift, onder den vercierden naem van IRENOPHILUS *met den druk gemeen gemaekt.*

Memorie der Leden, die de Propositie gedaen hadden, tot beantwoordinge van de Memorie van Irenophilus.

DE Ondergeteekende Leden der Regeringe der Stad Dordrecht hebben, niet zonder eenige verwonderinge, ontfangen een gedrukte Memorie, waer in de Aucteur zoekt tegens te gaen en te beantwoorden *eene Nadere en Justificatoire Memorie van gedetailleerde redenen, op welken heeft berust de Memorie, in de Classe by forme van Propositie overgegeven*, en welke in 't generael, was inhoudende, hoe het noodig was te maken eenig Redres of Verbetering in het behandelen van de zaken van de gemelde Regeringe.

Men heeft zich al aenstonds moeten verwonderen over de wyze, op welke de Memorie, onder couvert, met een adres aen eenige Leden van de Regeringe, door den Haegschen Schipper, wierd ter

ter handgesteld; als ook over het begin van de Memorie; waer in eene vertooning gemaekt word, als of ze was van vele personen, daer ze nochtans maer is onderteekend door één enigen, die, om bedekt te blyven, zich noemt IRENOPHILUS. Maer allermeest heeft men zich moeten verwonderen over het hatenlyk gevoelen, in dezelve Memorie ter nedergesteld, tegens eenige Leden van de Regeringe der Stad Dordrecht, zoo dat de Aucteur durft ondernemen om hun geheel bestaen te denigreren en verachtenlyk voor te stellen, en zulks alleen uit aenleidinge van een daed of sustenue, in opzicht van welke niet hy, die zich als een driftige party gedraegt, maer, integendeel, onpartydigen moeten inzien en oordeelen of dezelve niet is gefondeerd op de reden, het recht en de billykheid.

Dordrecht. Memorie der Leden, die de Propositie gedaen hadden, tot beantwoordinge van de Memorie van Irenophilus.

Waer by nog op te merken is, hoe aen den Aucteur niet moest onbekend zyn, dat niet alle de Leden van de Regeringe, die de Memorie der vier Leden niet mede hebben onderteekent, zoo als nochtans eenige anderen gedaen hebben, daerom zouden zyn geweest tegens het maken van eenig redres in de behandeling van de zaken van dezelve Regeringe; gelyk ook aen hem niet onbekend moest zyn, dat over het wezenlyke van den inhoud van de gemelde Propositie, voor het overlyden van hare Koninglyke Hoogheid, glor. ged., buiten ons, door Leden van de Regeringe en andere aenzienlyke Personen, met hare Koninglyke Hoogheid is gesproken, en waer van hy, nochtans, in zyne Memorie *pag.* 5, [hier voren bladz. 677,] aen de waereld een ander denkbeeld zoekt te geven.

Ondertusschen heeft men getwyfelt of de Memorie waerdig was eenige beantwoording, en niet maer moest aengezien worden als een Geschrift, waer van de Aucteur zich verborgen heeft en het welke dus by de verstandigen van weinig credit en ingang zyn konde. Echter, dewyl daer in eenige feiten worden geposeerd, welken, niet beantwoord zynde, zouden konnen maken eenigen

ver-

DORDRECHT.

Memorie der Leden die de Propositie gedaen hadden, tot beantwoordinge van de Memorie van Irenophilus.

verkeerden indruk en mingunstige denkbeelden van het gedrag en bestaen van eenige Leden van de Regeringe der Stad Dordrecht, zoo is men te rade geworden om de Memorie te beantwoorden, met een vertrouwen dat daer door alle verkeerde indrukken, zoo 'er eenigen mogten gemaekt zyn, zullen worden weggenomen, tot conservatie van de eer en het aenzien van eenige Leden van de Regeringe, en tot Nadere Justificatie van het wezenlyke van hunne gedane Propositie op den 18 February 1759.

Doch, alvorens hier in met eenige ordre voort te gaen, zoo verklaert men niet te zullen beantwoorden alle hatenlyke en personele behandelingen, en veel minder iets verachtenlyks op iemand, wie hy ook zyn moge, te zullen werpen, en zelfs ook Irenophilus met alle bescheidenheid te zullen behandelen, behoudens niettemin, eene vryheid, om zyne stellingen en tegenwerpingen in den grond te onderzoeken, en aen te toonen hoe dezelven van allen schyn van een goed fondament zyn gedestitueerd.

Ook wil men vooraf, in opzichte van den Nadruk en den daer by veranderden Titel van de Memorie van de Leden van de Regeringe, maer kortlyk zeggen, dat zulks is geschied by toeval, zonder dat het zelve ooit is genomen geweest in eenige bedenkinge of deliberatie, en dus geheel en al zonder voorweten, en zonder de minste directie, van deze Leden, die van dezelve Memorie een zeer klein getal van Exemplaren hadden doen drukken in Folio, om te kunnen dienen voor alle de Leden in de Regering der Stad Dordrecht, en voor weinige andere aenzienlyke personen; zoo dat de bedekte Schryver, verkeerdlyk, uit het nadrukken en spargeren van dezelve Memorie, als ook uit eenige verandering van den Titel, kwade nadenkingen zoekt te verwekken, tot lasten van de Ondergeteekenden. 't Geen alles te vreemder is, daer hy, 't geen hy komt te veroordeelen, zelf is doende met zyne Memorie, welke al aenstonds na het afdrukken is te koop geveild en

te

te bekomen geweest voor geld, by de Boekverkoopers, hier en elders. DORDRECHT.

Nog wil men, vooraf, melden dat niet gerescontreerd zal worden al het beredeneerde over de zoogenaemde Infractien tegens de Conventien, door eenige Leden van de Regeringe, in 1702, en vervolgens, met den anderen aengegaen, (en welke Infractien, by vergelykinge van de Conventien met het gepractiseerde sedert 1747, aenstonds onder het oog moeten komen) dewyl het van zelve spreekt, en de Auteur moest begrepen hebben, dat alle dezelve gedane alleguatien van Infractien alleen maer dienden, om aen te toonen dat de behandeling van de zaken van de Regeringe niet gegaen was naer den teneur van dezelve Conventie, en van andere daer op gevolgde Conventien, van eenige Regerende en Oud-Burgemeesteren. Al het welke middagklaer zynde, de bedekte Schryver de moeite niet had moeten nemen om alle die poincten in 't breede weder uit te halen, en meer andere Infractien daer by te voegen, en daer mede een groot gedeelte van zyne Memorie te beslaen, en wel van *pag.* 17 tot 27 [of hier voren van bladz. 706 tot 722]

Memorie der Leden, die de Propositie gedaen hadden, tot beantwoordinge van de Memorie van Irenophilus.

Dat het ook niet noodig zyn zal aen te toonen, hoe hy niet wel is onderricht, als of de zaek van de twee Correspondentien of Classen, in de bovengemelde Propositie vervat, zoude zyn afgedaen, dewyl daer over geen algemeene Omvraeg is geschied, en, wanneer dezelve begonnen wierd, het al ras openbaer geweest is, dat veler gedachten voor de twee Partyen of Classen, zoo als die nu subsisteerden, niet zeer gunstig waren; nietteamin, echter, erkend wordende dat de Leden, die de Propositie gedaen hebben, met anderen, voor het tegenwoordige, hebben geoordeelt dat zy geene verdere pogingen moesten aenwenden tot het verkrygen van eenige redenlyke verschikking in de gemelde Classen, gelyk zy dan ook dadelyk betoont hebben; om redenen (hier na te melden) te berusten in de gedane Propositie, met in de byeen verzogte Classe mede te compareren.

Dat

Dordrecht.

Memorie der Leden, die de Propositie gedaen hadden, tot beantwoordinge van de Memorie van Irenophilus.

Dat men ook genoegzaem met stilzwygen kan voorbygaen het gene Irenophilus van Scheuringen, Tweespalt onder Familien, en wat des al meer is, breedvoerig, op vele plaetsen van zyne Memorie, en zoo ook *pag.* 5, 8, 9 en 10 [of hier voren bladz. 677, 683—686] meld, dat zouden zyn de gevolgen van de verbetering in de behandeling van de zaken van de Regeringe. Want het is ongehoord, dat men droevige gevolgen accrocheert aen de handhaving van het gene voegzaem, recht en billyk is, en aen het uit den weg ruimen van het gene daer tegens strydende, of daer toe aenleiding is gevende.

Dat men ook niet zal uitweiden over de laetste periode van zyne Memorie, en alleen verklaren, dat de Aucteur abusivelyk handelt aengaende de zaken, die hy aldaer met veel vertrouwen ter neder stelt. Waer tegens men zich veilig beroept op de wetenschap en het getuigenis van die meeste Leden, welken hy voorgeeft dat men zoude hebben gezogt van hunne hoofden af te trekken, en (zoo alsdan zoude moeten zyn) met dezelven eene byzondere party in de Regering te formeren. Het is dus te verwonderen, dat hy eene zoo hatenlyke zaek onder het oog van de waereld heeft konnen brengen.

Dat men al mede niet zal uithalen het different over eenige particuliere gesprekken, schoon Irenophilus, onvoorzichtig, alleen op præsumtien of gissingen, heeft bestaen zich ook te verzetten tegens vier consonante Getuigen, zoo als te zien is op *pag.* 6 van zyne Memorie, [hier voren bladz. 679]

Maer men heeft het voornemen om de zaek van de twee Correspondentien of Classen, waer over by de bovengemelde Propositie bedenkenlykheid gemaekt was, te behandelen, en daer toe

Eerst, vast te stellen wat 'er zy van de Introductien der twee Correspondentien of Classen onder eenige Regenten der Stad Dordrecht.

Ten anderen, te betoogen van wat natuur en valeur de Conventie moet gehouden worden, welke

ke tusschen eenige Leden van de Regeringe in 1702 is aengegaen, en waer op de twee Correspondentien of Classen waren berustende, en welken de gevolgen daer van zyn geweest.

DORDRECHT. Memorie der Leden, die de Propositie gedaen hadden, tot beantwoordinge van de Memorie van Irenophilus.

Ten derden, te bewyzen dat de gemelde Conventie en anderen zyn vernietigd in het jaer 1747, na dat wylen zyne doorl. Hoogheid, gl. ged., was geworden Stadhouder van Holland en Westvriesland.

Ten vierden, aen te toonen van hoedanigen aert men tot het smertlyk overlyden van wylen hare Koninglyke Hoogheid, gl. ged., de twee Classen heeft moeten aenzien.

Ten vyfden, te doen zien hoe de Propositie, den 18 February 1759 gedaen, en getendeert hebbende tot Vernietiginge of Verbeteringe van de twee Partyen of Classen, heeft berust op den grond van voegzaemheid en billykheid.

Ten zesden, tot slot van deze Memorie, in het licht te stellen hoe de beschuldiging, door Irenophilus gedaen op *pag.* 18 van zyne Memorie, [of hier voren bladz. 707,] is verre gezogt, opgeraept en geheel en al gedestitueerd van waerschynlykheid en waerheid.

Wat aenbelangt het introduceren der twee Correspondentien of Classen, zoo ontkent men, dat eenige de minste aenleiding tot dezelven te vinden is in de Bylage, door den Schryver geproduceerd *sub* No. 1 (*). Het is naeuwlyks waerdig te melden hoe dat in het zelve Contract, tusschen drie personen, Leden van de Regeringe, gepasseerd op den 7 December 1661, geen woord gemeld word om eene generale schikking te maken, tot eene evenredige en gevoegelyke Verdeeling van de douceuren van de Regeringe, of van twee Classen of Correspondentien; zelfs hoe geen de minste zweem of voetstap daer van te vinden is. Maer hoe dat alleen de verbindtenis van de drie Leden strekte, zoo als de geheele inhoud klaer dicteert, om voor zich zelven, en voor hunne Familien, de

(*) Zie hier voren, bl. 663-665, in de *Aant.* No. 1.

DORDRECHT. *Memorie der Leden, die de Propositie gedaen hadden, tot beantwoordinge van de Memorie van Irenophilus.*

de voordeelen van de Regeringe te verzekeren. Men zoude grootlyks te kort doen aen het oogmerk van de Leden van de Regeringe, die in 1702 met den anderen eene Verbindtenis hebben aengegaen, en zich in twee Classen of Correspondentien hebben verdeelt, indien men zoude willen maken eene vergelykenis tusschen de respective oogmerken en daden van deze drie Contrahenten, en van de twaelf Contrahenten in 1702; en het zal genoeg zyn te zeggen, dat het beter ware geweest dat het gemelde Contract van den 7 December 1661 was gebleven onbekend, dewyl te vreezen is dat geene gunstige reflexien over het zelve zullen worden gemaekt; gelyk ook niet over de Contracten, mede door hem geproduceerd *sub* No. 2 en 3 (*), welker inhoud is van de zelfde waerdye. En het geeft gantsch geen crediet of voordeel aen de sustenue van den bedekten Schryver, dat hy goedvind dezelve Contracten, welken by hem mogen berustende zyn, by te brengen tot stavinge van de Æquiteit van de twee Correspondentien of Classen van Regenten, over welkers introductie hier gehandeld word.

Men ontkent mede dat de twee Classen zouden zyn geïntroduceerd door aenleidinge van eene Missive van wylen Koning Willem den Derden, Stadhouder van Holland en Westvriesland, glor. ged., van *dato* den 9 July 1695, gevoegd by eene Memorie van *Middelen van Accommodement*, zonder eenige onderteekeninge, door den Schryver geproduceerd, respectivelyk *sub* No. 5 en 4 (†).

Men behoeft niet op dezelve Acte en Missive te remarqueren, dat, zoo lang dezelve originele Acte en Missive blyven in het duister, en niet erkend zyn voor echte Stukken, uit dezelven geen bewys en voordeel kan worden getrokken, te minder, daer van dezelven, als zynde Stukken of Documenten, welken aen Burgemeesteren en Regeerderen der Stad Dordrecht zouden behooren, geen gewag ge-

(*) Zie hier voren, bl. 665 - 670 in de *Aent.* No. 2 en 3.
(†) Bladz. 671 - 675 in de *Aent.* No. 4 en 5.

gemaekt word in de Notulen of Regifters van den Oudraed. Maer het zal voldoende genoeg zyn, uit den inhoud van deze Stukken, aen te toonen dat zy geene betrekking hebben tot de twee Corrèspondentien of Claffen, over welker introductie gehandeld word.

DORDRECHT.

Memorie der Leden, die de Propofitie gedaen hadden, tot beantwoordinge van de Memorie van Irenophilus.

Het zoude wel blyken uit dezelve Acte, dat 'er, in het jaer 1695, zyn geweeft, gelyk ook bevorens, vele quæftien en oneënigheden, en op dien tyd byzonderlyk over de Aenftellinge van Mannen van Veertigen, en of dezen wederom in het maken van eene Nominatie van Schepenen zouden moeten defereren aen de Recommandatie van de Burgemeefteren; dat daer over, en over andere zaken en omftandigheden, de Partyfchappen en Onvriendlykheden zeer verregaende waren geweeft; dat, om dezelven neder te leggen, door den toenmaligen Stadhouder, Koning Willem den Derden, gl. ged., wierd goedgevonden dat aen de Mannen van Veertigen kennis zoude worden gegeven, dat zyne Koninglyke Majefteit gaerne zoude zien dat de Suppletie van Veertigen zoude gefchieden, de eene helft, naer de geneigdheid van de toen Regerende Burgemeefteren; en de andere helft naer de geneigdheid van de Meerderheid van ftemmen van het Collegie van Veertigen; dat, wyders, in het maken van eene Nominatie van Burgemeefteren, zoude worden geprocedeerd, in opzichte van de eene helft, naer het welgevallen van de toen Regerende Burgemeefteren, en die zich by dezelven gevoegt hadden; en, in opzichte van de wederhelft, naer de geneigdheid en het welgevallen van de andere zyde; en dat ook, aldus, naer dezelve meeninge, in de maend September, toen aenftaende, zoude worden geprocedeerd, door de Mannen van Veertigen, in het maken van de Nominatie van Schepenen.

Waer na zyne Koninglyke Majefteit, onverlet, aen zich behield, en ook vervolgens geëxerceert heeft, eene volkomen vryheid in het verkiezen van zulke Burgemeefteren en Schepenen, als zyne Majefteit, ten meeften dienfte van de Stad, in

DORDRECHT. der tyd, zoude oordeelen te behooren, zonder eenige reflexie te slaen op Partyschappen.

Memorie der Leden, die de Propositie gedaen hadden, tot beantwoordinge van de Memorie van Irenophilus.

Zoo dat uit alle het gemelde proflueert, dat zyne Majesteit alleen maer zoude hebben goedgevonden om aen te schryven, dat gaerne zoude zien dat men op de wyze, voormeld, bepaeldlyk in opzicht van de Suppletie van Veertigen, van de Nominatie van Burgemeesteren en van Schepenen, zich vervolgens kwame te gedragen; alles met deze restrictie, dat daer mede zoude worden gecontinueerd tot dat zyne Majesteit, den uitslag of het effect gezien hebbende, anders, ten dienste en ruste van de Regeringe, zoude mogen bevinden te behooren.

Ondertusschen zoo, zoude op te merken zyn, dat door zyne Majesteit niets gemeld was, in opzichte van de Nominatie van de Achtsplaetsen, of in opzichte van de Collegien buiten de Stad, veel minder, dat zyne Majesteit zich eenigzins zoude hebben willen laten binden, om, in het projecteren van Leden tot de Commissien buiten de Stad, en om in het doen van Electien uit de respective Nominatien van Burgemeesteren, Schepenen en Achten, zich te bepalen aen het verkiezen van een eguael getal van ieder partye, zoo als nochtans by de *Acte van Accommodement* zoude zyn voorgeslagen; dat, derhalven, al het zelve by de gemelde Missive verworpen wierd, zoo als vervolgens met der daed ook is gedaen.

Dat nu de Schryver uit deze Missive wil opmaken, dat de twee Correspondentien of Classen op dien tyd reeds hare forme of gedaente zouden gekregen hebben, stuit van zelf tegens het hoofd; om dat, tot nederlegginge van de toen gerezen Verschillen, die men genegen was in 't vriendelyke te schikken, door zyne Majesteit alleen zoude zyn goedgevonden te verklaren, dat gaerne zien zoude dat de verschillende Leden volkomen met den anderen bleven bevredigd, en daer van dadelyke preuven kwamen te geven; dat daer toe zoude worden geobserveerd, dat de een aen den anderen betoonen zoude, dat zy, bepaeldlyk in opzichte van de Nominatie van Burgemeesteren en van Schepenen, den an-

anderen eguaellyk zouden willen behandelen, en zulks alles by provisie.

Dordrecht.

Memorie der Leden, die de Propositie gedaen hadden, tot beantwoordinge van de Memorie van Irenophilus.

Indien men nu hier by zal nederleggen de Verbindtenis, door twaelf Leden van den Oudraed gemaekt, na het overlyden van Koning Willem den Derden, in het jaer 1702, zoo zal men bevinden dat, in 't generael, het Declaratoir, 't geen door den Stadhouder zoude gedaen zyn, geen overeenkomst heeft met de gemelde Verbindtenis. Want zyne Majesteit wilde dat alle de Leden van de Regeringe, die hunne Stemmen hadden in 't maken van de respective Nominatien, zouden observeren 't geen in hoogst deszelfs Missive vervat was; daer, integendeel, by de Conventie van eenige Regenten, die boven de anderen prævaleerden, in het jaer 1702, wierd vastgesteld hoe zy onder den anderen alle de Douceurs van de Regeringe zouden verdeelen, waer van het effect was, dat de genen, die zich tegens die maetregelen zouden hebben willen verzetten, of vervolgens verzet hebben, buiten alle voordeelen en crediet wierden uitgesloten, en, in opzichte van de Achten, uit de Regeringe wierden gebragt; alles direct strydende tegens de meening en wil, in de gemelde Missive vervat.

Indien men al het gebeurde, sedert den 9 July 1695, zoude willen aenhalen, zoo zoude de allezinsche ongefundeerdheid van de alleguatie van de Missive van den Heere Stadhouder, Koning Willem den Derden, al verder blyken. Maer dewyl de alleguatie van den Schryver zoo vreemd, als in 't geheel niet tot zyn oogmerk dienende, is; en dewyl al het gebeurde sedert dien tyd op te halen deze Memorie te zeer zoude doen uytdyën, en daer by, in eeniger opzichte, niet alle personaliteit en hatenlykheid zoude kunnen worden vermyd, zoo als men nochtans by deze voorheeft te betrachten, zoo acht men best om van dit poinct voor het tegenwoordige af te scheiden; alleen maer met deze eene aenmerking, dat, op het overlyden van Koning Willem den Derden, gl. ged., 'er drie Regerende Burgemeesters zyn geweest van de genen, die naderhand geressorteert hebben tot eene Classe.

DORDRECHT.

Memorie der Leden, die de Propositie gedaen hadden, tot beantwoordinge van de Memorie van Irenophilus.

Men zal dan toetreden, om stellig te betoogen dat, in het jaer 1702, even na het overlyden van den Koning van Engeland, Willem den Derden, Stadhouder van Holland en Westvriesland, glor. ged., tusschen twaelf Leden van de Regeringe der Stad Dordrecht zynde gemaekt eene Correspondentie, en om dezelve te beter te kunnen maintineren, zich hebbende verdeelt in twee Classen, allereerst tusschen dezelve Leden van de Regeringe twee Partyen of Classen zyn geintroduceerd.

Het zoude, in dit opzicht, voldoende zyn te zeggen dat men, in de Registers of Notulen van de Regeringe der Stad Dordrecht, tot op het jaer 1747, geen het allerminste gewag gemaekt zal vinden van twee Classen. Maer het is ook nooit gebleken dat, voor het jaer 1702, eenige Leden van de Regeringe twee Correspondentien of Classen onder de Regenten gemaekt hebben. Indien men, wanneer in eene Regering verschillende sentimenten vallen over de behandeling van eenige zaken, en daer uit verregaende gevolgen spruiten, zoo als, helaes, te veelmalen gebeurd is, nog gebeurt, en gebeuren zal, zoo lang als men niet allen zal hebben een en het zelfde oordeel, daer uit zoude willen afleiden dat 'er in zulke Regeringen twee Classen waren geintroduceerd, die ieder eguael zouden moeten participeren in het begeven van Amten en Commissien, zoude de allervreemdste zaek van de waereld zyn. En daerom al wat men vind van de Partyschappen, is zoodanig te considereren, dat dezelven naer de voorkomende zaken en omstandigheden hebben gevarieert in hunne Adhærenten. Geheel anders is het gelegen met de twee Correspondentien of Classen, geformeerd door twaelf Regenten in het Contract van den 29 May 1702.

In dit Contract komen niet voor eenige Leden van de Regeringe, die met den anderen in Oneenigheid of Vyandschap stonden, maer, integendeel, die met den anderen in eene goede harmonie waren, zoodanig, dat zy, zich in twee Classen verdeelt hebbende, blyken gegeven hebben van hunne Vriendschap, byzonderlyk daer in, dat de Verdee-

deelingen zoo gemaekt waren, dat niet allen, die den anderen in den bloede of in affiniteit na bestonden, by eene Party of Classe gevoegd zyn. Voorts vind men, in het hoofd van die Acte of Verbindtenis, de Namen van vyf Contrahenten ter eenre, en de Namen van zeven ter andere zyde; en dan eenige redenen, waerom en tot wat einde zy met den anderen waren geconveniëerd. En het is opmerkenlyk dat zy zich, onder het opgeven van de gemelde redenen, betoonen eene ernstige opmerking te hebben gemaekt van het gene redenlyk is, waer over hier na zal moeten worden gehandeld. Waer op dan volgt, hoe zy, met hunne Vrienden en Corresspondenten hebbende geconsuleert, en zich hebbende verdeelt in twee Classen, de schikking van de voordeelen onder den anderen gemaekt hebben. Waer uit middagklaer consteert dat, in dit Contract van twaelf Regenten. is geintroduceerd eene Verdeeling onder eenige Regenten, met inzicht om daer mede hun bestek en oogmerk te bereiken.

DORDRECHT.

Memorie der Leden, die de Propositie gedaen hadden, tot beantwoordinge van de Memorie van Irenophilus.

Het doet niets ter zake, 't geen de Schryver opgeeft van den één of anderen van deze twaelf Contrahenten, die men niet, dan met drang- en klemredenen, tot de zaek zoude hebben konnen overhalen. Want hier uit profluëert niet, dat op dien tyd reeds zulk eene Verdeeling onder eenige Regenten zoude zyn geweest, maer wel absolut het tegendeel.

Waerom hy dan ook zelf zegt, op *pag*. 3 van zyne Memorie, [hier voren bladz. 675,] dat de Regering by de meergemelde Conventie, eerst tot twee consisterende en vaste Classen of Departementen wierd gebragt en bepaeld; en, in opzichte van het gene hy vooraf laet gaen, dat de Regering op dien tyd nog bestond in twee formele Partyen, zoo brengt hy geen het minste bewys by; en het is eene contradictie tegens het gene hy daer byvoegt, dat de Regering toen eerst gebragt en bepaeld wierd tot twee consisterende en vaste Classen of Departementen. Doch indien hy, door de woorden van formele Partyen, begrypt dat op dien tyd, naer

DORDRECHT.

Memorie der Leden, die de Propositie gedaen hadden, tot beantwoordinge van de Memorie van Irenophilus.

de constitutie van de Regeringe, de vrienden van deze en gene Regenten solliciteerden om dezelven te krygen op de Nominatie van Burgemeesteren enz., en dat zich daer toe gedurig een en andere Party opdeed, zoo brengt hy zulks niet wel by tot het rechte oogmerk, zoo als een ieder, hoe weinig geoefend hy ook zyn moge, tasten en begrypen kan.

Ondertusschen zoo ware het te wenschen, dat de Schryver zich niet zoo ongunstig had uitgelaten over den een of anderen tegenstander in opzichte van het introduceren der twee Classen, even en alleens als of die tegenstanders tot hun doelwit hadden gehad dat in troebel water goed visschen zoude zyn. Want, behalven dat hy onbetamenlyk en liefdeloos oordeelt over de gemoedsgesteldheid van zyn evennaesten, zoo zyn 'er, die konnen affirmeren dat (wie van de twaelf Leden hy ook mogte in 't oog hebben) geene zoodanige kwade bedoelingen by iemand geresideert hebben, en dat de tegenstand alleen voortkwam uit een min doorzicht, hoe het maken van de Classen door twaelf Regenten, en daer by onder hun de Verdeeling van alle de voordeelen, naer recht en billykheid, zoude mogen geschieden, en of niet deze zaek zoude involveren eene Overheersching over zyne Mede-Regenten, en dus eene Regering in eene Regering, direct strydig tegens den regel *quod par in parem non habet imperium*; zynde alle de Regenten, uitgenomen in opzichte van den rang, *pares inter pares*. Indien hy aldus geoordeelt had, zoude hy niet zoo abusivelyk gehandelt hebben. En, in allen gevalle, zoo zoude hy beter gedaen hebben, met van de Tegenstanders geene melding te maken; te meer, daer het niet voor, maer wel tegens, zyne sustenue werkt. Men wil hier byvoegen en verklaren, dat men niet van gedachten is, dat, offschoon onder de twaelf Contrahenten de een of ander tegens de Introductie der Classen, en tegens de Verdeelingen van de voordeelen onder twaelf Regenten geweest zyn uit goede principes, dat daerom wederom de andere Leden kwade principes zouden ge-

gehad hebben; zy konden beide eerlyke lieden zyn, en nochtans in hun oordeel verschillen. Indien Irenophilus zoo eene wyze van denken had gehouden, zoo zoude hy niet op eene onvriendelyke wyze hebben behandelt de genen, die met hem niet staen in het zelfde gevoelen.

DORDRECHT. *Memorie der Leden, die de Propositie gedaen hadden, tot beantwoordinge van de Memorie van Irenophilus.*

Hier mede het eerste poinct van de Introductie der twee Correspondentien of Classen afgehandeld, en in een klaer daglicht gesteld zynde hoe dezelve Correspondentien en Verbindtenissen haer begin genomen hebben even na de Stadhouderlyke Regering in 1702, zoo zal men toetreden om te vertoonen van wat natuur en valeur de twee Partyen of Classen, op dien tyd gemaekt, moeten worden gehouden.

Het staet vast, zonder dat daer iets tegens ingebragt kan worden, dat alleen twaelf van de achtenveertig Regenten, (het Collegie van Achten daer onder begrepen,) op den 29 May 1702, met den anderen hebben gemaekt eene Verbindtenis en Contract, en zich daer by hebben verdeelt in twee Classen, zoo als zy het hebben gelieven te noemen. Zoo dat daer uit van zelf openbaer is, dat dezelve Verdeeling niet is een werk van de Regering, of van den Oudraed, (zoo als Irenophilus het wil doen voorkomen, en daerom het woord van de Regering in dit opzicht dikwils gebruikt heeft); maer eene afzonderlyke handeling van twaelf Leden, die bekwaem waren om, tegens allen tegenstand, hunne genomen mesures en oogmerken te maintineren, gelyk zy ook daer na tegens een derde opgekomen Party of Classe, (van welke hier na nog met een woord zal gemeld worden,) gedaen hebben.

Het is ook uit de opgevolgde practyk evident dat de Conventie van 1702 niet anders kan geacht worden te zyn, dan een particulier werk of Correspondentie van weinige Leden van de Regeringe. Men behoeft maer ter loops in te zien de Contracten, van tyd tot tyd door de Regering en Oude Burgemeesteren, doorgaens twaelf in getal, met den anderen gepasseerd, om ten vollen overtuigd te zyn dat zy over de Bedieningen en Kommissien,

DORDRECHT. als over derzelver particulieren eigendom, hebben gehandelt. Voorts zoo consteert het dat zy, doorgaens, twee dagen voor de Begeving van de Bedieningen en Kommissien by den anderen kwamen, en, op fondament en ingevolge van hunne Conventien, hebben gemaekt eene finale en absolute Schikking van de Aenstellinge van Burgemeesteren, Schepenen en Achten enz., en zoo ook hebben vastgestelt de toebedeelingen van de Kommissien buiten de Stad, zonder de verdere Leden daer in te kennen. Alleenlyk kan men zeggen dat, wanneer deze Leden met den anderen geschikt en geresolveert hadden de Verdeeling van de douceurs, zy dan doorgaens op den volgenden dag hunne Vrienden verzogten te komen ten hunnen huize, wanneer zy aen dezelven projecteerden de Leden tot de vacante Bedieningen, zoo als ze onder hen reeds waren gearresteerd. Zoo dat niet te ontkennen is, dat deze Projectie niet anders te achten was, dan eeniglyk eene Bekendmaking van het goedvinden van de Oude en Regerende Burgemeesteren, welke gevolgd moest worden, vermits de gene, die zich daer mede niet zoude hebben willen conformeren, te wagten had het gene Irenophilus te kennen geeft, en aen de waereld heeft doen zien, in het einde van zyne Productie *sub* No. 3 (*)

Memorie der Leden, die de Propositie gedaen hadden, tot beantwoordinge van de Memorie van Irenophilus.

Dus zoude men van deze Handeling of Conventie, waer op de twee Partyen of Classen berustende waren, geen gunstig denkbeeld moeten formeren, geconsidereerd zynde dat alle verbindtenis van eenige Leden van eene Societeit, strekkende om bestelling te maken over zaken, waer in ieder Lid van dezelve Societeit heeft een vrye stem, en wel dezelve stem gehouden is in te richten naer het voorschrift van Wetten en Privilegien, ten allen tyde is gehouden voor hatenlyk, ongeoorloofd en voor eene usurpatie van magt, welke geene andere regel heeft, dan de oogmerken en de wil van zoodanige Contrahenten.

Maer dewyl, by de Verbindtenis van de twaelf Le-

(*) Zie hier voren, bl. 670, in de *Aant.*

den, het eenige oogmerk, zoo als men moet vooronderstellen volgens de ernstige betuiginge, by de Acte gedaen, geweest is om de Regering en de Regenten te brengen in eene goede Harmonie, Vrede en Vriendschap, en van dezelven af-te weren alle Partialiteiten en Eenzydigheden; en dat zy dus, ten dien einde, en om dat gewenscht oogmerk te bekomen, na eene ernstige opmerkinge van 't gene redenlyk is, in maniere, zoo als zy vervolgen, waren geconvenieerd: en dewyl men billyk mogt vooronderstellen dat deze twaelf Leden, en zoo ook die zy, by afsterving van den een en ander, wederom in hunne plaetsen by zich zouden adsumeren, ten allen tyde zouden betrachten het gene redenlyk was, zoo als daer van, op dien tyd, eene ernstige opmerking gemaekt wierd; zoo zoude men, in opzichte van het einde en oogmerk, hunne Verbindtenis kunnen houden voor goed en pryzenlyk; vooral dan, wanneer de twee Partyen Contractanten, ieder in zyne Classe, niet aen hunne willekeur hadden behouden, maer, integendeel, zich verbonden hadden om, telkens, by afsterving van een Burgemeester, den Oudsten in rang tot Burgemeester te zullen helpen promoveren. En, wyders, wanneer men, met relatie tot de twee Classen, onder den anderen mede had waergenomen en vastgestelt, hoe, in de gevallen en omstandigheden, die men had moeten voorzien, het gene redenlyk was zoude betracht worden, en daer naer de eerste Verbindtenis zoude geredresseerd worden; en men niet, integendeel, aen het onzekere of noodlot, zoo als Irenophilus het gelieft te noemen, over had gelaten, dat iemand van de Regenten in de eene Classe verre boven die van de andere verheven en bevoordeeld stond te worden, en dat, daer door, direct tegens het eerste oogmerk en de betuiginge kwame gehandeld te worden. Welke laetste aenmerking des te meer ingang vind, dewyl het middel, om deze onvoegenlykheid te voorkomen, gereed en voor handen was. Want was de Vriendschap ongeveinsd, zoo als men betuigt by het Contract van den 29 May 1708, zoo

DORDRECHT.

Memorie der Leden, die de Propositie gedaen hadden, tot beantwoordinge van de Memorie van Irenophilus.

DOR-DRECHT.

Memorie der Leden, die de Propositie gedaen hadden, tot beantwoordinge van de Memorie van Irenophilus.

met deszelfs gevolgen, voor afgehandeld kunnen houden, met alleenlyk, en in 't generael, daer by te voegen dat te wenschen was geweest dat het al verders vreedzaem en met rust, en naer de regelen van æquiteit, was toegegaen. Maer het is, integendeel, overvloedig bekend dat de Verongelykingen, en de daer uit gerezen Oneenigheden, meermael, zyn geweest zoo verre gekomen, dat eene geheele omkeering van alle de Conventien, en dus ook van de daer op berustende Classen, met reden te gemoet gezien wierd.

Men zal nu, voortgaende, weinig moeite hebben om aen te toonen dat de Conventie tusschen twaelf Regenten, op den 29 May 1702, en andere Conventien, door een minder getal van Regenten, successivelyk met den anderen gesloten, en meest allen tenderende om de Verdeelingen van de voordeelen van de Regeringe, en zoo als een ieder dezelven voor zich bedongen had, te verzekeren, in het jaer 1747 van zelf, by de aenkomst van wylen zyne doorluchtige Hoogheid, gl. ged., tot het Stadhouderschap, en door de opgevolgde Verklaring van zyne Hoogheid, en door de daer mede opgevolgde Resolutie van den Oudraed, zyn vernietigd, en daer mede te gelyk de Schikking van de twee toen nog maer overgebleven Partyen of Classen in haren grond of oogmerk.

Vooraf moet men stellen, dat het onbegrypenlyk is, hoe de Schryver zoo verre heeft konnen gaen, dat hy, voor het oog van de geheele waereld, affirmeert dat twaelf Leden van den Oudraed der Stad Dordrecht het recht en vermogen zouden gehad hebben, om, twee Classen geformeert hebbende, by de Conventie van 29 May 1702, twee separate Regeringen in de Regering der Stad Dordrecht te constitueren, in opzichte van het gene aen een ieder van de twee Partyen Contrahenten by die Conventie was geassigneerd, en dat de twee Classen altoos hebben blyven subsisteren, en de Conventien, waerop dezelven gebouwd zyn, zonder eenige gefondeerde tegenspraek altoos ook hebben blyven werken zonder eenige interruptie, te zien

zien op *pag.* 4 van zyne Memorie [hier voren bladz. 677.) Het is wel zoo dat onkundigen van de zaken van de Regeringe der Stad Dordrecht zouden kunnen misleid worden door de al te veel beteekenende woorden van de generale Conventie, op *pag.* 4, en van twee formele Partyen, waer uit de Regering bestond, en welken gemaekt zouden zyn tot twee vaste Classen of Departementen, te vinden, in het einde van *pag.* 3. van de gemelde Memorie, [hier voren bladz. 675,] en daer uit opmaken, dat een wettige vergadering, of alle de Leden van de Regeringe der Stad Dordrecht buiten eene wettige vergadering, de Classen geformeert, en de Conventie van den 29 May 1702 hadden aengegaen; daer nochtans niets zekerer is, dan dat maer twaelf Leden van de Regeringe, buiten eene wettige vergadering, zulks afzonderlyk gedaen hebben, zoo als uit het hoofd en de onderteekening van gemelde Conventie te zien is. Het eenigste, dat men 'er zoude konnen byvoegen, is dat de twaelf Leden in dezelve Conventie eenige mentie maken, dat zy met hunne Vrienden en Correspondenten alvorens hadden geconsuleert en in overleg geweest.

DORDRECHT. *Memorie der Leden, die de Propositie gedaen hadden, tot beantwoordinge van de Memorie van Irenophilus.*

Irenophilus moet zyne redenen hebben om de geboorte en hoedanigheid van de twee Classen met zulke duistere en de waerheid bedervende uitdrukkingen te omschryven. Doch dezelve redenen aen zyne plaetse latende, zoo wil men zich refereren tot het gene, hier voren, in het breede, van de Introductie der twee Correspondentien of Classen, met de gevolgen van dien, is ter nedergesteld; en alleen zeggen, dat men de continuatie van de werkinge van de Conventie van den jare 1702, niet kan afnemen uit de Resolutie van den Oudraed, genomen den 4 September 1747, zoo als nochtans de Schryver, in opzichte van de Classen, getracht heeft te doen voorkomen op *pag.* 4 van zyne Memorie. Want of schoon wylen zyne Hoogheid gepermitteert had dat men bleef by het oud gebruik van de twee Classen, (welke permissie is de inhoud van de gemelde Oudraeds Resolutie,)

zoo

DORDRECHT.

Memorie der Leden, die de Propositie gedaen hadden, tot beantwoordinge van de Memorie van Irenophilus.

zoo is het, echter, zoo verre daer van af, dat de Conventie van 1702 daer door in eenigen opzichte zoude zyn gehomologeerd, dat, integendeel, absolut komt te blyken dat dezelve Conventie daer door geheel en al is vernietigd, gelyk, vervolgens, ten vollen zal worden bewezen; en even zoo weinig kan de continuatie van de werking van de Conventie getrokken worden uit daden, gepleegd voor het overlyden van wylen hare Koninglyke Hoogheid, gl. ged., en welken uitdrukkelyk door den Schryver zyn aengehaeld op *pag.* 17, [hier voren bladz. 705,] dewyl van de materie, waerontrent deze daden zouden hebben verkeert, geen woord gewag gemaekt is in de Conventie van 1702; ook zoude met dezelve daden eeniglyk bedoeld zyn, dat, daer men de remedie voor de Onëgualiteit van de Classen van onderen wilde zoeken, is staende gehouden, dat men de herstelling niet daer, maer, integendeel, van boven, alwaer alleen de verongelykingen plaets hadden, moest beginnen. Op gelyke wyze konnen aen den Schryver niet te stade komen meerdere daden, gepleegd na het overlyden van wylen hare Koninglyke Hoogheid, gl. ged., van welken hy ook eenen aenhaelt in 't einde van *pag.* 4 en repeteert op *pag.* 17 [hier voren bl. 677 en 705;] want het is genoeg aen alle Regenten openbaer, dat niet alleen dezelve daed of daden hebben afgehangen geheellyk van de directie van den President Burgemeester; maer ook dat, in eenigen opzichte, zoo als in 1702, na het overlyden van den Stadhouder, Koning Willem den derden, ook aldus wederom, na het overlyden van hare Koninglyke Hoogheid, Gouvernante over haren minderjarigen Zoon, onzen tegenwoordigen Heere Erfstadhouder, is gemaekt eene Conventie onder twaelf Regenten, zoo Regerende als Oude Burgemeesteren, inhoudende, om, op den voet van de Conventie van het jaer 1702, (zoo verre de tegenwoordige omstandigheden toelaten,) de behandeling van de zaken van de Regeringe in te richten. En hoe zouden dan de verdere Leden van de Regeringe iets anders kunnen doen,

dan

dan daer in te beruften en te volgen; ten zy men onvriendelyke bejegeningen wilde ontmoeten, zonder voor zich of anderen nut te doen? Ondertusschen, indien de Schryver was indachtig geweest, dat hy op *pag.* 5, [hier voren bladz. 677,] van zyne Memorie gezegt heeft, met eenige berisping, dat men, eerst, niet lang na het smertelyk overlyden van hare Koninglyke Hoogheid, gl. ged., zoude vernomen hebben dat eenige weinige Leden verandering in de behandeling der zaken zochten, zoo zoude hy, denkenlyk, niet hebben gealleguee̊rt, dat men, voor het overlyden van hare Koninglyke Hoogheid, over de wyze van de verbeteringe der twee Partyen of Classen gediscrepeert had; en nog minder, wanneer hy zich niet onwetende had willen houden hoe het, zoo wel in den Hage, by aenzienlyke personen, als, in deze Stad, by eenige Regenten, bekend is dat men al eenigen tyd gedacht heeft op middelen, om de verongelykingen (welken de twee Classen al meer en meer te wege bragten) in 't vervolg vermyd te krygen.

DORDRECHT. *Memorie der Leden, die de Propositie gedaen hadden, tot beantwoordinge van de Memorie van Irenophilus.*

Dit dan vooraf gezegd, en het tegengeworpene uit den weg geruimd zynde, zal men voortgaen om, zonneklaer, aen te toonen dat de Conventie van het jaer 1702, en waer op de twee Correspondentien of Classen, zoo als Irenophilus op *pag.* 4 van zyne Memorie, naer waerheid, zegt, waren beruftende, gelyk ook alle de andere Conventien van eenige particuliere Regenten, zyn vernietigd in 1747.

Men zal, ten dezen opzichte, in de eerste plaetse, doen zien hoe dezelve Conventien, uit haer eigen natuur, by eene Stadhouderlyke Regering niet konden bestaen; waer toe slechts eenige voorname zaken behoeven bygebragt te worden. Het doet zeer ter zake dat, in het generael, de Poincten, die den inhoud van de Conventie van 1702, en van anderen, daer op gevolgd, uitmaken, niet waren in de magt van de geheele Regeringe, veelmin van twaelf Leden, zoo ras als over Holland en Westvriesland een Stadhouder was aengesteld, met het zelfde gezag, Recht en Præëminentie, als hoogst deszelfs Prædecesseurs gehad hadden.

Zoo

DORDRECHT.

Memorie der Leden, die de Propositie gedaen hadden, tot beantwoordinge van de Memorie van Irenephilus.

Zoo dat het immers niet tegen te ſpreken is, dat geene twaelf Leden konden of mogten despotick handelen over dezelve zaken, en, voor zoo verre de Voordeelen aengaet, daer van diſtributien maken onder den anderen; gelyk nochtans by dezelve Conventien gedaen is. Het welk al aenſtonds blykt uit het eerſte poinct in het Contract van 1702, in het welke word vaſtgeſteld dat de Kamer van Burgemeeſteren, beſtaende uit vier Heeren, voortaen altoos zal wezen beſteld door twee Heeren van ieder Claſſe, en dat zulks, ieder jaerlykſche verkiezinge, één uit ieder Claſſe van de Regeringe, met een gemeen conſent van alle dezelven, zal worden aengeſteld.

In het zelve eerſte poinct komen twee zaken voor, die niet konden blyven ſtaen. De eerſte zaek, van het doen van eene Verkiezing van Burgemeeſteren, dewyl, onder eene Stadhouderlyke Regering, aen den Oudraed alleen toekomt het maken van eene Nominatie tot Burgemeeſteren. De tweede zaek, dat, alvorens zyne Hoogheid daer in bewilligde, niet kan vaſtgeſteld worden dat Burgemeeſteren-Kamer zoude blyven beſtaen uit twee Leden van ieder Claſſe; want dan zoude wylen zyne Hoogheid, de Heer Stadhouder, niet hebben gehad eene vrye Verkiezing van twee Burgemeeſteren uit eene Nominatie van vier Heeren; maer alleen uit ieder van twee (in kracht en effect) gecombineerde Nominatien, één Heer hebben mogen verkiezen, waer in het Recht van den Stadhouder merkelyk ware gepræjudicieerd en verminderd.

Zoo dat dit eerſte poinct als van zelve kwam te vervallen, zoo ras onze Republiek wederom was gekomen onder eene Stadhouderlyke Regering. En het zal niet noodig zyn, in eene zaek van die klaerheid, verders, aen te toonen dat het met de andere poincten van het Contract mede aldus gelegen is, en zelfs nog op eene veel zichtbarer wyze; vooral indien men de opgevolgde Conventien inziet, in welken niet alleen aen de Claſſen worden geaſſigneerd Burgemeeſters-en Vroedſchaps-Amten, of ook Commiſſien enz.; maer geaſſigneerd aen byzondere Leden, zoo datze werden geſteld tot hunne diſpoſitie.

Het blykt, al wyders, dat de gemelde Conventien geheel en al zyn vernietigd door de Verklaring van wylen zyne Hoogheid, gl. ged., en door de opgevolgde Resolutie van den Oudraed. En, om het zelve nader aen te toonen, zoo dient in acht genomen te worden, dat wylen zyne Hoogheid, gl. ged., had verklaert dat over de zaken van de Regeringe geene Byeenkomsten moesten gehouden worden door de Regerende en Oude Burgemeesteren, zoo als voor dezen gepractiseerd was geworden; en, alvorens ergens toe getreden wierd, dat was verwagtende dat Regerende Burgemeesters met zyne Hoogheid wel zouden willen communicatief gaen, en met den zelven komen in een vriendelyk overleg. Uit welke verklaring proflueert, dat de Oude en Regerende Burgemeesters niet meer met den anderen zouden correspondere en overleg maken over de zaken van de Regeringe, en, by gevolg, nog veel minder over dezelve zaken met den anderen contracteren. Waer toe is nu de Conventie van 1702 anders ingericht, dan tot het gene zyne Hoogheid *expressis verbis* verwerpt of afkeurt, en vervolgens door de Regerende en Oud Burgemeesteren en Oudraden mede is afgekeurd en vernietigd by hunne daer op gevolgde Resolutie? En daer dan het lichaem van de Conventie van 1702 is verbroken, op het welke, zoo als de bedekte Schryver geadvoueert heeft, op *pag.* 4 van zyn, Memorie, de twee Classen waren berustende, zoo kan men niet anders, dan de twee Correspondentien of Classen mede voor verbroken en vernietigd houden.

DORDRECHT. Memorie der Leden, die de Propositie gedaan hadden, tot beantwoordinge van de Memorie van Irenophilus.

Nochtans zal de Schryver daer tegens zeggen, dat de twee Classen zyn gebleven in wezen, en dat men, in dit opzicht, is gebleven by het oud gebruik. Maer wie, die maer eenigzins verlicht is, zal niet opmerken dat de Classen niet meer, uit hoofde van de Conventie van twaelf Leden, zyn gebleven in gebruik; maer alleen voorts zyn berustende geweest op de verklaring van zyne Hoogheid, die wel wilde permitteren dat, by

DORDRECHT.

Memorie der Leden, die de Propositie gedaen hadden, tot beantwoordinge van de Memorie van Irenophilus.

provisie, gebleven wierd by het oud gebruik, in een bepaeld opzicht; want zonder deze verklaring zoude men daer by niet hebben konnen blyven. Zoo dat dan, ten allerbeste genomen, de Classen wel door aenleidinge van het oudsgebruik, maer ander direct op en door de verklaring van zyne Hoogheid in gebruik gebleven zyn by provisie, doch ook te gelyk gemaekt van een geheele andere hoedanigheid, als zy hadden uit hoofde en uit de werkinge van de Conventie van het jaer 1702.

Maer waer toe, zoude men konnen vragen, waren dan, naer de meeninge, wil en verklaringe, van zyne Hoogheid, de twee Classen in gebruik? Hier van zal men de naeste onderrichting krygen uit de Verklaring van zyne Hoogheid zelve, die daer in het einde en oogmerk van de Classen aldus stelt, dat alles in de twee Classen gebragt moest worden door de Regerende Burgemeesteren, zonder dat daer over, alvorens, eenige Byeenkomsten gehouden wierden door de Regerende en Oude Burgemeesteren, zoo als voor dezen NB. gepractiseerd was geworden. Dus is het onwederleggenlyk, dat 'er een verschil en zelfs een allezinsche tegenstrydigheid is tusschen den grond, het oogmerk en einde van de twee Classen, zoo als dezelven na de aenkomst van wylen zyne Hoogheid bestaen hebben, en tusschen den grond, het oogmerk en het einde van de twee (en gedurende eenigen tyd drie) Partyen of Classen, geintroduceerd in 1702 en voort geduurd tot 1747.

Zoo dat de natuur en hoedanigheid van de twee Partyen of Classen onder de Stadhouderlyke Regering niet anders zyn geweest, dan twee Gezelschappen van Regenten, byeengekomen, de eene ten huize van den President Burgemeester, en de andere ten huize van een Regerend Burgemeester, en zulks na eene vriendelyke invitatie. In welke gezelschappen men geene de minsten directie gehouden heeft over de Bedieningen van Burgemeesteren, Schepenen en Achten, ook niet over eenige Commissien buiten de Stad; maer, integendeel, heeft men, onder het genot van eene aen-

ge-

genaame receptie en onthael, door de Heeren Burgemeesteren kennis gekregen van de Recommandatien, by Missive, door den Heere Stadhouder, en, vervolgens, na deszelfs overlyden, door hare Koninglyke Hoogheid, Mevrouwe de Gouvernante over haren minderjarigen Zoon, onzen tegenwoordigen Heer Erf-Stadhouder, gedaen, waer in dan allen, die present waren, consenteerden; zoo als men gehouden was te doen naer de intentie en meeninge van eene Resolutie van myne Heeren van den Oudraed. Dus dan deze Classen alleen maer gedient hebben om aen dezelven bekend te maken de respective Recommandatien. Men zal niet in aenmerkinge willen brengen, hoe de Regerende Burgemeesters, ter dier gelegenheid, tot de vacante mindere Bedieningen, ter begevinge van den Oudraed staende, den een en anderen hebben geprojecteert.

DORDRECHT. *Memorie der Leden, die de Propositie gedaen hadden, tot beantwoordinge van de Memorie van Irenophilus.*

Wy moeten nu, voortgaende, onderzoek doen of niet eenige Leden van de Regering met alle voegzaemheid hebben geproponeert om, het zy het corps der Regering op een gemeenen voet te brengen, als in andere Steden, het zy nieuwe Classen of Kolommen te formeren in eene juiste egualiteit, en zulks by gelegenheid dat, hare Koninglyke Hoogheid, gl. ged., overleden zynde, de Regerende Burgemeesters met de andere Leden van de Regeringe konden worden gedacht te zullen treden tot een nieuw overleg, afspraek of Conventie over de behandeling van zaken van onze Regeringe, gedurende de minderjarigheid van onzen tegenwoordigen Stadhouder.

Alvorens dat men deze zaek direct zal onderzoeken, zoo is het noodig in te zien, hoe dat de twaelf Regenten, in het jaer 1702, na het overlyden van den Stadhouder, Koning Willem, den Derden, gl. ged., met den anderen niets hebben willen besluiten, zonder alvorens met hunne Vrienden en Correspondenten te hebben geconsuleert, en met hun in ernstige overweginge genomen te hebben wat redenlyk zyn zoude. Buiten twyfel, om dat zy geoordeelt hebben dat anderzins eene

DORDRECHT.

Memorie der Leden, die de Propositie gedaen hadden, tot beantwoordinge van de Memorie van Irenophilus.

Conventie van twaelf Leden, ingericht om te maken bestellinge over de zaken van de Regeringe, tot welke achtenveertig Leden eguale stemmen hebben, zoude geweest zyn eene onvriendelyke handeling tegens hunne Mede-Regenten; gelyk men daer van hier voren reeds iets heeft moeten melden. En waer uit op te maken is hoe onze Voorzaten, door hunne voorzichtige en redenlyke wyze van doen, in eene omstandigheid van zaken, in eenigen opzichte niet geheel ongelyk aen het evenement, voorgevallen in 1759, als van zelf aenleiding gegeven hebben tot het gedrag van de Leden van de Regeringe, die de meergemelde Propositie gedaen hebben; en op welker gedrag de Schryver, in het geheele beloop van zyne Memorie, zeer hard en ongunstig is vallende. Hier tegens kan hy met geen succes tegenwerpen, dat het nu zoo noodig of voegzaem niet was, als in 1702, om met de Mede-Regenten te consuleren, uit hoofde dat, te dezer tyd, de Classen reeds waren in een oud gebruik. Want de zwakheid van deze tegenwerping zoude zich van zelf openbaren, ingezien zynde hoe onze Voorvaders klaer en duidenlyk spreken. Zy zeggen, in hun Contract, dat zy, na dat alvorens met hunne Vrienden en Correspondenten hier in hadden geconsuleert en in overleg geweest, waren geconvenieerd en overeen gekomen in maniere, zoo als dan volgt. Zoo dat alle de poincten, die het Contract uitmaken, waren geweest het voorwerp en de materie, waer over zy met hunne Vrienden en Correspondenten geconsuleert hadden.

Men zal nu voortgaen, om aen te toonen hoe de ongelykheid in de Classen (niet zoo zeer in het Getal van de Leden, als wel in opzichte van den Rang, waerin dezelve Leden staen) is van die consideratie, dat eenige Leden met reden eenige verandering hebben gerequireert; en hoe het, daerom, onbegrypenlyk is dat de Schryver, in het openbaer, onderneemt te willen defenderen dezelve ongelykheid onder Leden, die in een en de zelfde Societeit zyn, en allen eguael recht moeten worden

den geacht te hebben tot de voordeelen van dezelve Societeit. Maer dewyl hy deze zaek door redeneringen, niet ter materie applicabel, heeft getracht te verduisteren, zoo zal het noodig zyn dit stuk wat meer van naby te beschouwen.

DORDRECHT.

Memorie der Leden, die de Propositie gedaen hadden, tot beantwoordinge van de Memorie van Irenaphilus.

Hy zoekt te doen voorkomen, als of de Leden van de Regeringe, die thans in den Rang van Burgemeesteren, en in de douceurs van Commissien, gesteld worden boven en voor de Leden, die gedurende den tyd van negen jaren voor dezelven zyn geweest in de Regering, daer toe een Recht zouden hebben geacquireert, en zulks alles alleen op een *quasi* fondament van een gebruik, zonder verders ietwes van bondige redenen, of van wetten en rechten, by te brengen.

Het zoude voldoen hier op te antwoorden, hoe uit het reeds afgehandelde door een ieder kan opgemaekt worden, dat geen zulk Recht of Titel kan verkregen worden, door eenige Conventien van weinige particuliere Leden van eene Regeringe; byzonderlyk niet dan, wanneer dezelven zyn verzeld van zoodanige omstandigheden, als in het breede is gemeld; en, vooral, ook niet dan, wanneer dezelve Conventien met het gebruik, 't geen 'er eenige jaren aen den anderen van gemaekt wierd, zyn vernietigd, en in de plaetse van dezelve Conventien, gelyk in 1747 is geschied, eene geheele om*keering van zaken* heeft plaets gegrepen, en men de *behandeling* van de zaken heeft moeten inrichten conform aen de verklaringe van zyne Hoogheid en conform aen de Resolutie van den Oudraed, daer op genomen.

Maer men wil aen den Schryver eens vragen, wanneer begonnen is het Gebruik, daer hy het gewaende verkregen recht op doet rusten? Het zoude immers geen eerder begin hebben konnen nemen, dan met het jaer 1747, dewyl op dien tyd de behandeling der zaken op een nieuwen en anderen voet, dan bevorens, moest beginnen behandeld te worden, en de Heer Stadhouder niet mogt belemmerd zyn, in het exerceren van zyn Recht, door eenige Conventien van eene geheele Regeringe,

 en

DORDRECHT. *Memorie der Leden, die de Propositie gedaan hadden, tot beantwoordinge van de Memorie van Irenophilus.*

en nog minder van eenige weinige Leden van dezelve Regering; en dewyl ook niet kan ontkend worden, dat, op dien tyd, geen jonger Regent boven een ouder in den rang van 't Burgemeesterschap verheven was, en dat de Classen ook in getal eguael stonden; en gelyk hier voren gezegd is, zyne Hoogheid, gl. ged., verklaert had dat maer by provisie permitteerde het gebruik van twee Classen, en zulks in eene omstandigheid, waer in niemand van de Regenten klagen kon over eenig ongelyk, het geen zich daer na meer en meer opdoende, door zyne Hoogheid, voorts maer geleeft hebbende tot 1751, in dien korten tyd niet geheel en al heeft konnen weggenomen worden, waer in, echter, dezelve op meer dan eene wyze had beginnen te voorzien; gelyk ook, na het smertelyk overlyden van zyne Hoogheid, wylen hare Koninglyke Hoogheid wel bedacht en genegen, maer te gelyk ook wederhouden is geweest om eenige verandering te maken. Derhalven legt al de kracht van het argument van den Schryver in een gebruik, 't welk 'er was geduurende den tyd van weinige jaren, en wel in eene zulke byzondere omstandigheid, als gemeld is.

Wie moet dan niet verwonderd zyn over de alleguatie van het Gebruik, door den Schryver gedaen voor zyne sustenue, en tot een tegenweer tegens eene verregaende inegualiteit en onvoegzaemheid, welke denkenlyk nooit in eenige Stad van Holland onder harmonierende Vrienden zal plaets gehad hebben, en, in allen gevalle, nooit geprezen of gedefendeerd zal zyn geweest. En wanneer men, wyders, zal onderzoeken of zoodanig Recht of eene Wettige Possessie ooit verkregen word door een Gebruik van weinige jaren, of al ware het gebruik van vele jaren, zoo moeten aenstonds in 't oog komen de Wetten, welken zeggen, *quod in omnibus quidem, maxime tamen in Jure, Æquitas spectanda est*; en, dus, dat alles, wat daer tegens strydende is, ten allen tyde moet veroordeeld worden; dat ook geen Gebruik of Possessie kan gerechtveerdigd worden,

wan-

DORDRECHT. *Memorie der Leden, die de Propositie gedaen hadden, tot beantwoordinge van de Memorie van Irenophilus.*

wanneer dezelve van geenen goeden Titel voorzien is. En daer dan de *Æquitas*, en een goede Titel, ontbreken, zoo vervallen de geallegueerde gronden van het Recht en de Possessie, door den Schryver voor zyne vreemde sustenue gelegd. Verders zal het niet noodig zyn om deze zaek op een Rechtsgeleerde wyze uit te halen, te minder dewyl dezelve politiek is, en alleen betaemt behandeld te worden naer de regulen van voegzaemheid en billykheid; en men zal dan het *quasi* fondament van een Gebruik van weinige jaren, waer op de Schryver zich beroept, weggenomen zynde, met weinige woorden te zien geven, hoe dat de voegzaemheid en redenlykheid de gronden geweest zyn, waer op, by de gedane Propositie, gerequireerd wierd dat men zoude maken eene schikking in de behandeling van de zaken van onze Regering, by welke uit den weg kwam geruimd te worden alle aenleiding tot onegualiteit, in de verheffinge van jonger Regenten boven Ouderen tot het Burgemeesterschap. Het is aen allen bekend, dat geene Regenten zyn verbonden geworden tot het maintineren van twee Partyen of Classen, en veel minder van eene Onegualiteit, reeds standgrypende of voorts zullende standgrypen; en dat de weinige, die men daer toe eenige handteekening, ten behoeve en op de requisitie van weinige particuliere Leden, had laten doen, ontslagen zyn geworden met den dood van den genen, ten wiens behoeve zy zich verbonden hadden, en nog meer ontslagen wierden door het komen van onze Republiek onder eene Stadhouderlyke Regering, zoo als hier voren is aengetoond; en, derhalven, dat ze allen waren en voorts gekomen zyn met het zelfde recht in de Regering.

De Schryver werpt hier, zonder grond, tegens, dat de Regenten, daer zy, in de Regering komende, weten van het gebruik van twee Partyen of Classen, moeten worden geacht *tacité* te hebben geconsenteert in het zelfde gebruik van twee Classen. Want het word ontkend dat, die in de Rege-

DORDRECHT. *Memorie der Leden, die de Propositie gedaen hadden, tot beantwoordinge van de Memorie van Irenophilus.*

ring komen, allen vooraf zouden weten hoe de zaken van de Regeringe zyn staende, en hoe een zoo verregaende inegualiteit zoude komen plaets te grypen. Waerenboven vaststaet dat men ook, in dit opzicht, een begin zoude moeten nemen met de komst van wylen zyne Hoogheit tot het Stadhouderschap in 1747, die maer had gepermitteert dat twee Classen, by provisie, zouden blyven, tot dat zyne Hoogheid zoude gezien hebben welke gevolgen daer uit zouden voortkomen. Waer na ook, te gelyk, de zaken gebragt waren in eene omstandigheid, waer in op de Recommandatien van zyne Hoogheid, en daer na van hare Koninglyke Hoogheid, acht genomen zoude worden; zoodanig, dat de twee Classen niet anders waren, dan twee verzogte Byeenkomsten, genoegzaem alleen ingericht om aen dezelven bekend te maken de intentie van den Heere Stadhouder, die, zich in 't generael, niet naer het voorschrift van de Conventie van twaelf Regenten, gemackt in 1702 en in later tyd, gedragen heeft in het doen van Recommandatien, en zich nog minder daer naer zoude gedragen hebben, wanneer het hoogst dezelve by zyn leven had konnen zien de inconvenienten, door welken sommige Regenten genoegzaem wierden gesteld buiten alle beneficien, en daer en tegens jongere Regenten in het volle genot van dezelven. Daer dan de Regenten nooit met eenige betamenlykheid zouden hebben konnen, en ook niet zouden hebben vermogen, (om dat men aen de Recommandatien van zyne Hoogheid moest defereren) iets in te brengen tegens eene Recommandatie van een Lid tot het Burgemeesterschap, en dus ook niet tegens eene gelyke Recommandatie om van de eene Partye of Classe tot de andere over te gaen, tot bevorderinge van egualiteit en billikheid, zoo moet men considereren, dat de Regenten hebben berust in de handhavinge van recht en billykheid, door den Stadhouder te oefenen.

Het is, voorts, niet noodig om aen te toonen dat geene twaelf Leden van den Oudraed, onder-

der of buiten eene Stadhouderlyke Regering, eenig Recht hebben om over zaken, waer in ieder Lid heeft en (volgens de Wetten en Privilegien) moet blyven behouden een vrye ftem, Conventien konnen of mogen maken, het zy met woorden, of in gefchrift. Waerom het vreemd is, dat de Schryver eene zoo fubtiele redenering van eene *tacité* aengegane Verbindtenis inbrengt. Indien men zoude mogen ophalen het gedrag der genen, die nu zouden konnen allegueren eene ftilzwygende toeftemming, zoo zoude het blyken hoe in het zelve gedrag de zwakheid en onbeftaenlykheid van eene ftilzwygende Conventie ftellig erkend wierd. Maer, om van dit poinct af te fcheiden, zoo wil men alleen nog aendringen, dat, al waren 'er Conventien, *expresse* of *tacité* aengegaen, zoo zouden ze, een vitieufen grond hebbende, of uitlopende tot iets, 't geen niet deugt, zoo als in het tegenwoordige geval, van zelf vervallen of moeten worden geredreffeerd.

DORDRECHT. *Memorie der Leden, die de Propofitie gedaen hadden, tot beantwoordinge van de Memorie van Irenophilus.*

Het zal, verders, niet noodig zyn om de onvoegzaemheid en de onredenlykheid van de twee Claffen, zoo als die thans beftaen, of in 't vervolg van tyd, voor den een of anderen kant, ongelyk en nadeelig beftaen konnen, in 't breede te bewyzen; te minder, dewyl deze zaek genoegzaem van zelf zich bewyft alzoo te zyn; en dewyl deze zaek allerwegen, in deze geheele Memorie, alzoo moet zyn voorgekomen.

Het is aen allen kennelyk, hoe eene Regering, beftaende uit vele Leden, moet geacht worden, of dadelyk is uitmakende, eene Societeit; en, derhalven, hoe, naer het voorfchrift van het Recht en de Redenlykheid, de voordeelen, met inachtneminge van den Rang en de Evenredigheid (indien het van de Societeit afhangt) moeten toebedeeld worden; en hoe dat men, in de voorkomende omftandigheden, wanneer men mogt bevinden dat eenige Conventien of eenig gebruik daer tegens kwamen aen te loopen, daer in hoe eerder zoo beter zoude moeten voorzien om

ver-

DORDRECHT. verongelykingen met derzelver gevolgen voor te komen.

Memorie der Leden, die de Propositie gedaen hadden, tot beantwoordinge van de Memorie van Irenophilus.

Hoe nu de zaken van de twee Partyen of Classen van Regenten, in onze Stad, niet naer Rang en evenredigheid behandeld worden, is overvloedig bekend; en het zal genoeg zyn den Schryver te renvooijeeren tot de Lysten, te vinden in de Bylagen, achter onze vorige Memorie, waer in hy deze zaek voldongen zal zien.

Derhalven hebben eenige Leden van de Regering, met een goed fondament, gedaen een Voorslag tot wegneminge en verbeteringe van een opgekomen en klaer te zien inconvenient in de behandeling van de zaken van onze Regeringe; waer toe men vertrouwde, dat de andere Mede-Leden van de Regeringe genegen zouden geweest zyn te concurreren, en te komen in een vriendelyk overleg.

En, om van de grootheid van de onvoegzaemheid van de twee Correspondentien of Classen onder de Regenten met een woord nog een nader denkbeeld te geven, zoo is gade te slaen dat het, in 't vervolg van tyd, in eene Constitutie van twee Classen, gelyk tegenwoordig, kan gebeuren, dat Vader en Zoon, beide zynde in onze Regering, en de Vader voor zyn Zoon tien of meer jaren zynde geweest in de Regering, echter de Zoon voor den Vader, en zoo ook, in een gelyk geval, de jonger Broeder voor den ouder, in het Burgemeester-Amt en in andere Beneficien kan gesteld worden; met een verder gevolg, dat de Vader of ouder Broeder, hoe zeer zy tot hooge jaren mogten komen, gedurende hun leven, zonder eenige vermindering in het dragen van de lasten, zouden blyven uitgesloten buiten alle Beneficien; en dit zelfs is te appliceren, en heeft thans plaets, onder zulken, die den anderen niet zoo naby bestaen.

Ondertusschen zoo heeft men (verre af zynde van onvoegenlyke of hatenlyke oogmerken) nooit voorgehad om de genen, die reeds tot Burgemeesteren waren gepromoveerd, wederom in hunne bekomen Waerdigheid te rug te stellen; maer, om meer onvoe-

voegenlykheden in 't vervolg vermyd te krygen, en daer tegens bevorderd het geen met de æquiteit overeenkomt, zoo als te zien is in de Propositie zelve, gedaen den 18 February 1759, waer in, met uitdrukkenlyke woorden, gemeld staet, dat de oudste Regent of Vroedschap in rang van den Oudraed, (zonder onderscheid aen wat Classe hy zy,) zoude moeten succederen in het getal van Burgemeesteren, NB als 'er eene nieuwe Verkiezing zoude moeten plaets hebben of noodig zyn, enz. Derhalven zoo handelt de Schryver niet heusch, dat hy, op *pag.* 8 en 9 van zyne Memorie, [hier voren bladz. 683 en 684,] in 't breede heeft vooronderstelt het tegendeel, en daer uit tracht te trekken zeer hatenlyke gevolgen, om den goeden naem van de Ondergeteekenden te bevlekken. Indien het beschuldigen met woorden, en daer in stout en *pro libitu* te handelen, genoeg was, zoo zouden de Ondergeteekenden ongelukkig zyn van te vallen in de handen van Irenophilus; maer dewyl de harde uitdrukkingen zonder bewyzen niet konnen beschadigen: en dewyl, daerenboven, *ex actis & probatis* de onwaerheid van zyne stellingen en redeneringen komt te blyken, zoo berust men in het onzydig en rechtmatig oordeel, het welk de verstandige waereld over het gedrag van den Schryver zal komen te voeren.

DORDRECHT. *Memorie der Leden, die de Propositie gedaen hadden, tot beantwoordinge van de Memorie van Irenophilus.*

Hier mede zoude men deze Memorie kunnen sluiten, ten zy men gemeent had dat men niet ongemerkt konde laten passeren, dat de Schryver op *pag.* 18 van de zyne [hier voren bladz. 707] geheel gewrongen tracht te doen voorkomen, als of de Leden van de Regering, die in hunne Memorie melding gemaekt hebben van Infractien tegens de Conventien van het jaer 1702, en van later jaren, daer mede zoude hebben willen culperen het gedrag van wylen zyne Hoogheid, en daer na van wylen hare Koninglyke Hoogheid, en dat men deze hooge Personagien, na hun dood, groffelyk zouden hebben geinjurieert.

Men zal, in 't generael en kortelyk, op deze vreemde en ongehoorde beschuldiging, herinneren

het

Dor-drecht.

Memorie der Leden, die de Propositie gedaen hadden, tot beantwoordinge van de Memorie van Irenophilus.

het gene hier voren, in de præmissen, even is aengeroerd, dat de alleguatien van de Infractien alleen maer zyn gedaen met een oogmerk, om daer mede te bewyzen dat de behandeling van de zaken van onze Regeringe, sedert dat ons Vaderland is gekomen onder de Stadhouderlyke Regering, niet hebben konnen of mogen gaen, en ook niet gegaen zyn, naer het Voorschrift van de Conventien van twaelf Leden van de Regeringe; maer ingevolge en naer de gedane Recommandatien van zyne Hoogheid, gl. ged., en daer na van hare Koninglyke Hoogheid, gl. ged.; en zulks na dat hoogst dezelven met de Regerende Burgemeesteren hadden gemaekt een vriendelyk overleg. Men behoeft maer in te zien de Memorie, waer in de alleguatien van de Infractien tegens de Conventien van twaelf Leden van de Regering zyn gedaen, om hier van overtuigd te zyn; en dus is het onbegrypenlyk hoe de Schryver heeft konnen goedvinden, om de zin en meening van de gemelde alleguatien in zyn geschrift zoodanig te corrumperen en te verdraeijen, dat hy daer uit gedacht heeft te mogen opmaken eene groote misdaed, en, in het openbaer, te verschynen als een Beschuldiger tegens de Ondergeteekenden. Ondertusschen zoo is men verzekerd dat niemand, die onpartydig is, in 't gedrag of oogmerk van de Beschuldigden iets het minste zal zien, waer uit eenige voetstap of schaduw van de gemelde misdaed zoude te vinden zyn.

Het zal noodig zyn zynen misslag wat nader open te leggen, en daer by te doen zien dat allezins in het gedrag van de Leden, die de Propositie gedaen hebben, en, tot derzelver Justificatie, eene Memorie hebben overgegeven aen hunne Mede-Regenten, zich juist het tegendeel openbaert, als het gene de beschuldiging medebrengt.

De Schryver beweert dat de Conventien, door twaelf Leden van de Regeringe gemaekt in het jaer 1702, en zulks even na de Stadhouderlyke Regeringe, zouden zyn gebleven in hare kracht en werking, ook na dat, in het jaer 1747, ons Land wederom is gekomen onder eene Stadhouderlyke Re-

ge-

gering. Waer tegens de Ondergeteekenden, in hunne Propositie en Memorie, allezins hebben aengetoont en bewezen dat alle de Conventien, en zoo ook die van het jaer 1702, waren vernietigd; zoo om dat ze uit haer eigen natuur onder eene Stadhouderlyke Regering kwamen te vervallen, als ook, byzonderlyk, om dat wylen zyne Hoogheid, gl. ged., verklaert had dat alles in de twee Classen gebragt moest worden door de Regerende Burgemeesteren, zonder dat daer over alvorens eenige Byeenkomsten gehouden wierden door de Regerende en Oude Burgemeesteren, zoo als voor dezen gepractiseerd was geworden.

DORDRECHT. *Memorie der Leden die de Propositie gedaen hadden, tot beantwoordinge van de Memorie van Irenophilus.*

Het komt dan nu alleen daer op aen, of zy de Declaratie van wylen zyne Hoogheid, gl. ged., welke is veranderd in eene Resolutie van den Oudraed, *in* den rechten zin hebben opgevat en op hunne sustenue hebben toegepast? Men vertrouwt dat de affirmative daer van zich van zelf genoegzaem is opdoende. Maer dewyl de beschuldiging op een tegenovergestelde sustenue van den Schryver berust, zoo zal men, wyders, opmerken dat, daer zyne Hoogheid niet goedvond dat de Oude en Regerende Burgemeesters, zoo als voor dezen was gepractiseerd, zouden corresponderen en overleg maken over de zaken van de Regeringe, het evident is, dat zy, geen vryheid hebbende om Byeenkomsten te houden, nog minder vryheid hadden om over de zaken, waer over zy plagten byeen te komen, Conventien te maken, of, het gene van de zelfde natuur is, met den anderen te blyven staen in een Contract en Verbindtenis over de zelfde zaken. Al het welke nog al meer blykt, dewyl zyne Hoogheid verders verklaert had dat van de Vriendelykheid van de Regeringe dezer Stad was verwagtende dat, alvorens ergens toe getreden wierd, dezelve met hoogstgedachte zyne Hoogheid wel zoude willen gaen communatief, en met hoogst den zelven komen in een vriendelyk overleg. Waer by maer behoeft gevoegd te worden, dat de praktyk, daer op gevolgd, ook *omni modo* heeft

DORDRECHT

Memorie der Leden, die de Propositie gedaen hadden, tot beantwoordinge van de Memorie van Irenophilus.

heeft doen zien dat men alle de Conventien voor vernietigd gehouden heeft, en tot welk einde de Infractien, en ook het niet onderteekenen van de Conventien door de nieuwe aengekomen Burgemeesteren, zyn geallegueerd. En dus is het openbaer dat de sustenue van de Vernietiging van de Conventien, en de daer toe mede geallegueerde praktyk, (of de Infractien tegens de Conventien) is allezins conform aen de Declaratie en het oogmerk van wylen zyne Hoogheid; en dat, integendeel, de Schryver daer van in zyne sustenue geheel afwykt, willende dat de Conventien, zonder eenige interruptie, in hare kracht en werking zouden zyn gebleven.

Men kan zich dan niet genoeg verwonderen hoe de Schryver zoo onbedacht is geweest, van te formeren eene beschuldiging van zoodanigen aert, dat dezelve, te rug stuitende op zyne eige sustenuen, van zelf nedervalt.

Van al het welke men nog al nader de blyken zal vinden, indien men nagaet waer uit zyne abusive denkbeelden voortspruiten. Hy wil vasthouden dat de twee Correspondentien of Classen, door twaelf Regenten opgerecht, eene aenleiding of begin genomen hebben in 1661, voortgezet zyn in 1695, en vervolgens eene vaste en (zoo als het uit zyne redeneringen is af te nemen) een altoosdurenden grond en fondament, zelfs tot twee Regeringen in de Regering, verkregen hebben in 1702; en zulks om zyn oogmerk te bereiken daer in, dat de twee Classen nog zouden zyn berustende op de Conventie van twaelf Leden van de Regeringe in 1702, en niet op de Declaratie van zyne Hoogheid, gedaen in 1747; welk laetste beweert en voorgestaen hebben, en nog beweren en voorstaen, de Leden van de Regeringe, die eene Propositie gedaen hebben en eene Memorie hebben overgegeven aen hunne Mede-Leden.

Hier uit doet zich van zelf voor, hoe hy, in zyne gronden en oogmerken, afwykt van de intentie en meeninge van de Declaratie van wylen

zyne

zyne Hoogheid; ja, dat meer is, hoe hy direct aenloopt tegens het Intereſt, de Rechten en Præminentien van den Heere Erfſtadhouder. DORDRECHT.

Het is in de magt van den Heere Stadhouder om de gemelde Conventien van twaelf Leden te verbreken, als nadeelig aen de Mede-Regenten en ſtrydig tegens zyne eigen Rechten, en byzonderlyk ook te veranderen, te verbeteren of te vernietigen twee Claſſen, mede ongelykheid onder de Regenten verwekkende en nadeelig aen de Rechten van den Heere Stadhouder, gelyk als hier voren over de hoedanigheid der Claſſen in 't breede is aengetoond. Waerom dan ook zyne Hoogheid, by de aenkomſt tot het Stadhouderſchap, met nadruk, gebruikt heeft het woord van permitteren, zoodanig, dat het aen hoogſt den zelven behaegde om te declareren, *dat wel wilde permitteren dat, by provifie, gebleven wierd by 't oud gebruik in opzicht van de twee Claſſen.*

Memorie der Leden, die de Propoſitie gedaen hadden, tot beantwoordinge van de Memorie van Irenophilus.

Daer dan deze geheele zaek was in de magt van den Heere Stadhouder, en daer dezelve permitteerde om, by proviſie, te blyven by het oud gebruik van twee Claſſen, doch op een' geheel anderen voet, dan by de Conventie van 1702 was vaſtgeſteld; en daer zyne Hoogheid reeds een begin tot verbetering van de Claſſen, *nemine contradicente*, gemaekt had, (zoo als niet te ontkennen is,) zoo blykt dat de twee Claſſen geenzins beruſtende zyn op de Conventie van twaelf Leden in 1702, maer wel, integendeel, op de Declaratie en het goedvinden van zyne Hoogheid, den Heere Stadhouder, in 1747 gedaen.

Indien men niet dacht dat deze zaek reeds klaer genoeg was opgehelderd, en de Schryver, in zyne beſchuldiging en in zyne oogmerken, wederlegd, zoo zoude men, by het reeds gemelde, meer zaken kunnen bybrengen, en aentoonen hoe hy tegens zich zelven onvoorzichtig had aengewerkt.

Wy Ondergeteekenden achten het beter deze Memorie te ſluiten, met eene rechtmatige verwagting dat men, ten allen tyde, de Memorie van den verſierden Irenophilus zal aenzien als een Geſchrift,

DORDRECHT.

Memorie der Leden, die de Propositie gedaen hadden, tot beantwoordinge van de Memorie van Irenophilus.

ten deele vervuld met de allerhatenlykste insinuatien, alleen gegrond op harde en met een grooten ophef gedane uitdrukkingen, en ten deele met futile redeneringen, met onvoegzame allegatien, en, eindelyk, met personele ontmoetingen over zaken, die geen betrekking tot de twee Partyen of Classen hebben, en waer mede hy nochtans eenige Personen zoekt verachtenlyk te maken, en zulks in hunnen post als Regenten. Voorts met eene gelyke verwagting, dat door een ieder zal worden geoordeeld, dat men zelfs geen den minsten schyn gegeven heeft dat men (zoo als de Schryver op *pag.* 27 van zyne Memorie, [hier voren bladz. 723,] stelt) hunne Ed. Gr. Mog., de Heeren Staten, als exercerende de functie van Stadhouder, en, by voorraed, den Heere Erfstadhouder zelven, met indrukken, steunende op valsche gronden, getracht zoude hebben te imbueren, en dus tegens zyne Mede-Regenten een verkeerde idée van de behandeling der zaken op eene sinistere wyze gepoogt heeft in te prenten, en dat, integendeel, de Propositie, den 18 February 1759 door eenige Leden van de Regeringe gedaen, zal worden geoordeeld te steunen op den grond van alle Voegzaemheid en Redenlykheid, en dus te hebben gestrekt tot Conservatie van de Eenigheid, van het Gezag en van den Luister van de Regeringe, en tot Welstand der Stad Dordrecht.

C. B. DOLL VAN OURYK. 17²/₂61.	MATTHEUS REES.
	N. v. DUSSEN, *van Oostbarendrecht.*
A. STOOP.	
J. STOOP.	PIETER HOEUFFT.
J. DE BAK.	A. BOUT.
H. REPELAER.	B. v. D. SANTHEUVEL.

Zoo betoogden de Leden, die het Voorstel in de Classe hadden gedaen, en naderhand hunne toestemming van het zelve door hunne onderteekening doen blyken, de bondigheid van het gene zy beweerden tegens de Memo-

rie, onder den naem van Irenophilus uitgekomen en openlyk verspreid. Doch dewyl in die Memorie aen den dag gebragt was als of de Heer Mr. K. B. Doll van Ouryk voor de Voordeelen van de Regeringe zou hebben bedankt, oordeelde deze zich daeromtrent ook te moeten verantwoorden. Dit geschiedde in eene byzondere Memorie, welke ook gedrukt, maer insgelyks alleenlyk onder de Leden van Regeringe uitgedeeld werd, en dus luidde: DORDRECHT.

Byzondere Memorie van Mr. C. B. Doll van Ouryk, tot refutatie van het geposeerde door Irenophilus.

WAnneer de Ondergeteekende gezien heeft dat op pag. 11 [hier voren bladz. 687] van de Memorie, onder den naem van Irenophilus uitgegeven, dees bedekte Schryver, al vry onbedacht, heeft ter nedergestelt dat Mr. *C. B. Doll van Ouryk* bevorens formeelyk hadde verklaert dat van alle Douceurs van de Regeringe voor altoos renuncieerde, en, om, zoo mooglyk, dit te bewyzen, hy mede de vryheid neemt van drie Extracten uit de Notulen of Resolutien van Heeren Burgemeesteren by te brengen en onder No. 6, 7 en 8 (*) gemeen te maken, was de Ondergeteekende wel genegen, in opzicht van dit poinct, hem particulier en persoonlyk rakende, te oefenen een tael geduld met stilzwygen, uit aenmerkinge dat Irenophilus door doen en schryven heeft getoont, ter vermydinge van schande en oneere, in eigen persoon zich te hebben willen verbergen en schuilhouden. *Byzondere Memorie van den Heere Mr. K. B. Doll van Ouryk.*

Maer dewyl uit die bygebragte Extracten by sommigen eenig vooroordeel, tot nadeel van hem Ondergeteekenden, zoude konnen worden opgevat,

(*) Zie hier voren, bl. 687 - 695 in de Not.

DORDRECHT.

Byzondere Memorie van den Heere Mr. K. B. Doll van Ouryk.

en ook uit vreeze dat het onbeweerd blyven van die abusive ſtellinge aenleiding zoude konnen geven tot eenige afgunſtige gevolgen, heeft hy zich genoodzaekt gevonden, desavouerende het gepoſeerde van Irenophilus, tot zyne defenſie kortelyk by te brengen:

Dat de Beſchuldiger, die zich onder dezen naem verſchuilt, merkenlyk doolt, en nooit zal in ſtaet zyn om zyne ſtelling van het formeel Declaratoir goed te maken, ja zelfs niet met hulp van die Extracten. Het gene, onder anderen, zal blyken, als men gelieve aen te merken hoe, tot een formeel Declaratoir, behoort, of dat het gedaen is in eene Vergadering, in een Gezelſchap, of ook anders in het Publiek. En hier van zullen geene voetſtappen konnen worden ontdekt.

Dat voornoemde Steller iets diergelyks zoude hebben te berde gebragt, had hy maer eenigzins gemeent het te konnen vinden, is genoegzaem zeker op te maken uit zyne Memorie, waer in alzins doorſtraelt zyne toomelooze yver, die geene palen kent.

De Ondergeteekende vertrouwt, derhalven, dat ieder onpartydige het even zeker zal moeten achten, in overeenkomſt van zyne oprechte betuiginge, dat hy het voorgewende formeel Declaratoir nooit gedaen heeft; middelerwyle dat de Extracten zelf te kennen geven dat de Ondergeteekende zich niet anders, dan in eene Converſatie onder vier oogen, zoude hebben konnen declareren, en daer in nimmer gedeclareert heeft, af te zien van de Douceurs van de Regeringe.

Waerom hy, op dit poinct, ook meent bevoegd te zyn om, (behoudens de achting voor den Heer, met wien de Converſatie is gehouden,) te requireren dat hy even zoo veel geloofwaerdig is, als die Heer.

En dewyl de Ondergeteekende beſt weet, by zich zelven, wat zyne intentie en meening in de gebruikte woorden en uitdrukkingen is geweeſt, en overeenkomſtig de waerheid kan betuigen, immediaet na de gehouden Converſatie, getrouwe aenteeke-

kening van het gepasseerde in dezelve te hebben gemaekt, oordeelt hy op een goed fundament te mogen bouwen, dat de gemelde Extracten tegens hem in geenen deele konnen werken; en wel te minder, daer die zelfde Extracten mentie maken van een Raport van eene mondelinge Conversatie, gedaen, *quod notandum*, na verloop van eenige dagen, waer in derhalven ligtelyk konnen insluipen en (hoe zeer de Heer Raporteur minder dan anderen van præoccupatie tegens den Ondergeteekenden te verdenken is) ook ingeslopen zyn vele andere bewoordingen, dan die met 'er daed wederzyds gebruikt zyn, en waer door nochtans de meening en intentie grootelyks komt te lyden.

DORDRECHT.

Byzondere Memorie van den Heere Mr. K. B. Doll van Ouryk.

De Ondergeteekende erkent dat hy de gementioneerde Conversatie gehad en gehouden heeft; niettemin geenzins (zoo de Extracten luiden) ten zynen huize, maer wel ten huize van den Heere Burgemeester; dat dezelve, na pligtpleginge, is aengevangen en geëindigd zonder mentie van qualificatie; dat hy Ondergeteekende, na een ampel verhael van meenigvuldige lasten en zonderlinge onaengenaemheden in de Regeringe, door hem ondergaen. zonder eenige Douceuren voor zich zelven, of voor zyne Familie, genoten te hebben, ook niet eerder, dan na sterk gedrongen en daer toe als geperst te zyn geweest, gezegt had dat, wilde men hem op dien tyd opdringen om als Schepen al weder te fungeren, hy ook dan geresolveerd was om zyne Vroedschapsplaets te gaen stellen ter dispositie van hare Koninglyke Hoogheid; en, dit doende, met der daed te toonen dat hy afzag van alle Lasten en Douceuren van de Regeringe, niettemin, met byvoeginge van zich te willen subjecteren aen het lot met den Heer, in 't Extract gemeld. En uit het Extract *sub* No. 6 blykt ook genoegzaem, dat de Ondergeteekende bepaeldelyk, enkel in gemelden zin en meening, zich moet hebben geëxpliceert.

Dat de Heeren Burgemeesters en verdere Regenten mede aldus deze zaek in 't vervolg moeten hebben opgevat, blykt uit vele omstandigheden en gebeurtenissen, na dien tyd; als, onder anderen, uit de

DORDRECHT. de oblatie van het Hoofd-Officierschap in 't voorleden jaer 1760.

Byzondere Memorie van den Heere Mr. K. B. Doll van Ouryk.

Het strekt den Ondergeteekenden tot smerte zich dermaten te zien geprostitueerd door een bedekten Schryver, die, zonder menagement, heeft goedgevonden zich te kittelen in het produceren van vele zoo vermetele, als indecente, en van de waerheid afwykende Stellingen. Waer van, om nog met een woord iets aen te roeren, en Irenophilus op zyne provocatie, *pag.* 16, [hier voren bladz. 703 en 704,] genoegen te geven, ter materie dienende is, dat, volgens opinie van den Ondergeteekenden, het wel zoo voegenlyk en gesaisoneerd ware geweest, de hand te bieden tot het redres der Classen, als het nemen van de Resolutie van den 19 February 1759; waer tegens hy, echter, zich niet heeft geopposeert. Hier by poseert Irenophilus, dat gemelde Resolutie zoude zyn genomen door alle de Leden van den Oudraed, met gemeene toestemminge; het contrarie van dien kan men vinden in de Notulen van dien zelven Oudraed, dicterende, onder anderen, dat de absente Leden moesten worden gesommeerd om zich op deze Resolutie te expliceren, en daer van aenteekening gehouden; waer toe, kortheidshalve, word gerefereerd.

De Ondergeteekende vertrouwt, met zyne gemoedelyke verklaring, te zullen hebben weggenomen alle vooroordeel, het welk tegens hem zoude konnen worden opgevat: en hy zal aen het oordeel van alle onpartydigen, het wederzyds geproduceerde gelezen en overwogen hebbende, met confidentie, ter decisie overlaten, op wien de beschuldiging van het beoogen van particulier interest en belang, op *pag.* 8 en 9 [hier voren bladz. 683 en 684] by Irenophilus gedaen, van de beste applicatie is; namelyk, of op de Heeren, die (rejecterende het *æquilibrium*,) zich hebben gelieven te stellen in de possessie van alle de Douceuren dezer Regeringe, ofwel op den Ondergeteekenden? die middelerwyl het bewyzen van het bygebragte geacquireerd recht zal laten voor rekening van Irenophilus, en daer mede deze Memorie van re-

refutatie besluiten, in Dordrecht, 31 January 1761.

DORDRECHT.

C. B. DOLL VAN OURYK.

Deze beide Memorien werden, in de jongste Sprokkelmaend, gezonden aen de Huizen der Leden van de Regeringe in deze Stad, en verder ook aen die van eenigen onder de Burgerye, en wyders medegedeeld, in vele Steden van deze Provintie, zoo aen Leden van Regeringe, als anderen. Dit gaf gelegenheid, dat de Heer Oud-Burgemeester *de Jong*, wiens Raport, als Voorzittend Burgemeester, door den Heere van Ouryk, in zyne byzondere Memorie, tegengesproken was, zich beklaegde, als hier door beledigd zynde in zyn karakter, by Heeren Burgemeesteren van deze Stad; nogmael verklarende dat de Heer van Ouryk, in den jare 1756, gezegt had van alle Voordeelen der Regeringe af te zien; aenbood de waerheid van dit gezegde met eenen Eed te sterken; verzocht dat deze zyne Nadere Verklaring in de Notelen, die in Burgemeesteren Kamer gehouden worden, gevoegd mogt worden; en dat hunne Ed. Groot Achtb. hieromtrent een zoodanig Besluit mogten nemen, als zy zouden meenen te behooren. Waeromtrent ter Vergaderinge van Heeren Burgemeesteren, den 19 van de jongste Lentemaend, de volgende Resolutie werd genomen.

Present de Heeren *J. H. de Roo. D. van Slingelandt. P. Gevaerts. J. Kersseboom.*

DE Heer *Andries de Jongh*, in den Oudraed en Oud-Burgemeester der Stad Dordrecht, heeft aen Heeren Burgemeesteren gecommuniceert en te kennen gegeven, dat

DORDRECHT.

Burgemeesters houden het geraporteerde van den Heere de Jong, nopens de Declaratie van den Heere Doll van Ouryk, voor waer.

dat hy, gelezen hebbende een gedrukt Geschrift, tot titel voerende *Byzondere Memorie van Mr.* C. B. DOLL VAN OURYK, tot refutatie van het geposeerde door Irenophilus, gedateerd den 31 January 1761, en door den zelven onderteekend, al aenstonds hadde geremarqueert dat hy Oud-Burgemeester, in de voorsz. Memorie, niet alleen by de Leden dezer Stads Regeringe, aen welken dit Geschrift door een onbekend persoon was rondgezonden; maer tevens voor het oog van de gantsche waereld, op eene zeer sensibele wyze, in deszelfs eer en goeden naem was beledigd, en getoucheerd geworden als of hy Oud-Burgemeester, in het raporteren van het voorgevallene in zekere Conversatie, welke hy, in den jare 1756, met welgemelden Heer van Ouryk heeft gehad, niet naer waerheid en *fideliter* zoude gehandelt hebben.

Dat hy Oud-Burgemeester, in achting nemende het karakter, uit wiens hoofde de bewuste Conversatie tusschen den Heere van Ouryk en hem, was voorgevallen, aen hem niet alleen in zyn persoon, maer te gelyk in zyne qualiteit, als zynde toenmaels Præsiderende Burgemeester dezer Stad, eene verregaende en voor een eerlyk man ondragenlyke fletrissure was toegebragt.

Dat hy Oud-Burgemeester, serieuslyk overwegende de zeer nadeelige en kwade consequentien, welken kwalyk geïntentioneerden zomwylen hier uit, tot nadeel van deszelfs eer en reputatie, zouden kunnen trekken, niet heeft kunnen nalaten zich deswegens klagenlyk aen Heeren Burgemeesteren te adresseren, en andermael te declareren dat de Heer van Ouryk, in de bewuste Conversatie, ten huize van laestgemelden, tusschen hen beide voorgevallen, zoo als hy op den 30 Augustus 1756 aen Heeren Burgemeesteren hadde geraporteert, heeft gedeclareert van alle Douceuren der Regeringe af te zien. Hier by, ten overvloede, voegende dat hy Oud-Burgemeester bereid was de waerheid van dit gezegde van den Heere van Ouryk met Eede te sterken; met verder verzoek dat dit nader Declaratoir van hem Oud-Burgemeester, in de

No-

Notulen dezer Kamer, tot zyne decharge, mogte worden geregistreerd, en daeromtrent zoodanige Resolutie genomen, als hunne Ed. Groot Achtb., naer bevind van zaken, zullen oordeelen te behooren; en dat aen hem van de te nemen Resolutie Extract mag worden ter hand gesteld.

Burgemeesters houden het geraporteerde van den Heere de Jong, nopens de Declaratie van den Heere Doll van Ouryk, voor waer.

Heeren Burgemeesters (hoe gaerne zy anderzins wel wenschten zich in het detail dier zaek niet te moeten inlaten) hebben, echter, zoo tot satisfactie van den Heere Oud-Burgemeester *de Jongh*, als tot conservatie en maintien van het honeur van dien post, waer mede welgemelde Heer toen ter tyd bekleed is geweest, niet kunnen afzyn ryplyk over dit stuk te delibereren. En in achting nemende de onbesproken en onbevlekte eer en candeur, waer mede de Heer *de Jongh* by de geheele waereld bekend staet; ook het Karakter, waer mede welgemelde Heer toenmaels bekleed is geweest, en waer uit de bewuste Conversatie haren oorsprong heeft genomen, waer aen hy ook, met solemnelen en daer toe speciael gedanen Eede, verbonden was; en, eindelyk, dat dezelve Heer is geweest buiten alle interest; zoo zouden hunne Ed. Groot Achtb. meer dan genoegzame reden hebben, om, zonder eenige hæsitatie, ten vollen van de waerheid van het gedane Raport van den Heere Oud-Burgemeester *de Jongh* gepersuadeerd te zyn.

Echter hebben hunne Ed. Groot Achtb. (schoon ongaerne) niet kunnen afzyn om tegens alle vuës en inzichten, die de Heer *de Jongh* met mogenlykheid, schoon buiten alle apparentie en verwagtinge, had kunnen hebben, tevens in overweginge te nemen, 't gunt door den Heer van Ouryk, in zyn gedrukt Geschrift, tot enerveringe van de waerheid van het gedane Raport van den Heere Oud-Burgemeester *de Jongh*, te berde is gebragt. Waeromtrent hunne Ed Groot Achtb., præalabel, remarqueren dat, buiten kyf en in rechten incontestabel zynde, dat niemand in zyne eigen zaek, en waer in hy wel grootlyks geïnteresseerd is, in een gelyken graed van Geloofwaerdigheid met iemand, die buiten alle interest is, kunnende gesteld

DORDRECHT. worden, het geposeerde, of liever het gerequireerde van den Heere van Ouryk, waerom hy minder geloof, dan de Heer Oud-Burgemeester *de Jongh*, in dit geval, zoude meriteren, geenzins kan worden toegestemd.

Burgemeesters houden het geraporteerde van den Heere de Jong, nopens de Declaratie van den Heere Doll van Ouryk, voor waer.

Doch indien hunne Ed. Groot Achtb., wyders, acht geven op 't geen de Heer van Ouryk, in zyne meergemelde Memorie, heeft komen te avanceren, dat tot een formeel Declaratoir vereischt word, of dat het gedaen is in eene Vergadering, in een Gezelschap, of in het Publiek, zoo moeten hunne Ed. Groot Achtb. zich verwonderen dat zulks geposeerd word door een Heer, die in een geruimen tyd, waer in hy aen de Regeringe dezer Stad heeft komen te participeren, genoegzame occasie gehad heeft van te kunnen weten, en aen wien het ook niet onbekend zal zyn, dat een Declaratoir, aen den Præsiderenden Burgemeester, die als het Hoofd der Regeringe is aen te merken, en aen welken doorgaens soortgelyke Kommissien, mondeling, zonder ooit daer toe eenige schriftelyke Qualificatien of andere Credentialen noodig te hebben, gedefereerd worden, onder vier oogen, en in zyne qualiteit gedaen, nu en altoos, van die valeur gehouden moet worden, als of zulks in het openbaer, en voor het oog van de geheele waereld, geschied was.

Verders moeten hunne Ed. Groot Achtb. remarqueren dat het hunne Ed. Groot Achtb. niet onduister voorkomt, dat de Heer van Ouryk getracht heeft, in zyne bewuste Memorie, twee differente Conversatien, welken tusschen hem en den Heer *de Jongh*, op diverse tyden en plaetsen, zyn voorgevallen, tot één te maken, en juist van die Conversatie mentie maekt, waer in hy aen zyne bewoordingen, welken door hem in de eerste Conversatie gebruikt waren, eene andere interpretatie heeft zoeken te geven, gantschelyk omitterende het entretien, het gene hy met den Heere Oud-Burgemeester *de Jongh*, ten zynen eigen huize, en waer in het bewuste Declaratoir gegeven is, gehad heeft; gelyk uit de Resolutien van Heeren Burgemeesteren,

ren, *in datis* 30 Augustus en 30 September 1756 (*), genoegzaem af te nemen is.

Wyders, nemen hunne Ed. Groot Achtb., al verder, in aenmerking, dat het hunne Ed. Groot Achtb., uit den gantschen zamenhang der zaken, (zoo als dezelven in de zoo evengemelde Resolutien te boek staen, en waer toe kortheidshalve gerefereerd word) al vry duidelyk voorkomt, dat de Heer van Ouryk een zoodanig Declaratoir, als de Heer Oud-Burgemeester *de Jongh* geraporteert heeft, moet gegeven hebben, vermits het anderzins onnoodig zoude geweest zyn van zich, even na het desistit van den Heere *van Hoogeveen*, aen den Heere Oud-Burgemeester *de Jongh* te adresseren, en aen zyne Wel Ed. te betuigen dat, by aldien hy geweten had dat het desistit van den Heere *van Hoogeveen* zoo kort op zyn gegeven Declaratoir zoude gevolgd zyn, hy zich wel zoude gemenageert hebben van die bewoordingen, welken door hem in de eerste Conversatie waren gebruikt geworden.

DORDRECHT.

Burgemeesters houden het geraporteerde van den Heere de Jong, nopens de Declaratie van den Heere Doll van Ouryk, voor waer.

Eindelyk, indien hunne Ed. Groot Achtb. hier nu ten laetsten nog by in consideratie nemen, dat de Heer van Ouryk, in het gepasseerde jaer 1760, de oblatie van het Hoofd-Officierschap dezer Stad heeft van de hand gewezen, en uit welke offerte genoegzaem blykt dat Heeren Burgemeesters van het gedaen Declaratoir tot zyn nadeel geen gebruik hebben zoeken te maken, zoo kunnen hunne Ed. Groot Achtb. byna niets anders daer uit opmaken, dan dat de Heer van Ouryk een zoodanig Declaratoir, zoo als de Heer Oud-Burgemeester *de Jongh* had geraporteert, gegeven heeft, en met 'er daed getracht te toonen dat hy daer by tot op den voorleden jare is blyven persisteren.

Om alle welke redenen en consideratien hebben hunne Ed. Groot Achtb. geene zwarigheid gemaekt, om aen den Heere Oud-Burgemeester *de Jongh*

(*) Zie dezelven hier voren, bl. 687 — 690, in de *Aant.* No. 6 en 7.

DORDRECHT. *Jongh* die justitie te bewyzen, van te declareren, gelyk hunne Ed. Groot Achtb. declareren mits deze, dat het door hem gedaen Raport by hunne Ed. Groot Achtb. niet anders, dan voor waer en waerachtig gehouden en erkend word.

Zullende Copie authentiek dezer Resolutie aen den Heere *Andries de Jongh* worden ter hand gesteld, om zich daer van te kunnen bedienen, daer en zoo hy zal meenen te behooren.

Accordeert met de voorsz. Resolutie

P. H. VAN DE WALL.

Vervolgens verklaerde de Heer Burgemeester *de Witt* openlyk dat hy de Opsteller en Uitgever was van de Memorie, onder den naem van Irenophilus uitgekomen, en, by die gelegenheid, dat de Memorie der tien Leden geen Antwoord inhield op het gene hy als Irenophilus gestelt had, met bygevoegde Aenmerkingen op de byzondere Memorie van den Heere Doll van Ouryk, strekkende tot rechtvaerdiginge van het Raport, door den Heere Burgemeester *de Jong* gedaen, in een *Declaratoir*, dat insgelyks gedrukt en onder de Leden van de Regeringe uitgedeeld werd, en van dezen inhoud was:

Declaratoir van Mr. Cornelis de Witt, in de waereld gebragt ter gelegenheid van het publiceren van zeker Geschrift, geintituleerd Memorie, gedaen formeren, door eenige Leden van de Regeringe der Stad Dordrecht, ter gelegenheid van een Geschrift, onder den vercierden naem van Irenophilus met den druk gemeen gemaekt, *en vooral ook ter occasie van de daer achter gevoegde byzondere Memorie van Mr. C. B. Doll van Ouryk, quasi tot refu-*

futatie van het geposeerde door Irenophilus onder het oog van 't gemeen gebragt. DORDRECHT.

DE ondergeteekende vind raedzaem en noodig aen het publiek, en die het verder zoude mogen aengaen, by deze, te moeten declareren, dat hy is de Opsteller en Uitgever van de Memorie, onder den vercierden naem van Irenophilus, ter beantwoordinge en destructie van zekere zoogenaemde Nadere en Justificatoire Memorie van gedetailleerde redenen, op welken heeft berust de Memorie, in de Classe, by forme van Propositie, overgegeven den 18 February 1759, in de waereld gebragt; en heeft tevens vermeint, hier by, te moeten verklaren, dat hy de gedrukte Memorie, geintituleerd als hier boven, in het hoofd dezer, staet vermeld, zoo als men zegt, ter gelegenheid van 't voorschreve stuk in het licht gebragt, en 't geen niet op den titel van dezelve, maer wel op *pag.* 2 van de gemelde Memorie, [hier voren bladz. 726,] gequalificeerd word te zyn een Antwoord op 't voorsz. stuk, uitgegeven onder den vercierden naem van Irenophilus; en welke Memorie op Vrydag, den 27 February, laetstleden, ten zynen huize is gebragt, en ten die van de verdere Leden van de Regeringe, en ook van eenige particuliere Leden der Burgerye dezer Stad, en verder in vele Steden dezer *Provintie* gecommuniceerd is, met alle attentie gelezen en herlezen hebbende, om daer in een zoogenaemd Antwoord, was het mogelyk, te vinden, daer in geen schyn of schaduwe van een Antwoord, op 't voorsz. thans als 't zyne erkend Opstel, wat moeite hy ondergesz. daer toe ook heeft aengewend, heeft kunnen ontdekken. Hy heeft wel bevonden, dat deze nieuwe Memorie zoo verward niet is opgesteld, als de eersteMemorie; en dat deze ook van een beschaefder styl is, als gene; doch heeft hy tevens geremarqueert, dat men de vorige questie daer by in het geheel niet aenroert; maer dezelve schynt uit 't oog te hebben willen verliezen, immers dezelve op eene zeer listige wyze heeft gezogt te detourneren, met

Declaratoir van den Burgemeester Mr. Korn. de Witt.

DORDRECHT. Declaratoir van den Burgemeester Mr. Korn. de Witt.

met zelfs af te gaen van gronden, in de eerste Memorie tot quasi bewys van de daerby voorgebragte sustenue gelegd, ja thans nieuwe pointen, in de voorsz. Memorie onaengeroerd, voor den dag brengt, waer door dan de behandeling dezer zake tot het oneindige zoude kunnen uitloopen.

Dat men wel vele woorden, maer weinige zaken, te berde brengt; dat men zich ook met woordenvitteryen amuseert en bezig houd; dat men, schoon protesterende dat men niets personeels zal voor den dag brengen, echter, hier en daer, nog al eenige invectives, by insinuatie, tegens den quasi onbekenden Irenophilus, en of hy in de idées van den Heer Opsteller zoo onbekend is geweest, oordeele men uit de lecture van 't gene op *pag.* 1 na het einde, en op *pag.* 13 geheel aen 't einde, en op *pag.* 14 even van boven, [hier voren bladz. 725 en 745,] staet vermeld, laet insluipen; dat men, in plaetse van zich met het rescontreren en beantwoorden van voorgebragte zakelykheden (welken men allen, zoo te zeggen, stilzwygende voorbygaet) bezig te houden, zich aen verdraeijingen van stellingen, in 't stuk, onder den naem van Irenophilus in 't licht gebragt, te vinden, en ook aen het stellen van grondregelen, voor de behandelinge der Regeringszaken gevaerlyk, zoo niet verdervenlyk, schuldig maekt; dat men ook veelmalen, op sophistische gronden en raisonnementen zyne cunclusien formeert, zonder iets solide te bewyzen; ja dat men zaken avanceert zonder titel of jota van eenig bewys; dat men ook *petitiones principii* introduceert; en, eindelyk, dat men zich behelpt met onwaerheden aen 't publiek voortebrengen en 't zelve daer mede zoekt, naer 't schynt, in te nemen. Gelyk als blykt, onder anderen, uit het bygebragte op *pag.* 10 van de onder handen zynde Memorie onder aen, [hier voren bladz. 740,] alwaer de Opsteller zegt, en dat wel met veel fiducie en confidentie, dat by de aenkomst van zyne Hoogheid, glor. ged., tot het Stadhouderschap, geene jongere Leden boven anderen in het Burgemeesterschap verheven stonden, op welk point, zegt men, het voornamelyk

aenkomt, daer een ieder, met een opslag van 't oog, in de Lyst, achter de eerste Memorie gevoegd en gedrukt, kan zien dat de Heer Mr. *Govert van Slingelandt*, inferieur in rang zynde aen den Heer *Andries de Jongh*, die in Maert 1718 tot Schepen was gesurrogeerd, daer de Heer *van Slingelandt*, voorsz., eerst in September van dat zelfde jaer tot Schepen is geëligeerd, echter twee jaren vroeger dan de voornoemde Heer *de Jongh* tot Burgemeester geëligeerd is; dat ook de Heer Mr. *Cornelis van den Honert*, 1719 Schepen geworden, en zulks een groot jaer later dan de voorsz. Heer *de Jongh*, niettemin het Burgemeesterschap een jaer vroeger dan dezelve Heer *de Jongh* heeft geobtineert; en dat verder dezelve Heer Mr. *Cornelis van den Honert*, alhoewel de Heer *Mattheus Onderwater* ouder in rang dan de Heer *van den Honert* was, evenwel zes jaren vroeger, dan de Heer *Onderwater*, Burgemeester is geworden; dat al verder de Heer *Mr. J. Gevaerts* met den Heer Mr. *Nikolaes Stoop*, in 1723 Schepen zynde geworden, doch in rang boven den voornoemden Heer Mr. *J. Gevaerts* zynde geplaetst, des niettemin, vier jaren later dan de Heer *Gevaerts*, voornoemd, het Burgemeesterschap heeft geobtineert; blykende uit die Lyst, verder, dat de Heer Mr. *P. Eelbo* in het Burgemeesterschap aldaer gelyk staet met den voorsz. Heer Mr. *G. van Slingelandt*, schoon reeds in 1705, en de Heer *van Slingelandt* in 1718, eerst in de Regering geintroduceerd; behalven dat, in 't zelfde jaer van de aenkomst van zyne doorluchtige Hoogheid, glor. mem., tot Stadhouder, ook meer dan één Burgemeester, en wel tot drie toe in getal, jonger in rang dan anderen, en wel in één en de zelfde Classe, en welkers namen in de eerste Memorie van de Heeren Onderteekenaren der zelve voor het meerder gedeelte aengeteekend gevonden worden, zyn aengesteld. 't Geen dan ook doet zien dat zyne doorluchtige Hoogheid, glor. ged., de Classe gansch niet voor vernietigd, gelyk men onbedachtlyk voorwend, heeft aengezien; en waer door dan ook alle het specieus ter nedergestelde, en aldaer

DORDRECHT.

Declaratoir van den Burgemeester Mr. Korn. de Witt.

DORDRECHT. daer vry sophistisch beredeneerde van *pag.* 11 tot 16 *ultra medium*, [hier voren van bladz. 741 tot bladz. 749,] eensklaps komt te vervallen; gelyk ook de gemaekte Conclusie, even als of door de verklaring van wylen zyne Hoogheid, glor. ged. te vinden op *pag.* 15, in de eerste periode van deze *pag.*, [of hier voren bladz. 747,] alle Conventien geheel en al zyn vernietigd, daer geene van de Conventien van eene Byeenkomst of Byeenkomsten van Regerende en Oude Burgemeesteren vermelden. Het verdient ook aen- en opmerking, dat men studieuslyk schynt te verzwygen, dat evengemelde zyne Hoogheid, in dezelve aengehaelde periode, op voorsz. *pag.* 15, van de provisioneel blyvende subsistentie der Classen spreekt, gelyk als uit de Bylaeg No. 6, achter de eerste in 't licht gebragte Memorie te vinden (*), is te zien, en, *quod maxime notandum*, de voornoemde Heeren, jonger in rang, in 't Burgemeesterschap voor andere voorgetrokken waren Leden der Classe, waer in de Heeren Doleanten ressorteren, en de voornoemde Heeren *P. Eelbo*, *de Jongh*, *Onderwater* en *Stoop* Leden van de Classe, waer tegens thans zoo zeer gedoleerd word. 't Geen dan ook bewyst, dat de laetste Classe, in dien tyd, het zelfde lot heeft ondergaen, waer over thans, met relatie tot die zelfde Classe, door de Heeren Onderteekenaren van de eerste Memorie, zoo sterk, als daer in te lezen is, doch zonder reden, gelyk uit het hier voorgebragte blykt, gedoleerd word.

Declaratoir van den Burgemeester Mr. Korn. de Witt.

Op *pag.* 11, van 't midden naer onderen, [hier voren bladz. 741,] word, volmondig, gezegd dat, kort na het aengaen van de generale Conventie in 1702, tusschen de twee Classen, door zekere onstane evenementen, drie partyen onder de Regenten dezer Stad geweest zyn, en lange jaren hebben blyven subsisteren; daer het thans nog kennelyk en dus volkomen notoir is, dat de Leden van de Classe, die de Opsteller bedoelt, en die door hun eigen onvoorzichtig toedoen in zekere on-

(*) Zie hier voren, bladz. 626 - 628, de Resolutie van 31 July 1747, in de *Aant.*

ontstane publieke kuiperye waren gesuccumbeerd, en zulks niet, gelyk men goedvind gratis te zeggen en abusivelyk voor te geven, op dien tyd zyn geworpen buiten crediet; niettemin in de Byeenkomsten hunner Classe, tot het bywonen der deliberatien, in dezelve, na die ontstane evenementen, zyn geroepen en ten dien einde geconvoceerd geworden; 't geen dan ook, waerlyk, geen partyschap denoteert. DORDRECHT. *Declaratoir van den Burgemeester Mr. Korn. de Witt.*

De Opsteller van dit Declaratoir laet aen het oordeel der bescheide en onpartydige Lezeren over, wat van deze handelwyze te denken zy; en of dezelve den naem van *trouwe*, en de voorbrenger van dezelve van ten dezen *vroom* te hebben gehandelt kan wegdragen.

Om dit alles oordeelt de Ondergeteekende dat een opstel van zoo een aert en natuur geen beantwoording verdient, en verklaert daerom ook, by deze, dat hy de Opsteller van 't zelve met geen Antwoord op dit zyn opstel rescontreren zal, niet gezind zynde zich *in infinitum* te laten entraineren. Hy laet dan aen 't oordeel van het onpartydig publiek over wie der respective Opstelleren, na de gedane confrontatie der respective stukken, het poinct in quæstie het zaeklykste en het getrouwste heeft behandelt, en wie derzelven hun stuk het beste en het solideste heeft bewezen. En hier mede zoude de Ondergeteekende dit zyn Declaratoir kunnen sluiten.

Maer hy vind zich ook, gemoedshalve, verpligt, tevens, aen 't publiek, en die het verder zoude mogen aengaen, by deze, te moeten declareren dat hy, gelezen hebbende de voorsz. *byzondere Memorie van* C. B. DOLL VAN OURYK, Mede-Regent dezer Stad, over den inhoud van dezelve gansch zeer ontsticht en hartelyk aengedaen en ontsteld is geweest; niet zoo zeer over de invectives, tegens den toen quasi onbekenden Schryver en tegens den bedekten, zoo men zegt, Irenophilus zoo meesterlyk uitgebraekt, welke invectives hy Ondergeteekende zeer gaerne wil passeren en aen een zyde schuiven, zonder dezelve *ad animum* te revoceren, veelmin met een antwoord te be-

DORDRECHT. *Declaratoir van den Burgemeester Mr. Korn. de Witt.*

jegenen en te verwaerdigen, als zynde, zyns bedunkens, niet waerdig om beantwoord te worden, en kunnende ook op hem Ondergeteekenden niet hechten om de laegheid, die zoo een handelwyze denoteert, en de kwaedaerdigheid, daer door tevens betoond en opengelegd; latende, gerustlyk, wat hem aengaet, aen 't oordeel van de Lezeren over wie, met relatie tot het formeel Declatoir van Renuntiatie van alle Douceurên van de Regeringe voor altoos, waerheid, en wie onwaerheid heeft voor en aen het licht gebragt, gelyk nader uit deze verdere behandelinge zal moeten blyken. Maer, vooral en voornamelyk, om dat hy heeft gezien, en door de lecture bevonden heeft, dat de Opsteller van deze byzondere Memorie alle menschelyke liefde eensklaps schynt te hebben uitgeschud, met voor het publiek te hebben durven vertoonen, dat hy van zich zelf heeft kunnen verkrygen van voor de behandeling der zaken eene zeer bedenkenlyke, doch, niettemin, futiele stelling, rakende den aert en de naemsverkryging van een formeel Declaratoir, voor te brengen; en, ter dier gelegenheid en op verkeerde gronden, een oud en venerabel Heer Regent, thans Oud Burgemeester zynde, en die niet alleen de hoogachting van de geheele waereld verdient; maer die ook by alle de Mede-Leden dezer Stads Regeringe, en by de gansche Burgerye, voor een eerlyk Regent en Man bekend staet; ja van zoo een eerlyken inborst en karacter, dat hy volkomen buiten staet is om, willens en wetens, leugentael te kunnen voortbrengen, zich te kunnen misgrypen omtrent het voordragen van waerheid en het plegen van trouwe in zynen handel en wandel, tot zoo verre te traduceren, in zyne qualiteit en karacter *publicé* te læderen, en voor alle de Leden der Regeringe, en voor de gansche Burgerye dezer Stad, trachten suspect te maken, eveneens als of hy Heer OudBurgemeester, in eene afgelegde Commissie, door de Heeren, zyne Mede Burgemeester in der tyd, in zyne qualiteit en karacter van President Burgemeester, aen hem in Burgemees-

ters

ters Kamer solemneellyk opgedragen, by zyne gedaen Rapport, niet naer waerheid en trouwe zoude hebben gehandeld. En hoe zeer zulk een onbetamenlyk doen eene zeer kwade impressie, zoo by de Leden der Regeringe, als ook by de Burgerye, tegens hem zoude kunnen verwekken, zoo kan hy Ondergeteekende echter niemand verdenken, en verwagt dus ook niet, dat iemand, hy zy wie hy zy, zich door zoo een onbetamenlyk en tegens de waerheid direct aenloopend opstel zal laten detourneren van de goede gedachten, die hy altoos van den eerlyken en trouwen handel en wandel van den voorsz. Heer Oud Burgemeester, met reden, heeft gehad en allezins heeft doen blyken. En welke goede gedachten de voornoemde Heer Oud Burgemeester ook, door al zyn doen, met waerheid heeft verdient, schoon het bedoelde stuk, om den inhoud van 't zelve des te meer bekend en publiek te doen worden, op eene publieke plaetse, onder een gedeguiseerd adres, is besteld geworden, en aldaer voor de geheele waereld te lezen is, en ook nog dagelyks gelezen word. En schoon daer in, op eene verregaende wyze, word gedesavoueerd het geposeerde door den toen quasi niet publieklyk bekenden Irenophilus, rakende des Schryvers van de byzondere Memorie gedaen Declaratoir van Renuntiatie van alle Douceuren van de Regeringe voor altoos, getrokken uit de Extract-Resolutien van Heeren Burgemeesteren, geplaetst achter de gedrukte Memorie van den zelven. Want als men eens inziet waer op dit desaveu gegrond word, zoo blykt aenstonds, dat het zelve alleen daer op steunt dat men zegt dat het verhandelde uit de commissie, aen den voorschreven Heer Præsident Burgemeester opgedragen, is voorgevallen tusschen vier oogen; dat men, simpel en eenvoudig, negeert dat hy Schryver en Uitgever der meergemelde byzondere Memorie zoude hebben gedeclareert af te zien van de Douceuren van de Regeringe; dat hy zegt, dat hy even zoo veel geloof waardig is, als de Heer, die de zaek heeft behandelt; dat hy van het verhandelde en gepasseerde, immediaet, zoo hy zegt,

Donatie.

Declaratoir van den Burgemeester Mr. Korn. de Witt.

DORDRECHT.

Declaratoir van den Burgemeester Mr. Korn. de Witt.

getrouwe Aenteekening heeft gemaekt. Al 't welke, immers, altemael *futilia* zyn, die waerlyk niets bewyzen en zulks geen opmerkinge verdienen; vooral niet met opzichte op een gedaen Raport van een Heer Præsident Burgemeester. Doch, en het geen den Ondergeteekenden dezer zeer merkenlyk heeft gestooten en ontroerd, daer op volgt eene formele beschuldiging, dat, in de bovengemelde Extracten, vele andere bewoordingen zyn gebruikt, dan die met 'er daed wederzyds geuit zyn, en waerdoor, nochtans, zegt men, de meening en intentie grootlyks komt te lyden. Tot stavinge quasi van dit alles (maer waer uit vooral des Schryvers ondankbaer humeur en karacter, op eene manifeste wyze, is blykende) en tevens tot vertooninge quasi dat Heeren Burgemeesters, en de Leden des Oudraeds, van de waerheid van al dit futiel gezegde overtuigd moeten zyn, brengt de Schryver by een daed, die in waerheid niet anders kan worden opgenomen, dan voor eene waerlyk welmeenende complaisance, door de Leden zyner Classe, in den voorleden jare, met relatie tot de oblatie van de Commissie van Hoofd-Officier, aen hem Opsteller betoond, en welke complaisance alleen hare source heeft gevonden in 't gunt de Ondergeteekende in den jare 1759, in zyne qualiteit, met hem Opsteller, en andere Heeren, ten zynen huize, ter gelegenheid van zyne kennisgevinge van het resultat van 't verhandelde tusschen Heeren Regerende en Oude Burgemeesteren van beide de Classen, in eene gehouden conferentie, zoo gulhartig, als welmeenend, aen den zelven heeft aengeboden. Al het welk in de Memorie, onder den naem van Irenophilus uitgegeven, in 't breede is te lezen en ook uit de quasi Notulen, door de vier Heeren gehouden, is blykende.

De Opsteller meld ook nog, dat de voorschreve Heer Præsident Burgemeester geene mentie van Qualificatie heeft gemaekt. De Ondergeteekende zal zich, by deze, in geen raisonnement inlaten omtren't gunt al, of niet, tot het doen

van

van een formeel Declaratoir, en om een gedecla- reerde zaek dien naem te doen verkrygen, word gerequireerd; want zoo een raisonnement zoude, denkenlyk, te verre loopen, en aen den Opstel- ler, zekerlyk, niet zeer aengenaem zyn. Ook zal hy niet onderzoeken, of de meergemelde Heer Præsident Burgemeester gehouden was van zyne Qualificatie, daer niet naer gevraegd worden- de, mentie te moeten maken; en laet ook aen 't oordeel der Lezeren dezer over, of het Recht niet dicteert *quod privata scriptura nihil probat, nisi contra scribentem* (welk *axioma juris* hy onderge- teekende ook appliceert op de alleguatie, gedaen in de Memorie zelve, waer achter de thans be- handeld wordende byzondere Memorie gevoegd is, op *pag.* 3 [of hier voren blad. 728,] waer by gesproken word, dat Irenophilus zich onvoorzich- tig heeft bestaen te verzetten tegens vier quasi Consonante Getuigen) en of zulks de Opsteller ten dezen wel geloof meriteert; en zal hy, ver- volgens, *concludenter* zeggen, dat hy met schrik is aengedaen geweest, als hy heeft gezien dat Mr. C. B. Doll van Ouryk heeft durven negeren, dat hy positive gedeclareert heeft, dat hy van de Douceuren van de Regeringe afzag, om dat alle en iegelyk, uit de geproduceerde Extracten der Resolutien van Heeren Burgemeesteren, en uit derzelver zamenhang, duidelyk kan zien en lezen, en zulks genoodzaekt is te moeten besluiten en erkennen, dat de zaken, daer in ter nederge- steld, volkomen waerheid behelzen; ja daer in, zichtbaerlyk en handtastenlyk, de waerheid door- straelt. Behalven dat uit het allezins gewrongen voorstel van den Heere van Ouryk, te vinden in zyne byzondere Memorie, ook ontegenzeggenlyk doorstraelt, dat de gemelde Heer van Ouryk, met dit werk verlegen zynde, niet geweten heeft hoe het zelve best te plooijen, en daerom al wat in ab- surditeiten schynt te wezen vervallen; en, des niet te min, schynt de waerheid daer in volkomen door. Gelyk dan de Lezers daer ook in hebben kunnen vinden, dat de Heer *Andries de Jongh*

DORDRECHT. *Declaratoir van den Burgemeester Mr. Korn. de Witt.*

DORDRECHT. Declaratoir van den Burgemeester Mr. Korn. de Witt.

niet in zyn privé met den Heer van Ouryk heeft gesproken, maer wel in zyn qualiteit en karacter als Præsident Burgemeester, en in welk respect die Heer, ter aenvaerdinge van het Burgemeesterschap, ook solemneellyk Eed heeft gedaen, en in welke qualiteit en karacter aen hem, door de Heeren, deszelfs Mede-Burgemeeesteren, om met den Heer van Ouryk te spreken, Commissie gegeven was. En welke Commissie hy ook, ten huize van den Heer van Ouryk, 't welk ook al tegens de waerheid aen ontkend word, verricht en afgelegt heeft; en in die qualiteit, en in dat karacter, met de daer toe hoorende omstandigheden, een dementie te krygen, is, naer het oordeel van den Ondergeteekenden, zoo veel te zeggen, als zoo een Heer Præsident Burgemeester bedektlyk, zoo het schynt, te willen beschuldigen, en dat wel, 't geen zeer verregaet, voor het oog van 't publiek, van Meineedigheid.

De Heer Præsident Burgemeester, voornoemd, behoeft zich, naer gedachten van den Ondergeteekenden, niet te justificeren, veelmin zich ten dezen van de op hem gelegde blame te zuiveren. Het is genoeg, om allezins van de waerheid van 't geraporteerde ('t welk, op ordre van Heeren Burgemeesteren geboekt zynde, zoo langen tyd geboekt gestaen heeft, zonder dat iemand, schoon de zaek genoeg bekend was, daer ooit iets tegens ingelegt heeft,) overtuigd en verzekerd te moeten zyn, dat hy de zaek heeft verricht, en Raport heeft gedaen van de aen hem opgedragen Commissie, in zyne voorsz. qualiteit en karakter. En ziet een ieder, ligtelyk, van wat gevolg het zoude kunnen en moeten zyn, als men, door zoo eene onbetamenlyke en onbestaenbare maniere van doen, de Resolutien van Heeren Burgemeesteren, en die van den Oudraed, als onwaerheid behelzende, met effect zoude kunnen en mogen publicklyk sugilleren, en op die wyze voor valsch of gevalcificeerd decreëren. En, zoo dit indiervoegen gepermitteerd zy, wie kan, wie zal zich dan, in zyne qualiteit en karakter, ooit in

eene

eene Commissie, om met iemand van wegen de Regering te spreken, laten emplooijeren? Men vertrouwt dan dat men zoo eene indecente en læsive handelwyze met den Ondergeteekenden detesteren zal, en dat men, in conformiteit van het hier achter gevoegde Declaratoir der thans Regerende Heeren Burgemeesteren (*), zal wezen van begrip dat het door den meergemelden Heere Oud-Burgemeester *Andries de Jongh*, in zyne qualiteit en karakter, gedaen Raport, niet anders dan voor waer en waerachtig gehouden en erkend moet worden. Ondertusschen zal de Ondergeteekende nopens de alleguatie, rakende het geresolveerde by den Oudraed op den 19 February 1759, en de vertooning, als of de toen nog bedekte Irenophilus, omtrent het daeromtrent in zyn Opstel ter nedergestelde, niet allezins ter goeder trouwe zoude hebben gehandelt, by deze avanceren en voor waerheid poseren, dat de nu bekende Irenophilus, met relatie tot het in zyne gedrukte Memorie daeromtrent voorgebragte, niet verder, en dus alleen, heeft gezien op de eerste Deliberatie, gehouden ter gelegenheid van het produceren en gedaen voorlezen van het Præadvies van Heeren Regerende Burgemeesteren over de bedoelde zaek in den Oudraed. Zoo dat de Ondergeteekende thans als nog verklaert, by het daeromtrent in zyne Memorie van beantwoordinge (, als zynde volkomen waerheid,) ter nedergestelde te blyven persisteren, te weten, dat alle de in de eerstaengelegde Deliberatie over de bedoelde zaek present geweest zynde Leden de voorgebragte zaek hebben geapprobeert, en daer onder ook velen van de Heeren Onderteekenaren der Memorie. En waer van daen de verandering in de begrippen dier Heeren, zoo 't schynt, naderhand ontstaen, is voortgekomen, zoude mogelyk niet difficiel te raden zyn, en denkenlyk kunnen gevonden worden in het

DORDRECHT.

Declaratoir van den Burgemeester Mr. Kornelis de Witt.

(*) Dit Declaratoir was de Resolutie van hunne Ed. Groot Achtb., van den 19 der jongste Louwmaend, hier voren bladz. 767 - 772 te vinden.

DORDRECHT. *Declaratoir van den Burgemeester Mr. Korn. de Witt.*

het ontstane en daer op gevolgde sedert den 10 February tot den 10 Maert 1759, daer aen volgenden, in 't breede gedetailleerd, te vinden in de gehouden *quasi* Notulen van het gepasseerde, door de Heeren *C. B. Doll van Ouryk*, *Mattheus Rees*, *Nikolaes van der Dussen* van Oostbarendrecht, en *J. de Back* geteekend, en te lezen in de zoogenaemde gedrukte Nadere Justificatoire Memorie van gedetailleerde redenen, op welken heeft berust de Memorie, in de Classe, by forme van Propositie, overgegeven den 18 February 1759, van *pag.* 16 tot *pag.* 21 [hier voren van bladz. 633 tot bladz. 640.]

Verders zal hy Ondergeteekende, tot slot dezer, zeggen dat het hem toeschynt van remarque te zyn, dat de eerste Memorie, kort na dat zeker Avantage aen één der Heeren Onderteekenaren was toegebragt, en deze laetste Memorie, even na dat insgelyks een merkenlyk Voordeel in de Familie van den Heere van Ouryk aengebragt was, in de waereld zyn gekomen en 't licht hebben gezien; als ook, dat de voorschreve eerste pas is gedaen op den raed van één der Heeren Onderteekenaren, die, in præsentie van meer dan één Lid dezer Regeringe, heeft gezegt te hebben aengeraden van het voorsz. stuk niet publick te maken voor, maer wel na, dat over de Commissie van Hoofd-Officier zoude zyn gedisponeerd.

Dordrecht den 6 April 1761.

C. DE WITT.

Daerenboven werd, den 1 van de jongste Zomermaend, uit het geheim Regîster van de Stad Dordrecht, door een der Sekretarissen van deze Stad, een woordelyk Afschrift gemaekt van den Brief van Koning Willem den Derden, in den jare 1695 aen Burgemeesteren geschreven, welk ons medegedeeld is door den Heere Opsteller van de Memorie, onder den naem van Irenophilus uitgekomen,

om

om weg te nemen het gene in de Memorie der tien Leden, hier voren bladz. 730, voorgewend was, dat, namelyk, zoo lang deze Brief in het duister blyft en niet erkend word een echt stuk te zyn, uit den zelven geen bewys kan worden getrokken; en vooral om aen de waereld te toonen hoe weinig de Opsteller der laetstgemelde Memorie de goede trouw in acht neemt, als hy volmondig zegt dat van dezen Brief niets gevonden word in de Registers van den Oudraed, dat is van de Regeringe dezer Stad (*). Ondertusschen vervaerdigde, na dat

DORDRECHT.

(*) Dit woordelyk Affchrift luidde dus: „ *Copie.* „ *Erntfeste, Wyze. Voorzienige, zeer Discreete, be-* „ *zondere Goede Vrunden.*

„ Gelyk wy niet dan met veel ongenoegen, van tyt „ tot tyt, hebben vernomen dat, niettegenstaande de „ devoiren, die wy tot verscheyde maalen toe hadden „ doen adhibeeren, de Differenten ende Onlusten, in de „ Regeringe der Stad Dortrecht ontstaan, bleven con- „ tinueeren, soo hebben wy nu met te meer satisfactie „ verstaan, dat ten wederzyden veel inclinatie betoond „ werd, om die Differenten te assopieren ende met „ den anderen in een goede harmonie ende overeen- „ kominge te leven, ingevalle by ons eenig middel „ wierde beraamt, waar door die van d'een off d'ande- „ re zyde, malkander niet teenemaal zoude konnen „ secludeeren van de Nominatien van Burgermeesteren „ en Scheepenen. Wy hebben, om tot soo een goede „ ooghwit te geraacken, voor alle andere gepræfereert „ die voorslage, die wy berigt werden ten wederzyden wel „ meest aangenaam te sullen syn, ende dien conform „ goedgevonden UE. by desen aan te schryven omme „ de nodige ordres te stellen, ten eynde het Collegie „ van Mannen van Veertigen ten spoedigsten moge „ worden geconvoceert, omme de vacante Plaatse in 't „ selve Collegie (de Plaatse in quæstie daar inne be- „ grepen) te suppleeren, ende dat deselve kennisse mo- „ ge werden gegeven, dat wy, tot bevorderinge van de

„ vrede

DOR- dat het Declaratoir van den Heere Burgemee-
DRECHT. ster de Witt was verspreid, de Heer Doll van
Ou-

„ vrede en ruste in de Regeringe aldaar, geerne sul-
„ len sien, dat d'eene helft van de vacante plaatsen
„ mogen werden gesuppleert na de genegentheid ende
„ het welgevallen van den jegenwoordig regerende
„ Burgermeesteren, ende de wederhelfte na de genegent-
„ heid ende het welgevallen van de meerderheid van de
„ jegenwoordige Mannen van Veertigen, houdende
„ daar toe nominabel, soo wel die nogh ongehuwt als
„ gehuwt mogten zyn; dat het zelve gedaan zynde
„ door UE. wyders moge werden bezorgt, dat aanstonts
„ by 't Collegie van den Oud-Rade werde geproce-
„ deert tot het doen van de Nominatie van Burgermees-
„ teren, d'eene helft na de genegentheyd ende 't welge-
„ vallen van de voorsz. jegenwoordig Regerende Bur-
„ germeesteren ende die haar uyt de Regeringe by de-
„ selve hebben gevoegt, ende de wederhelft na de ge-
„ negenthyt ende het welgevallen van die van de andere
„ zyde, ende dat ook op die wyze in de maand van
„ September naastcomende by Mannen van Veertigen
„ moge worde geformeert de Nominatie van Schee-
„ penen, te weten van ider zyde elke de helft, omme
„ uyt de voorsz. Respective Nominatien d'Electie
„ van Burgerm.n en Scheepenen sodanig gedaan
„ te werden, als wy ten meesten dienste van de Stad
„ sullen bevinden te behooren, ende dat in 't gene
„ voorsz. is van tyd tot tydt moge werden gecontinu-
„ eert tot wy den uytslag ofte Effecte van dien gesien
„ hebbende anders ten dienste ende ruste van de Regee-
„ ringe zouden mogen bevinden te behooren. Waer toe
„ ons verlatende bevelen wy UE. hier mede.

„ Erntfeste, wyze, voorsienige, zeer discreete, bezon-
„ dere goede Vrienden, in de beschermingе Godes, in
„ 't leger voor namen, den 9 July 1695. Onderstond
„ UE. goede Vriendt, ende was geteekent.

„ WILLIAM R.

„ *Onder aan de Brieff stond*

„ Burgerm.m en Regeerders der Stad Dordrecht.

„ *De superscriptie was*

„ Den Erntfesten, Wyzen, Voorsienigen, seer discreeten
„ onsen besonderen goede Vrienden

„ Bur-

Ouryk eene Verdeediging tegens het zelve, welke ook gedrukt en gelyk de vorige Stukken uitgedeeld werd; waer mede de openlyke behandelinge van dit Verschil een einde nam. Deze Verdeediging luidde dus: DORDRECHT.

Verdeediging van Mr. C. B. Doll van Ouryk, tegens het Declaratoir van den Heere Oud Burgemeester Mr. Cornelis de Witt.

WAs de Heer de Witt, maer zyn voorgeven, toen hy des Ondergeteekenden Byzondere Memorie, tot refutatie van het geposeerde door Irenophilus, gelezen had, gantsch zeer ontsticht; was hy hartelyk aengedaen en ontsteld over den inhoud van dezelve; de Ondergeteekende declareert, op zyn beurt, dat hy ten uitersten geïndigneerd is geweest, wanneer hy gelezen heeft het Declatoir, 't welk de Heer de Witt te voorschyn heeft doen komen onder dezen titel: *Declaratoir van Mr. Cornelis de Witt, in de waereld gebragt ter gelegenheid van het publiceeren van zeker Geschrift, geïntituleerd, Memorie, gedaen formeren door eenige Leden van de Regering der Stad Dordrecht, ter gelegenheid van een Geschrift, onder den verciersden naem van Irenophilus met den druk gemeen gemaekt, en vooral ter occasie van de daer achter gevoegde by-* *Verdeediging van den Heere Doll van Ouryk tegens het Declaratoir van den Burgemeester de Witt.*

„ Burgerm.ᵗᵉⁿ ende Regeerders der Stad Dortrecht.
„ (*Onderstond de volgende Authentisatie*)
„ Naar gedane Collatie jegens de origineele Missive,
„ is het vorenstaende met den selve by my ondergesz.
„ van woorde te woorde bevonden te accordeeren op
„ den 20 July 1695 (*en was onderteekent*)
„ JOHAN DE WITT.
„ Geëxtraheert uit het secreet Register der Stad
„ Dordrecht, beginnende met den jare 1695,
„ ter Secretarie aldaer berustende, accordeert
„ daer mede by my ondergesz. Secretaris der
„ voorsz. Stad op den Eersten Juny 1761.
„ JB. KARSSEBOOM."

DORDRECHT. *byzondere Memorie van Mr. C. B. Doll van Ouryk, quasi tot refutatie van het geposeerde door Irenophilus onder 't oog van 't gemeen gebragt.*

Verdeediging van den Heere Doll van Ouryk tegens het Declaratoir van den Burgemeester de Witt.

Niet, dat de reden van des Ondergeteekenden indignatie daer in bestaen heeft, dat het den Heer de Witt heeft behaegt den Ondergeteekenden na te geven, dat dezelve tegens Irenophilus zoo meesterlyk zoude hebben uitgebraekt invectives, die de Heer de Witt, als een *Apollo ex tripode* heeft gepronuntieert, niet waerdig om beantwoord te worden; met byvoeginge dat die invectives ook op hem niet konden hechten, om de laegheid, die zoo een handelwyze denoteert, en de kwaedaerdigheid, daer door tevens betoond en opengelegd.

Integendeel, zulks heeft geen klem ter waereld gehad op het gemoed van den Ondergeteekenden, om dat hy zich steeds gepersuadeert heeft gehouden, dat 'er; in zyne gansche Memorie, niet een enkel woord gevonden word, 't welk gezegd kan worden eene invective te zyn tegens Irenophilus, of liever tegens den Heer de Witt, die, naer deszelfs gewone prudentie en verrevooruitziende politie, den gefingeerden naem van Irenophilus, hem in allen opzichte zoo wel convenierende, voor eenen tyd lang tot een masque gebruikt heeft om niet bekend te worden. Ten ware men als invectives zoude moeten aenmerken dat de Ondergeteekende stout genoeg is geweest om te zeggen, dat de bedekte Schryver, Irenophilus, die vervolgens ook de Beschuldiger genoemd word, al vry onbedacht heeft ter nedergestelt, dat Mr. C. B. Doll van Ouryk bevorens formeellyk hadde verklaert dat van alle Douceurs van de Regeringe voor altoos renuntieerde; dat Irenophilus, door doen en schryven, heeft getoont, ter vermydinge van schande en oneer, in eigen persoon zich te hebben willen verbergen en schuilhouden; dat in de Memorie van Irenophilus alzins doorstraelt zyne toomelooze yver, die geene palen kent; en, eindelyk, dat het den Ondergeteekenden tot smerte strekt zich dermate te zien geprostitueerd door een bedekt Schryver, die,

zon-

zonder menagement, heeft goedgevonden zich te kittelen in het produceren van vele zoo vermetele, als indecente en van de waerheid afwykende stellingen. Dan welke uitdrukkingen, offchoon wel met een weinig pepers bestrooid, echter, naer het oordeel van den Ondergeteekenden, geenzins den hatenlyken naem van invectives verdienen; vooral niet, indien men dezelven vergelykt met de meenigvuldige schampere en laederende expressien, die 'er in het Declaratoir van den Heer de Witt voorkomen, en door hem evenwel niet erkend zullen worden invectives tegens den Ondergeteekenden mede te brengen.

DORDRECHT.

Verdeediging van den Heere Doll van Ouryk tegens het Declaratoir van den Burgemeester de Witt.

Doch het geen des Ondergeteekenden indignatie gaende heeft gemaekt, is alleen het palpabel en ontwyfelbaer oogmerk, 't welk de Heer de Witt zich, in het ontwerpen van zyn Declaratoir, tot een cynosure voor oogen gestelt en door het uitgeven van het zelve getracht heeft te bereiken.

Dit oogmerk is tweeledig; aen de eene zyde, in 't generael, om den Ondergeteekenden, die persoonlyk door den Heer de Witt aengerand word, te traduceren als iemand, die het karacter van een eerlyk man te buiten zoude zyn gegaen; en, aen de andere zyde, in 't particulier, om den Ondergeteekenden te brouilleren met den Heer Oud Burgemeester de Jongh.

Immers dat het den Heer de Witt niet zoo zeer te doen is geweest om te enerveren, ware het mogenlyk, de argumenten, die men gemaekt heeft by de Memorie, welke op den naem van eenige Leden van de Regeringe der Stad Dordrecht, die, behalven den Ondcrteekenden, negen in getal zyn, met den druk gemeen is gemaekt, als wel dat de Heer de Witt heeft voorgehad den Ondergeteekenden persoonlyk te attacqueren; zulks is evident, als geconsidereerd word, voor eerst, dat het Declaratoir van den Heer de Witt, volgens het opschrift, in de waereld gebragt is, vooral ook ter occasie van de byzondere Memorie van den Ondergeteekenden; en, in de tweede plaetse, dat de Heer de Witt, by zyn Declaratoir, den inhoud

van

DORDRECHT.

Verdeediging van den Heere Doll van Ouryk tegens het Declaratoir van den Burgemeester de Witt.

van de andere Memorie genoegzaem in 't geheel niet heeft getoucheert, veelmin dat hy het geavanceerde van stuk tot stuk opgenomen, en in eene gevoegenlyke order verhandelt zoude hebben; dat hy, ter contrarie, in dat opzicht alleen in 't wild heeft geschermt, zonder iemand te raken: dat hy zich nochtans met dat spiegelgevegt, naer 't schynt, wonder wel hebbende gediverteert, op dezen toon den aftogt geblazen heeft, dat hy oordeelde, dat een opstel van zoo een aert en natuur geen beantwoording verdiende, en dat hy daerom ook verklaerde dat hy den Opsteller van 't zelve met geen antwoord op dit zyn Opstel rescontreren zoude.

De Ondergeteekende, hier een kleine uitstap doende, vraegt aen den Heer de Witt, waerom valt hy eeniglyk, indien hy zich verbeeldde meerdere byzonderheden te konnen inbrengen, zoo ongefundeerd, op de periode, in welke op *pag.* 10 [hier voren bladz. 740,] de tien Leden van de Regeringe hebben gestelt dat, by de aenkomst van wylen zyne Hoogheid, glor. ged., tot het Stadhouderschap, geene jongere Leden boven ouderen in het Burgemeesterschap verheven stonden. Willende doen voorkomen, als of men Onwaerheden hadde gestelt, en daer toe interpreterende zeer verkeerdlyk dezelve periode, als of daer van de meening geweest was, dat voor dien tyd niet nu of dan een jonger Regent eerder dan een ouder tot het Burgemeesterschap zoude zyn verheven geweest; daer, nochtans, de eenvoudige meening is, dat op dien tyd, wanneer wylen zyne Hoogheid, glor. ged., Stadhouder wierd, geene jonger Leden boven ouderen, die nog geen Burgemeester waren, verheven stonden. Deze meening is klaer in den samenhang en in de geheele Memorie te vinden; en welke meening door Onpartydigen ook aldus is opgevat geworden; en heeft niet wel anders konnen worden opgevat, dewyl aldaer niet gesproken wierd van 't gene voor dien tyd was voorgevallen, maer van den stand der twee Classen op dien tyd. Het is middagklaer dat men met deze periode heeft willen doen zien, dat wylen

zy-

zyne Hoogheid op dien tyd alles eguael vond, als iets opmerkenlyk, en dus ook seldzaems.

Dor-drecht.

Verdedi-ging van den Heere Doll van Ouryk te-gens het Declara-toir van den Bur-gemeester de Witt.

Al wat dan de Heer de Witt, met betrekkinge tot de gemelde periode, en tot de geheele Memorie, voor den dag heeft gebragt, nog geene drie bladzyden in Folio uitmaekt, daer hy, tot pretense wederlegginge van des Ondergeteekenden byzondere Memorie, ten minsten vier gelyke bladzyden besteed heeft, onaengezien de byzondere Memorie maer iets meer, dan twee zulke bladzyden, beslaet, en dat, daerentegen, de eerstgenoemde Memorie vry volumineus, en zelfs byna vierentwintig bladzyden van het eigen formaet groot, is.

Trouwens wie kan 'er aen twyfelen, die, boven dat alles, ook de contenue van het Declaratoir zelve, in reguarde van des Ondergeteekenden byzondere Memorie, naergaet, of de Heer de Witt heeft het persoonlyk op den Ondergeteekenden gemunt gehad; en wel ten dien effecte, dat hy heeft getracht den Ondergeteekenden (gelyk gezegd is) te traduceren als iemand, die het karacter van een eerlyk man te buiten zoude zyn gegaen.

Of kan met dat karacter gecompasseerd worden het gedrag, 't welk de Heer de Witt den Ondergeteekenden toeschryft, wanneer hy zegt gezien en door de lectuur bevonden te hebben, dat de Opsteller van deze byzondere Memorie ('t zyn de eigen woorden van den Heer de Witt) alle menschelyke liefde eensklaps schynt te hebben uitgeschud, met voor het publiek te hebben durven vertoonen dat hy van zich zelf heeft kunnen verkrygen van, op verkeerde gronden, een oud en venerabel Heer Regent, thans oud Burgemeester zynde, en die niet alleen de hoogachting van de geheele waereld verdient; maer die ook by alle de Mede-Leden dezer Stads Regeringe, en by de gansche Burgerye, voor een eerlyk Regent en man bekend staet; ja van zoo een eerlyken imborst en karacter, dat hy volkomen buiten staet is om, willens en wetens, leugentael te kunnen voortbrengen, zich te kunnen misgrypen omtrent het voor-

dra-

DORDRECHT.

Verdeediging van den Heere Doll. van Ouryk tegens het Declaratoir van den Burgemeester de Witt.

dragen van waerheid, en het plegen van trouwe in zynen handel en wandel, tot zoo verre te traduceren en in zyn qualiteit en karacter *publice* te lederen, en voor alle de Leden der Regeringe, en voor de gansche Burgerye dezer Stad, trachten suspect te maken, even eens als of hy Heer Oud Burgemeester, in eene afgelegde Commissie, door de Heeren zyne Mede Burgemeesteren in der tyd, in zyne qualiteit en karacter van Præsident Burgemeester, aen hem in Burgemeesters Kamer solemneellyk opgedragen, by zyn gedaen Raport, niet naer waerheid en trouwe zoude hebben gehandelt. Welk gedrag van den Ondergeteekenden, in dier voege met zwarte verwen by den Heer de Witt afgeschilderd, door den Heer de Witt dan verder zoodanig word beredeneerd, als of het zeker was, voor eerst, dat de Ondergeteekende den Heer de Jongh op de zoo even gemelde wyze zoude hebben getracht suspect te maken, niet slegts op verkeerde gronden, gelyk reeds in de aengehaelde periode uit het Declaratoir van den Heer de Witt gezegd word, neen maer zelfs ook tegens zyn eigen beter weten aen; ten tweeden, dat de Ondergeteekende, offschoon in zyn gemoed van de Onwaerheid van zyn voorgeven overtuigd zynde, des niettemin den Heer de Jongh zoude hebben aengewreven, dat dezelve, willens en wetens, en dus niet by abuis of manquement van geheugen, neen maer met opzet en ter kwader trouwe, in de Vergadering van Heeren Burgemeesteren der Stad Dordrecht, een valsch en leugenachtig Raport had gedaen; en, ten derden, dat de Ondergeteekende, mede tegens zyn eigen beter weten aen, den Heer de Jongh, in qualiteit als Præsident Burgemeester, naer de uitdrukking van den Heer de Witt, een dementie gevende, zulks zoo veel te zeggen zoude zyn, als zoo een Heer Præsident Burgemeester ('t zyn wederom de eigen woorden van den Heer de Witt) bedektlyk te willen beschuldigen, en dat wel, 't geen zeer verre gaet, voor 't oog van 't publiek, van Meineedigheid.

Kan

Kan dat alles, vraegt de Ondergeteekende, nogmaels, met het karakter van een eerlyk man worden gecompasseerd? Die daer op adfirmatief zoude willen antwoorden, meent de Ondergeteekende dat een pervers idéé hebben zoude van een eerlyk man en deszelfs karakter; en hy vertrouwt, integendeel, met fiducie, dat alle brave en cordate lieden, die het hart wel geplaetst hebben, van geen ander begrip kunnen zyn, dan dat zyne handelwyze, zoo als die door den Heere de Witt, in maniere voorschreven, afgeschilderd en verder beredeneerd is, *e diametro* aen het karakter van een eerlyk man is geopposeerd, en dat hy zich, mitsdien, naer waerheid, en tevens ook niet te sterk, heeft geëxpliceert, wanneer hy gezegt heeft dat de Heer de Witt hem heeft getracht te traduceren als iemand, die het karakter van een eerlyk man te buiten zoude zyn gegaen. DORDRECHT. *Verdediging van den Heere Doll van Ouryk nopens het Declaratoir van den Burgemeester de Witt.*

En wat betreft, dat de Heer de Witt in 't particulier gebuteert heeft den Ondergeteekenden met den Heere de Jongh te brouilleren; dit volgt van zelf uit het gepræmitteerde; in consideratie dat de Heer de Witt niet zal willen ontkennen, dat zyn toeleg geweest is den Heer de Jongh te doen gelooven dat de Ondergeteekende, in opzichte tot den Heere de Jongh, wel zeker zoodanige personaedje gespeelt had, als de Heer de Witt by zyn Declaratoir den Ondergeteekenden heeft doen spelen. Maer hoe kon de Heer de Jongh dat gelooven, of dezelve moest, te gelyk, den Ondergeteekenden aenzien voor een man, die niet waerdig was dat de Heer de Jongh met hem langer eenige vriendschap hield. En dus moest de Heer de Jongh, zoo ras hy aen het Declaratoir van den Heere de Witt crediet gaf, even daerom aenstonds alle vriendschapsbanden met den Ondergeteekenden verbreken, en hem houden voor zynen gedeclareerden vyand.

Hier komt by, dat de zaek als zaek, waer over des Ondergeteekenden byzondere Memorie geroulleert heeft, den Heere de Witt eigenlyk niet concerneerde, neen maer, in allen gevalle, van dien

DORDRECHT.

Verdeediging van den Heere Doll van Ouryk nopens het Declaratoir van den Burgemeester de Witt.

aert was, dat zy, des noods, alleen tusschen den Heere de Jongh en den Ondergeteekenden te demelleren stond. Doch wat doet de Heer de Witt? Hy neemt, *quasi vero* als een beschermer der verdrukte Onnozelheid, het zwaerd op voor den Heere de Jongh, dien hy, naer zyne chimerieke denkbeelden, waent door den Ondergeteekenden beledigd te zyn, en derhalven bemoeit hy zich met eens anders affaires buiten eenige necessiteit; ja, dit doet hy (gelyk nu gebleken is) op die manier, dat hy den Ondergeteekenden, voor de oogen van den Heere de Jongh, als deszelfs gedeclareerden vyand afmaelt. En, bygevolge, zoo men het werk van dezen kant beschouwt, is 't nog des te meer manifest en notoir, dat de Heer de Witt daer op uit is geweest, om een hevig vuur van twist en oneenigheid te stoken en aen te blazen tusschen den Heere de Jongh en den Ondergeteekenden, nademael hy anderzins de defensie van den Heere de Jongh, waer toe hy niet geroepen wierd, veel minder verpligt was, voor den Heere de Jongh zelven zoude hebben overgelaten.

Of was de Heer de Jongh zelf daer toe niet capabel? Dit zal de Heer de Witt niet willen of durven zeggen. En indien de Heer de Witt zulks al eens denken mogt, zoo weet de Ondergeteekende, by ondervindinge, dat de Heer de Witt dan aen de capaciteit van den Heere de Jongh grootlyks te kort doet; waerom de Ondergeteekende, in dat geval, hier met reden van applicatie zoude kunnen maken het bekende zeggen

Non tali auxilio nec defensoribus istis
Tempus eget.

Zie daer het tweeledig oogmerk van den Heere de Witt, waer over de Ondergeteekende, by de lecture van het Declaratoir van dien Heere, geïndigneerd is geweest, en welk oogmerk hy, vervolgens, na rype deliberatie, geoordeelt heeft in 't publiek te moeten tegengaen.

Tot dat einde vat de Ondergeteekende de pen op. Is dezelve zoo wel niet versneden als de pen van den Heere de Witt, en was de Ondergeteekende daer-

daerom zoo promt niet in staet om zyne gedachten, gelyk de Heer de Witt, by deszelfs Declaratoir, ten aenzien van des Ondergeteekenden byzondere Memorie gedaen heeft, in eene zoo gepaste order, zoo kort en zoo bondig, maer nietteniin zoo duidelyk en zoo klaer, en tevens zoo cierlyk, zoo kunstig, zoo galant, en met zulke ronde periodes, die een ieder, om derzelver vloeibaerheid en de nette aeneenschakeling, admireren moet, uit te drukken en op 't papier te stellen; de Ondergeteekende zal zich deswegens troosten met de woorden, die genoegzaem tot een spreekwoord geworden zyn:

DORDRECHT. *Verdeediging van den Heere Doll van Ouryk nopens het Declaratoir van den Burgemeester de Witt.*

Non cuivis homini contingit adire Corinthum.

Terwyl de Ondergeteekende zich, inmiddels, echter, zoo hy meent, niet ten onrechte, flatteert dat het eene generale approbatie vinden zal, dat hy het Declaratoir van den Heere de Witt niet onbeantwoord laet. Want wie is 'er, die uit het tot hier toe gededuceerde niet al opmaekt dat de Ondergeteekende, anders doende, niet betrachten zoude het gunt een man van Eer aen zich zelven verschuldigd is? Een man van Eer toch mag het niet onverschillig zyn dat men hem in zynen goeden naem aentast; integendeel, zoo dat geschied, moet hy zich met allen ernst daer tegens verzetten, en hy moet, tot conservatie van zynen goeden naem, in 't werk stellen zoodanige middelen, als de natuur der zake, waer door zyn goede naem geschonden word, aen de hand geeft, zonder dat hy zich hier van door eenigerhande inzichten mag laten aftrekken, of hy is lafhartig. Ja, dat meer is, die zelfde grondbeginzelen hebben ook plaets omtrent de Memorie van iemands Voorouderen, indien dezelve word gehoond. Immers indiervoege oordeelen over dit een en ander alle die genen, die wel denken. En de Ondergeteekende vertrouwt, overzulks, met reden, dat vooral de Heer de Witt, ten dezen respecte, *in thesi*, van geen ander gevoelen zyn zal.

Maer laet de Ondergeteekende tot het essentieelste, daer het althans inzonderheid op aenkomt, o-

DORDRECHT.

Verdeediging van den Heere Doll van Ouryk nopens het Declaratoir van den Burgemeester de Witt.

vergaen, en nu een weinig nader aentoonen,

Eerstelyk, dat het niet te præsumeren is, dat hy eenige de minste intentie gehad zoude hebben om den Heere de Jongh te willen laederen.

En, wyders, dat hy dien Heer ook in geenen deele gelaedeert heeft; men laet staen dat hy den zelven zoude hebben gelaedeert op eene zoo verregaende wyze, als de Heer de Witt voorgeeft.

Want, beide de poincten door den Ondergeteekenden ten genoegen van den onpartydigen Lezer betoogd zynde, zal een ieder ligtelyk begrypen, dat het tweeledig oogmerk van den Heere de Witt, te voren gedetailleerd, geheel en al is verydeld en te leur gesteld.

Wat het eerste aengaet, te weten dat het niet te præsumeren is, dat de Ondergeteekende eenige intentie gehad zoude hebben om den Heere de Jongh te willen laederen, daer van moet elk een wezen geconvinceerd, zoo haest hy slechts acht geeft, aen de eene zyde, op den persoon van den Heere de Jongh, en, aen de andere zyde, op het gedrag van den Ondergeteekenden.

Vraegt men den Heere de Witt, wie de Heer de Jongh is? De Heer de Witt maekt van hem een zeer favorabel pourtrait, 't welk de Ondergeteekende vastelyk gelooft dat alzoo ter goeder trouwe en uit overtuiginge des gemoeds door den Heere de Witt gedaen word; want verre zy het van den Ondergeteekenden te willen denken dat dit pourtrait zynen oorsprong aen pluimstrykerye verschuldigd zoude zyn. De Ondergeteekende weet daer toe te wel hoe afkeerig de Heer de Witt van dat gebrek dezer bedorven eeuwe is, speciael ten reguarde van iemand, die de Heer de Witt onder het getal van zyne Vrienden telt, gelyk den Heer de Jongh; en dat de Heer de Witt begrypt *assentationem non modo amico, sed ne Libero quidem dignam esse, ideoque sic habendum, nullam in amicitiis pestem esse majorem, quam adulationem, blanditiam, assentationem.* Zoo dat de Heer de Jongh dan, naer de ongeveinsde opinie van den Heere de Witt, wiens eigen woorden de Ondergeteekende hier repe-

peteren zal, is een oud en venerabel Heer Regent, die niet alleen de hoogachting van de geheele waereld verdient, maer die ook by alle de Mede-Leden dezer Stads Regeringe, en by de gansche Burgerye, voor een eerlyk Regent en Man bekend staet; ja van zoo een eerlyken imborst en karakter, dat hy volkomen buiten staet is om, willens en wetens, leugentael te kunnen voortbrengen, zich te kunnen misgrypen omtrent het voordragen van waerheid en het plegen van trouwe in zynen handel en wandel. En alle deze loffelyke qualiteiten wil ook de Ondergeteekende zeer gaerne in den Heere de Jongh erkennen, gelyk hy mitsdien openlyk, by deze, declareert, dat hy den Heer de Jongh voor den zoodanigen altyd gehouden heeft, en nog houd; kunnende zelfs des Ondergeteekenden byzondere Memorie tot een blyk verstrekken hoe de Ondergeteekende, by het ontwerpen van dezelve, op 't subject van den Heere de Jongh gedacht heeft, in consideratie dat hy in de gemelde Memorie heeft geprotesteert van de achtinge, die hy voor den Heere de Jongh had; en dat hy aenstonds daer op den Heere de Jongh, nevens zich zelven, in eenen gelyken graed van geloofwaerdigheid heeft gestelt, met byvoeginge, in 't vervolg, dat de Heer de Jongh minder, dan anderen, van præoccupatie tegens hem te verdenken was.

DORDRECHT.

Verdeediging van den Heere Doll van Ouryk nopens het Declaratoir van den Burgemeester de Witt.

Dit zoo zynde, laet de Ondergeteekende zeer gerust aen het oordeel van alle onzydige menschen over, of men, derhalven, wel schyn of schaduwe van præsumtie vinden kan, dat hy van intentie zoude zyn geweest om den Heere de Jongh te willen laederen, en of niet, veeleer, het tegengestelde daer van uit de vorenstaende omstandigheden doorstraelt; vermits het absoluit contradictoir is, dat men intentie zoude gehad hebben om een ander te willen laederen; en dat men in het zelfde tydstip, met relatie tot den genen, dien men laederen wilde, zoodanig gedrag zoude hebben gehouden, en daerenboven, naderhand, nog, in faveur van 't voorwerp zyner belediginge, zulk een Declaratoir doen, als het gedrag, 't welk door den Ondergetee-

DORDRECHT. *Verdeediging van den Heere Doll van Ouryk nopens het Declaratoir van den Burgemeester de Witt.*

teekenden by zyne byzondere Memorie, met relatie tot den Heere de Jongh, invoege voorschreven, gehouden is, en het Declaratoir, 't welk hy in faveur van dien Heer hier bevorens heeft gedaen.

Maer wat behoeft de Ondergeteekende zich zoo lang te occuperen met een betoog van zyne præsumtive intentie? daer hy, zoo klaer als het licht op den helderen middag aen den hemel schynt, demonstreren kan, dat hy den Heer de Jongh in geenen deele heeft gelaedeert, veelmin op eene zoo verregaende wyze, als de Heer de Witt by zyn Declaratoir heeft getracht het publiek te imbueren.

Dan, alvorens dat poinct by de hand te nemen, vind de Ondergeteekende, tot beter verstand van het geen hy daeromtrent zal moeten avanceren, noodig dat hy vooraf examinere, niet alleen waer in het geraporteerde van den Heere de Jongh, zoo als het zelve vervat is in de Bylage (*), die de Heer de Witt, toen nog vermomd door middel van den gefingeerden naem van Irenophilus, achter de Memorie, by hem onder dien naem uitgegeven, heeft doen drukken, en aen 't publiek gecommuniceert *sub* No. 6, van de Aenteekening, by den Ondergeteekenden nopens het aen hem voorgekomene gehouden (†), en van het gene hy in conformité

(*) Deze Bylage word aldus gequalificeerd: *Extract uit het Register der Resolutien van de Ed. Groot Achtb. Heeren Regerende Burgemeesteren der Stad Dordrecht, genomen op Maendag den* 30 *Augustus* 1756. [Zie hier voren bl. 687 in de *Aent.*]

(†) „ *Aenteekening van zekere Conversatie met en ten* „ *huize van den Heere Burgemeester A. de Jongh,* „ *op den* 23 *Augustus* 1756, *des namiddags ten* „ *drie uuren, door my gehad, getrouwlyk, aenstonds naer myne thuiskomste, gehouden.*

„ Het was even voor de Maeltyd, dat de Heer de „ Jongh, ten mynen huize, door zynen Dienaer, liet „ vragen of des namiddags my konde spreken; waer„ op ik den Dienaer persoonlyk ten antwoord gaf, dat „ ik my ten drie uure zoude vervoegen ten huize van „ zyne Wel Ed. Gestr.

uité van dezelve Aenteekeningen by zyne byzondere Memorie ter nedergestelt heeft, verschilt neen, maer ook waer in de gemelde Aenteekeningen

DORDRECHT.

Verdeediging van den Heere Doll van Ouryk nopens het Declaratoir van den Burgemeester de Witt.

„ Alweer, gekomen, in 't Voorsalet gebragt, en zyne Wel Ed. Gestr. by my zynde gekomen, heeft de Heer de Jongh zeer familiaer en vriendelyk my gerecipieert, en aenstonds daer op voorgehouden de verlegenheid, in welke Heeren Burgemeesters zich bevonden, ter zake van gebrek aen stoffe, onder de Leden van de Vroedschap, tot het formeren van eene Nominatie en eligeren van Schepenen, vermits vele anders nominabele en eligibele Heeren elkander door te Naverwantschap secludeerden; en, dierhalven, verzocht zyne Wel Ed. Gestr. my vriendelyk en ernstig ik wilde my nog ditmael tot Schepen laten eligeren.

„ Ik heb daer op rondborstig en decent geantwoort, dat deze zwarigheid of verlegenheid, ruim vyf maenden geleden, by my was voorzien, en even daerom, schoon strydig aen myn voornemen, al in de gepasseerde maend April, my had geadresseert aen den Heere Burgemeester Karsseboom, en myn persoon aengeboden om tot Schepen te worden gesurrogeerd by 't Gerecht, in plaetse van den Heere *G. Belaerts*, Heere van Blokland, op wien de Commissie in de Gecommitteerde Raden was geconfereerd, om dat als dan maer behoefde te fungeren tot Michaëlis 1756; en dat de Heer Karsseboom aenstonds my hier op hadde geantwoort D. zal het wezen, en in September zal 'er stof genoeg zyn om u te bevryden. Dat ik hier in had berust, en oordeelde door myne weigeringe althans te zyn buiten reproche; te meer, alzoo 'er, van tyd tot tyd, zoo veel aenleiding wierd gegeven tot deze verlegenheid, door de Aenstellinge van Schepenen of Vroedschappen, die in Consanguiniteit of Affiniteit elkander zoo na bestaende waren, in zoo verre zelfs, dat hier over bedenkelykheid konde worden opgevat; doch dat zekerlyk hier door op de verdere Leden van de Vroedschap, niet zynde in dit geval, steeds moest incumberen de last om, in plaetse van die gesecludeerden, het Rechters-Amt te moeten waernemen; dat dit my toescheen te zyn gansch onbillyk omtrent Leden

 „ van

DORDRECHT. gen en het geraporteerde van den Heere de Jongh met elkander overeenstemmen.

De

Verdeediging van den Heere Doll van Ouryk nopens het Declaratoir van den Burgemeester de Witt.

" van een Lichaem, die eguael in Lasten en Douceuren, naer myne opinie, behoorden te worden behandeld; en dat het niet onvoegzaem zoude zyn hier op, by vervolg van tyd, wat attentie te adhiberen; vooral in eene Regering, als deze, die, schoon uit Veertig Leden bestaende, om gemelde reden, telkens gebrek had van stoffe tot Schepenen.

" Ik heb, wyders, gezegt dat, sedert Michaëlis 1736 tot Michaëlis 1753 ingesloten, had gefungeert als Schepen viermael, en telkens twee volle jaren, byzonder driemael in tien jaren tyds, en gevolglyk acht complete jaren te zamen.

" Dat was geweest acht jaren Burger-Kapitein, en in die qualiteit moeten doen de Opschryving van de Tauxabele Stads Inwoneren tot het formeren van het Quohier voor 't Personeel, en dat in vier byzondere Wyken.

" Dat vier jaren had gefungeert als Weesmeester, daer onder twee gratis; dat in den jare 1747 my was opgelegd, nevens de Heeren *O. Repelaer* en *Ph. van den Brandeler*, de Commissie ter bezorginge van al 't noodige voor de Festoijering van zyne Hoogheid, den Heere Stadhouder, den 5 Juny volbragt.

" Dat was belast geweest met de Commissie ter Resumtie en Redres van de extreem vervallen Finantie-Zaken van de Diaconie-Armen.

" Als mede met de Commissie tot den Ontfang der Liberale Gifte, nevens andere Heeren, in de jaren 1747 en 1748, en daer in met een zonderlingen arbeid had waergenomen het Boekhouderschap, en gevolgen.

" En, onder meer Lasten van minder bezwaer, ook met de Tauxatie van de Ingezetenen wegens het Remplacement voor de afgeschafte Pagten.

" Al het welk had waergenomen sedert 1736 tot 1756, zonder van wegen de Regering eenig Douceur voor myn persoon of Familie te hebben genoten, en, nu hebbende bereikt zestig jaren ouderdoms, ook uit dien hoofde, nevens het bygebragte, vermeinde my te mogen dispenseren van den last van 't Schepenschap; te meer, alzoo, in plaetse van eenig

" ge-

De convenientie, die 'er tusschen dat een en ander gevonden word, bestaet hoofdzaeklyk daer in, dat

DORDRECHT. *Verdeediging van den Heere Doll van Ouryk nevens het Declaratoir van den Burgemeester de Witt.*

„ genot, men my, als ik de laetstemael Schepen was,
„ hadde gedegradeert het tweede jaer, door de Electie
„ van een Heer even boven my in rang, als hebbende
„ het eerste jaer geweest Præsident van 't Gerecht;
„ eeniglyk, om dat ik had moeten tegengaen een Beroep by den Kerkeraed van zeker Regent tot Ouderling, buiten zyn wil en kennisse gedaen, waer over aen 't Gerecht geklaegd zynde, terwyl het vuur van tweespalt wierd aengeblazen tusschen dit Collegie en den Kerkeraed, ik vele onaengename Conferentien, als Oudste Commissaris, met Gecommitteerden van den Kerkeraed, had moeten bywonen; en voor welke devoirs, tot maintien van hunner Ed Gr Achtb: gezag, pligtshalven geadhibeerd, men my invoegen voorschreven had behandelt; ik van toen af hadde voorgenomen nooit weder als Schepen te zullen of willen fungeren, en zulks ook by het defungeren Michaëlis 1753 had gedeclareert.

„ Ik heb hier by gevoegt, om dit myn gezegde te presteren, dat de Heer *van Hoogeveen*, schoon ouder in rang, even als ik, maer viermael in de Schepensbank hadde gezeten, en te dezer tyd egual met my stond tot de Nominatie en Electie, en, myns oordeels, geen meerder recht bezat om hier van zich te excuseren.

„ Dat de Heer Burgemeester de Jongh ook wist hoe, door gepleegde directien, zoo binnen als buiten de Stad, aen het Hof bereids drie Heeren, jonger in rang, waren bevorderd en boven my gesteld in de Consulaire Digniteit.

„ Hier op heeft welgemelde Heer de Jongh, alleen met een Complimentje, in generale termen, zonder eenigzins zich in te laten, blyven inhæreren het verzoek van Burgemeesteren, en het zyne in 't byzonder, met vriendelyke en persuasive raisonnementen, om my te engageren, en niet duister ingericht om den Heer *van Hoogeveen* te excuseren; echter daer by voegende, dat Heeren Burgemeesters maer onlangs kennis hadden gekregen van myne aenbiedinge, in April gedaen, en toen zoo wel als nu my gaerne zouden hebben willen vrylaten; maer

DORDRECHT.

Verdeediging van den Heere Doll van Oqryk nopens het Declaratoir van den Burgemeester de Witt.

dat 'er, in de maend Augustus van den jare 1756, tusschen den Heere de Jongh en den Ondergetee-ken-

„ dat het gebrek aen stof thans de Heeren bragt in „ de verlegenheid, en daerom sterk op my aendrong, „ ik wilde my nog ditmael de Electie tot Schepen la-„ ten welgevallen, en dat, had men bevorens dit kon-„ nen voorzien, ik zekerlyk op myne aenbieding in „ April zou zyn gesurrogeerd geworden. Dat, belan-„ gende den Heere *van Hoogeveen*, zyne Wel Ed. Gestr. „ konde zeggen dat die iterative malen zich had ge-„ declareert, uit hoofde van de Regeringe, geene „ Douceurs of Voordeel begeerde, en ook daer van gee-„ ne Lasten wilde op zich nemen.

„ Ik heb daer op geantwoort, dat van dit Declara-„ toir van den Heere *van Hoogeveen* geen directe ken-„ nisse had; maer, onder correctie, vermeinde dat, „ zoo lang als wy beide waren in de Regeringe, ook „ alzins eene eguale behandeling in dezen behoorde „ stand te grypen; doch dat, om condescendance voor „ Heeren Burgemeesteren te betoonen, my gereedlyk „ aenbood, ten einde hunne Ed. Groot Achtb. uit de „ bygebragte zwarigheid te helpen redden, indien „ gemelde Heer *van Hoogeveen* kon worden gedispo-„ neerd om met zyne Ed. hier over te loten, met ver-„ zekeringe dat, viel, onverhoopt, het lot op my, „ ik zoude bereid zyn als Schepen te fungeren.

„ Op dit myn voorstel heeft de Heer de Jongh zich „ al mede niet gelieven uit te laten; maer my op „ nieuws geobjicieert, dat de Heer van *Hoogeveen* af-„ zag van Baten en Lasten, en daerom by dezen niets „ te doen was; en vergde my, vervolgens, al vry sterk „ af, dat, wilde ik vry zyn, ook gelyke verklaring „ doen moest.

„ Ik heb, wat yveriger hier over wordende, twee-„ ledig geantwoort, dat, zoo het was de intentie van „ Heeren Burgemeesteren, zoo als te zyn my voor-„ kwam, om my willens of onwillens het Schepenschap „ te obtruderen, Io. ik dan was geresolveerd myne „ Vroedschapsplaets te quiteren, en die immediaet te „ zullen gaen stellen ter dispositie van hare Koningly-„ ke Hoogheid, om dus, door die daed, te toonen „ af te zien van alle Douceuren en Lasten van de Re-„ geringe, en in diervoege gelyk Declaratoir faciel kon

„ doen.

kenden is geweest eene Conversatie, welke tot onderwerp gehad heeft de Electie van den Ondergeteeke-

Dordrecht.

Verdediging van den Heere Dell van Oweryk nopens het Declaratoir van den Burgemeester de Witt.

" doen. IIdo. Doch dat ik nogmaels my aenbood te zullen " subjecteren aen het Lot met den Heere *van Hoogeveen*, schoon moedeloos zynde geworden.

" Hier mede is afgeloopen deze Conversatie met den " Heere Burgemeester de Jongh, afzonderlyk tusschen " vier oogen, en ten zynen huize, op den 23 Augustus 1756; en daer op, naderhand, gevolgd de Nominatie tot Schepenen, ingaende Michaëlis 1756, " geformeerd 14 September, waer op ik ben gesteld " met de meeste stemmen, ten getale van dertig.

" Middelerwyl heeft de Heer Oud-Burgemeester " . . . my gecommuniceert dat van de vorenstaende " Conversatie Aenteekening was gehouden in Burgemeesteren-Kamer, en daerom my raedde, dat ik my " weder zoude vervoegen ten huize van den Heere de " Jongh, om aldaer myne gedane verklaring wat nader " aen zyne Wel Ed. Gestr. te gaen expliceren, zoo ben " ik, op den 10 September 1756; aldaer ook weder " verschenen, en heb ik zyne Wel Ed. Gestr. genoegzaem woordlyk gezegt, dat, tot wegneminge van " allen twyfel, met aflegginge van een Compliment van " Dankzegginge, dat men my had gelieven te excuseren van 't Schepens-Amt, ik my verpligt oordeelde " in 't byzonder zyne Wel Ed. Gestr. te komen verklaren, indien myne bevorens gebruikte uitdrukkingen " overeenkomstig de ware meening niet mogten wezen " opgevat en overgebragt, dat ik gansch vriendelyk verzogt dezelven geenzins te willen aenzien en opnemen als eene directe Renuntiatie van Beneficien, " aen de Regeringe annex; en vooral niet gelykformig aen dat, 't gene door zyne Wel Ed. Gestr. bevorens gezegd was door den Heere *van Hoogeveen* " te zyn gedaen, om dat, ik Familie hebbende, die " daed onverantwoordenlyk voor my zoude zyn.

" De Conversatie, op den 26 Augustus 1757, met " den Heere de Jongh op dit subject gehouden, en " om my tot het zelfde te permoveren, gestrekt hebbende, heeft enkel gerouleert over de zelfde zwarigheden, waer in Burgemeesters zich weder bevonden, " en om my te adhorteren dit jaer Schepen te willen " worden.

" Ik

DORDRECHT. *Verdeediging van den Heere Doll van Ouryk nopens het Declaratoir van den Burgemeester de Witt.*

teekenden tot Schepen der Stad Dordrecht voor de twee aenstaende jaren; dat de Heer de Jongh, in die Conversatie, den Ondergeteekenden heeft getracht te persuaderen dat, dezelve, by de voor handen zynde Verkiezinge, tot Schepen geëligeerd wordende, zich zulks wilde laten welgevallen, en het Schepenschap aennemen; maer dat de Ondergeteekende hier op een declinatoir antwoord aen den Heere de Jongh gegeven, en by die gelegenheid met hem gesproken heeft over de Lasten, die hy als Regent ondergaen had; dat de Ondergeteekende, daerbenevens, ook heeft gedeclareert dat, ingevalle hy wederom tot Schepen geëligeerd mogte worden, hy als dan zyne Vroedschapsplaets zoude quiteren; dat ondertusschen alle de devoiren, die de Heer de Jongh aengewend heeft om den Ondergeteekenden over te halen, ten einde dezelve voor die reize nog eens het Schepenschap aennemen wilde, niet anders hebben te weeg kunnen brengen, dan alleen dat de Ondergeteekende heeft geproponeert dat 'er tusschen den Heer *van Hoogevaen* en hem over het Schepenschap geloot zoude worden; met byvoeginge, dat, de zaek door 't lot ten zynen nadeele wordende gedecideerd, hy, in dat geval, het Schepenschap zoude aennemen: maer dat de Heer de Jongh, om deze Propositie tegens te gaen, den Ondergeteekenden te gemoet heeft

„ Ik heb, met alleguatie van sommige voormaels „ bygebragte klagten en redenen, al weder my hier „ van afkeerig getoont; en, om dat men geen reflectie „ altoos op myne redenen van bezwaer had gelieven „ te nemen, gezegt dat ik, de Lasten van de Regeringe „ te dragen moede zynde zonder eenige Baten, zoo „ nederig, als vriendelyk, verzogt dat men my niet „ weder Schepen wilde maken en een weerzin had van „ 't Rechter-Amt.

„ Den 13 September 1757 ben ik al wederom op de „ Nominatie gesteld tot Schepenen, ingaende Micha- „ ëlis 1757, met de meeste en wel vierendertig stem- „ men; gelyk al wederom den 9 September 1760.

„ C. B. DOLL VAN OURYK."

heeft gevoert, dat de Heer *van Hoogeveen* zich te voren reeds verklaert had dat hy, uit hoofde van de Regeringe geene Douceurs of Voordeelen meer voor zich begeerde, of wel, het gunt op 't zelfde uitkomt, dat hy daer van afzag, en bedankte voor alle de Douceuren en Voordeelen, waer van hy anders als Regent zoude kunnen profiteren; en dat den Heer *van Hoogeveen*, derhalven, ook niet konde worden gevergd eenige Lasten van de Regeringe op zich te nemen. Kunnende van dat alles *ad oculum* consteren uit vergelykinge van de bovengemelde Bylage van den Heere de Witt met de Aenteekeningen van den Ondergeteekenden.

DORDRECHT. *Verdeediging van den Heere Doll van Ouryk nopens het Declaratoir van den Burgemeester de Witt.*

Welke Aenteekeningen nu, integendeel, zoo wel al des Ondergeteekenden byzondere Memorie, van het geraporteerde van den Heere de Jongh differeren in de navolgende opzichten. Voor eerst, dat, daer de Heer de Jongh heeft geraporteert dat de Converfatie, waer van gewag is gemaekt, tusschen hem en den Ondergeteekenden voorgevallen zoude zyn aen des Ondergeteekenden huis, de Ondergeteekende, integendeel, by zyne byzondere Memorie, overeenkomstig met zyne Aenteekeningen, heeft te kennen gegeven dat hy de gementioneerde Converfatie gehad en gehouden had, geenzins ten zynen huize, maer wel ten huize van den Heere de Jongh. In de tweede plaetse, dat de Ondergeteekende daer inmediaet heeft bygevoegt dat dezelve, na pligtsplegingе, was aengevangen en geëindigd zonder mentie van Qualificatie; daer de Heer de Jongh, ter contrarie, heeft geraporteert, dat hy, toen Præsiderende Burgemeester, aen den Ondergeteekenden gecommuniceert zoude hebben (*) dat hy Heer Præsiderende Burgemeester, indirect en van ter zyde, geinformeerd was dat de Ondergeteekende zeer te onvrede zoude zyn dat zyne Ed. (zoo luid het Ra-

(*) Zie hier voren, bl. 687, in de *Aent.*

DORDRECHT.

Verdediging van den Heere Dall van Ouryk nopens het Declaratoir van den Burgemeester de Witt.

Raport) op de Nominatie van Schepenen was gesteld, om daer uit wederom als Regerende Schepen geëligeerd te worden, en te gelyk zoude hebben gedeclareert dat, indien zyne Ed., onverhoopt, als Schepen zoude mogen worden geëligeerd, als dan deszelfs Vroedschapsplaetse zoude quiteren en nederleggen; en dat hy Heer Præsiderende Burgemeester, zulks gebragt hebbende ter kennisse en deliberatie van Heeren Regerende Burgemeesteren, hunne Ed. Gr. Achtb. hem Heer Præsiderenden Burgemeester hadden verzocht en gequalificeert, om den Ondergeteekenden daer over in persoon te onderhouden, en, ingevalle dezelve informatien conform de waerheid mogten zyn, als dan den Ondergeteekenden van dat voornemen te dehorteren, en, integendeel, den Ondergeteekenden te persuaderen om zich, ten minsten voor deze eene reize, ingevalle de Ondergeteekende tot Schepen mogte worden geëligeerd, zulks te laten welgevallen. En, eindelyk, ten derden, dat de Ondergeteekende, by zyne byzondere Memorie, heeft geposeert dat hy, in de meergemelde Converſatie, tegens den Heer de Jongh, en wel niet eerder, dan na sterk gedrongen en daer toe als geperst te zyn geweest, gezegt had dat, wilde men hem op dien tyd opdringen om als Schepen al weder te fungeeren, hy ook dan geresolveerd was om zyne Vroedschapsplaets te gaen stellen ter dispositie van hare Koninglyke Hoogheid, en, dit doende, met de daed te toonen dat hy afzag van alle Lasten en Douceuren van de Regeringe; niet te min met byvoeginge van zich te willen subjecteren aen het Lot met den Heere *van Hoogeveen*. Welk geposeerde van den Ondergeteekenden, zoo niet geheel en al woordlyk, immers in allen deele hoofdzaeklyk, overeenstemt met deszelfs Aenteekeningen. Waer uit nader gezien kan worden wat de Ondergeteekende met die woorden, niet eerder, dan na sterk gedrongen en daer toe als geperst te zyn geweest,

be-

bedoelt hebbe; te weten, dat hy, by herhalinge, daer op hebbende geurgeert dat de Heer van *Hoogeveen*, ook maer viermalen Schepen geweest zynde op dien tyd, schoon ouder in rang, met hem egaael stond om tot Schepen geëligeerd te worden, waerom hy aenbood met den zelven Heer deswegens te loten, de Heer de Jongh zulks telkens wederleggende daer mede, dat de Heer van *Hoogeveen* iterative malen had gedeclareert geene Douceurs of Voordeelen uit hoofde van de Regeringe te begeren, en daerom ook geene Lasten van dezelve te willen op zich nemen; den Ondergeteekenden, ten laetsten, al vry sterk heeft afgevergt, dat, indien de Ondergeteekende wilde vry zyn van het Schepenschap, de Ondergeteekende dan eene gelyke verklaring doen moest, als de Heer *van Hoogeveen*, zonder dat de Ondergeteekende dat echter heeft gedaen. Terwyl, daerentegen, het Raport van den Heere de Jongh zoodanig is ingericht, als of de Ondergeteekende zulks wel degelyk gedaen zoude hebben; aengezien het zelve Raport inhoud, dat de Ondergeteekende, met zoo vele woorden, zoude hebben gedeclareert dat hy, zoo min als gemelde Heer *van Hoogeveen*, eenige Douceurs van de Regering ambieerde, en, derhalven, insgelyks zoo wel als gemelde Heer *van Hoogeveen*, daer van voor altoos renuntieerde en bedankte. Zoo dat het onderscheid, dat 'er, ten dezen respecte, is tusschen het geraporteerde van den Heere de Jongh en des Ondergeteekenden byzondere Memorie, geschoeid op den leest van de voorschreve Aenteekeningen, daer op nederkomt, dat de Ondergeteekende staende houd dat hy niet, absoluit en onbepaeldlyk, of in 't generael en *in abstracto*, tegen den Heer de Jongh gezegt heeft dat hy van alle Douceuren van de Regeringe afzag; maer dat hy dat afzien van alle Douceuren van de Regeringe heeft geaccrocheert aen het quiteren van zyne Vroedschapsplaetse, ingevalle hy nogmaels tot Schepen verkozen mogte worden; of liever dat

hy

DORDRECHT.

Verdeediging van den Heere Doll van Ouryk tegen het Declaratoir van den Burgemeester de Witt.

DOR-DRECHT.

Verdeediging van den Heere Doll van Ouryk nopens het Declaratoir van den Burgemeester de Witt.

hy van het afzien van alle Douceuren van de Regeringe mentie heeft gemaekt, als van het effect en noodwendig gevolg, 't welk het quiteren van zyne Vroedschapsplaetse hebben zoude, als waer door hy dan *ipso facto* van alle Douceuren van de Regeringe zoude afzièn; en dat hy, consequentelyk, daer van alleen *in concreto* gesproken, en dienaengaende in geenen anderen, dan alleen in dezen bepaelden zin, eenig Declaratoir gedaen heeft; daer het geraporteerde van den Heere de Jongh de zaek zoo doet voorkomen, als of de Ondergeteekende, absoluit en onbepaeldelyk, of in 't generael en *in abstracto*, zoude hebben gedeclareert dat hy van alle Douceuren van de Regeringe afzag. Te meer om dat 'er in 't Raport niet tevens, in den vereïschten zamenhang, word bygevoegd de manier, op welke, of het middel waer door, dit geschieden zoude, namenlyk door het quiteren van de Vroedschapsplaetse van den Ondergeteekenden.

Deze omstandigheden tot beter verstand van het poinct, 't welk actueel het object van onderzoek uitlevert., vooraf genoteerd zynde, is nu de vraeg of de Heer de Jongh daer mede, dat de Ondergeteekende by zyne byzondere Memorie aengeduid heeft dat het werk zich in de vorenverhaelde betrekkingen anders had toegedragen, dan het Raport van den Heere de Jongh eigenlyk medebragt, door den Ondergeteekenden eenigzins is gelædeerd; men laet staen op eene zoo verregaende wyze, als de Heer de Witt by zyn Declaratoir het publiek heeft willen doen geloven.

En de negative van dat een en ander is, naer 't begrip van den Ondergeteekenden, zoo evident, dat die aen een ieder terstond in 't oog loopen moet; het zy men in aenmerkinge neemt hoedanig de Ondergeteekende zich by zyne byzondere Memorie uitgelaten heeft, of wel dat met reflecteert op de zaken zelve.

Wat het eerste betreft, de Ondergeteekende heeft zich uitgelaten in dezer voege, dat hy by zich zelven best wist wat zyne intentie en meening

in de gebruikte woorden en uitdrukkingen, nopens het afzien van alle Douceuren van de Regeringe, geweest was; dat hy overeenkomstig de waerheid konde betuigen, immediaet na de gehouden Conversatie, getrouwe Aenteekening van het gepasseerde in dezelve te hebben gemaekt; dat de Extracten, tot Bylagen achter de Memorie van Irenophilus *sub Num.* 6, 7 en 8 gevoegd, mentie maekten van een Raport van eene mondelinge Conversatie, gedaen, *quod notandum*, na verloop van eenige dagen, waer in, derhalven, ligtelyk konde insluipen, en hoe zeer de Heer Raporteur minder, dan anderen, van præoccupatie tegens den Ondergeteekenden te verdenken was, ook ingeslopen waren vele andere bewoordingen, dan die met 'er daed wederzyds gebruikt waren, en waerdoor nochtans de meening en intentie grootlyks kwam te lyden; dat, uit, het Extract *sub* No. 6, genoegzaem bleek dat de Ondergeteekende, bepaeldlyk en enkel, in zin en meening, zoo als hier te voren gedetailleerd is geworden, zich moest hebben geëxpliceert; waer op dan, eindelyk, nog volgt deze periode: dat de Heeren Burgemeesters en verdere Regenten mede aldus deze zaek in 't vervolg moeten hebben opgevat, blykt uit vele omstandigheden en gebeurtenissen na dien tyd, als onder anderen uit de oblatie van het Hoofdofficierschap in 't voorleden jaer 1760. En dit is het al, wat 'er in des Ondergeteekenden byzondere Memorie voorkomt ten reguarde van het drieledig onderscheid, dat 'er is tusschen het geraporteerde van den Heere de Jongh, en het voorstel, 't welk de Ondergeteekende aengaende de gemelde Conversatie by dezelve Memorie heeft gedaen.

DORDRECHT. *Verdeediging van den Heere Doll van Ouryk nopens het Declaratoir van den Burgemeester de Witt.*

Maer is 'er nu, in eene van alle des Ondergeteekenden aengetogen expressien, wel iets te vinden, dat laesief wezen zoude voor den Heere de Jongh en deszelfs gevestigde reputatie? Immers neen. Veelmin dat daer uit, al ware het *per millesimam consequentiam*, zoude kunnen worden geïnfereerd dat gene, 't welk 'er de Heer de Witt, als boven geremarqueerd is, naer de fertiliteit van

DORDRECHT.

Verdeediging van den Heere Dall van Ouryk nopens het Declaratoir van den Burgemeester de Witt.

zynen geest, uit gehaelt heeft. Ja! de Ondergeteekende heeft hieromtrent zoo veel confidentie, dat hy wederom zeer gerust aen het oordeel van alle onzydige menschen overlaet, of hy zich wel met mogenlykheid eeniger mate zagter, modester, decenter en respectueuser in opzichte tot den Heere de Jongh en deszelfs geraporteerde heeft kunnen uitdrukken.

Ziet men, wyders, op de zaken zelven, zoo vraegt de Ondergeteekende met wat schyn van reden men zoude kunnen sustineren dat de goede naem en faem van den Heere de Jongh verkort was daer mede, dat de Ondergeteekende, by zyne byzondere Memorie, te kennen heeft gegeven dat de Heer de Jongh zich, by zyn Raport, had geabuseert in de plaetse, daer de Conversatie tusschen hem en den Ondergeteekenden gehouden was. Want dat de Ondergeteekende dit als een louter abuis van den Heere de Jongh moet hebben aengemerkt, zulks spreekt van zelve, om dat het, in cas subject, noch geven noch nemen kan waer ter plaetse die Conversatie voorgevallen zy, of aen het huis van den Heere de Jongh, of aen dat van den Ondergeteekenden; welke daerom ook hier op niet langer zal blyven insteren, zich verzekerd houdende dat de zoo even voorgestelde sustenue hare eigen refutatie medebrengt.

Meer schyn zoude het, in den eersten opslag, by iemand, die zich ligt om den tuin laet leiden, kunnen hebben dat de Heer de Jongh in zyn eer gekrenkt was, doordien de Ondergeteekende, by zyne byzondere Memorie, contrarie aen het geraporteerde van den zelven Heere, heeft geaffirmeert dat 'er, in de gehouden Conversatie met den Ondergeteekenden, door den Heere de Jongh geene mentie is gemaekt van eenige Qualificatie, en dat de Ondergeteekende niet anders gedeclareert heeft van alle Douceuren van de Regeringe af te zien, dan in zoodanigen bepaelden zin, en op die wyze, als gezegd is. Doch daer in zal mede geen grief altoos voor den Heere de Jongh gevonden worden by den genen, die zyne eigen oogen vertrouwt, en

zich

zich niet wil bedienen van de bril van den Heere de Witt, welke de objecten in eene gansch andere gedaente vertoont, dan dezelven waerlyk hebben. DORDRECHT.

Verdeediging van den Heere Doll van Oeryk nopens het Declaratoir van den Burgemeester de Witt.

Want, alles wel beschouwd, wordende, zal de hoofdsom der zaken daer op uitkomen, dat de Ondergeteekende beweert, aen den eenen kant, dat de Heer de Jongh, in de extensie van zyn Raport, iets heeft doen influeren, als gezegd tegen den Ondergeteekenden, 't welk hy tegen den zelven had kunnen en behooren te zeggen, en uit dien hoofde zekerlyk ter goeder trouwe gedagt zal hebben door hem gezegd te zyn, maer echter te zeggen vergeten had; en, aen den anderen kant, dat de Heer de Jongh, van de Conversatie tusschen hem en den Ondergeteekenden Raport doende, niet het gansche discours, in alle deszelfs deelen, leden en omstandigheden, zoo als dat gehouden was, en ook niet præciselyk met de eigen woorden, die 'er gebezigd waren, heeft genarreert; zonder, evenwel, aen den Ondergeteekenden toe te schryven het een of ander gezegde, nopens deze of gene zaek, van welke door den Ondergeteekenden in 't geheel niet gerept was; en dat de Heer de Jongh, mitsdien, wel heeft geraporteert de gezegden van den Ondergeteekenden ten respecte van zoodanige zaken, als waer van dadelyk door den Ondergeteekenden was gesproken; maer niet præciselyk met des Ondergeteekenden eigen woorden; even zoo min als in den juisten zamenhang, waer in de Ondergeteekende zyn eene gezegde aen het andere had geconnecteert. Welk laetste, en dit was alleen genoeg om des Ondergeteekenden gezegden anders, dan hy gemeent had, op te kunnen vatten, tot een onvermyndenlyk gevolg hebben moest, dat uit het oog verloren wierd de relatie, die het eene gezegde, naer de intentie van den Ondergeteekenden, op het andere gehad had. Als, by voorbeeld, de Heer de Jongh heeft geraporteert, dat, hy den Ondergeteekenden onderhouden hebbende over het aennemen van het Schepenschap, de Ondergeteekende zulks, by continuatie, absolute

DORDRECHT.

Verdeediging van den Heere Doll van Ouryk nopens het Declaratoir van den Burgemeester de Witt.

had gedeclineert, en dat de Ondergeteekende, by die gelegenheid, onder anderen, had gesproken niet alleen van het quiteren zyner Vroedschapsplaetse, maer ook van het afzien van alle Douceuren van de Regeringe. Dit alles, op zich zelve geconsidereerd, is *in facto* waerachtig. Maer het gebrek, waer aen het Raport van den Heere de Jongh laboreert, bestaet daer in, dat de Heer de Jongh het gezegde van den Ondergeteekenden, nopens het quiteren van de Vroedschapsplaetse, en deszelfs gezegde nopens het afzien van alle Douceuren van de Regeringe, afzonderlyk, en daerenboven ook niet precifelyk met des Ondergeteekenden eigen woorden, opgevende, alzoo verzuimt heeft te doen doorsteken in wat zin en in welke concatenatie, de Ondergeteekende van beide die zaken gewag had gemaekt.

Maer is dit zoo dat de hoofdsom der zake alleen op het gunt voorschreven is uitkomt, zoo is de Heer de Jongh dan ook door den Ondergeteekenden, affirmerende dat aen hem door dien Heer geen kennis van eenige Qualificatie gegeven is, en dat hy niet anders, dan in den bovengemelden bepaelden zin, gedeclareert heeft van alle Douceuren van de Regeringe af te zien, in het allerminste niet beledigd geworden. Of het zou niet langer waer moeten zyn, 't welk echter de dagelyksche ondervinding bevestigt, en de gesteldheid van 's menschen aert en natuur hoofdzaeklyk medebrengt, dat de eerlykste man van de waereld, waer voor de Ondergeteekende den Heer de Jongh gaerne erkennen wil, onderhevig is om eenige uitdrukkingen, in eene Converfatie gebruikt, of eenige omstandigheden van een gehouden Discours, dat vry lang van duur geweest is, en in dezen en genen opzichte de præcise aeneenschakeling van het zelve, na tusschenkomst van eene geheele week, uit het geheugen te verliezen. Want dit is het, en anders niets, dat de Ondergeteekende aen den Heer de Jongh heeft geattribueert, zoo als klaer en duidelyk te zien is uit de contenuè van des Ondergeteekenden byzondere Memorie, vooral in deze woorden.

den: *Daer die zelve Extracten mentie maken van een Raport van eene mondelinge Converſatie, gedaen,* quod notandum, *na verloop van eenige dagen, waer in derhalven ligtelyk konnen inſluipen, en ook ingeſlopen zyn, vele andere bewoordingen, dan die met 'er daed wederzyds gebruikt zyn, en waer door nogthans de meening en intentie grootlyks komt te lyden.* 'T Welk (om 'er dit met weinige by te voegen) al vry veel verſchilt van den Heer de Jongh te hebben willen ſuſpect maken, als of hy, willens en wetens, dat is met opzet en ter kwader trouwe, een valſch en leugenachtig Raport had gedaen; van hem voor het oog van 't publiek te hebben willen beſchuldigen van Meineedigheid; en wat dergelyke extravagances, by den Heer de Witt met geene geringe oſtentatie van yver en affectie voor den Heere de Jongh, aen den Ondergeteekenden ten laſte gelegd, meer zyn: welke allen, dienvolgende, nu ook met het bevorens gededuceerde in rook en damp verdwynen en op loutere chimeres uitloopen.'

DORDRECHT.

Verdeediging van den Heer Doll van Ouryk nopens het Declaratoir van den Burgemeeſter de Witt.

Ja, maer de Heer de Jongh kan nog des te minder geoordeeld worden door den Ondergeteekenden te wezen gelaedeerd, indien al het gepoſeerde by des Ondergeteekenden byzondere Memorie met de oprechte waerheid overeenkomſtig is.

Om dit te doen zien, zal de Ondergeteekende zich niet behelpen met de præſumtien, die daer voor zoo ſterk militeren; als, by voorbeeld, dat zyne Aenteekeningen, welken hy by zyne byzondere Memorie gevolgt heeft, in allen anderen opzichte, uitgezonderd alleen ten aenzien van de plaetſe, daer de Converſatie tuſſchen den Heer de Jongh en hem voorgevallen is, en van het gewag maken of geen gewag maken van de Qualificatie by de verdere Heeren Burgemeeſteren, in den jaren 1756, op den Præſiderenden Heer Burgemeeſter de Jongh gedecerneerd, mitsgaders ook van het te meermalen gementioneerde declaratoir, in de opgemelde Converſatie door den Ondergeteekenden gedaen, met het geraporteerde van den Heere de Jongh, gelyk hier boven gebleken is, compleetlyk

DORDRECHT.

Verdediging van den Heere Doll van Ouryk tegens het Declaratoir van den Burgemeester de Witt.

lyk quadreert. Want wat reden is 'er uit te denken, waerom de Ondergeteekende in het eene, zoo wel niet als in het ander, de zuivere waerheid zoude hebben aengeteekent? Daer de Ondergeteekende, toen hy die Aenteekeningen, immediaet na de gehouden Converſatie, deed, met geene mogenlykheid voorzien konde, dat dezelve Converſatie, men zegge niet zoude hebben, maer zoude kunnen hebben, zoodanige *ſuites*, als 'er naderhand, tot des Ondergeteekenden leedwezen, uit voortgeſproten zyn.

Doch deze en andere præſumtien daer latende, zal de Ondergeteekende, die van eene zaek, tusſchen vier oogen gebeurd, buiten zyn gewiſſe geene getuigen hebben kan, in goeden gemoede, op het allernadrukkelykſte, als een man van eer, by deze, nader declareren, dat hy, terſtond na het houden van de Converſatie, wanneer hem nog verſch en levendig in 't geheugen lag al wat 'er in dezelve was gepaſſeerd, daer van oprechtlyk en naer waerheid, zelfs, zoo veel hem mogelyk was, met de eigen woorden, die 'er over en weder gebruikt waren, de voorſchreve Aenteekeningen heeft gemaekt. Ja dat hy als nog volkomen in zyn geheugen heeft, en daer in door anderen beveſtigd word, in opzichte van het huis, waer in de Converſatie gehouden is, dat de Heer de Jongh in die Converſatie geen enkel woord aengaende eene gedecerneerde Qualificatie van Heeren Burgemeeſteren, of wat daer mede eeniger mate in ſubſtantie overeenkomen mogte, uit den mond heeft laten gaen. En, eindelyk, dat hy noch by deze, noch by eenige andere occaſie, tegen den Heer de Jongh abſoluit en onbepaeld heeft gezegt, dat hy van alle Douceuren van de Regeringe afzag; neen; maer, integendeel, dat hy alleen te kennen heeft gegeven, dat hy, wederom tot Schepen geëligeerd wordende, in dat geval zyne Vroedſchapsplaets zoude nederleggen, en daer door dan met de daed toonen van alle Douceuren, zoo wel als van alle Laſten, van de Regeringe af te zien; en dat hy in dier voege, zeer faciel, een gelyk

De-

Declaratoir, als de Heer *van Hoogeveen*, doen konde. Zynde de Ondergeteekende hier van by zich zelven zoo volkomenlyk overtuigd, dat hy geene de minste scrupule maken of bedenkenlykheid hebben zoude om dat alles in 't particulier, indien de zaek daer toe was gedisponeerd, en voorts ook, in 't algemeen, de deugdlykheid zyner Aenteekeningen, sollemneler te bevestigen.

DORDRECHT. *Verdeediging van den Heere Doll van Ouryk nopens het Declaratoir van den Burgemeester de Witt.*

Trouwens met wat oog heeft de Heer de Jongh zelve, in het volgende jaer 1757, met wat oog hebben de overige Heeren Regerende Burgemeesters van dat jaer, niettegenstaende de extensie van 't Raport, by den Heer de Jongh des jaers te voren gedaen, het Declaratoir van den Ondergeteekenden, wegens het afzien van alle Douceuren van de Regeringe, beschouwt? Met geen ander oog, dan dat welgemelde Heeren Burgemeesters, en daer onder ook de Heer de Jongh, in dien tyd mede nog Burgemeester, maer niet Præsiderende, begrepen hebben dat de Ondergeteekende het afzien van alle Douceuren van de Regeringe had geaccrocheert aen het nederleggen zyner Vroedschapsplaetse, als het middel, waer door het eerste als een necessair gevolg en ontwyfelbaer effect van het laetste zoude worden te weeg gebragt.

Dit is evident, wanneer men nagaet den inhoud van de Bylage, achter de Memorie van Irenophilus *sub* No. 8 voorkomende (*).

Want, voor eerst, vraegt men, naer 't idéé van den Ondergeteekenden, wel en te rechte, hoe de Heer de Jongh zich anders, in den jare 1757, nogmaels aen den Ondergeteekenden, en dat, zoo als 'er in de gemelde Bylage gezegd word, op mondeling verzoek en qualificatie van de verdere Hee-

(*) Deze Bylaeg word genoemd *Extract uit het Register der Resolutien van de Ed. Groot Achtb. Heeren Regerende Burgemeesteren der Stad Dordrecht*, *genomen op Maandag*, *den* 12 *September* 1757. [Zie dezelve hier voren, bl. 690, in de *Aent.*]

DORDRECHT. *Verdeediging van den Heere Doll van Ouryk nopens het Declaratoir van den Burgemeester de Witt.*

Heeren Regerende Burgemeesteren, heeft kunnen adresseren, en by den Ondergeteekenden, gelyk dezelve erkent dat op den 26 Augustus 1757 geschied is, op het sterkste insteren, ten einde de Ondergeteekende, by de toen wederom aenstaende veranderinge van het Gerecht, als Schepen geliefde te fungeren? Of is 't niet zoo, dat deze nadere instantien van den Heere de Jongh, in 't jaer 1757, niet te pas kwamen, ten zy de Heer de Jongh en de verdere Heeren Regerende Burgemeesters de zaek daer voor hielden, dat de Ondergeteekende, in 't voorgaende jaer, niet absoluit en onbepaeld van alle Douceuren van de Regeringe had gerenuntieert? Immers notoirlyk, ja, nademael men den Ondergeteekenden, indien hy daer van in 't jaer 1756, eens voor al, absoluit en onbepaeld, gerenuntieert had, in 't jaer 1757 dan gelyk had moeten stellen aen den Heere *van Hoogeveen*, die men, uit hoofde van eene zoodanige absolute en onbepaelde renuntiatie, oordeelde niet genoodzaekt te kunnen worden tot het aenvaerden van het Schepenschap; en dat men, overzulks, in dien gevalle, ook den Ondergeteekenden op de zelfde wyze had moeten houden voor geäxcuseerd om Schepen te worden.

Ten tweeden, zoo de Heeren Regerende Burgemeesters, in den jare 1757, meenden dat het Declaratoir, by den Ondergeteekenden, in den jare 1756 aen den Heere de Jongh gedaen, eene absolute en onbepaelde Renuntiatie van alle Douceuren van de Regeringe voor het toekomende in zich behelsde, hoe hebben hunne Ed. Gr. Achtb. dan, by derzelver Resolutie van den 12 September 1757, zonder zich in dat opzicht, onder reverentie, openlyk te contradiceren, kunnen zeggen dat zy Heeren Regerende Burgemeesters, schoon in verlegenheid gebragt zynde, echter liever hadden getracht te eviteren, om den Ondergeteekenden te brengen op de Nominatie van Schepenen, met intentie om door hare Koninglyke Hoogheid te worden geëligeerd, ten einde den zelven daer door niet te noodzaeken, volgens iterative geda-

dane Declaratoiren, deszelfs Vroedschapsplaetse te quiteeren? Of doet deze notabele en significante byvoeging, welke, naer het beloop van de Resolutie, niet alleen tot het entretien, dat de Heer de Jongh niet lang te voren met den Ondergeteekenden gehad had, neen maer inzonderheid ook tot de gehouden Converfatie van den jare 1756 relatief is; doet die niet zien dat de Heeren Regerende Burgemeesters, in het jaer, daer aen volgenden, hebben vastgestelt dat de Ondergeteekende, by beide de zoo even genoemde gelegenheden, nimmer eenig ander Declaratoir gedaen had, dan alleen dat hy zyne Vroedschapsplaets nederleggen, en langs dien weg van alle Douceuren, zoo wel als van alle Lasten, van de Regeringe *ipso facto* afzien zoude, wanneer men hem het Schepenschap wilde opdringen? De Ondergeteekende imagineert zich, dat dit zoo klaer en duidenlyk doorsteekt, dat hy onnoodig werk zoude doen, indien hy, ten betooge van het zelve, daer iets meer byvoegde.

DORDRECHT. *Verdediging van den Heere Doll van Ouryk nopens het Declaratoir van den Burgemeester de Witt.*

En daerom zal de Ondergeteekende nu, tot slot van deze zyne defensie, liever nog kortelyk wederleggen de prætense redenen, waerom de Heere de Witt zich by zyn Declaratoir, laet voorstaen dat het geraporteerde van den Heer, de Jongh meer geloof verdienen zoude, dan de Aenteekeningen van den Ondergeteekenden, in zoo verre zelfs, dat hy die Aenteekeningen alle geloof ontzegt, en het geraporteerde van den Heere de Jongh daerentegen stelt buiten alle reproche.

Doch vermits de gemelde redenen by den Heer de Witt zyn ontleend uit zekere Resolutie van de Ed. Groot Achtb. Heeren Burgemeesteren der Stad Dordrecht, genomen op Donderdag, den 19 Maert, dezes jaers 1761, als te zien is uit de Bylage, achter het Declaratoir van den Heere de Witt gedrukt (*), en dat zelfs de voornaemste reden van dien Heer gelegen is in het nemen van de voorschreve Resolutie, en het gunt daer by is gere-

(*) Deze Resolutie is hier voren bl. 767-772 ingevoegd.

DORDRECHT.

Verdeediging van den Heere Doll van Ouryk nopens het Declaratoir van den Burgemeester de Witt.

resolveerd, zoo zal de Ondergeteekende zich, derhalven, eeniglyk en alleen bepalen tot eene verhandeling van dezelve Resolutie, meenende dat hy, ten dezen respecte, aen zyn oogmerk zal hebben voldaen, wanneer die Resolutie door hem op eene volledige wyze zal zyn gerescontreerd.

Tot dat einde zal de Ondergeteekende, vooraf, de eene en andere generale remarque maken, en daer na, in de tweede plaetse, de contenue van de Resolutie ter toetse brengen; waer op hy, ten derden, onderzoeken zal of welgemelde Heeren Burgemeesters tot het nemen van zoodanige Resolutie, het zy met eerbied voor hunne Ed. Groot Achtb. gezegd, bevoegd zyn geweest, ja, dan neen.

De eerste generale remarque, die de Ondergeteekende, met betrekkinge tot de voornoemde Resolutie, maken moet, is deze, dat het gansche beloop, en al wat daer in voorkomt, naer het denkbeeld, 't welk de Ondergeteekende zich altoos van eene Resolutie gevormt heeft, eigenlyk niet valt in de termen eener Resolutie; neen maer veeleer dat het is een Declaratoir van 't begrip van Heeren Burgemeesteren, by forme van een beraisonneerd Advies opgesteld.

Ten tweeden, is deze Resolutie, zoo wel als de voorgaende van den 30 Augustus, en van den 30 September 1756, mitsgaders van den 12 September 1757 (*), by hunne Ed. Groot Achtb. genomen zonder verhoor van den Ondergeteekenden, die in alle dezelven, nogthans, ten uitersten was geinteresseerd.

Dit meent de Ondergeteekende dat zoo niet had behooren te geschieden; vooral niet, ingevalle men de opgemelde Resolutien als zoo vele Wetten, gelyk het schynt dat men dezelven nu daer voor tracht te doen doorgaen, tegens den Ondergeteekenden had

(*) Zie de *Bylagen achter de Memorie van Irenophilus*, *sub* No. 6, 7 en 8, [of hier voren de *Aent.* op bladz. 687 — 695.]

had willen doen werken. Ja, dat meer is, de Ondergeteekende verbeeld zich dat, om dat de Heer de Jongh buiten tegenspraek, reeds ten tyde, wanneer hy, in den jare 1756, de eerste Converſatie met den Ondergeteekenden, over het aenvaerden van het Schepenſchap, gehouden heeft, voornemens geweest is om daer van in Burgermeesteren-Kamer Raport te doen, bygevolge niet alleen de gevoegenlykheid, maer zelfs ook de natuur der zake, beide, even sterk dicteren dat de Heer de Jongh, in dezelve Converſatie, aen den Ondergeteekenden van dat voornemen kennis had behooren te geven, en dat, wyders, in de volgende Converſatien, waer van, respectivelyk, by de Refolutien van den 30 September 1756, en van den 12 September 1757, melding gemaekt word, op gelyke wyze door den Heere de Jongh had behooren te worden gehandeld. Was dat geschied, of hadden ten minsten Heeren Burgemeesters, in den jare 1756, na het houden van de eerste Converſatie, de Heer de Jongh zulks by die gelegenheid verzuimt hebbende, het geraporteerde van den Heere de Jongh, eer het zelve geregistreerd wierd, aen den Ondergeteekenden gecommuniceert, en was de Ondergeteekende, voor wien dat geraporteerde, in tyden en wylen, gelyk van zelf in het oog liep, van zulke gewigtige consequentien zyn konde, over de ware intentie van zyne gebruikte woorden tegens den Heere de Jongh, door hunne Ed. Groot Achtb. onderhouden geworden, dan had de Ondergeteekende zyne meening in geschrift kunnen stellen, en zoodanig geschrift, of aen den Heere de Jongh, of aen de gezamentlyke Heeren Burgemeesteren, overgeven, om te worden geboekt, zoo hunne Ed. Groot Achtb. dat noodig oordeelden; en dan waren daer door zekerlyk gepræcaveerd alle die onaengename omstandigheden, welken thans aen den Ondergeteekenden buiten zyn schuld zyn overgekomen, als niet hebbende kunnen voorzien dat de Heer de Jongh van de Converſatie, welke dezelve met hem, op den 23 Augustus 1756, gehouden heeft, en welke de bron

DORDRECHT.

Verdeediging van den Heere Doll van Ouryk nopens het Declarateir van den Burgemeester de Witt.

DORDRECHT.

Verdeediging van den Heere Doll van Ouryk nopens het Declaratoir van den Burgemeester de Witt.

en fource van alles is, in Burgemeesteren Kamer formeel Raport zoude doen; men laet staen, dat de Ondergeteekende zoude hebben kunnen divineren dat het geraporteerde dessaengaende zoude worden geregistreerd.

Meer andere dergelyke remarques, schoon 'er meer voor handen zyn, zal de Ondergeteekende niet maken, maer dezelve gaet, op den voet van zyn bestek, over tot de contenue van de Resolutie van den 19 Maert dezes jaers 1761, door den Heere de Witt met zoo veel empressement gereclameerd, als of het daer door eene uitgemaekte zaek geworden was, dat des Ondergeteekenden Aenteekeningen geen geloof ter waereld zouden meriteren; en dat, integendeel, het Raport, 't welk de Heer de Jongh ten dien dage heeft gedaen, zoo verre buiten alle reproche zyn zoude, dat men daer tegen niets, hoe genaemd, zoude kunnen of mogen inbrengen.

Het eerste motief, waerom Heeren Burgemeesters, by de gemelde Resolutie, declareren dat het voorschreve Raport, in tegenoverstellinge van des Ondergeteekenden byzondere Memorie, by hunne Ed. Groot Achtb., zoo zy zeggen, niet anders, dan voor waer en waerachtig, gehouden en erkend word, is, naer de woorden van dezelve Resolutie, de onbesproken en onbevlekte eer en candeur, waer mede de Heer de Jongh by de geheele waereld te boek staet.

Dan, gelyk hier voren gedemonstreerd is, dat het, in cas subject, niet op de Probiteit van den Heere de Jongh aenkomt, maer wel op deszelfs Geheugen, waeromtrent hy dit met alle menschen, die 'er onder de zon zyn, gemeen heeft, dat het zelve niet onfeilbaer is, zoo meent de Ondergeteekende, dat het eerste motief van welgemelde Heeren Burgemeesteren daer mede genoeg is gerefuteerd.

Het tweede heeft tot onderwerp het Karakter, waer mede de Heer de Jongh, zoo luid de Resolutie, toenmaels bekleed is geweest, en waer uit de bewuste Conversatie haer oorsprong heeft genomen;

men; waer aen hy ook met solemnelen en daer toe speciael gedanen Eede verbonden was.

DORDRECHT.

Verdeediging van den Heere Doll van Ouryk nopens het Declaratoir van den Burgemeester de Witt.

't Bedoelde Karakter is geweest, gelyk uit het voorgaende gezien is, de qualiteit van Præsiderenden Burgemeester, in welke de Heer de Jongh, volgens de Bylage achter de Memorie van Irenophilus *sub Num.* 6 voorkomende (*), door de verdere Heeren Regerende Burgemeesteren, in den jare 1756, verzocht en mondeling gequalificeerd is geworden, ten einde met den Ondergeteekenden, dien hy, nogthans, in de gehouden Conversatie, gelyk mede uit het voorgaende gezien is, van zoodanige Qualificatie niet heeft verwittigt, over het aenvaerden van het Schepenschap te spreken. Maer wat kan hier de qualiteit van Præsiderenden Burgemeester; wat kan hier de Eed, welke de Heer de Jongh ook in dat respect, zoo de Heer de Witt by zyn Declaratoir expliceert, ter aenvaerdinge van het Burgemeesterschap gedaen had, of geven, of nemen? Hoe komt de eene en andere van die beide zaken, voor zoo veel het poinct in quæstie concerneert, ter materie te passe? Of is het Geheugen van den Heere de Jongh minder feilbaer geweest, en heeft hy zich, mitsdien, minder kunnen abuseren, om dat hy, ten tyde van zyn gedaen Raport, Præsiderende Burgemeester was; en om dat hy ook, in dat respect, ter aenvaerdinge van het Burgemeesterschap, Eed had gedaen? Dit is, men neme den Ondergeteekenden die uitdrukking niet kwalyk, ten hoogsten ongerymd. En ondertusschen borneert zich het poinct in quæstie evenwel, privativelyk en alleen, tot de feilbaerheid of onfeilbaerheid van het Geheugen van den Heere de Jongh, en of die Heer zich, by zyn Raport, in de bovenverhaelde omstandigheden, heeft geabuseert, of niet. 't Welk zoo zynde, zoo blykt, klaer en onwedersprekenlyk, dat ook dit tweede motief de toets niet kan doorstaen.

Op de zelfde wyze is het gelegen met het derde, daer in bestaende, dat de Heer de Jongh, ten aenzien

(*) Zie hier voren, bl. 687, in de *Aan.*

DORDRECHT.

Verdeediging van den Heere Doll van Ouryk in opzigt van het Declaratoir van den Burgemeester de Witt.

zien van de geraporteerde zaek, is geweest buiten alle interest; waer by gevoegd kan worden het gene, in 't vervolg van de Resolutie, daer aen word geopposeerd, te weten, dat de Ondergeteekende, in die zaek, ter contrarie, wel grootlyks geïnteresseerd is, en dat niemand in zyn eigen zaek met iemand, die buiten alle interest is, in een gelyken graed van geloofwaerdigheid kan worden gesteld.

Want, om dat alles, by den anderen gevoegd, eensklaps te doen vervallen, zal de Ondergeteekende aen het gezond oordeel van den verstandigen Lezer maer in overweginge behoeven te geven, of de Heer de Jongh, in 't geval voorhanden, wel kan worden geconsidereerd neutrael te wezen, 't zy men het werk van den beginne af aen inziet, 't zy men het oog daer op slaet, zoo als het geconstitueerd was toen de Resolutie genomen wierd; nademael men door het een zoo wel als door het ander, maer vooral door het laetste, van de negative moet worden geconvinceerd.

Immers, ziet men het werk van den beginne af aen in, men bevind dat 'er, in den jare 1756, different was tusschen de Regerende Heeren Burgemeesteren van dien tyd, waer onder ook de Heer de Jongh geweest is, en tusschen den Ondergeteekenden, welke sustineerde dat hy niet wederom tot Schepen behoorde te worden geëligeerd; daer, integendeel, hunne Ed. Gr. Achtb., inzonderheid de Heer de Jongh, met alle magt beweerden, staende hielden en trachtten door te dringen, dat, de Ondergeteekende wederom tot Schepen verkozen wordende, zich zulks moest laten welgevallen en het Schepens-Amt aennemen. Zoo dat de Heer de Jongh toen al niet neutrael meer was.

En slaet men het oog op den toestand van 't werk, wanneer de Resolutie in de waereld is gekomen, men word ontwaer dat de Heer de Jongh, reeds te voren, in Burgemeesteren-Kamer, over des Ondergeteekenden byzondere Memorie had gedoleert, of, om deszelfs eigen woorden te gebruiken,

ken (*), dat hy zich deswegens klagenlyk aen Heeren Burgemeesteren had geadresseert; en dat het, vervolgens, is geweest op dat klagenlyk adres van den Heere de Jongh, dat hunne Ed. Groot Achtb. de Resolutie in quæstie genomen hebben. Waer uit voortvloeit, dat de Heer de Jongh, in plaetse van neutrael te zyn, veeleer mede in zyne eigen zaek verseert, en wel als Getuigen, even als de Ondergeteekende; om dat het verschil, 't welk 'er is tusschen den Heer de Jongh en den Ondergeteekenden, voornamelyk daer op uitloopt, welke woorden de Ondergeteekende, in eene Conversatie onder vier oogen, tegens den Heer de Jongh gebezigt hebbe. Waeromtrent by den eersten word ontkend, het gunt de tweede affirmeert, terwyl het geaffirmeerde van den tweeden ontkend word by den eersten, zonder dat een van hun beide, uit hoofde van den aert der zake, zich op eenige getuigen beroepen kan, waerom een ieder dan zyn eigen getuige is.

DORDRECHT. *Verdeediging van den Heere Doll van Ouryk nopens het Declaratoir van den Burgemeester de Witt.*

En wat aengaet, dat Heeren Burgemeesters, by de gemelde Resolutie, ten vierden, ook nog als een motief opgegeven hebben deze remarque, dat het hunne Ed. Groot Achtb. niet onduister (†) voorkomt, dat de Ondergeteekende getracht heeft, in zyne bewuste Memorie, twee differente Conversatien, welken tusschen hem en den Heere de Jongh, op diverse tyden en plaetsen, zyn voorgevallen, tot één te maken, en juist van die Conversatie mentie maekt, waer in hy aen zyne bewoordingen, welken door hem in de eerste Conversatie gebruikt waren, eene andere interprétatie heeft zoeken te geven, ganschelyk omitterende het entretien, het geen hy met den Heer Oud-Burgemeester de Jongh ten zynen eigen huize, en waer in het bewuste Declaratoir gegeven is, gehad heeft; ge-

(*) Zie de *Bylaeg achter het Declaratoir van den Heere de Witt*, [of de Resolutie van hunne Ed. Gr. Achtb., hier voren bladz. 767-772.]

(†) Buiten twyfel is de meening geweest *niet duister*, dat is, *vry klaer*. [Zie hier voren bladz. 770.]

DORDRECHT.

Verdeediging van den Heere Doll van Ouryk nopens het Declaratoir van den Burgemeester de Witt.

gelyk uit de Resolutien van Heeren Burgemeesteren, *in datis* 30 Augustus en 30 September 1756, genoegzaem af te nemen is. In dat opzicht zal de Ondergeteekende niets anders, tot rescontre, avanceren, dan dat hy zich eenvoudiglyk refereert tot de lecture, die een onpartydig onderzoeker dezer zake van de aengetogen Resolutien zelven wel zal willen doen, als verzekerd zynde dat daer uit, met geene mogenlykheid, kan worden afgenomen dat gene, 't welk 'er hunne Ed. Groot Achtb., invoege voorschreven, uit geïnfereert hebben. Vooral niet, indien men met de Resolutien vergelykt, niet alleen het gunt de Ondergeteekende hier bevorens, ten reguarde van de eerstgehouden Conversatie, welke op den 23 Augustus 1756 voorgevallen is, ampel en breed heeft gedetailleert, neen maer ook het gunt de Ondergeteekende zoo aenstonds nog, met relatie tot de nadere Conversatie, in dat zelfde jaer op den 10 September gehouden, noteren zal.

Deze nadere Conversatie levert uit een vyfde motief voor Heeren Burgemeesteren, welken daer uit opmaken, dat de Ondergeteekende zoodanig Declaratoir, als de Heer Oud-Burgemeester de Jongh geraporteert heeft, moet gegeven hebben, vermits het anderzins onnoodig zoude geweest zyn van zich, even na het desistit van den Heer *van Hoogeveen*, aen den Heere Oud-Burgemeester de Jongh te adresseren, en aen zyne Wel Ed. te betuigen, dat, byaldien hy geweten had dat het desistit van den Heere *van Hoogeveen* zoo kort op zyn gegeven Declaratoir zoude gevolgd zyn, hy zich wel zoude gemenageert hebben van die bewoordingen, welken door hem in de eerste Conversatie waren gebruikt geworden.

Doch dat die Conclusie van hunne Ed. Groot Achtb., onder eerbiedige correctie, niet doorgaet, zulks is palpabel, wanneer gelet word, aen den eenen kant, op de bewegende oorzaek, waerom de Ondergeteekende zich, op den 10 September 1756, nader by den Heer de Jongh heeft vervoegt, en, aen der anderen kant, wat hy by die gelegenheid aen den zelven Heer gedeclareert heeft.

De bewegende oorzaek van het tweede entretien van den Ondergeteekenden met den Heer de Jongh is geweest eene toevallige omstandigheid, daer in bestaende, dat de Ondergeteekende, middelerwyl, door een Heer Oud-Burgemeester dezer Stad, wiens naem hy, des noods, zoude kunnen noemen, en die, daer naer gevraegd zynde, dit niet negeren zoude, geinformeerd was geworden dat 'er van de Conversatie, welke hy, op den 23 Augustus 1756, met den Heer de Jongh gehouden had, in Burgemeesteren-Kamer Aenteekening was gedaen; waerom de gemelde Heer Oud-Burgemeester, wel zeker uit aenmerkinge dat, hy die Aenteekening gelezen hebbende, dezelve by hem bedenkenlykheid had gebaert, of niet het Raport van den Heere de Jongh by abuis zoodanig was ingericht, dat men, ingevolge van dat Raport, aen den Ondergeteekenden, in tyden en wylen, zoude kunnen toeschryven een Declaratoir, 't welk door den Ondergeteekenden præsumtivelyk zoo niet was gedaen, den Ondergeteekenden tevens geraden heeft, dat dezelve zich nader aen den Heere de Jongh zoude gaen verklaren, gelyk geschied is. Want op den 10 September 1756, andermael aen het huis van den Heere de Jongh geweest zynde, heeft de Ondergeteekende, in substantie, tegen dien Heer gezegt, dat, ingevalle zyne te voren gebruikte uitdrukkingen niet overeenkomstig zyne ware meening mogten wezen opgevat en overgebragt, hy gansch vriendelyk verzogt dat dezelven geenzins mogten worden aengezien en opgenomen als eene directe Renuntiatie van Beneficien, aen de Regeringe annex, en vooral niet als gelykvormig aen de Renuntiatie, die de Heer de Jongh hem gezegt had dat door den Heere *van Hoogeveen* gedaen was; want dat, hy Familie hebbende, die daed voor hem onverantwoordenlyk zoude zyn.

DORDRECHT. *Verdediging van den Heere Doll van Ouryk nopens het Declaratoir van den Burgemeester de Witt.*

Hebbende de Ondergeteekende, welke uit den raed, door den voornoemden Heere Oud-Burgemeester aen hem gegeven, en het gene dezelve daer verder byvoegde, zeer gemaklyk had kunnen besluiten wat 'er van het geregistreerde nopens de

DORDRECHT.

Verdeediging van den Heere Boll van Ouryk nopens het Declaratoir van den Burgemeester de Witt.

eerste Conversatie zyn moest, ook van deze tweede Conversatie, terstond na dat dezelve voorgevallen was, even als van de eerste, oprechtlyk en naer waerheid accurate Aenteekeningen gehouden, gelyk blyken kan uit de Bylage, hier achter gevoegd (*). Terwyl, dat alles zoo zynde, een ieder nu ligtelyk ziet dat het vyfde motief van Heeren Burgemeesteren, zoo wel als alle de vorige, mede geene realiteit ter waereld in zich bevat.

Ja, maer nog minder realiteit is 'er in het zesde of laetste motief, 't welk is gehaeld uit het gedrag van den Ondergeteekenden, in 't gepasseerde jaer 1760, wanneer hy het Hoofd-Officierschap dezer Stad, aen hem geoffereerd, van de hand gewezen heeft; in consideratie dat, zoo lang 'er andere redenen kunnen zyn geweest, gelyk 'er waerlyk geweest zyn, waerom de Ondergeteekende die offerte niet heeft geaccepteert, hunne Ed. Groot Achtb., uit het refuseren van dezelve, niet kunnen raisonneren ten zulken effecte, alsof de Ondergeteekende daer door met der daed zoude hebben getracht te toonen dat hy bleef persisteren by het Declaratoir, 't wel hy, prætenselyk, in den jare 1756, eens vooral zoude hebben gedaen, te weten, dat hy van alle Douceuren van de Regeringe afzag.

Om niet te zeggen dat het zoo verre van daer is, dat deze gebeurtenis, rakende het Hoofd-Officierschap, aen den Ondergeteekenden zoude kunnen obsteren, dat daer uit, veeleer, een argument ten zynen voordeele gemaekt kan worden, gelyk geschied is by deszelfs byzondere Memorie, welke, ten dien opzichte, door den Heere de Witt niet dan met een frivool echappatoir heeft kunnen worden bejegend.

En hier mede dan de contenue van de meergemelde Resolutie afgehandeld zynde, resteert 'er, voor het overige, alleen nog het onderzoek, of Heeren Burgemeesters tot het nemen van dezelve bevoegd zyn geweest, ja, dan neen? Waeromtrent de

(*) Zie hier voren de *Aent.*, op bladz. 798-804.

de Ondergeteekende van hunne Ed. Gr. Achtb. permissie verzoekt om, op eene decente manier, te vragen of van het Declaratoir, 't geen de Heer *van Hoogeveen* zoude gedaen hebben, ooit Notulen gehouden zyn? en, wyders, om vrylyk zyn sentiment te mogen uiten?

DORDRECHT. *Verdeediging van den Heere Doll van Ouryk nogens het Declaratoir van den Burgemeester de Witt.*

Dit doende, moet de Ondergeteekende, ter goeder trouwe, zeggên dat hem, by naeuwkeurig examen van al wat ter materie diende, niets is voorgekomen, waer op men, naer zyn begrip, de bevoegdheid van Heeren Burgemeesteren in dezen zoude kunnen funderen. Of is het de Instructie van Heeren Burgemeesteren, die hunne Ed. Groot Achtb. bevoegd maken zoude? Zekerlyk neen. Om het welk te doen zien de Ondergeteekende de zaek wat hooger zal ophalen.

't Is bekend dat voor den jare 1674 binnen de Stad Dordrecht, van tyd tot tyd, maer zyn geweest twee Burgemeesters, namelyk één Burgemeester van de Gemeente, en één van 's Heeren wegen. Wat een ieders post en werk was, behoeft althans niet te worden gediscutieerd.

Doch in den gemelden jare is de Constitutie der Regeringe hier ter plaetse, op dit respect, veranderd, en 'er zyn, vervolgens, ook in deze Stad, gelyk in meest alle de Stemhebbende Steden van Holland, by continuatie, vier Burgemeesters aengesteld geworden.

Ter occasie van die veranderinge, en wel op den 31 Maert van het zelve jaer, is, by den Oudraed, voor 't Collegie van Burgemeesteren gearresteerd eene Instructie (*), welke, ten minsten zoo veel de

(*) „ *Instructie, gearresteert by myn Ed. Heeren van* „ *den Oud-Raad der Stadt Dordrecht, op 't* „ *Rapport van de Heeren Commissarissen, die tot* „ *het maken van een Concept Reglement, waer* „ *naer dezer voorsz. Stadt Dordrechts Regeeringe* „ *met vier Heeren Burgermeesters zoude werden* „ *gereguleert, ende die dezelve op hare aenkomste* „ *ende respective Teelten, zullen moeten Besweeren,* „ *tot*

DORDRECHT.

Verdeediging van den Heere Doll van Ouryk nopens het Declaratoir van den Burgemeester de Witt.

de Ondergeteekende weet, nimmermeer is gerevoceerd; zynde daer in alleen, ten aenzien van het

„ *tot welcken eynde haren Eed tot deze Instructie* „ *relatyf gemaeckt is.*

„ De voorsz. vier Heeren Burgermeesters sullen voor„ namentlyk besoingeren, ende tot haerluyder besor„ ginge hebben, alle saken van de Finantie van dese „ Stadt, mitsgaders Commercien ende Policien, als „ mede het In vorderen van alle dezer Stadts Midde„ len ende Restanten, niets uyt-gesondert ofte geresser„ veert, van wat nature deselve ook soude mogen „ wesen; de gebrekige, het zy Thezauriers, Ontfan„ gers, Pachters, Huyrders, ofte andere Contable per„ soonen ende Debiteuren, tot haer devoir te houden, „ deselve, sonder eenige meerder Macht ofte Aucto„ riteit, van nooden te hebben vigoreuselycken te doen „ Executeren ende uyt te winnen, conform de Overgifte „ van Executie, die de voorschreve gebrekige subject „ zyn, ofte haer onderworpen hebben: Gelyk ook „ deselve Heeren Burgermeesters gehouden sullen „ wesen alle de Resolutien van den Oud-Rade, voor „ soo veel in haer is, effect te doen genieten ende ter „ Executie te brengen, sonder daer van te blyven in „ gebreken: mits welke de voorschreve Heeren Bur„ germeesters, alle drie Maanden, op 't doen van de „ Rekeninge van den Præsident, ofte Burgermeester „ van de Gemeente, van deser voorsz. Stadts saken, „ aen den Oud-Rade communicatie ende sommiere ope„ ninge geven sullen.

„ Ende alsoo den voorsz. Heere Præsiderende, ofte „ Burgemeester van de Gemeente, door het waarnemen „ van de Justitie, en, het compareren ter Zale de met „ soodanige assiduiteit de Besoinges en de bevorde„ ringe van de saken in 't voorenstaende Artikel „ gementioneert, niet sal konnen waernemen, als wel „ de andere Heeren Burgemeersters, ende dat evenwel „ de voorsz. saken daer door niet mogen werden op„ gehouden, sullen deselve Burgermeesters niet „ vermogen hare Besoinges tot de komste ofte presentie „ van den Heere Præsident Burgermeester uyt te stellen, „ nemaer daer mede, sonder tydtversuym ofte eenige „ intermissie, voortgaen ende tot een eynde te bren„ gen, alsoo het præsidium van den Heer Burgermeester

„ van

het getal der Heeren Leden van den Oudraed, onder welken het Burgemeesterschap rouleren zoude,

DORDRECHT.

Verdeediging van den Heere Doll. van Ouryk nopens het Declaratoir van den Burgemeester de Witt.

„ van de Gemeente in deze voorsz. saken niet gecon„ sidereert sal worden, nemaer by syner absentie wesen „ aen den gene die den Heere Præsident, ofte Burger„ meester van de Gemeente, in Rangh komt te volgen.

„ Edoch omme, soo veel het doenlyk is, de presentie „ van den gemeldten Heere Præsident, ofte Burgermees„ ster van de Gemeente, tot de voorschreve saken te „ mogen hebben, sullen de Besoinges wekelycks ge„ houden werden des Maendaghs, Dingsdaghs, Vry„ daghs, ende Saterdaghs, t'elkens voor de middagh „ van negen uren præcys, tot twaelf uren daer aenvol„ gende, sonder eenige interruptie.

„ Alwaer ook als dan uyt-gedacht ende ge-excogiteert „ sullen werden allerhande saken, waer door dese „ Stadt, ende de goede In-gesetenen van dien, eenigh „ proffyt soude konnen werden bygebracht: Mits welke „ daer door zal komen te cesseren het Collegie van „ de Gecommitteerdens ten Beleyde deser Stadts saken: „ met dien verstaande nochtans, dat de Heeren, die „ daar toe jegenwoordigh gecommitteert zyn, hare twee „ jaren fungeren ende uytdienen sullen.

„ Ende sullen geene van de gemeldte Heeren Bur„ germeesters haer van de voorsz. Besoinges vermogen „ te absenteren, dan alleenlyk ten tyde van de Verga„ deringe van Haer Ed. Groot Mogentheden, als „ wanneer den Oudsten in Rangh, naer den præside„ rende of Burgermeester van de Gemeente volgende „ de voorschreve Vergaderinge vermogen sal waer te „ nemen voor drie Maenden achter den anderen, ende „ langer niet, met soodanigen getal van Heeren Oud„ Raden, als naer ordre van de Regeeringe, ende het „ Reglement deswegen voor desen gemaeckt, al-bereydts „ gecommitteert zyn, ende noch gecommitteert sullen „ werden.

„ Ende op het getal van de voorsz. Heeren Burger„ meesters niet te hoogh soude komen te excresseren, „ sal 't selve niet mogen surmonteren de nombre van „ twaelf Persoonen, ende dienvolgende altydt de sa„ ke by de gemeldte Heeren Burgermeesters, voor soo „ veel in haer uytterste vermogen is, daar henen wer„ den gederigeert dat het voorsz. getal compendieus,

DORDRECHT. de, in den jare 1692, eenige alteratie voorgevallen.

Maer

Verdeediging van den Heere Doll van Ouryk nopens het Declaratoir van den Burgemeester de Witt.

„ en onder twaelf van de bequaemste ende aensienlyckste Mannen gehouden werdt.

„ Ende dewyle deser Stads Finantien alle behoorlyke Mesnagie vereyschen, ende vervolgens onnoodige kosten moeten werden afgesneden, sullen van nu af aen wesen ende blyven gemortificeert, de Bedieningen van de respective Helbardiers plaetsen, soo in 't regard van de Heeren Officiers, als ten respecte van de Heeren Burgermeesters in der tydt, sonder dat deselve Bedieninge naer desen meer sullen mogen werden geintroduceert: Welken volgende ook de gemeldte Heeren Burgermeesters, ofte jemandt van deselve, eenige aenleydinge sullen mogen geven, veelmin deswegen Propositie doen, omme de Bedieninge van de voorsz. Plaetse wederomme te doen reviviceren, ofte in train te brengen: Doch sullen de ses Persoonen, die tot noch toe de voorschreve Helbardiersplaetsen hebben waergenomen, tot een gratuiteyt ende erkentenisse van haren gedanen Dienst, jaerlycks genieten yder een somme van Hondert vyftigh guldens, haar leven langh gedurende, ofte ter tydt ende wyle toe dat deselve tot soo proffitelycke Bedieninge geavanceert sullen syn: innegaande de voorschreve hondert vyftigh gulden jaerlyks met den tydt deser Mortificatie, ende gedurende als voren, te betalen, aen yder van de voorschreve Persoonen, met een gerecht vierdepart, alle drie Maenden precys.

„ De Sleutels van de Stadts Poorten sullen alle, gelyk voor desen, gebracht ende bewaert werden by den Heere President, ofte Burgermeester van de Gemeente; dan den selven buyten de Stadt wesende, sullen de voorsz. Sleutels gebracht ende bewaert werden by den Heere Burgermeester, die hem in Rangh komt te volgen, ende niet by den Heer Burgermeester van 't Gerechte, gelyk voor desen gedaen is: Doch zal aen den Heer Burgermeester van den Gerechte, in absentie van den Heer Præsident Burgermeester, verblyven het accorderen van Arresten, ende Citatien, mitsgaders alle andere Eere ende Digniteyten, gelyk deselve voor desen gehadt hebben.

„ De

Maer gaet men nu de voorschreve Instructie na, zoo bevind men niet, dat daer by aen 't Collegie

Dordrecht. Verdeediging van den Heere Doll van Ouryk nopens het Declaratoir van den Burgemeester de Witt.

„ De voorschreve Heeren Burgermeesters sullen yder „ op hare respective drie Maendelyke Tourbeurten, „ ofte derselver Præsidents Teelten, absolutelycken be- „ geven, ende de Collatie hebbende van alle deser „ Stadts Ampten ende Officien, daar toe de Heeren „ Thezauriers ende Goede Luyden van den Achte, geen „ speciael Recht van Collatie en competeert: Ende „ sal aen de dispositie van den Gerechte verblyven de „ begevinge van de Notaris, Procureurs, Kamerbewaer- „ ders ende Concherges-plaetsen.

„ Het waernemen van de respective Verpachtinge „ van des Gemeene Lands Middelen, in andere Steden „ deser Provintie, zal van nu voortaen privative ver- „ blyven aan de Vier Heeren Burgermeesters in der „ tydt, omme deselve Verpachtinge, den eenen naer „ den anderen volgende, waergenomen te werden, „ ofte andersints op alsulke Beurte, als zy met den „ anderen verstaen ende van tydt tot tydt alternativelyc- „ ken verdragen sullen.

„ Ende naerdien door de gemeldte vier Heeren „ Burgermeesters vele ende verscheyde saken sullen „ werden gederigeert ende gedaen, die voor desen „ by den Gerechte verricht syn, sullen de voornoemde „ Heeren Burgermeesters goede sorge dragen, dat de „ functie ende expeditie van de Secretarissen van de „ Stadt, ende die van den beleyde deser Stede saken, „ niet geconfondeert ofte gemeen werden gemaeckt; „ ende sulks dat yder van deselve sullen moeten ver- „ blyven ende geconserveert werden, in de maniere en „ de nature van syner bedieninge, soo ende gelyk voor „ desen gedaen ende gepractiseert is.

„ Voor welcken Dienst de gemeldte Heeren Burger- „ meesters yder Jaer niet meer genieten suilen als elck „ Persoon tweehondert Caroli Guldens, te betalen en- „ de in de voorsz. Rekeninge te brengen alle drie „ Maenden.

„ Aldus gedaen, ende by myn Ed. Heeren van den „ Oud Rade vastgesteldt ende gearresteert, op den „ een-en-dertighsten Maert, festhienhondert vier-en- „ tseventig.

„ In kennisse van my

„ A. MUYS VAN HOLY."

DORDRECHT.

Verdeediging van den Heere Doll van Ouryk nopens het Declaratoir van den Burgemeester de Wit.

legie van Burgemeesteren de allerminste surintendance over den Oudraed, of de respective Leden van den zelven, gegeven word. En dus zyn alle de Leden van den zelven Oudraed, of schoon 'er daer van jaerlyks vier als Burgemeesters fungeren zouden, aen elkanderen in magt en gezag eguael gebleven; moetende de Leden, in der tyd als Burgemeester fungerende, met uitsluitinge van de verdere Leden van den Oudraed, naer het voorschrift van de opgemelde Instructie, waernemen, bezorgen en executeren alle zoodanige zaken, als daer by, *nominatim*, aen 't Collegie van Burgemeesteren zyn gedemandeerd, en anders niet.

Hier uit volgt, dat Heeren Burgemeesters dezer Stad dan ook niet bevoegd zyn om, in die qualiteit, te decideren de Quæstien, die 'er tusschen het eene Lid van den Oudraed, en het andere, over zaken van de Regeringe, mogten ontstaen, *cum par in parem non habeat imperium.*

Maer wat is 'er anders by de Resolutie van Heeren Burgemeesteren, van den 19 Maert 1761, gedaen, dan dat hunne Ed. Gr. Achtb. daer by eene dergelyke Quæstie, tusschen den Heer de Jongh en den Ondergeteekenden, beide Leden van den Oudraed, hebben trachten te decideren: en zulks, het gunt, in allen gevalle, hoe 't ook met de zaek gelegen mogt zyn, nooit van informaliteit vry te spreken is, *inaudita parte altera*, gelyk uit het bevorens gededuceerde consteert.

Kunnende aen de soliditeit van 't zoo even voorgestelde betoog van den Ondergeteekenden des te minder worden getwyfeld, uit hoofde van de Resolutie van hunne Ed. Groot Mog., van den 9 Augustus 1658, als waer by dezelven, ten blyke hoe alleen het is van de goede Politie dezer Provintie, dat het eene Lid van eene Stads Regeringe Heerschappy voeren zoude over het andere, zoo nadrukkenlyk hebben verstaen en verklaert, dat aen de Vroedschappen in de Steden geenzins competeert het Recht of de Dispositie tot Uitzettinge of Suspensie van hunne Mede-Leden uit dezelve Vroedschappen; met byvoeginge, dat de

Vroed-

Vroedschappen zich, dienvolgende, daer van zouden hebben te abstineren en te onthouden.

DORDRECHT.

Terwyl de Ondergeteekende, ondertusschen, *a dessein* voorbygaet, met opzicht tot het tegenwoordige poinct, te indageren, of ook niet de Heeren Burgemeesters, die de Resolutie in quæstie genomen hebben, eenigzins als zyne Partyen in de zaek, waer toe dezelve Resolutie betrekkenlyk is, zouden kunnen worden aengemerkt.

Verdediging van den Heere Doll van Ouryk nopens het Declaratoir van den Burgemeester de Witt.

Ja, de Ondergeteekende zoude zelfs in het geheel niet van die Resolutie gesproken hebben, ten ware het Declaratoir van den Heere de Witt hem in de absolute necessiteit had gebragt om zulks, hoe ongaerne ook, te moeten doen.

Dit was het dat de Ondergeteekende ter zyner inevitabele defensie, welke hem door den Heer de Witt is afgeperst, aen het publiek had mede te deelen; zich flatterende dat in alle Vierscharen des gemoeds, daer Vooroordeel, Passie, Drift en dergelyke Vyandinnen van de gezonde Reden, zoo wel als van het Recht en de Billykheid, uitgebannen worden, de balans aen zyne zyde zal overslaen.

C. B. DOLL VAN OURYK.

's GRAVENHAGE.

's GRAVENHAGE.

WY hebben, te voren, meer dan eens (*), gesproken over de Verschillen, ter zake van de Wanbetalinge der Achterstallige Groninger Lyfrenten, tusschen de Ed. Groot Mog. Heeren Staten van deze Provintie en de Ed. Mog. Heeren Staten van Stad en Lande ontstaen; en hen ook te kennen gegeven dat deze Oneenigheden, op eene minnelyke wy-

(*) Zie ons XIII Deel [1759], bladz. 1022-1040, 1062-1080, 1115-1133. XIV Deel [1760] bl 4-33, 289-291, 320-321, 363-365 en 979-981.

'S GRAVENHAGE.

wyze, by eene Conventie, tusschen de Afgevaerdigden der twee daer in belang hebbende Provintien, gesloten, beslist en uit den weg geruimd zyn. Thans van deze Conventie, van welke wy toen den korten inhoud slechts konden opgeven, een Afschrift bekomen hebbende, oordeelen wy dit stuk te aenmerkenlyk, om het den Liefhebberen van Gebeurtenissen, op ons Vaderland betrekkenlyk, te onthouden. Zie hier, derhalven, die Overeenkomst, zoo als zy, den 27 van Herfstmaend des afgeloopen jaers 1760, getroffen is.

Conventie over de Achterstallige Groninger Lyfrenten.

ALzoo tusschen de Heeren Staten van Holland en Westvriesland ter eenre, en de Heeren Staten van Stad en Lande ter andere zyde, Differenten en Oneenigheden waren gerezen, over en ter zake van de Achterstallige Lyfrenten, aen verscheide Ingezetenen van Holland en Westvriesland, ten laste van de laetstgemelde Provintie, competerende; en de Heeren Staten van eerstgemelde Provintie niet ongenegen zyn geweest om, in plaetse van op de volle en dadelyke voldoeninge der geheele zoo deugdlyke en geagnosceerde Pretensien hunner Onderdanen te blyven insteren, uit deference voor de Intercessie der Bondgenooten, en in aenmerkinge van den bezwaerden toestand, waer in de Financien van de Provintie van Stad en Lande zyn geraekt, de gerezen Differenten, door een convenabel Accommodement, te doen cesseren en uit den weg te ruimen; gelyk dan ook de Heeren Staten van Stad en Lande zich mede bereid hebben getoont tot het amplecteren van zoodanige middelen, waer door de subsisterende Verschillen, op een billyken en æquitabelen voet, getermineerd, en alle klagten wegens wanbetalinge voor het vervolg geprævenieerd zullen konnen worden.

ZOO IS 'T dat wy Ondergeteekenden, als Gedeputeerden, uit naem en van wegen de hooggemelde

melde Heeren Staten, mitsgaders uit krachte van den 's Gra- ſpecialen laſt en de auctoriſatie, ons ten voorſz. einde v enha- reſpectivelyk verleend, na veelvuldige gehouden ge. Conferentien, op interceſſie en door tuſſchenkomſte van de Heeren Gecommitteerden van hunne Hoog Mog., de Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden, met den anderen zyn overeengekomen en verdragen in de Poincten en Artikelen, hier na volgende:

Conventie over de Achterſtallige Groninger Lyfrenten.

I. Dat door de Heeren Staten van de Provintie van Holland en Weſtvriesland, voor en ten behoeve van hunne Onderdanen, in de Achterſtallige Lyfrenten ten laſte van de Provintie van Stad en Lande geconcerneerd, tot volle kwytinge van derzelver Pretenſien, genoegen zal worden genomen met de betalinge van Tien Percent in contante Penningen, en Vyftig Percent in Obligatien, tegens den jaerlykſchen Intereſt van tweeëneenhalf ten honderd.

II. Dat de Hollandſche Crediteuren, tot juſtificatie van hunne Pretenſien, alleen zullen hebben te produceren of doen produceren de Lyfrentebrieven zelven, die bezittende zyn, mitsgaders eene behoorlyke Atteſtatie *de morte* van den Belegger, in dezelve Brieven bekend, of zoodanig ander bewys, het welk, naer rechten, voor æquivalent aen eene Atteſtatie *de morte* moet worden gehouden; zullende de verloopen Renten worden gerekend en goedgedaen van de laetſtgedane Aenteekeninge der Betalinge van dien, zoo als die van wegen de Heeren Staten van Stad en Lande op de Lyfrentebrieven zelven is gedaen aenteekenen, tot den tyd van het overlyden van den Belegger, tenzy omtrent deze of gene Pretenſien, van wegen de opgemelde Heeren Staten, door valabele bewyzen, konde worden aengetoond eene andere of meerdere Betaling gedaen te zyn; gelyk ook omtrent zoodanige Lyfrentebrieven, waer op geene Afſchryving van de Betalinge der Renten zoude mogen gevonden worden, insgelyks zal moeten worden achtervolgd het gunt dienaengaende wegens de Betalinge door welgemelde Heeren Staten zal konnen gedoceerd worden, of door ons onderling, by eene convenabele ſchik- kinge,

'S GRAVENHAGE.

Conventie over de Achterstallige Groninger Lyfrenten.

kinge, zal worden gereguleerd. Doch byaldien, omtrent dezen of genen der Houderen van de voorschreve Lyfrentebrieven, eenige gegronde suspicie of reden zoude konnen worden geallegueerd, waer door vermeend zoude worden dat de zoodanige zyne geproduceerde Effecten, binnen de laetste afgeloopen vyftien jaren, by koop zoude hebben geacquireert, zal van dezulken gevergd worden Bewys, waer by zal moeten blyken dat daer van langer, dan vyftien jaren, Houders zyn geweest, of dat zulks met Eede konnen verklaren, om van deze Conventie mede te profiteren; zullende die genen, die op de voorsz. wyze zullen bevonden worden aen de Lyfrentebrieven, by koop, gedurende de laetste vyftien jaren, gekomen te zyn, tot extinctie van hunne Pretensien, alleen genieten vyftien Percent in contant geld, of zoo veel meerder, als in dien gevalle zullen konnen aentoonen daer voor betaelt te hebben. En zullen alle zaken, het formeren en adjusteren van de Lyste der voorschreve Pretensien aengaende, waer over, op den voet, hier boven gemeld, tusschen ons eenig different zoude mogen ontstaen, door ons gebragt worden voor de Heeren, hunner Hoog Mog. Gecommitteerden tot het Besoigne ter Generaliteit, om door derzelver goede officien gereguleerd te worden, zoo als bevonden zal worden te behooren.

III. Dat de hier vorengemelde Tien Percento in contante Penningen, binnen den tyd van acht weken, of zoo veel eerder doenlyk zal zyn, na dat de voorschreve Lyst door ons zal wezen gearresteerd en wederzyds onderteekend, door of van wegen de Heeren Staten van Stad en Lande, aen den persoon van *Jakob Roeters*, wonende te Amsterdam, als gemagtigde van de gezamentlyke Hollandsche Crediteuren, onder behoorlyke Acte van *acquit*, te Amsterdam, zal worden uitgekeerd en voldaen, om, door den zelven *Jakob Roeters*, tusschen de respective Hollandsche Crediteuren, voor een ieders aendeel, in de bovengemelde Lyste uitgedrukt, te worden gedistribueerd.

IV. Dat, insgelyks, binnen den voorsz. tyd,

door

'S GRAVENHAGE.

Conventie over de Achterstallige Groninger Lyfrenten.

door of van wegen welgemelde Heeren Staten, behoorlyke Obligatien, ter montant van de hier vorengemelde Vyftig Percento, tegens intrekkinge van de oude Lyfrentebrieven en Attestatien *de morte*, invoege voorsz., zullen worden uitgegeven, gedresseerd volgens het Formulier, daer van by ons op huiden gearresteerd, en hier achter gevoegd. Zullende deze Obligatien op zoodanige Namen worden gesteld, als door de Geïnteresseerden zullen worden opgegeven, en het import van dien tot enkele duizenden mogen worden gesplitst; van alle welke Obligatien de Interest, tegens tweeëneenhalf Percento in het jaer, zal ingaen met den eersten November van dit loopende jaer.

V. Dat de voorsz. Interessen door een persoon, daer toe by welgemelde Heeren Staten te committeren, jaerlyks, ten verschyndage, binnen de Stad Amsterdam, aen de Houders der Obligatien, of derzelver Gemagtigden, vry en zonder eenige kortinge, zullen worden voldaen en betaeld. En zullen dezelve Interessen, door of van wegen de Heeren Staten van Stad en Lande, nu noch nooit, uit wat hoofde, of om wat reden, noch onder welke benaminge of prætext zulks zoude mogen zyn, mogen worden verminderd of eenigzins belast of bezwaerd.

VI. Dat, tot de promte en richtige voldoeninge der voorschreve Interessen, boven en behalven het generael verband van alle de Goederen, Domeinen en Inkomsten, de Provintie van Stad en Lande toebehoorende, speciael zal worden geaffecteerd en verbonden, zoo als daer toe, in naem en op expresse auctorisatie van de Heeren Staten van Stad en Lande, geaffecteerd en verbonden word by deze, het rendement van de Impositie op den Tabak, bedragende, tien jaren door den anderen gerekend, jaerlyks, de somma van vyfenveertigduizend, vyfhonderd en zesenveertig guldens, zoo en indiervoegen, als het zelve Middel althans, binnen de gemelde Provintie, word geheven of in 't vervolg geheven zoude mogen worden.

VII. Dat, de voorsz. Impositie op den Tabak, voort-

'S GRAVENHAGE.

Conventie over de Achterstallige Groninger Lyfrenten.

voortaen, zullende dienen tot een fonds, waer uit de jaerlykſche Intereſſen der uit te geven Obligatien zullen moeten vervallen, ten aenzien van dat fonds zal worden geconditioneerd en overgegeven, zoo als geconditioneerd en overgegeven word by deze, eerſtelyk, dat de gemelde Impoſitie, zoo lang dezelve Obligatien niet zullen wezen afgeloſt, voor het geheel en zonder eenige verminderinge of discontinuatie, in train zal worden gehouden; ten anderen, dat het provenue van dien, nu noch nooit, tot eenige andere gebruiken geëmplooijeerd, noch daer uit eenige andere betalingen zullen mogen worden gedaen, voor en aleer de voorſz. jaerlykſche Intereſſen aen de Houders der Obligatien zullen wezen voldaen en afbetaeld; ten derden, dat daer toe, gelyk mede tot naerkominge van den geheelen inhoud der Obligatien, by Eede zullen worden verbonden de Heeren van de Rekenkamer, mitsgaders de Ontvanger Generael, en alle die genen, aen wien de maniantie van de Provintiale Kaſſe is toevertrouwd, zonder dat dezelven daer van, om eenige reden, in gebreke zullen mogen blyven, of daeromtrent eenige ordres, van wien het ook zoude mogen zyn, al was het van hun Heeren Staten zelf, te mogen reſpecteren, onder welke verbinteniſſen derzelver Succeſſeurs *in officio*, in der tyd, mede zullen worden gebragt: Zullende van de voorſz. onder Eed neminge aen hunne Ed. Groot Mog., de Heeren Staten van Holland en Weſtvriesland, kenniſſe worden gegeven. En dat, laetſtelyk, door gemelde Heeren Staten, aen hunne Ed. Groot Mog., om de twee jaren, zal worden overgezonden een preciese ſtaet van het Provenue van het voorſchreve Middel, ten einde, wanneer het zelve, in tyd en wylen, eenig notabel decres mogt ondergaen, alsdan, met onderling overleg, een ander fonds, tot ſuppletie van het gemis, moge worden beraemd en vaſtgeſteld.

VIII. Dat aen de Houders der voorſz. Obligatien zal worden vrygelaten, zoo als aen dezelven word vrygelaten by deze, om, indien, door de Heeren Staten van Stad en Lande, tegens eene der

voor-

vorengemelde stipulatien en verpligtingen mogte worden ingegaen, of niet worden naergekomen, als mede ook, ingevalle twee jaren of daer boven de gemelde Provintie in gebreke mogte blyven de Interessen van de voorsz. Obligatien, binnen Amsterdam, te laten betalen en voldoen, in een van dezelve gevallen, en anders niet, het geheele Kapitael der Obligatien aenstonds te mogen opeischen; wordende van wegen welgemelde Heeren Staten; by deze, wel expresselyk beloofd en aengenomen, om, in dien gevalle, het geheele Kapitael, met de daer op verloopen Interessen, binnen Amsterdam, af te betalen en *in promptis* te zullen voldoen.

'S GRAVENHAGE.

Conventie over de Achterstallige Groninger Lyfrenten.

IX. Dat, nademael de Lyfrenten, waer over de pretensien van de Hollandsche Crediteuren zyn gevallen, origineellyk geconstitueerd zyn geweest in voldoeninge van zoodanige Gelden, welken aen de Provintie van Stad en Lande, in de allerbekommerlykste tyden, tot weringe van den Vyand, en tot beschermingе van de Personen, Rechten en Bezittingen der Ingezetenen van gemelde Provintie, zyn opgeschoten, en ook met 'er daed tot deze einden zyn geëmplooijeerd, overzulks het, ten allen tyde en by alle gelegenheden, daer voor zal gehouden worden dat de uit te geven Obligatien altoos zullen zyn en blyven van alle zoodanige natuur, kracht en uitwerkinge, als de primitive Lyfrenten, in welkers plaetse dezelve Obligatien alsnu zullen subintreren; wordende, dienvolgende, van wegen hunne Ed. Groot Mog., de Heeren Staten van Holland en Westvriesland, wel uitdrukkenlyk aen zich gereserveerd de magt en faculteit, om, indien welgemelde Heeren Staten van Stad en Lande, t'eeniger tyd, onverhopenlyk en tegens alle verwagtinge, in gebreke mogten blyven aen den inhoud van deze Conventie te voldoen, alsdan, ter erlanginge van het effect van dit geconvenieerde, zoodanige middelen by de hand te nemen, als daer toe dienstig en convenabel zullen oordeelen; gelyk mede de Heeren Staten van Stad en Lande,

's Gravenhage. Conventie over de Achterstallige Groninger Lyfrenten.

ter andere zyde, verklaren aen zich te reserveren van te zullen blyven onverminderd in hunne sustenue ten aenzien van het by hun gedeclineerd personeel en reëel verband der particuliere Personen en Goederen van derzelver Ingezetenen, en niet gerekend zullen worden daer van eenigzins afgegaen te zyn.

X. Dat, uiterlyk binnen den tyd van acht dagen, na dat by de Heeren Staten van Stad en Lande, door het furnissement der contante Penningen en het uitgeven der Obligatien, aen het Derde en Vierde Artikel van deze Conventie zal wezen voldaen, by de Heeren Staten van de beide Provintien de noodige voorziening zal worden gedaen, ten einde de generale en particuliere Arresten, uit krachte van bevorens verleende Auctorisatien op de Goederen en Effecten van de Onderdanen der twee Provintien wederzyds gelegd, zullen worden opgeheven, en daer van aen allen en een iegelyk, by Publicatie, kennisse worden gegeven.

En is by de respective Contrahenten aengenomen de Ratificatien der hooggemelde Heeren Staten, respectivelyk, op deze Conventie te zullen verzoeken, om, ten spoedigsten, tegens den anderen te worden uitgewisseld.

Aldus by ons Ondergeschreve, in naem en van wegen de Heeren Staten der beide Provintien, gedaen, geconvenieerd en wederzyds onderteekend, in 's Gravenhage, op huiden, den 27 September 1760.

P. A. Gilles. *J. H. Lobman.* *D. H. Upmeyer.*
P. v. Bleiswyk.
Joannes Stael,
1760.
Jacob Lycochton
Hoogbcamer.

Het Formulier van de Obligatien, waer van in het Vierde Artikel van deze Overeenkomst gewag gemaekt word, luidde als volgt:

De

DE Staten van de Provintie van de Stad Groningen en Ommelanden bekennen en verklaren, by deze, wel en deugdelyk schuldig te wezen aen . . . . . . de somme van . . . . . . , ter zake van opgeschoten en achterstallige Penningen, aen en ten behoeve van onze Provintie, in vroeger tyden, op Lyfrenten verstrekt: Belovende van de voorschreve somme, jaerlyks, waer van het eerste jaer zal verschynen op den 1 November 1761, den Interest tegens tweeëneenhalf Percent te zullen doen betalen, binnen de Stad van Amsterdam, vry, kost- en schadeloos, en zonder eenige kortinge van Honderdste Penningen, of eenige andere Lasten of Schattingen, reeds geheven, of die namaels geheven zouden mogen worden: en dat wy in die betalinge zullen continueren, tot dat de gemelde somme by ons zal wezen afgelost, voldaen en gekweten.

's GRAVENHAGE.

Formulier van de Obligatien.

Verbindende daer voor, gelyk wy doen by deze, niet alleen de Goederen en Inkomsten dezer Provintie, maer ook, en speciaellyk, het Provenue van de Impositien op den Tabak, zoo en in dervoegen als het zelve Middel althans binnen onze Provintie word geheven, of in het vervolg geheven zoude mogen worden.

En, voorts, op dien voet, mitsgaders onder alle zoodanige Conditien, Beloften, Overgiften en Verbindtenissen, als breeder zyn vervat in de Conventie, door de Heeren Gedeputeerden van de Heeren Staten van Holland en Westvriesland ter eenre, en de Heeren onze Gedeputeerden ter andere zyde, in naem en van wegen de Staten der beide Provintien, op den 27 September 1760, gepasseerd en gesloten, en by ons geratificeerd; renuntierende by deze van alle Privilegien, Beneficien en Exceptien, en in specie van de exceptie *non numeratæ pecuniæ*, *doli*, *erroris*, mitsgaders van alle anderen, bedacht of onbedacht. Ten oirconde der waerheid hebben wy deze door den Sekretaris van onze Provintie doen onderteekenen.

Gedaen enz.

's GRAVENHAGE.

Nog op dien zelfden dag, den 27 van Herfstmaend, gaf de Heer Raedpensionaris, uit naem der Heeren, wegens deze Provintie ter Vergaderinge van hunne Hoog Mog. gedeputeerd, aen hunne Ed. Groot Mog. kennis van het sluiten dezer Overeenkomste, met verzoek dat hunne Ed. Groot Mog. dezelve geliefden te ratificeren; gelyk uit het volgende Besluit van dien dag blykt.

De Gedeputeerden van Holland geven, ter Vergaderinge van hunne Ed. Groot Mog., kennis van de gesloten Conventie enz.

DE Raedpensionaris heeft, uit den naem van de Heeren Gedeputeerden ter Generaliteit, wegens de Differenten, tusschen deze Provintie en die van Stad en Lande, over de Wanbetalinge der Groninger Achterstallige Lyfrenten, ontstaen, ter Vergaderinge geraporteert, dat de zaken ter Generaliteit, eindelyk, zoo verre waren gebragt, dat zy het genoegen hadden aen hunne Ed. Groot Mog. te communiceren, dat de gemelde Differenten, eindelyk, gelukkig waren getermineerd geworden, en deswegens eene Conventie gecoucheerd, die op heden nog was geteekend, en hier achter geinsereerd; met verzoek dat hunne Ed. Groot Mog., ingevolge het Tiende Artikel van dezelve Conventie, het zelve gelieven te ratificeren, ten einde de Ratificatien der wederzydsche Heeren Staten daer optegens den anderen kunnen worden uitgewisseld.

[*Hier was de Conventie zelve ingevoegd.*]

Waer op, gedelibereerd zynde, is goedgevonden en verstaen de Heeren, hunner Ed. Groot Mog. Gedeputeerden wegens de voorschreve Differenten, te bedanken voor derzelver genomen moeite en aengewende devoiren in dezen; en dat, voorts, Copie van de voorsz. Conventie zal worden gegeven aen de Leden, met verzoek aen dezelven om de Resolutie van de Heeren, hunne Principalen, tot Ratificatie der gemelde Conventie, ten spoedigsten te effectueren.

De Ratificatien der Conventie, zoo van de zyde der Staten van Holland en Westvriesland,

land, als van die van Stad en Lande, vervolgens, gedaen, en tegens elkanderen uitgewisseld zynde, bleef 'er niets over, om de zaek haer vol beslag te geven, dan het onderzoeken en justificeren der Eischen van de Hollandsche Crediteuren, op den voet, zoo als by het Tweede Artikel van de Overeenkomste bepaeld was. En hier in bereikten de Heeren Gecommitteerden van hunne Ed. Groot Mog., na veelvuldige daer over gehouden handelingen met de Heeren Gecommitteerden van Stad en Lande, insgelyks hun oogmerk; gelyk uit derzelver gedaen raport, en het daer op gevolgde Besluit van hunne Ed. Groot Mog., van den 5 der jongste Sprokkelmaend, dus luidende, kan afgenomen worden: 's GRAVENHAGE.

DE Heeren *Gilles*, *van Bleiswyk* en *Stael*, Pensionarissen der Steden Haerlem, Delft en Amsterdam, de Heer *Hoogbcamer*, Burgemeester der Stad Alkmaer, absent zynde, als hunner Ed. Groot Mog. Gecommitteerden wegens de Differenten over de Achterstallige Groninger Lyfrenten, hebben, ter Vergaderinge, geraporteert en voorgedragen, dat zy Heeren Gecommitteerden, na het sluiten der Conventie over de voorsz. Differenten, van *dato* den 27 September, laetstleden, en de daer op gevolgde Ratificatien van hunne Ed. Groot Mog., en van de Heeren Staten van de Provintie van Stad en Lande, met de Heeren Syndici *Lobman* en *Upmeyer*, als Gecommitteerden van laetstgenoemde Provintie, ingevolge het Tweede Artikel van de voorsz. Conventie, zynde getreden tot het onderzoek en justificeren der Pretensien van de Hollandsche Crediteuren wegens de vorengemelde Lyfrenten, na meenigvuldige daer over gehouden Conferentien met welgemelde Heeren Gecommitteerden van Stad en Lande, en na het vereffenen van zeer vele daeromtrent gemoveerde zwarigheden, eindelyk, ook het *Dezelven doen finael Raport in de Vergadering der Staten van Holland.*

'S GRAVENHAGE.

Dezelven doen finael Raport in de Vergadering der Staten van Holland.

het geluk hadden gehad daer in zoodanig te reüsseren, dat door hun Heeren Gecommitteerden wegens de beide hooggemelde Provintien, op den 30 der laestafgeloopen maend January, was gesloten en geteekend de Lyst van alle de Pretensien der Hollandsche Crediteuren, zoo als dezelven door *Jakob Roeters q q.* waren opgegeven, en waer by de Justificatie van dien, en waer mede vervolgens de betaling derzelve zoude moeten geschieden, ten vollen was erkend en gereguleerd, en welke alzoo gejustificeerde Pretensien te samen hebben gemonteert eene somme van *f* 1109313-16-0; waer van de betaling volgens de Conventie zal geschieden met de somme van *f* 110918-9-0 in contante Penningen, en met *f* 554644-2-0 in Obligatien a tweeeneenhalf Percent Interessen, alles breeder en specificé blykende by de Lyste, dieswegens invoegen voorsz. geformeerd, en waer van by de gezamenlyke Heeren Gecommitteerden drie waren onderteekend geworden, als één voor hunne Edele Groot Mog., één voor de Heeren Staten van de Provintie van Stad en Lande, en één voor de gezamenlyke Geïnteresseerden, welke aen *Jakob Roeters q. q.* ter handen was gesteld; hebbende zy Heeren Gecommitteerden de eer de Lyst, voor hunne Ed. Groot Mog. gedestineerd, by deze aen hoogstdezelven te presenteren en over te geven, en tot welkers inhoude zy zich eerbiedig refereerden; met byvoeginge, alleenlyk, dat zy Heeren Gecommitteerden vertrouwden dat in de voorsz. Lyst waren vervat de gejustificeerde Pretensien van genoegzaem alle de Hollandsche Crediteuren, uitgezonderd eenige weinigen, welken, ingevolge de Publicatie van hunne Ed. Groot Mog., van den 30 October, laetstleden, geprefereert hadden, zoo wegens hunne te doene Justificatie, als ter voldoeninge van hunne Pretensien, zich direct en alleen te adresseren aen de Heeren Gecommitteerden van de Provintie van Stad en Lande, en daerom op de vorengemelde Lyst niet wel hebben kunnen gebragt worden. Dat al het geen voorschreven is met onderlinge harmonie en inschikkinge alzoo zynde gecon-

geconsteteerd, zonder dat, om daer toe te geraken, noodig was geweest aen het Besoigne ter Generaliteit eenig verder aenzoek te doen, zy Heeren Gecommitteerden, benevens die van Stad en Lande, na het afloopen van dit alles, hadden vermeent omtrent de voorsz. zaek ter Generaliteit niets anders te resteren, dan het gunt voorsz. is ook te brengen ter kennisse van het vorengemeldé Besoigne; zoo als op huiden was geschied, met eene daer by gevoegde Dankzegginge aen de Leden van dien voor alle de moeite, die in den loop van deze gesubsisteert hebbende Differenten, en om die te assopiëren, van wegen hunne Hoog Mog. wel hadden gelieven te adhiberen.

's GRAVENHAGE.

Dezelven doen finael Raport in de Vergadering der Staten van Holland.

Dat, eindelyk, na dit alles, zy Heeren Gecommitteerden, staet makende op de betaling en voldoening van de in maniere voorschreven gejustificeerde Pretensien, van wegen de Heeren Staten van de Provintie van Stad en Lande te doen, naer luid van het Derde en Vierde Artikel van de meergemelde Conventie, zoo als de Heeren Gecommitteerden van evengemelde Provintie daer van de volle verzekering nogmaels hadden gegeven, vervolgens, hadden vermeent niet te mogen afzyn van al het gunt voorsz. is ook te brengen ter kennisse van hunne Ed. Groot Mog., in hope dat hunne Ed. Groot Mog. het gunt by hun Heeren Gecommitteerden, verders, in maniere voorsz., was gedaen en verricht, zich gunstiglyk zouden gelieven te laten welgevallen, en met dit hun Raport de Commissie, waer mede hunne Ed. Groot Mog. hadden behaegt hun Heeren Gecommitteerden, op den 28 December 1759, te honoreren, wel zouden gelieven te houden voor afgedaen en gefinieerd, als wetende zy Heeren Gecommitteerden tot het gansche beloop dezer zake thans nietwes meerder overig te zyn, dan alleen het doen van eene Publicatie by hunne Ed Groot Mog., tot Ophef van de nog subsisterende Arresten op de Effecten en Goederen van de Groninger Ingezetenen binnen deze Provintie, met het gunt daer toe behoort, wanneer, in conformité van de voorsz. Conventie, de

's GRAVENHAGE.

Dezelven doen finael Raport in de Vergadering der Staten van Holland.

voldoening, volgens de meergemelde Lyst der gejustificeerde Pretensien, zal zyn geschied; en ten welken einde zy Heeren Gecommitteerden de vryheid hadden genomen eene Concept-Publicatie, nevens deze, te voegen, die, hunne Ed. Groot Mog. zich dezelve latende welgevallen, by hoogstdezelven zoude kunnen worden gearresteerd, om, na gegeven informatie door *Jakob Roeters q. q.* wegens het finael genoten effect der vorengemelde Conventie, en de verkregen voldoening, naer luid van dien, als dan te worden afgezonden en gepubliceerd: waer toe, by afwezendheid der Vergaderinge van hunne Ed. Groot Mog., derzelver Heeren Gecommitteerde Raden zouden kunnen worden verzocht en geauctoriseerd.

Waer op, gedelibereerd zynde, is goedgevonden en verstaen de Heeren, hunner Ed. Groot Mog. Gecommitteerden tot het adjusteren der voorsz. Differenten, voor derzelver gedetailleerd finael Raport en Devoiren, deswegens aengewend, by deze te bedanken, met volkomen approbatie van de goede conduites, by dezelven daer in gehouden; cesserende, mitsdien, hier mede, de Commissie, op dezelve Heeren, ten fine voorsz., by hunner Ed. Groot Mog. Resolutie van den 28 December 1759, als Extraordinaris Gedeputeerden wegens deze Provintie ter Generaliteit, verleend; en is, wyders, gearresteerd de Publicatie aen het einde dezer, om, na gegeven informatie door *Jakob Roeters q. q.*, wegens het finael genoten effect der vorengemelde Conventie, en de verkregen voldoening, naer luid van dien, alsdan te worden afgezonden en gepubliceerd; met auctorisatie op de Heeren Gecommitteerde Raden, om, by afwezendheid der Vergaderinge van hunne Ed. Groot Mog, zoo dra de bovengemelde Informatie, invoegen voorschreven, zal ingekomen zyn, dezelve Publicatie, op naem van hunne Ed. Groot Mog., te mogen afzenden en doen publiceren.

De gemelde Publicatie, die vervolgens afgekondigd werd, luidde dus:

De

DE Staten van Holland en Westvriesland: Allen den genen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut: doen te weten dat, nademael wy van wegen de gezamenlyke Geïnteresseerden binnen deze Provintie in de bekende Achterstallige Groninger Lyfrenten, zyn geinformeerd geworden dat, volgens de daer toe tusschen ons en de Heeren Staten van de Provintie van Stad en Lande aengegane en subsisterende Conventie, als nu, dien conform, de Betaling in contante Penningen, mitsgaders de extraditie der Obligatien aen de gemelde Geïnteresseerden, werkenlyk is geschied en volbragt, en mitsdien het billyk is, en ook naer luid van de voorschreve Conventie, dat alle Arresten en Belemmeringen, ter zake voorsz. binnen deze Provintie gedaen, thans worden opgeheven, en alles wederom hersteld op den voet, gelyk het voor dezen is geweest. 's GRAVENHAGE. *De gedane Arresten op de Goederen en Effecten der Groninger Ingezetenen worden opgeheven.*

ZOO IS 'T dat wy hebben goedgevonden en verstaen, door deze, te verklaren, niet alleen op te heffen het generael Arrest, zoodanig als het zelve, by onze Publicatie van den 2 November 1759, op alle Effecten, Goederen, Actien, Credieten en Penningen, de Ingezetenen van de Provintie van Stad en Lande in deze Provintie in eigendom toebehoorende, is gelegd geworden, met alle Verboden, en al het gunt verders daer in is gevoegd en geëxpresseerd, maer bovendien ook, by deze, op te heffen en buiten alle effect te stellen alle zoodanige particuliere Arresten, als by de voornoemde Geïnteresseerden, of van hunnentwege, door *Jakob Roeters q. q.*, op eenige diergelyke Effecten, Goederen, Actien, Credieten of Penningen, hoe ook genoemd, binnen deze Provintie ter zake voorsz. eenigzins zouden mogen gedaen zyn, zonder dat daer toe eenig verder of particulier Ontslag noodig zal zyn; en zulks van stonde aen, na de Publicatie dezer, als niet willende dat eenigen van dien het allerminste effect meer sorteren zullen; met begeerte, verders, dat alle Commercie, Correspondentie en alle verdere Handelingen, tusschen de Onderdanen van deze Provintie en die van Stad

'S GRAVENHAGE.

en Lande, voortaen, wederom zal zyn en mogen geschieden zoo vry en onbelemmerd, als dezelve, voor *date* van de voorsz. ongelukkige ontstane, doch nu gelukkig bygelegde en geheel gecesseerde, Differenten, eenigzins is geweest en gevoerd heeft mogen worden.

En dat niemand hier van eenige ignorantie pretendere. Enz.

Hebben wy te voren (*) gemeld dat de Heeren Kurateuren van 's Lands Hooge Schole te Leiden, na dat zy, in den jare 1753, by gelegenheid van het uitkomen van eenige zeer partydige Geschriften tegens het Advies, welk de Theologische Faculteit, aldaer, in het het Kerkelyk Verschil, te Zwol ontstaen, gegeven had, de Staten van deze Provintie verzocht hadden, tot behoudenisse van de Rust in den Lande en van den Goeden Naem, Eer en Luister van de gemelde Hooge Schole, omtrent deze Geschriften te doen het gene zy oorbaer zouden oordeelen (†), zich in Hooimaend

(*) Zie ons XIV Deel [1760], bladz. 625.

(†) Dit geschiedde in een Brief der Heeren Kurateuren, van den 8 der Oegstmaend des jaers 1753, die dus luidde: „ EDELE GROOT MOGENDE HEEREN!

„ Zeker Geschil, in de Kerk van Zwol, een jaer drie „ vier herwaert geleden, ontstaen, op hoog Advies en „ directie, door de Heeren Staten van de Provintie „ van Overyssel gesteld zynde in handen van de Theo„ logische Faculteit van Uwer Ed. Groot Mog. Uni„ versiteit binnen Leiden, zonder dat, in dien tyd en „ lang daer na, by iemand, eenige gedachten zyn „ opgekomen, die deze directie speculatief maekten.

„ Heeft de voorsz. Faculteit, met unanime Voten, „ hare gedachten tot herstellinge van de Rust en Har„ monie in de bovengemelde Kerk gecomprehendeert „ in een by alle Leden van de Faculteit geteekend en „ afgezonden Advies, het welk aan hunne Ed. Mog. „ de

maend van het afgeloopen jaer 1760 op nieuws 's Gravenhage tot de Staten gewend hadden met Klagten over GE.

VENHA-
GE.

„ de Staten van Overyssel, zoodanig is voorgekomen,
„ dat hunne Ed. Mog. geene zwarigheid gemaekt heb-
„ ben het zelve in eene Resolutie te converteren.

„ En offchoon men wenschen en denken kon dat daer
„ mede het gemelde Geschil uit den weg geruimd en de
„ rust herfteld zoude zyn, heeft het, des niettegen-
„ staende, ongelukkiglyk aen geene driftige humeuren
„ ontbroken, om, door geanimeerde Geschriften, met
„ reprochen van het gemelde Pre-Advies, involve-
„ rende verregaende bedenkenlykheden tegens de ad-
„ viserende Professoren, en, by consequentie, ten na-
„ deele van Uwer Ed. Groot Mog. Universiteit, het
„ voorsz. Zwolsche Geschil niet alleen te perpetue-
„ ren, maer zelfs algemeen te maken. Wy zouden,
„ Ed. Groot Mog. Heeren, misbruiken Uwer Ed.
„ Groot Mog. attentie, indien wy alhier zouden op-
„ noemen de meenigvuldige van dien aert, sedert
„ eenigen tyd, door den druk gedissemineerde Stuk-
„ ken, waer in, veelzins door onbekende persoonen,
„ de Eer, goede Naem en bekende Orthodoxie van
„ verscheide Theologische Professoren, zoo op de
„ Universiteit van U Ed. Groot Mog., als op die
„ van andere Provintien, docerende, werd benadeeld.
„ Doch kunnen wy niet onderlaten aen U Ed. Groot
„ Mog. te suppediteren de titels van drie in het licht
„ gekomen Geschriften, namelyk:

„ *Aenspraek aen Drus Ant. van der Os, enz.*
„ *Beschermer van de Aenspraek, enz.*
„ *Baniere van wegens de Waerheid opgeregt, enz.*

„ Waer in de Schryvers voorgeven te hebben gefor-
„ meert eene Societeit, die zy noemen de Oude Cal-
„ viniaensche Societeit, hebbende een Syndicus, die
„ hen zoude convoceren; aenloopende tegens de dis-
„ positie van het Recht, de Resolutie van U Ed. Groot
„ Mog. van den 20 November, en de daer op gevolg-
„ de bekende Publicatie van den Hove, van den 12
„ December 1735, en gevende hunne Schriften uit op
„ approbatie van dezelve Societeit, zonder Kerkelyke
„ of Academische Visitatie en Approbatie, gelyk deze
„ gemelde Stukken uitgegeven zyn, direct strydende
„ niet

's Gravenhage.

over eenige andere Naemlooze Geschriften, die als gevolgen van de eersten aengemerkt kun-

„ niet alleen tegens de Kerken-Ordre, Art. LV,
„ maer ook tegens hunner Ed. Groot Mog. Resolutie
„ van den 9 April 1675, en het daer op gevolgd Pla-
„ kaet van den 21 November 1715, en speciael tegens
„ de salutaire Publicatie van den Hove, van den 21
„ January 1726; opperende de voorsz. Schryvers Ideës
„ en Stellingen, welken allezins bedenkenlyk voor de
„ algemeene rust dezer Landen moeten voorkomen,
„ tenzy daer in ordre gesteld, en tegens de voorsz. on-
„ dernemingen by bekwame middelen worde gezorgd.
„ En overmits, hier tegens geene voorziening gedaen
„ wordende, door verkeerde soupçons aen U Ed. Groot
„ Mog. Universiteit een merkenlyk grief zoude wor-
„ den toegebragt, hebben wy, aen wien U Ed. Groot
„ Mog. aenbevolen hebben te waken voor de Conser-
„ vatie van de goede Renommé, Eer en Luister van de
„ Universiteit, gemeent van het gunt voorsz. is U Ed.
„ Groot Mog. de vereischte kennis te moeten doen
„ toekomen, en, respectueuslyk, aen de hoogwyze
„ deliberatien van U Ed. Groot Mog. te submitteren
„ de bepaling der wegen en middelen, welken in de-
„ zen, tot conservatie van de rust in den Lande, en
„ van de goede Renommé, Eer en Luister van de U-
„ niversiteit ingeslagen en gebruikt zouden behooren te
„ worden.

„ Middelerwyl zullen wy God Almagtig bidden U
„ Ed. Groot Mog. met alle bedenkenlyke Zegeningen
„ te overstorten, en te bewaren in eene langdurige
„ voorspoedige Regeringe; en, vervolgens, de eer
„ hebben te verblyven,

„ *EDELE GROOT MOG. HEEREN,*

„ *U Ed. Groot Mog. dienstwillige*
„ *Dienaren,*

„ De Curateurs over 's Lands
„ Universiteit binnen Leiden,
„ en Burgemeesteren derzel-
„ ver Stad.

Leiden den 8 Augusty 1753.

„ Ter ordonnantie van
„ dezelven
„ D. v. ROYEN."

kunnen worden, in welken de Nagedachtenis van wylen den hooggeleerden Heere Joan van den Honert T. H. Z., die, met goedkeuringe der genoemde Heeren Kurateuren (*), zyn vlyt had aengewend ter handhavinge van den Luister der zelfde Faculteit, door den Emeritus- 'sGRAVENHAGE.

(*) Velerlei Geschriften zyn van dezen Hoogleeraer uitgegeven ter verdeediginge van het meergemelde Advies, dat in ons Ve Deel [1751], bladz. 1149-1153 gevonden word. Zie onder anderen ons VIe Deel [1752], bladz. 467 - 470, en ons VIIIe Deel [1754], bladz. 510-514. En dat zulks met goedkeuringe der Heeren Kurateuren was blykt uit derzelver Besluit van den 8 der Oegstmaend 1753, waer by zy, om den zelven een sprekend bewys deswegens te geven, de Jaerwedde van dien Hoogleeraer, uit deze overweginge, met *tweehonderd Guldens* verhoogden; gelyk uit dat Besluit, hier woordelyk volgende, gezien kan worden:

„ *Extract uit het Register van de Resolutien van* „ *de H. Hn. Curateuren over 's Lands Universiteit binnen Leiden, en Burgemeesteren* „ *derzelver Stad, genomen in hunner Ed. Groot* „ *Achtb. Vergadering op*

„ *Woensdag, den* 8 *Augustus* 1753.

„ By resumtie gedelibereerd zynde op het Voorstel, „ den 21 May, laetstleden, gedaen, of niet convenient zoude zyn aen den Heere Professor *van den* „ *Honert* te geven eene Demonstratie van de Goedkeuringe van hunne Ed. Groot Achtb., wegens deszelfs „ aengewende Devoiren tot soutien van den Luister „ der Theologische Faculteit, hebben de HHn Curateuren en Burgemeesteren, zoo in aenschouw van „ 't gunt voorsz. is, als wegens deszelfs onvermoeide „ Naerstigheid en Applicatie tot nut van de *Studiosi*, „ zich van zyne institutie bedienende, goedgevonden, „ gelyk dezelven goedvinden by deze, het Wedde van „ den voorsz. Heere te verhoogen met eene somme van „ *Tweehonderd Guldens*; wordende den Sekretaris van „ Royen verzocht den gemelden Heer daer van; als „ naer gewoonte, kennisse te geven, en zich, in 't „ depecheren der Ordonnantie, daer naer te reguleren.

„ Accordeert met het voorsz. Register.

„ JAN VAN ROYEN DAV. Z."

'*s* GRAVENHAGE.

rius Predikant van Koudekerk, Dan. *Nikolais Holtius*, aengetast en gelasterd was, met een verzoek dat hunne Ed. Groot Mog. daer tegens zodanige ordres zouden gelieven te stellen, als dezelven, tot voorkominge van het uitgeven en drukken van Theologische Tractaten, zonder Kerkelyke Approbatie, gelyk deze Werken uitgegeven zyn, en ter beteugelinge der Lastertael van den meergemelden Emeritus Predikant *Holtius*, het zy door hem in het geheel of ten deele van zyne jaerlyksche Wedde, als Rustend Leeraer, te ontzetten, of wel, anderzins, noodig en oorbaer zouden oordeelen; en hebben wy, verder, gemeld hoe dees Predikant zich omtrent deze Klagten verdeedigde (*); 't is noodzaeklyk dat wy het Besluit van hunne Ed. Groot Mog. op het een en ander ook melden. Dit werd, ter Vergaderinge van Holland genomen op den 4 van deze Oegstmaend, en luidde dus:

Besluit ter beteugelinge van de Lastertael van den Predikant Holtius, tegen de Nagedachtenis van wylen den Professor J. v. d. Honert, enz.

DE Raedpensionaris heeft, ter Vergaderinge, geraporteert de Consideratien en het Advies van de Heeren van de Ridderschap en verdere hunner Ed. Gr. Mog. Gecommitteerden tot het groot Besoigne, hebbende, ingevolge en ter voldoeninge van hunner Ed. Groot Mog. Resolutie van den 1 Aug. des jaers 1760, geëxamineert eene Missive van Curateuren van 's Lands Universiteit te Leiden, en Burgemeesteren der zelve Stad, geschreven, alhier, in den Hage, den 31 July daer bevorens, houdende een kort herhael van de Klagten, by welgemelde Curateuren en Burgemeesteren in den jare 1753 gedaen, over zekere toen ter tyd uitgekomen zeer geanimeerde Geschriften tegens een Advies van de Theologische Faculteit van hunner Ed. Groot Mog. Univer-

(*) Zie ons XIV Deel [1760], bladz. 908.

verstreit, over een Geschil, in de Kerk van Zwol 's GRAVENHAGE.
ontstaen, en, voorts, een nader zeer uitdrukkenlyk beklag, zoo over zeker al sedert enige jaren, van tyd tot tyd, by onderscheide Boekdeelen, geschreven, en zonder de gerequireerde kerkelyke Approbatie met den druk gemeen gemaekt naemloos Theologisch Tractaet, geïntituleerd „ EXAMEN VAN HET ONTWERP VAN TOLERANTIE, om „ *de Leere, in de Dordrechtsche Synode vastgesteld*, „ *met de veroordeelde Leere der Remonstranten te* „ *vereenigen*"; waer in niet alleen dat chimerieke Ontwerp van Tolerantie, het geen nooit, dan in de harssenen van gemelde Schryveren, zoude hebben geëxsteert, word onderzocht en gerefuteerd; maer ook, op eene hatenlyke en onchristenlyke wyze, schoon bedektlyk, aen vele Hoogleeraren, en anderen, sentimenten worden aengewreven, die in hun nooit zouden zyn opgekomen, maer, integendeel, met horreur verfoeid worden; als wel, in het byzonder, over de verregaende licentie, waermede het den Emeritus Predikant *Holtius* heeft kunnen gelusten, in de Voorrede van het Tiende Stukje van het voorsz. *Ontwerp van Tolerantie*, de Memorie van wylen den Professor van den Honert, tot bezwalkinge van de Eere en Luister van de Universiteit, op eene sensible en tegelyk zeer kwaedaerdige wyze, aen te tasten en te lasteren, met een bygevoegd verzoek dat hunne Ed. Groot Mog. daer tegens zoodanige ordres zouden gelieven te stellen, als deselven, tot voorkominge van het drukken en uitgeven van Theologische Tractaten, zonder Kerkelyke Approbatie, en ter beteugelinge van de indecente en ongepermitteerde Lastertael van den meergemelden Emeritus Predikant *Holtius*, het zy door hem in het geheel of ten deele van zyn beneficie te priveren, of wel anderzins, noodig en oirbaer zullen oordeelen.

Besluit ter beteugelinge van de Lastertael van den Predikant Holtius, tegen de Nagedachtenis van wylen den Professor J. v. d. Honert, enz.

Als mede nog, ingevolge en ter voldoeninge van hunner Ed. Gr. Mog. Resolutie commissoriael van den 30 October 1760, eene Memorie van den gemelden Emeritus Predikant *Holtius*, behelzende de redenen, die hy, ingevolge de gratieuse permissie, door hunne Ed. Gr. Mog., by derzel-

ver

's GRAVENHAGE. ver Resolutie van den 16 September, daer bevorens, aen hem verleend, tot zyne pretense justificatie op de voorsz. poincten van beklag heeft geoordeelt te kunnen en te moeten allegueren.

Besluit ter beteugelinge van de Lastertael van den Predikant Holtius, tegen de Nagedachtenis van wylen den Professor J. v. d. Honert, enz.

Waerop, gedelibereerd en in achtinge genomen zynde, dat de Emeritus Predikant *Holtius*, de eerste Aenvoerer en Autheur van de onstane Geschillen en Oneenigheden is geweest, als hy, by een gedrukten Brief, in den jare 1752 te Leiden uitgegeven, op het bovengemelde Advies van de Theologische Faculteit, op eene zeer onbescheiden wyze, is aengevallen, en openlyk verklaert heeft *dat hy aen dat Advies was geërgerd, en dat hy zich beklaegde zoo lang geleeft te hebben, dat hy de gestadiging der zuivere Hervormde Leere door dat zoo hoog aenzienlyk en vermaerd Collegie overleefde, en die beroemde en waerdigste mannen, die voorheen als pylaren stonden voor de onveranderlyke waerheid, zag wyken voor den veranderlyken tyd:* Dat de Emeritus Predikant *Holtius* en de zynen die attaque met geen minder hevigheid, dan onbescheidenheid, zoo ten aenzien van de Leden van de Theologische Faculteit in het generael, als van den Professor *van den Honert* in het byzonder, hebben voortgezet, en zich door hun' onbezonnen drift en iever zelfs zoo verre hebben laten vervoeren, dat zy de Memorie van den gemelden Professor *van den Honert* (welke nooit, met eenigen grond, van Onzuiverheid in de Leer is verdacht gehouden; maer, integendeel, zich door zyne Godsvrugt en Geleerdheid zeer veel roem en achting by de geheele waereld heeft verworven,) niet hebben gespaert, maer met indecente en ongepermitteerde Lastertael geschonden; en dat dit alles geschied by Boekdeelen, welken, tegens de uitgedrukte Ordres van den Staet, zonder voorgaende Kerkelyke Approbatie, van tyd tot tyd, in het licht worden gegeven.

Is goedgevonden en verstaen den Raedpensionaris te verzoeken, om den gemelden Emeritus-Predikant *Holtius* voor zich te ontbieden, en den zelven voor te houden dat hunne Ed. Groot Mog., considererende dat soortgelyke Twisten tot groote

Onlusten, Tweespalt en Scheuring in de Kerk aenleiding kunnen geven, de voorsz. behandeling met veel indignatie hebben gezien; dat dezelve geenzins is te compasseren met de principes van Liefde, Vrede, Eendragt en Zagtmoedigheid, die in Gods woord, met zoo veel nadruk, worden aenbevolen, en vooral by de Leeraers dienden te worden in het oog gehouden en naergekomen; en dat in het byzonder een Man, aen welken hunne Ed. Gr. Mog., om zyne klimmende jaren en de daer aen verknochte infirmiteiten, op zyn verzoek, een honorabele en profitable rust hebben verleent, de meerder ruimte van tyd, die hy door de voorsz. gratieuse Concessie van hunne Ed. Gr. Mog. heeft verkregen, tot het voeden en voortzetten van Twisten en Oneenigheden niet behoorde te misbruiken. Dat de Excusen, hier tegens, door den gemelden Emeritus Predikant *Holtius*, in zyne bovengemelde Memorie, bygebragt, meer voor fyn uitgedachte subterfugien, dan voor reële ontschuldigingen zyn te houden, want dat het voorgeven van blootelyk gerecrimineert te hebben hier niet te pas komt, daer *in facto* consteert, dat de gemelde Emeritus Predikant *Holtius* zelf de Agresseur is geweest, en in zyn voornemen, na den dood van den gemelden Professer *van den Honert*, heeft blyven volharden; dat niet veel meer reflectie verdient de ontkentenis van Autheur of Schryver te zyn van de Voorrede, welke voor het bovengemelde Tiende Stukje is geplaetst, om dat de gemelde Emeritus Predikant *Holtius*, in zyn schryven aen den Drukker Byl (*), erkent de Afzender van de gemelde Voorrede geweest te zyn, en dus, zoo al niet als Autheur, ten minsten als Distributeur en Spargeur, van dezelve te considereren was; en dat, eindelyk, het voorgeven, als of het vragen van eene Kerkelyke Approbatie op Geschriften, aen welken verscheide handen werken, in ongebruik zoude zyn geraekt, en de daer by gevoeg-

'S GRAVENHAGE.

Besluit ter betuiginge van de Lastertaal van den Predikant Holtius, tegen de Nagedachtenis van wylen den Professor J. v. d. Honert, enz.

(*) Zie, in het meergemelde Deel, de *Aant.* op bladz. 627.

'S GRAVENHAGE.

Besluit ter beteugelinge van de lastertaal van den Predikant Halsius, tegen de Nagedachtenis van wylen den Professor F. v. d. Honert, enz.

voegde reflexie, dat, in allen gevalle, by het Plakaet van den 21 November 1715, geene hooger straffe zoude zyn gesteld, dan dat de Boeken, van de Religie handelende, en niet van zoodanige Approbatie van Professoren of Classen voorzien zynde, zullen gehouden worden als niet voortgekomen uit den schoot der Gereformeerde Kerke in deze Provintie, aen hunne Ed. Groot Mog. van een zeer ver uitzicht zyn voorgekomen; dat het niet zyn de strenge Straffen, die de Schryvers van Theologische Werken in ordre behoorden te houden, maer het Respect en de Gehoorzaemheid, die dezelven aen hunne wettige hooge Overheid zyn verschuldigd; en dat geene Voorbeelden van overtredinge van de Wet een ander recht kunnen geven om daer uit eene Verbreking van de Wet te infereren, en zich van de observantie van de ordres, daer in vervat, eigenwillig te ontslaen; vooral niet in een geval, als dit tegenwoordige, daer men, zonder eenig bewys, de geheele Theologische Faculteit van Onzuiverheid in de Leer tracht te insimuleren, of ten minsten als Patroonen en Fauteurs van de zoodanigen, die daer mede zyn besmet, te doen voorkomen.

Dat, of wel alle de voorsz. consideratien, by den anderen genomen, genoegzame stoffe zouden kunnen uitleveren om op zulke middelen bedagt te zyn, als by het slot van de bovengemelde Missive van Curateuren en Burgemeesteren zyn voorgeslagen, hunne Ed. Groot Mog., echter, reflecterende op den grooten iever, waer mede diergelyke Twisten doorgaens *hinc inde* worden behandeld, en ook in het voor handen zynde geval behandeld zyn, en uit dien hoofde meer geïnclineerd zynde om het gepasseerde meer aen een al te verregaende drift, dan wel aen andere kwader oogmerken, toe te schryven, gepræfereert hebben van die voorgeslagen middelen voor als nog geen gebruik te maken; maer den gemelden Emeritus-Predikant, door monde van den Raedpensionaris, te doen aenzeggen dat hy, zonder speciale Permissie en expres Consent van hunne Ed. Groot Mog., zich zal hebben

ten te onthouden van eenige Werken of Geschriften over Theologische Stoffen uit te geven of te doen uitgeven, directelyk of indirectelyk, op poene van, by faute van dien, de hoogste Indignatie van hunne Ed. Groot Mog. te zullen incurreren.

En is, laetstelyk, nog goedgevonden en verstaen dat, om voor te komen dat eenige Werken of Geschriften, handelende over Theologische Stoffen, worden gedrukt of uitgegeven, zonder dat de naem van den Autheur daer voor gesteld zy, en, indien de Autheur is, of professie doet, van de ware Gereformeerde Religie, zonder daer op alvorens Kerkelyke Approbatie verkregen te hebben, by renovatie en ampliatie van het Plakaet van den 21 November 1715, zal worden gearresteerd, zoo als gearresteerd word by deze, het Plakaet hier achter geïnsereerd.

's Graven-hage. Besluit ter beteugelinge van de Lastertael van den Predikant Holtius, tegen de Nagedachtenis van wylen den Professor J. v. d. Honert, e.z.

En zal Extract dezer worden gegeven aen de Heeren Curateuren over hunner Ed. Groot Mog. Universiteit en Burgemeesteren der Stad Leiden, tot derzelver narigt; als mede aen den Raedpensionaris, om door den zelven aen den Emeritus-Predikant Holtius ter hand te worden gesteld.

Het Plakaet, welk in deze Resolutie ingevoegd was, en gedagteekend is den zelfden 4 van deze Oegstmaend, luid dus:

DE Staten van Holland en Westvriesland, allen den genen, die dezen zullen zien of hooren lezen, salut; doen te weten: Alzoo ons, van tyd tot tyd, verscheide Klagten zyn voorgekomen, dat vele Boeken en Geschriften, Godgeleerde Stoffen betreffende, worden in het licht gegeven, zonder alvorens, ingevolge van onze Resolutie van den 9 April 1675, door de Classis, waer onder de Schryvers gehooren, of door de Professoren der Theologie, te zyn gevisiteerd of geapprobeerd; dat ook verscheide Boeken en Geschriften

Plakaet tegens het uitgeven van Boeken zonder Kerkelyke Approbatie enz.

'S GRAVENHAGE.

ten, van zaken van Religie handelende, worden in het licht gegeven, zonder dat de Namen van de Schryvers daer voor staen bekend, direct strydende tegen ons Plakaet van den 21 November 1715.

Plakaet tegens het uitgeven van Boeken zonder Kerkelyke Approbatie enz.

ZOO IS 'T dat wy, tot conservatie van de ware Gereformeerde Religie, en van de Rust in de Kerk, daer tegens willende voorzien, by renovatie en ampliatie van onze Resolutie van den 9 April 1675, en van ons voorsz. Plakaet van den 21 November 1715, goedgevonden, geordonneert en gestatueert hebben, gelyk wy goedvinden, ordonneren en statueren mits dezen, dat niemand, wie hy zy, en dus ook niet de Professoren in de Theologie van onze Universiteit te Leiden, en de Regenten van de Collegien aldaer, eenige Boeken of Geschriften, handelende van de Religie, (uitgezonderd de *Exercitationes Academicæ*,) zullen vermogen te laten drukken, of anderzins uit te geven, tenzy op het Titelblad expresseren of doen expresseren hun Naem en Professie.

Dat, wyders, geene Doctoren in de Theologie, Predikanten, Ledematen of anderen van de ware Gereformeerde Religie, zullen vermogen te laten drukken, of anderzins uit te geven, eenig Boek of Geschrift, handelende van Theologische Stoffen, of van zaken, de Gereformeerde Religie betreffende, tenzy het zelve alvorens zal zyn gevisiteerd en geapprobeerd van het Classis, waer onder de Autheur van het zelve behoort, of van de Professoren van onze Universiteit, doch met voorweten zyner Classis; alles ingevolge en conform onze Resolutie van den 9 April 1675.

Dat zoodanig Boek of Geschrift zyne Approbatie, het zy van de Professoren of Classis, als boven gemeld, hebbende gekregen, de Autheur gehouden zal zyn achter het Titelblad te doen drukken, dat het zelve van de Professoren of Classis is gevisiteerd en geapprobeerd, met byvoeginge welke Classis de Approbatie heeft gegeven, en den dag van de Approbatie der Professoren of van het Classis, respective.

En

En zullen alle Boeken, van de Religie handelende, en niet voorzien zynde van zoodanige Approbatie der Professoren of Clasfis, als boven is gemeld, niet alleen gehouden worden als niet voortgekomen uit den fchoot der Gereformeerde Kerke, niettegenftaende dezelven ook door een Gereformeerd Perfoon mogten gefchreven of uitgegeven zyn; maer zullen, daerenboven, zoo wel de Autheur, Uitgever, Diffeminateur, als Drukker, ieder, verbeuren eene boete van duizend Caroli Guldens, voor elke reize dat dezelve tegens de hier vorengemelde poincten, of eenige van die, komen te contravenieren; zoo als mede in gelyke boete vervallen zullen alle die gene, die eenig Boek of Gefchrift, waer van de Autheur geen Profesfie is doende van de Gereformeerde Religie, komen uit te geven, te disfemineren of te drukken, zonder dat de naem en profesfie van den Autheur, invoegen als boven gemeld, daer voor gefteld zal zyn. 's GRAVENHAGE. *Plakaet tegens het uitgeven van Boeken zonder Kerkelyke Approbatie enz.*

En op dat ons heilzaem oogmerk niet moge worden geëludeerd door eenige Boeken of Gefchriften, van natuur hier voren gemeld, welken in eenigen van de geunieerde Provintien of 't Reffort van de Generaliteit, gefchreven, uitgegeven of gedrukt zouden mogen zyn, binnen deze Provintie in te voeren en te diffemineren, zoo interdiceren en verbieden wy, wyders, allen en een iegelyk, wel expreffelyk, by dezen, dezelve Boeken of Gefchriften binnen deze Provintie in te voeren, te diffemineren of te verkoopen, op eene boete van driehonderd Caroli Guldens, voor ieder Exemplaer.

En zullen alle vorengemelde Boeten genoten worden, voor de eene helft, by den Officier, die de calange zal doen, en voor de wederhelft by de Diaconie van de Gereformeerde Armen van de Stad of Plaetfe, alwaer de calange gedaen zal worden.

En op dat niemand hier van eenige ignorantie zal komen te pretenderen, begeren wy dat deze

'S GRAVENHAGE.

alom zal worden gepubliceerd en geaffigeerd, daer zulks behoort en te geschieden gebruikenlyk is.

Gedaen, in den Hage, onder het Klein Zegel van den Lande, den

Den 19 van deze maend had de Ridder *Joseph Yorke*, die sedert den jare 1751 hier geresideert heeft als Minister Plenipotentiaris van zyne Groot-Brittannische Majesteit, en onlangs de Waerdigheid bekomen heeft van buitengewonen Afgezant of Extraordinaris Ambassadeur van dezen Koning, in de laetstgemelde hoedanigheid zyn eerste plegtig Gehoor by hunne Hoog Mog., de Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden. 's Morgens, ten half twaelf uuren, begaven zich de Heeren Mr. *Iman Cau*, en *Jan Daniel d'Ablaing*, Vryheer van Giessenburg, Gedeputeerden in de Vergadering van hunne Hoog Mog. wegens de Provintien Zeeland en Utrecht, gezeten zynde in eene Koetse van Staet, die bespannen was met zes Paerden, begeleid van zestien vooraf en ter zyde gaende Boden, en gevolgd van negen Koetsen met zes, zevenendertig met vier, en negenenvyftig met twee Paerden bespannen, naer het Hotel van den Heere Ambassadeur, op den Kneuterdyk, om den zelven af te halen. Deze staetsie passeerde van het Binnenhof, voorby het Huis van Prins Maurits, over het Plein, en verder langs den korten en langen Vyverberg, tot aen het Hotel van zyne Excellentie. Aldaer genaderd zynde, werden de bovengemelde Heeren Gecommitteerden uit hunner Hoog Mog. Vergadering, door den Heere Ambassadeur, by het treden uit de Koetse, ont-

vangen

vangen en naer binnen geleid; alwaer dezel- ven een korten tyd vertoefden, om de gewo- ne pligtplegingen af te leggen. Waer na ze, vervolgens, nevens den Heer Ambassadeur, wederom in de Koets traden, in welke de Heer Ambassadeur toen plaets had als voor- uit-, en de Heeren Afgevaerdigden als achter- uit rydende. Deze Koets van Staet werd ge- volgd door drie Officieren van zyne Excellen- tie te paerd zittende, en achter dezelven drie van des Ambassadeurs Koetsen, ieder met zes Paerden bespannen, waer van de eerste ledig was, terwyl in de twee anderen eenige Edellie- den zaten; en na dezen volgden de overige Koetsen. De train passeerde toen van den Kneuterdyk, door het Voorhout, over het Tournooi-Veld, langs den langen Vyver- berg, over de Plaets Royael, door de Hoog- straet, Venestraet, Spuistraet en Hofstraet, tot voor de Groote Zael op het Binnenhof. Hier gekomen zynde, stond de Hoofdwagt onder de wapenen, en werd de marsch gesla- gen en met het Vaendel en de Spontons de gewone begroeting gedaen; terwyl de Heer Ambassadeur ter Zale optrad, en zich naer de Vergadering van hunne Hoog Mog. begaf. Hier werd hy door eenige andere Heeren Ge- committeerden uit hunner Hoog Mog. Verga- deringe ontvangen en naer binnen geleid, en, vervolgens, aen de Tafel geplaetst tegens over den Hoog Edelen Heere Baron van Was- senaer, Heere van de beide Katwyken en 't Zand, toen in de Vergadering van hunne Hoog Mog., wegens de Provintie Holland en Westvriesland, voorzittende. Nedergezeten zynde, overhandigde de Heer Ambassadeur

's-GRAVENHAGE.

 een

's-Gravenhage. een Brief van den Koning, zyn Meester, welke, overluid, door den Heere Griffier Fagel gelezen werd. Daer na deed zyne Excellentie de volgende Aenspraek:

HOOG MOGENDE HEEREN!

Aenspraek van den Heere Yorke, toen hy als Extraordinaris Ambassadeur van zyne Groot Britann. Maj. zyn eerste plegtig Geboor bad by hunne Hoog Mog.

DOor den Koning, myn Meester, gelast zynde aen Uwe Hoog. Mog. te overhandigen deszelfs Missive, waer by het zyne Majesteit behaegt my met het Karakter van zynen Ambassadeur en Minister-Plenipotentiaris by uwe Hoog Mog. te vereeren, zoo heeft dezelve ook, tevens, daer by wel stiptelyk geordonneert, in deszelfs naem, de Verzekeringen der byzondere Aehtinge en onwankelbare Vriendschap, welke zyne Majesteit uwe Hoog Mog. toedraegt, by dezen te hernieuwen.

De Oplettendheid Uwer Hoog Mog. omtrent 's Konings Persoon, sedert zyne Komste tot den Throon, gebleken zynde, zoo heeft dezelve my gelast Uwe Hoog Mog. deswegens te bedanken, en heden door eene buitengewone Bezendinge de solemneelste Verzekeringen van zoodanige Gevoelens, welken ik, volgens myn last, reeds bekend gemaekt heb, aen uwe Hoog Mog. andermael te betuigen.

Zyne Majesteit vergenoegt zich niet slechts, in het midden der Vervorderingen, waer mede Gods Voorzienigheid zyne Wapenen heeft gelieven te zegenen, aen uwe Hoog Mog enkele Verzekeringen van Vriendschap te geven: Zy slaet, insgelyks, gade op het algemeene Welzyn van Europa, en wel byzonder op de Belangen harer goede Vrienden en Naburen.

Ik ben gelast uwe Hoog Mog. te verzekeren dat zyne Majesteit altoos ten uitersten oplettende zal blyven omtrent al het gene iets tot de wezenlykste Belangen, de Veiligheid en het Welzyn der Republiek kan toebrengen.

Ik schat my zeer gelukkig, Hoog Mog. Heeren, door zyne Majesteit op eene voor my zoo luisterryke

ryke wyze verkozen te zyn tot een Uitlegger dier Gevoelens, welken federt het begin van zyne Regeringe eenen Monarch doen uitmunten, als eenen Erfgenaem der Deugden zyner Voorzaten, en die, gelyk zy, deszelfs voornaemste oplettendheid over de Handhavinge van Godsdienst en Vryheid laet gaen.

De Koning draegt, daerenboven, ook eene tedere Liefde toe aen de doorluchtige Oranje-Loot in den schoot van uwer Hoog Mog. Republiek, welke, aen zyne en uw Opzicht toevertrouwd, een Voorwerp is om hem en de Republiek des te meer te verbinden.

Ik vlei my met het Genoegen, Hoog Mog. Heeren, dat myne Wensch en Begeerte, naer en tot eene onbaetzuchtige en onverbrekenlyke Vereeniginge van beide Staten, gedurende myn meer dan negenjarig verblyf alhier, aen uwe Hoog Mog. volkomen gebleken zy.

De federt eenige jaren zoo schielyk op den anderen gevolgde Gebeurteniffen strekken tot een bewys, hoe wenschelyk zoodanig eene Vereeniging zy; en ik zal met den allervurigsten yver aen de Volvoeringe der Bevelen van mynen doorluchtigen Meester medewerken, en my gelukkig achten, wanneer myne poogingen uwer Hoog Mog. toegenegenheid kunnen verwerven.

'S GRAVENHAGE.

Aenspraek van den Heere Yorke, toen by als Extraordinaris Ambassadeur van zyne Groot Brittann. Maj. zyn eerste plegtig Geboorbad by hunne Hoog Mog.

Deze Aenspraek werd door den Heere Baron van Wassenaer, als voorzittende in de Vergadering van hunne Hoog Mog., beantwoord; en zyne Excellentie werd daer na uitgeleid, langs de trappen, by den ingang der Kamer van den Raed van State, van waer dezelve met de zelfde staetsie, zoo als hy gekomen was, naer het bovengemelde Hotel te rug werd gebragt. Den volgenden dag lei de Ridder Yorke een plegtig Bezoek af by zyne doorluchtige Hoogheid, den Heere Prins Erfstadhouder, met de volgende staetsie: Vooraf reden drie Pages

's Gravenhage. te paerd, gekleed in graeuw Laken, met zilveren Passementen; hier op volgde een Koets met zes Paerden bespannen, waer in de Heer Ambassadeur gezeten was, zynde ongemeen prachtig uitgedost en omhangen met het teeken van deszelfs Ridder-Order; vervolgens een Koets met zes Paerden bespannen, waer in twee Edellieden van zyne Excellentie gezeten waren; daer na nog een Koets met zes Paerden bespannen, waer in vier Edellieden van deszelfs gevolg zaten, terwyl op ieder Koets verscheide Liverei-Bedienden van den Heere Ambassadeur stonden en eenige anderen te wederzyde van de Koetsen gingen; en eindelyk twee Liverei-Bedienden te paerd. In dezer voege reed de Heer Ambassadeur van deszelfs Hotel, door de Granadiers-Poort, naer het Binnenhof, alwaer de Hoofdwagt onder de wapenen stond, en, by deszelfs aenkomst, het gewone salut gedaen werd, onder het slaen van den marsch en het muziek der Hautboïsten van de Guardes. Zyne Excellentie trad, voor de Trappen onder de Gallerie, by den ingang van 't Vertrek der Heeren Gecommitteerde Raden, uit de Koets, alwaer hy werd gerecipieerd door zyne doorl. Hoogheid, omringd van een talryken stoet van Heeren en Edellieden, en vervolgens naer boven naer de Audientie-Zael geleid; by welke gelegenheid de Apartementen, waer door zyne Excellentie passeerde, vervuld waren met Edellieden en Heeren van het Hof en de hooge Staf- en andere Officieren, en bezet van Guardes du Corps, en van Cent-Suisses in hunne Plegtgewaden. In de Audientie-Zael getreden zynde, zetten zich de Heer

Am-

Ambassadeur en zyne doorl. Hoogheid in een daer toe vervaerdigd Gestoelte, waer op zyne Excellentie eene ter materie dienende Aenspraek deed, die door den Heere Prinse op eene fraeije wyze beantwoord werd. Na dat zyne Hoogheid deszelfs Antwoord geëindigt had, nam de Heer Ambassadeur afscheid; en werd hy toen op de zelfde wyze uitgeleid, als hy ontvangen was. Waer op hy met gelyke staetsie naer zyn Hotel te rug reed, als hy was gekomen. Hier op deed de Prins Erfstadhouder, den volgenden dag, den 21 van deze maend, de plegtige Contra-Visite by den Heere Ambassadeur. By deze gelegenheid ging vooraf een Detachement van de Guardes te paerd; daer op volgden een Stalmeester te paerd; vervolgens vier Pages, mede te paerd; twee Koetsen, ieder met zes Paerden bespannen, waer in eenige Edellieden gezeten waren; eenige Guardes du Corps; en achter dezelven de Parade-Koets, waer in zyne doorl. Hoogheid gezeten was, bespannen met zes Paerden en te wederzyde van dezelve eenige Cent-Suisses; na dezelve volgden weder eenige Guardes du Corps; twee Koetsen met Edellieden, insgelyks met zes Paerden bespannen; en een Detachement van de Guardes te paerd, dat den trein sloot. Deze staetsie passeerde van het Binnenhof, door de Prins Maurits Poort, langs het Plein, door de Poten, de Spuistraet, de Venenstraet, Hoogstraet, over de Plaets Royael tot op den Kneuterdyk voor het Hotel van den Heere Ambassadeur. Zyne Hoogheid, aldaer genaderd zynde, werd door den Heere Afgezant aen de Koets ontvangen, en naer binnen geleid in eene

'S GRAVENHAGE.

's Gravenhage. eene Zale, alwaer een daer toe byzonderlyk vervaerdigd Gestoelte gereed stond; in het welk de jonge Vorst en de Heer Ambassadeur plaetse namen. Zyne doorl. Hoogheid lei aldaer het Compliment af, in diergelyke gelegenheden gebruikenlyk.. Het welk de Heer Ambassadeur beantwoort hebbende, nam zyne Hoogheid, vervolgens, van den zelven weder afscheid. Waer na hy op gelyke wyze uitgeleid werd, als hy ontvangen was, en met de zelfde staetsie naer het Binnenhof te rug keerde, welke hem by de aenkomst vergezeld had.

LEIDEN.

Leiden. TOt herstellinge van de Inkomsten dezer Stad, die door verscheide oorzaken, en vooral door het gemis van het Vierde Gedeelte der Inkomsten van de Posteryen, welk voor eenige jaren aen het Gemeene Land is afgestaen, zeer zyn verminderd, hebben die van den Gerechte alhier, den 20 van deze maend, vastgestelt jaerlyks een Heeregeld in te vorderen van de genen, die Dienstboden houden, ten behoeve van de Stad; waeromtrent, ten zelfden dage, gearresteerd werd de volgende Publicatie van den Raedhuize te doen, dat op den 27 van deze maend geschiedde:

DIe van den Gerechte der Stad Leiden doen te weten: Alzoo wy in achtinge genomen hebben dat, sedert eenige jaren, zeer aenmerkenlyke sommen van Penningen, uit Stads Thesaurie, zyn verstrekt tot Reparatie en noodig Onderhoud van Stads Publieke Gebouwen; dat ook, door verval van Neringen, Handteringen en Fabrieken, Stads Inkomsten en Exynsen zeer verminderd zyn geworden;

den; en dat de Stads Kasse, daerenboven, heeft komen te verliezen een Vierde Gedeelte van de Inkomsten der Posteryen, welken, weleer aen de Stad gehoorende, tot een merkenlyk Soutien van derzelver Finantie strekte, doch over eenige jaren aen 't Gemeene Land zyn overgegeven; dat, overzulks, Stads Finantie, niettegenstaende het introduceren en practiseren van verscheide poincten van menagie, verre boven vermogen bezwaerd zynde, voor het tegenwoordige niet alleen ten achteren is geraekt, maer, in 't vervolg van tyd, geheelenal gederangeerd zoude worden, ingevalle daer jegens de behoorlyke voorzieninge niet wierde gedaen; ZOO IS 'T dat wy, met communicatie, overleg, goedvinden en expresse qualificatie van de Groote Vroedschap dezer Stad, (het lichaem van dezelve representerende,) tot redres, soutien en styvinge van Stads Kasse, hebben goedgevonden te introduceren eene modieke Belasting, onder benaminge van een Heere-Geld, die, voor verre het grootste gedeelte, by de gegoedste en meest vermogende Ingezetenen dezer Stede zal gedragen worden; en, dienvolgens, te arresteren dat, met den aenvang van het aenstaende jaer, en vervolgens, die gene, die één of meer Domestieke Dienstboden in zyn dienst heeft, voor dezelven, ten behoeve van deze Stad, zal moeten betalen zoodanige somme van Penningen, als by de Ordonnantie op 't gemelde Middel huiden by die van den Gerechte dezer Stad is gearresteerd. Enz.

LEIDEN. *Publicatie ter bekendmakinge dat een Heere-Geld ten behoeve van deze Stad ingevorderd zal worden.*

Op welk eene wyze nu de gemelde Belasting ingevorderd zal worden, blykt uit de op de zelfde dagen vastgestelde en afgekondigde

Ordonnantie of Voorwaerden, waer naer Burgemeesteren der Stad Leiden, van wegen dezelve Stad, hebben aenbevolen een Heere-Geld *te collecteren.*

I. DE Collecteur of Gaerder van dit Middel zal, met den aenvang van het aenstaende

LEYDEN. de jaer 1762, en vervolgens, voortaen, van alle die genen, die Domestieke Dienstboden in hunnen Dienst en Kost hebben, of aen die zy Kostgeld geven, het zy dat het Kostgeld apart betaeld word, of in eene Somme met de Huure is begrepen, zoodanige somme van Penningen invorderen, als hier na volgende breeder is gespecificeerd; namelyk:

Ordonn. waer naer het Stads Heere-Geld inge-vorderd zal worden.

Van die gene, die niet meer dan eene Domestieke Dienstbode heeft, voor Heere-Geld - - - - - *f* 3 : 0 : 0
Van die gene, die twee Domestieke Dienstboden heeft, voor ieder van dezelven *f* 4 : 0 : 0
Van die gene, die drie Domestieke Dienstboden heeft, voor ieder van dezelven *f* 5 : 0 : 0
Van die gene, die vier Domestieke Dienstboden heeft, voor ieder van dezelven *f* 6 : 0 : 0
Van die gene, die vyf Domestieke Dienstboden heeft, en daerenboven, voor ieder van dezelven - - - *f* 7 : 0 : 0

II. Om alle disputen voor te komen, welken 'er zouden kunnen ontstaen over de persoonen, voor welken het voorsz. Heere-Geld zal moeten worden betaeld, verklaren wy, dat Gouvernantes van Menagie of Kinderen, en inwonende Minnen, deze belasting subject zyn.

III. Van gelyken zal het Heere-Geld mede betaeld worden, ter somme van 1 : 10 : 0, voor alle zoodanige Bedienden, waer voor wegens het Gemeene Land Drie Guldens geheven word; zullende de Collecteur of Gaerder van dit Middel gehouden zyn zich, ten dezen opzichte, te reguleren naer het gene dienaengaende by het Gemeene Land gepractiseerd word.

IV. En op dat het getal der voorsz. Dienstboden, en andere Bedienden, hier voren gemeld, in ieder Familie, perfectelyk zoude mogen geweten worden, zoo zal de Gaerder of Collecteur, ten ingang van ieder jaer, binnen deze Stad en de Vrydom van dezelve, eene Beschryving van de voorsz. Dienstboden en andere Bedienden doen, en zal ieder Hooft van de Familie, die eenigen van de voorsz. Dienstboden zal hebben, of iemand van zynent-

 we-

wege, gehouden zyn alle dezelven den Collecteur oprechtlyk op te geven; zullende die gene, die bevonden zal worden de opgave geweigert, of zyne Dienstboden niet oprechtlyk aengebragt te hebben, verbeuren vyftig Guldens voor ieder Domestiek, die hy niet op- of aengegeven heeft; te appliceren een derdepart voor den Officier, een derdepart voor den Collecteur, en een derdepart voor de Nederduitsche Armen dezer Stede.

Ordonn. waer naer het Stads Heere-Geld ingevorderd zal worden.

V. De voorsz. Opgave gedaen zynde, zal de Collecteur of Gaerder, conform aen die Opgave, aen ieder Hoofd van de Familie geven een behoorlyk Biljet, en daer in vullen het Getal der Dienstboden, aen hem opgegeven, met expressie van het daer voor verschuldigde Recht, en zich daeromtrent exactelyk gedragen naer den inhoude van het Iste Artikel; en zal, conform aen die uitgegeven Biljetten, moeten houden een accuraet en pertinent Quohier.

VI. Indien iemand, met het begin van de maend May, na dat de Opschryving zal wezen gedaen, eenigen van de voornoemde Dienstboden of Bedienden uit zyn dienst komt te licentieren, en geen andere in dezelfs plaetse weder aenneemt voor den eersten November, daer aen volgende, zoo zal hy, voor dat half jaer, vry zyn van het Heere-Geld te betalen voor die genen, die gedimitteerd zullen zyn, en dies konnen volstaen met alleen te betalen het halve Heeregeld, te weten voor dat half Jaer, waer in de gedimitteerden, voor dato van hare Dimissie, in zyn dienst geweest zyn; maer indien dezelve Dimissie eerst komt te geschieden na het exspireren van de maend May, zoo zal hy gehouden zyn daer voor het volle Heeregeld te betalen, zoo als hy daertoe mede zal gehouden zyn, indien hy, voor of in plaetse van de gedimitteerde, wederom anderen in zyn dienst komt aen te nemen, voor November, daer aen volgende, of schoon hy gemelde Dienstbode of Dienstboden met het begin van de maend May uit zyn dienst gelicentieert hadde; en indien hy, in plaetse van de voorschreve met het begin van May gedimitteerde Dienstboden, an-

LEIDEN. anderen komt aen-en in zyn dienst te nemen, met of na primo November des zelfden jaers, zoo zal hy daer van het halve Heeregeld moeten betalen; zoo als ook het zelve halve Heeregeld zal moeten worden betaeld door die gene, die, met of na den eersten November, hebben begonnen voor het eerst Dienstboden in hunnen dienst aen te nemen, doch die gene, die zulks komen te doen met of na den eersten May, doch voor den eersten November, zullen gehouden zyn daer voor, als alle anderen, het volle Heeregeld te betalen, uitgezondert in het geval, hier bevorens, by den aenvang van dit Artikel, gespecificeerd. En indien iemand, met het begin van May of met het begin van November, eenige Dienstboden uit zyn dienst dimitteert, zonder daer voor in het geheel eenige anderen wederom aen te nemen, zoo zal hy in het geheel vry zyn daer voor in het vervolg het Heeregeld te betalen, en overzulks konnen volstaen met het zelve alleen te betalen voor en tot dien tyd toe, dat hy gemelde Dienstboden in zyn dienst gehad heeft; met dien verstande, echter, dat, indien dezelve Dimissie eerst mogt komen te geschieden na het verloop van de voorsz. maend May of November, respective, hy gehouden zal zyn wegens die gedimitteerde Dienstboden als dan te betalen het halve Heeregeld, te weten voor dat half jaer, waerin de Dimissie is geschied, en in de gevallen, dat iemand gedurende den eersten of tweeden termyn, in dit Articul gemeld, eenige Domestieken of Bedienden dimitteert, zonder anderen wederom aen te nemen, zal dezelve dien loopenden termyn voor de overigen betalen naer de Classe, waerin hy voor het dimiteren van dezelven, is geweest, en voor den volgenden termyn vallen in de Classie, waer in hy als dan door de voornoemde Dimissie bevonden zal worden te gehooren: gelyk mede, in cas iemand eenige meerdere Domestieken of Bedienden komt aen te nemen, gehouden zal zyn te betalen voor alle de Domestieken en Bedienden naer de Classe, waer in hy daer door zal komen te vallen.

Ordonn. waer naer het Stads Heeregeld ingevorderd zal worden.

VII. Ge-

VII. Gelyk ook alle de genen, die, ten tyde van de Beschryvinge geene Dienstboden hebbende gehad, binnen het loopende jaer eenigen van de voornoemde Dienstboden of Bedienden komen in hunnen dienst aen te nemen, of die genen, die, ten tyde van de Beschryvinge, Dienstboden of Bedienden gehad hebbende, binnen het loopende jaer eenige meerdere Dienstboden of Bedienden aennemen, gehouden zullen wezen de voorsz. Dienstboden of Bedienden aen den Gaerder of Collecteur aen te geven binnen acht dagen, na dat dezelven in hunnen dienst zullen hebben gekregen, en daer voor te betalen conform het voorgaende Art., op verbeurte van de boeten, in het vierde Art. gestatueerd tegens die genen, die niet oprechtlyk hebben aengegeven.

LEIDEN. *Ordonn. waer n.aer het Stads Heere geld ingevorderd zal worden.*

VIII. Byaldien het mogte komen te gebeuren dat iemand met 'er woon, voor of in de maend May, zich buiten deze Stad kwam te begeven, zal dezelve kunnen volstaen met de betalinge van het Heeregeld van 't half jaer, waer in getreden is; doch, na dien tyd vertrekkende, zal dezelve verpligt wezen het volle Heeregeld te betalen, insgelyks wanneer iemand met 'er woon, in of na de maend May, zich binnen deze Stad kwam te begeven, zal dezelve maer alleenlyk gehouden zyn het laetste half jaer van 't Heeregeld te voldoen.

IX. Het voorsz. Recht zal aen den Gaerder of Collecteur moeten worden betaeld in twee termynen, de eene helft in de maend July, en de wederhelft in de maend January van het volgende jaer, op poene van paraetlyk daer toe te zullen worden geëxecuteerd. Des zal het een ieder vrystaen vroeger, en ook de twee termynen te gelyk, te betalen; en, ten dien einde, zal de Collecteur of Gaerder, in de maenden July en January, aen zyn huis Zitdag houden, en van de posten, die hy komt te ontfangen, geven behoorlyke kwitantie op het uitgegeven Biljet, en daer van ook houden pertinente aenteekening op zyn Quohier; en zal, voor het overige, zorg dragen dat hy de eerste termyn, die betaeld moet worden in July, van allen

LEIDEN. ontfangen heeft, of de debiteuren van den zelven uiterlyk geëxecuteert, voor de maend December, daer aen volgende; en de tweede termyn, die exspireert met ultimo December, en die betaeld moet worden in de maend January, daer aen volgende, voor den 1sten July daer aen; zoo dat hy zyn geheel Quohier, of Beschryving, over het jaer 1762, zal kunnen en moeten zuiveren voor de maend July 1763; en zoo van jaer tot jaer; op pœne dat de posten, die ten tyde, dat deze zuivering moet geschieden, door hem niet zyn ontfangen en verantwoord, of welkers debiteuren hy voor dien tyd niet uiterlyk heeft geëxecuteert, tot zynen laste zullen worden uitgetrokken.

Ordonn. waar naer het Stads Heeregeld ingevorderd zal worden.

X. De Gaerder of Collecteur van dit Middel zal gehouden zyn om de drie Maenden, ter Thesaurie dezer Stede, over te brengen alle de Gelden, in dien tyd door hem, ter zake voorschreve, ontfangen.

XI. De Collecteur of Gaerder zal, buiten den Standpenning, geen Goudgeld mogen ontfangen, op pœne dat hy het door hem ontfangen Goudgeld, in Grof Zilver, aen deze Stad zal moeten verantwoorden.

Nog hebben de zelfde Heeren van den Gerechte dezer Stad, op den gemelden 20 van deze maend, tot onderhoud der Armen, eene Belasting vastgestelt, welke onder den naem van *buitengewoon Armengeld* zal worden geheven van alle Opdragt- en Schuld-Brieven; zoo als uit de volgende Publicatie, insgelyks den 27 van deze maend afgekondigd, blykt:

DIe van den Gerechte der Stad Leiden in achtinge genomen hebbende dat, niettegenstaende de verscheide Fondsen, welken tot onderhoud van de Armen zyn geadsigneerd, en de ryklyke Liefdegaven, welken daer toe, van tyd tot tyd, door de goede Burgerye en Ingezetenen, zoo mildlyk

zyn

zyn gedaen en uitgereikt, dezelven, echter, nog niet toereikende en sufficient bevonden worden, om in den nood der behoeftigen behoorlyk te voorzien, en zulks ter oorzake van den grooten aenwasch der Nooddruftigen, door verval van Neringen, Handteringen en Fabrieken veroorzaekt, hebben, met Communicatie, Overleg, Goedvinden en expresse Qualificatie van de Groote Vroedschap derzelver Stad, goedgevonden, tot soutien en styvinge der Armen-Kasse, te introduceren eene zekere matige Belasting, onder den naem van *extraordinaris* ARMENGELD; en, dienvolgens, te arresteren dat, met den eersten September, aenstaenden, ten behoeve van de Armen alleen, zal worden geheven, van alle Opdragt- en Schuld-Brieven, indien dezelven van Eén tot Honderd Guldens komen te monteren, *Vyf Stuivers*; van Honderd tot Tweehonderd Guldens, *Tien Stuivers*, en zoo vervolgens met opklimminge van *Vyf Stuivers* op ieder Honderd Guldens, tot Zesduizend Guldens van den Koopprys en de Schuldbekentenis, respectivelyk. Enz.

LEIDEN. *Van Opdragt- en Schuldbrieven moet een buitengewoon Armengeld betaeld worden.*

ZEELAND.

GOES.

NAdemael het Veer, tusschen deze Stad en Rotterdam, volgens geene vastberaemde Ordonnantie en Reglement bevaren word, en zulks, echter, ten uitersten noodzaeklyk bevonden is tot gerief der wederzydsche Burgeren, Kooplieden en Reizigers, hebben de Heeren Burgemeesters der gemelde Steden goedgevonden de volgende Artikelen te beramen, naer welken de Schippers het Veer, tusschen dezelven bedienende, zich moeten schikken: I. Dat het Veer zal worden bediend en bevaren door drie Vaertuigen, zynde Smal-

GOES.

Goes. schepen, te weten een van de Stad Rotterdam, en twee van de Stad Goes. II. Dat van de Stad Goes op de Stad Rotterdam, alle Woensdag en Saturdag morgen, met het eerste gety, weer en wind dienende, zal afvaren één der voorsz. Beurtschepen; eerst de twee Goesenaers, en dan de Rotterdammer, welken gehouden zullen wezen van Rotterdam wederom naer Goes af te varen, weer en wind dienende, Dingsdag en Vrydag avond, met het sluiten der Poorten, of wel later, naer dat het gety valt, maer vooral niet eerder; zullende de voornoemde Beurtschepen, indien 'er op andere dagen vragten mogten wezen, ook gehouden zyn, op ordre van Dekenen van het Schippersgilde, van een der wederzydsche Steden, ook op andere dagen te vertrekken. En indien daer door gebeurt dat de Beurtschepen niet op hunnen tyd aen de wal zyn om de Kooplieden te gerieven, zoo is bepaeld en vastgesteld, dat de Beurtschippers, die Dingsdag en Vrydag avond van Rotterdam komen, in de Haven van Goes zullen moeten wezen Vrydag en Dingsdag morgen voor acht uuren, op straffe van die zelfde week te zullen moeten stilleggen; zullende, in dien gevalle, een ander Schipper, voerende een Smalschip, in plaetse van den afwezenden Beurtman, voor die reize, aengesteld worden. III. Al het geen by de voornoemde drie Beurtschippers, als mede by den genen, die, in de bovengemelde gelegenheid, door Dekenen zal worden aengesteld, zal worden gewonnen, zal tusschen hen in passinge worden gebragt, en in drie gelyke deelen verdeeld, waer van ieder van hun een gerech-

rechte derdepart zal genieten. IV. Ieder der Goed. voorsz. Beurtschipperen zal gehouden zyn zulke Goederen en Waren, zonder tegenzeggen, in te laden, als by hem worden ingescheept, en daer van voor vragt genieten, 't geen de Lyst bepaelt, die by deze Artikelen gevoegd is.

UTRECHT.

UTRECHT.

BY eene Publicatie van den 7 dezer Oegstmaend hebben de Heeren Gedeputeerden der Ed. Mog. Heeren Staten 's Lands van Utrecht bekend gemaekt, dat, ingevolge de Authorisatie van de gemelde Staten, het Middel van de Gebrande Wynen, Gedistilleerde Wateren en de Mede, met het Zegel van dezelven, over deze Provintie, in Admodiatie is gegeven aen Willem Bosch en Comp., om dezelven den 8 van de zelfde maend te aenvaerden, op de Ordonnantie, laetst in den jare 1753 vastgesteld (*), en de daer op gevolgde Ampliatie en andere Publicatien, daer toe betrekking hebbende; ten einde een ieder, dien het aengaet, zich daer naer gedrage. U-TRECHT.

STAD EN LANDE.

GRONINGEN.

IN gevolge het Tiende Artikel van de Conventie over de betalinge der Achterstallige

(*) Zie ons VII Deel [1753], bladz. 1032.

GRONINGEN.

lige Groninger Lyfrenten (*), zyn alhier ook de Arresten, die, by gelegenheid der Verschillen, deswegens ontstaen, op het gene den Hollanderen toebehoort gelegd waren, opgeheven, by eene Publicatie, op naem der Ed. Mog. Heeren Gedeputeerde Staten van deze Provintie, vastgesteld den 19 van de jongste Lentemaend, welke dus luid:

Opheffing der Arresten, die op de Effecten en Goederen der Hollanderen gelegd waren.

DE Gedeputeerde Staten van Stad Groningen en Ommelanden, en by Minderjarigheid van den Heere Erfstadhouder, doen te weten. Alzoo wy, door de Heeren, Extraordinaris Gecommitteerden, welken, ingevolge Staetsch Resolutie, met de Heeren Extraordinaris Gecommitteerden van hunne Ed. Groot Mog., de Heeren Staten van Holland en Westvriesland, ter ontruiminge van de erresen Verschillen, wegens de Hollandsche Lyfrenten, tusschen de wederzydsche Provintien, in 's Hage, hebben gebesoigneert, geinformeerd zyn geworden dat dezelven ten eenemael waren vereffend, en, aen de onderling gemaekte Conventie, van den 27 September 1760, voldaen zynde, 'er niets anders resteerde, dan dat de vrye Commercie tusschen de wederzydsche Ingezetenen wederom wierde opengesteld, en alle gedane Arresten, ter zake voorschreve, binnen deze Provintie, ingevolge Publicatie van den 13 October 1759, op de Effecten, Credieten en Goederen, de Ingezetenen van de Provintie van Holland en Westvriesland toebehoorende, werden opgeheven: gelyk zulks door hooggemelde Heeren Staten, in de Provintie van Holland, omtrent de Goederen, de Ingezetenen dezer Provintie toekomende, ook reeds is geëffectueerd.

ZOO IS 'T dat wy, mits deze, mede wederom intrekken en opheffen alle zoodane Arresten en belemmeringen, als in onze Provintie op de Effecten, Credieten en Goederen, de Ingeze-

te-

(*) Zie hier voren, bladz. 840.

tenen van de Provintie van Holland en Westvriesland in eigendom toebehoorende, zyn gedaen, en zulks van stonde aen, als niet willende dat dezelven verders van eenig effect zullen zyn; met begeerte dat alle Commercie, Correspondentie en alle verdere handelingen tusschen de Onderdanen van wederzydsche Provintien, voortaen, wederom zal zyn en mogen geschieden zoo vry en onbelemmerd, als dezelve voor dato van de voorschreve ongelukkige ontstane, doch nu gecesseerde, Differenten is geweest.

GRONINGEN. *Opheffing der Arresten, die op de Effecten en Goederen der Hollanderen gelegd waren.*

Authoriserende, ten dien einde, verders, de Sekretaris van deze Provintie aen de Rendanten, Solliciteurs en de Kooplieden dezer Provintie hunne overhandigde gecachetteerde Notitien wederom uit te langen en over te geven: zullende daer toe vaceren op Donderdag, Vrydag en Saturdag, den 26, 27 en 28 dezer loopende maend, des morgens van tien tot twaelf uuren.

En op dat niemand hier van eenige onwetendheid moge voorwenden, zal deze alomme gepubliceerd en geaffigeerd worden, ter plaetse, alwaer men gewoon is zulks te doen.

Aldus gedaen ter Vergaderinge, binnen Groningen, op Donderdag, den 19 Maert 1761. Enz.

GEVALLEN, BETREFFENDE DE NEDERLANDSCHE SCHEEPVAERT.

GEVALLEN, BETREFFENDE DE NEDERLANDSCHE SCHEEPVAERT.

DEn 3 van deze maend kwam 's Lands Oorlogschip ZWIETEN, gevoerd door Kapitein *N. de Beer*, 't welk den 17 van de jongste Bloeimaend uitgezeild was om op de t'huis verwagtwordende Oost-Indische Compagnie Schepen te kruissen, in Tessel binnen. Den 25 van de zelfde maend ankerde, insgelyks op de reede van Tessel, het Schip MAERSSEN, 't welk den 24 van de jongste Grasmaend in zee geloopen was, onder het bevel van Kapitein *Lodewyk Grave van Byland*,

GEVALLEN, BETREFFENDE DE NEDERLANDSCHE SCHEEPVAERT.

land, om de Koopvaerders tot Lissabon toe te brengen. Het Oorlogschip de HECTOR, Kapitein *Matt. Sloot*, binnen vyf dagen, van Livorno, naer Lissabon gezeild, en den 21 van de vorige maend aldaer aengekomen, kwam insgelyks, den 27 van deze maend in Tessel te rug; benevens de PHOENIX, Kapitein *Willem Theodorus Huigens*, en DE AMAZONE, Kapitein *Evert Francois van Retraet*, beide van Kadix. Het laetstgemelde was den 8 van Bloeimaend uit Tessel vertrokken, met de Schepen naer den Bogt van Vrankryk geschikt, en den 7 van Hooimand van Kadix herwaert gestevend. De PHOENIX was insgelyks naer de Bogt van Vrankryk geschikt, en den 23 van de zelfde Bloemaend uit Tessel uitgezeild, en had op den zelfden dag met DE AMAZONE de terugreis aengenomen.

Van de t'huiskomende Schepen was het Oorlogschip de DANKBAERHEID, Kapitein *Salomon Dedel de jonge*, van Gibralter, in de Baei van Kadix geankerd; en 't Schip ZUILEVELD, van Livorno naer Lissabon moetende, was te Mallaga aengekomen.

Vier Konvoijen zyn, in deze Oegstmaend, uit de Havenen dezer Landen vertrokken: namelyk, den 5, uit Tessel, 's Lands Oorlogschip GLINDHORST, Kapitein *Jan Hinloopen*, met de Schepen naer de Havenen van Vrankryk en Spanje geschikt; den 13, uit de Maes, de POLLUX, Kapitein *Jan Jakob van Hoey*, tot geleide van de Koopvaerders, die naer de Middelandsche Zee moeten zeilen; den 15, uit Tessel, de DOLPHYN, Kapitein *Evert Bisdom*, naer de Zond; en eindelyk, den 20, uit de zelfde Zeehaven, de TRITON, Kapitein *Aron Vogelzang*, naer de Engelsche en Fransche Havenen in 't Kanael.

'S LANDS ZEGEN EN ONHEILEN.

DOor het broeijen van 't Hooi zyn verscheide Ongelukken gebeurt, en onder anderen in Vriesland twee groote en deftige Schuuren verbrand, de eene te *Boxum*, een Dorp in de Grietenye van Menaldumadeel, beloopende de schade, daer door geleden, naer giffinge, eene somme van vierduizend guldens, en de andere te *Wanswert*, een Dorp in de Grietenye van Fewerderadeel. 's LANDS ZEGEN EN ONHEILEN.

De Provintie ZEELAND, en STAETS-VLAENDEREN, blyven als nog van de Sterfte onder het Rundvee bevryd. Uit andere Provintien zyn ons deswegens geene berichten toegezonden.

In 't algemeen is het Koolzaed gelukkig binnen geraekt, ook de Tarwe, schoon de laetste nu en dan ongestadig Weder en zware Regenvlagen gehad heeft. In 't begin van deze maend zyn de Granen in Zeeland zoo laeg van prys geweest, als men in vele jaren niet beleeft heeft; doch in 't midden van dezelve begonnen ze weder wat te ryzen.

VERANDERINGEN ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAREN, ENZ.

's GRAVENHAGE. De Hoog Ed. welgeboren Heer, Jongheer Jakob Arend Baron van Wassenaer, Heer van Hazerswoude, by gelegenheid van deszelfs aenstellinge als Bailliuw van de Stad Brielle en den Lande van Voorne (*), zyn ont-

(*) Zie hier voren, bladz. 604.

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

ontslag verzocht en verkregen hebbende als Raedsheer in den Hove van Holland, Zeeland en Vriesland, hebben de Ed. Groot Mog. Heeren Staten van deze Provintie, om de laetstgemelde waerdigheid, wegens de Ridderschap van Holland, te bekleeden, weder aengestelt den wel Ed. geboren Heer *Kornelis de Perponcher de Sedlnitzky*, Heer van Ellewoutsdyk, thans Pensionaris Honorair der Stad Tholen.

LEIDEN. Den 25 van de nu afgeloopen Hooimaend zyn, volgens de Verkiezinge uit de alhier naer gewoonte gemaekte Nominatie, door de Ed. Groot Mog Heeren Staten van deze Provintie gedaen, tot Schepenen dezer Stad aengestelt de Ed. Achtb. Heeren Mr. *Jakob Heins*, Mr. *Jan Hubrecht*, Mr. *Adriaen Crucius*, *Pieter Caeuw*, Mr. *Nikolaes van Alphen*, Mr. *Maerten Markus*, Mr. *Simon Drolenvaux* en *Jakob van der Meer*, Heer van Hoogeveen; zynde de zes eerstgemelde Heeren tot Schepenen Commissarissen over des Gemeenen Lands Middelen benoemd.

HOORN. Den 23 van de zelfde Hooimaend overleed, alhier, na eene langdurige ziekte, in den ouderdom van ruim negenenvyftig jaren, de Wel Ed. Gestr. Heer Mr. *Herman Berkhout*, die sedert den jare 1735 Raed is geweest in de Vroedschap van deze Stad; van Bloeimaend 1748 tot aen Bloeimaend 1751 het Hoofd-Officiers-Amt alhier heeft waergenomen; daer op, van Grasmaend 1751 tot Grasmaend 1752, voor de eerste reize de Burgemeesterlyke Waerdigheid bekleedde; in de jaren 1752 en 1753 wegens deze Stad gedeputeerd was in het Kollegie der Heeren Gecommitteerde Raden van hunne Ed. Groot Mog. in Westvriesland en het Noorder Kwartier; vervolgens in de jaren 1754 en 1755 andermael de Burgemeesterlyke Waerdigheid bekleedde; daerna van Bloeimaend 1758 tot Bloeimaend 1760 ten tweeden male zitting had in het gemelde Kollegie der Heeren Gecommitteerde Raden; en, by het eindigen van deze Kommissie, met Bloeimaend 1760, weder als Burgemeester van deze Stad ingekozen werd; welke Waerdigheid hy thans,

thans, in het tweede jaer zynde, als Præsident bekleedde. Daerenboven heeft hy van den jare 1747 af zitting gehad onder de Heeren Bewindhebberen van de Oost-Indische Compagnie ter Kamere alhier; en fungeerde hy ook, by zyn overlyden, als Dykgraef van Drechterland.

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

Ook is alhier, den 11 van deze Oegstmaend, in den ouderdom van zevenenvyftig jaren en zes maenden, overleden de WelEd. geboren Heer, Jongh. Mr. *Kornelis van Foreest*, Heer van Schoorl en Kamp, die in den jare 1733 Lid was geworden van de Vroedschap dezer Stad, en in de jaren 1744 en 1745, gelyk ook in den jare 1749, de Burgemeesterlyke Waerdigheid alhier heeft bekleed; by het eindigen van zyne Regeringe, in die hoedanigheid, in den jare 1750, werd hy, voor twee jaren, wegens deze Stad, gedeputeerd in het Kollegie der Heeren Gecommitteerde Raden van hunne Ed. Groot Mog., hier residerende; en, na het eindigen van die Kommissie, in den jare 1752, voor één jaer weder ingekozen als Burgemeester; in den jare 1755 werd hy wegens deze Stad voor twee jaren gedeputeerd ter Vergaderinge van de Heeren Gecommitteerde Raden ter Amidraliteit, hier en te Enkhuizen residerende; en, na dat die afgeloopen waren, bekleedde hy alhier weder twee jaren, namelyk van Grasmaend 1759 tot Grasmaend 1761, de Burgemeesterlyke Waerdigheid. Thans was hy niet gedeputeerd in eenig Kollegie, uitgezonderd dat hy zitting had onder de Heeren Bewindhebberen van de Oost-Indische Compagnie ter Kamere alhier, waer toe hy in den jare 1750 verkozen was.

MIDDELBURG. Den 6 van deze Oegstmaend is, alhier, in den ouderdom van vyfenveertig jaren, aen eene uitterende Ziekte, overleden de Wel Ed. Heer Mr. *Jakob Nebbens*, Sekretaris by het Ed. Mog. Kollegie ter Admiraliteit in Zeeland, sedert den jare 1741.

Den 11 van de zelfde Oegstmaend bevond men, by de openinge der Verkiezinge, die door hunne Ed. Mog., de vyf voorzittende Leden ter Staets-Vergaderinge van deze Provintie, als de Voogdye

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMPTENAERS, ENZ.

oeffenende over den minderjarigen Heere Erfstadhouder, uit eene overgeleverde Nominatie, gedaen was, dat tot Burgemeesteren van deze Stad waren verkozen de Heeren Mr. JOHAN HIERONYMUS HUSSEN, Heer van Kattendyke, en Mr. KORNELIS GALENUS PASPOORT; en tot Schepenen de Heeren *Herman Evertsen*, Mr. *Pieter Buteux* junior, *Jakob Landsheer*, Mr. *Johan Gulielmus Scharer* en Mr. *Jacobus Joannes de Bruin*.

Den volgenden 14 van deze maend is, door de Ed Mog. Heeren Staten van deze Provintie, in hunne bovengemelde hoedanigheid, aengesteld de Heer Mr. *Jakob van Citters*, Oud-Burgemeester dezer Stad, tot Eerste Edele by de Achtb. Heeren Staten van Walcheren, in plaetse van wylen den Heere Mr. Willem Barend Lambrechtsen; en tot Ontvanger van den Dubbelen Honderdsten Penning over een gedeelte van 't Eiland Tholen de Heer Mr. *Gysbertus Philippus Noodt*, in plaetse van den Heere Mr. Kornelis van der Beke, onlangs tot Rekenmeester in de Generaliteits Rekenkamer bevorderd.

Den 15 overleed, alhier, in den hoogen ouderdom van byna zeventachtig jaren, de Wel Ed. Gestrenge Heer Mr. *Herman de Keizer*, Eerste Præsiderende in den Raed en Superintendent van den Leenhove, beide geordineerd over Vlaenderen. Gemelde Heer nam als Raed sessie op den 25 van Herfstmaend 1702, en als eerste Præsiderende op den 24 van Herfstmaend 1750; vierde, op den 2 van Herfstmaend 1752, zyn vyftigjarig Jubilé, door het geven van eene prachtige Maeltyd aen zyne Mede-Raden en naeste Bloedverwanten; welke zeldzame en heugelyke gebeurtenis by deszelfs Voorganger, wylen den Wel Ed. Gestr. Heer Mr. *Kornelis van den Brande*, Ridder Baronnet, in 't jaer 1746 ook plaets gehad heeft.

In plaetse van den Heere Mr. Herman de Keizer, is door hunne Hoog Mog., de Heeren Staten Generael, aengesteld tot Præsident van den gemelden Rade de Heer Mr. *Pieter de Kokelaer*, Raedsheer; en tot Raedsheer de Heer Mr. *Kornelis Izaak Oole*.

THO-

THOLEN. Den 3 van de nu afgeloopen Hooimaend overleed, te Middelburg, in den ouderdom van vyfentwintig jaren, de Wel Ed. Gestr. Heer Mr. *Dionysius Pieter Rexstoot*, regeerend Schepen dezer Stad, en wegens dezelve, sedert den jare 1757, Bewindhebber van de Ed. Geoctrooijeerde West-Indische Compagnie ter Kamere Zeeland; eenige nagelaten Zoon van wylen den Wel Ed. Gestr. Heere Johan Pieter Rexstoot, in zyn leven Raedpensionaris dezer Provintie.

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

GRONINGEN. Den 10 van deze maend overleed, alhier, de Wel Ed. Gestr. Heer *Pieter Albertboma*, Hoofdman van de Hooge Justitie-Kamer van Stad en Lande.

De Heeren Gedeputeerden van hunne Hoog. Mog., in de nu afgeloopen Zomermaend, de Regeringen der Steden, in STAETS-VLAENDEREN, voor den tyd van twee jaren, volgens gewoonte, veranderende, hebben aengestelt, Te

SLUIS IN VLAENDEREN, tot Burgemeester in 't Kollegie s' Lands van den Vrye, den Heer PIETER HENNEQUIN; tot Burgemeester van den Courpse, den Heer PIETER ANDRIES DE JONGE, en tot Burgemeester van Schepenen den Heer JOHAN STANISLAUS FABRICIUS; voorts tot Schepenen de Heeren *Philip Bouvin* Voorschepen, *Wessel Eduard Ferleman*, *Jakob Broekhuizen*, Mr. *Willem van Haren*, Mr. *Pieter van Kouwenhoven*, *Johan van der Beke* en *Adriaen Kleiman*. Te

AERDENBURG, tot Burgermeester van de Commune den Heer JOANNES BIBAU, tot Burgemeester van Schepenen den Heer AERNOUT VERMERE; en tot Schepenen, de Heeren *Jacobus van den Broeke*, *Adriaen Kallewaert*, *Jacobus Christiaensen* en *Gabriel Joannes Pikaer*. Te

OOSTBURG, tot Burgemeester den Heer ABRAHAM MARANUS; tot Schepenen de Heeren *Daniel Beckens*. *Jakob de Hondt*, *Philip Borny* en *Charle Serle*. Te

ST. ANNA TER MUIDEN, tot Burgemeester, den Heer JACOBUS DE RIDDER; en tot Schepenen, de Heeren *Pieter Herny*, *Jan Lamens*, *Joannes Scheers*, *Fran-*

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAARS, ENZ.

François Bokelaer en *Jakobus van der Baen.* Te BIERVLIET, tot Burgemeester, den Heer MICHIEL JANSSEN, en tot Schepenen de Heeren *Jakob Blaeuwkamer*, *Adriaen Cornelis*, *Pieter Brael* en *Leendert van Oostdorp.* Te AXEL EN NEUSE, tot Burgemeester, den Heer GUILLIAUME ALVAREZ, en tot Schepenen de Heeren *Cornelis van Kampenhout*, *Pieter Klaessen*, *Aernout de Feiter*, *Jan Dieleman*, *Jan de Vos*, *Albrecht van Koelen*, *Josias Paulus*, *Jacobus de Lousanne*, *François Dieleman*, *Michiel Schele*, *Huibrecht de Ruiter*, *Willem Leensen* en *Jan Meeusen.*

LYST DER PRYZEN VAN VERSCHEIDE PRODUCTEN ONZES LANDS.

Rotterdam, den 24 Augustus.

		By de Z. Zak.
TARWE, Jarige O. Zeeu.	10½ a 15	ß
—— Nieuwe dito	13 a 16	ß
—— Blaeuwe dito	12 a 13	ß
—— Zomer . .	10 a 12	ß
ROGGE, Zeeuws. enz.	9 a 10	ß
ERTEN, Graeuwe .	13 a 15	ß
—— Blaeuwe .	14 a 16	ß
—— Witte . .	10 a 11	ß
		by 't Last.
BOEKW., Vl. enz. op 156 ℔	a 15½	ℒ
GERST, Z. enz. Winter.	12¼ a 13¾	ℒ
HAVER, Zeeuws. enz.	12 a 12¾	ℒ
KOOLZAED, Zeeu. enz.	25 a 28	ℒ
PAERDENBOONEN,	13 a 14	ℒ
		by de Steen.
VLAS, Allerb. soort	30 a 31	st.
—— Best	28 a 29	st.
—— Middelsoort	27 a 26	st.
—— Gemeen	23 a 22	st.
—— Slegt	20 a 21	st.

Leiden.

	by 't Vierend.
BOTER, den 1 en 8 Aug.	*f* 21 a 22:-
—— 15 en 22 dito	22 a 23:-
—— 29 dito . .	21 a 22:-

Hoorn, den May.

	de 100 ℔
HOOIKAES, ...	*f* 9½:-:-
den Juny.	
KAES, Groote . .	*f* 11½:-:-
—— Midd. 13 a 14 ℔	9½ a 9¾
—— 9 a 10 ℔	9½:-:-
—— Kleene . . .	8¾:-:-
den July.	
KAES, Groote . .	*f* 10½:-:-
—— Midd. 13 a 14 ℔	9¼:-:-
—— 9 a 10 ℔	9 :-:-
—— Kleene . . .	8½:-:-
den Augustus.	
KAES, Groote . .	*f* 10½:-:-
—— Midd. 13 a 14 ℔	9¼:-:-
—— 9 a 10 ℔	9 :-:-
—— Kleene . . .	8½:-:-

NEDERLANDSCHE JAERBOEKEN.

SEPTEMBER.

MDCCLXI.

HOLLAND.

AMSTELDAM.

W Y hebben te voren gemeld (*) dat het Schip DE MEERMIN, voerende de zesentwintig ſtukken Kanon, welk, onder het bevel van den Kapitein *Evert Bisdom*, de Koopvaerdyſchepen dezer Landen tot Konvooy naer Kadix moeſt verſtrekken, het ongeluk gehad heeft, den tweeden dag, na dat het, den 27 van Louwmaend dezes jaers, uit Tesſel in zee was geſtooken, 's morgens omtrent vier uuren, vaſt te raken op Goodwindzand, by verkortinge het Gom genoemd, een Grond of Zandplaet, by de inkomſt van het Kanael, voor de Kuſt van Engeland; dat het kort daerop door den ſlag des waters aen ſtukken geborſten en op zyde gevallen was; en dat de Kapitein, die vergeefs alle moeite had doen aenwenden om het zelve weder vlot te doen worden, benevens het Scheepsvolk, beſtaende in ruim honderdënvyftig man, zich genood- AMSTELDAM.

(*) Zie hier vóren bladz. 13.

AM-STEL-DAM. noodzaekt bevonden hadden naer het Land, in booten, de vlugt te nemen, en het Schip aen de ongenade van de Zee over te laten; gelyk dezelven dan ook daerop in Engeland, en, vervolgens, van daer hier te Lande aengekomen zyn. Thans moeten wy berichten welke gevolgen deze zaek gehad heeft. Gelyk zulks in gevallen, 's Lands Schepen van Oorlog overkomende, gebruikenlyk is, moest in den Hoogen Krygsraed, bestaende uit de Hoofd-Officieren en Kapiteinen ter zee, ressorterende onder het Collegie ter Admiraliteit te Amsteldam, waer onder dit Schip behoort, onderzogt worden of het verliezen van het zelve toe te schryven was aen gebrek van de vereischte oplettendheid en wandevoir, dan of men het voor een ongeluk houden moest. Dit geschiedde den 9 van de jongste Lentemaend, in eene Vergadering van de gemelde Officieren ter zee, op het Admiraliteits Prinssen Hof alhier, in welke, alles, wat ter zake dienen konde, mondelyk en schriftelyk onderzogt, en de Berichten en Verklaringen, door de Opper en Onderofficieren, die zich op het verongelukte Schip bevonden hadden, gegeven, met Eeden bevestigd zynde, degemelde Krygsraed oordeelde dat men het verloren gaen van dit Schip behoorde toe te schryven aen een Ongeluk, en de Officieren vry te spreken, van nopens hunnen pligt en de vereischte Oplettendheid in gebreke gebleven te zyn; gelyk geschiedde by de volgende Uitspraek.

Krygsraed, gehouden op den 9 Maert 1761, over het verliezen van 's Lands Schip van Oorloge, de MEERMIN, *in dato den 29 Janu-*

nuary, op het Gom verloren gegaen, gecommandeerd geweest door den Kapitein Evert Bisdom. AMSTELDAM.

DE Hooge Krygsraed, naeuwkeurig onderzocht hebbende de Missive van den Kapitein *Evert Bisdom*, geschreven uit Duins, den 2 February dezes jaers, aen het Ed. Mog Collegie ter Admiraliteit, residerende te Amsterdam, benevens eene Verklaring van zyne Officieren, ten getale van zesentwintig, inhoudende een verhael, journaels wyze, van alle het gene hy van dag tot dag verricht heeft, sedert zyn vertrek uit Texel, op den 27sten January, tot op den 29 dito, dat hy voornoemde Kapitein het Ongeluk gehad heeft, met zyn onderhebbende Schip, op het Gom vast te zeilen, by een donkere dikke Mist, en vervolgens op die Bank het Schip verloren heeft. *De Hooge Krygsraed spreekt de Kapiteinen enz. van 't Schip de Meermin, op 't Gom verongelukt, vry van Wandevolr.*

De Hooge Krygsraed over al het voorschreven den Kapitein *Bisdom*, en zyn tweeden Kapitein *Frans van Limborg van der Kracht*, als ook alle Subalterne en Onder-Officieren, die de bovengemelde Verklaring geteekent hebben, mondeling ondervraegt naer de omstandigheden van het voorschreve verongelukken, en bevonden dat hunne mondelinge Raporten exact overeenkomen met den inhoud van de eerste gemelde Missive van den Kapitein *Bisdom*, als ook met den inhoud van hunne ondergeteekende Verklaring, daer zy lieden by persisteren, en dezelve hebben bekrachtigt met hun Eed, in den Krygsraed af te leggen.

Vervolgens de Hooge Krygsraed geëxamineert hebbende de bestekken, van dag tot dag afgezet, op de gezeilde Coursen, met een en een halve streek miswyzing Noordwestering berekend, en bevonden dat alles in de ordre te wezen, zoo als het by vele Zeeluiden in het gebruik is uit Texel naer de Hoofden te stevenen.

En wat de Verheid van de gegiste Zeilage aengaet, die is mede wel uitgekomen; doch de Miswyzing in de behouden Cours bevonden circa drie mylen naer de rechtehand Noord Westelyk, dat,

AMSTELDAM. hun het Ongeluk op het Gom heeft veroorzaekt; daer de verleiding door de stroomen veel oorzaek van heeft kunnen wezen.

De Hooge Krygsraed spreekt de Kapiteinen enz. van 't Schip de Meermin, op 't Gom veronge lukt, vry van Wandevoir.

Aengaende het gebruik van het Loot, is schriftelyk en mondelyk, getuigt dat het gebruikt is; en wat de bekomen Diepten, als 28 vaem, belangt, dat geeft wel in bedenking eenigzins de Engelsche Kust nader te wezen, dan de Vlaemsche Kust; doch de gronden niet geschaefd zynde, en wederom de diepte van 21, 22, 23 en 24 vaem bekomende, gelyk de vorengemelde Verklaring luid, zoo kan een Zeeman daer door wel misleid worden, en doen denken dat hy midden in het Vaerwater is.

Zoo mede het loopen van de Stroomen, meer of minder sterk, principael als dezen winter het storm op storm gewaeid heeft, daer de Stroomen veel door geregeerd worden, sterker op en af loopen; ook wanneer, door de harde Winden, het Water extraordinair opzet, behouden de Stoomen hunnen ordinairen Cours niet, waer door een Zeeman ook veeltyds verleid word, en waer van de kundigste Zeeman niets kan observeren, om zyne gissingen over de Zeilagie te corrigeren; daer in ook alle Stierlieden niet eguael kundig zyn, alzoo zy dat op het oog gissen, en somtyds daer veel in komen te missen, daer geen Kapitein voor verantwoorden kan. En daeromtrent wel noodig was dat, van hooger hand, met de sterke arm, daer in voorzien wierd, met de Engelsche Natie te doen navolgen, de Vaert van 't Schip met de Loglyn te leeren af te meten enz., om, nevens het gissen op 't oog, te gebruiken.

De Hooge Krygsraed geconsidereert hebbende dat, volgens de Raporten op den dag, en den dag daer aen volgenden, dat de Kapitein *Bisdom*, uit Texel is gezeild, tweehonderd Schepen uit Texel gezeild zyn, alzoo was het zeer gevaerlyk, in die donkere en dikke Mist, in die naeuwe passagie ten anker te gaen, om af te wagten dat de Mist opklaerde; want in diervoegen overzeild stond te worden, en met zyn overzeiler te zamen te grond te gaen; zoo mede het zelfde gevaer onderworpen

pen was, wanneer hy bygedraeit had en laten dryven, of gewend, met tegens zoo meenigte Schepen aen te zeilen zonder gezicht.

AMSTELDAM.

De Hooge Krygsraed geëxamineert hebbende al het gene de Kapitein *Bisdom* werkstellig heeft gemaekt, om het Schip wederom vlot te krygen, heeft bevonden zyn pligt daer in te hebben betracht; en dewyl met geen mogenlykheid daer in konde reusseren, naer den toestand, waer in het Schip was; daerom ook niet kwalyk gedaen heeft het Schip te verlaten; want, het zelve in openbare Zee, op de Bank zittende, door het sterk stooten reeds geborsten en vol water geloopen was; daer by geene vaertuigen hebbende, suffisant genoeg om eenige Goederen te bergen, en de dag ten einde zynde, was het niet raedzaem in den nacht, in 't felste van den winter, honderdenvyftig menschen vruchteloos te hasarderen, met het Schip verloren te gaen, by opkomende harde Winden, zoo als die reeds met het vallen van den avond begon te verheffen; ten anderen, ook de Deal-Boots, tot hulp van Land gekomen, zich zelven niet langer wilden wagen in den Winterschen nacht daer te blyven.

De Hooge Krygsraed spreekt de Kapiteinen enz. van 't Schip de Meermin, op 't Gom verongelukt, vry van Wandevoir.

Zoo dat de Krygsraed, na al het voorschreven ryplyk overwogen te hebben, doende Recht uit den naem en van wegen de Hoog Mog. Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden, en als Voogden over zyn Doorluchtige Hoogheid, den Heere Prinse van Oranje en Nassau, Erfstadhouder, Erf-Kapitein, en Admirael Generael der Vereenigde Nederlanden enz. enz., den Kapitein *Evert Bisdom*, zyn tweeden Kapitein *Frans van Limborg van der Kracht*, en verdere Subalterne en Onder-Officieren, met Eenparigheid van alle de Leden van den Krygsraed, vryspreken van Wandevoir; verklaren het verloren gaen van dat Schip DE MEERMIN een Ongeluk te wezen, dat ons bewust is vele andere Schepen voor dezen is overgekomen, en nog aen anderen overkomen zal, in 't vervolg van tyd, alzoo het aendoen en passeren van de Hoofden in de Winter-Maenden, by donkere Mist, of dikke Sneeuwjagt, waer door het gezicht van de Vuuren by nacht, of de Merken

AMSTELDAM.

De Hooge Krygsraed spreekt de Kapiteinen enz. van 't Schip de Meermin, op 't Gom verongelukt, vry van Wandevoir.

op het Land by dag, benomen word, met eene ruïne voor den Zeeman gepaerd gaet.

En wel principael wanneer een Zeeman zoo na geavanceerd is, dat hy op het poinct staet van de Merken op het Land by dag en de Vuuren by nacht te moeten zien, en als dan de occasie benomen word, door duister donker weer, om de Peilingen daer van te nemen, en op die Peilingen zyn cours te stellen, om de Banken op de Engelsche en Vlaemsche Kusten, als ook die genen, welken in het midden van de Hoofden leggen, mis te zeilen, dat zonder gezicht van Merken of Vuuren, tusschen alle die gevaerlyke plaetsen door te passeren, met het allergrootste gevaer gepaerd gaet, en zeer gevaerlyk zal blyven, zoo lang geene middelen tot eenige meerder precautie in 't werk gesteld zullen worden; want zoo na geavanceerd zynde, als zoo even gemeld is, kan een Zeeman niet te rug, met een voordenwind, maer is genoodzaekt door te zeilen, alzoo niet mogenlyk is by te steken, te dryven, of kruissende te blyven, principael met een Vloot Schepen.

Actum op het Admiraliteits Prinsenhof, *datum* als boven.

C. SCHRYVER.	J. H. v. STOCKEN.
J. J. PIETERSON.	ADRIAEN VAN DER DOES.
H. J. BOUDAEN.	QUIRYN DABENIS.
JAN VAN DER WAEIJEN.	(*L. S.*) My Present
JAN HŒUFFT.	*Willem van Tulken.*
P. H. REYNST.	Schryver.

Dewyl nu, by deze Uitspraek, de Gevaerlykheid van de plaets, daer het Schip DE MEERMIN verloren gegaen was, door verscheide redenen aen den dag gelegd werd, gaf zulks gelegenheid aen hunne Ed. Mog., de Heeren Raden ter Admiraliteit alhier, om den Krygsraed te verzoeken deszelfs gedachten aen de hand te geven, wegens een middel, tot meerdere zekerheid van 's Lands Zeevaert, in het aendoen en voorby zeilen van de Hoofden,

den, in de Wintermaenden, welke niet zelden zware schaden lyd op het gemelde Gom, wanneer, by donkere Mist of dikke Sneeuwjagt, het gezicht van de Vuuren by nacht, en van de Merken op het Land, by dag, benomen word. Om dit verzoek te voldoen, vergaderde de gemelde Krygsraed, wederom, den 13 van de zelfde maend, wanneer de Luitenant Admirael Schryver zyne gedachten over die zaek schriftelyk voordroeg, en daer by verzocht dat een ieder der Leden insgelyks zyne gedachten schriftelyk wilde opstellen en overgeven; dan allen, behalven de Kapitein Jan Hœufft, waren ze, na eenige tegenwerpingen en bedenkenlykheden geoppert te hebben, van gevoelen, dat men eene proeve kon nemen van het gene de gemelde Luitenant Admirael had uitgedacht, bestaende in zulke middelen, als uit den inhoud van de Memorie, ten dien einde aen het Ed. Mog. Collegie ter Admiraliteit overgeven, en hier volgende, afgenomen kunnen worden. AMSTELDAM.

Het Edel Mogende Collegie ter Admiraliteit, residerende te Amsteldam, het Advies van den Hoogen Krygs-Raed verzocht hebbende, aengaende alzulke middelen aen de hand te geven, als mogenlyk uit te denken zyn, tot meerder Securiteit voor 's Lands Navigatie, in het aendoen en passeren van de Hoofden, in de Wintermaenden.

DAer op, vooraf, tot opmerkinge, dient, dat men, in vorige tyden, de Oost-Indische Compagnies Schepen heeft medegegeven twee Galjoots, dat een goed middel was, maer onkundig is uitgevoerd; dezelven zeilden de Oost-Indische Sche-

 pen

AMSTELDAM.

Advies van den Krygsraed nopens de middelen, waer door de Schepen, in het aendoen en voorbyzeilen van de Hoofden, aen minder gevaer blootgesteld zouden zyn.

pen op eene korte distantie voor, dat kwalyk was gedaen, want het Galjoot onkundig te werk ging, mankerende te Looden, het zy 't door de groote vaert belet wierd, of door andere onkundige behandeling van den Schipper, hy zeilt op het Gom, en stoot daer over heen, in welk geval de Branding zoodanig over het Galjoot speelde, dat zy geen een Schoot konden schieten, tot advertissement aen des Compagnies Schepen, die hem van naby volgden, en mede op het Gom zeilden, daer twee van verloren gingen. Sedert zyn geene Galjoots mede gegeven. Daer op men kan zeggen, dat een goede zaek, kwalyk, onkundig, uitgevoerd, de zaek in zich zelve niet kwaed maekt. Hier op kan men nalezen het *Leeven van den Grooten Admirael* DE RUITER, en men zal bevinden dat by 's Lands Vlooten altoos geweest zyn eene meenigte van kleine Vaertuigen: ziet daer op pag. 407, daer staet: *ook waren by deze Vloot meer dan twintig Galjoots Jagten en andere kleine Vaertuigen, om af en aen te zenden, dat is op Kondschap van Vyand, van Land, van Banken en Klippen te gaen* enz. (ziet nog pag. 411, 459, 508, 510, 511, en meer andere gevallen van die natuur, het gantsche Boek door;) behalven nog een groot getal Fregatten enz., tot dat zelfde einde; de Galjoots, die niet gebruikt wierden om op een korte distantie voor te zeilen, als hier boven is beschreven, maer wel, op 't signael van den Commanderenden Officier; eenige Mylen voor uit te zeilen, het Land op te jagen, daer van kennis te nemen met peilingen, en, dat verricht hebbende, de Vloot wederom te gemoet te zeilen, op die streek van het Compas, zoo als zy die op hunne laetste peiling gelaten hebben, en wel rekenen kunnen wat de Vloot sedert hunne laetste peiling vertierd is, daer zy dan raport aen gaen brengen, wat zy ontdekt hebben, daer dan de Commanderende Officier van de Vloot zyn cours naer stelt, het zy een Vloot Oorlogschepen, het zy een Vloot Koopvaerders, die door Oorlogschepen geëscorteerd word, en Millioenen waerdig is; als, by exempel, op den

27 Ja-

27 January, laetstleden, *honderdentachtig* Schepen, en den dag daer aen volgenden nog *twintig* uit Texel in zee gezeild zyn naer de Hoofden; welk raport brengen NB by bekwame Zeelieden niet mankeert, altoos dat is het gebruik by een Vloot of Esquader Oorlogschepen.

AMSTELDAM.

Advies van den Krygsraed nopens de middelen, waer door de Schepen, in het aendoen en voorbyzeilen van de Hoofden, aen minder gevaer blootgesteld zouden zyn.

Als, by exempel, wanneer maer een getal van twaelf by den anderen zyn, kruissende op den Vyand, om dien te ontdekken, verspreid de Commanderende Officier zyn Vloot of Esquader alle morgen zoodanig, dat hy, naer mate van Weêr en Wind, twaelf a veertien Mylen, ja meer water, beslaet of beziet, en voor den donker worden zy, op een signael, wederom verzameld, om den anderen niet te kunnen missen. Dit is wat breedvoerig uitgehaeld, om de Critiques, die zeer vruchtbaer zyn, in dezen voor te komen.

Daer gaet geen Vloot van Groot-Brittannien in zee, of daer zyn, naer proportie van de grootte, by ieder Esquader eenige Snaeuwen, om overal op kondschap te zeilen, als voorschreven is gemeld.

Is dat in 't gebruik by eene Natie, die zoo florisant is, en by uitstek kundige Zeelieden zyn, zoo is zulks wel ten hoogsten noodig in de Republiek, daer geene redenen voor zyn in dezelve van zoo hoog op te roemen; daer het verval, in sommige opzichten, dagelyks sterk vermeerdert.

Wanneer de Heer Vice-Admirael van Sommelsdyk, in 't jaer 1725, met een Esquader naer de Middelandsche Zee is gezonden, te kruissen op de Algiersche Kapers, en de passagie van de Hoofden aendeed, en door zware Mist of donkere Sneeuwjagt hem het gezicht van de Engelsche Vuuren op het Zuid- en Noord-Voorland benomen wierd, heeft hy den Kapitein Frensel, met het Fregat Tombago, vooruit gezonden, om kennis van 't Land op te jagen, die, by mankement van gezicht, ook het ongeluk had van op den kant van het Gom te stooten; doch, by groot geluk, daer niet op vast geraekte, maer wederom in 't vlot en diep

AMSTELDAM. Water kwam, hy aenstonds, door kragt van schieten, den Heer van Sommelsdyk kennis gaf dat hy Land of Droogte ontdekte, 't welk den Heer Vice-Admirael van Sommelsdyk, met de groote Schepen van zyn Esquader, sauveerde van dat gevaer.

Advies van den Krygsraed nopens de middelen, waer door de Schepen, in het aendoen en voorbyzeilen van de Hoofden, aen minder gevaer blootgesteld zouden zyn.

NB. Men remarquere hier wel, dat, toen aen het Esquader het *gezicht*, by dag, van 't Land mankeerde, en ook de Vuuren, by nacht, dat 's Lands Esquader door het *geboor* bewaerd is geworden van op het Gom verloren te gaen.

Het is bekend dat die Heer Vice-Admirael van Sommelsdyk, vóor zyn persoon een Zeeman en voorzien was van habiele Stuurlieden; nochtans waren zy in hunne gissinge maer gantsch weinige Mylen misleid door de Stroomen.

Echter zou dat een middel zyn geweest, dat het Land zoo groote schade zoude geleden, en zoo vele Zeevarende Zielen, die hun leven als in de hand dragen, verloren hebben gegaen. Gebeurt dat aen habiele Zeelieden, zoo veel te meer moet dat aen minder geëxperimenteerden overkómen.

De Republiek zoo veel interest in de Navigatie hebbende, als blykt, dat tweehonderd Koopvaerdyschepen, in twee dagen, uit Texel zeilen, zoo is van de allerhoogste noodzaeklykheid, dat men de gevaren zoo veel tracht te verminderen, als met alle mogenlykheid uit te denken is; te meer, als men hier by nog in consideratie neemt, dat de Noodschoten, door den Kapitein *Bisdom* gedaen, het middel is geweest om 's Lands Schip Zuileveld, met nog eenige Koopvaerders, te behouden, dat zy niet mede op het Gom verloren zyn gegaen, zoo als de beëedigde Verklaring der Officieren van *de Meermin* ons informeert.

Daer toe de Hooge Krygsraed geen ander middel weet aen de hand te geven, dan het navolgende: Boven is aengetoond, dat het *geboor* 's Lands Esquader, en het Schip Zuileveld, heeft gesauveert, toen het *gezicht* mankeerde; alzoo is onwederspreekenlyk dat zulks een groot bewaermiddel geweest is; waerom zal dat *geboormiddel* niet, by continua-

tie,

tie, in een grooter kragt, in 't gebruik gebragt en te baet genomen worden? en wel op deze manier. Als het Gouvernement van Engeland te perſuaderen was van twee *zwaere ſtukken Kanon* of *Mortieren*, dat van die de zwaerſte ſlag geeft, te plaetſen op het Zuid-Voorland, en, wanneer het Miſtig Weêr word, of dikke Sneeuwjagt, dat geen gezicht van Vuuren te bekomen is, als dan alle half uuren twee Schoten te ſchieten.

Op het Noord-Voorland een ſtuk Kanon of Mortier, en daer mede te ſchieten alle half uuren een ſchoot, het welk zekerlyk van dat effect wezen zal, dat de Zeeman het zal hooren; dat hem zal waerſchouwen, hoe hy het Land en de Gronden nadert; dat hem zal wakker maken, ſchoon een Zeeman nooit ſlaept, wanneer hy naby Land of Banken ſtaet te komen; dat hem dan zoodanige meſures doet nemen tot precautie, als zyne kundigheid hem dicteert.

AMSTELDAM. *Advies van den Krygsraed nopens de middelen, waer door de Schepen, in het aendoen en voorbyzeilen van de Hoofden, aen minder gevaer blootgeſteld zouden zyn.*

Men leze hier op na *Filoſophiſch Onderwys*, of de *Algemeene Schets der hedendaegſche ondervindelyke Natuurkunde*, handelende enz., door BENJAMIN MARTIN, pag. 58, Achtſte Hoofdſtuk, van het *Geluid*, tot pag. 59, 60, 61, tot 64 incluis; pag. 60 daar ſtaet: *Men vind berigten van Geluiden, als het afſchieten van grof Kanon enz., die gehoord zyn geweeſt tot op een afſtand van* 180 *of* 200 *Engelſche Mylen, dat is* 55 *of* 60 *uuren gaens*; nu 60 Engelſche Mylen is een Graed; alzoo is dat 45 en 50 Hollandſche Mylen diſtantie. De Heer MUSSCHENBROEK ſpreekt van *Geluiden* van grof Geſchut, die op zyn verſte maer 90 Italiaenſche Mylen gehoord zyn geworden; nu 75 Italiaenſche Mylen is een Graed, alzoo 90 Italiaenſche zyn 15¼ Hollandſche Mylen verder. Doch de ſlag van het Kanon, dat te Stokholm, in 't jaer 1685, afgeſchoten wierd, hoorde men op den afſtand van 180 Mylen, en in 't jaer 1672 wierd het ſchieten 200 Engelſche Mylen verre gehoord. Zie *Phil. Transact.*, N. 113.

Edoch, deze te nemen meſures [illegible]

rig

AM-
STEL-
DAM.

Advies van den Krygsraed nopens de middelen, waer door de Schepen, in het aendoen en voorbyzeilen van de Hoofden, aen minder gevaer blootgesteld zouden zyn.

rig uitgepluist, dient vooraf, het welk noodzakelyk is, de Exempels tot overtuiging by te brengen, om alle preventien, zoo het mogenlyk is, eenigzins te modereren. Dit is een zekere zaek; dat op de Signael-Schoten, in Mist, een gantsche Vloot præcautioneert, dat de separatie daer door word voorgekomen, en de Vloot by den anderen word gehouden.

Wanneer een Vloot in Zee is, zal een Zeeman, aen boord van zyn Schip, wel distingueren of de Signael-Schoten, in Mist gehoord wordende, dwars te loefwaert op, of dwars af in ly, ook vooruit of achteruit, of te lywaert voor- of achteruit, gedaen worden. Altoos dat *Geboor* zal hy kunnen peilen, zeer na, op twee streken. Als nu een Zeeman twee Schoten vooruit hoort van 't Zuid-Voorland, en één Schoot van 't Noord-Voorland, en hy neemt die twee peilingen, ieder op twee streken, daer dezelve peilingen den anderen snyden of kruissigen, daer staet hy met zyn bestek, en na genoeg, om zyn Cours zoodanig te stellen, dat hy de *Fals* en het *Gom* miszeilt, om de Hoofden in te steken.

Als mede alle half uuren die herhaelde peilingen waergenomen, om, op die zelfde wyze, het *Vrouwe Zand* en het *Gumans Zand* mis te zeilen, in het passeren van de Hoofden. Altoos de Kosten zyn zoo zwaer niet, om hier te Lande eens een proef van dat *Geboor* en *Peiling* te nemen.

Dat goedgevonden zynde, zoude het verder te proberen wezen, of het Gouvernement van Engeland daer toe te persuaderen zoude zyn, op Conditien van wegen de Republiek daer toe de Kosten te helpen dragen, die gantsch gering op zich zelven, ja voor niets te rekenen, zyn, in comparatie van de zware Schaden, die te wagten zyn met Schepen en Menschen aen dat gevaer te exponeren.

Een generael argument dient tot wederlegginge van alle tegenspraek op deze zaek, die zekerlyk hier op te wagten is.

De

De gansche Zeemagt van Groot-Brittannien en van de Republiek zyn van sentiment dat het passeren van de Hoofden, in den nacht, zelfs met bestand van Weêr en Wind, niet te passeren is zonder die meergemelde Vuuren, en daerom dezelven aldaer geplaetst zyn.

AMSTELDAM. *Advies van den Krygsraed nopens de middelen, waer door de Schepen, in het aendoen en voorbyzeilen van de Hoofden, een minder gevaer blootgesteld zouden zyn.*

Beide de Natien zyn dan generaliter overtuigd van die groote zwarigheid, die de Vuuren zoo hoog noodzaeklyk maken; wanneer nu het *gezicht* daer van benomen word, blyft die zelfde groote zwarigheid in wezen, en vereischt het voorgestelde *geboor* te baet te nemen, zoo het mogenlyk is te bewerken; dat aen vele Zeelieden tot behoud van Schip en Leven kan verstrekken.

Men vermag hier by nog te allegueren, dat de approbatie van alle Zeelieden voor het *gezicht* ook tevens is een goedkeuring voor het *geboor*; want beiden het groot gevaer tot een fondament hebben.

Het zy nu dat de Zeeman zich moet contenteren met op het *gezicht* van de Vuuren alleen te blyven navigeren, en dat 'er het *geboor* niet by te brengen is, zoo is van de uiterste noodzaeklykheid, dat 'er vier Loots-Galjooten gebouwd worden, expres op de Zeilagie, snelle Vaertuigen, die op hunne Vleugels betrouwd zyn, in tyd van Oorlog overal henen gezonden te worden, als by de Admiraliteiten van de Maes en Amsteldam ieder één, en één by de Admiraliteit van Zeeland, en één by de Oost-Indische Compagnie, om alle vier te gelyk gebruikt te worden, met de Schepen van Oorlog en van de Compagnie, het zy by Escorten van Vloten, Esquaders of Particulier, een minder getal van Schepen, om, door het continueel heen en weer varen, die Galjoots-Lieden zoo ervaren te maken omtrent den toestand en het leggen van de Banken, als mogenlyk zal wezen.

En als wanneer die Galjoots geene Schepen te geleiden hebben, dan, in plaetse van stil leggen, in de Noordzee de gevaerlyke Banken te gaen peilen, hare diepten en droogten, op, by en om-

trent

AMSTELDAM.

Advies van den Krygsraed nopens de middelen, waer door de Schepen, in het aendoen en voorbyzeilen van de Hoofden, een minder gevaer blootgesteld zouden zyn.

trent die Banken; dat een werk is, in de Zomermaenden met die Galjoots te verrichten.

Hier op is nog in consideratie te nemen, dat alle Zeelieden, die in de Republiek zyn navigerende, als in passant, alle vorengemelde Banken voorbyzeilen, en wel principael de Compagnies Zee-Officiers, die sommige jaren in Oost-Indien blyven varen; ja alle andere maer heen en weer varen, waer door zy de vereischte noodzaeklyke experientie niet kunnen bekomen; dat al wederom de hooge noodzaeklykheid van een redres in de abusivelyke Zeekaerten te maken vereischt, en bekwame Kust-Lootsen aen te kweken, door middel van die Galjoots, wanneer, by opkomende Oorlogen, die Lootsen zoo hoognoodig zyn, om 's Lands Schepen op de Vlaemsche Kust, en voor Duinkerken, niet roekeloos te hasarderen.

De Engelsche en Fransche Natien hebben hunne Kusten exact laten opnemen, en excellente Kaerten daer van laten maken; de Zeekaerten van de Republiek zyn zoo gebleven, als zy voor honderd a tweehonderd jaren gedrukt zyn; en, vooronderstelt zy waren ten dien tyde goed en exact gemaekt geweest, zoo zyn die Banken sterk verloopen sedert zoo meenigte van jaren, door violente Stormen en Stroomen, zoodanig dat die present geene daer van in de Kaert leggen, op hare distantien van de Kusten, zoo als zy waerlyk zyn leggende; dat vele ongelukken aen de Zeelieden veroorzaekt, en te verwonderen is dat 'er geene meer schaden geleden worden.

Alle Zeelieden, uit Texel zeilende, zyn bang voor de A-Bank, en daerom hun coursstellen W. Z. W., om de ruimte te nemen, boven de A-Bank, met Westelyke Winden, als wanneer over de Vloed stevenen, dat hun ter rechterhand verleid; de A-Bank gepasseerd zynde, stiert hy Zuidelyker, om de Vlaemsche Kust wat te naderen en midden in het Vaerwater te blyven, dat al wederom over Stroom stewerit, en hem van zyn rechte cours naer de linkerhand doet afwyken.

Als

Als nu de A-Bank op zyn rechte distantie in verheid van de Kust aflag in de Kaerten, konde een Zeeman meer recht in stroom stevenen, met een open Wind, en zoude minder verleid worden.

AMSTELDAM.

Advies van den Krygsraed nopens de middelen, waer door de Schepen, in het aendoen en voorbyzeilen van de Hoofden, aen minder gevaer blootgesteld zouden zyn.

Tot het uitvoeren van deze zaek moeten bekwame ervaren lieden worden geëmplooijeerd, zoo van Zeelieden voor den dienst van de Galjoots, als een 's Lands Zee-Officier voor de directie, en onder hem een bekwaem Ingenieur, tot het doen van Peilingen en Metingen te Water en te Lande, daer toe de magt hebbende, van te huuren zoodanige Vissers met hunne Schuiten, om op de Banken te gaen leggen, welken dan verstrekken tot Bakens, om van Land en ook uit de Galjoots met het Zee-Astrolabium de Peilingen te doen.

In het jaer 1747, wanneer de Franschen in Staets-Vlaenderen gevallen waren, was men, ten dien tyde, geweldig verlegen om zoodanige welbezeilde Galjoots te vinden, die bekwaem waren om op kondschap uit te zenden, doordien wegens Vrankryk gedreigd wierd met een Vloot kleine Vaertuigen, bemand met een groot getal Troepen, eene Landing in Zeeland te doen, te gelyk met een Transport en Attacque uit Vlaenderen; dat, ten dien tyde, eene groote consternatie veroorzaekte, daer de allergrootste verwarring op volgde.

Diergelyks kan weer komen te gebeuren in 't vervolg van tyd, als wanneer de voorbeschreven Galjoots van extraordinair veel dienst zouden wezen, en het dan te laet is om die te bouwen.

In den voorgaenden Oorlog, begonnen in 1702, zyn 'er altoos Esquaders gebruikt op Schooneveld, tot securiteit voor de Provintie van Zeeland. Zoo mede zyn 'er Esquaders gebruikt geweest, te leggen voor Duinkerken, om de Fransche Esquaders, onder de Heeren Jan Barth en Forbin, binnen Duinkerken te houden; de Schepen, die daer toe gebruikt wierden, waren, ten dien tyde, voorzien met Lootsen uit Zeeland voor de Vlaemsche Kusten en Banken, met Engelsche Lootsen voor de Banken op die Kusten; daer uit men considere-

ren moet den gevaerlyken toestand van die Plaetsen om te bezetten.

Advies van den Krygsraed nopens de middelen, waer door de Schepen, in het aendoen en voorbyzeilen van de Hoofden, aen minder gevaer blootgesteld zouden zyn.

Wanneer t'eeniger tyd die occasien wederom voor zullen komen, zullen geene bekwame Zeeuwsche Lootsen tot dien dienst te vinden zyn, alzoo het verval daeromtrent grooter is, dan men zich verbeelden kan, daerom de voorbeschreve Galjoots en verbetering van de Zeekaerten des te noodzaeklyker is voor 's Lands gemeenebest.

Tot slot van al het vorengemelde zyn nog twee remarques, tot meerder securiteit voor 's Lands Schepen, op te geven, daer in bestaende, van op alle gemelde Schepen vier Metalen Stukken Kanon te geven, op het Half Dek by de Kompassen, in plaetse van Yzeren, daer de Kompasnaelden naer trekken en abuizen veroorzaken.

Ten laetsten, aen 's Lands Schepen nieuwe uitgevonden Peil-Kompassen mede te geven, daer mede een Zeeman zoo meenigmalen, als hy de Polus Hoogte bekomt, tevens op dat moment, als de Zon op het hoogste geschoten word, kan zien hoe veel de Miswyzing van de Naeld is. Welke observatie, zoo als die tot nog toe is geoefend, ten eenemael gebreklyk is genomen. Voor eerst, word het met zeer gebreklyke Kompassen gedaen; ten tweeden, navigeren alle de Schepen uit de Republiek maenden, ja wel jaren, zonder occasie te hebben van, met die gebreklyke Kompassen, de Miswyzing van de Naeld te kunnen observeren; daer by komt ook wel wat negligentie, uit redenen van de onvolmaektheid van het Instrument.

De Hooge Krygsraed, na al het voorschreven ryplyk overwogen te hebben, zyn eenparig van gedachten, uitgezondert de Kapitein Hœufft, die hier nevens zyn Schriftelyk Advies bygevoegt heeft, de voorschreve middelen, en geene anderen, uit te denken zyn, tot verbetering van de Navigatie en meerder Zekerheid voor de Commercie van 's Lands Ingezetenen. En vermeenen hier mede aen het verzoek van hunne Ed. Mog. voldaen te hebben.

Hier niets meer by te voegen hebbende, dan

Gods Zegen toe te wenschen over Uw Ed. Mog. Illustre Collegie en Personen, blyven wy AMSTELDAM.

Actum op het Admiraliteits Prinsen-Hof, den 13 Maert 1761.

ED. MOG. HEEREN,

Uw Ed. Mog. ootmoedige Dienaren

C. SCHRYVER.
J. J. PIETERSON.
JAN VAN DER WAEIJEN.
JAN HOEUFFT.
P. H. REINST.
J. H. v. STOCKING.

ADRIAEN VAN DER DOES.
QUIRYN DABENIS.
NIKOLAES DE BEER.
(*L. S.*) My present
Willem van Tulken,
Schryver.

By dit Advies waren twee Ampliatien gevoegd, welken dus luidden:

Ampliatie op het vorenstaende Advies.

DE Hooge Krygsraed in overweging genomen hebbende dat de Yzeren Stutten op 's Lands Schepen, daer het Stier-Rad op staet en draeit, veroorzaken dat de Naelden van de Kompassen daer naer trekken, doordien die kort voor het Stier-Rad hun plaets is, dat zeer gevaerlyk is tot verleiding in de Coursen van den Zeeman; daerom ten hoogsten noodzaeklyk oordeelen, dat daer in dient voorzien te worden, en dat wel op de volgende wyze: Dat die vorengemelde Stutten wel suffisant van Hout worden gemaekt, en wel, onder verbeteringe, naer onze gedachten, van vier gewassen Eiken Knien, als twee tegens den anderen staende, ieder met een Arm op het Dek, met Metalen Bouts door het Half Dek, van onder met Moeren gesloten, de andere twee opstaende Armen met suffisante Metalen Banden aen malkanderen verbonden, met een Metalen Moer, daer de Spillen van het Stier-Rad in draeijen; alles op de allersuffisantste wyze gemaekt, dat 'er geen verwikken noch bewegen in is: Of nog wel op eene an- *Ampliatie van het Advies des Krygsraeds.*

AM-STEL-DAM. dere manier, mondeling te demonstreren, als te lang om hier alles te beschryven.

Actum plaets en datum als voren.

C. Schryver. Adriaen van der Does.
J. J. Pieterson. Quiryn Dabenis.
Jan van der Waeijen. Nikolaes de Beer.
Jan Hoeufft. (*L. S.*) My present
P. H. Reinst. *Willem van Tulken*,
J. H. v. Stocking. Schryver.

Tweede Ampliatie op het Advies, van wege den Hoogen Krygsraed aen het Edele Mogende Collegie ter Admiraliteit, residerende te Amsteldam, aengaende de Vermeerdering van Securiteit voor 's Lands Navigatie, in het aendoen en passeren van de Hoofden, overgegeven op den 13 Maert 1761.

Tweede Ampliatie van het Advies des Krygsraeds. BY nader reflectie van den ondergeschreven Officier, dat de Oostenrykfche en Fransche Gouverneurs van de Zee-Plaetsen, leggende aen de Noordzee, Difficulteiten zouden kunnen maken, van Land, de Droogten en Banken te laten peilen, die op hunne Kusten zyn leggende, alhoewel die Peilinge tot redres tevens voor hunne eigen securiteit is strekkende, zoo dient tot beantwoording op die te maken zwarigheid, dat, als aen den ondergeschreven Officier Commissarissen worden toegevoegd, hy daer aen zal demonstreren de meergemelde Peilingen, des noods zynde, uit Zee te doen zyn, op de Galjoots, daer toe geproponeerd te bouwen, zonder men absolut benoodigd is daer toe aen Land te wezen. Als wanneer niemand, by onwilligheid, in staet is zulks te beletten.

Actum in Amsteldam, den 13 Maert 1761.

C. SCHRYVER.

Het Advies van den Kapitein Jan Hoeufft, dat, gelyk uit het Advies van den Hoogen Krygsraed blykt, mede schriftelyk aen hunne

ne Ed. Mog. overgeleverd werd, luidde dus: AMSTELDAM.

Advies, door den Ondergeschreven overgegeven aen den Heer L. Admirael Schryver, als President in den Krygsraed, gehouden op het Admiraliteits Huis, in Amsteldam, den 13 Maert 1761, aengaende de periode, vermeld in de Sententie, den 10 dezer door den Krygsraerd uitgesproken, rakende het in 't werk stellen van middelen, tot meerder præcautie, om met minder gevaer de Hoofden van het Kanael tusschen Engeland en Vrankryk te passeren.

Advies van den Kapitein Jan Haufft, rakende de middelen, waerdoor de Schepen, in het aendoen en voorbyzeilen van de Hoofden, aen minder gevaer bloot gesteld zouden zyn.

TEr voldoeninge en requisitie van hunne Ed. Mog., de Heeren Gecommitteerde Raden ter Admiraliteit, te Amsteldam, om van de Leden des Krygsraeds geinformeerd te zyn wat middelen, tot meerdere præcautie, (in 't hoofd dezes gemeld) volgens hunne gedachten, zouden kunnen en behoorden te worden in 't werk gesteld, zoo is de Ondergeteekende, onder reverentie, van oordeel,

I. Eerstelyk, dat door alle Commandanten van Vlooten in 't generael, en van ieder Schip in 't particulier, dagelyks God Almagtig op hunne Schepen moet worden aengebeden, om te willen zegenen de middelen, die, volgens gebruik, van een kundig ervaren en voorzichtig Zeeman in 't werk gesteld worden, om ongelukken te voorkomen.

II. Ten tweeden, dat, zoo veel als mogelyk is, tot het Commando der Schepen worden aengesteld kundige en ervaren personen, die altoos nuchteren en waekzaem zyn, om, volgens Zeemanschap, naer uiterste vermogen, alle Ongelukken te vermyden.

III. Ten derden, dat de tweede Persoon op een Oorlog Schip ook noodzaeklyk dient te hebben de qualiteiten, in het voorgaende Articul vermeld, en de verdere Officieren, naer rato van hunnen rang, mede kundig en ervaren dienen te zyn,

AM-STEL-DAM.

IV. Ten vierden, dat men ook tracht te bekomen bekwame Stuurlieden, die kundig en ervaren zyn, zoo in de theorie, als practyk der Navigatie, en vooral zich niet te buiten te gaen in den drank, om dus altoos waekzaem te kunnen zyn.

V. Ten vyfden, zoude de Ondergeteekende nog wel eenige middelen, tot voorkominge van Ongelukken, kunnen opgeven; doch vermits dezelven, volgens zyn gering oordeel, niet wel in 't werk kunnen gesteld worden, zoo heeft hy het raedzaemst gevonden dezelven niet te melden.

Actum, in Amsteldam, den 13den Maert 1761.

JAN HŒUFFT.
(L. S.) My Present
Willem van Tulken,
Schryver.

Dewyl nu de Kapitein Hœufft de eenige der Leden van den Krygsraed was, die zich met de gedachten van den Luitenant Admirael Schryver niet had kunnen vereenigen, en hy bespeurde dat men niet alleen daeromtrent verkeerde denkbeelden maekte, maer uit zyn overgegeeven Advies ook gevolgen trok, die met zyne oogmerken in geenen deele overeenkwamen, oordeelde hy het raedzaem de redenen aen den dag te leggen, welken hem te rug gehouden hadden om de middelen, door den gemelden Luitenant Admirael uitgedacht, goed te keuren; en, om dit oogmerk te bereiken, diende de volgende Memorie.

Memorie, inhoudende de redenen, om welken ik ondergeteekende my niet hebbe kunnen conformeren met het Advis, door den Hoogen Scheeps-Krygs-Raed, gehouden, in Amsteldam, den 13 Maert 1761, overge-

gegeven aen hunne Ed. Mog., de Heeren Gecommitteerde Raden ter Admiraliteit, residerende binnen Amsteldam, rakende het passeren der Hoofden van het Kanael.

AMSTELDAM.

VOorafmoet ik zeggen, dat nooit in myne gedagten zoude zyn gekomen om op papier te stellen de Redenen, die ik hebbe gehad om my niet te conformeren met het Advies, in 't hoofd dezer gemeld; maer vermits ik de eenigste der Leden van dien Krygs-Raed ben, die zich niet heeft geconformeert met het voorgelezen Advies van den Heere Luitenant Admirael Sehryver, en bevindende dat deswegens, by velen, verkeerde denkbeelden worden gemaekt, ook dat uit myn, aen den Heere Luitenant Admirael, als President, overgegeven, schriftelyk Advies conjectures en consequentien worden gemaekt, die ik niet beoogt hebbe, zoo vinde ik my genoodzaekt tot het opstellen van deze Memorie.

Redenen, waerom de Kapitein J. Hœufft zich met de gedachten van den Luitenant Admirael Schryver, en de andere Leden van den Krygsraed, niet heeft konnen vereenigen.

Ik betuige dat ik geen andere beooging of intentie gehad hebbe, met het overgeven van myn Advies, dan om aen te toonen dat ik my niet konde conformeren met het Advies, boven gemeld, en dat ik geene andere middelen, tot precautie voor Ongelukken in 't passeren der Hoofden, wist uit te denken, dan die altoos door een kundig, ervaren, waekzaem en voorzichtig Zeeman in 't werk zyn gesteld geworden.

Om dan nu tot de zaek te komen: het Advies begint met *het zenden van Galjooten uit de Zeehavenen dezer Landen met de Oorlog-Schepen en Koopvaerders.*

Hieromtrent moet ik, vragende, twee gevallen stellen (want dienaengaende word in 't Advies niets uitgedrukt,) eerstelyk, of, by het zenden van Galjooten, de Commandanten der Oorlog-Schepen zouden moeten worden gelast om die Galjooten te moeten volgen in hunne te stellen koersen, wenden, dryven en ankeren? of ook wel om, by opkomende contrarie wind, wederom een Haven te zoeken, waer toe zy dan noodzaeklyk, zoo

AMSTELDAM. wel by dag, nacht, als in mist, de Seinen zouden moeten doen; 't geen van een Galjoot-Schip niet naer behooren kan geschieden.

Redenen, waerom de Kapitein J. Hæufft zich met de gedachten van den Luitenand Admirael Schryver, en de andere Leden van den Krygsraed, niet heeft kunnen vereenigen.

Ten anderen, of die Galjooten dan zouden moeten staen onder de Ordres van de Commandanten der Oorlog-Schepen? In welke beide gevallen ik, middagklaer, zal aentoonen, onder verbetering, dat de verwagte dienst van die Galjooten niet is te bekomen, te weten, om in mist of donkere sneeuwjagt, de Hoofden en de gevaerlykste Zee-Banken, Droogten of Reven met minder gevaer te passeren. Het eerste geval is by de Ed. Heeren Bewindhebberen der Oost-Indische Compagnie eens, en mogelyk meermalen, gepractiseerd geworden, en, zekerlyk, om zeer goede en suffisante redenen, die ik ligtelyk zoude kunnen raden, maer niet zal noemen, om geen offensie, aen wien het ook mogte zyn, te geven.

Dat de Heeren Bewindhebbers de verwagte dienst, in het zenden van die Galjooten, niet hebben ondervonden, blykt uit het verhael zelf, gedaen in de eerste periode van het Advies, en verders ook daer uit, dat hunne Ed. daer mede niet hebben blyven continueren.

Doch in het Advies word gezegd, dat de *Galjoot-Schippers hunne ordres kwalyk hadden uitgevoert, met te weinig het Loot te gooijen en te kort voor uit te zeilen*, waer aen ik, geene Attestatien voor noch tegens gezien hebbende, geerne blindelings geloof wil geven. Doch dit doet niets tot de zaek in questie; maer wel 't geen daer op volgt, in de tweede periode, namelyk dat *het Galjoot eenige mylen moet vo ruit zeilen.* Maer ik vrage dan, hoe zal een Galjoot, zoo verre vooruit zynde, in mist of donkere sneeuwjagt, 't geen de zaek is, daer het hier op aenkomt, een Vloot of enkel Schip kunnen geleiden? Ja, ik durve zeggen dat zulks onmogenlyk is, zelfs niet met klaer weer in den nacht, zonder gevaer te loopen van in korten tyd van zoodanige Vloot, of enkel Schip, te zyn gesepareerd; ik hebbe by ondervinding, dat, met zware mist, in een Vloot, de Schoten van al de Sche-

Schepen niet konden worden gehoord, schoon dezelven zoo naby den anderen waren, als volgens Zeemanschap gebruikenlyk is. Ik vrage dan nogmaels, hoe zullen de Mist-Seinen van het Galjoot, eenige mylen vooruit zynde, kunnen worden gehoord? vooral om dat daer op niet, dan met zeer ligt Geschut, kan worden geschoten. En moet hier ook in aenmerkinge komen, dat zoodanig convooijerend Galjoot, ten minsten, zoude dienen te voeren twintig stukken Kanon, om, volgens het vernieuwde Seinboek, tien Schoten over een zyde te kunnen doen.

AMSTELDAM.

Redenen, waerom de Kapitein J. Hœufft zich met de gedachten van den Luitenant Admirael Schryver, en de andere Leden van den Krygsraed, niet heeft konnen vereenigen.

Aengaende dit eerste geval, het geen ik by consequentie moet denken de intentie van het Advies te zyn, wegens het allegueren van het bovengemelde gepasseerde by de Compagnie, te weten om te staen onder de ordres van den Galjoot-Schipper, of wel van een jong Officier, indien een Officier daer op het commando mogt bekomen, zoo moet ik voor my zelven zeggen, en ronduit declareren, dat ik liever nooit eenige commissie kreeg, ja zelfs dat ik liever van mynen dienst wilde zyn gedimitteerd, dan dat ik zoodanige orders zoude moeten obedieren, en daer door ten spot verstrekken niet alleen van onze eigen, maer ook van alle vreemde Natien.

Wat nu het tweede geval betreft, dat de Galjoots zouden moeten staen onder de orders van de Commandanten der Oorlogschepen, daer ontrent word, in de tweede periode, eerstelyk, een relaes gedaen, *hoe, ten tyde van den roemenswaerdigen Admirael de Ruiter, by de ten dien tyde geequipeerde Vlooten, altoos gevoegd zyn geworden een groot getal kleine Vaertuigen.* Ik beken dat die Vaertuigen, zekerlyk, by een Vloot van goote nuttigheid zyn, en tot diverse onnoemenlyke diensten worden geëmplooieerd; doch niet by het geval in questie, want in Mist of Sneeuwjagt, zoo donker als Mist, worden nooit Schepen of Vaertuigen uit jagen gezonden, 't geen bekend is by alle Zee-Officieren; waerom daer toe dan ook geene Seinen zyn gesteld, en door de Commandanten der

AMSTELDAM.

Redenen, waerom de Kapitein J. Hœufft zich met de gedachten van den Luitenant Admirael Schryver, en de andere Leden van den Krygsraed, niet heeft konnen vereenigen

Vlooten, of Konvooijen, daer toe ook nooit particuliere Seinen worden gegeven, en ook niet naer behooren zouden kunnen worden gegeven, noch uitgevoerd; ja zelfs heb ik nooit Jagt-Seinen gezien voor particuliere Schepen, om by nacht te jagen, schoon dikmaels 's nachts gejaegd word, doch niet om Land of Droogten op te zoeken, maer wel op Schepen; en is dan zoodanige Jagt of eene continuatie van een Jagt, by dag begonnen, of wel by het onverwagt zien van vreemde Schepen, waer toe dan de behoorlyke Seinen, en Contra-Seinen, zyn gesteld, daer de Commandant zich dan naer kan richten.

Wegens het geen in 't laetst van de tweede periode verhaeld word, namelyk *dat op den 27 January, laetstleden honderdentachtig, en den volgenden dag nog twintig Schepen uit Texel naer de Hoofden gezeild zyn*, daer op zal ik alleen zeggen, dat ik zulks uit de Couranten mede heb vernomen; maer daer by ook geremarqueert, dat die Vloot niet by den anderen hoorde. By die Vloot waren negen Oorlogschepen, die door hooger hand zouden kunnen gelast geweest zyn, en mogenlyk ook zyn geweest, om by den anderen te blyven, zoo lang als de Coursen naer hunne distinatien zulks permitteerden. Maer ik durf wel vaststellen, schoon ik het niet absolut wete, dat van alle die Koopvaerders niet het vierde gedeelte zich heeft begeven gehad onder de diverse Konvooijen van die negen Oorlogschepen, en dus zouden dan ruim de drie overige vierde gedeelten, om den beoogden dienst in 't voorzeilen van Galjooten te kunnen hebben, door hooger hand geordonneerd moeten zyn geweest om met Konvooi te zeilen, het geen aen alle commerciërende Onderdanen zeer onaengenaem, en ook aen de vrye Vaert en Negotie groote belemmering en schaden, zoude hebben veroorzaekt, of wel zoo zoude, anders, een oneindig getal Galjooten noodig zyn geweest, om elk particulier Schip voor te zeilen.

Op den 3 en 4de periodes zal ik niets zeggen, om dat die niet ter zaek zyn dienende, en om de

ex-

extensie van deze Memorie niet te lang te maken.

Wat nu de 5, 6, 7 en 8ste periodes aengaet, waer in verhaeld werd *hoe de Heer Vice-Admirael van Sommelsdyk, in den jare 1725, het Fregat Tombago, onder kommando van den Kapitein Frensel, in een zware Mist of donkere Sneeuwjagt, had vooruit gezonden, om kennis van Land op te jagen*; daer op vinde ik my genoodzaekt om te moeten zeggen, dat in de 5de periode een abuis is ingeslopen, want daer word gezegd, *dat aen den Heer Vice-Admirael, door de zware Mist of donkere Sneeuwjagt, het gezicht der Engelsche Vuuren op het Zuid-en Noord Voorland wierd benomen* enz.; daer op vrage ik, hoe zal een vooruit zeilende uit en jagen gezonden Schip dan, in zulk donker weer, kennis van Land of Vuuren kunnen bekomen. Ik antwoorde, dat zulks niet anders kan zyn, of hy moet daer met de Boegspriet tegens aen zyn. Verders blyf ik by myn bovengezegde, namelyk dat nooit, in Mist, Schepen uit jagen worden gezonden, noch kunnen worden gezonden, vooral niet om Land of Droogten op te loopen, zoo als in dit geval word gesteld, en daerom notoir een abuis moet zyn. Maer, om nu nog wat by dit geval te blyven, zoo stelle ik vast, dat de Heer Vice-Admirael van Sommelsdyk den Kapitein Frensel zal hebben uit Jagen gezonden, toen het nog klaer weer genoeg was, en dat onder het Jagen een zware Mist is overvallen, of wel dat de Heer Vice Admirael het Schip Tombago, het ligtste van dat Esquader, en dus het minst aen het gevaer van Banken onderworpen, heeft geposteert gehad, om een quart of op zyn hoogst een half myl voor uit te zeilen, maer niet eenige mylen, zoo als in de 2de periode van het Advies, aengaende de Galjooten, gemeld word, en dat op die wyze het zeilen op of tegens het Gom, door het Schip Tombago, onder kommando van den Kapitein Frensel, zal zyn veroorzaekt, die dan ook, volgens pligt, niet heeft nagelaten gehad het ordinaire Sein te doen, gesteld voor alle Schepen, zoo wel die vooruit, als achter

AMSTELDAM.

Redenen, waerom de Kapitein J. Haeufft zich met de gedachten van den Luitenant Admirael Schryver, en de andere Leden van den Krygsraed, niet heeft konnen vereenigen.

AMSTELDAM.

ter uit, te loefwaert, of lywaert, zyn, wanneer Land of Droogten gewaer worden, en nog byzonlyk wanneer daer op vast raken.

Redenen, waerom de Kapitein J. Hauff zich met de gedachten van den Luitenant Admirael Schryver, en de andere Leden van den Krygsraed, niet heeft konnen vereenigen.

In de 9de periode word gezegd, *dat het 's Lands Oorlogschip Zuileveld, met nog eenige Koopvaerders, behouden zyn gebleven, en niet verloren gegaen op het Gom, gelyk het 's Lands Fregat* DE MEERMIN, *en dat wel door de Noodschoten, die dit Schip deed.* Ik wil wel bekennen, dat ik zulks uit de Verklaring van de Officieren van het gebleven Schip *de Meermin* niet kan besluiten, zoo als in de 9de periode gezegd word die Verklaring ons te informeren; maer ik kan uit die Verklaring wel een contrarie conclusie maken, namelyk, dat het Schip Zuileveld geen zwarigheid had van op het Gom te zeilen; want, toen dat Schip gezien wierd, en heeft kunnen gekend worden, zoo was zulks een blyk, dat het niet alleen geen Mistig weer, maer zelfs klaer dag, moet geweest zyn; en dus zoude de Kapitein de Wilde dan een groote misslag hebben moet begaen, met in zoodanig weer op het Gom te zeilen; en wat het wenden van het Schip van den Kapitein de Wilde aengaet, zulks bewyst niets anders, dan dat de wind schrael was, en die Kapitein toen bevreesd van niet boven het Gom te zullen kunnen zeilen, en daerom met groot recht voorzichtigheid en zeemanschap geoefent heeft, met het zekere voor het onzekere te verkiezen.

De 10de periode spreekt, eerstelyk, om *het Gouvernement van Engeland te persuaderen om Kanon of Mortieren te stellen op het Zuid- en Noord Voorland, om daer uit te laten schieten, als het Mistig Weer word, of wanneer dikke Sneeuwjagt komt*; verders behelzen de 10, 11, 12, 13, 14 en 15de periodes niet anders dan *eenige Philosophische speculatien over het Geboor van de Kanonschoten*, waeromtrent ik remarquere het groot verschil der gevoelens, wegens het aengehaelde uit BENJAMIN MARTYN zyn *Philosophisch Onderwys* of *Algemeene Schets*, enz. en dat van den Heer VAN MUSSCHENBROEK, en de verdere aengehaelde exempelen, zonder benoeminge van Autheuren, om

daer

daer uit de zwakheid van de allegatien te doen zien. De dagelykfche ondervinding leert ock hoe onzeker de diftantie is te calculeren op het Gehoor van één of meer Kanonfchoten; want zulks hangt af van weer, wind, gefteldheid van de lucht, qualiteit en quantiteit van het kruid, en meer diergelyks. Ik zal dierhalven myne conclufie hier uit vervolgens opmaken, en, by de wederlegging van de 17de periode, aentoonen dat het ftellen van Kanon op het Zuid- en Noord-Voorland, om daer uit te fchieten met Mift en donkere Sneeuwjagt, niet alleen nadeelig voor den Zeeman zoude zyn, maer zelfs een oorzaek, dat daer door confiderabel veel meer Schepen zouden vergaen, dan wel daer door zouden behouden worden.

AMSTELDAM.

Redenen, waerom de Kapitein J. Hœufft zich met de gedachten van den Luitenant Admirael Schryver, en de andere Leden van den Krygsraed, niet heeft konnen vereenigen.

De 16de periode illucideert niets wegens de zaek in queftie; maer toont alleen aen *hoe de Zeelieden, om een Vloot, in Mift, zoo veel als mogenlyk is, by den anderen te houden, gewoon zyn te fchieten.* Doch dit fchieten, zoo uit het Kanon als Handgeweer, nevens het Trommelflaen, Klokkenluiden enz., gefchied ook om den anderen niet aen boord te komen, en, des niettegenftaende, kan het nog gebeuren dat de Schepen malkander aen boord zeilen; ook heeft men, by ondervindinge, dat, als de Mift wat lang continueert, de Vloot verfpreid en van den anderen raekt, en ftrekt dus wederom tot een blyk van het falliffement ontrent het *Gehoor*.

Nu volgt de 17de periode, die eigenlyk de zaek wegens het Gehoor moet befliffen. Daer in word gezegd, *dat een Zeeman wel zal kunnen diftingueren, of een Signaelfchoot, in Mift, dwars te loefwaert, of dwars in ly, gefchied*; het geen dan niet het geoppofeerde is; even als ooft en weft; gelyk dan ook is het geen verder volgt, te weten, *voor uit of achter uit, te loefwaert voor of achter uit, of te lywaert voor of achter uit.* Hier op moet ik, voor eerft, zeggen dat ik kan verklaren, meer dan eens, by ondervinding, te hebben, dat wanneer, in een zware Mift, onverwagt een Schoot wierde gehoord, als dan op het Schip, daer ik was, gedifpu-

AMSTELDAM.

Redenen, waerom de Kapitein J. Hœufft zich met de gedachten van den Luitenant Admirael Schryver, en de andere Leden van den Krygsraed, niet heeft konnen vereenigen.

disputeerd wierd of de Schoot te loefwaert, dan wel aen ly, was geschied. Nu vraeg ik, hoe kan, volgens zulk onzeker *Geboor* een Peiling genomen worden, en dat wel op omtrent twee streken na, zoo als in die 17de periode tot conclusie word gesteld. Maer ik wil nog verder gaen, en stellen hier eens, dat de Peiling op omtrent twee streken na konde geschieden, het geen echter onmogenlyk is, zoo neme ik aen, en verbinde my om aen te toonen, met het passen op de Kaert, dat een Zeeman, zich op de peiling van twee streken misgising vertrouwende, en doorzeilende, zyn Schip, het zy op het Gom, de Polders of andere plaetsen, naer rato dat de mispeiling Zuid- of Noordwaert is, zal verzeilen, ja zelfs daer door ook op de A-Bank, ingeval men het Kanon zoo verre hoort, als in 't Advies word gemeld, en dus dan door het schieten op het Zuid en Noord Voorland altoos in gevaer zyn Schip en leven te verliezen.

Hier by komt ook nog, dat een Zeeman, wetende dat op het Zuid- en Noord Voorland word geschoten, en zich daer op vertrouwende, gerust zal doorzeilen, en, ondertusschen, wegens de omstandigheid van het weer en den wind, al op het Gom, of andere Droogten, zal konnen vastzitten, eer hy een Schoot zal hebben gehoort.

Op de 18, 19, 20, en 21ste periodes heb ik niets anders te zeggen, dan dat, offschoon de Vuuren absolut noodzaeklyk zyn, en tot grooten dienst by klaer weer, zulks gantsch geen bewys is, dat het *Geboor* van Kanonschoten, in het geval van Mist, daerom ook goed zoude zyn.

By al het geen ik boven, tot wederlegginge wegens het schieten op het Zuid- en Noord-Voorland, heb gezegt, moet ik ook nog noodzaeklyk in aenmerking geven, hoe een Zeeman zoude kunnen worden misleid door het schieten van kruissende Schepen, Esquaders en Konvooijen, of ook wel door Schepen, in Duins, en elders, ten anker leggende.

De intentie of sluitreden van de 22ste periode begryp ik niet, en zal daerom daer niets op zeggen.

Al

Al de overige periodes ſtrekken principaellyk tot advies om Loots-Galjooten te doen bouwen, en de Kaert van de Noordzee te verbeteren. Daer op zal ik maer alleen zeggen, dat, ingeval de in gebruik zynde Kaert van de Noordzee niet goed is, het zekerlyk zeer nuttig zoude zyn, dat die wierd verbeterd, en, in allen gevalle, zoo is het nooit kwaed om te examineren of een Kaert goed, dan of die kwaed is. AMSTELDAM.

Ik zoude nog vele remarques op het overige van het Advies met de Ampliatien kunnen maken, maer vermits ik de twee hoofdzaken, van het *voorzeilen der Galjooten*, en het *ſchieten op het Zuid- en Noord-Voorland*, reeds hebbe wederlegt, en om deze Memorie niet te lang te maken, zoo zal ik eindigen.

Aldus geformeerd, in Dordrecht, den 2 April 1761.

JAN HŒUFFT.

Uit deze Memorie blykt dat de Kapitein Hœufft het middel van Kanon of Mortieren op het Zuid- en Noord-Voorland te ſtellen, en daer uit, by donker of miſtig Weder, op zekere vaſtgeſtelde tyden, te doen ſchieten, door den Luitenant-Admirael voorgeſlagen, niet goedkeurde, en als nadeelig voor den Zeeman aenmerkte. Hierom beantwoordde de Luitenant-Admirael deszelfs redenering in de volgende

Artikelen ter beantwoordinge en wederlegginge van de tegengeſtelde Adviesſen van Kapitein Jan Hœufft, over het Geluid, in dato 13 *Maert* 1761 *te Amſterdam, en Dordrecht den* 2 *April* 1761.

DEs Winters, als wanneer het ſterk miſt, en de Veerman op Buikſloot afvaert, luid het Klokje

AMSTELDAM.

De Redenen van Kapitein Hœufft worden door den Luitenant Admirael Schryver beantwoord.

Klokje aen het Tolhuis; op dat Geluid vind die Veerman den ingang van het Buikslooter Kanael.

Zoo mede, wanneer de Veerman van het Tolhuis afvaert, luid het Klokje aen de Nieuwe Stads Herberg, en vind die plaets, als voren.

Wanneer een Vloot of Esquader by den anderen zeilt, worden zy door Kanonschoten by den anderen gehouden, en om malkanderen geene schade toe te brengen met aen boord te zeilen, worden Charges met Handgeweer geschoten, de Trommels geslagen, de Klokken geluid. Als dat Geluid niet dienstig was, zouden alle Zeelieden, van alle tyden af, daer geen gebruik van gemaekt hebben. En dat, echter, sommige Schepen separeren, of den anderen schade toebrengen, daer zyn deze voorschreve Middelen geen oorzaek van, maer wel de onkunde van sommige commanderende Officieren.

Dat in 't klein goed bevonden is, word geproponeerd in 't groot te proberen, of het zelve in 't gebruik gebragt kan worden; te meer, daer de zaek van weinig kosten is, in comparatie van de groote schaden, die 'er van geleden zyn, en nog van te wagten staen.

Wanneer een Esquader of Vloot Schepen in een Haven ten anker legt, en de Barquassen of Chaloupen van boord af zyn, om 's Lands dienst te verrichten, heeft men wel een Signael gegeven, met het Luiden van de Klok met tusschenpoozen, en differente Trommelslagen, waer op de Vaertuigen hun Schip hebben kunnen distingueren en vinden van anderen. Dit is iets, daer de Kapitein Hœufft geen ondervinding of kennis van schynt te hebben.

Aengaende het Geluid van Kanonschoten is een remarque, of wel een critique te maken, die eenig fondament heeft, daer de Kapitein Hœufft niet aen heeft kunnen denken, ter bekrachtiging van zyne sentimenten, zich bedienende alleen van zyne Afkeuringe, zonder suffisante redenen te geven. Die remarque bestaet daer in, dat het Luiden van een

ten Klok een continueel Geluid is, zoo mede het Geluid van den Trommel, dat het Gehoor sterk fixeert, en daer door eene Peiling te gissen is, na genoeg tot het oogmerk, zoo als hier te voren is gebleken.

AMSTELDAM.

De Redenen van Kapitein Hœufft worden door den Luitenant-Admirael Schryver beantwoord.

Een Kanonschoot of twee, na malkanderen, geven ieder Schoot een slag, dat de Peiling zoo gemaklyk niet maekt, als het Geluid van de Klok of van den Trommel. Daerom is voorgeslagen, om van de Kanonschoten eerst een proef te nemen, alvorens iets positief te bepalen, en de propositie aen het Hof van Groot-Brittannien te doen.

Doch de twee Peilingen, op het Zuid en Noord-Voorland, met het Gehoor gecalculeerd op twee à drie streken ieder, daer die vier of zes streken den anderen kruissen, staet de Zeeman met zyn bestek in het midden, en naeuwkeurig genoeg om zyn Kours te veranderen, de Banken mis te zeilen; daer van geëischt is een proef te nemen.

Zoo die Peilingen, tegens verwagtinge, by het nemen van een proef, niet volkomen naer genoegen uitvallen, zoo is nochtans zeker, ja onwedersprekenlyk, dat het Geluid van de Kanonschoten den Zeeman zal waerschouwen naby het Gevaer gekomen te zyn, dat hem alsdan zal doen veranderen van mesures, het zy by occasie daer van af te wenden, of wel te laten dryven, ook wel ten anker te komen, en af te wagten dat het duistere weer opklaert, enz.

Daer zyn Exempels, dat de Signaelschoten van de Oost-Indische Retourvloot gehoord zyn by 's Lands Esquader, dat op zoodanige streek van 't Kompas, als zy de Schoten gehoort hadden, voortzeilde, en, by 't opklaren van de Mist, de Oost-Indische Retourvloot ontdekte.

Hier te voren is aengetoond dat het Klokluiden, of by continuatie den Trommel te roeren, het Gehoor beter fixeert, dan een enkele Slag van een Kanonschoot, om dat Geluid af te peilen, op het Kompas, daer van ook eene verbetering in de proefneming zal kunnen geprobeerd worden, met eeni-

ge Kanonschoten zoo schielyk op malkander, als een Heggevuur, of wel de Slagen van het Kanon, dat geproefd word, te doen hooren, zoo zal het Gehoor zich beter fixeren, en tyd hebben van de Peiling beter te nemen; het welk maer eenige ponden Buskruid meerder zal doen kosten.

AMSTELDAM.

De Redenen van Kapitein Hoeufft worden door den Luitenant-Admirael Schryver beantwoord.

De Kapitein Hœufft argumenteert, by consequentietrekking, uit het Advies van den Hoogen Krygsraed, met eenparigheid genomen, uitgezonderd den Kapitein Hœufft, als of, wanneer hy in 't geval kwam, zoude gecommandeerd worden by een Schipper van een Galjoot, of jong Officier enz. Voor eerst, is die geforceerde consequentie uit het Advies van den Hoogen Krygsraed niet te halen, en de Kapitein toont aen, met deze zyne bygehaelde geforceerde critique, dat hy ten eenemael onkundig is van het gebruik, dat een Commanderende Officier maekt van zyne Fregatten, Galjoots of Advies-Jagten, die onder zyn commando staen. Alle andere critiques, in de twee Adviesen van den Kapitein Hœufft vervat, zyn van de zelfde natuur, condemnerende, *generaliter*, het gantsche Advies van den Hoogen Krygsraed, echter, met erkentenis van sommige periodes niet te begrypen.

Waerom de ondergeschreven Officier zich niet zal vermoeijen met die te wederleggen, latende het verwaend onderwys, daer in vermeld, van nuchteren en bekwame subjecten tot Zee-Officieren aen te stellen, ter remarque en attentie van de Regering, die zulks aengaet; alleenlyk de perioden van het Bidden daer niet in begrypen, maer daer op antwoorden, dat het oefenen van den Godsdienst altoos goed is, doch op zyn tyd, wanneer Gods weer en wind zulks toelaet; dat, wanneer het een vliegende Storm waeit, of dat een Zeeman by eenig zakend gevaer is, een ieder voor en in zich zelven moet bidden, en dat al werkzaem zynde in zyne bezigheden, wel uit te kyken, de handen uit den mouw te steken, en te arbeiden dat noodig is, zyn pligt betrachten; het welk ook Godsdienst is zonder pedanterie.

Waer

Waer mede de Ondergeschreven van deze harrewarrige materie zal affcheiden. AMSTELDAM.

Actum, in Amsteldam, den 22 May 1761.

C. SCHRYVER.

Het gene hier op volgt zullen wy insgelyks melden.

ZEELAND.

MIDDELBURG.

IN deze Herfstmaend hebben de Ed. Mog. Heeren Staten van deze Provintie, by verscheide Resolutien en Publicatien, eenige nadere Vaststellingen gemaekt wegens de Invorderinge der Gemeene Middelen, die in deze Provintie geheven worden, waer van wy thans verslag moeten doen. By eene Publicatie, den 7 van deze maend vastgesteld, is het Verbod vernieuwd, dat niemand eenig Graen, in ongemerkte Zakken, aen de Molen mag brengen of doen brengen. Dezelve luid dus: MIDDELBURG.

DE Staten van Zeeland; Allen den genen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten: dat aen ons, door verscheide Pagters van den Impost op het Gemael, is gerepresenteerd dat, niettegenstaende, by ons Plakaet, den 19 September 1715, tot voorkominge van de Fraudes en Contraventien, in het Middel van het Gemael, geëmaneerd, onder anderen, uitdrukkenlyk, is verboden en geinterdiceerd, dat niemand eenig Graen, in ongemerkte Zakken, ter Molen zoude vermogen te brengen of te doen brengen; maer dat het zelve zoude moeten geschieden in Zakken, gemerkt met den Naem van den genen, wel- *Niemand mag eenig Graen, in ongemerkte Zakken, aen de Molen brengen.*

MIDDELBURG.

Niemand mage enig Graen, in ongemerkte Zakken, aen de Molen brengen.

ke het Graen had doen verimposten; echter daer van, in sommige Kwartieren dezer Provintie, sedert eenigen tyd herwaert, merkenlyk was geluxeerd: ZOO IS 'T dat wy, ter weringe van de Fraudes en Contraventien, die daer door, tot nadeel van het Middel van den Impost op het Gemael, worden gepleegd, hebben goedgevonden ons bovengemeld Verbod en Interdictie te renoveren, gelyk wy het zelve wel expresselyk renoveren by deze: ordonnerende en statuerende, zoo veel des noods, nogmaels, by deze, dat, voortaen, alle Opgezetenen ten platten Lande gehouden zullen zyn hunne Zakken, waer mede Graen ter Molen zullen brengen of doen brengen, met derzelver Namen en Toenamen te doen teekenen; ten einde tegens het Billiet van den Pagter, of zynen Collecteur, daer van te geven, te kunnen worden geconfronteerd.

Gelyk wy mede, nogmaels, by deze, alle Molenaers, ten platten Lande, scherplyk verbieden en interdiceren geene andere, dan geteekende Zakken, als voren, op hunne respective Molens te ontvangen of te admitteren.

Alles op de Boeten en Pœnen, by onze respective Plakaten en Ordonnantien, op het stuk der Gemeene Middelen van Consumtie, tegens de Fraudes en Contraventien gestatueerd; en speciael, ten opzichte van de Molenaren, op de Boeten en Pœnen, by ons Plakaet van den 18 September 1687 vastgesteld.

En op dat niemand hier van eenige ignorantie zoude kunnen pretenderen, zal deze alomme worden gepromulgeerd, en geaffigeerd ter plaetse, daer zulks gewoon is te geschieden. Enz.

By eene Resolutie, van den 14 dezer maend, hebben hunne Ed. Mog. alle Aenbrengers van Frauden, 't zy dezelven in den Eed van den Lande zyn, 't zy niet, gerechtigd verklaerd, boven het aendeel in de Boeten,

ten, Breuken en Verbeurten, by vorige Plakaten gemeld, in het aendeel der Boeten van het Generael Plakaet van den jare 1637. Deze Resolutie is van den volgenden inhoud: MIDDELBURG.

BY resumtie gedelibereerd zynde op het Advies der Heeren, hunner Ed. Mog. Gecommitteerde Raden, den 9 April, laetstleden, ter Vergaderinge ingekomen, op den Requeste van de Bailliuwen der Steden Zierikzee en Tholen, den 15 December, des voorleden jaers, aen hunne Ed. Mog. gepresenteerd: Is, met eenparige bewilliginge van alle de Leden, goedgevonden en verstaen te approberen en te confirmeren, gelyk geschied by deze, de Resolutie der Heeren, hunner Ed. Mog. Gecommitteerde Raden, van den 6 October des voorleden jaers, by welke Schipper Jan Kroonenburg, met zyn Poonschuit en onderhoorige Manschap, in 's Lands dienst zynde, om te kruissen op de Stroomen dezer Provintie, ter weringe van de Fraudes en Contraventien, in de Gemeene Middelen van Consumtie gepleegd wordende, was gerechtigd verklaerd tot een Derdedeel in de respective ordinaire Boeten, in welken Adriaen Hoen, Marktschipper van Stavenisse op Rotterdam, Jakob Kanter, Marktschipper van St. Anneland mede op Rotterdam, en Kornelis Boedt, Marktschipper van Scherpenisse insgelyks op Rotterdam, door voornoemde Kroonenburg, de twee eerstgemelde wegens Frauden, en de laetstgenoemde wegens geweigerde Visitatie van zyn Poonschuit, aengehaeld, zyn gecondemneerd. *Alle Aenbrengers van Frauden worden gerechtigd verklaerd in het aendeel der Boeten van 't Generael Plakaet van den jare 1637.*

Wordende, derhalven, het verzoek van voornoemde Heeren Bailliuwen, by hunnen voorsz. Requeste gedaen, by deze gedeclineerd, en, tot interpretatie van hunner Ed. Mog. Plakaten, van den 24 September 1755 en 8 October 1756, zoo veel des noods, en ter wegneminge van alle cavillatien voor het vervolg, gedeclareerd dat niet alleen voorschreve Schipper Jan Kroonenburg, maar ook alle Aenbrengers van Frauden en Contraventien, het

MIDDELBURG.

zy dezelven in den Eed en dienst van het Land zyn, dan niet, boven het aendeel in de Boeten, Breuken, Verbeurten en Confiscatien, by hunner Ed. Mog. voornoemde Plakaten toegezegd, ook gerechtigd te zyn tot het aendeel in de Boeten, by het Generael Plakaet van den 23 September 1637 gestatueerd.

Zullende Extract dezer Resolutie aen voorsz. Heeren Baillluwen, mitsgaders den Schipper Jan Kroonenburg, ieder tot deszelfs naricht, worden ter hand gesteld. En zal gelyk Extract gezonden worden aen de Magistraten in de respective Steden, judicature hebbende over de Gemeene Middelen van Consumtie, met recommandatie om zich, naer den inhoud derzelve, *in judicando*, te reguleren. Enz.

Den 15 van de zelfde Herfstmaend hebben hunne Ed. Mog. een nieuwe, verbeterde en vermeerderde Ordonnantie vastgesteld, volgens welke, ten behoeve van de gemeene zaek, van wegen hunne Ed. Mog., alomme in deze Provintie, zal worden geheven het Recht van den Vyftigsten Penning, by Vervreemdinge van alle onroerende Goederen, in deze Provintie gelegen. Deze Ordonnantie bevat zesentwintig Artikelen, van den volgenden inhoud:

I. Eerstelyk, dat van nu voortaen, te rekenen met den 1 October 1761, de Vyftigste Penning zal moeten betaeld worden van alle Vervremdinge en Aliënatie van alle Onroerende Goederen, in de Provintie van Zeeland gelegen, geene uitgezonderd, indiervoegen, als hier onder nader zal worden bepaeld; wordende, hiermede, de vorige Ordonnantien en Resolutien, dien aengaende gemaekt, gehouden voor geannulleerd en ingetrokken.

II. Onder de voorsz. Onroerende Goederen zullen

len, generaellyk, begrepen zyn alle Gronden van Erven; item Huizen, zoo binnen de Steden, als ten platten Lande, zoo op eigen Grond, als Ambagts-Heeren, of andere Vroonen, staende; voorts Ambagten, Ambagts-Gevolgen, Thienden, Molens, Dyken, Erfpagten en Erfchynsen; item Leenen, het zy dezelven gehouden of verheven worden van ons, of wel van eenige Vasal-Heeren, Kapittelen, Stiften of Kollegien, zoo binnen, als buiten, de Provintie van Zeeland, te Utrecht, als elders, residerende.

MIDDELBURG.

Van Onroerende Goederen moet, zoo dikwils dezelven van Eigendom veranderen, de Vyftigste Penning betaeld worden.

III. Van alle de voorsz. Goederen zal, zoo dikwils dezelven, buiten contrainte van Justitie, worden veraliëneerd of van eigendom veranderen, het zy door verkoop, zoo uit de hand, als publiek, vermangeling, overlating, of dat ze in betaling van gekogte of vermangelde Partyen worden gegeven, de Vyftigste Penning worden betaeld, by wederzydsche Partyen Geïnteresseerden, ieder de gerechte helft.

IV. De betaling van dit Middel zal moeten geschieden aen de respective Ontvangers, daer toe gequalificeerd, in ieder District, waer onder de veraliëneerde Alodiale Goederen gelegen zyn.

V. Van alle bovengemelde vaste Goederen, die in diervoegen verkogt worden, dat de kooppprys daer van zeker kan worden geweten, zal de Vyftigste Penning moeten worden betaeld van de geheele koopsomme, zonder eenige korting; doch ingevalle de voorsz. vaste Goederen in diervoegen wierden verkogt, dat de kooppprys van dien niet zeker konde worden geweten, als mede, wanneer dezelven vermangeld, overgelaten of in betaling worden gegeven, zullen dezelve Goederen, ten fine voorschreven, worden getauxeerd; te weten, de Leengoederen by Leenmannen, en de Alodiale by de respective Gerechten, waer onder dezelven zyn gelegen.

VI. Ten opzichte van verkoop van Huizen, daer onder losse Goederen zyn gecomprehendeerd, zal het een ieder vrystaen, in de Conditien van verkoop, voor de losse Goederen zekere somme,

MIDDELBURG.

Van Onroerende Goederen moet, zoo dikwils dezelven van Eigendom veranderen, de Vyftigste Penning betaeld worden.

overeenkomstig de waerde derzelven, separaet te bedingen, welke onder de volle koopsom, waer van het voorsz. Recht, zoo als by het vorige Artikel is vermeld, moet worden betaeld, niet zal gerekend worden. Doch ten aenzien van Landen, Dyken en Boomgaerden, welken met Bosschen of Boomen zyn beplant, zullen de voorsz. Bosschen of Boomen, al wierden dezelven binnen 's jaers, na den verkoop, geveld of geroeid, echter van dezelven moeten betaeld worden het Recht van den Vyftigsten Penning, en dus zal geene waerdering der voorsz. Bosschen en Boomen van den vollen kooprys worden afgetrokken, zoo als van losse Goederen geschied.

En op dat geene Koopers of Verkoopers van vaste Goederen de zoogenaemde Meubilen, naer hun welgevallen, verre boven de waerde zouden begrooten, of in de Conditien van Verkoop exorbitante sommen voor de losse Goederen stellen, tot wezenlyk nadeel van het voorsz. Middel, zoo word, om dit voor te komen, by deze, gestatueerd, dat, zoo wanneer eenige disputen over de Waerdye der losse Goederen, of Meubilen, welken te gelyk met vaste Goederen en Landen worden verkogt, mogten ontstaen, en de Gequalificeerden tot het ontvangen van dit Recht, na examinatie derzelven, van oordeel waren dat de losse Goederen te hoog zouden zyn gesteld, en daer uit consteerde de toeleg, om, door zulk eene exorbitante grosseringe, 's Lands Gerechtigheid te verkorten, zullen de gemelde Gequalificeerden, met kennis en goedvinden van den Opper-Collecteur over Walcheren, en van de Rentmeesters der Gemeene Middelen in de andere Eilanden dezer Provintie, zoodanige Losse Goederen in questie van de verkogte Huizen, doen tauxeren door Personen, by die van de Wet der Plaetse, alwaer de voorsz. Huizen gelegen zyn, daer toe te noemen; met last om van het gene de Losse Goederen minder zouden getauxeerd worden, dan in de Conditien van Verkoop daer voor was gestipuleerd, het Recht van den Vyftigsten Penning te ontvangen;

welke Tauxatie door den Lande zal worden bekostigd, zoo wanneer de Waerde der getauxeerde Goederen bevonden zal worden overeenkomstig te zyn met de daer voor in de Conditien van Verkoop gestelde somme; dan, wanneer uit de gedane Tauxatie blyken zal, dat voor dezelve Losse Goederen eene grootere of meerdere somme is gesteld geworden, zal de Verkooper, daerenboven, gehouden zyn de Kosten eener zoodanige gedane Tauxatie te dragen.

MIDDELBURG.

Van Onroerende Goederen moet, zoo dikwils dezelven van Eigendom veranderen, de Vyftigste Penning betaeld worden.

VII. De Erfpagten en Erfchynsen zullen niet alleen den Vyftigsten Penning subject wezen, wanneer dezelven worden verkogt, vermangeld, overgelaten, of op eene andere wyze veraliëneerd; maer ook, wanneer dezelven, origineellyk, by uitgifte, worden geconstitueerd den Vyftigsten Penning daer van te betalen, by reductie, tot Kapitael, tegens den Penning Twintig.

VIII. Van Graeflyke, zoo goede als kwade Lenen, zal mede het voorsz. Recht aen de Rentmeesters Generael, onder welkers District dezelven gelegen zyn, betaeld worden; gelyk ook de Ontvangers of Agenten van de voorsz. Vasal-Heeren en Collegien, zoo van hunne Pensien, als ander Inkomen, gehouden zyn, ten fine voorsz., aen de Rentmeesters, t'aller tyd, des verzogt zynde, te geven Visie van hunne Boeken van Verpensien en Verlydbrieven, ten minsten alle jaer, binnen een Maend na den dag der Verpensien, moeten geven Cohier of Extract van alle Partyen, die binnen het voorgaende jaer aldaer vervallen, vergeven of veraliëneerd zyn geweest, geattesteerd naer behooren.

IX. Zal het voornoemde Recht van den Vyftigsten Penning ook betaeld worden van de Verkoopinge, Aliënatie of Overgifte van Jaerpenning- of Paeibrieven, op eenigen der voorsz. Goederen rechtelyk verleden, en byaldien een Paeibrief, spruitende uit Koop van eenige Vaste Goederen, voor het verlyd, ten behoeve van den eersten Verkooper, aen een ander, op wiens naem men pretendeert de Brieven te laten passeren, ware ver-

MIDDELBURG.

Van Onroerende Goederen moet, zoo dikwils dezelven van Eigendom veranderen, de Vyftigste Penning betaeld worden.

kogt of overgedaen, om daer door de betaling van dit Middel te ontgaen, zal, in zulk een geval, de Vyftigste Penning van de waerde, waer voor dezelve Paeibrief is verkogt geweest, moeten betaeld worden, en, bovendien, Kooper en Verkooper, elk, verbeuren eene boete van Honderd Guldens; een derde voor den Aenbrenger.

X. Wanneer eenige Vaste Goederen door Vrienden of Vreemden worden gelegateerd, onder conditie dat daer voor in den Boedel zekere somme moet worden ingebragt, zal daer van, door de Legatarissen, het Recht van den Vyftigsten Penning worden voldaen.

XI. Alle Mangelingen en Contra-Mangelingen, Verkooping en Weder-Overlating of Ontslaging der gekogte Onroerende Goederen, zullen als eene dubbele Koop of Aliënatie gehouden, en daer van tweemael de Vyftigste Penning moeten betaeld worden, ten ware Partyen Contrahenten elkanderen, binnen den tyd van zes weken, na dato van den Koop en Verkoop, Mangelinge en Contra-Mangelinge, by Contracte, hadden ontslagen van het Transport dier Goederen, zonder eenige schade of bate, by de Ontslaging te doen, waer van de Contrahenten zich, des noods, onder Eede zullen moeten expurgeren, dat zulks niet is gedaen in fraude van het voorsz. Middel.

XII. En dewyl het somwylen gebeurt dat, by het verkoopen van Vaste Goederen, eene merkenlyke somme, ten behoeve van den Verkooper, of iemand anders, afzonderlyk, word bedongen, by wyze van gifte, zoo zal, voortaen, al het gene, boven de Koopsom, als eene Gifte of Toeboete word bedongen, en by den Verkooper, of iemand, genoten, onder de gereede Penningen gerekend, en daer van mede de Vyftigste Penning betaeld moeten worden.

XIII. Niemand zal van de betalinge van dit Middel exempt wezen, dan alleenlyk de Armen en Godshuizen, binnen deze Provintie, over haer helft, wanneer zy eenige Goederen verkoopen, anders niet.

XIV.

XIV. Dan zullen van de betalinge van dit Middel in 't geheel geëximeerd zyn de Goederen, de Provintie van Zeeland in eigendom aenkomende; zoo Domeinen als anderen, wanneer dezelven verkogt worden.

MIDDELBURG.

Van Onroerende Goederen moet, zoo dikwyls dezelven van Eigendom veranderen, de Vyftigste Penning betaeld worden.

XV. De Verkoopingen, die geschieden by Executie, of Decreet van den Hove, als mede, de Goederen, die geleverd en ontvangen worden by Willig Decreet van Steden, Dorpen of Lands Vierscharen, zullen in zoo verre van het voorsz. Recht bevryd wezen, dat daer van by den Kooper alleen de Tachtigste Penning zal worden betaeld. En indien, boven de betaling der Crediteuren, tot profyt van de Geëxecuteerden, eenige Penningen ten zynen voordeele mogten overschieten, zal van het zelve overschot mede de Tachtigste Penning door de Geëxecuteerden worden voldaen; doch vaste Goederen, zoo Lenen als Alodiale, die van 's Lands wege, vrywillig of by Executie, verkogt worden, zullen in 't geheel daer van vry wezen; gelyk mede de Tachtigste Penning zal moeten betaeld worden van de Landen, die tot voldoeninge van de Water-en Dykpenningen worden werkogt, en niet wederom gelost, maer afgezegeld, en op andere namen overgezet.

XVI. Doch vaste Goederen en Panden, uit eenige Boedels, onder Beneficie van Inventaris bezeten, verkogt wordende, zal daer van, door den Kooper, de Vyftigste Penning worden betaeld, onder die mits nochtans, dat, zoo die Boedels, binnen den tyd van een jaer en zes weken, mogten worden geadieerd, het ontfangen Recht, als dan, ten voordeele van den Lande, zal blyven, doch de tyd van een jaer en zes weken verstreken, en de Boedel niet geadieerd zynde, schoon prolongatie van beraed mogt wezen verleend, zal de Kooper, in dien gevalle, het recht hebben restitutie te vragen van het meerdere, dat de Vyftigste Penning, boven de Tachtigste, heeft komen te bedragen.

XVII. Een Mede-Erfgenaem in een Boedel, by publieke koop, Eigenaer wordende van eenige onroerende Goederen, welken door de gezamentlyke

MIDDELBURG.

Van Onroerende Goederen moet, zoo dikwyls dezelven van Eigendom veranderen, de Vyftigste Penning betaeld worden.

ke Erfgenamen tot scheidinge van de gemeenschap verkogt worden, zal van dit Middel wezen geëximeerd, voor zoo veel het aendeel, of de hereditaire portie betreft, waer toe hy, als Mede-Erfgenam, is gerechtigd, met dien verstande, dat van de andere gedeelten dier gekogte Goederen het voorsz. Middel zal worden betaeld, en dus deze exemptie geen plaets hebben, wanneer alle de Erfgenamen gezamentlyk, maer dan alleen, wanneer één of meer derzelven Koopers zyn, welke den eigendom van zoodanige Onroerende Goederen, uit kragt van koop, niet verder bekomen, dan voor zoo veel aengaet de portien van de overige Mede-Erfgenamen.

XVIII. Voorts, dat, binnen zes weken na de Verkoopinge, Vermangelinge, of Aliënatie van alle Onroerende Goederen, een behoorlyk Transport voor het Gerecht der Plaetse, waer onder dezelve Goederen gelegen zyn, of voor die genen, die daer toe behoorlyk gerechtigd en gequalificeerd zyn, zal moeten gedaen; ten minsten de voorsz. Vyftigste Penning betaeld worden aen den Ontfanger, daer toe gequalificeerd; op pœne dat de Kooper en Verkooper, ieder, zullen verbeuren de somme van tweehonderd guldens: een derdedeel voor den Aenbrenger, en boven dien dubbelen Impost voor de Gemeene Zaek.

XIX. Ter voorkominge van Fraudes en ingeslopen Misbruiken word, mits deze, geordonneerd dat alle Koopers *nomine quo.*, gehouden zullen zyn, binnen eenmael Vierentwintig uuren, na dat zy hunne gekogte Partyen zullen hebben onderteekend, den Naem van den rechten Kooper bekend te maken, op pœne dat zy anders voor de effective Koopers zullen gehouden worden, en den Vyftigsten Penning moeten betalen.

XX. Tot meerder securiteit der exacte invorderinge van dit Middel word aen Leenmannen, Gerechten, Stiften en andere Collegien, die over Transporten van Vaste of Leengoederen staen, by deze, op het ernstigste gerecommandeerd van over geene Verlyden of Transporten te staen, dan na dat aen hun, by Quitantie van den Ontfanger, zal

we-

wezen gebleken dat de voorsz. Vyftigste Penning over de Goederen, die getransporteerd worden, behoorlyk voldaen is; op pœne, tegens zoodanige Leenmannen en Schepenen, van gelyke somme aen den Lande te zullen verbeuren, als de gemelde Vyftigste Penning bedraegt.

MIDDELBURG.

Van Onroerende Goederen moet, zoo dikwils dezelven van Eigendom veranderen, de Vyftigste Penning betaeld worden.

XXI. Zoo als ook de respective Secretarissen en Griffiers, by deze, worden gelast geene Transportbrieven van Vaste Goederen te registreren, veelmin over te geven, dan na dat, onder hunne Quitantie, de Vyftigste Penning zal zyn voldaen, met uitdrukking van het beloop der somme, en dat zy van gemelde Quitantie mentie op den rug van zoodanigen Transportbrief zullen moeten maken, met onderteekeninge hunner namen; op pœne van, ten behoeve van den Lande, te zullen verbeuren eene boete van honderd guldens voor ieder afgifte van Transportbrieven, waer op zy de voorsz. aenteekening zullen verzuimt hebben te doen.

XXII. En binnen drie Maenden, na het exspireren van ieder Saisoen, zullen de voorsz. Secretarissen en Griffiers, die dit Middel Collecteren, aen den Opper-Collecteur in Walcheren, en aen de Rentmeesters der Gemeene Middelen in de andere Eilanden dezer Provintie, moeten overgeven Specificatie van hunnen geheelen Ontfangst, van wien en waer voor, met eene Verklaring, op den Eed, in den aenvang hunner Bedieninge gedaen, dat by hen, wegens dit Middel, niet meer is ontfangen; op verbeurte van het toegelegde Collecteloon, zonder voor hunne moeite deswegens eenig Salaris of Loon te mogen declareren.

XXIII. Verklarende, boven de voorsz. pœnen en verbeurten, zoodanige Verkoopingen en Vermangelingen, welken in voorschreve maniere niet en zyn getransporteerd, en daer van de Vyftigste Penning is onvoldaen, voor nul, kragteloos en van onwaerde, zoo dat daer op geen recht zal worden gedaen.

XXIV. Verbiedende alle Notarissen, en andere private Personen, over diergelyke Transporten, Stipulatien of secrete Contracten te staen; op pœ-

ne

MIDDELBURG.

Van Onroerende Goederen moet, zoo dikwils dezelven van Eigendom veranderen, de Vyftigste Penning betaeld worden.

ne van *Nulliteit* van de passeringe, als boven, en dat de *voorsz.* Contraventeurs, voor elk Instrument, tegens deze onze uitgedrukte en serieuse wille gepasseerd, voor de eerste reize zullen betalen de somma van vyftig guldens, en de tweede reize gepriveerd van hunne Officien, en voorts amende, als naer gelegenheid van zaken.

XXV. En zal alle en een iegelyk, die eenige verkogte Feudale Goederen, in deze Provintie gelegen, en van de respective Kapittelen ter Leen gehouden wordende, niet behoorlyk komt aen te geven, vervallen in eene boete van tweehonderd guldens, onverminderd het Recht van den Vyftigsten Penning, wordende, tot voorkominge daer van, de respective Ontfangers der CC Penningen gelast, wanneer eenige suspicie mogten hebben, dat 'er Feudale Goederen mogten zyn veraliëneerd of van Eigenaer veranderd, daer van, zonder uitstel, kennis te geven aen de Rentmeesters Bewesten en Beoostenschelde, en te Tholen, respective, die by deze worden geauthoriseerd, en, zoo veel des noods, gelast, de voornoemde pænaliteit van diegenen, die de voorsz. Aengeving niet naer behooren zullen bevonden worden te hebben gedaen, zonder eenige conniventie, te vorderen en ontfangen.

Wordende de respective Administrateurs en Rentmeesters van zoodanige Goederen, mede, gelast en geordonneerd zulks, daer het behoort, aen te geven, op poene als boven.

XXVI. Ordonnerende, eindelyk, en bevelende allen en een iegelyk, dien het aengaen mag, deze onze Ordonnantie, in alle voornoemde Pointen en Artikulen, stiptelyk, naer te komen en te doen onderhouden, reserverende aen ons de Interpretatie en Verklaringe van alle duisterheden, die uit deze Ordonnantie zouden mogen spruiten; als mede de Ampliatie, Correctie en Alteratie van dien, enz.

Ten zelfden dage hebben hunne Ed. Mog. ook twee Publicatien gearresteerd; waer van

de

de eerste eene Uitbreiding en Nadere Verklaring behelst van de Ordonnantie op het middel van 't Billetgeld, den 21 van Herfstmaend des jaers 1756 vastgesteld(*). Dezelve luid dus. MIDDELBURG.

DE Staten van Zeeland; Allen den genen, die deze zullen zien of hooren lezen, Salut; doen te weten, dat, aen ons opgegeven zynde verscheide remarques, op sommige Articulen van onze jongstgeëmaneerde Ordonnantie op het Middel van het Billet-Geld, van den 21 September 1756, ZOO IS 'T dat wy, tot meerder beneficeringe van het voorsz. Middel, en Ampliatie van onze voorsz. Ordonnantie, hebben goedgevonden te ordonneren en te statueren, gelyk wy ordonneren en statueren by deze: *Ampliatie van de Ordonnantie op het Middel van 't Billetgeld.*

Dat, met relatie tot het Tweede Artikul der voornoemde Ordonnantie, voortaen alle Boekweitmalers zullen gehouden zyn van ieder Last Boekweit, dat zy inslaen, te moeten halen een Billet van zes stuivers, en van ieder half Last een Billet van drie stuivers; en van minder quantiteit een Billet van één stuiver.

Dat, met relatie tot het Zesde Artikul der voorsz. Ordonnantie, de respective Brandewyns Verkoopers, of Slyters van sterke Dranken, binnen deze Provincie, voortaen generaellyk zullen gehouden zyn van ieder Stuk-Vat, inhoudende zestien a zeventien Ankers, by den inslag, te betalen een Billet van eenentwintig stuivers.

Dat, met relatie tot het Zevende en Derde Artikul der voorsz. Ordonnantie, ingevolge den zin en de meeninge van onze Resolutie van den 21 September 1758, voortaen ook alle Kapiteins, Stuurlieden en andere Particulieren, die een of meerder Vaetjes Boter, te gelyk of elk afzonderlyk, direct uit Holland ontbieden, en aen hunne zeilrede

(*) Zie dezelve in ons X Deel, [1756.] bladz. 962.

MIDDELBURG.

Ampliatie van de Ordonnantie op het Middel van 't Billetgeld.

de Schepen laten brengen, zullen gehouden zyn voor ieder Vaetje Boter, dat zy mede zullen nemen, te betalen een Billet van zes stuivers; even gelyk de Winkeliers daer toe, by den inslag van elk Quartje Boter, zyn gehouden, ofschoon dezelven naderhand aen dezen of genen, naer Oost- of West-Indien vertrekkende, komen af te leveren.

Dat, voortaen, ook alle Boekhouders en Reeders van Schepen zullen gehouden zyn van al het Vleesch, het welk zy aen hunne Schepen medegeven, het Billet te betalen volgens het Derde Artikul van de voorsz. Ordonnantie; en dat door Tonnen-Vleesch, in het voornoemde Derde Artikul vermeld, niets anders, dan alleen gezouten Vleesch, en geenzins gerookt Vleesch, moet worden verstaen.

Dat, met relatie tot het Achtste Artikul der gemelde Ordonnantie, voortaen van ieder Vat of party Tabak, wegende boven de achthonderd pond, zal moeten worden gehaeld een Billet van tien stuivers.

En, eindelinge, dat, met relatie tot het Negende Artikul van onze bovengemelde Ordonnantie, voortaen ook alle kleine Zout-Krámers, in de Steden, en ten platten Lande, mitsgaders die Zout in hunne Nering verbezigen, gehouden zullen zyn, voor ieder Zak Zout, die zy te gelyk inslaen, te betalen een Billet van vier stuivers.

Blyvende, voor het overige, de voorsz. Ordonnantie in hare volle kragt en vigueur, enz.

De tweede is insgelyks eene Uitbreiding van het Plakaet van den 20 van Herfstmaend 1759 (*), waer by, tot meerdere begunstiginge van de Boekweitmaleren, binnen deze Provintie, een Impost gelegd word op het Boekweit en Meel, de Gort, Gerst enz., die van elders ingebragt word, en van den volgenden inhoud:

De

(*) Zie dit Plakaet in ons XII Deel [1759.] bladz. 938.

DE Staten van Zeeland, allen den genen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten: dat wy, genegen wezende tot het beneficeren van de Neringen en Fabrycquen van de Boekweitmalers binnen deze Provintie, hebben goedgevonden, by forme van Ampliatie van ons Plakaet van den 20 September 1759, te ordonneren en te statueren, gelyk wy ordonneren en statueren by deze, dat, voortaen, van al het Boekweiten-Meel en de Gort, mitsgaders gepelde Gerst, Paerel-Gerst, Ressel en zagte ongedroogde Gort, die uit eenigen der Geunieerde Provintien, of het Ressort van de Generaliteit, binnen deze Provintie word ingebragt, voor Impost zal moeten worden betaeld tweeënvyftig Stuivers per Zak, boven en behalven het Billetgeld.

MIDDELBURG.

Van het Boekweiten-Meel, de Gort, enz., die van elders ingevoerd word, moet Impost betaeld worden.

Gelyk wy mede hebben goedgevonden, strictelyk, te interdiceren en verbieden, gelyk wy interdiceren en verbieden by deze, dat, voortaen, op geene Wind- of Koorn-Molens eenige Boekweit zal mogen worden gemalen of gebroken, onder wat benaminge of prætext het ook zoude mogen wezen: Alles op de Boeten, Pœnen en Breuken, by ons voornoemd Plakaet, van den 20 September 1759, geënumeneerd en gestatueerd.

Blyvende het zelve Plakaet, voor het overige, in zyn volle kragt en vigueur. Enz.

Nog hebben de zelfde Heeren Staten, den 18 van deze maend, eene Belasting gelegd op de buitenlandsche Styfzel, by het volgende Besluit:

IS, na deliberatie, met eenparige bewilliginge van alle de Leden, goedgevonden en verstaen te declareren, gelyk gedeclareerd word by deze, dat van ieder honderd ℔ Styfzel, buiten de Provintie gefabriceerd en binnen dezelve gebragt wordende, aen de respective Pagters van het Gemael zal moeten worden betaeld den Impost van *drie*

MID-DEL-BURG.

Schellingen en *vier Grooten* vlaems, gelyk de voorsz. Styfzel van ouds is belast geweest; alles op de boeten en pœnen, by de Generale en Particuliere Ordonnantien, op het voorsz. Middel, tegens de Fraudes en Contraventien gestatueerd.

Op de van buiten ingebragt wordende Styfzel werd eene Impost gelegd.

Zullende Extract dezer Resolutie aen Heeren Kommissarissen, die tot de aenstaende Verpagting van de Gemeene Middelen van Consumtie, in de onderscheiden Kwartieren dezer Provintie, zullen vaceren, worden toegezonden, om daer van, voor het aengaen der voorsz. Verpagtinge, prælecture te doen.

Tot Uitbreidinge en Ophelderinge van de Ordonnantie, betreffende den Impost op de Paerden, den 23 van Herfstmaend des jaers 1637 vastgesteld, hebben hunne Ed. Mog., den 21 van deze zelfde Herfstmaend, de volgende Publicatie gearresteert:

Ampliatie van de Ordonnantie wegens den Impost op de Paerden.

DE Staten van Zeeland; Allen den genen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten dat wy goedgevonden hebben, by forme van Interpretatie en Ampliatie van onze Ordonnantie van den Impost op de Paerden, van den 23 September 1637, te declareren en te statueren, gelyk wy declareren en statueren by deze, met relatie tot het Eerste Artikel van voorsz. Ordonnantie, dat de uitzonderinge aldaer gemaekt, van Paerden, die, by Verdeelinge en Verscheidinge van de langstlevende of Erfgenamen, onder malkanderen gedeeld en niet, by uitroep of anders, aen Vreemden verkogt zullen worden, geen applicatie heeft op zulke Paerden, die door Ouders aen hunne Kinderen, by levenden lyve, gegeven worden; en dat, dienvolgens, van zoodanige Paerden 's Lands Impost aen den Pagter zal moeten worden voldaen.

Wordende, by renovatie van onze Resolutie van den 11 October 1672, verder, by deze gestatu-

eerd

eerd dat geene Paerden, onder pretext van Verhuringe, of om dezelven te proberen, langer van hunne plaetsen of Meesters zullen mogen veranderd blyven, dan den tyd van vierentwintig uuren; of dat dezelven, anders, zullen gehouden worden voor verkogt, en daer over 's Lands gerechtigheid aen den Pagter van dit Middel moeten worden betaeld.

MIDDELBURG.

Ampliatie van de Ordonnantie wegens den Impost op de Paerden.

Gelyk mede, by renovatie van onze Resolutie, van den 20 September 1703, by deze, insgelyks word gestatueerd en geordonneerd, dat de Pagters van den Impost op de Paerden onder Eede zullen worden gebragt, nopens de stricte en, zonder compositie, te doene executie, volgens en naer den inhoud van onze voorsz. Ordonnantie; die by deze mede voortaen van applicatie word gehouden op Paerden, van buiten 's Lands inkomende en alhier gebruikt; gelyk ook op Paerden, in het eene District gekogt, en in het andere ten gebruike overgebragt; ten ware de Kooper, by Quitantie, des noods met Eede gesterkt, konde vertoonen dat de volle Impost, volgens de Ordonnantie, ter plaetse, daer de verkoop alhier in Zeeland is geschied, betaeld is.

Wordende, tot beter reguleringe van dit Middel, en om alle misbruiken van het zelve tegen te gaen, alle geaccordeerde vrye Paerdenmarkten, by provisie, en tot ons nader goedvinden, gehouden in surchéance.

Blyvende de voornoemde Ordonnantie, voor het overige, in hare volle kragt en vigueur. Enz.

Ten zelfden dage is door hunne Ed. Mog. ook eene Publicatie vastgesteld, tot ophelderinge, verklaringe en uitbreidinge van de Ordonnantie op het Middel van 't Familiegeld, welke den 22 van Wintermaend des jaers 1758 vastgesteld was (*), van den volgenden inhoud:

(*) Zie deze Ordonnantie in ons XIV Deel [1760], bladz. 306.

MID-
DEL-
BURG.

Ampliatie van de Ordonnantie wegens het Familiegeld.

DE Staten van Zeeland, Allen den genen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten, dat, wy noodig oordeelende, ten opzichte van onze Ordonnantie op het Middel van het Familiegeld, den 22 December 1758 geëmaneerd, te maken eenige Elucidatien, Interpretatien en Ampliatien, ZOO IS 'T dat wy goedgevonden hebben te statueren, gelyk wy statueren by deze:

Eerstelyk, tot Ampliatie van het V Artikel van onze voorsz. Ordonnantie, waer by bepaeld is *dat de Betaling van voorsz. Middel door de Getauxeerden zelven zal moeten worden gereguleerd, ten advenante van twee Percent van de Revenuën, die in dat Jaer, waer over de Betaling geschied, gehad hebben*, dat onze ware intentie en meening is, dat de Getauxeerden of Contribuanten moeten betalen van alle hunne Revenuën in dat jaer, waer over de Betaling geschied, reëel ontvangen of geincasseerd; dat, mitsdien, van de voorsz. Revenuën niet mogen worden afgetrokken Achterstallen van vorige jaren, in dat jaer, waer over de Betaling geschied, ontvangen, en dat, integendeel, van de Revenuën, die in dat jaer, waer over de Betaling geschied, wel verschenen, doch nog niet ontvangen of geincasseerd zyn, de twee Percent niet moeten worden voldaen; en dat dus onder de voorsz. Revenuën moeten verstaen worden reëel ontvangen en geincasseerde, zoo wel wegens Achterstallen van vorige jaren, als de zulken, die in dat jaer, waer over de Betaling geschied, verschenen en ontvangen zyn, maer geenzins de zulken, die wel verschenen, doch noch niet geincasseerd zyn geworden.

Ten tweeden, dat, tot Elucidatie van het VI Artikel, onder de bewoordinge van *Tractementen en Emolumenten* ook moeten verstaen worden de Commissie- of Dag-gelden van de Heeren onze Gedeputeerden, of van eenige andere Collegien, Steden en Corpora.

Ten derden, dat, tot wegneminge van alle duisterheid omtrent het VIII Artikel, by deze, nader

wordt

word gestatueerd dat van de volle Interessen van Lyf- of twintigjarige Renten de twee Percent moet worden betaeld. Dat die gene, die jaerlyks Lyfrenten aen een ander betaeld en uitkeert, voor een zeker genoten Kapitael, en die, vervolgens, dat genoten Kapitael wederom tegen een minderen Interest op Obligatien, Wisselbrieven of anderzins aenlegt, de voorsz. mindere Interest van dat genoten, opgenomen en aengelegde Kapitael onder zyne Revenuen niet zal behoeven te brengen, en, integendeel, het geen hy meerder aen jaerlyksche Lyfrenten uitkeert van zyne Revenuën niet mogen aftrekken. Dat onder de Winsten niet zullen behoeven gerekend te worden dat gene, het welk iemand komt te profiteren, die van een ander Gelden op Lyfrenten heeft genomen, door den dood van zoo een Persoon, eer het genomen Kapitael is geabsorbeerd. Gelyk mede onder de Revenuën en Inkomsten niet zullen moeten worden gerekend de Winst op zeker stuk Goeds, in vorige jaren gekocht, en in het jaer, waer over de Betaling geschied, verkocht; en, integendeel, van de Revenuën niet mogen worden afgetrokken het Verlies op zoo een stuk Goeds of Effect.

MIDDELBURG.

Ampliatie van de Ordonnantie wegens het Familiegeld.

Ten vierden, dat, met relatie tot het IX Artikel, onder de bewoording van *Donatien*, mede begrepen moeten worden zoodanige jaerlyksche Giften, welken door Ouderen aen hunne Kinderen worden gegeven, tot sustentatie derzelven, het zy in of buiten Huwelyk, en dat, mitsdien, de Kinderen wegens zulke Donatien niets moeten betalen, en de Ouders niet vermogen dezelven van hunne Revenuën af te trekken; ten ware de Kinderen, ten advenante van zoodanige Donatien, op het Cohier van het Familiegeld waren aengeslagen.

Ten vyfden, dat, tot Interpretatie van het X Artikel, van de Revenuën mogen worden afgetrokken Interessen van opgenomen Kapitalen, mitsgaders de reële Lasten, die in dat jaer, waer over de Betaling geschied, voldaen zyn; maer geenzins wanneer de voorsz. reële Lasten wel verval-

 len,

MID-DEL-BURG.

Ampliatie van de Ordonnantie wegens het Familiegeld.

len, maer nog niet betaeld zyn. Dat de Amtenaren van hunne Revenuën niet mogen aftrekken dat geen, 't welk zy aen eenige Substituiten voor de waerneminge van hunne Amten uitkeeren, ten ware zoodanige Substituiten zelf op het Cohier van het Familiegeld aengeslagen zyn. Dat onder de benaming van Personele Lasten, in gemelde X Artikel voorkomende, moeten verstaen worden, en begrepen zyn, Familie-, Dienstboden-, Karos-, Wagen- en Paerden-, Koffy- en Thee-, mitsgaders Ampt geld.

Ten zesden, dat, met relatie tot het XI Artikel, van de Revenuen niet mogen worden afgetrokken Extraordinaire Reparatien aen Huizen, Stallen, Pakhuizen, Kelders enz., zoo binnen de Steden als op de Dorpen, mits tot den Landbouw niet behoorende, meerder dan een vierde van het onzuiver Rendement der Huur bedragende, en dat, mitsdien, het voorsz. XI Artikel in zyn volle kragt gelaten word.

Dat, in cas van Extraordinaire noodzaeklyke Reparatien of Vernieuwingen van Woningen, Huizen, Schuren enz., tot den Landbouw behoorende, in conformité van het zelfde XI Artikel, wel gepermitteerd is en blyft van de Revenuen het Rendement van zoodanige Reparatien te korten, volgens de Rekeningen en Quitantien, die de Eigenaer daer van zal bekomen hebben; echter onder deze bepalinge, dat van de Revenuën niet meer zal mogen worden afgetrokken, dan de jaerlykſche Revenuën en Inkomsten van de Landen, tot zoodanige Woning, Huis of Schuur enz. behoorende, bedragen en opbrengen, en dat dus alle Reparatien, aen Woning, Huis of Schuur geimpendeerd, meerder bedragende, dan de jaerlykſche Revenuën van de Landen, niet in computatie mogen komen, noch onder de Lasten gebragt worden, al ware het zelfs dat zulke Extraordinaire Reparatien meerder bedroegen, dan iemands geheel jaerlyksch inkomen; om reden dat zulke Extraordinaire Reparatien aen Woning, Huis of Schuur, tot den Landbouw behoorende, moeten gerekend worden

den te ſtrekken tot verbeteringe van des Eigenaers Land of Goed, en dus tot accres van deszelfs Kapitael. MIDDELBURG.

Ten zevenden, dat, tot nadere Interpretatie van het XVII Art., en wegneminge van alle dubiëteiten, alle Minderjarigen, die Goederen binnen deze Provintie bezitten en de Weeskameren ſubject zyn, en in Holland, of elders, by hunne Ouders wonen, moeten verſtaen worden te vallen in de termen van gemelden XVII Art., en dus door de Voogden of Weeskameren alleen de aenſlag, waer op gemelde Minderjarigen in het Familiegeld geſteld zyn, moet worden betaeld. Als mede zoodanige andere Boedels, Goederen of Effecten, op eenige Weeskameren binnen deze Provintie beruſtende, van Perſonen, die buiten deze Provintie wonen, en tot dezelven geen betrekking hebben. Dat, integendeel, alle Ouderlooze Weezen, binnen deze Provintie geboren of opgevoed, of welkers Ouders hun domicilium alhier gehad hebben, en onder Voogden of Weeskamer binnen deze Provintie ſtaen, offchoon dezelven alhier niet woonachtig zyn, echter als Ingezetenen van Zeeland moeten worden geconſidereerd, en dus niet vallen in de termen van voorſz. XVII Artikel. *Ampliatie van de Ordonnantie wegens het Familiegeld.*

Ten achtſten, dat, met opzicht tot Buitenplaetſen, onder de Revenuën moet worden gerekend het zuiver Rendement van de Pagt der Landen, tot de Buitenplaetſen behoorende, na aftrek van de reëele Laſten; of, ingeval de voorſz. Landen niet verpagt worden, zoodanig eene ſomme, als de Eigenaer, in gemoede en op den gedanen Eed, vermeent dat hy, by verpagtinge jaerlyks zuiver daer van zoude hebben kunnen profiteren, of, by verkoop van de Vrugten, te Velde ſtaende, geprofiteert heeft; als mede het zuiver Rendement van verkocht Snoeizel en Hakhout, of, ingeval de Eigenaer het Snoeizel of Hakhout niet verkoopt, zoodanig eene ſomme, als, in gemoede en op den gedaanen Eed, oordeelt het zelve waerdig te zyn. Eindelyk, nog eene zoodanige ſomme

MIDDELBURG.

Ampliatie van de Ordonnantie wegens het Familiegeld.

me, als de Eigenaer, in gemoede en op den gedanen Eed, vermeent dat hy, by Verhuringe van de Buitenplaets, na aftrek van de reëele Lasten en Reparatien, daer van zoude kunnen profiteren, zonder dat de Eigenaer onder de Revenuën zal behoeven te brengen de Vrugten, Groenten of andere voordeelen van minder belang, en tot eigen consumtie of die van zyn Huisgezin of Familie dienende. Dat van de Revenuën niet afgetrokken, noch onder de Lasten niet gebragt mogen worden, de Huur of Kostgeld van Tuinman of Knechten, noch de Daggelden van de Arbeiders, maer alleen de reëele Lasten, mitsgaders ééne Gulden per Gemet voor Reparatien, zonder meer, ten ware eenige Extraordinaire Reparatien aen eenige Woning of Schuur, tot den Landbouw behoorende, gedaen wierden, gelyk by het XI Artikel van onze Ordonnantie van den 22 December 1758 bepaeld, en by het VI dezer onzer Publicatie nader geinterpreteerd is.

Met dien verstande, dat, onder de benaminge van Knechten en Arbeiders, hier voren gemeld, geenzins verstaen worden de zulken die door Landlieden of andere Eigenaren van Landen gebruikt worden, speciael, en alleen tot den Landbouw; gelyk mede niet zulke Knechts of Arbeiders, die iemand ter exerceringen van eenige Styl, Neering of Ambagt gebruikt.

Ten negenden, dat, om weg te nemen de bezwaren van de Kooplieden, Assuradeurs, Winkeliers en Negotianten, en zoo veel mogelyk daer aen te gemoet te komen, verstaen word dat de Kooplieden, Negotianten, Assuradeurs en Winkeliers, van hunne ordinaire jaerlykse Inkomsten van Landeryen, Obligatien, Renten, Amten en Bedieningen, of andere Effecten, hoe genaemd en waer gelegen, even als alle Ingezetenen moeten betalen. Dat de Winsten op hunne Scheepsportien, Assurantie, Negotiegoederen, Winkelwaren enz. onder hunne bovengemelde Revenuen niet mogen mengen, (voor zoo verre de betaling van dit Middel aengaet) noch hunne verliezen in

de Negotie van hunne verdere Revenue aftrekken, maer van hunne Scheepsportien; Assurantien, Negotie-goederen, Winkelwaren enz., een apart Kapittel moeten houden. Dat uit dit apart Kapittel van Negotie moeten formeren en opmaken eene jaerlyksen Staet of Balans, wat op hunne Negotie geprofiteert of verloren hebben, en, in cas van avans, daer van de 2 Percent moeten voldoen; doch, meer verloren dan gewonnen hebbende, niets betalen, en zelfs dat verlies in het vervolg van het meerdere betaelde wegens Winsten mogen aftrekken. Dat van zulke Posten van Negotie, Assurantie enz., die nog niet zyn afgeloopen, en waer op met geen zekerheid een balans geformeerd en dus geen winst of verlies kan worden opgemaekt, niet behoeft te worden betaeld noch afgetrokken mag worden, maer dan eerst wanneer zulke Posten zullen wezen afgeloopen, en op winst of verlies kunnen worden afgeschreven.

MIDDELBURG.

Ampliatie van de Ordonnantie wegens het Familiegeld.

Dat, eindelyk, de Winkeliers, die op den Eed verklaren kunnen buiten staet te zyn een Staet of Balans van hunne Winkelwaren op te maken, zullen kunnen volstaen, met de betaling van het *alterum tantum* of dubbel van hunnen aenslag, waer op in het Cohier zyn gesteld. En dat de Landlieden, het zy zelf Eigenaren van Hofsteden of Landen zynde, of als Pagters op Hofsteden wonende, mede, in voegen voorsz. met de betaling van het *alterum tantum* zullen kunnen volstaen; met dien verstande, nochtans, dat daer van uitgezonderd blyven zulke Winkeliers of Landlieden, die in de twee laegste Klassen van het Familie-geld zyn aengeslagen, en, in conformité van het XIII Artikul onzer Ordonnantie, kunnen volstaen met de Betaling van hunnen aenslag.

Ten tienden, dat, tot vermydinge van alle duisterheid, en om een eenparigen voet te houden, de Regenten van de Stemmende Steden, die geen duizend guldens Inkomen hebben, evenwel in de Drieentwintigste Klasse van het Familie-geld moeten

MIDDELBURG.

Ampliatie van de Ordonnantie wegens het Familiegeld.

ten worden aengeslagen, en ten minsten betalen ₤ 3: 6: 8 Vls, zonder echter van den Eed, by onze Ordonnantie bepaeld, te wezen bevryd. Dat alle Militaire Officieren, binnen deze Provincie wonende of alhier gegoed zynde, van hunne Militaire Tractementen en Pensioenen niet moeten betalen, of deswegen op de Cohieren aengeslagen worden, maer dat dezelven binnen de Provincie wonende, over hunne verdere Goederen en Revenuen, hoe genaemd en waer gelegen, moeten worden aengeslagen, en even als alle andere Ingezetenen de 2 Percent voldoen; doch buiten de Provincie wonende, en binnen dezelven eenige Goederen bezittende, zullen dezelve moeten gebragt worden onder het Kapittel van Buitenlandsche Gegoeden, vermeld by het XVII Artikul onzer Ordonnantie.

Ten elfden, dat alle Personen, die, noch in de Maend Maert, noch in de Maend April, volgens onze Ordonnantie, de betaling van dit Middel zullen hebben gedaen, en daer door in conformité, van het XVI Artikul van dien, in het pœnael van 5 Percent zullen zyn vervallen, by het afleggen van den Eed, zullen moeten beloven, boven de volle 2 Percent hunner Revenuen, nog te zullen voldoen de voorsz. 5 Percent, en dezelve mede in de besloten Kist storten. En zullen die gene, die difficulteren den Eed te doen, op pretext dat geen Boek gehouden hebben, of Executeurs en Erfgenaem, die voorgeven geen of geen genoegzame aenteekeningen van de Overledenen gevonden te hebben, het *triplum* van de somme, waer op zyn aengeslagen, moeten betalen, en dus geconsidereerd worden in de termen van bovengemelde XVI Artikul.

Ten twaelfden, dat van Insolvente of onder Beneficie van Inventaris bezeten Boedels, alleen de aenslag, waer op zoodanige Boedels in een der Klassen van het Familiegeld zyn gesteld, zal moeten worden betaeld; dat, wyders, aen Executeurs en Erfgenamen, die, om den Boedel tot liquiditeit

teit te brengen, of aen Personen, buiten de Provintie vertrekkende, die prefereren, voor den geprefigeerden tyd van invorderinge van dit Middel, het Familiegeld te voldoen. zulks zal worden gepermitteerd en vrystaet, wordende de respective Commissarissen, mitsgaders de Ontfangers, gequalificeerd in zoodanige gevallen te vaceren tot den Ontfangst van het zelve. MIDDELBURG.

Ampliatie van de Ordonnantie wegens het Famiegeld.

Ten dertienden, alle Personen, die op het Cohier zyn aengeslaegen, en by de laetstgedane betaling van dit Middel, geduurende de Maend Maert en vervolgens van dit loopende jaer, eenige Posten van reserves hebben doen aenteckenen, en onbetaeld gelaeten hebben, uit hoofde van eenige zwarigheden en dubiëteiten, die door de respective Commissarissen niet zyn opgelost geworden, zullen in de Maend November, aenstaende, op zekere dagen, door de respective Magistraeten te prefigeren, op den Eed, by hun reeds afgelegd, de betaling van de gereserveerde Posten moeten doen, in conformité van onze Ordonnantie en deze onze nadere Publicatie. En alzoo omtrent Personen, welken geweigert hebben de Eed te doen, en, dienvolgens, in conformité van het XVI Artikul onzer Ordonnantie, driemael den Taux, waer op in het Cohier zyn aengeslagen, hebben voldaen, in de Steden differentelyk is gehandeld, zynde in de eene Stad toegelaten de Premie van 5 Percent, by het IV Artikel onzer Ordonnantie gemeld, te korten, en in andere wederom niet afgetrokken, of alleen zoodanige Personen voor diligent aengeteekent, zoo is het dat wy, om alle inegualiteit voor te komen, by deze, permitteren en accorderen aen alle Personen, die gedurende de Maend Maert, jongstleden, geweigert hebben den Eed te presteren; doch ingevolge het meergemelde XVI Artikel het *triplum* hebben willen betalen, en dus voor diligent zyn aengeteekend, by hunne te doene betaling van het voorsz *triplum*, in de Maend November, aenstaende, de Premie van 5 Percent te mogen korten; en aen die genen, die reeds in de Maend Maert, jongstleden, driemael hunnen

aen-

MIDDELBURG.

Amplîatie van de Ordonnantie wegens het Familiegeld.

aenslag, zonder kortinge, voldaen hebben, de faculteit laten om in het volgende jaer, by de voldoeninge van hun Familiegeld, deze over den jare 1759 betaelde 5 Percent te mogen korten. Zonder dat dit, echter, voor het vervolg in consequentie zal mogen worden getrokken, alzoo wy verstaen dat deze drie dubbelde betaling van den Taux als een pœnaliteit moet worden geconsidereerd, waeromtrent vervolgens geen Premie kan plaets hebben.

Blyvende, voor het overige, onzer Ordonnantie op dit Middel, voor zoo verre dezelve by deze niet is gealtereerd, geamplieerd of nadere geëlucideerd, volkomen in haer geheel.

En, op dat niemand hier van eenige ignorantie zoude pretenderen, ordonneren wy dat deze alom zal worden gepubliceerd en geaffigeerd, daer men gewoon is publicatie en affixie te doen. enz.

Eindelyk, hebben hunne Ed. Mog. goedgevonden eenige verandering te maken in de, volgens de Plakaten van den 24 van Herfstmaend 1755, (*) en den 8 van Wynmaend 1756, bepaelde Grootte der Fusten van sommige Wynen, Brandewynen en Tabak, by het invoeren derzelve, luidende het Besluit, ten dien einde den zelfden 21 van deze maend genoomen, dus:

BY resumptie gedelibereerd zynde op het eerste Lid van het Raport van het Commissoriael Besoigne, den 27 Augustus, jongstleden, ter Vergadering, uitgebragt, op de Propositie der Heeren van goes, den 13 te voren overgelegd, waer by in bedenken hebben gegeven of niet eenige Modificatie behoorde te worden gemaekt, in hunnen Ed. Mog. Plakaten van den 24 Sep-

(*) Zie dit Plakaet in ons IX Deel [1755], bladz. 929.

24 September 1755 en 8 October 1756, in opzigt van de daer by gestatueerde bepalinge van de Grootte der Fusten.

De bepaelde Grootte der ingevoerd wordende Fusten van sommige Wynen, Brandewynen en den Tabak word veranderd.

Is, met eenparige bewilliginge en consent van alle de Leden, goedgevonden en verstaen voornoemde Plakaten zoo verre te altereren en veranderen, gelyk geschied by deze, dat de Witte en Roode Fransche Wynen, in geen Bouteilles, Kannen of Flesschen, en in geen mindere Fust, dan Oxhoofden, van buiten deze Provincie, binnen dezelve, met Binnen-Schepen en Vaertuigen, per As, of in andere manieren (except direct uit Zee) zal mogen worden ingevoerd; de Jenever of Mout-Wynen, Brandewynen, en alle gedistileerde Wateren; Kanasser Tabak, Blaer, Prik, Vincent en andere Tabak, niet anders, dan in de allergrootste en ongebroken Fustagies, en dus in geene mindere gedeelten of gebroken Fusten, zonder dat de quantiteiten en gewigt van bovengenoemde Specien, by Plakaet van 24 September 1755, gespecificeerd, exactelyk zullen moeten worden in acht genomen, mits dezelven maer in groote en ongebroken Fustagies worden ingevoerd.

Blyvende, voor het overige, hunnen Ed. Mog. bovengemelde Plakaten, van den 24 September 1755 en 8 October 1756, in haere volle kragt, voor zoo verre by deze niet zyn gealtereerd, enz.

OVERYSSEL.

ZWOL.

Zwol.

DEwyl de Ed. Mog. Heeren Staten van deze Provintie hebben goedgevonden de Middelen, welken aen eenige Karspelen of Districten voor drie jaren in Redemptie gegeven waren, indien dezen zulks begeren, wederom voor drie jaren in Redemtie te doen,

den-

Zwol. aenschryven, hebben derzelver Heeren Gedeputeerden daeromtrent, den 2 van deze Herfstmaend, de volgende Bekendmaking vastgestelt.

Voor eenige Karspelen kunnen de Middelen, die zy in Redemtie gehad hebben, weder in Redemtie gegeven worden.

DE Gedeputeerde Staten van Overyssel doen te weten: dat Ridderschap en Steden, by hunnen Ed. Mog. Resolutie van den 29sten July dezes Jaers, hebben goedgevonden de Middelen, welken, aen eenige Karspelen of Districten dezer Provintie in Redemtie gegeven zyn geweest voor den tyd van drie jaren, welken met den laetsten April des volgenden jaers 1762 staen te eindigen, weder in Redemtie te doen aenschryven, voor noch drie volgende jaren, aen die Karspelen, Districten en Ingesetenen, welke zulks zullen begeren: ten welken einde die genen, welke in dezelve Redemtie voor de voorschreve drie volgende jaren op den zelven Voet en Conditien, als in de drie voorgaende jaren, waer van het derde nu nog loopt, niet begeren, te Continuëren voor de gemelde drie volgende jaren, maer van de Redemtie te worden ontslagen, en alle de Middelen van hun Karspel of District met 1 May, aenstaende, in Verpagtinge begeren gebragt te hebben, zich daer over door Gecommitteerden, met genoegzame Volmagt of Resolutie van hunne Committenten voorzien, adresseren aen welgemelde Heeren Ordinaris Gedeputeerden, hoe eerder zoo beter, en immers voor den eersten February, aenstaende: zullende die genen, die zich daer over binnen dezelven tyd alzoo niet zullen adresseren, maer daer van zullen blyven in gebreke, gehouden worden te begeren in dezelve Redemtie nog voor gemelde drie volgende jaren te mogen continuëren, en dieswegen door de respective Ontfangeren worden gechargeerd en gedebiteerd met dezelfde Sommen, voor ieder Middel, waer mede over de drie vorige jaren, waer van het derde nog loopt, gechargeerd en gedebiteerd zyn geweest.

Doch

Doch zullen de voorschreven Ingesetenen allen moeten verdagt zyn dat gene Middelen van Verpagtinge, afzonderlyk, maer alle de Middelen te samen, aen ieder Karspel of Distrikt in Redemtie zullen kunnen worden aengeschreven, zoodanig dat alse de Middelen van ieder Karspel of Distrikt in de Redemtie zullen moeten continueren, of alle de Middelen van het zelve Karspel of Distrikt moeten worden verpagt. ZWOL.

Zwolle den 2den September 1761. enz.

GENERALITEITS LANDEN.

Bergen op den Zoom.

DE Pastoor en Kerkmeesters van de Roomsche Gemeente te Stand daer Buiten, een Dorp in het Marquisaetschap van Bergen op Zoom, zich met een Verzoekschrift vervoegt hebbende by hun Hoog Mog. de Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden, ten einde hun toegelaten mogte worden, in plaetse van de oude en bouwvallige Kerkschuur, een nieuwe te mogen zetten, welke, volgens het bestek en den tekening, eens zoo groot zou zyn, als de voorige, hebben hune Hoog Mog. niet alleen goedgevonden, dat verzoek, als strydende tegens de bepaelingen, daeromtrent by vorige Resolutien vastgesteld, van de hand te wyzen; maer, daerenboven, ook, met betrekkinge tot de Roomsche Kerken in het Distrikt van de Generaliteit, eenige orders in het gemeen te stellen, ten einde van den voet, daeromtrent in vorige tyden gehouden, niet te veel zou kunnen worden afgeweken, als blykt uit het volgende Besluit hun- BERGEN OP DEN ZOOM.

Bergen op den Zoom.

hunner Hoog Mog. den 28 van de nu afgeloope Oegstmaend vastgesteld.

Onder welke bepalingen de Roomsche Kerkschuuren in de Generaliteits-Landen vernieuwd mogen worden.

BY resumtie gedelibereerd zynde op het raport van de Heeren Piek van Zoelen en anderen hunnen Hoog Mog. Gedeputeerden tot de zaken van de Plakaten en Reglementen, in gevolge van hunner Hoog Mog. Resolutie Commissoriael, van den 12 January dezes jaers, met en benevens eenige Heeren Gecommitteerden uit den Raed van State, geëxamineert hebbende de Missive van Ab. Banier, Drossaerd van het Oostkwartier van Bergen op den Zoom, geschreven, in den Oudenbosch, den 8 bevorens, houdende, ingevolge en tot voldoeninge van hunner Hoog Mog. Resolutie, van den 18 der toen vorige maend December 1760, deszelfs Bericht op de Requeste van den Pastoor, mitsgaders de Kerkmeesteren van de Roomsche Gemeente te Stand daer Buiten, Marquisaet voornoemd: verzoekende permissie om, in plaetse van de oude en geheel bouwvallige Kerkschuur, een nieuwe te mogen doen zetten, zuidwaert van en omtrent de gemelde oude Kerkschuur, door den Hof van den Pastoor tot in de Noordgevel van deszelfs Woonhuis, in conformité van het Bestek, met de Tekening, nevens den voorsz. Requeste gevoegd; mitsgaders dat, inmiddels en geduurende den tyd, dat de voorsz. te maken Kerkschuur onder handen zal zyn, en tot dat dezelve in staet zal wezen gebragt, dat daer in de Roomsche Dienst zal kunnen worden verricht, de gemelde oude Kerkschuur moge worden blyven gebruikt, en dat, indien het mogte komen te gebeuren, dat dezelve kwam in te storten of omver te vallen, eer dat de voorsz. nieuwe Kerkschuur nog was voltooid of in staet gebragt, om in dezelve den Dienst te kunnen doen, des noods, een van de naestbygelegen Schuuren mogen worden geëmploijeerd tot het verrichtene waernemen van den Dienst.

Voorts,

Voorts, mede, geëxamineert en overlegt hebbende of niet eenige Ordres in het gemeen gesteld zouden kunnen en behooren te worden, met betrekkinge tot de Roomsche Kerken in het District van de Generaliteit, ten einde van den voet, daeromtrent in vorige tyden geobserveerd, niet te veel moge worden afgeweken.

BERGEN OP DEN ZOOM. *Onder welke bepalingen de Roomsche Kerkschuuren in de Generaliteits-Landen vernieuwd mogen worden.*

En in achtinge genomen zynde dat, voor zoo veel uit de Registers, die sedert de laetste veertig of vyftig jaren nageslagen zyn, consteert, en tevens uit de Verzoeken, om eenige vervallen Kerkschuren te vernieuwen, kan worden opgemaekt de Roomschgezinden in de Generaliteit, na dat de tyd en concurrerende omstandigheden eenige verzachting in de rigoureuse Plakaten, tenderende om alomme de Exercitie der Roomsche Religie te weren, hadden toegebragt, hunlieder Dienst by conniventie eerst hebben waergenomen in slegte afgelegen Schuren, met leemen Wanden en geringe strooijen Daken voorzien; dat, dezelven vervallende, zy die eerst clandestin gerepareert, en, vervolgens de stoutheid der Roomschen door de dagelyksche conniventie toenemende, buiten bekomen permissie zyn begonnen vernieuwd te worden; het gunt, door het Officie Fiscael met het doen sluiten der Kerke van Heeswyk tegengegaen, aenleiding gegeven heeft dat hunne Hoog Mog., by Resolutie van 5 Maert 1721, vastgesteld hebben, op pœne van het Verlies der geconniveerde Exercitie van den Roomschen Dienst, dat geene Roomsche Kerkschuuren zonder hoogst derzelver Permissie zullen mogen worden vergroot of vernieuwd; gelyk dezelve Ordre, by Resolutie van 10 January 1744 gerenoveerd, eindelyk op den 20 December 1752 geëxtendeerd zynde tot Staets-Vlaenderen en het Land van Kuik, daer nevens verklaerd is, dat, zonder gelyke Permissie, geene Vernieuwingen, Timmeringen noch Melioratien zelfs binnen de voorsz. Roomsche Kerkhuizen gemaekt mogten worden. Dat, na het nemen der eerstgemelde Resolutie, straks vele Verzoeken door Kerkmeesteren

BERGEN OP DEN ZOOM.

Onder welke bepalingen de Roomsche Kerkschuuren in de Generaliteits-Landen vernieuwd mogen worden.

teren van de verscheide Roomsche Gemeenten ter Vernieuwinge, ook wel ter Vergrootinge, hunner Kerkschuuren zyn gedaen, die als dan, na dat daer toe redenen dienden, of afgeslagen, of wel, onder zekere bepalingen, zyn toegestaen geworden, die gemeenlyk daer in bestonden, dat, geaccordeerd wordende om, in plaetse van leemen Wanden, steenen Muuren te laten metselen, de hoogte derzelven op acht of tien voeten, en die der Voor- en Achterschilden op veertien of zestien voeten zyn bepaeld. Vervolgens, dat de Vensters omtrent zes voeten hoog, en vier of vyf breed, niet ovael of Kerkgewys, maer vierkant, zouden behooren gemaekt, en, ter ingang, geen ovale, maer een vierkante enkele Deur, veeltyds zes à zeven voeten hoog en vier voet breed, gesteld werden; met verder voorschrift van het Binnendak niet wulfsgewys te mogen beschieten, maer, des noods, als eene eguale Zoldering, en van zich te onthouden van noodelooze Kosten aen Schilderen Pleisterwerk, of andere Ornamenten: en mits, mede, dat het zelve verricht wierd zonder bezwaer van de Gemeente; zynde nu en dan de kosten op eene zeer modique somme bepaeld.

Dat, na dien voet, de Vernieuwingen op de zelfde geëcarteerde plaetsen geaccordeerd zynde, alle opzicht en aenstootenlykheid is voorgekomen: Doch dat, in het vervolg, hunne Hoog Mog. denkenlyk gesub- en geobripieerd wordende, het zy door de middelen van der Supplianten Requeste, of door de minnaeuwkeurige en al te favorabele Berichten, verscheide Permissien verleend zyn, waer door in sommigen eenige en in anderen meest alle de voorsz. bepalingen ongeobserveerd zyn; zoo dat 'er Kerkschuuren exsteren, die, zoo niet voor Kerken, immers voor zeer gedistingueerde Huisen, tot Roomsche Kerken geapproprieerd, kunnen worden aengezien.

Dat ook op dien voet ingericht is het tegenwoordig Verzoek, om Vernieuwing van de Roomsche Kerkschuur te Stand daer Buiten, als zullende zyn, zoo geaccordeerd wierd, byna eens zoo groot,

groot, als de vorige, zeer hooge Zydmuren, Voor- en Achtergevels, een dubbele Ingangdeur, van binnen gepleisterd, wulfsgewys beschoten; met een Portael, Autaren, Communiebank, Biegt- en Predikstoelen; doch waer op, des onaengezien, de Drost van Stand daer Buiten favorabel heeft geadviseert: IS goedgevonden en verstaen, dat in der Supplianten Verzoek, zoo als het legt, niet kan worden getreden, en word dienvolgende het zelve afgewezen.

BERGEN OP DEN ZOOM.

Onder welke bepalingen de Roomsche Kerkschuuren in de Generaliteits-Landen vernieuwd mogen worden.

Dat, wyders, voor het toekomende, zal worden vastgesteld, zoo als vastgesteld word mits deze, dat geene Requesten, om Permissie te erlangen tot Vernieuwinge of Vergrootinge van Kerkschuuren binnen Braband, ressort van den Staet, Staets-Vlaenderen en de Landen van Kuik, zoo in de Steden als ten Platten Lande, zullen worden aengenomen of gelezen, ten zy daer in gespecificeerd zyn woordelyk alle de Veranderingen, en tevens daer aen geannexeerd een Grond- en Standteekening, zoo van de jegenwoordige Kerkschuur, als van de wyze, waer de Kerkschuur, volgens verzoek, vernieuwd zoude worden.

Dat daer benevens de goede ordre en bepalingen, hier voren specifiquelyk opgegeven, by het disponeren op de Requesten van Vernieuwinge, invoege voorsz. ingericht, steeds ter vermydinge van alle opzichtigheid en aenstooterlykheid, van buiten en binnen de gemelde Kerkschuuren geobserveerd zal worden, met last aen de respective Officieren, zoo in Braband en Vlaenderen, Territoir van den Staet, als in den Lande van Kuik, om, by het stellen hunner Berichten, te noteren hoe verre de Verzoeken van de bovengemelde Ordres en voorheen geobserveerde regelen afwyken.

En dat, ten dien einde, deze hunner Hoog Mog. Resolutie zal worden gedrukt en aen de respective Officieren toegezonden, met last om zich daer naer stiptlyk te reguleren, en voorts wel toe te zien en te zorgen dat, in het vervolg, buiten de pointen, aen de Supplianten op hunne

Bergen op den Zoom.

Requesten toegestaen, geene veranderingen of byvoegzels worden gemaekt, en dat, ten dien einde, na de voltrekkinge der geaccordeerde Timmeringe, als mede van jaer tot jaer, Inspectie der Roomsche Kerkschuuren zullen doen, om naeuwkeurig gade te slaen dat daer in tegens hunner Hoog Mog. Resolutie van 5 Maert 1721 en 20 December 1752, geene Timmeringe of Melioratien, het zy binnen of buiten, gemaekt worden.

En zal Extract van deze hunner Hoog Mog. Resolutie gezonden worden aen den Raed van State, om te strekken tot deszelfs narichtinge. Enz.

GEVALLEN, BETREFFENDE DE NEDERLANDSCHE SCHEEPVAERT.

Gevallen, betreffende de Nederlandsche Scheepvaert.

IN deze Herfstmaend heeft men tyding gekregen, dat, door een Engelschen Kaper bemagtigd, te Tortole opgebragt, doch terstond wederom vry gegeven was het Schip van Kapitein *David de Jong*, van St. Eustatius herwaert komende. Ongelukkiger is het afgelopen met het Schip de Resolutie, gevoerd door den Kapitein *Gerbrand Jurrians*, 't welk, van Amsteldam, en laetst van Falmouth, naer Civita Vecchia bestemd zynde, door een Franschen Kaper opgebragt en door den Raed der *Prises* verbeurd verklaerd is.

Van de Oorlogschepen, welken, ter beveiliginge van de Nederlandsche Zeevaert, op reis waren, is het Schip Blois, Kapitein *Simon Dekker*, dat den 24 van Grasmaend uitzeilde om de Koopvaerders tot Konvooi naer Kadix te verstrekken, in 't begin van Bloeimaend in die Haven aengekomen was, en den 29 van Zomermaend zich wederom van daer herwaert begaf, den 2 van deze Herfstmaend in Tessel binnen gekomen. Het Oorlogschip Zuidbeveland, Kapitein *Jan van Kruinen*, 't welk met de Hollandsche Schepen, naer de West-In-

Indien geschikt, den 30 van Lentemaend van Vlissingen uitzeilde, en den 18 van Bloeimaend de Reede voor St. Eustatius bereikte, kwam insgelyks, den 13 van deze maend, op de Reede van Tessel te rug, van waer het vervolgens naer Middelburg verzeilde; het was den 8 van Hooimaend van Kuraçao herwaert gestevend, en had dus de terugreis volbragt in tien weken en eenige dagen, zynde in 't geheel uit geweest vier maenden en veertien dagen. ZUILEVELD, onder het bevel van den Kapt. *Jan Lukas de Wildt*, den 27 van Louwmaend uit Tessel in zee gestoken naer de Straet van Gibralter, kwam den 14 van deze Herfstmaend weder op de Reede van Tessel; alwaer den zelfden dag mede ankerde het Schip DE DOLPHYN, gevoerd door den Kapitein *Evert Bisdom*, 't welk den 15 van Oegstmaend in zee gestoken was om naer de Zond te zeilen. Het Schip DE DANKBAERHEID, Kapitein *Salomon Dedel* de jonge, zyne reis naer de Middellandsche Zee tot Napels en Livorno toe, welke het den 25 van Zomermaend aengenomen had, binnen den tyd van twee maenden en drie weken volbragt hebbende, wierp, den 16 van deze Herfstmaend, het anker op de Reede van Tessel. Voor Gaets lag toen het Oorlogschip RHYNLAND, 't welk den 31 van Bloeimaend uitgezeild was om op de Oost-Indische Retourvloot van de tweede Bezendinge om den Noord te kruissen, onder het bevel van den Heere Schout by Nacht *Hendrik Jan Boudaen*, dien het echter niet heeft mogen gebeuren het zelve wederom t'huis te brengen, als zynde, den 30 van Hooimaend, tusschen den Zuidhoek van Hitland en Faerhill, aen boord van het zelve overleden; in wiens plaetse de Ed. Mog. Heeren Gecommitteerde Raden den Kapitein *Lodewyk Graef van Byland* weder aengestelt hebben tot eersten Kapitein op dit Oorlogschip. Eindelyk was, den 16 van deze maend, voor Vere, gekomen 's Lands Oorlogschip DE JONGE PRINS VAN ORANJE, Kapitein *H. B. L. Graef van Byland*, te rug gekomen van Portsmouth, na dat het de Hollandsche Koopvaerdyschepen naer de Bogt van Vrankryk geleid had.

GEVALLEN, AENTREFFENDE DE NEDERLANDSCHE SCHEEPVAERT.

Gevallen, betreffende de Nederlandsche Scheepvaert.

Van de in Zee zynde Oorlogschepen was het Schip de Eendragt, Kapitein *A. Hartsing*, den 17 van de nu afgeloopen Oegstmaend, tot Lisbon toe gekomen; als mede, den 20 van de zelfde maend, de Saphier, Kapitein *Jan van Gennip*. De Schepen 't Welvaren van 't Land, Kapitein *Andries de Bruin*, en Glindhorst, Kapitein *Jan Hinloopen*, hadden het anker in de Baei van Kadix nedergeworpen.

Twee Konvooijen zyn, in deze Herfstmaend, uit Tessel in Zee gestooken, namelyk s' Lands Oorlogschip Zwieten, Kapitein *Nikolaes de Beer*, en de Hektor, Kapitein *Matthys Sloot*, beiden den 26, naer de Straet.

'S LANDS ZEGEN EN ONHEILEN.

's Lands Zegen en Onheilen.

WEgens dit gedeelte van onze Berichten hebben wy thans niets aenmerkenswaerdig mede te deelen, behalven, dat men, den 30 van de nu afgeloopen Oogstmaend, een zwaer Onweer, verzeld van een Orkaen, gehad heeft, waer door verscheide geringe nadeelen toegebragt zyn, en onder anderen een Schip, welk van de Groenlandsche Visscherye t' huis gekomen was, *de Standvastige Hoop* genoemd, waer van men de Zeilagie nog niet had afgenomen, naby Zaendam op de Buiten Zaen, omgeslaegen is; op het zelve bevonden zich wel dertig personen, meest kinderen, die allen gered zyn; gelyk ook het Schip zelve den volgende dag wederom over end gebragt werd, zonder schade geleden te hebben.

VERANDERINGEN ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAREN, ENZ.

THiel. Door het hoogadelyk Gericht van 't Amt van Nederbetuwe is, tot Ontvanger van de

de Amtslasten, Hoofden- en Kripspenningen van 't gemelde Amt, aengesteld de Heer *J. H. Rink*, welke in die kwaliteit den Eed voor dat hoog Gericht heeft afgelegt. VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

DORDRECHT. Uit eene overgeleverde Nominatie zyn, door hunne Ed. Groot Mog., als oefenende de Voogdye over zyne Hoogheid, den Minderjarigen Heere Erfstadhouder, tot Schepenen van deze Stad verkozen de Heeren Mr. *Kornelis Pieter Pompe van Meerdervoort*, Heer van Zwyndrecht, *Jacobus van der Pot*, Dr. *Hendrik van Convent* en Mr. *Hugo Repelaer*; en uit dezen tot Schepenen Commissarissen over des Gemeene Lands Middelen, de gemelde Heeren *van der Pot* en *Repelaer*.

HAERLEM. Den 9 van deze Herfstmaend hebben de Ed. Groot Mog. Heeren Staten van deze Provincie, in hunne reeds gemelde hoedanigheid, uit eene overgeleverde Nominatie, door de Heeren Vroedschappen gemaekt, tot Burgemeesteren van deze Stad verkozen de Heeren, Mr. FRANÇOIS BENJAMIN FACEL, SALOMON VAN ECHTEN, Mr. PIETER JOAN VAN SCHUILENBURG, Heer van Moermont, en Mr. REMEES FLORIS VAN ZANEN.

Verders zyn uit eene andere Nominatie, ter veranderinge van het Kollegie van Schepenen gemaekt, door de bovengenoemde Heeren Staten, in de gemelde kwaliteit, verkozen de Heeren *Jean Salomon la Clé*, Mr. *Kaspar Jacob Ravens*, Mr. *Joost Huigens*, *Dirk van der Waeijen*, Mr. *Kornelis Aernout van Brakel*, Mr. *Adolph Hesbuizen* en Mr. *Pieter Vermeulen*, om het Schepens-Amt in deze Stad een jaer lang te bekleeden; zynde de vyf laetstgemelde Heeren benoemd, om als Schepenen Kommissarissen over de zaken, 's Lands Gemeene Middelen betreffende, recht te spreken.

Vervolgens hebben de meergemelde Heeren Vroedschappen, op den 16 van deze Herfstmaend, den Wel Ed. Gestr. Heer Mr. *Daniel Jan Kamerling* benoemd om, wegens deze Stad, zitting te nemen in 't Kollegie van de Ed. Mog. Heeren Ge-

com-

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMPTENAERS, ENZ.

committeerde Raden van de Staten van Holland en Westvriesland, in 's Hage residerende, tegens Bloeimaend van den jare 1762, in plaetse van den Heere Mr. Jan Frederik Parvé, wiens Kommissie dan staet te eindigen.

AMSTELDAM. Door de Ed. Heeren Bewindhebberen der Generale Geoctrooijeerde Oost-Indische Maetschappye eene Nominatie van drie Personen uit de Hoofdparticipanten van gemelde Maetschappye gemaekt, en tot het doen eener Keuze aen de Heeren Burgemeesteren van deze Stad aengeboden zynde, hebben hunne Ed. Groot Achtb. den 15 van deze Herstmaend, daer uit verkozen den Wel Ed. Gestr. Heer Mr *Jan Boudaen*, Heer van Schellag enz., Oud-Burgemeester van deze Stad, om als Bewindhebber van die Kompagnie ter Kamer alhier zitting te nemen.

LYST DER PRYZEN VAN VERSCHEIDE PRODUCTEN ONZES LANDS.

Rotterdam, den21 September.

	By de Z. Zak.	
TARWE, O. W. Zeeu.	$11\frac{1}{2}$ a $15\frac{1}{2}$	ß
—— Nieuwe dito	14 a $16\frac{1}{2}$	ß
—— Blaeuwe dito	$12\frac{1}{2}$ a $13\frac{1}{2}$	ß
—— Zomer . .	11 a 12	ß
ROGGE, Zeeuwſ. enz.	9 a 10	ß
ERTEN, Graeuwe ..	15 a 18	ß
—— Blaeuwe .	14 a 16	ß
—— Witte . . .	10 a 11	ß
W. BOONEN, Schouwſche	14 a 17	ß
	by 't Last.	
BOEKW., O. en N., op 156 ℔	a 15	£
—— Klaer,	$12\frac{1}{2}$ a $13\frac{1}{2}$	£
GERST, Z. enz. Winter.	14 a $15\frac{1}{2}$	£
—— Zomer,	13 a 14	£
HAVER, Z. en Vl.	$10\frac{1}{2}$ a $11\frac{1}{2}$	£
KOOLZAED, Zeeu. enz.	25 a 2?	£
PAERDENBOONEN,	$13\frac{1}{2}$ a $14\frac{1}{2}$	£

Rotterdam, den 22 September.

	by de Steen.	
VLAS, Allerb. ſoort	30 a 29	ſt.
—— Beſt	27 a 26	ſt.
—— Middelſoort	25 a 24	ſt.
—— Gemeen	23 a 22	ſt.
—— Slegt	21 a 20	ſt.
Nieuw.		
—— Allerb. ſoort	28 a 29	ſt.
—— Beſt	26 a 27	ſt.
—— Midd[e]lſoort	24 a 25	ſt.
—— Gemeen	22 a 23	ſt.
—— Slegt	20 a 21	ſt.

Leiden.

		by 't Vierend.
BOTER, den 5 Sept.		f 21 a 22:-
—— 12, 19 en 26 dito		22 a 23:-
Hoorn, den Sept.		de 100 ℔
KAES, Groote . . .		f $10\frac{1}{2}$ a $10\frac{1}{2}$
—— Midd. 10 ℔		$9\frac{1}{4}$:-:-
—— 14 ℔		9:-:-
—— Kleene . . .		$8\frac{3}{4}$:-:-

NEDERLANDSCHE JAERBOEKEN.

OCTOBER.

MDCCLXI.

HOLLAND.

DELFT.

A dat de vermaerde Graftombe, dienende tot eene bewaerplaetse voor de Overblyfzelen en het Gebeente der Prinsen en Prinsessen uit den Huize van Oranje en Nassau, in het Choor van de Nieuwe Kerk alhier, schoongemaekt, gerepareerd en in zyn vorigen luister hersteld was, waer aen byna twee jaren lang is gearbeid, is, in deze Wynmaend, eindelyk, boven die Graftombe, naest de andere oude Vorstelyke Wapenkassen, en tegens over die van wylen den laetstoverleden Prinse Erfstadhouder, Willem Karel Henrik Friso, roemruchtige gedachtenisse, tegens den binnenmuur van het Choor geplaetst een ongemeen konstig uitgewerkte Wapenkas, met de Wapenen van wylen hare Koninglyke Hoogheid, Mevrouwe Anna, Kroon-Prinsesse van Groot-Brittannien, Douariere van gemelde zyne Vorstelyke Doorluchtigheid enz. enz. enz. Midden in deze Wapenkasse ziet men het DELFT.

DELFT. ovale Wapenschild, gehalveerd met de Wapenen van Oranje en Groot-Brittannien, dat gehouden word door een Leeuw en eenen Eenhoorn, en overdekt is met een gesloten Kroon. Dit Wapenschild is besloten in eene dubbele ovale zwarte Lyst, binnen in welke, tusschen het Wapenschild en de Kroon, men de vier Kwartieren ziet, twee ter wederzyden afhangende en aen elkander vastgestrikt. Het hoofd van eenen verguldén Engel steekt boven uit de Kroon, en daer boven leest men, met gouden letteren, op eenen zwarten grond, het woord *Obiit*. De Wapenkas bestaet in een Sceleton of Geraemte, ten halven lyve boven uitstekende, dat verzilverd is, en met beide Armen eene groote gesloten Kroon boven 't hoofd houd Het Geraemte is over 't hoofd gedekt met een zilveren Sluijer, verbeeldende Hermelyn, welke Sluijer, naer onderen breeder uitloopende, te wederzyden tot den grond der Wapenkasse nederhangt, achter twee vergulde Beelden henen, levensgrootte, verbeeldende dat aen de rechte zyde der Kasse eenen Engel met een omgekeerden zilveren Fakkel in de hand, en dat aen de slinker zyde een wenend Vrouwenbeeld. Boven den Engel steekt een verguld Vaendel uit, met deze woorden, in zwarte letteren, JE MAINTIENDRAY, beteekenende *ik zal het handhaven*, de gewone Zinspreuk in de Wapenen der Prinsen uit den huize van Oranje en Nassau; en boven het Vrouwenbeeld insgelyks een Vaendel, waerop men leest, VINDICE TUTA LIBERTAS, dat is, *onder die bescherming is de Vryheid veilig*. Verder dienen deze twee Beelden om het Wapenschild, met de ovale Lyst daerom henen,

nen, op te houden. Boven, te wederzyden van 't Geraemte, ziet men twee brandende Lampen. Onder op de Grondlyst der Wapenkasse leest men, met vergulde letteren, op eenen zwarten grond, XIII January MDCCLIX., zynde de Sterfdag van hare Koninglyke Hoogheid. Daer onder is een gevleugelde Zandlooper verbeeld, staende op twee kruiswyze leggende Bazuinen enz. Boven de Wapenkasse, die geheel in een nieuwen smaek is vervaerdigd, zyn in den Muur vastgemaekt de Vlag, vertoonende de Landmagt, en het Vaendel, vertoonende de Zeemagt, die by de Begravenis van wylen hare Koninglyke Hoogheid gedragen (*) zyn. DELFT.

Z E E L A N D.

G o e s.

DEn 10 van deze Wynmaend hebben de Wel' Ed. Achtb. Heeren Burgemeester en Raden, Regeerders van deze Stad, by eene Publicatie, goedgevonden op te heffen en in te trekken de Vryheid, welke aen derzelver Winkelhoudende Burgerye vergund was by eene Publicatie, van den 20 van Herfstmaend des jaers 1760 (†), om, ten einde ontlast te zyn van de noodzaeklykheid van alle hunne Goederen op de Wage te laten wegen, by Koopmans Brieven, aen den Collecteur aen te geven welke Goederen door hun GOES.

(*) Zie ons XII Deel [1759], bladz. 186.

(†) Zie dezelve in ons XIV Deel [1760,] bladz. 1006.

GOES. hun waren opgeslagen, en mitsdien te volstaen met de betalinge van de jaerlykſche Quotiſatie, waerop dezelve door hunne Ed. Achtb. geſteld zyn; en vervolgens vaſt te ſtellen „ dat alle Winkeldoende Burgers, binnen „ deze Stad, gehouden zullen zyn zich te „ gedragen naer één van deze twee Middelen, ter hunner keuze, voor eerſt om alle „ hunne ingeſlagen Waren, de Wage ſubject, „ in dezelve te laten brengen, om aldaer gewogen te worden, en het Recht dezer Stad „ daer van te betalen, in overeenkomſt van de „ Waeg-Lyſt, door hunne Ed. Achtb., op „ den 20 van de gemelde Herfſtmaend, gearreſteerd, of, indien hen zulks niet convenieerde, als dan te beruſten in den jaerlykſchen Taux, waer op dezelven by hunne Ed. Achtb. zullen worden geſteld, tot „ redemtie van de voorſz. neceſſiteit; met „ dien verſtande, dat een ieder zich op de „ voorſz. keuze zal moeten expliceren aen „ den Collecteur van dezen Impoſt, binnen „ den tyd van acht dagen, na dat de voorſz. „ Quotiſatie ter zyner kenniſſe zal zyn gekomen. Dat, wyders, ten opzichte van de „ genen, die, in plaetſe van de Quotiſatie, „ liever verkiezen hunne Goederen in de „ Wage te brengen, dezelven zullen genoodzaekt zyn zich ſtiptelyk daer aen te gedragen, en geene Goederen, dit Recht ſubject, in te ſlaen, ten zy het zelve daer „ van zy betaeld, op verbeurte van dezelve Goederen, en, bovendien, van „ eene boete van vyftig Guldens, te appliceren een derde voor het gecombineerde „ Arm- en Weeshuis dezer Stad, een derde

„ voor

„ voor den Aenbrenger, en een derde voor Goes.
„ den Collecteur van dit Middel; zullende,
„ op dat het zelve in geenerlei maniere wor-
„ de gefraudeerd, eene Lyst van de Perso-
„ nen, die verkozen hebben hunne Goede-
„ ren in de Wage te brengen, worden ter
„ hand gesteld aen den Kommissaris van het
„ Rotterdamsche en Middelburgsche Veer,
„ mitsgaders aen die van het Arbeiders Gil-
„ de, met last, aan den eersten, om, wan-
„ neer door zoodanige personen eenige Goe-
„ deren, de Wage subject, worden ingesla-
„ gen, daer van aan den Collecteur kennis
„ te geven, als mede aen het Arbeiders Gil-
„ de, om geene zoodanige Goederen in Hui-
„ zen of Pakhuizen in te werken, voor dat
„ hun gebleken zy dat het Recht van de Wa-
„ ge daer voor zal zyn betaeld, op pœne
„ van, contrarie doende, voor den tyd van
„ zes weken, van het Gilde te zyn gesuspen-
„ deerd. Dat, eindelyk, zoo wel met rela-
„ tie tot die genen, die gequotiseerd zyn,
„ als tot die genen, die hunne Goederen in
„ de Wage brengen, geordonneerd word dat
„ geene Mee uit de Stoven zal worden afge-
„ leverd, voor dat dezelve zy gewogen, en
„ het Recht dezer Stad daer van betaeld; ten
„ welken einde de respective Boekhouders van
„ de Meestoven zullen worden verzogt zich
„ te doen vertoonen de Kwitantie van den
„ Collecteur van dit Middel van de afgele-
„ verde Mee, voor dat het laetste Vat van
„ een Reeder uit de Stove word gehaeld.
„ Als mede dat de Tabakverkoopers, wel-
„ ken gewoon zyn, volgens opgifte van den
„ Pachter, naer mate van hunnen inslag, te

GOES. „ betalen, gehouden zullen zyn, zoo dra zy „ eenigen Tabak inslaen, zelf aen den Collecteur van dit Middel dezelve aen te geven, met byvoeginge van de quantiteit „ daer van, eveneens als aen den Pachter „ van den Impost op den Tabak door hen „ moet worden gedaen, op pœne van zes „ Guldens, te appliceren als voren is gezegd. „ Blyvende, voor het overige, de gemelde „ Ordonnantie, van den 20 der Herfstmaend „ 1760, volkomen in haer geheel, voor zoo „ verre dezelve by deze niet is veranderd."

O V E R Y S S E L.

K A M P E N.

KAMPEN. NAdien de Wel Ed. Hoog Achtb. Heeren van den Magistraet dezer Stad goedgevonden hebben om van het gene, in de jaren 1759 en 1760, tusschen hen en de meeste Leden van der Gezworenen Gemeente alhier, voorgevallen is nopens het ter uitvoer brengen van het Reglement van Tutele, den 19 van Slagtmaend des jaers 1755 vastgesteld (*), een *Historisch Verbael*, volgens goeddunken van de Heeren Burgemeesteren Daendels, Roelink en Vestrinck opgesteld, in 't licht te geven, om de Burgery van deze Stad, de Ingezetenen van deze Provintie, en voorts een ieder, dien het aengaen en van nut zyn mogte, beter van 't gebeurde te onderrichten, en daer by de Nagedachtenis van wylen de Vrouwe

(*) Zie ons X Deel [1756], bladz. 459-478.

Vrouwe Gouvernante in haren vollen luister, en te gelyk de Eer der Heeren van den Magistraet, voor den nazaet, in volle veiligheid te stellen; en dewyl even de zelfde redenen vierentwintig Leden van der Gezworenen Gemeente bewogen hebben om, van hunnen kant, ook niet stil te zitten, maar hun gedrag door eene *Justificatie en Wederlegging van dit Historisch Verhael* te verdeedigen, stellen ons deze twee Stukken in staet om dit gewigtig Verschil, 't welk zoo veel geruchts gemaekt heeft in ons vaderland, onzen Lezeren, op eene onpartydige en enkel historische wyze, vollediger voor te dragen, dan wy te voren hebben kunnen doen. Doch eer we tot een verhael van deze jongste Gebeurtenissen overgaen, zal het noodzaeklyk zyn de zaek wat hooger op te halen, en, gelyk wy gemeld hebben wat 'er, in den jare 1755, wanneer het bovengenoemde Reglement van Tutele beraemd en vastgesteld werd, by de Ridderschap van deze Provintie, en in de Steden Zwol, Hasselt en Steenwyk voorviel (*), nu ook te berichten wat 'er, ten dien tyde, binnen deze Stad voorgevallen is; dewyl het zelve den grondslag vervat, waer op de handelingen, zoo van den Magistraet, als van der Gezworenen Gemeente, berusten. Na dat zyne doorluchtige Hoogheid, Prins Willem de IV, op den 22 van Wynmaend des jaers 1751, het tydelyke met het eeuwige verwisseld had, zyn de gezamenlyke KAMPEN.

(*) Zie ons IX Deel, [1755], bladz. 293-315, 683-693, en ons X Deel, [1756], bladz. 478-486.

KAMPEN. lyke Bondgenooten bedagt geweest om, ieder in zyne Provintie, een Reglement te beramen en vast te stellen, waer naer de hooge Voogdy over, en de Opvoeding der minderjarige Vorstelyke Kinderen, by zyne doorl. Hoogheid nagelaten, zoude bestierd worden, ingevalle hare Koninglyke Hoogheid, Mevrouwe de Prinsesse Gouvernante, iets menschelyks overkwam. De Provintie Holland en Westvriesland ging alle anderen daer in voor, waer op, in order van tyd, de Provintien Utrecht en Gelderland volgden. Terwyl nu de Heeren Staten der overige Provintien insgelyks hunne raedslagen over dit groote werk voortzetten, werden de Staten van Overyssel, by een Brief van wylen hare Koninglyke Hoogheid, insgelyks daer toe verzogt. Wat dezelve in dien Brief te kennen gaf, hebben we te voren gemeld (*). Ridderschap en Steden, het raport van de Heeren Gecommitteerden tot de Finantie, aen wier onderzoek de gemelde Brief gesteld was, gehoort hebbende, beantwoordden den zelven, den 21 van Lentemaend, in dezer voege: „ Dat Ridderschap en Steden geneigd en volvaerdig waren „ om aen de hooge intentie van hare Koninglyke Hoogheid, in hooggemelde Missive „ vervat, en ten eenemael overeenkomende „ met het waer belang van den Staet in 't „ gemeen, en van deze Provintie in 't by„ zonder, hoe eerder hoe beter te voldoen; „ hare Koninglyke Hoogheid op het eerbie„ digste bedankende voor de vriendelyke en „ verpligtende aenbiedinge, om aen Ridder„ schap

(*) Zie ons IX Deel [1755], bladz. 293-295.

„ schap en Steden wel te willen mededeelen „ derzelver hoogwyze Bedenkingen omtrent „ deze zoo teedere en gewigtige zaek. Dat „ Ridderschap en Steden, voorts, gebruik „ makende van de goedheid van hare Ko- „ ninglyke Hoogheid, verzogten dat hare Ko- „ ninglyke Hoogheid dezelve goedheid mogte „ hebben, van aen Ridderschap en Steden die „ hoogwyze Bedenkingen toe te laten komen, „ zoo ras doenlyk, ten einde de raedslagen daer „ over met meer spoed en vrucht konden by „ de hand genomen en deze zoo gewigtige „ zaek tot welzyn van het doorluchtigste „ Huis en van deze Provintie, tot weder- „ zyds genoegen, geschikt en vastgesteld „ worden, hoe eerder hoe beter". Ingevolge van dit Verzoek heeft wylen hare Koninglyke Hoogheid, by een Brief, hare Bedenkingen, in een daer van gemaekt Ontwerp of Plan vervat, aen Ridderschap en Steden toegezonden; welken, den 27 van Lentemaend ingekomen, vervolgens by de Heeren van de Ridderschap en by de Heeren Gedeputeerden der Steden overgenomen werden. Wat daer op gevolgd zy, ten opzichte van de Steden Deventer en Zwol, hebben wy reeds bericht. De Gedeputeerden van Kampen, een Afschrift van dit Plan ontvangen hebbende, bragten het zelve in de Vergaderinge van den Magistraet, op den 1 van Grasmaend 1755, die het met eenparigheid van stemmen goedkeurde. Doch dewyl het poinct, 't welk de Bestelling der Regeringe in de drie Hoofdsteden, en dus mede in deze Stad, betrof, de Gezworen Gemeente insgelyks raekte, werd dezelve, den volgenden dag, byeen geroepen, en

KAMPEN.

KAMPEN. en men vroeg derzelver Toeſtemminge tot dat poinct, met overgave van het geheele Plan, ten fine van communicatie. Der Gezworenen Gemeente gaf ten antwoord „ dat zy dit Poinct „ van Deliberatie bevond te zyn een zaek van „ het alleruiterſte gewigt en conſideratie, en „ daerom voor als nog niet konde goedvin- „ den, daeromtrent, eenige de minſte decla- „ ratie af te geven; maer wel dit Poinct, ten „ fine van nadere examinatie en raport, te „ ſtellen in handen van vier Gecommitteer- „ den van haer, verzoekende dat de overge- „ geven Copie tot zoo lang by der Gezwo- „ renen Gemeente mogte blyven". Dit werd haer vergund met een uitſtel tot den 5 van Grasmaend, wanneer zy, weder byeen vergaderd en haer finael beſluit gevraegd zynde, ten antwoord gaf „ deze zaek hoe langer „ zoo meer te ondervinden te zyn van de „ allergrootſte importantie, en van dien aert „ en eigenſchap, dat daer over niet gehan- „ deld behoorde te worden, zoo lang als 'er „ eenigen van hare Leden waren deficierende, „ en thans verſcheide derzelven ontbrekende, „ oordeelden zy voor als nog niet in ſtaet „ te zyn eenig Declaratoir daer van af te „ kunnen geven". Hier op lieten de Heeren van den Magiſtraet haer aenzeggen „ dat zy „ der Gezworenen Gemeente weder zouden „ doen convoceren over acht dagen, om als „ dan allen præſent te zyn, en op haren „ Eed te compareren". Op dezen achtſten dag, vallende den 12 van Grasmaend, herhaelden de Heeren van den Magiſtraet hun verzoek om Toeſtemminge tot het meergemelde Poinct; doch der Gezworenen Gemeen-

te

te verklaerde zich, om redenen, niet bevoegd te zyn om hare Toestemming te geven. En welke redenen dezelve daer toe had kan uit haer Antwoord op het Poinct van Deliberatie, door de Heeren van den Magistraet haer voorgedragen, afgenomen worden: KAMPEN.

Den 12 April 1755.

Poinct van Deliberatie, der Gezworenen Gemeente voor te dragen.

DE Gezworene Gemeente, ingevolge Resolutie van den 5 April, jongstleden, wederom geconvoceerd zynde om te delibereren over de aen haer, op den 2 daer te voren, overgegeven hoogwyze Consideratien van hare Koninglyke Hoogheid, Mevrouwe de Prinsesse Gouvernante, met betrekkinge tot het Poinct van de Bestellinge van de Regeringe in deze Stad, in hoogst dezelve Consideratien mede vervat, en welk poinct alleen de Gezworen Gemeente mede is rakende, zoo zullen Schepenen en de Raden eindelyk ook eens

Antwoord van der Gezworenen Gemeente.

DE Gezworen Gemeente, naeuwkeurig hebbende geëxamineert en ryplyk overwogen het aen haer ter hand gestelde geprojecteerde Reglement, op en over het Poinct van Tutele, indien aen hare Koninglyke Hoogheid, gedurende de Minderjarigheid van hoogst derzelver Furstelyke Kinderen, iets menschelyks, dat God lang wil verhoeden, mogte overkomen, en wel in zoo verre het zelve Project is concernerende de Bestellinge van Regeringe in deze Stad, bevinden zy Leden *zich niet in staet, ingevolge hunnen gedanen Eed* (*), zoo

De Magistraet vraegt de Toestemming van der Gezworenen Gemeente op het Plan van 't Regl. van Tutele, en deze antwoord daerop.

(*) Deze Eed luid woordelyk dus: „ Dat ghy, by „ uwer bester Wetenschap, kiesen sullen tot Scheepenen ende Raaden, de Beste, de Wyste, de Nutt- „ ste,

KAMPEN. eens te gemoet zien het finael Declaratoir van de Gezworen Gemeente, en derzelver Consent tot dat poinct.

zoo eene aenmerkenlyke verandering in de aloude Stads-Wetten, en byzondere Constitutien, en eminente Privilegien, te kunnen of te mogen maken, diesvolgens geenzins bevoegd om daer in te consenteren.

Uit deze Verklaring van der Gezworenen Gemeente blykt, dat derzelver gevoelen regelrecht aenliep tegen dat der Heeren van den Magistraet. De laetsten oordeelden, dat men, ingeval van eene Minderjarigheid van den Heere Erfstadhouder, zyne Toestemming kon geven tot het vaststellen van een Reglement, waerby men zich verbond en plegtig verklaerde, „jaerlyks, by de Keuren te zullen „ continueren de Leden van den Magistraet, „ welken als dan in de Regeringe zouden zyn, „ mitsgaders die genen, welken gedurende „ de Minderjarigheid zouden worden verko- „ zen." De eersten, integendeel, dachten in gemoede, voor God en hunne Burgerye, niet anders te kunnen verklaren, „ dan dat „ zy zich niet in staet zagen, ingevolge hun- „ nen gedanen Eed, zoo eene aenmerkenlyke „ verandering in de aloude Stads Wetten en „ by-

„ ste, ende Oorberste totter Stadts behoeff; Ende „ dat en sullen ghy niet laaten, om Maaghschap, nog „ om Swaagerschap, nog om Myde, nog om Gaave, „ nog om Lyff, nog om Leet, nog om Anxt, nog „ om eenigen Noodt, nog om Haat, nog om Nydt; „ Ende wat ymandt van U daar van in Raade seght, „ dat in Raade te houden.

„ *Dat U Godt soo helpe.*"

„ byzondere Constitutien en eminente Privi- KAMPEN.
„ legien te kunnen of te mogen maken, en „ dienvolgende geenszins bevoegd om daer „ in te consenteren." Op welke gronden nu der Gezworenen Gemeente zulk eene Verklaring gedaen hebbe, blykt uit derzelver in 't licht gegeven *Justificatie*; waer in zy, ter verdeediginge van de gemelde Verklaringe, op welke zy zeggen dat alle hunne volgende handelingen en ondernemingen steunen, wydloopig betoogen: „ Dat de drie Hoofdsteden „ van deze Provintie, en in 't byzonder ook „ de Stad Kampen, zyn vrye en van niemand „ afhangende Steden; dat de Regering van „ deze Stad, die uit tien Schepenen en vier „ Raden, mitgaders uit zesendertig Gemeens- „ lieden, of Leden van der Gezworenen Ge- „ meente bestaet, ten opzichte van de tien „ Schepenen en vier Raden *alleen* voor *een* „ jaer is; en dat de Keur van dezelven vol- „ komen staet aen der Gezworenen Gemeen- „ te, om die, *alle jaer*, op den eerstkomen- „ den Woensdag na drie Koningen, te doen; „ dat, tot het volbrengen van die jaerlyk- „ sche Keur, en het kiezen van nieuwe Sche- „ penen en Raden, uit die zesendertig Ge- „ meenslieden, by lotinge, uitgeloot word „ een getal van twaelf, die als dan, by du- „ ren Eede, belooven en aennemen *tot Sche-* „ *penen en Raden de beste, de wyste, de nutste* „ *en eerbaerste te zullen kiezen*; en, eindelyk, „ dat het den Keurnooten vrystaet, tot Sche- „ penen en Raden te kiezen, uit het ge- „ heele lichaem der Burgerye, de zulken, wel- „ ken zy oordeelen, volgens gemoede en den „ gedanen Eed, de gemelde hoedanigheden

„ te

KAMPEN. „ te bezitten. Was nu deze Keur, sedert „ meer dan vyf Eeuwen, alle jaren, onbe„ lemmerd en vry geoefend, zoo ten tyde „ van Bisschoplyke Regeringe, naderhand „ onder de Regering van Keizer Karel den „ V, en de daer op gevolgde Spaensche Re„ geringe van Philips den II, als ten tyde „ der vry Staetsregeringe, sedert de Unie „ van Utrecht, en dat zoo wel in tyden, „ dat 'er geen eminent Hoofd over de Pro„ vincie was, als onder een Stadhouderlyk „ bestier; was deze vrye en onbelemmerde „ jaerlyksche Keure, by het Reglement van „ den jare 1675, 't welk, eene Ordre behel„ zende, waer naer de Regering in 't toe„ komende zal worden beleid in de Pro„ vintie Overyssel en de Steden van dezelve, „ agtervolgd is geworden tot den dood van „ zyne Koninglyke Majesteit, Willem den III, „ en weder, met volle eenparigheid van stem„ men, door alle Leden, by de aenstellinge „ van den laetstoverleden Heere Erfstadhou„ der, Willem den IV, gl. ged., in den jare „ 1747, in train gebragt en voor eene funda„ mentele grondwet aengenomen is, waer „ naer de Bestelling der Regeringe in deze „ Provintie geschieden moet, niet veranderd „ geworden, maer aen der Gezworenen Ge„ meente gelaten, dan kon der Gezworenen „ Gemeente niet toelaten, volgens haren Eed „ en pligt, waer door ze verbonden is de „ Wetten en Privilegien van hare Stad te „ handhaven, dat daer eenige verandering „ in gemaekt word, gelyk geschieden zoude, „ indien, volgens het overgegeven Plan, in „ plaetse van eene jaerlyksche Regeringe, ee-

„ ne

„ ne aeneengeschakelde Regering voor alle de „ jaren, dat de Minderjarigheid van den Hee„ re Erfstadhouder duuren zou, ingevoerd „ werd." Zie daer de gronden, waerop der Gezworenen Gemeente zich verpligt heeft gevonden eene zoodanige Verklaring te geven, als wy boven gemeld hebben. Maer het zal der moeite waerdig zyn, kortelyk, te beschouwen met welke bewyzen dezelve die gronden sterkt. Dat de drie Hoofdsteden, (dus redeneren de Opstellers van de *Justificatie*) en bygevolg ook de Stad Kampen, zyn, en reeds van ondenkenlyke tyden af geweest zyn, vrye, souveraine en van niemand afhangenlyke Steden, zal van geen mensch, die eenigzins kundig is in de constitutie van de Provintie Overyssel, tegengesproken kunnen worden; van welke vryheid de vrye en onbelemmerde jaerlyksche Keur van Schepenen en Raden, die ieder jaer geschied door der Gezworenen Gemeente, als vertoonende het gansche Lichaem van de Burgerye, voor het wezenlykste poinct gehouden moet worden. Dat nu deze vrye en onbelemmerde Keur van Schepenen en Raden geen inbreuk geleden heeft onder de Regeringe der Bisschoppen van Utrecht, blykt inzonderheid daer uit, om dat nooit eenig Bisschop toegelaten werd, zoo hy niet eerst, by Eede, verzekerde, en daervan bezegelde Brieven gaf aen de Steden, dat hy zyne *lieven Borghers ende der Stat alle hore Previlegien, Recht, Vriheden, Wilcoren ende Koeren, die zie hebben ofte vercregen hebben van Keyzeren, van Roemschen Koningen, ende van Bisschoppen t' Utrecht, onzen Voervaderen, zo wie zy gheweest hebben, ende alle hoer oude Haarcomen,*

KAMPEN.

die zy van onzen Voervader tyden ende van hore Ouder tiden haar gebregt hebben, tot dezen dagbe toe confirmeerde, vast en stade geloofden te houden, sonder enich wederwoerde ofte werken, mit goeden trouwen. Het eenigste deel, dat de Bisschop aen de Bestelling der Regeringe had, was het zetten en aenstellen van een Schout, welke, met twee Schepenen, als Keurnooten, in zommige gevallen, de Gerichtsbank spande, van wiens Uitspraek het, echter, eenen iegelyken vrystond aen den Magistaet te appelleren. Dit was het eenigste recht, voor zoo verre de Burgerlyke en Politieke Regering aenging, dat de Bisschop in de Hoofdsteden van zyn geheele Sticht, zoo wel het Nedersts Opper- of Oversticht, gehad heeft: want *Schepenen en Raedsluiden wierden gekoren na der Statrecht, by der Gemeenten, na ouder baercomen,* gelyk met duidelyke woorden te lezen is in een geschrift, reeds ten tyde van Bisschop David van Bourgondien opgesteld en waereldkundig gemaekt. Is het dan alzoo, dat nooit eenig Bisschop iets te zeggen gehad heeft in de jaerlyksche vrye Keur en Electie van den Magistraet, geen meerder recht heeft Keizer Karel de V verkregen, toen, by Transactie, met algemeene Toestemminge der Steden en verdere Leden, het waereldlyk gebied van 't Sticht aen hem overgedragen werd. Integendeel heeft hy niet alleen, maer naderhand ook zyn Zoon Philips de II, alle Privilegien, Rechten en Gerechtigheden plegtiglyk bezworen te zullen nakomen en doen nakomen. Na dat men, eindelyk, het juk der Spaensche tirannye afgeworpen, en Overyssel, in den jare 1580, de Vereeniging

van

van Utrecht aenvaert hadde, zal men ook niet bevinden dat, van dien tyd af, onder de Staetsregering, tot aen den jare 1673, eenige de minste Inbreuk op de vrye jaerlyksche Keur geschied zy; gelyk dan ook, onder de Stadhouderlyke Regeringen van Willem den I, Maurits, Frederik Hendrik, en Willem den II, nooit in dit poinct eenige verandering gekomen is; zelfs niet ten tyde van Prins Maurits, toen, in den jare 1618, deze Landen, zoo droevig, door factien van een gescheurd en geschud werden, wanneer die Vorst aen der Gezworenen Gemeente in de drie Steden, by Brieven, ernstelyk aenbeval *dat toch de Gezwoorene Gemeente, wien de Keur en Bestelling harer Regenten privative was aenbevolen, mogte kiezen Luiden van gemelde factien vry en onbevlekt.* Doch in de nare en bedroefde tydsomstandigheden van het jaer 1672, waerin, benevens twee andere Provintien, ook dit Landschap en deze Stad, voor de overmagt der Fransche Wapenen heeft moeten bukken, en twee jaren daerna, is der Gezworenen Gemeente, in het oefenen van haer recht omtrent de vrye jaerlyksche Bestellinge van den Magistraet, gestremd geweest. Maer na dat de zaken in deze Provintie, en ook binnen deze Stad, wederom in order geschikt waren, is 'er, in 't jaer 1675, eene Ordre en Reglement (*) beraemd, waer

KAMPEN.

(*) „ *Ordre op het bestellen der Regeringe der Stad „ Campen, ingevolgen het Reglement van 1675, „ herdrukt in* 1748.

„ Dat de Regeringe der Stadt Campen sal bestaen „ in veerthien Burgermeesteren, daer van thien Sche„ pepen ende vier Raden sullen zyn.

KAMPEN. waer naer de Regering van Overyssel zou worden beleid, 't welk, gelyk wy reeds gezegt heb-

„ Dat de voorsz Schepenen sullen werden t'samen „ gevoegt twee ende twee.

„ Dat twee van deselve Schepenen (doch by ver„ deilinge van den tijt onder haer beiden) successive„ lijk sullen præsideren thien weken, doch de twee „ Schepenen, die de eerste ende die de laetste tour te „ beurte sal zyn gevallen, elf weken; makende also „ te samen den tijt van tweeenvijftigh weken.

„ Dat de voorsz. Schepenen en Raden sullen dienen „ voor den tijt van een geheel Jaer; ende t'elkens „ gekoren sullen werden ten eynde van het voorsz. „ Jaer, op Woensdagh naer drie Koningen.

„ Dat de Gezworen Gemeinte der voorsz. Stadt sal „ bestaen uit ses-en-dertigh Personen, verdeilt in vier „ Quartieren, anders genaemt Espelen.

„ Dat die van de voorsz. Gezworen Gemeinte die „ voorsz. hare bedieninge van Gemeinsluiden sullen „ bekleden haer leven langh geduirende, sonder daer „ uit te mogen werden verlaten, anders dan by forme „ van justitie, om wettelijcke redenen.

„ Dat so wanneer aen het voorsz. lichaem van de „ voorsz. Gezworen Gemeente eenige Personen sou„ den mogen komen te ontbreken, 't sy door overly„ den, vorderen, of verlaten van eenige Gemeinslui„ den, de vorige Gemeinsluiden alsdan het getal, „ dat soude mogen deficiëren, zullen suppleren met an„ dere bequame Personen uit het geheele lichaem van „ de Burgerye.

„ Dat de voorsz. suppletie sal moeten geschieden „ tweemael des jaers, te weten eens des daegs voor „ de Keur van voorsz. Schepenen ende Raedt, ende „ sulx Dinxdaegs naer drie Koningen, mitsgaders 's „ avonts voor *Petri ad Cathedram*.

„ Dat de Electie van de voorsz. thien Schepenen „ ende vier Raden, jaerlijx, op Woensdagh naer drie „ Koningen voorsz. gedaen zal werden door twaelf „ Personen van de voorsz., Gezworen Gemeinte, te „ weten door drie Personen uit yeder van de vier „ Quartieren ofte Espelen der voorsz. Gezworen Ge„ meinte uitgetrocken.

„ Dat

hebben, in 't jaer 1747 wederom in train gebragt is. Het zal 'er nu op aenkomen, of, by KAMPEN.

„ Dat so wanneer de Keure van de voorsz Gemeins-
„ luiden sal zyn gedaen, so wel op den voorsz. Dinx-
„ dagh naer drie Koningen voorsz., als op den voorsz.
„ avont voor *Petri ad Cathedram*, en dat de voorsz.
„ Schepenen ende Raden der voorsz. Stadt, de voorsz.
„ Keure niet sullen hebben wederleit, of wedersecht,
„ deselve Keure aenstonts door Schepen ende Raden
„ voornoemt, by missive, bekent gemaekt sal werden
„ aen den Erf-Stadthouder deser Provincie, met ver-
„ soeck dat den Hooghgemelten Erf Stadhouder de
„ voorsz. Keure wil aggreëren ende met sijn consent
„ bekrachtigen.

„ Ende so wanneer den Hooggem: Erf-Stadthouder
„ niet soude mogen goetvinden de voorsz. Keure in
„ het geheel ofte ten deele te aggreëren ende met sijn
„ consent te bekrachtigen, dat in sulken gevalle hy
„ Erf Stadthouder de voorsz. deficierende Gemeinslui-
„ den, voor so veel hy die of eenige van dien niet
„ soude komen te agreëren, selfs sal suppleren met
„ bequame Personen, uit het geheele lichaem van de
„ Burgerye, behoudlijk dat hy Erf-Stadthouder nie-
„ mant tot Gemeinsman sal mogen verkiesen, dan die
„ daer toe volgens des Stadts Privilegien ende Coustu-
„ men bevoegt ende gequalificeert is.

„ Dat mede, so wanneer de Keure van Schepenen
„ ende Raden voorsz. sal wesen gedaen, ende dat de
„ oude Schepenen ende Raden de voorsz. Keure niet
„ sullen hebben wedersecht of wederleit, deselve aen-
„ stonts door de oude Schepenen ende Raden, by missi-
„ ve, bekent gemaekt sal werden aen den Erf-Stadthou-
„ der deser Provincie, met versoek, dat den Hoog-
„ gemelt: Erf-Stadthouder de voorsz. Keure wil aggre-
„ eren ende met sijn consent bekrachtigen.

„ Ende by aldien den Hooggem: Erf-Stadthouder
„ niet en soude mogen goetvinden de voorsz. Keure
„ in het geheel ofte ten deele te aggreëren ende met
„ sijn consent te bekrachtigen, dat in sulken gevalle
„ hy Erf-Stadthouder de voorsz. Schepenen en Raden,
„ voor so veel hy die niet soude komen te aggreëren
„ ende met sijn consent te bekrachtigen, selfs sal ver-

KAMPEN. by dat Reglement, de vrye jaerlyksche Keur, zoo als der Gezworenen Gemeente, in het bestel-

„ kiesen uit die'gene, of eenige van die, die geëligeert waren, mits daer toe geene andere Personen „ verkiesende, dan die volgens de Privilegien ende „ Coustumen van de voorsz. Stadt bevonden sullen wer- „ den daer toe bevoegt ende gequalificeert te zyn.

„ Dat den Hooggem: Erf-Stadthouder geobligeert „ sal wesen aen de voorsz. Schepenen ende Raden, „ by missive, bekent te maken de voorsz. syne aggreatie ende consent op de voorsz. Electie, ofte ook „ wel de veranderinge, die hy soude mogen hebben „ goetgevonden daer inne te maken.

„ Dat die van de oude Schepenen ende Raden, die „ in de voorsz. nieuwe Keure vergeten, voorbygegaen „ ofte niet geaggreeërt souden mogen wesen, niet wederom sullen komen in de voorsz. *Gezworen Gemeente*, ten zy sy luiden daer toe van nieuws wederom geëligeert of verkoren sullen zyn.

„ Dat die gene, die tot Schepenen, Raden, ende „ Gemeensluiden respectivelijk verkoren ende by den „ Erf-Stadthouder geaggreëert ofte geëligeert sullen „ worden, alvorens in hare bedieninge te treden, aen „ de voorsz. oude Schepenen ende Raden onder eede „ solemneel sullen moeten verklaren en zweeren, dat „ sy, om te bekomen de voorsz. Electie van Schepenen, Raden, ofte Gemeinsluiden, niet belooft ofte „ gegeven hebben, beloven ofte geven sullen, door „ haer selven ofte door anderen, eenige giften, gaven, ofte geschenken, aen eenige Personen, 't zy „ binnen, 't zy buiten de regeringe, directelijk of indirectelijk, in eeniger manieren: Ende dat sy ter vermane van yemant van Schepenen, Raden, ofte Gemeinsluiden haer dien aengaende onder gelijcken „ eedt altoos sullen moeten expurgeren.

„ Dat de voorsz. Burgermeesteren, Schepenen, Raden, ende Gezworen Gemeinte in het verdere yeder „ respectivelijk sullen hebben sodanigen gezagh en „ authoriteit, als haer respectivelijk is competerende, „ ende daer by sy jouisseren ende in gebruik zyn.

„ Ende dat de verdere Subalterne Bedieningen, van „ de voorsz. Stadt dependerende, zullen werden be-

„ ge-

ftellen van den Magiftraet, van ouds af, en naderhand ook, na het overlyden van Koning Willem den III, geoefent heeft, gelaten is, dan of eenige verandering in dezelve gemaekt is. Van welke gedachten de Heeren van den Magiftraet daeromtrent zyn, zullen wy vervolgens melden. Thans houden wy ons alleen maer op, om te befchouwen hoe der Gezworenen Gemeente, ter verdeedigiñge van hare Verklaringe, beweert dat, by dat Reglement, geene verandering in de vrye en onbelemmerde Verkiezinge van den Magiftraet gemaekt zy, maer dat, zelfs onder de Regering van den Heere Erfftadhouder, als mede onder die van hare Koninglyke Hoogheid, ingevolge dat Reglement, de jaerlykfche Verkiezing van Burgermeefteren vry, onbelemmerd, en zoo als voor meer dan eenige eeuwen in gewoonte is geweeft, gevigeert heeft en door der Gezworenen Gemeente ook werkelyk, tot aen den dood van hare Koninglyke Hoogheid, in alle hare vereifchten en formaliteiten, geoefend is geworden. Wel is waer, zeggen de Opftellers van de *Juftificatie*, dat, by dat Reglement, eenige verandering gemaekt is ten opzichte van het ter uitvoer brengen van de gedane Keur; doch deze verandering is niet van dien aert, dat ze met de vryheid van de Keur onbeftaenbaer zy. Te voren werd de Keur, door de Keurnooten gedaen, aenftonds, by openbare Aflezinge van de Puie van 't Stadhuis, door den oudften Sekretaris van

„ geven by den genen, die daer toe van oudts bevoegt
„ ende gequalificeert zyn geweeft."

KAMPEN. van de Stad, vergezeld door de beide Præsidenten van de Keurnooten, bekend gemaekt; na welke Bekendmaking de op nieuws gekozen Regering op het Stadhuis ontboden werd, wanneer de genen, die het vorige jaer, of langer, in de Regering geweest waren, de Regering van dat jaer wederom aenvaerdden, en de nieuwe, indien 'er gekozen waren, den gewoonlyken Eed afleiden, en dus ook de Regering aenvaerdden; dit verricht zynde, werden de Keurnooten van hunnen Eed ontslagen, en de Sleutels van de Stad, die tot zoo lang op dien dag onder hen berust hadden, weder uitgereikt aen den Præsident Burgemeester. Maer by het Reglement is vastgesteld „ dat, zoo wanneer „ de Keure van Schepenen en Raden zal „ wezen gedaen, en dat de oude Schepenen „ en Raden de voorsz. Keure niet zullen „ hebben wederzegd of wederleid, dezelve „ aenstonds door de oude Schepenen en Raden, by Missive, bekend gemaekt zal worden aen den Erfstadhouder dezer Provintie, met verzoek, dat de hooggemelde „ Erfstadhouder de Keure wil agreëren en „ met zyn consent bekrachtigen." Bewyst dit dat de Keur maer een bloote formaliteit zy? Het Reglement zegt, dat de gedane Keur, by Missive, aen den Heere Erfstadhouder bekend gemaekt moet worden, en deszelfs agreatie daer op verzogt. Indien nu der Gezworenen Gemeente geen recht had om eene vrye Keur te oefenen; indien hare handen in dezen gebonden waren, om niet, ingevolge haren Eed, te kunnen kiezen, zonder aenzien van personen, *de beste*, *de*

wyste,

wyste, de nutste en oorbaerste tot 'er Stads behoef; indien, verder, de pligt der Keurnooten hier in maer enkel bestond, om de oude Schepenen en Raden van het vorige jaer te continueren; ten welken einde dan het verzoek van eene Agreatie en Bekrachtiging van de Keur? De woorden van het Reglement, dat het verzoek van die Agreatie en Bekrachtiging geschieden moet, *wanneer*, of, *na dat de oude Schepenen en Raden de voorsz. Keure niet zullen hebben wederzegd of wederleid*, bepalen de vryheid van de Keur in geenen deele, dewyl deze Clausule enkel en en alleen in het zelve ingevoegd is, om voor te komen dat door de Keurnooten, zoo uit onwetendheid, als anderszins, gekozen worden één of meer personen, die ongequalificeerd en volgens de Wetten der Stad niet admissibel zyn tot de Regeringe; in welk geval de Magistraet de magt heeft, die dezelve ook reeds gehad heeft voor de Stadhouderlyke Regeringe, zoodanige personen te kunnen wederleggen en wederzeggen. Ook word deze vryheid, om, volgens den gewoonlyken Eed, te kunnen kiezen wie men, in gemoede, oordeelt de beste, wyste, nutste en oorbaerste te zyn, niet weggenomen door de Agreatie en de Bekrachtiging van den Erfstadhouder, welke daerop, ingevolge het Reglement, verzogt moet worden; want men moet wel onderscheiden, als zaken, die geen de minste overeenkomst met elkanderen hebben, de vrye Keur der Keurnooten, namelyk, en de Agreatie van dezelve, welke den Erfstadhouder toekomt. Niettegenstaende de Erfstadhouder

KAMPEN.

KAMPEN. der de Keur moet agreëren en met zyne toestemming bekrachtigen; niettegenstaende hy magt en recht heeft om zelfs de geheele Keur te verwerpen, en veertien andere personen aen te stellen, en dus de Keur der Keurnooten kan hervormen en veranderen naer zyn goeddunken, is en blyft dezelve, echter, wezenlyk en waerachtig eene vrye, onbelemmerde en onbespierde Keur van der Gezworenen Gemeente, in welke de Keurnooten kunnen kiezen wie zy willen. Heeft die Keur geen kracht, voor dat de Goedkeuring van den Erfstadhouder 'er op ingekomen is, dat neemt niet weg, dat het daerom geen vrye Keur zou zyn. Is het dadelyk standgrypen van de Keur onderworpen aen het hooge goedvinden van den Heere Erfstadhouder, der Gezworenen Gemeente, des niettemin, heeft het vrye recht om, alle jaer, onder het oog van den Erfstadhouder te brengen eene Keure van veertien personen, welken zy tot de Regering van de Stad, voor het volgende jaer, in hare Conscientie en ingevolge haren Eed, geoordeelt hebben de beste, nutste en oorbaerste te wezen voor de Stad. Dewyl nu het Plan van hare doorluchtige Hoogheid, Mevrouwe de Gouvernante, waer by geëischt word „ dat der Gezworenen Gemeente behoorde te verklaren dat, in cas van eene onverhoopte Minderjarigheid, jaerlyks, by de Keuren zullen continueren de Leden van den Magistraet, welken als dan in de Regeringe zullen zyn, mitsgaders die genen, welken gedurende de Minderjarigheid worden verkozen", naer de gedachten van der Gezwo-

re-

eenen Gemeente, eene geheele verandering KAMPEN.
in de aloude Constitutie van de Regeringe maekte, heeft dezelve gemeent dat ze, volgens haren Eed, die verandering nooit konde toestaen. Op deze gronden en bewyzen steunde de Verklaring, welke de Gemeente, den 12 van Grasmaend des jaers 1755, op het Voorstel der Heeren van den Magistraet, deed, van welke zy Heeren van den Magistraet oordeelden aen hare Koninglyke Hoogheid, by eenen Brief, kennisse te moeten geven. Doch, alvorens daer toe over te gaen, beproefden ze nog eenmael, of der Gezworenen Gemeente ook tot andere gedachten te brengen was. Zy deed dezelve, den 24 van de zelfde Grasmaend, wederom byeen vergaderen, en deelde haer hun voornemen mede, verzoekende, voorts, op het krachtigste „ deze zaek in nadere „ overweginge te nemen, en zich met het „ eenparig Advies van hunne Wel Ed. Hoog „ Achtb. te conformeren, of anderzins hare „ verdere weigering met zoodanige rede„ nen te adstrueren, als zy zouden mogen „ vermeenen daer toe te zullen dienen, ten „ einde die redenen mede gebragt konden „ worden onder het oog en ter kennisse van „ hare Koninglyke Hoogheid". Doch der Gezworenen Gemeente, oordeelende dat'er geene afvraging van nadere redenen te pas kwam, dewyl zy volmondig verklaert had dat hare gedane Eed de eenigste reden van hare weigeringe was, antwoordde eenvoudiglyk „ te persisteren by hare te voren „ genomen Resolutie, en te vermeenen voor „ als nog niet gehouden te zyn hare vooraf-

„ ge-

KAMPEN. „ gegeven redenen nader te moeten adstrueren of te deduceren". Op den zelfden 24 van Grasmaend verklaerden, echter, zeven Leden van deze Gemeente zich te vereenigen met het overgezonden Plan van hare Koninglyke Hoogheid, welke party naderhand door een achtste Lid omhelsd werd, terwyl een negende, door ziekte afwezig moetende blyven, by een' Brief, te kennen gaf dat hy zich insgelyks met het zelve conformeerde. De zeven gemelde Leden verzogten, vervolgens, gehoor by de Heeren van den Magistraet, en gaven in derzelver Vergadering het volgende Protest over.

Zeven Leden van der Gezworenen Gemeente verklaren zich te vereenigen met het Plan van hare Koningl. Hoogheid.

DIe ondergeteekende Leden van der Gezworenen Gemeente van Kampen, na dat zy alvorens, met veel attentie, naeuwkeurigheid en omzigtigheid gelezen of geëxamineert hebben de hoogwyze Consideratien, door hare Koninglyke Hoogheid, Mevrouwe de Gouvernante, en thans Voogdesse van zyne Hoogheid, onzen Heere Prinse Erfstadhouder, aen hunne Ed. Mog., Ridderschap en Steden, overgezonden, nopens de schikkingen aengaende de Regeringe in deze Stad, byaldien hoogstgemelde hare Koninglyke Hoogheid, dat God, echter, gelyk wy vieriglyk en van harte bidden, genadiglyk verhoeden wil, iets menschelyks overkomen mogte, vast te stellen, niet alleen geene de minste zwarigheid of speculatie vindende; maer, ter contrarie, om, by alle onverhoopte gevallen, de Rust en Eendragt, zoo veel mogenlyk, in deze Stad te bewaren, en tevens te effectueren dat de Erfstadhouderlyke Waerdigheid van het doorluchtigste Huis van Orangien en Nassau, waer aen de geheele Republiek in 't gemeen, en deze Stad in 't particulier, zoo veel verschuldigd is, in allen opzichte geconserveerd, en voor allen aenstoot bewaerd mag blyven, haer

verpligt en in gemoede volkomen overreedet gevonden hebbende om zich met die hoogwyze Consideratien te moeten conformeren, en die te accepteren, onder dit mits, dat, in cas van geene Vacature in Raed of Meente, volgens die meergemelde hoogwyze Consideratien, geen formele Keur of Electie noodig zynde, het doen van den Keur-Eed, anders moetende gedaen worden, als overtollig behoorde te cesseren; hebben wel, by de laetste Vergadering van der Gezworenen Gemeente om dieswille, doch zonder het minste effect, geprotesteert tegens de Resolutie, waer by men, in generale termen, zonder uitzonderinge van de protesterende Leden, heeft kunnen goedvinden de meergemelde Consideratien en Propositie, als strydig zullende zyn tegens de constitutie en forma van de Regeringe in deze Stad, te declineren en van de hand te wyzen.

Dat, ondertusschen, de Ondergeteekenden, aen den eenen kant, voor God, de geheele onpartydige waereld, en wel inzonderheid voor deze Stad en Burgerye, ten allerkrachtigsten protesterende geen part noch deel te willen hebben in de schadelyke gevolgen, die voor het doorluchtigste Huis van Orangien en Nassau, deze onze Provintie, of Stad, zouden kunnen resulteren en geboren worden, uit het verwerpen van deze zoo wel geschikte Propositie, en het daer door langer ophouden dat het hoognoodige en gewigtige point van Tutele over zyne Hoogheid, den Heere Prinse Erfstadhouder, en hare Hoogheid, Mevrouwe de Prinsesse Karolina, geduirende hoogst derzelver Minderjarigheid, by een onverhoopt Overlyden van hare Koninglyke Hoogheid, door hunne Ed. Mog. de Heeren Staten van deze Provintie, finael gereguleerd en vastgesteld kan worden.

En, aen den anderen kant, tot hunne zeer groote verwonderinge en surprise, thans moetende ondervinden dat het Meerder-Gedeelte van der Gezworenen Gemeente al mede declineert om, op de nadere Requisitie van de Heeren van den Magistraet, omstandiger op te geven en te deduceren waerom het

KAMPEN.

Zeven Leden van der Gezworenen Gemeente verklaren zich te vereenigen met het Plan van hare Kon. Hoogheid.

KAMPEN. gen zyn daeromtrent tot nog toe te vergeefs geweest. Want na dat de gemelde Leden tot het dragen van hun Consent, voor zoo verre het voorsz. point van de Bestellinge der Regeringe in onze Stad betreft, en welk point alleen dezelve mede is concernerende, wel aenstonds op den 2, en voorts op den 5, van deze loopende maend door ons zyn geconvoceerd geweest, zoo hebben dezelven, echter, niet kunnen goedvinden zich daer over eenigermaten te verklaren, voor dat zy voor de derdemael vergaderd zyn geweest op den 12, daer aen volgenden; wanneer zy, tegens onze verwagtinge en tot ons leedwezen, wel hebben kunnen goedvinden aen ons, schriftelyk, te declareren *zich niet in staet te bevinden, ingevolge haren gedanen Eed, zoo eene aenmerkenlyke verandering in de aloude Stads Wetten, byzondere Constitutien en eminente Privilegien te kunnen of te mogen maken; en, dienvolgens, geenzins bevoegd daer in te consenteren.*

De Magistraet geeft kennisse van het voorgevallene aen hare Koninglyke Hoogheid.

Wy hebben het wel van onzen pligt geacht uwe Koninglyke Hoogheid van dit alles respectueuse communicatie te geven, en wel hoe eerder, zoo beter; edoch gemeint, onder de gunstige approbatie van uwe Koninglyke Hoogheid, vooraf, nog een nader tentamen by onze Gezworene Gemeente te moeten doen; zoo als wy dan ook gedaen gedaen hebben op den 24 dezer, met applicatie van alle de redenen en motiven, die wy vermeinden daer toe te dienen: edoch, tot ons smertelyk leedwezen, met geen beter uitslag, als voren; hebbende de Gezworene Gemeente zelfs niet eens kunnen goedvinden, om de verweigering van hun gerequireerd Consent met eenige redenen nader te adstrueren, vermeinende daer toe voor als nog niet gehouden te zyn; „ niettegenstaende het Protest, „ daer tegens van Zeven Leden van hun Corps, „ welke Leden hun Protest aen ons schriftelyk „ hebben overgegeven, met verzoek dat aen uwe „ Koninglyke Hoogheid moge toegezonden wor„ den; zoo als wy dan ook het zelve, onder eer-

„ bie-

„ biedig welnemen van uwe Koninglyke Hoog- **KAMPEN.**
„ heid, dezen hebben bygevoegt."

De Magistraet geeft kennisse van het voorgevallene aen hare Koninglyke Hoogheid.

Hoewel wy ons tot nog toe in onze hope en verwagtinge gefrustreerd vinden, niettegenstaende alle onze geadhibeerde pogingen en aengewende devoiren, zoo vleien wy ons, echter, ja vertrouwen, dat uwe Koninglyke Hoogheid, volgens derzelver bekende æquanimiteit, zulks aen ons geenzins ten kwade zal duiden, neen maer veeleer in dezen wel genoegen willen nemen met onze oprechte trouwe en goeden wille, die wy vorders by alle gelegenheden met 'er daed zullen proberen.

Waer mede dezen eindigende, bidden wy God Almagtig uwe Koninglyke Hoogheid te willen houden in zyne algenoegzame protectie, en met zyne dierbaerste zegeningen te overstorten.

DOORLUCHTIGSTE KONINGLYKE PRINSES EN VROUW,

Uwe Koninglyke Hoogheids zeer dienstwillige Vrunden en ootmoedige Dienaren,

Burgemeesteren, Schepenen en de Raden der Stad Kampen.

Ter ordonnantie

Kampen den 26 *April* 1755.

C. MUNTZ.
Secret.

Op dezen Brief van den Magistraet behaegde het hare Koninglyke Hoogheid het volgende Antwoord te zenden, gedagteekend den 4 van Zomermaend.

Edele, Erentfeste, Wyze, Voorzienige, Discrete, byzondere goede Vrienden!

WY hebben ontvangen UE. Missive van den 26 April, jongstleden, waer by UE. aen ons kennisse gegeven hebt van de Deliberatien, in UE. Stad gevallen over de Consideratien, door ons aen de Ed. Mog. Heeren Staten van Overyssel, op

KAMPEN. derzelver requisitie, den 21 Maert bevorens, toegezonden, om te strekken tot faciliteringe van hunner Ed. Mog. Deliberatien over de te maken schikkinge nopens de Tutele van den Heere Erfstadhouder, of, by deszelfs onverhoopt vooroverlyden, van de Vrouwe Erfstadhouderesse, ingevalle ons, gedurende derzelver Minderjarigheid, iets menschelyks mogte overkomen.

De Vrouw Gouvernante betuigt hare bevreemding over de Zwarigheid, die der Gezworenen Gemeente maekt enz.

Wy hebben uit die Missive wel, aen den eenen kant, met genoegen, gezien dat UE., by overweginge der Considératien, bevonden hebbende dezelven allezins overeenkomende te zyn met het ware belang der Vereenigde Nederlanden in 't generael, en der Provintie van Overyssel in 't byzonder, geene zwarigheid gemaekt hebt, met Eenparigheid van de Leden van den Magistraet, dezelve te agreëren, en UE. dus daer mede te conformeren. Doch, aen den anderen kant, hebben wy tevens daer uit, met veel bevreemdinge, vernomen dat het Meerendeel der Leden van de Gezworen Gemeente van UE. Stad gedifficulteert heeft in voorsz. onze Considératien, voor zoo verre die hun concerneren, en door UE. aen hun gecommuniceerd zyn, mede te consenteren, niettegenstaende zy door UE. daer toe verscheide malen expresselyk zyn geconvoceerd geworden; eenvoudiglyk voorgevende, dat zich niet in staet bevonden, ingevolge hunnen gedanen Eed, zoo eene aenmerkenlyke veranderinge in de aloude Stads Wetten en byzondere Constitutien te kunnen of te mogen maken; zonder eenige de minste redenen van deze hunne sustenue te willen allegueren, onder prætext van daer toe voor als nog niet gehouden te zyn, hoe zeer UE., door alle applicabele redenen en motiven, getracht hebt dezelven over te halen, en niettegenstaende Zeven van hunne Mede-Leden, een beter begrip van de zaek hebbende, tegens die hunne handelinge schriftelyk hebben geprotesteert.

De Bondgenooten zyn allen overtuigd van de hooge noodzaeklykheid, dat het werk der Tutele over onze Kinderen, in voorsz. geval, zoo spoedig doenlyk, gereguleerd worde, tot conservatie

van

van de ruſt en eenigheid in den Staet, en tot maintien van het Erfſtadhouderlyke Etabliſſement in alle deszelfs hooge gerechtigheden, præeminentien en prærogativen. Vier Provintien hebben reeds daer over, met onze voorkenniſſe en goedkeuringe, eene Staets-Reſolutie genomen, en de twee anderen ſtaen op het poinct om zulks insgelyks te doen, en het Meerendeel der Leden van de Provincie van Overyſſel is daer mede genoegzaem vaerdig.

KAMPEN. *De Vrouwe Gouvernante betuigt hare bevreemding over de Zwarigheid, die der Gezworenen Gemeente maekt enz.*

Wy hadden van de Gezworen Gemeente van UE. Stad verwagt, dat dezelve ten minſten zoo veel erkenteniſſe zoude hebben gehad voor de zorge, moeite en yver, door ons aengewend ten beste van den Staet, en tot conſervatie, zelfs na ons overlyden, van de zoo noodige Eenigheid en Harmonie in de Regeringe, dat dezelve hare redenen, waerom in deze onze Conſideratien, voor zoo verre die haer betreffen, weigert toe te ſtemmen, aen UE. zoude hebben opgegeven; ten einde UE. daer door in ſtaet geſteld zouden zyn geworden de ongegrondheid van dien aen te toonen, en dat dezelve, door op die wyze onze Conſideratien te verwerpen, niet met 'er daed zoude hebben getoont dat haer het Maintien van de Erfſtadhouderlyke Auctoriteit, en het Welzyn van ons daer mede onafſcheidbaer verknochte Huis, niet zeer ter harte gaet.

Wy willen, echter, wel vooronderſtellen, dat de difficulterende Leden van de Gezworen Gemeente niet recht begrepen hebben alle de nadeelige gevolgen, die in deze hunne weigeringe opgeſloten leggen, en wy vertrouwen dat dezelve, al het voorſchreven nader overwegende, wanneer hier over door UE. weder geconvoceerd worden, onbezwaerd zullen zyn het van hun gerequireerde Conſent te dragen, op dat UE. daer door in ſtaet geſteld moogt worden deze zaek, wegens UE. Stad, met en nevens de andere Leden van de Provintie, verder te helpen reguleren, en daer over, met onze voorkenniſſe en approbatie, eene Staets-Reſolutie te nemen.

KAMPEN. Doch wy kunnen UE. niet verbergen, dat, ingevalle deze difficulterende Leden, tegens onze hoop en verwagtinge, mogten komen goed te vinden by hunne weigering te blyven persisteren, wy zulks met geene onverschillige oogen zullen kunnen aenzien; alzoo wy het, noch voor de gezamentlyke Bondgenooten, noch voor de Provintie van Overyssel, noch voor onze Kinderen en verdere Nakomelingen, noch voor ons zelve, zouden kunnen verantwoorden dat, by ons overlyden, gedurende eene Minderjarigheid, de Provintie van Overyssel, en UE. Stad, door het niet reguleren van eene Tutele en Ordre van Regeringe, aen gevaerlyke Dissensien en Confusien zouden worden bloot gesteld.

De Vrouw Gouvernante betuigt hare bevreemding over de Zwarigheid, die derGezworenen Gemeente maekt enz.

Wy zouden, gevolglyk, in dat geval ons, tot voorkominge van 't nadeel, 't welk daer uit noodzaeklyk zoude moeten spruiten, genoodzaekt vinden op middelen bedagt te zyn om dit Verschil, en deze Discrepantie, op de gevoeglykste wyze, naer de Ordres en Reglementen van de Regeringe, in onze hooge qualiteit af te doen en te decideren.

Waer mede, Edele, Erentfeste, Wyze, Voorzienige, Discrete, byzondere goede Vrienden, wy UE. bevelen in Gods heilige protectie.

UE. goedwillige Vriendinne
ANNE.

Soestdyk den 4 Juny 1755.

Ter ordonnantie van hare Koninglyke Hoogheid
J. DE BACK.

De Heeren van den Magistraet deelden dezen Brief van hare Koninglyke Hoogheid, den 9 van Zomermaend, der Gezworenen Gemeente mede, zich vleiende dat dezelve een gewenscht uitwerkzel zoude hebben, zeggende, wyders „ vastelyk te ver„ trouwen dat der Gezworenen Gemeente „ als nu geene de minste verdere difficul-

„ teit

„ teit zoude maken, om zich, daeromtrent, „ met het eenparig Advies en gedragen „ Consent van Schepenen en Raden te con„ formeren." Maer deze antwoordde wederom, eenvoudiglyk, „ dat zy alles nog „ nader overwogen, en daer over ryplyk „ gedelibereert hebbende, persisteerde by „ hare laetste te voren genomen Resolutie." Hoewel nu de Heeren van den Magistraet zich wederom verpligt vonden om van dit Antwoord aen de Vrouwe Gouvernante kennisse te geven, wilden ze, echter, nog eene nadere pooging op der Gezworenen Gemeente doen, waerom zy dezelve, den 13 van de gemelde Zomermaend, wederom byeenriepen, en niet alleen hunne vorige instantien herhaelden, maer ook den voorslag van den 24 van Grasmaend, om haer in bedenkinge te geven „ of zy nu nog niet zoude „ kunnen goedvinden redenen te allegueren „ van haer persistit, ten einde die redenen „ ter kennisse van hare Koninglyke Hoog„ heid mogten gebragt worden." Doch het antwoord was nogmael „ dat zy persisteer„ de by hare voorheen genomen Resolutien, „ en wel, bepaeldlyk, by hare Resolutie „ van den 12 April, laetstleden, vermee„ nende daer by redenen genoeg te zyn ver„ vat." De Magistraet gaf dan wederom kennisse van het voorgevallene aen hare Koninglyke Hoogheid, by den volgenden Brief, gedagteekend den 14 van Zomermaend: KAMPEN.

DOORLUCHTIGSTE KONINGLYKE PRINSES EN VROUW!

WAnneer wy ons, op den 7 van deze loopende maend, vereerd vonden met de Missive

KAMPEN. van uwe Koninglyke Hoogheid, van den 4 daer te voren, in antwoord op onze Missive van den 26 April, jongstleden, waer by wy de eere hadden aen uwe Koninglyke Hoogheid respectueuse communicatie en openinge te geven van den staet der Deliberatien van onze Stad, tusschen ons en onze Gezworene Gemeente, over de hoogwyze Consideratien, voor zoo verre die dezelve Gezworene Gemeente mede concerneren, welke uwe Koninglyke Hoogheid aen Ridderschap en Steden, op de requisitie van hunne Ed. Mog., wel heeft gelieven te suppediteren tot faciliteringe der Deliberatien over de te maken schikkingen nopens de eventuele Tutele over uwer Koninglyke Hoogheids Furstelyke Kinderen, ingevalle aen uwe Koninglyke Hoogheid, gedurende de Minderjarigheid van hoogstderzelver Kinderen, onverhopenlyk iets menschelyks mogte overkomen: zoo hebben wy gemeint hooggemelde uwe Koninglyke Hoogheids zeer geëerde Missive aen onze Gezworene Gemeente, hoe eerder, zoo beter, te moeten communiceren, zoo als wy zulks dan ook gedaen hebben op den 9 dezer.

Tweede Brief der Heeren van den Magistraet aen hare Koninglyke Hoogheid.

Wy vleiden ons wel, en waren zelfs in dat vaste vertrouwen, dat onze Gezworene Gemeente het contenue daer van, en alle de zoo krachtige en convincante redenen, daer by geallegueerd, met de vereischte attentie en naer de merites van deze zoo importante zaek hebbende overwogen, geene verdere difficulteit gemaekt zoude hebben zich daeromtrent, naer de hooge intentie van uwe Koninglyke Hoogheid, met ons eenparig Advies en gedragen Consent te conformeren. Doch, in plaetse van zulks, hebben wy het contrarie van dien al nog moeten ondervinden, uit derzelver eenvoudige verklaringe, zoo als hier woordelyk volgt:

De Gezworene Gemeente, alles nog nader hebbende overwogen, en daer over ryplyk gedelibereert, persisteren by haer laetst en voorgenomen Resolutie.

Hoe zeer wy dan ook wel diffideerden dat by onze Gezworene Gemeente daeromtrent in het korte eenige merkenlyke veranderinge van senti-

menten

KAMPEN.

Tweede Brief der Heeren van den Magistraet aen hare Koninglyke Hoogheid.

menten zoude vallen, zoo hebben wy, desniettegenstaende, om allezins te toonen hoe zeer wy deze zoo zeer gewigtige zaek naer behooren ter harte namen, geoordeelt nog een nader tentamen by dezelve te moeten doen, zoo en als wy dan ook gedaen hebben op den 13 dezer, aen dezelve daerby tevens en nogmaels in consideratie gevende, of niet, in val van haer onverhopenlyk persistit, zoude kunnen goedvinden daer van de redenen te alleguerен, ten einde die redenen ter kennisse van uwe Koninglyke Hoogheid mogten gebragt worden.

Maer al wederom met geen beter vrucht, als voren; hebbende daer op tot antwoord bekomen: *Dat de Gezworene Gemeente, met alle vereischte attentie alles nog nader in overweginge hebbende genomen, persisteert by hare voorbeen genomen Resolutien, en wel, bepaeldlyk, by hare Resolutie van den* 12 *April, laetstleden, vermeinende daer by genoegzame redenen te zyn vervat.*

Wy hebben ons, vervolgens, verpligt gevonden uwe Koninglyke Hoogheid van dit alles schuldige en respectueuse kennisse te geven; zoo als wy de eere hebben ons daer van te acquiteren mits dezen.

Waer mede, doorluchtigste Koninglyke Prinses en Vrouw, wy uwe Koninglyke Hoogheid Gode bevelen. Enz.

Kampen den 14 Juny 1755.

Ondertusschen waren de beide andere Hoofdsteden van deze Provintie met hare Consenten in gereedheid geraekt, te weten de Stad Deventer, al vroeg in den beginne, en de Stad Zwol, den 2 van Zomermaend des zelfden jaers 1755; welke laetstgemelde Stad daer van, by een Brief, gedagteekend den 5 van die maend, kennisse gaf aen de Heeren Ordinaris Gedeputeerden; gelyk de eerste by monde van hare Afgevaerdigden

KAMPEN. het met de Constitutie van de Regeringe in deze Stad, en den Eed, by het aenvaerden van hun Amt, als Gemeensman, niet compatibel of overeen te brengen zyn zoude, dat, in dat onverhoopte geval, de Heeren van den Magistraet, volgens de meergemelde hoogwyze Consideratien, gecontinueerd wierden, gelyk de Ondergeteekenden meinen dat, zonder kwetsinge van hunne conscientie, of verkortinge van de Stads Rechten, zeer wel geschieden kan, en daerom ook, ingevalle het Meerder-Gedeelte hare zwarigheden zal believen te opperen, aennemen, en zich, in allen gevalle, tot dempinge van alle blaem en nadeelige verdenkingen, reserveren nader en breedvoeriger te deduceren.

Zeven Leden van der Gezworenen Gemeente verklaren zich te vereenigen met het Plan van hare Kon. Hoogheid.

Om dezen allen zich verpligt gevonden hebben, nogmalen, dat hun gedane Protest te inhæreren, en hier door schriftelyk te verklaren, dat zy daer by alnog blyven persisteren, met verzoek dat dit hun Protest, met en nevens de meergemelde genomen Resolutie, mag geboekt en aen hare Koninglyke Hoogheid overgezonden worden; niet alleen: maer ook met deze communicatie, dat, zoo wanneer het Meerder-Gedeelte van der Gezworen Gemeente mogte kunnen goedvinden dit verzoek te weigeren, de Ondergeteekenden alsdan by de Heeren van den Magistraet zullen insteren dat het zelve door hunne Wel Ed. Hoog Achtb. aen hoogstgemelde hare Koninglyke Hoogheid gepresenteerd mag worden.

Kampen den 24 April 1755.

(was geteekend)

R. Veen.	*Hendrik Bakker.*
M. Valencyn.	*Gerhard Vriese.*
J. J. A. v. Ongeren.	*Altetus Coops.*
J. Lemker v. Breda.	

De zaken nu aldus staende, gaven de Heeren van den Magistraet aen hare Koninglyke Hoogheid van het een en andere kennis, by den

den volgenden Brief, gedagteekend den 26 van Grasmaend. **KAMPEN.**

DOORLUCHTIGSTE KONINGLYKE PRINSES EN VROUW!

WAnneer wy, op den laetsten der gepasseerde maend Maert, het genoegen hadden te ontvangen Copie van de hoogwyze Consideratien, waer mede uwe Koninglyke Hoogheid Ridderschap en Steden, op derzelver Verzoek, wel heeft gelieven te vereeren, over het beramen van de noodige schikkingen nopens de eventuele Tutele, indien aen uwe Koninglyke Hoogheid, onverhopenlyk, iets menschelyks mogte overkomen gedurende de Minderjarigheid van uwe Koninglyke Hoogheids Furstelyke Kinderen, zoo hebben wy niet nagelaten hoogstdezelve Considerätien aenstonds, den volgenden dag, in onze Raedsvergaderinge met de vereischte attentie te examineren; en die in alles voldoende bevonden aen het salutaire oogmerk van uwe Koninglyke Hoogheid, overeenkomende met het ware belang van den Staet der Vereenigde Nederlanden in 't generael, en van de Provintie van Overyssel in 't byzonder; en daerom dan ook geene de minste difficulteit kunnen maken, die meer hooggemelde uwe Koninglyke Hoogheids hoogwyze Considerätien volkomen, en in alles, met Eenparigheid van Stemmen van alle de Leden van onze Vergaderinge, te agreëren, te approberen en te lauderen. *De Magistraet geeft kennisse van het voorgevallene aen hare Koninglyke Hoogheid.*

Wy hadden ook wel gehoopt, en ons geflatteert, dat wy daeromtrent de zelfde volvaerdigheid zouden hebben gevonden by de Leden van onze Gezworene Gemeente, om dus, door derzelver concurrentie met ons, nopens het point van de bestellinge van de Regeringe in onze Stad, in voorschreven onverhoopten geval, in staet te zyn het Stads Consent dienaengaende, ter laetstgehouden Vergaderinge van Ridderschap en Steden, te hebben mogen uitbrengen. Maer alle onze pogingen

KAMPEN. *Derde Brief der Heeren van den Magistraet aen hare Koninglyke Hoogheid.*

verklaren. En, vermits zy Heeren Ordinaris Gedeputeerde Staten geenzins twyfelden of de Heeren van de Ridderschap zouden daer toe mede in gereedheid zyn, derhalven verzogten dat wy hooggemelde uwe Koninglyke Hoogheids Consideratien, hoe eerder, zoo beter, mogten nemen in nadere deliberatie, en ons daeromtrent met de overige Leden van Ridderschap en Steden conformeren.

Hoewel alle onze meenigvuldige instantien en geadhibeerde devoiren, daeromtrent, by onze Gezworene Gemeente tot nog toe van geen vrucht geweest zyn, en wy ons niet veel konden vleien van een beter succes by eene nieuwe instantie, zoo hebben wy, echter, ten verzoeke van meerwelgemelde Heeren Ordinaris Gedeputeerde Staten, en tot eene nadere preuve van onzen allezins oprechten yver omtrent deze zoo gewigtige zaek, en tot onze volkomen decharge, niet willen nalaten onze Gezworene Gemeente daer over op nieuws te convoceren op den 12 dezer, aen dezelve de Missive van de Heeren Ordinaris Gedeputeerden te communiceren, en nogmaels met allen den ernst en yver, die de importantie van deze zaek vereischt, te verzoeken zich, eindelyk, als nu met ons, voor zoo veel deze Stad betreft, en voorts met de overige Leden van de Regeringe dezer Provintie, naer de hooge intentie van uwe Koninglyke Hoogheid, te willen conformeren. Doch is deze onze instantie al wederom van geen beter vrucht geweest, dan alle onze vorige, hebbende de Gezworene Gemeente al wederom eenvoudig verklaert *te blyven persisteren by hare voorheen genomen Resolutien.*

Wy hebben ons verpligt geacht aen uwe Koninglyke Hoogheid daer van mits dezen te geven respectueuse communicatie; gelyk wy ook niet zullen nalaten daer van behoorlyke kennisse te geven aen de Heeren Ordinaris Gedeputeerde Staten dezer Provintie, aenstonds met het begin van de hervattinge van derzelver Vergaderinge, op aenstaenden Maendag.

Wy moeten dan, voor 't overige, overlaten aen

de

de hoogwyze directie van uwe Koninglyke Hoogheid, om zoodane verdere middelen te emplooijeren, als omtrent deze zoo importante zaek zal mogen oordeelen te behooren; waer naer wy ons eerbiedig zullen gedragen. KAMPEN.

Waer mede dezen eindigende, zoo bevelen wy uwe Koninglyke Hoogheid in de algenoegzame beschherminge des Allerhoogsten. Enz.

Kampen den 14 Augustus 1755.

Niettegenstaende deze aenhoudende Weigeringe van der Gezworenen Gemeente werd, echter, een tweede Reces van den gewonen Landdag uitgeschreven tegen den 8 van Herfstmaend dezes jaers. En dewyl de Heeren van den Magistraet oordeelden dat het verschil op de eene of de andere wyze behoorde afgedaen te worden, werden ze te rade de zaek ter Beslissinge van hare Koninglyke Hoogheid over te geven. Doch, eer men dit middel der Gemeente voorsloeg, werd dezelve, den 26 van Oegstmaend, by vernieuwinge der vorige Verzoeken, nogmaels, op het krachtigste, aengemaend om de zaek in nadere overweginge te willen nemen, en zich daeromtrent te vereenigen met het eenparig Advies der Heeren van den Magistraet. Doch der Gezworenen Gemeente antwoordde weder „ dat zy, alles nog nader „ hebbende overwogen en op alles naeuwkeurig gelet, bleef persisteren by hare „ voorheen genomen Resolutien"; waer tegens, echter, het Minder-Gedeelte derzelve, bestaende in acht Leden, te voren gemeld, een nader Protest, op den zelfden 26 van Oegstmaend, eigenhandig teekenden en aen den Magistraet het zelfde middel ter

be-

KAMPEN. besliſſinge van het Verſchil in bedenkinge gaven, namelyk, om het aen de Uitſpraek van de Vrouwe Gouvernante te laten verblyven. Dit Proteſt luidde dus:

De acht Leden van der Gezworenen Gemeente geven den Magiſtraet in bedenken om hare Kon. Hoogheid te verzoeken het Verſchil door hare Uitſpraek te beſliſſchen.

DE Ondergeteekende Leden van de Gezworen Gemeente van Campen, tot haer leedwezen moetende ondervinden dat het Meerdergedeelte van gemelde Gezworen Gemeente alnog blyft difficulteren om de hoogwyze ſchikking van hare Koninglyke Hoogheid, rakende de eventuele Tutele over zyne doorluchtigſte Hoogheid, den Heere Prinſe Erfſtadhouder, ingevalle hoogſtgemelde hare Koninglyke Hoogheid iets menſchelyks overkomen mogte, te accepteren, niet alleen; maer ook om zelfs eenige redenen op te geven, waerom zy meinen daer in, voor zoo verre zulks de Magiſtraetsbeſtellinge in deze Stad betreft, niet te kunnen condeſcenderen, onaengezien de ondergeteekenden van hunnen kant meermålen, in de reſpective Vergaderingen, de noodzaeklykheid daer van hebben aengedrongen, het poinct zelve, zoo veel mogelyk, opgeheldert, en, met vele argumenten, betoogt dat het welwezen van het doorluchtigſte Huis van Orangien, van de geheele Proventie en deze onze Stad vordert dat dit gewigtig ſtuk, dat nu genoegzaem door alle de Leden van de Provintie geagreëerd is, tot eene finale concluſie gebragt worde.

Hebben overzulks, en om dat hare Koninglyke Hoogheid, by Miſſive van den 4 Juny 1755, heeft gelieven te verklaren in die verwagtinge te zyn, dat het Meerdergedeelte van de Gezworen Gemeente zich zoude conformeren met het beter ſentiment van de Ondergeteekenden, vervat in hun Proteſt, aen de Heeren van den Magiſtraet overgegeven, en door hunne Wel Ed. Hoog Achtb. aen hare Koninglyke Hoogheid verzonden, by dezen aen hunne Wel Ed. Hoog Achtb. zeer eerbiedig willen in bedenken geven, of hunne Wel Ed. Hoog Achtb. niet zouden kunnen goedvinden, om aen

hare

hare Koninglyke Hoogheid, op eene wyze, zoo als hunne Wel Ed. Hoog Achtb. het convenabelst zullen oordeelen, voor te dragen en te verzoeken, dat, vermits reeds negen Leden van de Gezworen Gemeente de bewuste schikking hebben aengenomen, en zich geconformeert met het sentiment van hunne Wel Ed. Hoog Achtb., daeromtrent eenparig uitgebragt, hare Koninglyke Hoogheid, om eens een einde van deze zake te hebben, door hare hooge Auctoriteit gelieve tusschen beide te komen, en dit poinct, als een Verschil tussen de respective Leden van de Regeringe, door hare hoogwyze Decisie te termineren en te beslissen, conform het Reglement op de Regeringe van de Provincie, waer by de Definitie en Decisie van alzulke zaken en verschillen tussen de Leden van de Regeringe, die anders tot geene conclusie gebragt kunnen worden, aen den Heere Erfstadhouder, of nu hare Koninglyke Hoogheid, zyn gesteld geworden. Kampen den 26 Aug. 1755.

KAMPEN.

De acht Leden van der Gezworenen Gemeente geven den Magistraet inbedenken om hare Kon. Hoogheid te verzoeken het Verschil door hare Uitspraek te beslisschen.

Hendrik Backer.
M. Valencyn.
Gerhard Vriese.
Francois van Ingen. *J. Lemker v. Breda.*
R. Veen.
Altetus Coops.
J. J. A. v. Ongeren.

Twee dagen daerna deeden de Heeren van den Magistraet der Gezworenen Gemeente wederom te zamen roepen, en, na haer nogmaels verzogt te hebben om dit stuk in nadere overweginge te nemen, zeiden hunne Wel Ed. Hoog Achtb. „ te zyn in die ver„ wagtinge, dat zy zich, eindelyk, eens met „ hunne Wel Ed. Hoog. Achtb. daeromtrent „ zouden gelieven te conformeren, of, by „ onverhoopte ontstentenisse van dien, alle„ gueren de redenen van haer persistit, om „ dezelven te kunnen brengen onder het oog

„ van

KAMPEN. „ van hare Koninglyke Hoogheid, vermits „ hunne Wel Ed. Hoog Achtb. zich indispen- „ sabel verpligt vonden, om eens een einde „ van zaken te hebben, by verdere Weige- „ ringe van het Consent der Gezworenen „ Gemeente, dit stuk, als een Verschil tus- „ schen Leden van Regeringe, te moeten „ stellen aen de hoogwyze Decisie van hare „ Koninglyke Hoogheid, conform het Re- „ glement op de Regeringe dezer Provintie." Der Gezworenen Gemeente verklaerde hierop, omtrent het eerste Lid van de voorstellinge, „ dat zy persisteerde als voren, en ook „ wel konde blyven berusten by de redenen, „ geallegueerd in de Resolutie van den 12 „ April, laetstleden." En voor het overige antwoordde zy „ niet te kunnen vermoeden „ of vertrouwen dat men iets zoude willen „ of kunnen ondernemen, of in 't werk „ stellen, dat eenigzins zoude aenloopen te- „ gens, of dat tot eene infractie of verkor- „ tinge van de aloude Constitutie van deze „ Stads Regeringe en het gene daeromtrent, „ zonder eenige haesitatie, altoos is geob- „ serveerd geworden, zoude kunnen strek- „ ken; in zoo een geval daer tegens op „ het allerkrachtigste protesterende." Van deze Verklaring der Gezworenen Gemeente werd, door den Magistraet, by eenen Brief, gedagteekend den 30 van de meergemelde Oegstmaend, kennisse gegeven aen wylen hare Koninglyke Hoogheid, en hoogst dezelve te gelyk verzogt om dit stuk, als een Verschil tusschen Leden van Regeringe, overeenkomstig het Reglement op de Regeringe van Overyssel, ten einde te brengen en te

be-

beslissen. Die Brief was van den volgenden inhoud: KAMPEN.

DOORLUCHTIGSTE KONINGLYKE PRINSES EN VROUW.

De Heeren van den Magistraet verzoeken de Vrouwe Gouvernante om het Verschil, door hare Uitspraek, te beslisschen.

TErwyl op het aenstaende tweede Reces van den ordinaris Landdag, het welk op den 28 September, eerstkomenden, binnen Zwol staet gehouden te worden, wederom zoude worden voorgebragt de zoo zeer importante zaek van de eventuele Tutele over uwe Koninglyke Hoogheids Furstelyke Kinderen, ingevalle aen uwe Koninglyke Hoogheid, gedurende de Minderjarigheid van hoogstderzelver Kinderen, onverhopenlyk, iets menschelyks mogte overkomen, het geen God de Heere genadiglyk verhoede, zoo hebben wy, op den 26 dezer, de Gezworen Gemeente wel wederom geconvoceert gehad, en met allen ernst en yver, die de importantie van de zake vereischt, op het meest krachtigste verzogt van zich als toen met ons, voor zoo verre deze Stad betreft, daeromtrent te willen conformeren, ten einde wy, eindelyk, eens in staet mogten worden gesteld om, met de overige Leden van Ridderschap en Steden, deze zo zeer gewigtige zaek, naer de hooge intentie van uwe Koninglyke Hoogheid, tot consistentie te kunnen brengen, en daer over eene Staets-Resolutie nemen; edoch hebben, tot ons leedwezen, moeten ondervinden dat dezelve al wederom heeft kunnen goedvinden by haer voorheen daeromtrent genomen Resolutien te persisteren, zonder eenige de minste alleguatie van redenen tot adstructie van dezelve. En offschoon wy wel considereerden dat alle onze zoo dikwerf gereïtereerde pogingen en geadhibeerde devoiren daeromtrent by onze Gezworen Gemeente tot nog toe van geen vrucht waren geweest, zoo hebben wy, nochtans, om allezins te toonen hoe zeer wy deze zoo zeer gewigtige en heilzame zaek naer behooren ter harte namen, en tot onze volkomen decharge, op den 28 Augustus, daer aen volgenden, de Gezworen Gemeente al

nog

KAMPEN. nog wel wederom daer over geconvoceert gehad, en op de meest krachtigste en nadrukkelykste wyze voorgestelt, dat zich, eindelyk, eens met ons en de overige Leden van Ridderschap en Steden, naer de hooge intentie van uwe Koninglyke Hoogheid, mogte conformeren, of, by onverhoopte onstentenisse van dien, allegueren redenen van haer persistit, om die te kunnen brengen onder het oog en ter kennisse van uwe Koninglyke Hoogheid, alzoo wy, om eens een einde van zaken te hebben, ons niet zouden kunnen dispenseren om dit stuk, als een verschil tusschen Leden van de Regeringe te stellen aen de hoogwyze Decisie van uwe Koninglyke Hoogheid, conform het Reglement op de Regeringe van deze Provintie. Edoch hebben, tot onze uiterste smerte, al wederom moeten ontwaer worden dat deze onze nadere instantie van geen beter succes of gevolg is geweest, als alle onze daeromtrent voorheen gedane; hebbende daer op tot antwoord bekomen, zoo als hier woordelyk volgt: *De Gezworen Gemeente, in alles de zaek meer en meer overwegende, blyft persisteren by hare voorgenomen Resolutien; maer kunnen tevens ook wel blyven berusten by hare afgegeven redenen, geallegueerd en vervat by hare Resolutie van den* 12 *April, laetstleden, waer na toe men zich refereert. Voor het overige kunnen zy Leden niet vermoeden of vertrouwen, dat men iets zal willen of kunnen ondernemen, of in het werkstellen, dat eenigzins zoude aenloopen, of dat tot infractie of verkortinge van de aloude Constitutie van deze Stads Regeringe, en het geen verder daeromtrent, zonder eenige hæsitatie, altoos is geobserveerd geworden, zoude kunnen strekken; in zoo een val daer tegens op het krachtigste protesterende.* Uit welk antwoord, als mede uit alle onze vorige onderhandelingen, die wy daeromtrent met onze Gezworen Gemeente hebben gehouden, waer van wy by onze Missiven, *in datis* den 26 April, den 14 Juny en 14 Augustus dezes jaers, aen uwe Koninglyke Hoogheid respectueuse communicatie hebben gegeven, en waer toe wy ons, met derzelver hooge permissie, zyn refererende, uwe Koninglyke Hoogheid dan wel zal gelieven te vernemen niet alleen dat

De Heeren van den Magistraet verzoeken de Vrouwe Gouvernante om het Verschil, door hare Uitspraek, te beslisschen

alle

alle onze poogingen en geadhibeerde devoiren daeromtrent, tot ons smertelyk leedwezen, vergeefs en ten eenemael vruchteloos zyn geweest; maer ook dat wy niet in staet zyn, door verdere te doene instantien, by de Gezworen Gemeente hieromtrent eenige verandering van sentimenten te kunnen effectueren. Invoegen wy, om eens een einde van zaken te erlangen, ons indispensabel verpligt vinden, te meer, om dat acht Leden van de Gezworen Gemeente zich met ons eenparig daeromtrent uitgebragt Advies hebben geconformeert, om dit stuk, als een Verschil tusschen Leden van de Regeringe, conform het Reglement op de Regeringe van deze Provintie van Overyssel, op het eerbiedigste, te moeten leggen in den schoot van uwe Koninglyke Hoogheid, met nedrig verzoek, dat het uwe Koninglyke Hoogheid moge behagen, in hare hooge qualiteit, het zelve te termineren en te beslissen, zoo als uwe Koninglyke Hoogheid, ten beste van deze Provintie in het gemeen, en van onze Stad in het byzonder, zal oordeelen te behooren; waer aen wy ons zeer eerbiedig zullen gedragen.

KAMPEN. *De Heeren van den Magistraet verzoeken de Vrouwe Gouvernante om het Verschil, door hare Uitspraek, te beslissen.*

Waer mede wy dezen eindigende, zoo bidden wy, voor het overige, God Almagtig uwe Koninglyke Hoogheid te willen houden in zyne algenoegzame protectie, en met zyne dierbaerste zegeningen overstorten.

DOORLUCHTIGSTE EN KONINGLYKE PRINSES EN VROUW.

Uwe Koninglyke Hoogheids zeer dienstwillige Vrunden en ootmoedige Dienaren,

BURGEMEESTEREN, SCHEPENEN EN RADEN DER STAD KAMPEN.

Kampen den 30 *Augustus* 1755.

Ter Ordonnantie
H. E. HUBERT.
Secret.

Het behaegde hare Koninglyke Hoogheid de Beslissing van het Verschil op zich te nemen, begerende hoogst dezelve dat aen haer, bin-

KAMPEN. nen den tyd van zes weken, zouden overgezonden worden de Redenen, die, tot ſtavinge der wederzydſche gevoelens, zouden vermeend worden te kunnen dienen; gelyk uit het volgende antwoord van hare Koninglyke Hoogheid, gedagteekend den 3 van Herfſtmaend, blykt.

Edele, Erentfeſte, Wyze, Voorzienige, Diſcrete, Byzondere goede Vrienden.

Hare Koninglyke Hoogheid neemt de Beſliſſing van het Verſchil op zich.

WY hebben op zyn tyd ontfangen UE. Miſſive, van den 14 Auguſtus, houdende dat de Heeren Gedeputeerde Staten der Provintie van Overyſſel UE. hadden gecommuniceert dat de Magiſtraet der Stad Zwolle hen, by Miſſive van den 5 Juny dezes jaers, kenniſſe gegeven hadde dat zy gereed waren om, zoo veel hunne Stad betreft, met de overige Leden van Ridderſchap en Steden, te delibereren en te concluderen over de Conſideratien, door ons op hunner Ed. Mog. verzoek geſuppediteerd, nopens de eventuele Tutele van onze Kinderen.

Dat de Gedeputeerden der Stad Deventer, op de laetſtgehouden Vergaderinge van Ridderſchap en Steden, hadden verklaert daer toe mede gereed te zyn.

Dat aen de gereedheid der Heeren van de Ridderſchap niet twyfelden, en UE. daerom verzogten voornoemde onze Conſideratien, hoe eer zoo beter, in nadere deliberatie te nemen, en UE., ten dien opzichte, met de overige Leden van Ridderſchap en Steden te conformeren.

Dat UE., op dat verzoek, de Gezworene Gemeente der Stad Kampen wederom, den 12 dezer maend Auguſtus, hadden doen convoceren, en getracht dezelve tot het geven van haer Conſent over te halen; doch zonder ſucces, hebbende de Gezworene Gemeente al wederom, eenvoudig, verklaert

by

by hare voorheen genomen Resolutie te blyven persisteren. KAMPEN.

Weshalven UE. aen onze directie overlieten om zoodanige verdere middelen in het werk te stellen, als wy omtrent deze importante zaek zouden vermeinen te behooren.

Hare Koninglyke Hoogheid neemt de Beslissing van het Verschil op zich.

Ons is, vervolgens, mede toegekomen UE. Missive van den 30 Augustus, ons kennisse gevende van de nieuwe poogingen, door UE. gedaen in eene Convocatie der Gezworen Gemeente, op den 26 der zelfde maend; doch alles vruchteloos, zynde door dezelven by hare voorheen genomen Resolutien nogmaels geperfisteerd, zonder eenige de minste alleguatie van redenen, tot adstructie van dien.

Dat UE, nochtans, deze zoo gewigtige en heilzame zaek, naer behooren, ter harte nemende, en begerende zulks allezins te betoonen, op den 28, daer aen volgenden, de Gezworen Gemeente als nog wederom daer over hadden geconvoceert, en haer de meest kragtigste en nadrukkelykste motiven, ter zake dienende, voorgesteld; doch dat dezelve, niet alleen by hare Resolutie was blyven persisteren, maer geene redenen daer van hadde gelieven te allegueren; en dat UE., voorgedragen hebbende, dat, by ontstenteniffe van dien, UE., om eens een einde van zaken te hebben, zich niet zouden kunnen dispenseren om dit stuk, als een Verschil tusschen Leden van de Regeringe, aen onze Decisie te stellen, conform het Reglement op de Regeringe der Provintie, daer op woordelyk tot antwoord gegeven was; *de Gezwore Gemeente, in alles de zaek meer en meer overwegende, blyft persisteren by hare voorgenomen Resolutien, maer kunnen tevens ook wel blyven berusten by hare afgegevene redenen, geallegueerd en vervat by hare Resolutie van den 12 April, laetstleden, waer na toe men zich refereert; voor het overige kunnen zy Leden niet vermoeden, of vertrouwen, dat men iet zal willen of kunnen ondernemen, of in het werk stellen, dat eenigzins zoude aenloopen, of dat tot infractie, of verkortinge, van de aloude constitutie van deze*

 Stads

KAMPEN.

Hare Koninglyke Hoogheid neemt de Beslissing van het Verschil op zich.

Stads Regeringe, en het gene verder daeromtrent, zonder eenige hæsitatie, altoos is geobserveerd geworden, zoude kunnen strekken; in zoo een geval daer tegens op het kragtigste protesterende.

Dat UE. uit dit antwoord, en uit alle de vorige onderhandelingen, met de Gezwore Gemeente van UE. Stad gehouden, en ons van tyd tot tyd gecommuniceerd, verneemt dat UE. niet in staet zyt, door verdere te doene instantien by de Gezwore Gemeente, hieromtrent eenige veranderinge van sentimenten te kunnen effectueren; in voegen UE., om eens een einde van zaken te erlangen, zich indispensabel verpligt vinden, te meer, om dat acht Leden van de Gezwore Gemeente zich met UE. eenparig daeromtrent uitgebragt Advies hebben geconformeert, om dit stuk, als een Verschil tusschen Leden van de Regeringe, conform het Reglement op de Regeringe der Provintie van Overyssel, in onzen schoot te moeten leggen, met verzoek dat wy, in onze hooge qualiteit, het zelve termineren en beslissen, zoo als wy, ten beste van de Provintie van Overyssel in het gemeen, en van UE. Stad in het byzonder, zullen oordeelen te behooren; waer aen UE. zich zullen gedragen.

Wy kunnen UE. niet verbergen, dat het gedrag, door de Gezwore Gemeente van UE. Stad in dezen gehouden, ons met bevreemdinge is voorgekomen, en dat het gantsch niet met de goede ordre, die in alle welgestelde Regeringen behoort plaets te hebben, overeenkomt, dat een Lid van eene Stad; of Provintie, hardnekkig blyft weigeren zich met het gevoelen van zyne Medeleden te conformeren, zonder eenige wettige redenen van zyne weigeringe te kunnen of te willen allegueren.

Wy zouden te kort doen aen het gene wy aen ons zelve, aen het Bondgenootschap, aen de Provintie van Overyssel, en aen UE. Stad zelf, verschuldigd zyn, ingevalle wy dit Verschil tusschen UE. en het Meerdergedeelte der Gezwore Gemeente van UE. Stad onbeslist lieten, en aldus gelegenheid gaven dat het meergemelde poinct van de

Tu-

Tutele, ingevalle het God mogte behagen ons, gedurende de Minderjarigheid onzer Kinderen, iets menschelyks te doen overkomen, reeds door vyf Provintien formeel vastgesteld, en waer in de zesde eerstdaegs staet te voorzien, in de Provintie van Overyssel alleen, tot merkelyke krenkinge van het Stadhouderlyk gezag, en tot groot nadeel van die Provintie zelve, ongereguleerd bleef.

KAMPEN. *Hare Koninglyke Hoogheid neemt de Beslissing van het Verschil op zich.*

En, alzoo by het Reglement, waer naer de Regering in de Provintie van Overyssel moet worden belegd, zeer voorzichtig een middel bepaeld is, om de Verschillen en Discrepantien, tusschen de Leden van dezelve ontstaende, byaldien die, naer haren aert en natuur, volgens de Ordre, in de Regeringe geobserveerd, tot geene conclusie kunnen worden gebragt, te termineren en af te doen, door de Definitie en Decisie van dezelve, van wat natuur ze ook mogen zyn, geene uitgezonderd, aen den Heere Erfstadhouder te defereren, met uitdrukkelyke bepalinge, dat alle de Leden zullen moeten nakomen en volbrengen het gene by den Heere Erfstadhouder in der tyd gedefinieerd en uitgesproken zal worden, zonder eenige oppositie of contradictie van iemand.

En dewyl UE., by derzelver voorschreven Missive van den 30 Augustus, jongstleden, onze Decisie tusschen UE., mitsgaders acht Leden der Gezwore Gemeente van UE. Stad, ter eenre, en het Meerdergetal van die Gezwore Gemeente, ter andere zyde, requireren,

Zoo hebben wy niet willen afzyn UE., by dezen, kennisse te geeven, dat wy geresolveert hebben die Decisie op ons te nemen, en het voorschreve Geschil te definieren en af te doen.

Wy requireren UE. van deze onze Resolutie, ten spoedigsten, de Gezwore Gemeente van UE. Stad kennisse te geven, en wy zullen onfeilbaer te gemoet zien, dat, en UE., en het dissentierende Meerdergedeelte van de Gezwore Gemeente van UE. Stad, aen ons, binnen den tyd van zes weken, zullen laten toekomen de redenen, die

KAMPEN. tot ſtavinge der wederzydſche ſuſtenuen zullen vermeenen te kunnen dienen; op dat wy, zulks gezien hebbende, in dit Verſchil decideren mogen, zoo en als wy tot dienſt van het Gemeenebeſt, van de Provintie van Overyſſel, en van UE. Stad, in goede juſtitie, zullen vermeenen te behooren.

Wy zullen ons hierop vaſtelyk verlaten, en bevelen UE. in Godes heilige protectie. Enz.

Soeſtdyk den 3 September 1755.

Van dezen Brief, en de daer by gemelde begeerte, werd, den 6 van de zelfde Herfſtmaend, de noodige kennis gegeven aen der Gezworenen Gemeente, welke, by haer antwoord „ dit poinct van deliberatie, als haer „ ten uiterſten ſurprenant voorkomende, voor „ als nog in Advies hield." Terwyl nu der Gezworenen Gemeente zich bezig hield met over dit point onderling raed te plegen, was reeds de dag genaderd, tot het hervatten van den Landdag, op den 8 van Herfſtmaend vaſtgeſteld, en welke nadere Landdag, byzonderlyk, daertoe was aengelegd, om de Verklaring van de Leden dezer Provintie op het onderwerp van eene eventuele Tutele te zamen te kunnen uitbrengen, waeromtrent de beide andere Hoofdſteden, gelyk wy reeds gezegt hebben, zich verklaert hadden gereed te zyn. De Leden van de hooge Provintiale Regeringe kwamen dan, op den gemelden 8 van Herfſtmaend, te Zwol, alwaer in dat jaer de Vergadering der Staten gehouden werd, te zamen, en daer was het dat de Heeren van de Ridderſchap hunne raedſlagen over dit zoo gewigtig onderwerp ten einde bragten. (*) De zaek, vervolgens, op den

11 van

(*) Zie ons X Deel [1756], bladz. 478.

11 van de zelfde Herfstmaend, ter deliberatie KAMPEN.
van Ridderschap en Steden gebragt zynde,
gaven de Heeren van de Ridderschap hun besluit over, 't welk zy den vorigen dag genomen hadden, om het overgezonden Plan van Tutele, met verscheide daer in gemaekte modificatien, goed te keuren en vast te stellen. De Heeren Gedeputeerden van Deventer en Zwol verklaerden, insgelyks, in het zelve te bewilligen; maer die van Kampen gaven te kennen daerop nog niet gereed te zyn, waerom de Vergadering vruchteloos moest scheiden: alleenlyk werden de Heeren van Kampen verzogt zich met de overige Leden te willen vereenigen, en derzelver Goedkeuring daer op aen de Heeren gewone Gedeputeerden in te zenden, hoe eerder, hoe beter, of immers op de aenstaende 's Lands Klaringe. Hier op liet men de zaek berusten tot den daer aen volgenden 2 van Wynmaend, wanneer de Heeren van den Magistraet der Gezworenen Gemeente weder deed byeenvergaderen, en haer zeide „ de reden van „ deze Convocatie te zyn, om haer gelegenheid te geven van de gerequireerde redenen, die zy zouden mogen vermeenen te „ hebben tot stavinge van hare sustenue, omtrent de bewuste zaek van de eventuele „ Tutele, als nu aen de Heeren van den Magistraet te kunnen overgeven, ten einde die „ tevens met de redenen, welken hunne Wel „ Ed. Hoog Achtb., tot stavinge van hunne „ sustenue, hadden, tydiglyk, ingevolge de „ hooge requisitie van hare Koninglyke „ Hoogheid, aen hoogst dezelve overgezonden mogten worden, en zulks alles ten fine,

 „ als

KAMPEN. „ als by hooggemelde Missive van hare Ko-
„ ninglyke Hoogheid, van den 3 September,
„ laetstleden, was vermeld." Op dit Verzoek verklaerde der Gezworenen Gemeente, of de difficulterende Leden van dezelve, makende drie vierdeparten uit van 't geheel, en dus de groote Meerderheid,
„ dat zy, dat Poinct van Deliberatie in
„ nader overweginge genomen hebbende,
„ met de uiterste verwonderinge bevond
„ hoe men de vrye en verre van eenig
„ bedwang zynde Deliberatien van Raed
„ en Meente wilde aenmerken en debiteren
„ als Poincten van Verschil en Discrepantie,
„ en als nu zogt op te dringen, als ware der
„ Gezworenen Gemeente verpligt om over
„ de op aen haer voorgedragen Poincten van
„ Deliberatie wettige en welgenomen Reso-
„ lutien in eene Discussie te moeten treden,
„ of dat daer over eenige Decisie zou kun-
„ nen plaets vinden." Dat zy, derhalven,
„ zich daer op, zonder eenige hæsitatie, wel
„ wilde verklaren, gelyk zy verklaerde mits-
„ dien, dat zy nimmer of nooit, onder wat
„ prætext men zulks ook komt te require-
„ ren, over hare Stads Wetten, Rechten en
„ Privilegien, zonderling over hare Keuren,
„ en wel generaellyk eens wettige op de
„ aen haer voorgedragen Poincten van De-
„ liberatie wel genomen Resolutien, met ie-
„ mand, wie het ook mogt zyn, in eenige
„ Discussie zich denken te begeven, of daer
„ over eenige de allerminste Judicature,
„ veelmin Decisie, toe te laten, noch zich
„ daer aen te onderwerpen." Neen, maer, integendeel, „ dat zy Leden niet anders

„ voor-

„ voornemens zyn, dan zich in alles, ftip- KAMPEN.
„ telyk, zoo nu, als in alle voorkomende
„ gelegenheden, te zullen houden en gedra-
„ gen naer en aen de oude Conftitutie van
„ Regeringe, Wetten, Rechten en nooit in
„ twyfel getrokken Privilegien van deze Stad."
Van al het onlangs voorgevallene en van deze breede en fterke Verklaring van der Gezworenen Gemeente gaven de Heeren van den Magiftraet wederom kenniffe aen hare Koninglyke Hoogheid, zich te gelyk verpligt oordeelende van, daer nevens, aen hoogftdezelve te laten toekomen de redenen, die hunne Wel Ed. Hoog Achtb. bewogen hadden om hunne Magiftraets-Toeftemming te geven tot de volkomen Goedkeuring van het Plan, door hare Koninglyke Hoogheid toegezonden. Het een en ander gefchiedde by den volgenden Brief, gedagteekend den 11 van die Wynmaend.

DOORLUCHTIGSTE KONINGLYKE PRINSES EN VROUW!

De Magiftraet legt aen den dag welke redenen hunne Wel Ed. Hoog Achtb. bewogen hebben om in 't Plan te bewilligen enz.

VAn uwe Koninglyke Hoogheids nadere en altoos zeer geëerde Miffive, van den 3 September, jongftleden, by ons ontvangen den 5, daer aen volgenden, hebben wy niet nagelaten, aenftonds, den volgenden dag, de vereifchte Communicatie te geven aen onze Gezworene Gemeente, ten einde die daer door in ftaet te ftellen om aen het hooge requifit van uwe Koninglyke Hoogheid tydig te kunnen voldoen; en die Gemeente heeft ons daer op tot antwoord *in fcriptis* doen overgeven, zoo als woordelyk volgt: *De Gezworene Gemeente houd dit Poinct van Deliberatie, als haer ten uiterften furprenant voorkomende, voor als nog in advies.*

KAMPEN. Wy hebben daer op, met eene nadere Convocatie van de Gezworene Gemeente, gesuperfedeert tot den 2 van deze loopende maend, wanneer wy gemeint hebben dezelve wederom te moeten doen vergaderen, om aen haer gelegenheid te geven om, in tyds, naer het hooge præscript van uwe Koninglyke Hoogheid, aen ons te kunnen overgeven de redenen, welken zy zouden mogen vermeinen te hebben tot stavinge van hunne sustenue, waerom zy, namelyk, niet kunnen goedvinden met ons te consenteren in het bewuste Plan, omtrent het stuk van de Bestellinge der Regeringe in deze Stad, in conformité van de hooge intentie van uwe Koninglyke Hoogheid, in het onverhoopte geval, het welk de goede God genadiglyk verhoede, dat aen uwe Koninglyke Hoogheid, gedurende de Minderjarigheid van den Heere Prinse Erfstadhouder, of Vrouwe Prinsesse Erfstadhouderesse, iets menschelyks mogte overkomen; ten einde wy die redenen, tevens met de redenen, die wy vermeinen te hebben tot stavinge van onze sustenue, en van ons gedragen Consent, daeromtrent, in tyds, en voor de exspiratie van den gepræfigeerden termyn van zes weken, aen uwe Koninglyke Hoogheid zouden kunnen laten toekomen; en zulks alles, op dat uwe Koninglyke Hoogheid, die by hoogstgemelde hare Missive, van den 3 September, laetstleden, op ons verzoek, wel goedgunstiglyk heeft gelieven te verklaren de Decisie daer over op haer te nemen, dit Verschil zoude mogen decideren, zoo en als hoogst dezelve, naer de Ordre en 't Reglement van de Regeringe, tot dienst van het Gemeenebest, van deze Provintie van Overyssel, en van onze Stad, in goede justitie, zal vermeinen te behooren.

De Magistraet legt aen den dag welke redenen hunne Wel Ed. Hoog Achtb. bewogen hebben om in 't Plan te bewilligen enz.

De Gezworene Gemeente heeft daer op aen ons nader laten toekomen derzelver schriftelyk antwoord, zoo en als het zelve, al mede van woord tot woord, volgt:

De Gezworene Gemeente dit Poinct van Deliberatie, aen haer, op den 6 September, jongstleden, als nu weder voorgedragen, nader in overweging hebbende

hende genomen, bevind', met de uiterste verwondering, hoe men de vrye en verre van eenig bedwang zynde Deliberatien van Raed en Gemeente wil aenmerken en debiteren als Poincten van Verschil en Discrepantie, en als nu zoekt op te dringen als ware de Gezworene Gemeente verpligt om over op de aen haer voorgedragen Poincten van Deliberatie wettige en wel genomen Resolutien in eenige Discussie te moeten treden, of dat daer over eenige Decisie zoude kunnen plaets vinden; zoo willen zy Leden van de Gezworene Gemeente zich daer op, zonder eenige hæsitatie, wel verklaren en te kennen geven, gelyk zy verklaren mits deze, dat zy nimmer of nooit, onder wat prætext men zulks ook komt te requireren, over de Stads Wetten, Rechten en Privilegien, zonderling over hare Keuren, en wel, generaellyk, over de eens wettige op de aen haer voorgedragen Poincten van Deliberatie welgenomen Resolutien, met iemand, wie het ook zyn mag, in eenige Discussie gedenken te begeven, of daer over eenige de allerminste Judicature, veelmin Decisie, toe te laten, noch zich daer aen te onderwerpen; nemaer, integendeel, dat zy Leden van de Gezworene Gemeente niet anders voornemens zyn, dan zich in alles stiptelyk, zoo nu, als in alle voorkomende gelegenheden, te zullen houden en gedragen naer en aen de oude Constitutie van Regeringe, Wetten, Rechten en nooit in twyfel getrokken Privilegien van deze Stad.

KAMPEN.

De Magistraet legt aen den dag welke redenen hunne Wel Ed. Hoog Achtb. bewogen hebben om in 't Plan te bewilligen enz.

Offchoon dan nu de Gezworen Gemeente, by voorschreve hun antwoord, dit Poinct wel niet wil geconsidereert hebben als een Poinct van Verschil en Discrepantie; en dan nog wel heeft kunnen goedvinden, zonder eenige hæsitatie, te verklaren dat niet gedenken zich met iemand, wie het ook zyn moge, en onder wat prætext men zulks ook komt te requireren, daer over in eenige Discussie te begeven, noch daer over eenige de allerminste Judicature, veelmin Decisie, toe te laten, noch zich daer aen te onderwerpen; willende zich, zoo nu, als in alle voorkomende gelegenheden, in alles, stiptelyk, houden aen en gedragen naer de

oude

KAMPEN. oude Conſtitutie van Regeringe, Wetten, Rechten en nooit in twyfel getrokken Privilegien van deze Stad; zoo hebben wy, echter, van onze zyde, ons niet mogen dispenſſeren aen uwe Koninglyke Hoogheid nader te laten toekomen de gerequireerde redenen, die ons gepermoveert hebben om ons Magiſtraets-Conſent te geven tot de volkomen Agreatie van de hoogwyze Conſideratien, door uwe Koninglyke Hoogheid aen de Staten van deze Provintie geſuppediteerd, over het Stuk van de eventuele Tutele, met den aenkleve van dien, over de Furſtelyke Kinderen van uwe Koninglyke Hoogheid, indien aen uwe Koninglyke Hoogheid, gedurende derzelver Minderjarigheid, iets menſchelyks mogte overkomen; het welk wy nogmaels vuriglyk bidden dat de goedertierene God genadelyk verhoede.

De Magiſtraet legt aen den dag welke redenen hunne Wel Ed. Hoog Achtb. bewogen hebben om in 't Plan te bewilligen enz.

En die redenen zyn dan, kortelyk, deze: En wel, in de eerſte plaetſe, in 't generael, met relatie tot het Gemeenebeſt en van deze Provintie, zoo en als wy reeds, by onze Miſſive van den 26 April dezes jaers, aen uwe Koninglyke Hoogheid hebben geavanceert, dat wy de hooggemelde Conſideratien van uwe Koninglyke Hoogheid in alles voldoende hebben bevonden aen het ſalutaire oogmerk van uwe Koninglyke Hoogheid, overeenkomende met het ware belang van den Staet der Vereenigde Nederlanden in 't generael, en van de Provintie van Overyſſel in het byzonder.

Voorders, in de tweede plaetſe, ſpeciaellyk met betrekkinge tot deze Stad, ten reguarde van het Poinct van de Beſtellinge der Regeringe aldaer, welk Poinct alleen onze Gezworene Gemeente mede is concernerende, dat wy dat Poinct aenmerken als ten hoogſten nuttig en dienſtig, zoo tot maintien van de Erfſtadhouderlyke Auctoriteit, door de geruſtheid en vaſtſtellinge der Regeringe, en, vervolgens, tot welvaren van het Gemeen, welkers heil toch altoos de hoogſte wet behoort te zyn; als ook tot voorkominge en weringe van alle verkeerde intrigues, commotien, diſſenſien, factien en partyſchappen, die anderzins zouden te duchten zyn,

en

en die toch nooit anders, dan gevaerlyk en van zeer droevige en ruineuse gevolgen, kunnen wezen.

KAMPEN.

De Magistraet legt aen den dag welke redenen hunne Wel Ed. Hoog Achtb. bewogen hebben om in 't Plan te bewilligen enz.

En, eindelyk, ten derden, om dat wy de meer hooggemelde Consideratien van uwe Koninglyke Hoogheid allezins, en in allen deele, æquitabel vindende, dan ook, voor zoo verre ons betreft, ons verpligt geoordeelt hebben ons ook in dezen te schikken naer de hooge intentie en het welbehagen van uwe Koninglyke Hoogheid, naer welk welbehagen wy ons altoos, gaerne en met eerbied, zullen gedragen, vermits wy toch van uwe Koninglyke Hoogheids wettige en verstandige regeringe niets verwagten, dan dat behoorlyk en recht is.

En hier mede dan onze sustenue voor genoegzaem gestaefd, en ons gedragen Consent ten vollen gejustificeerd houdende, en in vertrouwen dat wy daer mede, van onze zyde, voldaen hebben aen het hooge requisit van uwe Koninglyke Hoogheid, van ons gevorderd by meer hooggemelde Missive, van den 3 September, jongstleden, zoo zullen wy, dezen eindigende, uwe Koninglyke Hoogheid, voor 't overige, bevelen in de dierbare en algenoegzame protectie des Allerhoogsten. Enz.

Kampen den 11 October 1755.

Hare Koninglyke Hoogheid, door de Heeren van den Magistraet, aengaende de Verklaringe van der Gezworenen Gemeente wederom onderricht zynde, en tevens de redenen van hunne Ed. Hoog Achtb. voor de goedkeuringe van de reeds meergemelde Bedenkingen ontvangen hebbende, geliefde het hoogstdezelve, by den volgenden Brief, gedagteekend den 18 van de zelfde Wynmaend, bekend te maken dat zy aen den Magistraet en der Gezworenen Gemeente hare Decisie zou laten toekomen.

Edel

KAMPEN.

Edele, Erentfeste, Wyze, Voorzienige, Discrete, byzondere goede Vrienden!

De Vrouw Gouvernante bericht den Magistraet dat zy den zelven hare Decisie zal laten toekomen.

WY hebben, ter behoorlyker tyd, ontvangen UE. Missive van den 11 dezer maend, waer by UE., om te voldoen aen onze requisitie van den 3 September, jongstleden, ons hebben laten toekomen de redenen, die UE. gepermoveert hebben te consenteren tot de Agreatie van de Consideratien, door ons, nopens het stuk der eventuele Tutele onzer Kinderen, aen de Heeren Staten van de Provintie van Overyssel, op hunner Ed. Mog. verzoek, gesuppediteerd.

UE. hebben ons, verder, gecommuniceert dat de Gezworen Gemeente van UE. Stad, op den 6 September geconvoceerd zynde, aen dezelve openinge van onze Requisitie is gedaen, bestaende hier in, dat het dissentierende Meerdergedeelte derzelve aen ons, binnen den tyd van zes weken, zoude laten toekomen de redenen, welken, tot stavinge van hare sustenue, zoude vermeinen te kunnen dienen; op dat wy, die redenen gezien hebbende, in dit Verschil zouden mogen decideren, zoo als wy, ten dienste van het Gemeenebest, van de Provintie van Overyssel, en van UE. Stad, in goede justitie, vermeinen zouden te behooren.

Dat de Gezworen Gemeente het zelve Poinct van Deliberatie, als haer ten uitersten surprenant voorkomende, als toen in advies gehouden heeft; doch dat dezelve, op den 2 dezer maend wederom geconvoceerd zynde, haer antwoord aen UE. schriftelyk heeft overgegeven, zoo en als het zelve, van woord tot woord, in UE. Missive, is geinsereerd, en, in substantie, behelst, dat zy met niemand, ooit of ooit, over de Resolutien, by haer, nopens de aen haer voorgedragen Poincten van Deliberatie eens genomen, in Discussie gedenkt te treden, of daer over eenige de allerminste Judicature, veelmin Decisie, toe te laten.

Wy zullen ons omtrent deze hare stellingen niet uit-

uitlaten; doch kunnen, echter, niet onaengemerkt voorbygaen, dat wy uit het gedrag van het dissentierende Meerdergedeelte der Gezworene Gemeente van UE. Stad moeten opmaken, dat dezelve voor onze zorge, moeite en yver, ten beste van den Staet, en voor onze poogingen, om zelfs, na ons overlyden, de zoo nuttige en noodige Eenigheid en Harmonie in de Regeringe te conserveren, geene de minste erkentenisse betoont, en gaerne zoude zien, ingevalle het in hare magt was, dat aen den tydelyken Heere Erfstadhouder, welken wy gedurende deszelfs Minderjarigheid representeren, één van zyne grootste Rechten en Prærogativen ontnomen wierde, hoe zeer aen hem, by het Reglement op de Regeringe van Overyssel, de eenigste wet, die ten dezen in aenmerkinge moet komen, met eenparigheid van alle de Leden der Provincie, opgedragen en gegeven.

KAMPEN. *De Vrouw Gouvernante bericht den Magistraet dat zy den zelven hare Decisie zal laten toekomen.*

Wy zyn verpligt en geneigd die Rechten en Prærogativen allezins, zoo veel in ons is, gedurende onze administratie, te maintineren en te handhaven.

Wy hebben, daerom, niet willen nalaten UE., by dezen, kennisse te geven dat wy UE., en de Gezworene Gemeente van UE. Stad, zullen laten toekomen onze Decisie over het Verschil, tusschen UE., mitsgaders acht Leden van de Gezworene Gemeente van UE. Stad, ter eenre, en het Meerdergedeelte van die Gezworene Gemeente, ter andere zyde, ontstaen over het Consent, van wegen UE. Stad in vorengemelde onze Consideratien te dragen; ten einde dus UE. Stad in staet gesteld worde om, met en nevens de andere Leden van de Provintie van Overyssel, welken allen hier toe in gereedheid zyn, op onze approbatie, te helpen concluderen het zoo noodige en nuttige werk der Tutele onzer Kinderen, ingevalle ons, gedurende derzelver Minderjarigheid, iets menschelyks mogte overkomen.

Een zaek, die de Bondgenoten voor het welzyn van de Republiek, het maintien van de Erfstadhouderlyke Auctoriteit, en de Conservatie van de

præ-

KAMPEN. Præeminentien, Prærogativen en Gerechtigheden, daer aen verknocht, zoo hoog noodig geoordeelt hebben, dat reeds vyf van de respective Provintien formele Staets-Resolutien daer op genomen hebben; gelyk de zesde, insgelyks, op het poinct staet te doen. Waer mede. Enz.

's Hage den 18 October 1755.

Hier van werd der Gezworenen Gemeente, den 22 van de zelfde Wynmaend, door de Heeren van den Magistraet onderricht, wanneer dezelve antwoordde „ dat men inhæreerde en persisteren bleef in alles by hare „ afgegeven Verklaring van den 2 dezer „ maend." Eindelyk zond de Vrouw Gouvernante hare hooge Decisie, die vervat was in een Brief van den 31 der meergemelde Wynmaend, welke dus luidde:

Edele, Erentfeste, Wyze, Voorzienige, Discrete, byzondere goede Vrienden!

Hare Kon. Hoogheid beslist het Verschil tusschen den Magistraet en het Meerderdeel van der Gezw. Gemeente.

BY onze laetste, van den 18 dezer, UE. geadverteert hebbende dat wy, om redenen, daer by breeder vermeld, UE, en de Gezworene Gemeente van UE. Stad, zouden laten toekomen onze Decisie over 't Verschil, tusschen UE., mitsgaders acht Leden van de Gezworene Gemeente van UE. Stad, ter eenre, en 't Meerdergedeelte van die Gezworene Gemeente, ter andere zyde, ontstaen, over 't Consent, van wegen UE. Stad te dragen, in onze Consideratien nopens de eventuele Tutele van onze Kinderen, ingeval ons, gedurende derzelver Minderjarigheid, iets menschelyks mogt overkomen, door ons aen de Heeren Staten van Overyssel, op hunner Ed. Mog. verzoek, gesuppediteerd; welke Decisie UE., by derzelver Missive van den 30 Augustus, jongstleden, van ons hadden gerequireert, en wy, by onze Missive van den 3 September, daer aen volgenden, in onze hooge

qua-

qualiteit, by 't Reglement op de Regeringe van de Provintie van Overyssel aen ons gedefereerd, op ons genomen hadden: zoo hebben wy, ten gevolge van dien, niet langer willen afzyn, by dezen, aen UE., en de Gezworene Gemeente van UE. Stad, kennisse te geven dat wy, naeuwkeurig en met alle attentie, die de merite van deze zaek vordert, geëxamineert hebbende de successive Missiven, door UE. aen ons geschreven, tot justificatie van UE. genomen Resolutie, waer by UE. zich met hooggemelde onze Consideratien geconformeert hebben; mitsgaders de Difficulteiten, door de Gezworene Gemeente van UE. Stad, van tyd tot tyd, gemaekt, om insgelyks in onze voorsz. Consideratien, voor zoo verre die UE. Stad betreffen, te consenteren; en de Redenen, welken dezelve daer toe hebben gepermoveert, voor zoo verre wy dezelven uit voorsz. UE. Missiven hebben kunnen vernemen, alzoo de Gezworene Gemeente niet heeft kunnen goedvinden dezelven aen ons te laten toekomen, niettegenstaende wy, by onze voorsz. Missive van den 3 September, haer daer toe [illegible] ernstig gesommeert hadden, dat Verschil, in onze hooge qualiteit, en ingevolge de faculteit en magt, aen ons by meergemelde Reglement op de Regeringe van de Provintie van Overyssel gedefereerd, definierende en deciderende, hebben verstaen dat het Meerendeel van de Gezworene Gemeente van UE. Stad, zonder eenige wettige redenen, heeft verweigert haer Consent, voor zoo verre UE. Stad betreft, mede te dragen in 't arresteren van een Reglement nopens de eventuele Tutele van onze Kinderen, in conformiteit van onze meergemelde overgezonden Consideratien, en dat wy, dienvolgens, UE. hebben gequalificeert en geauctoriseert, gelyk wy UE. qualificeren en auctoriseren by dezen, om, ingevolge het Consent, door UE. gedragen van wegen UE. Stad, met en nevens de andere Leden van de Provintie, zoodanigen Reglement te helpen formeren en op onze approbatie te arresteren.

KAMPEN.

Haer Kon. Hoogheid beslist het Verschil tusschen den Magistraet en het Meerderdeel van der Gez. Gemeente.

Wy vertrouwen dat deze zoo lang getraineerde

KAMPEN. zaek dus, eindelyk ten nutte van de Republiek in 't generael, en van de Provintie van Overyssel, en UE. Stad, in het byzonder, zyn volkomen beslag zal erlangen. En ons hier toe verlatende, bevelen wy, Enz.

's Gravenhage den 31 October 1755.

De Heeren van den Magistraet deelden deze Uitspraek van hare Koninglyke Hoogheid mede aen der Gezworenen Gemeente, met overgave van den Brief zelven. Welk antwoord dezelve daer op gegeven hebbe, blykt wederom uit den volgenden Brief der Heeren van den Magistraet aen hare Koninglyke Hoogheid, gedagteekend den 8 van Slagtmaend.

DOORLUCHTIGSTE KONINGLYKE PRINSES EN VROUW!

De Magistraet bericht hare Koningl. Hoogheid van het Protest, door der Gezwor. Gemeente gedaen.

WAnneer wy, op den 21 van de [illegible]laetstgepasseerde maend October, hadden ontvangen, en in onze Vergaderinge gelezen, de Missive van uwe Koninglyke Hoogheid, van den 18 daer te voren, waer by uwe Koninglyke Hoogheid ons wel heeft gelieven kennisse te geven dat aen ons, en aen onze Gezworene Gemeente, zoude laten toekomen hoogst derzelver Decisie over het Verschil, tusschen ons, mitsgaders acht Leden van onze Gezworene Gemeente, ter eenre, en het Meerdergedeelte van die Gemeente, ter andere zyde, ontstaen, over het Consent, wegens onze Stad, te dragen in uwe Koninglyke Hoogheids bekende Consideratien nopens de eventuele Tutele over uwe Koninglyke Hoogheids Furstelyke Kinderen, zoo hebben wy gemeint gehad onze Gezworene Gemeente daer van, hoe eerder, zoo beter, te moeten informeren, tot derzelver naricht, zoo en als wy dan ook, aenstonds, op den volgenden dag, hebben gedaen, met overgave zelfs van uwe Koning-

ninglyke Hoogheids hooggemelde Missive; in hope en verwagtinge dat dezelve zich in het dragen van haer Consent, in hooggemelde Consideratien van uwe Koninglyke Hoogheid, met ons eindelyk eens zoude geconformeert, en daer door de hooge Decisie van uwe Koninglyke Hoogheid voorgekomen hebben. Doch, in plaetse van zulks, hebben wy daer op het navolgende antwoord bekomen: *De Gezworene Gemeente inhæreert, en blyft in alles persisteren, by hare afgegeven Verklaringe van den 2 dezer maend.*

KAMPEN. *De Magistraet bericht hare Koningl. Hoogheid van het Protest, door der Gezwor. Gemeente gedaen.*

En wanneer wy, vervolgens, op den 3 van deze loopende maend, ons nader vereerd vonden met de Missive van uwe Koninglyke Hoogheid, van den laetsten der vorige maend October, waer by uwe Koninglyke Hoogheid aen ons, en aen onze Gezworene Gemeente, wel heeft gelieven kennisse te geven in wat voegen uwe Koninglyke Hoogheid hadde goedgevonden het voorengemelde Verschil te definieren en te decideren; en te verstaen dat het Meerendeel van onze Gezworene Gemeente, zonder eenige wettige redenen, heeft verweigert haer Consent, voor zoo verre onze Stad betreft, mede te dragen in 't arresteren van een Reglement, nopens de eventuele Tutele over uwe Koninglyke Hoogheids Furstelyke Kinderen, in conformiteit van de overgezonden Consideratien van uwe Koninglyke Hoogheid, en dat uwe Koninglyke Hoogheid dienvolgens ons qualificeert en auctoriseert om, ingevolge ons gedragen Consent, van wegen onze Stad, met en nevens de andere Leden van de Provintie, zoodanigen Reglement te helpen formeren, en op de hooge approbatie van uwe Koninglyke Hoogheid te arresteren; zoo hebben wy al wederom niet nagelaten de hooggemelde UE. Koninglyke Hoogheids Decisie, benevens de hooggemelde Missive zelf van uwe Koninglyke Hoogheid, aenstonds, den volgenden dag, den 4 dezer, aen onze Gezworene Gemeente te communiceren; waer op wy hebben ontvangen het antwoord, hier na, van woord tot woord, volgende:

KAMPEN

De Magistraet bericht hare Koningl. Hoogheid van het Protest, door der Gezwor. Gemeente gedaen.

De Gezworene Gemeente refereert zich, en blyft persisteren by haer afgegeven Declaratoir van den 2 October, jongstleden, en considereert en houd deze gansche gehouden handelwyze, met het gevolg van dien, niet anders, dan eene openbare Infractie van de Constitutie van de Regeringe dezer Stad, en voor eene notoire Onwettigheid; dienvolgens van nu af aen, en in omnem eventum, *van geen effect en van geene de allerminste efficacie.*

Wy hebben ons verpligt geacht dit alles te moeten brengen onder het oog en ter kennisse van UE. Koninglyke Hoogheid, en hoogstdezelve tevens te verzekeren dat wy, de opgemelde Declaratie van onze Gezworene Gemeente passerende, echter niet zullen nalaten de Heeren, onze Gecommitteerden tot de aenstaende Lands-Klaringe, *in mandatis* te geven, om, uit krachte van UE. Koninglyke Hoogheids hooge Decisie en verleende Auctorisatie, wegens onze Stad, met en nevens de andere Leden van de Provintie, te helpen formeren en, op de hooge Approbatie van uwe Koninglyke Hoogheid, te arresteren zodanigen Reglement nopens de eventuele Tutele over uwe Koninglyke Hoogheids Furstelyke Kinderen, als in conformiteit van uwe Koninglyke Hoogheids overgezonden hoogwyze Consideratien zal bevonden worden te behooren.

Waer mede ons dan van onzen vorengemelden pligt geacquiteert hebbende, zoo zullen wy, voor het overige, uwe Koninglyke Hoogheid Gode bevelen. Enz.

Kampen den 8 November 1755.

Ingevolge nu van de Uitspraek der Vrouwe Gouvernante en de daer by verkregen Qualificatie en Auctorisatie, bragt de Magistraet zyn Consent voor deze Stad uit in de Vergadering van Ridderschap en Steden, waer op, vervolgens, het Reglement van Tutele, op den 19 van Slagtmaend des zelfden jaers

1755,

1755, vastgesteld werd (*). Tot dus verre konden alle de schikkingen, zoo by de Heeren van den Magistraet, als by die van der Gezworenen Gemeente, beraemd, aengezien worden als enkele voorzorgen tegens een nog onzeker geval, dewyl, naer het beloop van de menschelyke natuur, hare Koninglyke Hoogheid gerekend kon worden gemaklyk zoo lang te kunnen leven, tot dat hoogstdezelve de Regering aen den Heere Erfstadhouder zou hebben overgedragen. Dan de Voorzienigheid bestierde het anders. Het sterfgeval van de Vrouwe Gouvernante, den 12 van Louwmaend des jaers 1759 voorgevallen, deed het geval plaets vinden, waeromtrent de bepalingen gemaekt waren en vernieuwde de Oneenigheden tusschen de Heeren van den Magistraet en der Gezworenen Gemeente. De Raedskeur voor den jare 1759 was, naer de oude gewoonte, reeds geschied, en wel, bepaeldlyk, twee dagen voor dat hare Koninglyke Hoogheid het sterflyke afleide, gelyk de Keur van de twee deficierende Leden van der Gezworenen Gemeente, daegs voor de Raedkeur, ook naer ouder gewoonte, geschied was. De Raedkeur zou Saturdag 's avonds, met den gewonen Post, door den Sekretaris, naer 's Gravenhage, ter approbatie van hare Koninglyke Hoogheid, gezonden worden. Maer één der Heeren van den Magistraet, Woensdags, den 10 van Louwmaend, ten Hove afscheid nemende, kreeg al-

KAMPEN.

(*) Zie het zelve, en wat daer by verder is voorgevallen, in ons X Deel [1756], bladz. 459-487.

KAMPEN. aldaer kennisse dat de lichaemskrachten van hare Koninglyke Hoogheid, die nu eenige dagen ziek was geweest, begonnen af te nemen. Deze Heer, Vrydag avond, laet, te Kampen aenkomende, gaf den tydelyken Heere Præsident Burgemeester van dit zyn medebrengen bericht, en daer op besloot de Heer President Burgemeester den Brief van den Magistraet, met de Keur, die, naer gewoonte, reeds Woensdags, in eene volle Vergadering, nagezien, voorts door den oudsten Sekretaris geteekend en met het opgedrukte Stads Zegel besloten was, door een Roededrager van 't huis van den Sekretaris, die ze anderzins Saturdag avond aen 't Posthuis zou bezorgen, te laten afhalen, en, zonder tydverzuim, met een expressen Bode naer 's Hage te verzenden, in hope dat dezelve hare Koninglyke Hoogheid nog in 't leven mogte aentreffen; gelyk de Brief dan ook, Zondag voor den middag, aen 't Stadhouderlyk Hof is besteld geworden. Doch hare Koninglyke Hoogheid was inmiddels, Vrydags voor middernacht, overleden. De Heeren van den Magistraet volgden toen terstond den weg, die hen by het Reglement van Tutele is aengewezen, en hebben, by de eerstkomende Vergaderinge van Ridderschap en Steden, die, by dit sterfgeval, buitengewoon, tegens den 31 van Louwmaend, binnen de Stad Zwol, uitgeschreven was, de beide Keuren ter approbatie laten presenteren; welken dan ook aenstonds door hunne Ed. Mog., als oefenende de hooge Voogdye over den minderjarigen Heere Erfstadhouder, overeenkomstig het Reglement van Tutele, geapprobeerd zyn geworden. Ondertusschen verklaerden de

Le-

Leden van der Gezworenen Gemeente, die in den jare 1755 geprotesteert hadden, uitgenomen een Lid, by hunne protesten te blyven volharden, en nimmer het Reglement van Tutele te zullen erkennen, gelyk insgelyks de nieuwe Leden deeden, welken sedert den jare 1755 verkozen waren. De Heeren Gedeputeerden uit den Magistraet kwamen van den Landdag den 3 van Sprokkelmaend wederom te huis, en deeden van alles ter Vergaderinge verslag. Hier op liet de Magistraet de vier oudste Leden der Kwartieren van der Gezworenen Gemeente, tegen den 5 van die maend, ten half elf uuren, 's morgens, op het Raedhuis ontbieden, om de nieuw verkozen en geapprobeerde Leden van der Gezworenen Gemeente in den Eed te zien nemen, en de twaelf Keurnooten van dat jaer 1759, ten elf uuren, om, ten overstaen van dezelven, de plegtige Afkondiging der Magistraets-Keure te laten doen. Deze Leden verschenen ook allen ter bestemder uure aen het Raedhuis, en de twee nieuw verkozen Leden der Gemeente werden eerst boven geroepen, en, na dat hun door den Heere Præsident Burgemeester gezegd was „ dat zy geapprobeerd waren „ ingevolge het Reglement van Tutele, en „ wilden hooren naer den Eed, daer toe „ staende," zoo hebben dezelven dezen Eed, benevens den Eed van Zuiveringe, ten overstaen van die vier oudste Leden, in handen van den Heere Præsident afgelegd. Vervolgens de twaelf Keurnooten boven verzogt zynde, werd aen dezelven, insgelyks door den Heere Præsident Burgemeester, gezegd „ dat zy daer geroepen waren om de Keur „ van de Heeren van den Magistraet te pu-

KAMPEN.

KAMPEN. „ bliceren , zoo als dezelve geapprobeerd „ was ingevolge het Reglement van Tutele." Waer op twee of drie van dezelven het woord namen, en zeiden „ geen Reglement van „ Tutele te kennen"; terwyl zy, echter, aenstonds verklaerden „dat zy daerom evenwel „ gereed waren om deze Keur te publiceren;" gelyk dan ook geschied is. De Verklaring van den Præsident Burgemeester, den Keurnooten op dien dag gedaen, heeft aenleiding gegeven tot nadere handelingen tusschen den Raed en de Gemeente, zoo wel in 't byzonder, als op de naestvolgende Vergadering, welke gewoonlyk gehouden word op den dag van *Petri Avond ad Cathedram*, of den 21 van Sprokkelmaend, wanneer deze zaek, die, sedert den 4 van Slagtmaend 1755, geen onderwerp van beraedslaginge tusschen den Raed en de Gemeente uitgelevert had, weder op het tapyt kwam, en openlyk in de Vergadering der beide Leden van de Regeringe dezer Stad behandeld werd. Op die Vergadering vroeg der Gezworenen Gemeente, by een Poinct van Deliberatie, de Heeren van den Magistraet af, „waerom de Heer Præsident Burge- „ meester aen de Keurnooten, by het overge- „ ven van de laetstgedane Raedskeur, gezegt „ had dat zy Keurnooten daer geroepen waren „ om de Keur te publiceren, in gevolge het „ Plan van Tutele?" De Heeren van den Magistraet gaven der Gezworenen Gemeente hier op tot antwoord „ dat de Heer Præsident niet „ alzoo gesproken had, maer dat die Heer „ aen de Keurnooten had gecommuniceert „ dat die aldaer geroepen waren om de Keur „ van de Heeren van den Magistraet te pu-

„ bli-

„ bliceren, zoo als dezelve, ingevolge het Reglement van Tutele, geapprobeerd was." Der Gezworenen Gemeente vroeg hier op wederom „ wel waerom en tot welk einde en „ oogmerk de Heer Præsident Burgemeester „ zich dan in zoodanige termen aen de Keur- „ nooten had geëxpliceert?" te gelyk verzoekende dat de Heeren van den Magistraet zich met duidelyke en klare woorden dienaengaende geliefden te verklaren. De Heeren van den Magistraet antwoordden „ dat „ men haer van zulk eene Approbatie com- „ municatie had willen geven, gelyk de Heeren „ voormaels, by het leven van wylen zyne door- „ luchtige Hoogheid, en naderhand by het le- „ ven van wylen hare Koninglyke Hoogheid, „ beide glor. ged., gewoon waren den Keur- „ nooten, telkens, communicatie te geven „ van de respective Approbatien der Keuren, „ door wylen hunne Hoogheden gedaen." Der Gezworenen Gemeente, niet voldaen over het antwoord, door de Heeren van den Magistraet op hare vrage gegeven, inhæreerde, by een nader Poinct van Deliberatie, het zelve, en verklaerde wyders „ dat der „ Gezworenen Gemeente, uit veelvuldige „ omstandigheden, tot hare uiterste smerte „ en leedwezen, moetende besluiten dat de „ Heeren van den Magistraet, schoon van de „ notoire onwettigheid behoorden overtuigd „ te zyn, haer gaerne zouden opdringen als „ of, in het bestellen der Regeringe van deze „ Stad, als nu, eenige verandering zoude „ kunnen plaets vinden, uit hoofde van zeke- „ re Resolutie van den 19 November 1755, „ zy zich verpligt vond te moeten verklaren

KAMPEN.

Kampen. „ dat zy, in alles, bleef inhæreren en persis-
„ teren by alle hare Resolutien, in 1755,
„ dienaengaende, genomen; betuigende en
„ verklarende dat zy nimmermeer zoude ag-
„ nosceren 't geen daer tegens strydig is; maer
„ dat zy zich altoos zoude houden en gedra-
„ gen in overeenkomst der aloude en nooit
„ veranderde Stads Wetten, inzonderheid
„ voor zoo verre dezelven betrekking hebben
„ op de jaerlyksche Keuren en het bestellen
„ van de Regeringe in deze Stad, welkers
„ maintenue en verdeediging zy, met duuren
„ Eede tot God Almagtig, had bezworen en
„ op zich genomen, en dat zy derhalven al-
„ les, dat daer tegens aenliep, niet anders
„ zoude considereren, dan als eene openbare
„ infractie in de aloude en nooit veranderde
„ Constitutie van Regeringe." En dewyl, staende die zelfde Vergadering, der Gezworenen Gemeente tot het verkiezen van een nieuw Lid onder haer zou moeten treden, oordeelde men, by die zelfde Verklaring,
„ dewyl men te gemoete zag dat de Heeren
„ van den Magistraet, mogelyk, zouden dif-
„ ficulteren om zoodanig Lid, als naer de
„ Wetten dezer Stad stond verkozen te wor-
„ den, dien avond, en terstond, in den Eed
„ te nemen, zich verpligt om van de Heeren
„ van den Magistraet te requireren hoe hier-
„ omtrent van zins en meeninge waren?"
De Heeren van den Magistraet oordeelden op deze declaratie hunne waerachtige gevoelens niet te moeten bewimpelen, waerom zy, met korte en verstaenbare woorden, ten antwoord gaven: „ Eerstelyk, dat zy de Differenten,
„ die over de zaek van Tutele weleer waren

„ voor-

„ voorgevallen, afgedaen hielden. Voorts, **KAMPEN.**
„ dat zy het Reglement van Tutele aenmerk-
„ ten als een Order van Regeringe, die plaets
„ en stand zou moeten grypen gedurende
„ den tyd der Minderjarigheid van zyne of
„ hare Hoogheid. Dan, dat zy zelven niet
„ alleen dit Reglement zouden observeren,
„ maer ook maintineren tegens alle die ge-
„ nen, die zouden willen ondernemen het
„ zelve te verbreken of tegen te gaen. Ein-
„ delyk, betreffende de gedane vraeg, hoe
„ de Heeren dagten te handelen met het in
„ den Eed nemen van den nieuwlyks te ver-
„ kiezen Gemeensman? zoo antwoordden de
„ Heeren zich, dienaengaende, stiptlyk te zul-
„ len houden aen het Artikel, in het gedagte
„ Reglement van Tutele, dat daer van spreekt,
„ waer van zy nu elk een exemplaer hadden
„ ontvangen, en waer naer die Leden wel
„ konden denken dat de Heeren zich zouden
„ reguleren, schoon die by hunne vrage voor-
„ gaven zulks niet te kunnen raden." Op
dit antwoord der Heeren van den Magistraet volgde, toenmaels, van de zyde der Leden van der Gezworenen Gemeente een even sterk persisteren, en, van de andere zyde, weder een tegenpersisteren. Alleenlyk kantte zich de Heer Burgemeester *Rutger Roldanus* tegens de gevoelens der overige dertien Heeren Burgemeesteren of Raden omtrent de handhavinge van het Reglement van Tutele. Deze, vervolgens, vryheid om voor den tyd uit de Vergaderinge te gaen verzogt hebbende, begaf zich naer de Kamer van der Gezworenen Gemeente, welke dien Heer in hare Vergadering toeliet. Nog den zelfden avond droeg der Gezworenen Gemeente, by

een

KAMPEN. een Poinct van Deliberatie, aen de Heeren van den Magistraet voor „ dat, doordien de „ Heer Burgemeester Roldanus ter Vergade„ ringe van der Gezworenen Gemeente had „ gecommuniceert dat de Magistraet hem uit „ derzelver Vergadering voor dien avond had „ gedimitteert, der Gezworenen Gemeente „ verzocht dat dezelve weder in de Verga„ dering mogte worden geadmitteerd." Waer op de Magistraet verklaerde „ dat zy dien „ Heer, op zyn iteratif verzoek, zyne Di„ missie niet hadden willen verweigeren." Na het eindigen van deze tusschenkomst, ging der Gezworenen Gemeente over tot het vervullen van haer Lichaem, verkiezende daer toe, in eene opengevallen plaets, den Heer Mr. *Lucas Bols*, die van den jare 1743 tot in het begin van den jare 1753 Lid van den Magistraet of Burgemeester dezer Stad is geweest; welke Verkiezing de Heeren van den Magistraet zich *lieten welgevallen*; welk *laten welgevallen*, naer de uitlegginge van der Gezworenen Gemeente, in niets anders bestond, dan in eene bloote kennisneminge, of de verkozen persoon, naer Stads Rechten, tot de Regering gequalificeerd was of niet. In dit geval nu moest het Reglement van Tutele, waer over men tot heden in verschil was geweest, of zyne uitwerking gewinnen, of niet. Zoo men het Reglement opvolgde, moest de verkozen Gemeensman eerst aen de Staten van de Provintie ter approbatie worden voorgedragen, eer hy in Eed van de Stad kon genomen worden; en dit hadden de Heeren van den Magistraet, in hun antwoord, reeds duidelyk te kennen gegeven. Aen den anderen kant, dewyl der Gezworenen Gemeente,

door

door hare Protestatien, oordeelde hare verkregen Rechten zich voorbehouden te hebben, kon zy niets anders doen, dan van den Magistraet verzoeken dat dit nieuw verkozen Lid aenstonds door hunne Ed. Hoog Achtb. in den Eed genomen werd. Doch dewyl de Heeren van den Magistraet aen dit Verzoek weigerden te voldoen, oordeelde de Gemeente aen hare zaek genoeg gedaen te hebben, door wederom tegens zoodanige handelwyze te protesteren en, ten laetsten te betuigen „ dat der Gezworenen Gemeente, by alle „ voorvallende gelegenheden, niet in gebre„ ke zoude blyven hare Rechten en Privile„ gien te maintineren." En hier mede nam de Vergadering van dezen dag een einde. Om nu dit oogmerk te bereiken, werd door der Gezworenen Gemeente een Requeſt of Deductie vervaerdigd, die, door zevenentwintig Leden, den 12 van Lentemaend, eigenhandig onderteekend, en door twee Gemagtigden uit hun aen den Præsident van de Landsvergadering overhandigd, op den 14 van de zelfde maend, in de Vergadering van Ridderschap en Steden, gelezen werd (*). Wanneer de Heeren Gedeputeerden van Kampen, die de Verkiezing van den Heere *L. Bols* tot Gemeensman insgelyks ter approbatie overleverden, verzogten dat dit Requeſt of deze Deductie, als zynde het daer by voorgedragene eene huishoudenlyke zaek, aen de Heeren, hunne Principalen, mogt worden gerenvooijeerd. Op welk verzoek het volgende Besluit genomen werd. KAMPEN.

Deventer den 14 *Maert* 1759.

ZYnde ter Vergaderinge gelezen de Requeste van verscheide Leden der Gezworene Gemeente

(*) Zie dit Requeſt of deze Deductie in ons XIII Deel [1759], bl. 699.

KAMPEN. meente der Stad Kampen, houdende, dat zy, op Petri avond dezes jaers 1759, hebben moeten ondervinden, dat de Heeren van den Magistraet tegens haer willen staende houden een zoogenaemd Reglement van Tutele, of anders eene Resolutie, daeromtrent by hunne Ed. Mog., den 19 November 1755, genomen, en in een gedrukt boekje vervat; en dat verwagten dat hunne Ed. Mog. hare Stad zullen laten verblyven by die speciale en particuliere Privilegien, Rechten, loffelyke en welhergebragte Costumen en Vryheden, die daer zelfs onder de Regering van een Stadhouder gevigeert, en die zy door eene vrye Verkiezinge van hare Burgemeesteren, en door hare vrye stem, nopens vele andere poincten, die daer toe betrekkelyk zyn, geoefent en genoten hebben.

Der Gezworenen Gemeente geeft de Staten kennis van het voorgevallene, enz., welken het Verschil aen den Magistraet van deze Stad renvooijeren.

Waerop, gedelibereerd zynde, is goedgevonden dezelve Requeste, met den gevolge en aenkleve van dien, te renvooijeeren aen de Heeren van den Magistraet der Stad Kampen.

En ter dezer plaetse is het, dat wy het gevoelen der Heeren van den Magistraet, omtrent het Reglement van Regeringe, in den jare 1675 vastgesteld, en in 1748 herdrukt, aen den dag moeten leggen, dewyl het hunne Ed. Hoog Achtb. behaegt heeft, in derzelver wydloopige aenmerkingen over deze Deductie, ons daer toe in staet te stellen. Dat Reglement van Regeringe, willen hunne Ed. Hoog Achtb. aengemerkt hebben als een Accoord, Overdragt of Contract, gemaekt tusschen de drie Leden van de Regeringe, te weten, den Heere Erfstadhouder, den Magistraet en der Gezworenen Gemeente, volgens welk Accoord en Contract der Gezworenen Gemeente, by het doen der Magistraets Keure, haer recht en deel hier in heeft, dat zy jaerlyks twaelf personen uit haer lichaem tot Keurnooten uitloot; dat

die

die Keurnooten den gewonen Keurnooten Eed doen; dat zy op dezen Eed de veertien Burgemeesteren verkiezen; dat zy deze Keur aen den ouden Magistraet præsenteren, en dat zy, na dat de Heer Erfstadhouder zyne nadere Keur daerover gehad heeft, en dezelve in dien staet gesteld, waerin zy blyven moet, weder worden geconvoceerd, om deze nieuwe en standgrypende Keur te publiceren; zoo dat het deel, 't welk der Gezworenen Gemeente, geduurende dit Erfstadhouderlyk bewind, in de Magistraets Keure heeft, inderdaed nergens anders in bestaet, dan in 't bloot formeren van eene Keur, dat is, van een verkozen getal van veertien Burgemeesteren, by wyze van commendatie, nominatie of præsentatie, zonder meer; moetende de agreatie of approbatie van dezelve door den Heere Erfstadhouder geschieden, die daerin ook eenige Verandering maken kan, en zelfs de genomineerden voor by gaen, zonder dat der Gezworenen Gemeente klagen kan, dat haer dezer wyze geene de minste vrye Keur meer overblyft. Volgens het zelve Accoord of Contract heeft de Magistraet zyn verkregen recht en deel daerin, dat der Gezworenen Gemeente, of wel de jaerlyksche Keurnooten, geen dadelyk standgrypende Keur over den zelven oefene; dat de Keurnooten de gedane Keur in deszelfs handen overgeven, en hy die kan wederzeggen en wederleggen, wanneer daer toe redenen meent te hebben; dat hy, wyders, de Keurnooten van hunnen Eed ontslaet, en voorts de gedane Keur, by eenen Brief, aen den Heere Erfstadhouder bekend maekt,

KAMPEN.

KAMPEN. maekt, en de nieuwe Keur van den zelven weder ontvangt. Doch wel voornamelyk is des Magistraets verkregen recht daer in gelegen, dat de Heer Erfstadhouder de verkiezing der Leden in den Magistraet met effect hebbe, gelyk ook het Reglement van Regeringe de Keur dan eerst, dat is na de Agreatie, het Consent of de Veranderinge van den Heere Erfstadhouder, de *nieuwe Keur* noemt, en deze dan eerst haer rechte wezen ontvangt; zoo dat 'er niet meer aen ontbreekt, dan de uitterlyke plegtigheid van Afluivinge of openlyke Bekendmakinge. Nu is het buiten twyfel, vervolgen hunne Ed. Hoog Achtb., dat, na het erflyk maken van 't Stadhouderschap, binnen deze Provintie, op de wettige Afstammelingen van wylen zyne doorluchtige Hoogheid, den Heere Prinse Willem den IV, zoo in de manlyke als vrouwlyke Linie, by Resolutie van Ridderschap en Steden van den 7 van Slagtmaend 1747, en na het daerop gevolgd ontydig afsterven van zyne doorluchtigste Hoogheid, dit recht van 't Erfstadhouderschap, met alle deszelfs hooge Rechten, Prærogativen en Præëminentien, ten vollen vervallen is op den tegenwoordigen Heere Erfstadhouder, Prins Willem den V, wiens rechten in wezen blyven, zonder dat het eenig onderscheid baert, of zyne Hoogheid meerderjarig of minderjarig zy; waerom dan ook de Erfstadhouderlyke Rechten van den jongen Vorst, ingevolge de reeds gemelde Resolutie, door wylen deszelfs Vrouwe Moeder, in leven zynde, als wettige Voogdes, onder den titel van Gouvernanten waargenomen, bekleed en geëxerceerd zyn geworden.

Gelyk nu, by het afsterven van wylen zyne doorluchtige Hoogheid, voorzichtiglyk en gelukkig, eene Voogdy beraemd en vastgesteld was, dus behoorde ook, by het afsterven van de hooge Voogdesse, eene gelyke voorziening voor de continuatie der Voogdye gedaen te worden. En, dewyl het bleek, dat de algemeene genegenheid der onderlinge daer by belang hebbende Leden 'er niet voor was, om deze Voogdy weder aen eenen Naestbestaenden van den Heere Erfstadhouder op te dragen, of aen eenen anderen persoon of personen, of aen eene hoge Vergadering, met zoo volle en vrye magt, als wylen de Vrouw Gouvernante, by voorgedachte Resolutie, opgedragen was, werd hoogst dezelve, door Ridderschap en Steden, verzogt om hare hoogwyze Consideratien op dit werk aen hunne Ed. Mog. te willen opgeven en mededeelen; 't welk, vervolgens, door hare Koninglyke Hoogheid op zoodanige wyze geschiedde, als wy reeds gezien hebben. En by de schikkingen, door hare Koninglyke Hoogheid voorgeslagen, oordeelden de Heeren van den Magistraet, dat der Gezworenen Gemeente, in haer recht van Verkiezinge, voor zoo verre het haer toekomt, in geenen deele verkort, maer veeleer bevoordeeld is geworden. Want, in plaetse dat haer slechts de bloote plegtige Keur of Benoeming van een nieuw Lid onder het veertiental van de Magistraets-Leden toekomt, werd haer, by dit Plan, de effective Keur en aenstellinge daervan toegestaen; en ten aenzien van de oude Magistraets-Leden, verliest zy inderdaed niets. Had der Ge-

KAMPEN. meente, na de herſtellinge eens Erfſtadhouders, eene jaerlykſche vrye, onbeſpierde, onwederzeggenlyke en onveranderlyke Keur gehad en geoefent van de Burgemeeſteren, dan zoude het waer zyn, dat aen dezelve, zoo zy, volgens het Reglement van Tutele, voor eenen korten tyd de oude Burgemeeſters moeſt laten continueren, nadeel in derzelver Rechten toegebragt was. Maer dewyl de oude en de nieuwe Keur, die wel eenig zweemzel en gelykenis van de oude vrye Keur, doch niets van van derzelver kracht of effect heeft, hemelsbreed van elkanderen verſchillen, was het dan niet veel, vragen de Heeren van den Magiſtraet, voor wylen de Vrouwe Gouvernante, die de naeſte was om de Rechten van haren minderjarigen Zoon voor te ſtaen, by het Plan van Tutele, der Gezworenen Gemeente voor te ſlaen, dat de effective en alleen kracht hebbende Keur, die de Heere Erfſtadhouder, hoewel minderjarig zynde, toekwam, en welke hare Koninglyke Hoogheid, als Voogdes over hoogſt den zelven waernam, dezer wyze en in zoo verre, geduurende de Minderjarigheid, buiten exercitie van een derde zullende blyven, daervan een gedeelte aen de oude Burgemeeſteren, die meer dan eenmael door der Gezworenen Gemeente gekozen, en desgelyks door wylen hare Koninglyke Hoogheid geapprobeerd waren, werd opgedragen, om voor den tyd der Minderjarigheid alzoo gecontinueerd te worden; dat is, dat die zich zelven approbeerden; en dat een gedeelte daervan aen der Gezworenen Gemeente werd gedemandeerd,

zoo dat de Aenstelling van een Nieuw Lid in den Magistraet van derzelver gansch vrye, onbespierde en standgrypende Verkiezinge zoude afhangen? Moest dan nog, daerenboven, aen der Gezworenen Gemeente de volstrekte vrye Keur afgestaen worden, zoo als die weleer, en voor de aenstellinge der Heeren Stadhouderen, had plaets gehad? Eene onredenlyke en onrechtmatige begeerte, zoo ten aenzien van den Heere Erfstadhouder, als van den Magistraet; want de Heer Erfstadhouder zou daer door, geduurende zyne Minderjarigheid, van zyne onbetwistbare Rechten beroofd worden, en de Heeren van den Magistraet, die, zoo lang het Stadhouderlyk gezag werkzaem is, in gelykformigheid van het Reglement van Regeringe, 't welk den zelven in zoo verre voor een Contract verstrekt, ontheven zyn van de willekeurige af en aenstellingen hunner Leden door der Gezworenen Gemeente, zouden zich weder aen zulk een volstrekte Keur onderworpen zien. Op deze en diergelyke wyze, redeneren de Heeren van den Magistraet over het Reglement der Regeringe, in den jare 1675 vastgesteld, en over de billykheid der schikkingen, by het Plan van hare Koninglyke Hoogheid beraemd; 't geen men vergelyken kan met de gronden en bewyzen, welken der Gezworenen Gemeente, ter verdeediginge van haer gedrag, in dit verschil, bygebragt heeft, zoo als wy het te voren opgegeven hebben. (*) Thans gaen wy met het verhael der overige gebeurtenissen KAMPEN.

(*) Zie hier voren, bladz. 967-979.

KAMPEN. ten voort. In de zelfde Landschapsvergaderinge, waerop deze meergemelde Deductie ingeleverd was, werd door de Heeren Gecommitteerden tot de Finantien in voorslag gebragt, om de Provintiale Middelen, over den jare 1759, weder te doen heffen op den zelfden voet, als die over den voorgaenden jare 1758, geheven waren, en de Heeren Gedeputeerden van de Stad Kampen namen dien voorslag over, om daer toe de bewilliging van hunne Principalen te vragen. De Heeren van den Magistraet, daer in voor zich toestemmende, vroegen het Consent van der Gezworenen Gemeente, den 27 van Lentemaend, by het volgende.

Poinct van Deliberatie, der Gezworene Gemeente voor te dragen.

De Heeren van den Magistraet vragen het Consent van der Gezworenen Gemeente tot het verpachten der Provintiale Middelen.

DE Heeren Gecommitteerden tot de zaken van Finantie, ter Vergaderinge van Ridderschap en Steden hebbende gerapporteert dat zy, na examinatie van den staet van den Lasten en Middelen dezer Provintie, daer nevens in consideratie hadden genomen de ten hoogsten zorgelyke en bekommerlyke tydsomstandigheden in 't generael, waer in de magtigste Mogendheden van Europa, rondsom grenzende aen de Frontieren van dezen Staet, tegens den anderen zyn ingewikkeld en getreden in een openbaren Oorlog, nu reeds verscheide jaren met veel heyigheid gevoerd, en waer van de uitslag noch het einde tot nog toe met geen menschlyk oog vooruit gezien kan worden, en, in 't byzonder, dat uit dien hoofde, reeds in den jare 1755, door hare Koninglyke Hoogheid, gl. ged., en den Raed van State een voorslag gedaen en Plan geformeerd is van eene Augmentatie van de Militie van dezen Staet met 13450 Hoofden, en 1092 Paerden, waer in niet alleen door of wegens

gens de Provintien van Gelderland, Utrecht en Stad en Lande, maer ook door deze Provintie, Consent gedragen is, en op de concurrentie van de overige Bondgenooten met allen nadruk word geurgeerd.

KAMPEN. De Heeren van den Magistraet vragen het Consent van der Gezworenen Gemeente tot het verpachten der Provintiale Middelen.

Dat ook door hunne Hoog Mog., by Missive van den 9 dezer, aen Ridderschap en Steden is overgezonden eene Petitie van den Raed van State van 2649600 Guldens tot eene Extraordinaris Equipage van vyfentwintig Schepen van Oorlog, zoo van Linie als Fregatten, waer in Ridderschap en Steden reeds hebben aengenomen te consenteren, wanneer de bovengemelde Augmentatie van de Troupes van den Staet tevens zoude worden geconcludeerd, en *in omnem eventum* tot acht Schepen van Oorlog.

En dan nog geconsidereerd, dat Ridderschap en Steden, by Resolutie van den 17 November 1758, en Missive aen hunne Hoog Moog., van den zelfden 17 November 1758, hebben geresolveert en op zich genomen, en zich niet verder te zullen onttrekken aen de voldoeninge van de quota dezer Provintie in de Negotiatien, welken de Collegien ter Admiraliteit geauctoriseerd zyn geweest te doen, gedurende de laetste Troubles, die met den Vrede van Aken zyn geeindigd; zy Heeren Gecommitteerden van Adviese zouden zyn dat, voor dezen jare 1759, weder zoude behooren te worden geconsenteerd in den Opheve der Middelen, zoo van Collecte als van Verpagtinge, welken in den voorleden jare zyn geheven en in train geweest.

Zoo hebben Schepenen en Raden, 't voorschreve Raport in deliberatie gelegt hebbende, om redenen, daer by geallegueerd, goedgevonden, hun aengaende, te consenteren, voor dezen jare 1759, in den Opheve van de Middelen, zoo van verpagtinge, als van Collecte, zoo en in diervoegen, als dezelven in den afgeweken jare 1758, zyn geheven en in train geweest: verzoekende daer toe, insgelyks, de Concurrentie van de Gezworene Gemeente.

KAMPEN. Hoe der Gezworenen Gemeente hier op tot antwoord gaf, dat zy tot geene verdere Poincten van Deliberatie kon overgaen voor en aleer de Magistraet de gemaekte Infractien in de Rechten van deze Stad hersteld had, hebben wy te voren reeds verhaelt (*). Doch de Heeren van den Magistraet gaven der Gemeente, op dit Antwoord te kennen „ dat dit poinct van zeer verren uitzichte „ was, en in korte tydsomstandigheden „ niet konde worden gedemeleerd; dat „ ook het zelve niet geënclaveerd was aen „ den Poincte van Finantie; en dat zy daer- „ om zeer instantlyk der Gezworenen Ge- „ meente verzochten, om van deze instan- „ tie af te zien, of ten minsten tegenwoordig „ Consent te dragen in de Middelen van „ Verpachtinge." Doch der Gezworenen Gemeente bleef persisteeren by hare Verklaring. Eer echter de Gedeputeerden van de Stad naer het Reces van de Landdag vertrokken, nam men nog eene proeve, of der Gezworenen Gemeente ook van hare begeerte afgetrokken kon worden, en ten dien einde riepen de Heeren van den Magistraet dezelve weder by een op den 30 van Lentemaend, en droegen haer het volgende Poinct van Deliberatie voor:

DE Heeren van den Magistraet, met geen minder surprise, dan met leedwezen, uit het afgegeven Antwoord van de Gezworene Gemeente, tot het dragen van Consent, van den 27 dezer, hebbende moeten vernemen, dat dezelven niet hebben kunnen goedvinden zich met hunne Wel Ed. Hoog Achtb. tot het dragen van hun Consent

(*) Zie ons XIII Deel [1759], bladz. 704.

sent in de noodige Middelen, tot support van de Lasten dezer Provintie, voor dit loopende jaer, zoo en in diervoegen, als dezelve in den voorleden jare zyn geheven en in train geweest, te conformeren; maer dat dezelve, inplaetse van dien, hebben komen te declareren tot geene andere Poincten van Deliberatie te hebben kunnen overgaen, zo lang de Heeren van den Magistraeit niet zullen hebben afgedaen, en zonder eenige restrictie, komen te renuntieren van het Reglement van Tutele, voor zoo verre het de Keur van deze Stad betreft; of anders eenige relatie heeft tot de Rechten en Privilegien, die hier van ouds hebben gevigeert.

KAMPEN.

De Heeren van den Magistraet herhalen kunne instantien by der Gezworenen Gemeente.

Zoo hebben Schepenen en Raden, 't zelve Antwoord in eene nadere Deliberatie gelegt hebbende, geoordeelt daer over met de Gezworene Gemeente in geene discussie te moeten treden, of te mogen accrocheren aen de Middelen van Finantie, als daer toe geene de minste relatie hebbende. Maer hebben zich indispensabel verpligt gevonden de Gezworene Gemeente als nog, op huiden, te hebben moeten convoceren, en, onder inhæsie van de redenen en motiven, by de voorschreve petitie, van den 27 dezer, vervat, op 't allerernstigst en niet min kragtigste verzoeken zich met de Heeren van den Magistraet daeromtrent te willen conformeren en dezelven in staet stellen om hunne Gecommiteerden op 't aenstaende Reces ten Landdage gemunieerd te kunnen inzenden. Immers vertrouwen hunne Wel. Ed. Hoog Achtb. dat de Gezworene Gemeente volkomen geconvinceerd is van de volstrekte noodzaeklykheid van het heven van de voorsz. Middelen, vooral in zoo eene bekommerlyke en gevaerlyke tydsomstandighied, waerin de vlam van een bloedigen Oorlog byna door geheel Europa is onstoken, en die maer al te ras, indien het God niet genadelyk verhoede, tot dezen Staet zoude kunnen overslaen, en dat daerom ook, door het niet dragen van de Consenten in deze Middelen, geene de minste occasie zal willen geven *tot confusie en stremminge*, *zoo van de Provinciale*, *als Stads Financien*. Te meer dewyl

KAMPEN. *De Heeren van den Magistraet herhalen hunne instantien by de Gezworene Gemeente.*

dezelve Middelen, by 't opregten van de Unie van Utrecht, tusschen de zeven Provintien, door de gezamentlyke Bondgenooten, om te voorzien tot de Kosten, wordende gerequireerd tot conservatie en defensie van dezelve Provintie, is gearresteerd en overeengekomen dat, in alle de Provintien, eenpariglyk en op eenen voet opgesteld, geheven en openbaerlyk aen de meestbiedenden Verpagt of Gecollecteerd zullen worden, binnen die voorsz. Geunieerde Provintien, Steden en Leden van dien, zekere Imposten, by den 5 *Art.* van voorsz. Unie specifice genomineerd, en waernaer deze Stad, als een Lid van de voornoemde Unie, gehouden is, inconformiteit van de andere Leden, zich te gedragen. En waeromtrent men ook geenzins kan denken, dat de Gezworene Gemeente, op eenigerhande manieren, zoude willen trachten te luxeren, maer van derzelver æquiteit verwagten dat, wanneer de voornoemde Poincten by dezelve, met een bedaerd en ongepræoccupeerd gemoed, en met terzydestellinge van alle andere belangen, in eene nadere en serieuse overweginge zullen zyn gelegd, niet verder zullen kunnen difficulteren om met de Heeren van den Magistraet in de verzochte Middelen te concurreren. Immers, ten minsten, in 't Middel van Verpagtinge, als niet kunnende worden gedilaijeerd, en op zyn tyd zyn voortgang zal moeten gewinnen.

By onverhoopte onstentenis van dien, en dat alle de voornoemde redenen en motiven by de Gezworene Gemeente geene voldoening mogten vinden; zoo willen Schepenen en Raden, nu, en ook namaels voor de posteriteit, zich onschuldig houden voor de kwade en pernicieuse gevolgen, die hier uit onmydenlyk voor het gemeene welzyn noodzaeklyk zullen moeten profluëren, dezelven enkelyk en alleen overlatende aen die genen, die daer van oorzaek zullen zyn.

Op dit Poinct van Deliberatie antwoordde der Gezworenen Gemeente wederom, eenvou-

voudiglyk, „ dat zy gerust en volkomen „ bleef persisteren by haren in alles rechtmatigen Eisch en Verklaringe van den 27, „ jongstleden." Door deze Verklaringe nu geraekte de Stem van de Stad in de Provinciale Staetsvergadering buiten activiteit, en werden Ridderschap en Steden belemmerd in het nemen van een besluit over het heften der gedagte Middelen, zoo wel die gecollecteerd als verpagt worden. Om, derhalven, alle gevolgen, die door eene langdradige verwylinge uit deze zaek stonden geboren te worden, te voorkomen, vonden Ridderschap en Steden goed een omstandigen Brief, dienaengaende, aen de Regeringe van deze Stad te schryven, en dezelve, door vele redenen, tot het geven van Consent over te halen, welke, gedagteekend den 4 van Grasmaend, dus luid: KAMPEN.

Edele, Erentfeste, Wyze, Vrome, Voorzienige en zeer Discrete, onze byzondere goede Vrinden.

WAnneer wy onze Deliberatien, op het tegenwoordige Reces van den ordinaris Landdag, hebben begonnen met het voorname doelwit van het zelve, concernerende het dragen der ten hoogsten noodige Consenten in den Opheve der vereischte Middelen tot support van de Lasten dezer Provintie, en van de Generaliteit, over derzelver quote:

Ridderschap en Steden Schryven aen den Magistraet van Kampen, om de Consenten uittewerken.

Hebben wy, niet zonder de uiterste verwonderinge en aendoeninge, uit de Heeren, U Ed. Gedeputeerden, kunnen vernemen dat dezelven zich niet in staet noch gequalificeerd vonden om, wegens U Ed. Stad, te consenteren in den Opheve der Middelen, noch van Verpagtinge, noch van Collecte, daer ondertusschen de tyd tot het doen der or-

KAMPEN. ordinaire Verpagtinge der Generale Middelen reeds zoo verre is ingeschoten, dat dezelve niet te veel gemenageerd kan worden, om alles te præpareren en in gereedheid te brengen, dat daer toe behoort.

Ridderschap en Steden Schryven aen den Magistraet van Kampen, om de consenten uit te werken.

Dit heeft ons bewogen, ja genecessiteert, om welgemelde U Ed. Gedeputeerden inmediaet te verzoeken om twee Heeren uit hun midden te despicieren, om zich ten spoedigsten naer Kampen te begeven, en hunne krachtigste devoiren aen te wenden om dezelve Consenten uit te werken.

Doch de groote importantie van deze zaek, en hare gevolgen, in de tegenwoordige omstandigheden van tyd en zaken, waer in wy ons bevinden, en het extraordinaire van deze niet min wederrechtelyke dan onbillyke behandelinge, permitteren ons niet het daer by te laten, maer noodzaken ons U Ed. door dezen op het ernstigste te verzoeken eens in aendachtige overweginge te willen nemen de dierbare verpligtinge, die op alle de Leden van de Regeringe dezer Provintie, zoo met relatie tot dezelve in 't byzonder, als tot het geheele Bondgenootschap in 't gemeen, is leggende; daer by het opregten van de Republiek in de Unie van Utrecht alle de Bondgenooten hebben op zich genomen, en zich onderling verbonden zekere Imposten te introduceren op de Middelen van Consumtie, of zoogenaemde vyf Specien, tot betalinge der Soldyen van de noodige Militie.

Daer dezelve Imposten en verdere geintroduceerde Middelen, in vervolg van tyden, niet suffisant zynde om te supporteren de Kosten der Augmentatie der Militie, en andere, die hebben moeten worden aengewend, by opkomende zware Oorlogen, tot defensie van Vryheid en Godsdienst, zoo by de Generaliteit, als by de Staten der byzondere Provintien, niet minder dan by ons, zware Negotiatien hebben moeten worden gedaen op Losen Lyf- en andere Renten, waer in U Ed. niet minder, dan alle de overige Leden, Consent gedragen hebben; daer de Middelen, zoo van Verpagtinge, als van Collecte, van jaer tot jaer geheven, steeds zyn gereguleerd naer proportie van die Lasten

ten en Schulden, met gemeene bewilliginge ge contracteerd; waer in U Ed. geconvinceerd, zoo wel van de evenredigheid, als noodzaeklykheid van dezelven, van jaer tot jaer, zoo weinig, als alle de overige Leden, gedifficulteert hebben te consenteren.

KAMPEN. *Ridderschap en Steden Schryven aen den Magistraet van Kampen, om de consenten uitte werken.*

Gelyk, trouwens, op deze verpligtinge en omstandigheden met geene gedachten kan worden toegepast, dat de Consenten voluntair zyn, en afhangen van den vryen wille der genen, waer van ze gevraegd worden; daer wy vertrouwen, dat U Ed. met ons wel zullen convenieren, dat het geen der Leden van de Regeringe van deze of andere Provintien kan vrystaen, om deszelfs Consent te weigeren in den Opheve der Middelen, die noodzaeklyk zyn tot betalinge der Soldyen van de Militie, met hun Consent ter repartitie van dezelve gebragt, en tot betalinge der Renten en Interessen der Capitalen, met derzelver consent genegotieerd.

Immers zoude het in geenen deele wezen overeen te brengen met de goede trouwe, aen de Bondgenooten verschuld, door het niet dragen der noodige Consenten occasie te geven tot het verloopen van de Militie, op deze repartitie staende, en het onbetaeld laten der Interessen der Kapitalen, ter goeder trouwe aen de Provintie, in hare verlegenheden, van tyd tot tyd opgeschoten.

Wy verzoeken, derhalven, op het vrindelykste en allerernstigste, dat U Ed. by deze zaken eens met bedaerdheid gelieven te vergelyken deze Verweigeringe in het dragen van het onvermydenlyk Consent in de gewone Middelen, en geen den minsten tyd meer hæsiteren van die onrechtmatige Verweigeringe af te zien, en te considereren dat de Verpagting der Middelen van Consumtie geen eenen dag kan fluctueren, zonder aen particulieren, en allen, die daer in nering en handtering doen, occasie te geven om zich daer van voor een geruimen tyd te voorzien, en dus die Middelen, voor een groot gedeelte van het jaer, infructueus te maken,

ken,

KAMPEN. ken, tot een groot en onherstelbaer nadeel en ruïne der Finantien.

Ridderschap en Steden Schryven aen den Magistraet van Kampen, om de consenten uittewerken.

Wy verzoeken, daer benevens, dat U Ed. in aendachtige overweginge gelieven te nemen de zware gevolgen, boven die genen, die hier voren reeds zyn aengehaeld, die uit eene verdere verweigering van het gerequireerde Consent onmydenlyk moeten proflueren, en zich niet te Verbeelden dat wy de ruïne onzer Finantien, daer door te veroorzaken, met onverschillige oogen zullen kunnen aenzien.

Gelyk wy ook niet moeten verwagten, dat de Bondgenooten zulks kunnen doen, en nalaten ons zware en kostbare Bezendingen te doen, gelyk in vorige tyden, waer van de Kosten, in de eerste plaetse, moeten redunderen tot laste der genen, die dezelven veroorzaken.

Wanneer wy alle deze dingen by malkanderen considereren, zouden wy ons bezwaerlyk kunnen verbeelden, hoe U Ed: tot zoo een ongehoorde Verweigeringe van Consenten hebben kunnen komen in een tyd, daer op geen verminderinge der Middelen gedagt kan worden, daer de Lasten nog eeniger mate zyn verzwaerd door eenige meerdere Militie en een Equipagie van Oorlogschepen, en in een tyd, daer magtige Legers op de Grenzen van den Staet worden verzameld, door magtige Mogendheden, tegen den anderen in Oorlog zynde, zoo ons de repræsentatien, in het begin van dezen Landdag, uit UEd. Stad aen ons overgekomen, niet deeden denken, dat de Oneenigheden, daer in vermeld, occasie mogen hebben gegeven tot deze verwyderinge van gedachten.

Doch wy kunnen niet nalaten van aen UEd. eigen overweging over te geven, waer het met de Provintie, ja met de gantschen Republiek, henen zoude, byaldien de eene of ander discrepantie, tusschen de Regenten van deze of gene Stad ontstaende, daeruit oorzake of occasie zoude mogen worden genomen, om te difficulteren of te weigeren in te consenteren in den Ophève der gewone Middelen, tot support der Lasten,

ten, en dus de Finantie op eene onherstelbare wyze te ruïneren, en alles te brengen in de uiterste verwarringe; weshalven wy dezen gerustlyk besluiten in die vaste hope en vertrouwen, dat UEd. niet vorder zullen hæsiteren in zich te conformeren met de overige Leden der Regeringe dezer Provintie, en met allerernstigst verzoek, dat UEd. ons der zelver Consent, in de Middelen van Verpagtinge en Collecte, ten allerspoedigsten mogen laten toekomen, tot eviteringe van alle de zware onheilen en gevolgen, die daer uitanderszins, in de eerste plaetse voor UEd., en, by consequentie, voor de Provintie, noodwendig zyn te wagten.

KAMPEN. Ridderschap en Steden Schryven aen den Magistraet van Kampen, om de consenten uitteweerken.

Waer mede dezen eindigende, bidden wy God Almagtig UEd. te willen hoeden in zyne heilige en algenoegzame Protectie.

Gegeven in Deventer, den 4 April 1759. Enz.

Van welke uitwerkinge deze Brief van Ridderschap en Steden was, en hoe der Gezworenen Gemeente by eene omstandige Verklaringe bewilligde, alleenlyk in de Verpagtinge der Provintiale Middelen, hebben wy onzen Lezeren reeds onder 't oog gebragt (*). Het laetste gedeelte van die Verklaringe, waer by der Gezworenen Gemeente betuigde, „ dat zy, wat de Stads Impositien „ betreft, daeromtrent bleef inhaereren hare „ Verklaring en rechtmatig gedanen Eisch, „ van den 27 Maert, met vernieuwde be- „ tuiginge, dat, belangende de Stads pri- „ vative Impositien en verdere zaken, in „ het particulier de Stad toucherende, zy „ zich met de Heeren van de Stad in geene „ deliberatie zou inlaten, veel minder con- „ senteren, zoo lang de Heeren van den

„ Ma-

(*) Zie ons XIII Deel, [1759], bladz. 705, en 999.

KAMPEN. „ Magiſtraet niet zouden hebben voldaen „ aen hare requiſitie van den 27 Maert," gaf aenleiding tot nadere handelingen tusſchen den Raed en de Gemeente. De Heeren van den Magiſtraet, beſloten hebbende de Stads Accyſen en andere Impoſitien, voor dat jaer, weder te doen Verpagten en Collecteren, op den zelfden voet, als die in 't vorige jaer geheven waren, wilden zulks, echter, niet geheel buiten kenniſſe der Gemeente doen, maer deze vooraf onderrichten, en te gelyk daerby verhalen de redenen, waerom de Heeren van den Magiſtraet vermeenden gerechtigd te zyn om zulks te mogen doen. Hier toe verkozen hunne Ed. Hoog Achtb. den 18 van Graſmaend, op welken dag men de Gemeente dit alles omſtandiglyk voorhield; voegende daernevens nog een ander Poinct, waerby men haer kennis gaf „ dat de Heeren van den Magiſtraet, „ op haer verzoek, ook wel een van hare „ Leden hadden willen aenſtellen om mede „ het opzicht te hebben over den nieuwgebouwde Watermolen; met welke beide „ Poincten men vertrouwde haer een aengenamen dienſt te zullen doen." Doch dewyl die Kennisgeving niet onder onder het gewoonlyk opſchrift, of hoofd, van *Poincten van Deliberatie* maer met een ganſch ongewonen titel, van *Poincten van Communicatie*, overgegeeven werd, werd dezelve door der Gezworenen Gemeente, oordeelende ingeſteld en zamegeroepen te zyn, niet om de Orders van den Magiſtraet te ontvangen, of ten einde haer iets *gecommuniceerd* werd, maer om te delibereren over zaken, van de hand ge-

wezen. Welke de eigenlyke woorden van het antwoord der Gezworenen geweest zyn, kunnen wy niet melden, dewyl de Heeren van den Magistraet besloten hebben het gehandelde van dien dag uit de Boeken te ligten, zoo als hunne Ed. Hoog Achtb., in het *Historisch Verbael*, zeggen, op de begeerte van der Gezworenen Gemeente, doch 't welk deze, in hare *Justificatie*, wel uitdrukkenlyk ontkent ooit verzogt te hebben. Men herhaelde, ten minsten, met behoorlyke voorafredenen, op den daeraen volgenden 20 van Grasmaend, het zelfde Poinct, onder den titel van *Poinct van Deliberatie*, welk dus luidde: KAMPEN.

DE Heeren van den Magistraet, uit het Antwoord van de Gezworene Gemeente van den 18, laetstleden, vernomen hebbende de opvatting, die de Gezworene Gemeente heeft mogen nemen, ter oirzake dat de Poincten van Deliberatie, de Gezworene Gemeente dien dag voor te dragen, niet naer de oude en tusschen Raed en Meente gebruikelyke manier, waren geintituleerd, en overzulks by de Gezworene Gemeente niet waren gelezen, zoo hebben de Heeren van den Magistraet, wel verre van daer mede ietwes tot krenkinge van de Rechten der Gezworene Gemeente te hebben kunnen beoogen, op derzelver Verklaringe, goedgevonden dezelve Poincten van Deliberatie met het voorsz. Antwoord der Gezworene Gemeente, zoo reeds in het Boek van Resolutien van Raed en Meente waren geinsereerd, weder te doen ligten, en dezelve Poincten van Deliberatie by dezen nader, en, in substantie, de Gezworene Gemeente willen voordragen. *De Heeren van den Magistraet geven te kennen dat zy de Stads Impositien, op den zelfden voet, als te voren, zullen verpagten.*

De Heeren van den Magistraet, by eene nadere instantie, op den 5dezer maend, de Concurrentie van de Gezworene Gemeente verzogt hebbende,

KAMPEN, om te consenteren in de Provintiale Middelen, zoo van Verpagtinge als Collecte, op den voet, als dezelven in het voorleden jaer geheven en in train zyn geweest, zoo heeft de Gezworene Gemeente, by derzelver antwoord van den volgenden zesden April, daer in wel mede willen consenteren. • Doch de Gezworene Gemeente tevens daer by hebbende kunnen goedvinden te verklaren, dat, wat de Stads Impositien betrof, zy daeromtrent zich met de Heeren van den Magistraet in geene Deliberatie zoude inlaten, veel minder consenteren, zoo lang hunne Wel Ed. Hoog Achtb. niet zouden hebben voldaen aen de requisitie van de Gezworene Gemeente, van den 27 Maert, jongstleden; zoo heeft deze bygevoegde Verklaring der Gezworene Gemeente niet kunnen manqueren aen de Heeren van den Magistraet aenleidinge te geven om te denken, dat de Gezworene Gemeente in die vooronderstellinge moet geweest zyn, als of de Heeren van den Magistraet, toenmaels, en op de twee voorgaende Vergaderingen van Raed en Meente, van den 27 en 30 Maert, daer te voren, wanneer gelyk verzoek gedaen is, het Consent van de Gezworene Gemeente mede gevraegt zouden hebben tot de Heffinge en Continuatie der Stads Accysen en andere Impositien, zoo als dezelven in den jare 1758 geheven en in train zyn geweest, en het dus mede ter Deliberatie van de Gezworene Gemeente zoude gestaen hebben om, in de Continuatie van deze Stads Accysen en andere Impositien, weder te consenteren of dezelven te verweigeren.

De Heeren van den Magistraet geven te kennen dat zy de Stads Impositien, op den zelfden voet, als te voren, zullen verpagten.

Om dan de Gezworene Gemeente van deze hare misvattinge te disabuseren, en alle verwarring, zoo veel mogelyk is, voor te komen, zoo hebben de Heeren van den Magistraet de Gezworene Gemeente, op het vriendelykste, wel willen informeren, dat, gelyk de Boeken der Resolutien van Raed en Meente, van oude tyden af, getuigen kunnen dat de Opheve van 's Stads Accysen en andere Impositien, eenmael tusschen Raed en Meente geconsenteerd en gearresteerd, van jaer tot jaer al-

alzoo, en zonder dat 'er jaerlyks weder nieuw Consent daer toe is gevraegd geworden, is gecontinueerd en in train gebleven, tot dat het of den Raed of de Meente goeddachte de eene aen de andere, en wel gemeenlyk op Petri avond, eene Petitie te doen tot eenige Verminderinge of geheele Affchaffinge van het een of ander Middel, en door de andere daerin mede wierde geconsenteerd: alzoo ook dezelve Boeken van Resolutien overvloedige bewyzen dragen dat, wanneer zoodanige Verminderinge of Affchaffing dezer Middelen van de eene zyde niet gevraegd, of wel van de eene zyde gevraegd zynde, echter van de andere zyde niet geplaciteerd mogt zyn geworden, dezelve Middelen als dan, op den vorigen voet en wyze, continueerden en in train bleven. De Gezworene Gemeente zal zich immers wel te binnen kunnen brengen, dat van ouds heen, by de jaerlyksche Vergaderingen van Raed en Meente over de Consenten, wel het Consent der Meente tot de Heffinge der Provintiale Middelen, maer nimmer tot die der Stads Accysen, en andere geintroduceerde Impositien, gevraegd is. En heeft dit zelve mede even ligt kunnen besluiten uit het verhandelde tusschen Raed en Meente, op den jongstleden Petri avond, en op dien van de twee vorige jaren van 1757 en 1758, wanneer de Gezworene Gemeente, by aenhoudendheid, aen de Heeren van den Magistraet wel eene Petitie hebben gedaen tot de Affchaffinge van eene nieuwe Belastinge van drie Stuivers op het Schepel witte Weite, in den jare 1752, met beider consent, gearresteerd, en waer van het provenu, wel expresselyk, is geaffecteerd en verbonden tot de betalinge der Interessen van eene kapitale somma van vierentwintigduizend guldens, met concurrentie van de Gezworene Gemeente in het zelve jaer genegotieerd; doch in welke Wederafschaffinge, terwyl het zelve Kapitael nog niet is afgelost, de Heeren van den Magistraet tot nog toe hebben moeten difficulteren. En is alzoo deze Impositie by continuatie geheven gebleven.

KAMPEN. De Heeren van den Magistraet geven te kennen dat zy de Stads Impositien, op den zelfden voet, als te voren, zullen verpagten.

Alle hoedanige Petitien van de Gezworene Ge-

KAMPEN. meente, ten fine van Affchaffinge van eenig Middel, noodeloos, ja ongerymd, zouden zyn, wanneer de Heffing en Continuatie der Stads Middelen jaerlyks aen dezelve weder gevraegd zoude behooren te worden en zy daer in consenteren moeten; daer zy alsdan immers van zelve de faculteit zouden hebben om te consenteren, en om niet te consenteren; en het alsdan, tot de Affchaffinge van eenig Middel, genoeg zoude zyn daer in van haren kant maer niet te consenteren.

De Heeren van den Magistraet geven te kennen dat zy de Stads Impositien, op den zelfden voet, als te voren, zullen verpagten.

Weshalven de Heeren van den Magistraet zich verzekerd houden, dat de bloote herinnering van deze van ouds gewone manier, van het vragen en dragen der Consenten in de Provintiale Middelen, en van het affchaffen der Stads Accysen en andere Impositien, tusschen Raed en Meente altyd gepractiseerd, de Gezworene Gemeente wel zal kunnen doen begrypen, hoe weinig de laetste periode van het Antwoord der Gezworene Gemeente, van den 6 dezer, hier voren gemeld, te dezer tyd, en by het vragen en geven der Consenten tot de Provintiale Middelen, te passe konde komen. En mogen, derhalven, hunne Wel Ed. Hoog Achtb. met reden vertrouwen dat de Gezworene Gemeente, aldus, de noodige elucidatie van het gene voorschreven en buiten eenige contestatie is, met alle welmeinendheid, ontfangen hebbende, wel zal kunnen billyken de Declaratie en Communicatie, die de Heeren van den Magistraet zich niet hebben kunnen dispenseren van aen de Gezworene Gemeente te hebben moeten geven; dat, namelyk, hunne Wel Ed. Hoog Achtb. zich onbezwaerd zullen houden, om, naer ouder gewoonte, de Stads Accysen en andere Impositien, voor dit jaer van 1759, weder te zullen doen verpagten en collecteren, op den zelfden voet en wyze, als die over den jare 1758 geheven en in train geweest zyn.

Ingevolge deze Verklaringe hebben dan de Heeren van den Magistraet, op hun eigen gezag, en buiten toestemminge van der Ge-

zwo-

zworenen Gemeente, de Stads Accysen, en andere Impositien, doen verpagten. Hier mede eindigden de handelingen tusschen Raed en Gemeente voor dit jaer, terwyl het tydpunt naderde, waer in zou moeten blyken of het Reglement van Tutele, ten opzichte van de Verkiezinge der Magistraetspersonen, stand zou houden, of niet, hebbende de Heeren van den Magistraet besloten het zelve op het krachtigste te handhaven, en de Gemeente om niets van hare Rechten af te staen. In het najaer van dat jaer 1759 waren 'er twee protesterende Leden van der Gezworenen Gemeente overleden, en dus was derzelver getal wederom gekomen op zevenentwintig Leden, die, benevens den Heere Burgemeester *Roldanus*, zich tegens het Reglement van Tutele bleven verzetten. Want schoon negen Leden van der Gezworenen Gemeente, den 24 van Grasmaend des jaers 1755, tegens de handelingen van de zevenentwintig overige Leden geprotesteert hadden, hadden, echter, twee van dezelven naderhand goedgevonden om zich wederom met de gevoelens der gemelde zevenentwintig Leden te vereenigen. In zulk een getal, en zoodanig gemoedigd, kwamen de Leden van den Magistraet en van der Gezworenen Gemeente, zonder dat 'er één van achterbleef, behalven de gene, die als het oudste Lid van het toenmaels voorzittende Espel, dien dag en den volgenden dag, als Præsident van der Gezworenen Gemeente, voorzitten moest, doch wegens ziekte afwezig bleef, op den 8 van Louwmaend 1760, 's namiddags, ten twee uuren, op het Raedhuis, zamen; eenen dag,

KAMPEN.

KAMPEN. men noemt *Zuivering-avond*, om dat alle de Leden van der Gezworenen Gemeente zich als dan van alles, wat hun zou kunnen beletten om, 's anderen daegs, zonder smet van handen en van harten, ter boone te gaen, zich te zuiveren hebben. Het is op dien dag een oud gebruik dat 'er, na dat de Namen der Leden van der Gezworenen Gemeente, die als dan, te gelyk met den Magistraet, op de Raedkamer is, doch zoo, dat dezelve, door eene balye of balustrade, van den Magistraet afgescheiden word, gelezen zyn, eenige oude Resolutien, betrekkenlyk tot het houden van de Keur, voorgelezen worden. Men heeft, sedert de aenstellinge van eenen Erfstadhouder, ook het Reglement van Regeringe van den jare 1675, voor zoo verre het de Bestelling van de Regeringe in deze Stad betreft, begonnen voor te lezen. Terwyl nu de Erfstadhouderlyke Regering bleef voortduuren, schoon de oefening van deszelfs Rechten door eenig hoog persoon, by deze Minderjarigheid, voor eenen tyd, kwam op te houden, oordeelden de Heeren van den Magistraet, dat dit Reglement als nog, by aenhoudinge, behoorde voorgelezen te worden. Doch, op dat der Gezworenen Gemeente begrypen mogte, dat men, nevens het zelve, ook het Reglement van Tutele wilde doen stand houden, lieten de Heeren van den Magistraet, na de oplezinge van het eerstgenoemde, aenstonds wel duidelyk daerop volgen de woorden: *Alles, voor zoo verre daerin, by de temporele schikkingen van het Reglement van Tutele, geene verandering is gemaekt.* Waerop door eenige Leden

den van der Gezworenen Gemeente geantwoord werd geen Reglement van Tutele te kennen, noch te willen inachtnemen. Na de voorlezinge der gemelde Resolutien, begaven de Heeren van den Magistraet, het hunne als nu verricht hebbende, zich naer de Kamer van der Gezworenen Gemeente, wanneer ze, door den Secretaris, aen der Gezworenen Gemeente deeden overgeven een Poinct van Deliberatie, houdende, hoofdzaeklyk, „ dat de Magistraet, dewyl eenige Leden „ van der Gezworenen Gemeente oordeelden „ dat de gewoonlyke Keurnooten-Eed, inge„ valle 'er, geduurende de Minderjarigheid „ van den Heere Erfstadhouder, geen vaca„ ture in den Magistraet is, gelyk 'er als „ toen geene was, als dan conform de inten„ tie van het Reglement op de Tutele be„ hoorde te cesseren, in dezen, tot wegne„ minge van deze scrupule, der Gezworenen „ Gemeente wel wilde te gemoet komen, „ en alzoo accorderen dat, op morgen, de „ Keur door de Keurnooten gedaen werde „ zonder het præsteren van den gewonen „ Eed." Op welke voorstelling der Gezworenen Gemeente antwoordde „ dat zy, zich „ meermalen overvloedig verklaert hebbende „ geen Reglement op de Tutele te erken„ nen, ook niet anders, dan ingevolge de „ oude en nooit in twyfel getrokken Consti„ tutien van Regeringe, Wetten en Rechten „ van deze Stad, op morgen, door de Keur„ nooten, onder præstatie van den gewoon„ lyken Keurnooten-Eed, voor dezen jare, „ kiezen zoude tien Schepenen en vier Ra„ den; vindende zich ook niemand van haer

KAMPEN.

KAMPEN. „ bezwaerd om dien gewoonlyken Keurnoo-
„ ten-Eed te doen." Dit laetste voegde men
'er by, om dat de Heeren van den Magistraet in 't hoofd van hun voorstel voorgewend hadden, dat zich eenige Leden bezwaerd hielden den Eed te doen, en derhalven tot de afschaffinge van den zelven wel genegen waren, 't geen by de uitkomst bleek met de waerheid niet bestaenbaer te zyn, dewyl, de Præsident van de Gemeente ieder Lid, wie hy ook was, zoo die zich voor, als die zich tegens het Reglement verklaert hadden, hoofd voor hoofd, gevraegt hebbende *of zich ook bezwaerd zouden vinden den Eed te doen*, geen van allen de minste zwarigheid opperde, uitgezonderd een Lid, 't welk naderhand, echter, rondlyk betuigde zich mede niet bezwaerd te vinden. Op het antwoord van der Gezworenen Gemeente verklaerden de Heeren van den Magistraet, by een wederantwoord,
„ dat, vermits der Gezworenen Gemeente
„ den Eed in train gehouden wilde hebben,
„ hunne Wel Ed. Hoog Achtb., door het
„ laten doen van dezen Eed, geenzins wil-
„ den gehouden worden, als of zy daer door
„ den Keurnooten eenigermate permitteer-
„ den, of auctoriseerden, om, by deze te
„ doene Raedskeur, iets meer of iets an-
„ ders te doen, dan hun volgens het Regle-
„ ment van Tutele competeerde te doen;
„ neen maer, dat hunne Wel Ed. Hoog
„ Achtb. zulks alleen, als eene oude usantie,
„ zouden laten geschieden; en dat, vervol-
„ gens, de vorengemelde Keurnooten-Eed
„ zoodanig moet en zal aengemerkt en ver-
„ staen worden, dat dezelve niet met het

„ Re-

„ Reglement van Tutele ſtrydig, maer daer- KAMPEN.
„ aen ondergeſchikt zy, en overzulks het
„ zelve Reglement daerby voorbehouden en
„ onverminderd blyve." Dan der Gezworenen Gemeente antwoordde op deze Verklaringe „ dat, vermits zy kennelyk nooit had „ geconſenteert in het Reglement van Tutele, en dus dat zelve Reglement over haer „ geen de minſte verbindende kracht had, „ men geen Permiſſie of Auctoriſatie van den „ Magiſtraet noodig had, noch ook geene „ interpretatie aengaende den Eed, die de „ twaelf uitgeloten uit haer lichaem, op „ morgen, doen moeſten, en dat zy ingevolge dien Eed de Keur zoude doen, zoo „ als van ouds gebruikenlyk is geweeſt." En met deze wederzydſche Verklaringen werd dit ſtuk in die Vergadering voor afgedaen gehouden. Vervolgens ging der Gezworenen Gemeente over tot het voltallig maken van haer lichaem, waer in, gelyk gezegd is, door verſterf, twee plaetſen opengevallen waren. In plaetſe van deze overledenen werden, met eenparigheid van ſtemmen, verkozen de perſonen van *Albert Credier* en *Dirk Gerrit Dyk*, die, naer oude gewoonte, door een Stads Roedendrager opgehaeld en op de Raedkamer, ten overſtaen en bywezen van alle de Leden, door den Præſident van der Gezworenen Gemeente, aengaende hunne qualificatie tot de Regeringe, ondervraegd werden; 't welk geſchied zynde, werd hun, door den Præſident der Gemeente, bekend gemaekt dat zy tot Leden van der Gezworenen Gemeente aengeſteld waren, gelyk zy daer op, eerſt door den Præſident, en vervolgens door

KAMPEN. alle de Leden, met toereikinge der handen, als anderszins, geluk gewenscht werden met hunne aenstellinge. Niets ontbrak 'er dus aen deze Verkiezinge, dan het in den Eed nemen der gekozenen; en daer toe moesten hunne Namen aen de Heeren van den Magistraet overgebragt worden, die, dezelven tot de Regeringe gequalificeerd bevindende, voort de Beëediging moesten doen, en hen in hunne Amtsbediening aenstellen, indien de zaken, even als voor den jare 1747 behandeld werden; maer greep het vastgestelde by het Reglement van Tutele stand, dan moest die Beëediging zoo lang uitgesteld worden, tot dat de Approbatie van Ridderschap en Steden, als oefenende de Voogdye over den Minderjarigen Heere Erfstadhouder, ingekomen ware. Oordeelde nu der Gezworenen Gemeente het Reglement van Tutele van geen verbindende kracht te zyn ten opzichte van de Keur, en dat zy niet verpligt kon worden om het zelve naer te komen, zoo kon ze, haers bedunkens, ook de Approbatie niet erkennen, zoo lang het hoofdverschil, de Keur namelyk, niet geregeld was, dewyl het één een gevolg van het andere is, en, de Approbatie door haer erkend wordende, zy geoordeeld zou worden werkelyk de geheele zaek toegegeven te hebben. En hierom vond zy zich genoodzaekt eene *Petitie* aen de Heeren van den Magistraet over te geven, waerby zy verzocht, dat hunne Ed. Hoog Achtb. geliefden te verklaren „ of zy goedvonden om de nieuw ver„ kozen Leden, ingevalle geen reden had„ den om de Keur te wederleggen, nu, of

„ mor-

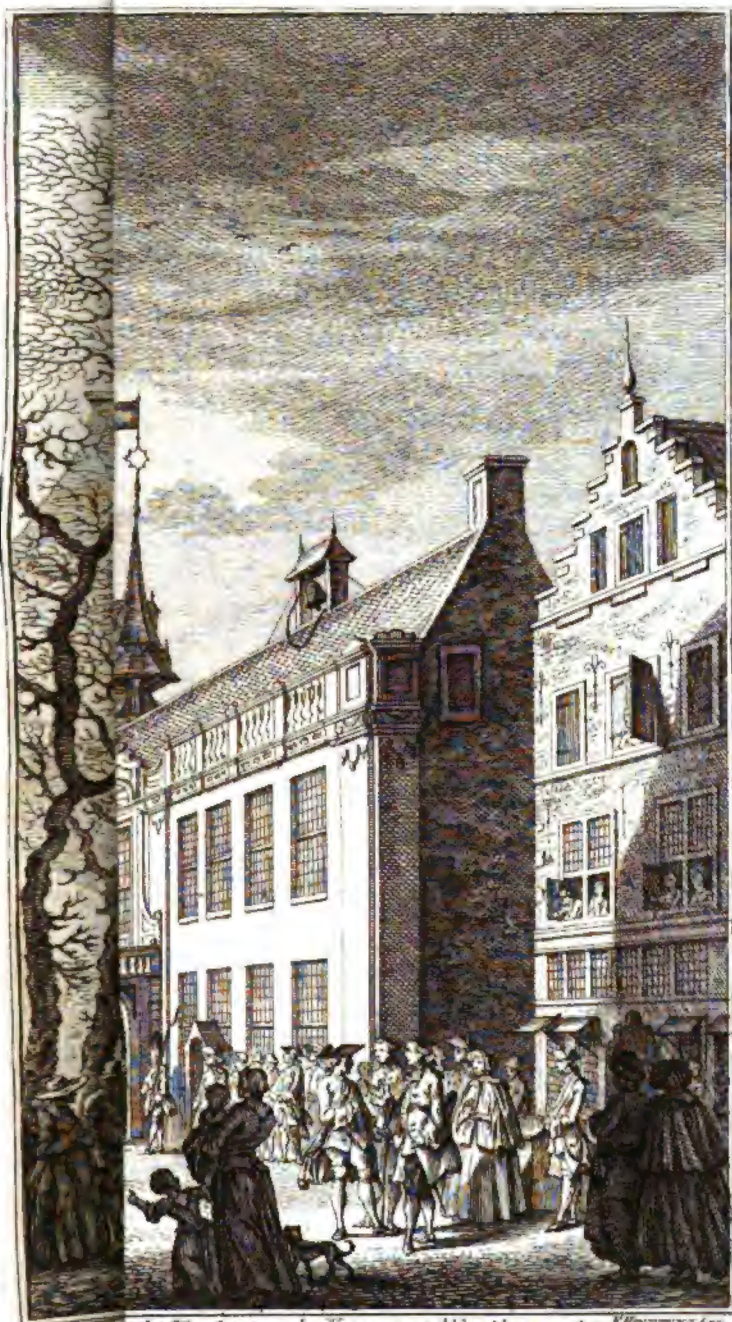
„ morgen, voor dat naer de Kerke moeſten KAMPEN.
„ gaen, in den Eed te nemen, om dienna
„ mede ter boone te gaen"; verklarende daer
nevens „ dat anders, en byaldien de Hee-
„ ren van den Magiſtraet daeromtrent eeni-
„ ge difficulteit maekten, zy ook van haren
„ kant tot zoo lange zich bezwaerd zouden
„ vinden om de nieuwverkozen Leden aen
„ de Heeren van den Magiſtraet te præſen-
„ teren"; gevende voor reden, waerom men
dit verzoek, om de nieuwverkozenen ter-
ſtond in den Eed te nemen, deed, daer by,
„ ter oorzake de Heeren van den Magiſtraet
„ als nog aen der Gezworenen Gemeente
„ ſchenen te willen opdringen het Regle-
„ ment van Tutele, dat zy kennelyk nooit
„ aengenomen had, en daerom ook nooit,
„ voor zoo verre deze Stad, en derzelver
„ conſtitutie van Regeringe, betrof, reſpec
„ teren zouden." De Heeren van den Ma-
giſtraet antwoordden, eenvoudiglyk „ dat
„ zy zich refereerden tot hun Antwoord van
„ den 21 February 1759, op eene gelyke
„ vrage afgegeven"; uit welk antwoord der
Gezworenen Gemeente begreep, dat de
Heeren van den Magiſtraet niet voornemens
waren hunne bezwaren af te doen, en uit dien
hoofde verklaerde zy, by eene tweede *Peti-
tie*, „ dat, der Gezworenen Gemeente het
„ antwoord van den Magiſtraet moetende
„ aenmerken als eene volkomen Verweige-
„ ring van haer verzoek, hare gedane Keur
„ ook niet eerder konde uitbrengen, voor
„ en aleer de Heeren van den Magiſtraet
„ konden reſolveren om hare verkozen Le-
„ den, invoegen te voren verzogt, in den
„ Eed

KAMPEN, „ Eed te nemen". Doch de Heeren van den Magistraet bleven by hun gegeven antwoord, en voegden 'er nog by „ dat zy, „ niettemin, in die verwagtinge waren, „ dat der Gezworenen Gemeente hare nieuw- „ verkozen Leden, ten fine van Approba- „ tie, aen hunne Wel Ed. Hoog Achtb., de- „ zen avond, zouden overgeven; by ont- „ stentenisse van dien zouden hunne Wel „ Ed. Hoog Achtb. de desorders, die daer- „ uit zouden komen te ontstaen, overlaten „ ter verantwoordinge van der Gezworenen „ Gemeente." Dan der Gezworenen Gemeente bleef by haer verzoek volharden, „ latende niet alleen voor de Heeren van „ den Magistraet over alle desorders, die „ uit deze Verweigeringe voort zouden „ spruiten, en zich beroepende op het oor- „ deel van de geheele onpartydige wae- „ reld, of zy in dezen wel iets anders kwa- „ men te requireren, dan alleenlyk dat ge- „ ne, 't welk in overeenkomst van de nooit „ betwiste Stads Wetten, Rechten en Privi- „ legien behoort te geschieden." Dus zagen de Heeren van den Magistraet, dat 'er niet meer op te winnen was; waerom zy verklaerden „ geene nadere instantie hier- „ op te zullen verwagten, maer dat der Ge- „ zworenen Gemeente konde treden tot Zui- „ veringe van haer Lichaem, waer toe deze „ dag geschikt was." Gelyk vervolgens geschiedde. De Zuivering in order verricht zynde, was ook alles verricht, waer toe men by den anderen was gekomen, zoo dat de Vergadering scheidde om 's anderen daegs, des morgens ten zeven uuren, weder op het

Raed-

Raedhuis zamen te komen, ten einde de Keurpredikatie by te gaen wonen, en verder de plegtige Magistraetskeur te laten geschieden. Beide lichamen der Regeringe kwamen dan, op den gewonen Woensdag na Drie Koningen, of den jaerlykschen Keurdag, welken in dit jaer op den 9 van Louwmaend viel, op den vastgestelden tyd, in de Raedkamer zamen, wanneer het Lid van der Gezworenen Gemeente, welk, by afwezigheid van den President, deszelfs post waernam, uit naem van der Gezworenen Gemeente een vraeg en verzoek aen den Magistraet deed, „ dat, namelyk, dezelve als nog de goedheid „ wilde hebben om hare nieuwverkozen Le- „ den in den Eed te nemen"; waerop de Præsident Burgemeester antwoordde „ dat „ die Leden by hunne Wel Ed. Hoog Achtb. „ niet bekend waren." Hier na werden de Namen opgelezen, en voorts mede de Resolutie van Raed en Meente op het doen der Keure; en, dit alles, zonder eenige wanorder, geschied zynde, gingen alle de Leden, daerby tegenwoordig, op eene statige wyze, *collegialiter*, naer de Kerk; by welke staetsie zich eene vertooning opdeed, die nieuw en te voren niet gezien was. Men zag, namelyk, dat zich een Ordonnantie-Sergeant van de Bezettinge dezer Stad, hoedanig een daegs te voren, ook op het Plein van het Stadhuis, voor de Raedkamer, gevonden was, zich wederom, met zyn hellebaerd, aen 't Stadhuis vertoonde, die ook mede naer de Kerk ging, en zich aldaer, geduurende den Godsdienst, achter de Bank van den Magistraet bleef ophouden; vervoegende zich, na het ein- KAMPEN.

KAMPEN. eindigen van den zelven, wederom op 't Stadhuis; uit welke nieuwigheid de protesterende Leden van der Gezworenen Gemeente besloten dat de Heeren van den Magistraet voorhadden het Krygsvolk van den Staet te gebruiken om hunne onderneming staende te houden en door te dryven tegens hunne Mederegenten, der Gezworenen Gemeente, namelyk; in welk gevoelen dezelven bevestigd werden, toen men gewaer werd dat de Wagten der vorigen dag en dezen vermeerderd waren, en 'er eenige Ruiterspaerden gezadeld en gereed stonden om, op de eerste order, te kunnen opzitten, en de gansche Bezetting zich; dien dag, binnen hare Kwartieren of Inwoningen moest houden, zonder op straet te komen. Na het eindigen van den Godsdienst, vervoegde men zich weder op de Raedkamer, en ging over tot het trekken der Boonen, waerby het Lot zoodanig viel, dat 'er een der zeven Leden, welken het met den Magistraet hielden, en elf van de protesterende Leden, de Gouden Boonen trokken. Dezen twaelf uitgeloten Keurnooten werd daerop, aenstonds, de gewone Keurnooten-Eed voorgelezen, welken zy, in handen van den Præsident Burgemeester, ten overstaen en bywezen van de geheele Regeringe der Stad, afleiden, zoo als van ouds gebruikenlyk is geweest, zonder dat de Heeren van den Magistraet eenige de minste zwarigheid tegens dien Eed inbragten. Na het beëedigen der Keurnooten verlieten de overige Leden van der Gezworenen Gemeente het Raedhuis; doch de Heeren van den Magistraet gingen, ingevolge de

de Kerk, om de Keurpredikatie aen te
1760.

de gewoonte, sedert den jare 1748 gehouden, naer de Kamer van der Gezworenen Gemeente, alwaer hunne Wel Ed. Hoog Achtb. vergaderd bleven, tot dat de Keur afgeloopen was. Wy achten onnoodig om, in 't breede, te verhalen wat 'er, wyders, op dien dag voorgevallen is, tusschen de Keurnooten en de Heeren van den Magistraet, dewyl het zelve gemaklyk afgenomen kan worden uit de volgende Remonstrantie, waer by de Zevenentwintig Leden van der Gezworenen Gemeente zich verpligt hebben gevonden het gebeurde op dien dag, en het gene, naer hun oordeel, wederrechtelyk in de handelwyze van de Heeren van den Magistraet te vinden was, ter overweginge van de hooge Staetsvergaderinge dezer Provintie te brengen. Die Remonstrantie luid als volgt. KAMPEN.

EDELE MOGENDE HEEREN!

Myn Heeren, Ridderschap en Steden, de Staten van Overyssel.

DE Gezworene Gemeente van Kampen zich, in den voorleden jare, niet hebbende kunnen dispenseren om, tot afwendinge van alle præjudicie, en om voor te komen dat U Ed. Mog. niet, by inadvertentie, iets ten nadeele van de Rechten en Privilegien van hare Stad besluiten mogten, aen U Ed. Mog. voor te stellen dat zy nooit in het zoogenaemde Reglement van Tutele geconsenteert hebben, en, bygevolge, dat het zelve aen haer tot geen band ter verpligtinge strekken kan, heeft zich alsnu wederom, om die zelfde redenen, verpligt gevonden om aen U Ed. Mog., voort, by het openen

Eerste Remonstrantie van der Gezworenen Gemeente aen Ridderschap en Steden.

nen

KAMPEN. nen van deze hooge Vergaderinge, met alle eerbiedigheid, voor te dragen:

Eerste Remonstrantie van der Gezworenen Gemeente aen Ridderschap en Steden.

Dat zy, kort na het overgeven van deze hare Deductie, en wel op den 27 Maert 1759, door de toenmalige Heeren van den Magistraet, verzocht zynde geworden om haer Consent te dragen tot het Verpagten van de Provintiale Middelen, aenstonds hebben geantwoort, zoo als U Ed. Mog uit het Document *sub* No 1 (*) gelieven te vernemen, en waer toe wy U Ed. Mog. zeer eerbiedig refereren.

Dat zy, dienna, op den 5 April 1759, wederom, met communicatie van een Brief van U Ed. Mog., van den 4 dito, gerequireerd wordende om dat Poinct nader in overweginge te nemen, datelyk, op den 6, daer aen volgenden, om te toonen dat zy de belangen van de Provintie met de byzondere zaken van hare Stad niet melleren willen, aen de toenmalige Heeren van den Magistraet hebben geantwoort, als *sub* No. 2(†); waer toe wy derhalven U Ed. Mog. al mede, zeer gedienstig, refereren.

Dat, dus de Verpagting der Provintiale Middelen gereguleerd zynde, de toenmalige Magistraet heeft kunnen goedvinden, op den 18 April 1759, aen den Præsident van de Gezworene Gemeente, over te geven twee Geschriften, die, na dat dezelven alvorens op de Raedkamer, in præsentie van Raed en Meente, door den Secretaris, waren opgelezen, bevonden wierden geintituleerd te zyn *Poinct van Communicatie, aen de Gezworen Gemeente voor te dragen.*

Dat, de Gezworen Gemeente hier uit geen ander besluit kunnende opmaken, dan dat de toenmalige Heeren van den Magistraet, hoe langs hoe meer, de oude Wetten en Constitutien van deze Stad zochten overhoop te werpen, daerom ook aenstonds aen deze Heeren van den Magistraet, by eene Contra-Communicatie, heeft te verstaen gege-

(*) Zie ons XIII Deel [1759]. bladz. 704.
(†) Zie het zelfde Deel, bladz. 999.

geven dat zy, die daer vergaderd waren, om te delibereren, en niet om eenige Communicatie te ontvangen, overzulks die beide zoogenaemde *Communicatien*, zonder dezelven in hare Vergaderinge te willen hooren lezen, veel minder daeromtrent eenige Deliberatien te admitteren, aen die Heeren van den Magistraet hebben moeten wederom geven, met eene allernadrukkenlykste protestatie, dat zy deze daed houden voor eene informaliteit en ongehoorde maniere, die deze Heeren van den Magistraet hebben uitgedagt om, ware het mogenlyk, de oude Wetten en Reglementen van deze Stad te onderkruipen. Dat de Gezworene Gemeente daerom dan ook deze Geschriften geenzins wilde aengemerkt hebben als eene handeling, tusschen de Heeren van den Magistraet en haer gehouden; maer dat zy al mede protesteerden dat, ingevalle de Heeren van den Magistraet mogten kunnen goedvinden deze Communicatien in het Boek van Raed en Gezworene Gemeente te laten insereren, daer uit geen gevolg zal mogen getrokken worden, noch ten opzichte van deszelfs handelwyze, noch ook ten opzichte van deszelfs ingredienten, alzoo de Gezworene Gemeente verklaerde dat zy het eene, zoo wel als het andere, aenzagen en considereerden als eene uitvinding van die Heeren van den Magistraet, om zich, ware het mogenlyk, langs dien weg, een onbepaeld gezag te verkrygen, waer tegens zy, echter, volgens haren gedanen Eed, op het allerkrachtigste zoude zoeken te vigileren en te waken.

KAMPEN. Eerste Remonstrantie van der Gezworenen Gemeente aen Ridderschap en Steden.

Dat de toenmalige Heeren van den Magistraet daer na, op den 20 April 1759, aen de Gezworene Gemeente wel hebben overgegeven een Poinct van Deliberatie (*), dat, echter, in substantie, niets anders contineert, dan eene Communicatie, dat deze Heeren zich onbezwaerd zouden houden, om, naer ouder gewoonte, de Stads Accysen en andere Impositien, voor den jare 1759, weder te doen verpagten en collecteren, op den zelfden voet en

(*) Zie hier voren, bl. 1047.

KAMPEN. en wyze, als die voor den jare 1758 geheven en in train zyn geweest.

Eerste Remonstrantie van der Gezworenen Gemeente aen Ridderschap en Steden.

Doch dat de Gezworene Gemeente, die zeer wel alle de abusive positien en verkeerde illatien, waer mede dat zoogenaemde Poinct van Deliberatie opgeschikt is geworden, te zyner tyd betoogen zal, van deze Heeren van den Magistraet, die op hun eigen auctoriteit en gezag eenige Bladen uit het Boek van Resolutien van Raed en Gezworen Gemeente hadden geligt, vooraf hebben moeten requireren, dat het gene op die uitgesnedene Bladeren was geschreven geweest, daer in mogte geinsereerd worden, en dus het zelve gesteld en gebragt in dien staet, als of het nooit gecancelleerd was geweest, *sub* No. 3 (*).

Dat deze Heeren, die voort met den dood van hare Koninglyke Hoogheid, glor. ged., het voornemen, zoo het schynt, genomen hebben, om, met vertredinge van alle Wetten, alleen naer hun goedvinden te handelen, onaengezien deze instantien van de Gezworen Gemeente, en hare Protestatien, de Stads Impositien hebben verpagt, tegens de uitdrukkenlyke Wetten en Resolutien, die deswegens binnen deze Stad vigeren.

Dat, vervolgens, de tyd, die van ouds her tot het verkiezen van den Magistraet bepaeld is, verschenen zynde, de toenmalige Heeren van den Magistraet, op den 8 January 1760, aen de Gezworene Gemeente, door den Secretaris, naer den ouden gebruike, hebben laten voorlezen zekere bekende Resolutien, en het Reglement op de Regeringe onder den Heere Stadhouder, waer achter deze Heeren van den Magisttaet, in substantie, gevoegt hadden deze woorden, *voor zoo verre daer in by het Reglement van Tutele geen verandering is gemaekt.*

Dat de Gezworene Gemeente, aenstonds protesterende van dat Reglement niet te kennen, noch te zullen respecteren, deze Heeren van den Magi-

(*) Vergelykt hier mede het *Historisch Verhael*, bl. 182.

giſtraet, na dat de Raedskamer aen de Gezworene Gemeente hadden ingeruimt, door den Secretaris aen de Gezworen Gemeente hebben laten overgeven een Poinct van Deliberatie, waer by deze Heeren, quaſi op een prætext dat zich eenige Leden bezwaerd zouden vinden om den Keur-Eed te doen, betuigden aen de Gezworene Gemeente wel te willen accorderen, om de Keur te doen zonder het præſteren van den gewonen Eed, *uti ſub* No. 4 (*).

KAMPEN. *Eerſte Remonſtrantie van der Gezworenen Gemeente aen Ridderſchap en Steden.*

Dat de Gezworene Gemeente, daer op, *vide ſub* No. 4, geantwoort hebbende dat zy, des anderen daegs, onder præſtatie van den gewoonlyken Keurnooten Eed, voor dezen jare, zouden kiezen tien Schepenen en vier Raden, dewyl zich toch niemand van hen bezwaerd vond om den gewoonlyken Keurnooten-Eed te doen, de toenmalige Heeren van den Magiſtraet, by een nader Antwoord, wel hebben verklaert dat zy, door het laten doen van dezen Eed, geenzins wilden gehouden wezen als of zy daer door de Keurnooten eenigermate permitteerden of auctoriſeerden, om, by de te doene Rades-Keur, iets meer of iets anders te doen, dan hun volgens het Reglement van Tutele competeert te doen;

Maer dat de Gezworene Gemeente, die kennelyk nooit heeft geconſenteert in dat zoogenaemde Reglement van Tutele, dat overzulks over hen geene de minſte verbindende kracht heeft, om dieswille, aen deze Heeren van den Magiſtraet heeft te verſtaen gegeven dat zy van haer geene permisſie of auctoriſatie noodig hadden, noch ook geene interprætatie van den Eed, terwyl zy tevens aen de Heeren van den Magiſtraet declareerden dat zy, ingevolge dien Eed, de Keur zouden doen, NB *als van ouds gebruikenlyk is geweeſt.* U Ed. Mog. gelieven dit alles breeder te zien *ſub* No. 4 *verſo.*

Dat de toenmalige Heeren van den Magiſtraet, in deze Declaratie van de Gezworene Gemeente beruſtende, en, onaengezien alle inſtantien van de Gezworene Gemeente, hare nieuwverkozen Le-

(*) Zie hier voren bladz. 1053.

KAMPEN. den weigerende in den Eed te nemen, *uti sub* No 5 (*), des anderen daegs, den 9 January 1760, aen de Gezworene Gemeente, na dat alvorens collegialiter op dezen plegtigen Keurdag ter Kerke geweest en de Keurpreek aengehoort hadden, door hunne Præsidenten, niet alleen zonder eenige protestatie hebben laten trekken de Boonen, *als van ouds*, maer ook door de twaelf uitgeloten doen præsteren den gewonen Keurnooten Eed, *zoo als die van ouds gebruikenlyk is geweest*, en zonder een woord te spreken van het Reglement van Tutele, of van die interpretatie, die men den vorigen dag graeg aen den Eed hadde geven willen.

Eerste Remonstrantie van der Gezworenen Gemeente aen Ridderschap en Steden.

Dat hier op deze Heeren, nu Oud-Burgemeesters, van de Raedkamer afgetreden zynde, om die voor de Keurnooten over te laten, aenstonds hebben in bezit genomen de ordinairis Vergaderkamer van de Gezworene Gemeente, zonder dat zy daer op hebben willen admitteren een eenig Lid van de Gezworen Gemeente, die anders, en van ouds af, daer op dien dag den vryen toegang hadde.

Dat deze Heeren Oud-Burgemeesters, dus op de Meente-Kamer blyvende, en de oudste Secretaris terstond aen de Keurnooten, volgens ouder gewoonte, overgevende een Papier, waer op de Namen van de Oude en in het vorige jaer geregeert hebbende Schepenen en Raden genoteerd stonden, tevens heeft gevraegt wanneer de Magistraet zoude moeten vergaderen om de Keur over te nemen?

Dat, daer op door de Keurnooten geantwoord zynde dat die Heeren, welken stonden verkozen te worden, behoorlyker tyd zouden verbodet worden, de oudste Secretaris kort daer na weder boven is gekomen, zeggende kennis te geven dat de Heeren van den Magistraet op den Raedhuize zouden blyven vergaderd, tot zoo lange de Keurnooten aen hen de Keur zouden hebben overgegeven, om, ingevolge het Reglement van Tutele, aen Ridderschap en Steden, ten fine van approbatie, over te brengen.

Dat,

(*) Zie bladz. 1056.

Dat de Keurnooten, aen den Secretaris antwoordende dat zy thans Keurnooten waren; en met niemand handelen konden, vervolgens, na de gedane Keur, en het eindigen van de maeltyd, aen den oudsten Secretaris, die, naer den ouden gebruike, daer by genoodigd was, hebben gevraegt of vaerdig was om de gedane Keur te publiceren?

KAMPEN. Eerste Remonstrantie van der Gezworenen Gemeente aen Ridderschap en Steden.

Dat, deze Heer Secretaris verklarende dat hem zulks door den Magistraet, by Resolutie, was verboden, en dat overzulks het zelve niet doen mogte, de Keurnooten hebben gescheld, en aen den bovenkomenden Roededrager hebben gelast de gewone Klok te trekken, om de Keur te kunnen publiceren.

Dat, deze Roededrager zonder spreken weggaende, en, vermits de Klok niet getrokken wierde, nader gerequireerd zynde, aen de Keurnooten heeft betuigt dat hy Ordres hadde om alle Bevelen en Boodschappen, die hy van de Keurnooten ontving, in den Magistraet te moeten brengen, en dat hy de zoo even gemelde Order van de Keurnooten ook in den Magistraet gebragt hadde, maer tot nog toe geen bescheid ontvangen.

Dat, immediaet daer op de oudste Secretaris, die, op requisitie van deze Oud-Burgemeesteren, afgetreden was, weder zynde boven gekomen, aen de Keurnooten heeft te kennen gegeven dat hy in last hadde, om, namens den Magistraet, aen de Keurnooten in substantie dit navolgende te moeten zeggen: Dat, vermits de Magistraet niet had kunnen verwagten dat de Keurnooten zich met zoo veel hevigheid tegens den Magistraet, en het Reglement van Tutele, zouden hebben verzet, zy daerom den Secretaris hadden gelast en verboden geene Publicatie van de Keur te doen, als mede aen de Roededrageren geen Klok te trekken; dat voorts de Keurnooten zich wel zouden beraden, en niet langer difficulteren, om de Keur over te geven, nademael de Magistraet anders zoodane dispositie zoude maken, als zy vermeinen zouden te behooren.

Dat, de Keurnooten daer op geantwoord heb-

KAMPEN.

Eerste Remonstrantie van der Gezworenen Gemeente aen Ridderschap en Steden.

bende dat zy, in conformité van het Besluit van de Gezworene Gemeente, hunne gedane Keur niet zouden overgeven, voor en aleer dezelve was gepubliceerd geworden, de Secretaris, weder boven komende, aen de Keurnooten heeft gezegt dat, vermits zy weigerden de Keur over te geven, deze Heeren Oud-Burgemeesters zich, ingevolge het Reglement van Tutele, hielden voor gecontinueerd.

Dat, de Keurnooten daerentegen verklarende dat zy, in hunne qualiteit, en namens die genen, die zy thans representeerden, niemand voor den jare 1760, als Schepenen of Raden, erkennen zouden, dan die, welken door hun, op hunnen gedanen Eed, zyn verkozen, de Secretaris terstond weder boven is gekomen, en aen de Keurnooten heeft gezegt dat zy gedimitteerd wierden.

En dat, eindelyk, de Keurnooten, die wel weigerden om van deze Oud-Burgemeesteren gedimitteerd te worden, zoo als de oudste Secretaris dit alles op zynen Eed zal bevestigen moeten, doch die geen middel wisten om hunne Keur behoorlyk te kunnen laten aflezen, om dat het Touw van de Klok was weggenomen; de Luiken voor het Balcon van het Stadhuis, van waer de Publicatie altoos gedaen word, toegeslagen waren, en de Stads Suppoosten, nevens vele van de andere Stads Bedienden, die, volgens de Stads Wetten, by het doen der Executien adsisteren moeten, op den Raedhuize vergaderd bleven, om dezen allen, laet in den avond, van de Raedkamer hebben moeten aftreden, zonder dat zy, die ook de Keur nog onder hen berustende hebben, van hunnen Eed, en dus van hunne qualiteit als Keurnooten, zyn ontslagen.

Maer is dan nu, gelyk U Ed. Mog. ligtelyk uit dit verhael zullen kunnen afleiden, tot nog toe niet bekend gemaekt wie dat voor den jare 1760 over ons regeren zullen, en rust de Bestelling van Regeringe van deze Stad nog waerlyk by de Keurnooten, zoo lang zy niet van hunnen Eed ontslagen zyn, dan volgt van zelve, dat deze Heeren

Oud-

Oud-Burgemeesters, voor als nog, niet anders, dan particuliere Burgers, zyn te schatten. Dat zy, voorts, zich op eene zeer onrechtmatige wyze in deze hunne geusurpeerde Regeringe hebben neergezet; dat zy onze aloude vryheid hebben weggenomen; dat zy onze Privilegien geschonden hebben; dat zy onze zoo lang geobserveerde Wetten hebben met den voet getreden; en dat zy daer door zich hebben schuldig gemaekt aen eene daed, die onze Vaders weleer van dat gewigt oordeelden, dat zy daerom, by dat bekende Plakaet, te vinden by VAN METEREN, in zyne *Nederlandsche Historien*, *fol.* 201 *& seqq.*, den Spaenschen Koning Philippus, den tweeden, als een Tiran hebben afgemaelt, en hem onwaerdig gekeurt om voortaen eenig gezag meer over hen te mogen hebben.

KAMPEN. *Eerste Remonstrantie van der Gezworenen Gemeente aen Ridderschap en Steden.*

Immers, hoe is het toch te begrypen, of met de gezonde reden overeen te brengen, dat deze Oud-Burgemeesters zich zelf in de Regeringe zouden kunnen of mogen continueren? daer zy, in den voorleden jare, hebben toegelaten dat de gedane Keur, die zy buiten kennisse van de Gezworene Gemeente aen U Ed. Mog. ter approbatie hadden aengeboden, als een Keure, van de Gezworene Gemeente gedaen, is gepubliceerd geworden. Daer zy als toen ook daer in wel hebben berusten willen, dat zy, eenvoudig, als Burgemeesters, Schepenen en Raden voor den jare 1759, aen den volke zyn bekend gemaekt. Daer zy, door het naeuwkeurig obferveren en ter uitvoer brengen van alle de *solemnia*, die jaerlyks, by het verkiezen van de Regeringe dezer Stad, van oudsher zyn gebruikt geworden, aen al de waereld hebben willen toonen dat hunne Regering nu ten einde liep, en dat zy door eene nieuwe Keuze daer in weer bevestigd moesten worden. Daer zy, al verder, van dezen jare, de Gezworene Gemeente, die haer, als boven getoond is, verklaert hadde geene andere Keur te zullen doen, *als van ouds*, na het aenhooren van de Keurpredikatie, de Boonen hebben laten trekken, *als van ouds*. En daer zy, eindelyk, de twaelf uitgeloteden, zonder eenige protesta-

KAMPEN. testatie of gewagmaking van dat zoogenaemde Reglement van Tutele, hebben doen præsteren den Eed, *die van ouds gebruikenlyk is geweest.*

Eerste Remonstrantie van der Gezworenen Gemeente aen Ridderschap en Steden.

Want dat moet zekerlyk elk onpartydigen ten vollen overreeden, dat deze Heeren by zich zelf genoegzaem overtuigd zyn dat zy ook, volgens dat Reglement van Tutele, *dat eene jaerlyksche Keur eischt, die aen U Ed. Mog. gepresenteerd moet worden*, geen magt of auctoriteit bezitten, om zich zelf te kunnen laten continueren; en dat zy, in allen gevalle, daer zy voorhenen wisten dat de Gezworen Gemeente dit Reglement nooit heeft willen aennemen, dat zy alleen geene Stads fundamentele Wetten en Constitutien kunnen altereren of verbreken, en dat, bygevolge, dit Reglement ook niet als een Wet van deze Stad gebruikt kan worden, *door het in den Eed nemen van de Keurnooten, naer den ouden gebruike*, zoodanig van dat Reglement en deszelfs prætense kragt hebben afgezien, dat zy nu, van achteren, daer van geen gebruik kunnen maken, om onze Vryheid te beklagen, en zoo eensklaps den doodsteek te geven aen die Rechten en Privilegien van onze Stad en Burgerye, die nu sedert eenige jaren herwaert zoo deerlyk zyn geschokt en geschud geworden, gelyk men, des noods, met meer dan een geval bewyzen kan.

Doch heeft men, reeds in dezen tyd, toen de Gezworene Gemeente, hoewel ondergeschikt aen eene Approbatie van hare Koninglyke Hoogheid, glor. ged., nog eene vrye Keur had, en toen 'er nog een middel was om zich tegens het gedrag van den Magistraet te kunnen verzetten en beklagen, zoodanig aen onze Vryheid en de Stads Rechten en Privilegien durven tornen, dat men zelfs aen de Gezworene Gemeente, klagende over het berooven van hare oude, en na des door den Magistraet van zelf weder ingeruimde recht, heeft durven antwoorden dat men de zaek voor getermineerd hield, zonder daer van te zullen afgaen, NB *latende aen de Gezworene Gemeente het protesteren over, zoo lange als het haer zal mogen gelusten; uti sub* No. 6.

Heeft

Heeft men, voort na doode van hare Koninglyke Hoogheid, glor. ged., het Boek, waer in de Resolutien van Raed en Meente zyn geschreven, en dat de Gezworene Gemeente alleen toekomt, door het uitsnyden van vier Bladen durven cancelleren of schenden?

KAMPEN. Eerste Remonstrantie van der Gezworenen Gemeente aen Ridderschap en Steden.

En heeft men, in dezen jare, tegens alle de Protestatien van de Gezworene Gemeente, de Stads Impositien durven verpagten?

Wat zal dan voortaen worden van onze Vryheid, van onze Rechten en Privilegien, zoo deze Oud-Burgemeesters zich in deze hunne gewaende Regering maintineren kunnen?

Waer zullen wy, onze Burgers, onze Vrouwen en Kinderen eenige bescherming vinden, zoo wanneer deze Heeren hunne magt misbruiken, of voortaen niet meer leven willen naer die Wetten, die zoo lang binnen onze muuren zyn bewaerd geworden?

En wie zal, daer toch de Roomsche Catulus, naer het getuigenis van DION. CASSIUS, *Lib.* 36 *Histor. Rom.*, al getoont heeft dat het de aert van het menschlyk gemoed, niet alleen van Jongelingen, maer zelfs van bejaerde Mannen, eigen is, dat zy, als zy langen tyd in een groot bewind hebben doorgebragt, meinen dat zy voortaen in de evengelykheid, naer de wyze van hun Vaderland, niet behoeven te leven, ons eenige zekerheid kunnen geven?

Dat byaldien deze Heeren Oud-Burgemeesters in dit hun voornemen slagen, zonder dat U Ed. Mog., of eenige andere Regenten van ons Land, zich deze zaek aentrekken, en de Gezworene Gemeente by hunne Rechten maintineren willen, zy op den zelfden voet, by de Meerderjarigheid van onzen Erfstadhouder, zich niet zullen continueren?

Dat zy aen zyne doorluchtige Hoogheid, die God lange in zyne gunste wil bewaren, en voor wiens recht de Gezworene Gemeente betuigt alles te zullen opofferen, by het aenvaerden van zyne Regeringe, eene Keur ter Approbatie zullen overgeven?

KAMPEN.

Eerste Remonstrantie van der Gezworene Gemeente aan Ridderschap en Steden.

En dat zy, moedig en stout geworden door het wel gelukken van dezen handel, niet, gelyk die van Nymegen welcer, ten respecte van hunnen Graef Reinald, gedaen hebben, *teste* Pontano *in Histor. Gelriæ Lib.* 6. *pag.* 188. zich als dan geheel en al ontslaen zullen van die beloften, die zy aen deze zyne Hoogheid, of derzelver voorzaten, hebben afgelegt?

Waerlyk, Edele Mogende Heeren, hadden wy, gelyk oudtyds de Atheniensers, en andere vrye Grieksche Volkeren, een Ostracismus, waer door men zulken, die gevaerlyk wierden aen de Vryheid, en niet meer in de evengelykheid met hare Medeburgeren leven wilden, konde doen verhuizen; hadden wy, zoo wel, als eertyds de Romeinen, onze Tugtmeesters, die de toezigt hadden op het gedrag, beide van Overheden en van Burgeren, en die een Raedsheer, iets misdoende, uit het getal der Leden van den Raed schrabben en hem in den rang der Burgeren stellen konden; of hadden wy, gelyk de Republiek van Venetien, een Inquisitie van Staet, die, na het verhael van Amelot de la Houssaye *Hist. du Gouvernement de Venise*, door een Raed van Tienen word geoefend, en die op eene buitengewone wyze onderzoek doet en vonnist over alle Misdaden van Staet, en over het gedrag der Overheden in het stuk van hunne bediening, dan zoude men nog eenige speculatie kunnen maken, of men deze Heeren, gedurende de Minderjarigheid van onzen Heere Erfstadhouder, in hunne zoo onwettig geusurpeerde Regering niet zoude kunnen laten zitten.

Maer nu onze Vaders alle deze middelen veel te hard en te streng geoordeelt hebben voor de zachtheid en gematigdheid van deze onze vrye Regeringe, waer aen niemand, van wat rang of staet hy ook wezen mogte, ooit heeft kunnen deel krygen, voor en aleer hy gezworen hadde dat hy de Lands Wetten, Rechten en Privilegien handhavenen en beschermen zoude: Nu onze Vaders nog eens, in navolginge van den Roomschen Brutus, het allergrootste behoud van de Vryheid hebben

ben aengezien, dat de hoogste Amten niet langdurig zyn, en dat 'er eene bepaling van tyd wierd gesteld aen die genen, welker gezag men niet wel bepalen kan. *add.* DIONYS HALICAR. *Lib.* 4 *antiq. Rom.* LIVIUS *Lib.* 4. *Hist.*: Nu zy, uit deze grondbeginzelen, bykans in alle de Steden van ons vrye Nederland, een genoegzaem eenerlei form van Regeringe hebben doen geboren worden, namelyk een Raed, Vroedschap of Gezworene Gemeente, hier van veertig, daer van zesendertig, elders van tweeëndertig of minder persoonen, getogen uit de Aenzienlyksten van de Burgerye: En nu, na de vertooning van het recht der Hollandsche Staten (by HOOFT in zyne *Nederlandsche Historie*, *het* 27. *Boek*, *pag.* 307.) deze Amtgenootschappen of Collegien tevens met de Steden zyn geboren, of immers zoo oud zyn, dat men geen gedagtenis van hun beginzel vinden kan: Nu zy ook van dien tyd af altoos zyn bevoegd gebleven, om zoo lang te mogen dienen, als zy leven; om de vacante plaetsen van haer Lichaem te vervullen; om mede te mogen stemmen, te besluiten en order te stellen op alle zaken, die het gemeene Land of de Stad van elk byzonder aengaen; en om jaerlyks te kiezen hunne Magistraten, NB *tot een Eenjarigen dienst*; op dat zy, dien de Vryheid ingeschapen is, daer door konden voorkomen dat, naer het antwoord van Timoleon, by PLUTARCHUS en CORN. NEPOS *in Vita Timoleontis*, geen Burger in een vryen staet zoo uitstekend wierde, dat hy geen Rekenschap van zyn gedrag zoude moeten geven: Nu kan de Gezworene Gemeente van U Ed. Mog. en alle beminnaren van onze vryheid, met grond en gerustheid, te gemoete zien, en met zeer veel eerbiedigheid verwagten, dat U Ed. Mog., die zeer wel weten dat de Magistraten van onze Hoofdsteden geene Richters boven zich erkennen, en dat dus deze Oud-Burgemeesters, zoo onze vrye Keur word weggenomen, wat daden zy ook doen of bedryven mogen, by geen weg van Justitie, volgens dat zoogenaemde Reglement van Tutele uit hunne Bedieninge verlaten kunnen worden, daer-

KAMPEN. *Eerste Remonstrantie van der Gezworenen Gemeente aen Ridderschap en Steden.*

KAMPEN. daerom niet zullen toelaten dat deze Heeren, die nu, en zoo lang onze Keur niet is gepubliceerd geworden, maer particuliere Burgers zyn, in deze hooge Vergadering van U Ed. Mog. sessie nemen, om daer in namens onze Stad te stemmen.

Eerste Remonstrantie van der Gezworenen Gemeente aen Ridderschap en Steden.

Dat zy, met eene schuldige veneratie voor U Ed. Mog., en nederige imploratie van derzelver kragtdadige adsistentie, te gegronder kunnen te gemoete zien; zoo, om dat zy reeds, in den voorleden jare, U Ed. Mog. hebben voorgedragen dat de Magistraet, in den jare 1755, heeft beleden dat het buiten eenig contest is, dat zy niet bevoegd zyn om de Stads fundamentele Wetten en Resolutien, die, volgens de Constitutie van de Regeringe, niet kunnen gemaekt noch genomen worden buiten de Concurrentie van de Gezworene Gemeente, te altereren of verbreken buiten de Concurrentie van de Gezworene Gemeente; dat de Heeren van den Magistraet door alle die herhaelde instantien, die hier bygevoegd worden *sub* No. 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13 en 14 (*), getoont hebben dat men, tot het arresteren van dat Reglement van Tutele, het Consent van de Gezworene Gemeente noodig hadde; dat evenwel de Gezworen Gemeente het zelve nooit heeft willen aennemen, of daer in consenteren; dat, het zy met respect gesproken, hare Koninglyke Hoogheid, glor. ged., hier over, als hare Hoogheids eigen zaek, geene Decisie geven konde; en dat dus de Magistraet in U Ed. Mog. Vergadering geen Consent tot het arresteren van dat Reglement heeft kunnen uitbrengen.

Als, om dat de Gezworene Gemeente, niet slechts vooraf, op het allerkrachtigste, tegens het verzoeken van eene Decisie van hare Koninglyke Hoogheid heeft geprotesteert, *uti sub* No. 15 en 16. (†), met een nadrukkelyke verklaringe *sub* No. 17 en 18 (§) dat zy, nimmer of ooit, onder wat prætext men zulks ook mogte requireren, zich

(*) Zie hier voren bladz. 964, 965, 979, 989, 992 enz.
(†) Bladz. 998.
(§) Bladz. 1008.

zich over hare Stads Wetten, Rechten en Privilegien, zonderling over hare Keuren, en wel generaellyk eens wettige op de aen haer voorgedragen Poincten van Deliberatie wel genomen Resolutien, met iemand, wie het ook zyn mogte, in eenige discussie gedenken te begeven, of daer over de allerminste Judicature, veelmin Decisie, toe te laten; noch zich daer aen te onderwerpen; maer ook, om dat de Gezworene Gemeente naderhand, toen haer van deze allezins onbestaenbare Decisie kennis wierd gegeven, heeft betuigt, dat zy die gansche gehouden handelwyze, met het gevolg van dien, niet anders considereerden en hielden, dan als eene openbare infractie van de Constitutie van de Regeringe dezer Stad, en voor eene notoire onwettigheid, dienvolgens van nu af aen, en *in omnem eventum*, van geen effect en van geene de allerminste efficacie, *uti sub* No. 19 (*).

KAMPEN. *Eerste Remonstrantie van der Gezworenen Gemeente aen Ridderschap en Steden.*

En, boven dit alles, dan nog wel inzonderheid, om dat U Ed. Mog., zoo onlangs by Resolutie van den 16 April 1756, alle de genen, welken in de Vergaderinge van U Ed. Mog. geadmitteerd zullen worden, met een Eed verbonden hebben, dat zy de Souverainiteit van deze onze Provintie, in het geheel of ten deele, (*en dus ook niet van eene Stad, die met de Steden Deventer en Zwol het eene Lid van de Souverainiteit van de Provintie uitmaekt*) nooit aen iemand zullen defereren of NB *gedogen, dat dezelve gedefereerd werde.*

Dat zy de gemeene zaek der Geunieerde Nederlandsche Provintien, in conformité van de Unie van Utrecht van den jare 1579, vernieuwd in den jare 1651, (waer by elk en een ieder by zyne particuliere Privilegien, Vryheden en loffelyke of welhergebragte Coustumen is gebleven) tegens alle openbare en heimelyke vyanden zal helpen defenderen en handhouden, zonder met dezelve vyanden op eenigerhande wyze te corresponderen.

En dat zy, voorts zullen observeren en nakomen,

(*) Zie hier voren bladz. 1020.

KAMPEN. men, en, zoo veel in hun is, zullen doen observeren en nakomen het Reglement op de Regeringe dezer Provintie, gearresteerd den 19 February 1675, door Ridderschap en Steden geinhæreerd, vernieuwd en herdrukt den 29 Maert 1748, waer by wel uitdrukkenlyk geboden word dat Burgemeesters, Schepenen, en Raden, en de Gezworene Gemeente, zullen hebben zoodanig gezag en auctoriteit, als hun respectivelyk is competerende, en daer by zy jouisseren en in gebruike zyn, dus ook het Recht om vry en zonder eenig bedwang hunnen Magistract te kiezen, gelyk zy tot den dag, dat deze Oude Burgemeesters zich getracht hebben te continueren, onbespierd gedaen en geoefent hebben.

Eerste Remonstrantie van der Gezworenen Gemeente aen Ridderschap en Steden.

Terwyl, voor het overige, de Gezworene Gemeente, op het allerdierbaerste, by U Ed. Mog. betuigt, en op het allerkragtigste protesteert, tegens alle Resolutien of Consenten, van wat aert of nature deze Oud-Burgemeesters *casu quo* in U Ed. Mog. Vergaderinge zouden willen uitbrengen, nademael de Gezworene Gemeente deze Heeren, zoo lang de Keur niet publiek is gemaekt, nooit zal erkennen voor een wettigen Magistraet van deze Stad, of zich met den zelven inlaten in eenig Poinct van Deliberatie omtrent zulke zaken, welken, zonder de fundamentele Wetten van deze Stad, en de Regeringsform van deze Provintie, over hoop te werpen, buiten het Consent en de Toestemminge van de Gezworene Gemeente niet gearresteerd of geëxecuteerd kunnen worden. Kampen den 6 February 1760.

(Was geteeckend met verscheide handen)

Pieter Eckelboom.	*J. van Wybe.*
Jan de Haan.	*B. Twent.*
Harmen Eckelboom.	*J. Imeker.*
Laurens de Pool.	*G. A. Herweijer.*
W. van der Horst.	*F. van Ingen.*
E. van Arssen.	*J. Bundes.*
Jan Sterke.	*R. Veen.*
Willem Knogh.	*Jan de Greve.*
J. H. Nederbos.	*Jan van 't Oever.*
L. Pastoor.	*Nicolaas van Berkum.*
	L. Bols

L. Bols.	*Jan van Camen.*
B. van Goutum.	*H. Valkenier.*
J. Lankhorst.	*Frans Valk.*
J. Bysterbos.	

Deze Remonstrantie werd, den volgenden 9 van de zelfde Sprokkelmaend, door twee Gevolmagtigden uit der Gezworenen Gemeente, aen den Heere Droste van Zalland, Præsident van de Vergaderinge der Staten van deze Provintie, overgebragt en ter hand gesteld; doch dezelve is niet voor den 18 van Lentemaend, zynde den eersten dag der Vergaderinge van Ridderschap en Steden, ingebragt en waereldkundig geworden. In den tusschentyd nu, dat deze Remonstrantie was overgeleverd, en dat dezelve in de Staetsvergadering werd ingebragt, dat is, van den 9 van Sprokkelmaend tot den 18 van Lentemaend, en dus, eer men kon weten wat besluit Ridderschap en Steden op dezelve zouden nemen, moesten 'er eenige gewone Vergaderingen van Raed en Gemeente gehouden worden, voornamelyk de vaste jaerlyksche Vergadering van *Petri* avond *ad Cathedram*, op den 21 van Sprokkelmaend. Dewyl de jaerlyksche Rekeningen van de Stads Domeinen en Geestelyke Inkomsten voor dien dag gedaen en afgehoord moeten worden, en dezelven vooraf door acht Heeren Revisenren, te weten vier uit den Raed, en vier uit de Gemeente, nevens eenen Secretaris, worden naergezien, zoo werd, tot het houden van deze Revisie, de 13 van Sprokkelmaend vastgesteld, en de oudste Heer van die Commissie liet, naer gewoonte, de vier Reviseuren uit der Gezworenen Gemeente, van welken drie be-

KAMPEN. behoorden tot de zevenentwintig protesterende Leden, ter behoorlyker tyd, daer toe verboden. Doch, dewyl men oordeelde zich in geene onderhandeling te kunnen inlaten met die Heeren, welken niet door Keurnooten wettig gekozen waren, maer zich zelven gecontinueert hadden, wilden deze drie Leden niet by de Revisie tegenwoordig zyn, en bleven van zelven dien dag t'huis, gelyk ook alle de volgende dagen, dat de Revisie duurde. Hier op deed de Magistraet, naerdien de vierde der gewone Reviseuren, zynde geweest de Gemeensman *W. Storm*, dat jaer overleden was, tot het bywonen van de Revisie, in plaetse van den overledenen, verboden een van de zeven protesterende Leden der Gemeente; door welken, nevens de vier Reviseuren uit den Magistraet, de Rekeningen vooraf naergezien werden. De openbare Afhooring en Sluiting werd, door den Magistraet, vastgesteld op den 19 van Sprokkelmaend. In deze Vergadering deed de Præsident van der Gezworenen Gemeente, aen dezelve, op hare Kamer vergaderd en nedergezeten zynde, een Voorstel, hoofdzaeklyk hier op uitkomende, „ of men, dewyl 'er „ nog geene Publicatie van de Keur gedaen „ was, en men dus niet wist wie dat Burge„ meesters waren, wel met de Oud-Burge„ meesteren, die zich zelven hadden gecon„ tinueert, konde handelen." Op welk Voorstel, door de Meerderheid, geantwoord zynde „ dat men niet konde handelen met de Hee„ ren, die boven waren", haelde de Præsident eene Verklaring uit zyn zak, die aen de Vergadering voorgelezen, en waer op, wederom met de groote Meerderheid, besloten

werd

werd „ dat dezelve gedaen zoude worden „ aen de Oud-Burgemeesteren:" Waer toe zy den oudsten Sekretaris, door den Præsident ten dien einde ontboden, overgegeven werd, met last en verzoek „ om dezelve „ aen de Heeren, die op de Raedkamer wa„ ren, te willen brengen." Deze Verklaring luidde als volgt: KAMPEN.

Declaratie, den 19 February 1760, gedaen door de Gezworene Gemeente van Kampen, aen die Heeren, die in den jare 1759 als Burgemeesters, Schepenen en Raden hebben geregeert.

VErmits de Gezworene Gemeente van de Leden, die op den laetstgepasseerden Keurdag, uit het midden van haer, na dat alle de *solemnia* vooraf naeuwkeurig geobserveerd waren, uitgelotet zyn geworden, om, voor dezen jare 1760, tien Schepenen, en vier Raden, te kiezen, met de uiterste surprise, hebben moeten vernemen dat zy, de Keur gedaen zynde, wel hebben getracht dezelve, naer den ouden gebruike, te publiceren; doch dat de afgegane Burgemeesters hadden kunnen goedvinden haer dat op eene ongehoorde manier te beletten; dat deze Heeren tevens zoo verre waren gekomen, dat zy door den Secretaris aen hen, als Keurnooten, hadden laten zeggen dat zy zich hielden voor gecontinueerd; dat dus, vermits zy als Keurnooten hunne gedane Keur niet hebben kunnen publiceren, dezelve als nog onder hen berustende was, en dat, ter oorzake van dit alles, zy almede niet ontslagen waren van dien Eed, die zy als Keurnoten hebben afgelegt.

De protesterende Leden van der Gezw. Gemeente verklaren de Heeren, die zich zelven gecontinueert hebben, niet voor een wettigen Magistraet te erkennen.

Zoo heeft de Gezworene Gemeente, die zeer sensibel is over dezen geweldadigen handel van deze Heeren Oud-Burgemeesteren, die zich in deze hunne geusurpeerde Regeringe zoeken te maintineren, mits deze, aen deze Heeren moeten bekend maken dat zy al hun handel, die zy van

KAMPEN. dien tyd af, dat de Keurnooten in den Eed genomen zyn, hebben gehouden, en met vertredinge van onze aloude Stads Wetten, ter uitvoer gebragt, aenzien en reputeren als een openbaer geweld; dat zy, derhalven, zoo lang de gedane Keur niet behoorlyk is gepubliceerd, en dus gebleken dat zy weder van nieuws voor dit jaer zyn verkozen, deze Heeren voor geen wettigen Magistraet erkennen kunnen; dat zy zich daerom ook met dezelven niet zullen inlaten in zulke handelingen, die niet anders dan met concurrentie van Raed en Meente kunnen besloten of ter uitvoer gebragt worden; en dat zy, voor 't overige, al het gene deze Heeren in deze hunne aengenomen qualiteit als Magistraet van Kampen mogten doen of verrichten, van nu af houden als *ipso jure* nul en zonder eenig effect, met deze verdere zeer ernstige betuiginge en declaratie, dat zy, by alle gelegenheden, zullen beproeven en met 'er daed daer toe arbeiden, dat zy weder in hun recht hersteld en alzoo ontheft worden van dit geweld, dat zy, schoon men hen daer onder voor een tyd doe zugten, nooit zullen wettigen, doordien zy, integendeel, dat zelve voor hen, hunne Stad en Burgerye van een dusdanig gewigt en allergevaerlykst uitzigt keuren, dat zy, om dieswille, niet zullen kunnen nalaten, om daer van overal bekendmaking te doen, in die hope en dat vertrouwen, dat zy onder de Regenten van dit ons lieve Vaderland nog wel zulke beminnaers van de Vryheid vinden zullen, die hen, als Bondgenooten, hunne Rechten en Privilegien zullen willen helpen defenderen en beschermen.

De protesterende Leden van der Gezw. Gemeente verklaren de Heeren, die zich zelven gecontinueert hebben, niet voor een wettigen Magistraet te erkennen.

Terwyl de Sekretaris deze Verklaring aen de Heeren van den Magistraet overbragt, ontsloeg de Præsident de Vergadering, en alle de Leden van de Gemeente gingen van het Raedhuis af, behalven de zes protesterende, van welken twee zich aen den Magistraet vervoegden, met verzoek „ om te mogen we-

„ ten;

„ ten hoe zy zich in dezen zouden hebben [redacted] „ te gedragen?" te gelyk betuigende „ aen „ de overgegeven Declaratie geen part of „ deel te willen hebben." Hier op stelden de Heeren van den Magistraet hunne raedplegingen over het Geschrift zelve uit tot den anderen dag; en vonden, ondertusschen, goed dat met het afhooren der Rekeningen zou worden voortgevaren. Waer op de aldaer gebleven Leden van der Gezworenen Gemeente door een Sekretaris boven verzogt, en de Rekeningen, voor de tegenwoordige Leden, zoo van den Magistraet, als van der Gezworenen Gemeente, openlyk en met ongesloten deuren, afgehoord en gesloten werden. Terwyl nu de plegtige Vergadering van Raed en Gemeente, op *Petri ad Cathedram*, dat is, den 21 van Sprokkelmaend, en dus, na twee dagen, gehouden moest worden, vonden de Heeren van den Magistraet het noodig, om vooraf te raedplegen over de Verklaring en het gedrag van der Gezworenen Gemeente, 't geen den 20 van de zelfde maend geschiedde. De raedslagen, ten dezen opzichte genomen, kwamen hier op uit: „ Dat hunne Wel Ed. Hoog Achtb. [wy gebruiken de woorden van het *Historisch Verhael*,] „ na zoo vele minnelyke, doch vruchtelooze „ poogingen, om de gemeene zaek in ruste „ en goede order, en de protesterende Leden binnen de palen van redenlykheid en „ van hunnen pligt te houden, zich eindelyk genoodzaekt vonden om alle de zaken „ ter harte te nemen, en gebruik te moeten „ maken van het hoog gezag, hun van God „ en het Volk tot deze einden verleend en „ toevertrouwd; en daerom, na rype over-

Eeee 2 „ we-

KAMPEN. „ weginge van alles, een besluit te ne-
„ men om, in hoedanigheid van Rechters,
„ tegen de protesterende Leden zoodanig te
„ handelen en te verstaen, als zy naer bevin-
„ dinge van zaken zouden oordeelen te be-
„ hooren;" met verklaringe, wyders, „ dat
„ hunne Wel Ed. Hoog Achtb. alle de proteste-
„ rende Leden te zamen, en elk van dezel-
„ ven in 't byzonder, voor met 'er daed ge-
„ steld hielden buiten de waerneminge van
„ derzelver Amten en der verdere Bedienin-
„ gen, daer toe behoorende, tot dat hunne
„ Wel Ed. Hoog Achtb. nader over deze zaek
„ geraedpleegd en een eindbesluit genomen
„ zouden hebben." Zulk een Besluit merk-
ten de Heeren van den Magistraet aen als het zagtste middel, dat zy te bate konden nemen, dewyl zy oordeelden dat de protesterende Leden zich zelven reeds vrywillig van het waernemen van het edelste en voornaemste gedeelte van hunne amten en pligten, als Leden van der Gezworenen Gemeente, ontslagen hadden. Om dit besluit ter uitvoeringe te brengen, vond men goed geenen der protesterende, maer alleen de zeven Leden, die in de raedslagen van de eerstgemelden geen deel genomen hadden, tegens den volgenden dag te doen verboden. Volgens het zelfde besluit moesten drie van de protesterende Leden uit der Gezworenen Gemeente voorbygegaen worden, die aen de tourbeurte stonden in de begevinge der Rentmeesterschappen, welken op dezen dag van *Petri* plegen begeven te worden. Dezen lieten de Heeren van den Magistraet hun gedrag voor oogen houden, en 't gevolg daer van, dat zy, namelyk, in 't begeven der Rentmeesterschap-

pen

pen voorby zouden moeten worden gegaen, indien zy, voor den avond, den Heeren van den Magistraet geene genoegdoening gaven; doch deze Leden wezen de beproeving, door de Heeren van den Magistraet ten hunnen opzichte gedaen, van de hand; waerom de Heeren van den Magistraet die Rentmeesterschappen begaven aen drie van de zeven Leden, welken de zyde van den Magistraet hielden, en in den rang volgden. Zy werden ook in deze posten gehandhaefd; want, hoewel twee van de Leden, die, volgens hunne tourbeurte, Rentmeesters van de Stad hadden moeten zyn, en hunne bedieningen met *Petri* aenvaerden, terwyl de Rentmeester van de Geestelyke Goederen niet voor *Martinidag* in zynen post treed, tot twee verscheide reizen in de Rentekamer trachtten plaets te nemen; was zulks vruchteloos, en zy werden, eindelyk, door de Bedienden van 't Stadhuis afgewezen, onder eene aentooning dat de deur voor hun gesloten was. Ondertusschen gingen de zaken van Regeringe haren gang, en men verwachtte alleenlyk de Vergadering van Ridderschap en Steden, die den 17 van Lentemaend binnen deze Stad stond geopend te worden, om aldaer de Magistraetskeur, naer inhoud van het Reglement van Tutele, ter goedkeuringe in te brengen. De protesterende Leden van hunne zyde vervaerdigden middelerwyl wederom eene nadere Remonstrantie aen dezelve hooge Vergadering, welke zy, den 15 van de gemelde Lentemaend, ten getale van zevenentwintig, teekenden, en den 18, daer op volgenden, door twee Gemagtigden, aen den Præsiderenden Heere in

KAMPEN.

KAMPEN, in de Staetsvergaderinge deeden overreiken. Deze tweede Remonstrantie luidde dus:

EDELE MOGENDE HEEREN!

Myne Heeren, Ridderschap en Steden, de Staten van Overyssel.

Tweede Remonstrantie van der Gezwor. Gemeente aen Ridderschap en Steden.

DE Gezworene Gemeente van Kampen, op den 9 February, jongstleden, aen den Heere Præsident van U Ed. Mog. Vergaderinge hebbende overgegeven eene ampele Deductie van het gene dit jaer nopens de Bestelling van de Regeringe binnen deze Stad is voorgevallen, verzoekt nogmaels, voor een moment, permissie om, ter dempinge van alle ergwaen en verkeerde insinuatien, by U Ed. Mog. te mogen komen declareren:

Dat zy, noch door passie gedreven, noch door eenige particuliere inzichten verleidet worden; of met het verdeedigen van hare Wetten en Privilegien iets voorhebben, dat tot nadeel van onzen Heere Erfstadhouder of die hoogvorstelyke Familie zoude kunnen strekken.

Dat zy, in het tegendeel, deze zyne Hoogheid, op het allernederigste, zoeken te eerbiedigen, en overzulks, nogmaels, met de woorden uit den laetsten algemeenen Biddags-Brief, van harte bidden dat hy, onder het wys en goed opzicht van den Prins, aen wiens zorge zyne Opvoeding voornamelyk is toevertrouwd, te zyner tyd bekwaem gemaekt moge worden om een waerdig voorstander en beschermer te zyn *van onze Burgerlyke en Godsdienstige Vryheid.*

Dat zy, al mede met veel oprechtheid, durven verklaren dat zy vaerdig en bereid zyn om alles te doen en te helpen bevorderen, dat tot welwezen van dit hoogvorstlyk Huis, en maintien van die aen onzen Heere Erfstadhouder opgedragen hooge Waerdigheid, zoude mogen strekken.

Dat zy, derhalven, al verder, betuigen zeer wel te weten dat de authoriteit van zyne Hoogheid,

heid, als Stadhouder, gedurende zyne Minderjarigheid, niet uit het oog verloren, maer altoos uitdrukkenlyk in aenmerkinge komen en levendig moet gehouden worden.

Kampen. Tweede Remonstrantie van der Gezwor: Gemeente aen Ridderschap en Steden.

En dat de Gezworene Gemeente, voor het overige, heiliglyk betuigt dat zich tegens het Reglement van Tutele met geen ander oogmerk verzet heeft, dan om dat het aenloopt tegens onze Stads Wetten en Privilegien, die zy niet kunnen weggeven; en om dat zy, behoudens eene geruste consciëntie voor God, zich daer aen, zoo als het legt, niet kunnen onderwerpen.

Mitsgaders, eindelyk, dat zy als nu daer tegens aengaen om gedekt en beschermd te worden tegens deze Heeren, die zich zelf gecontinueert hebben, die, uit hoofde van dat Reglement van Tutele, dan, gedurende de Minderjarigheid van onzen Heere Erfstadhouder, volstrekt Souveraine Heeren zouden wezen, en die niets anders bedoelen, dan dat zy de Gezworene Gemeente zoodanig van alle gezag mogen berooven, dat aen dezelve voortaen niets meer overig blyve, dan om, met een uiterlyken schyn van deftigheid en gezag, een besluit te nemen naer het welbehagen van deze Heeren.

Of, anders, om, voortaen, in hare Vergaderingen, op de Petitien van deze Heeren, met die laffe tael der Romeinen, ten tyde van Tiberius, naer het verhael van Tacitus, *Lib.* 6 *Annal.*, te moeten schryven: De Goden hebben u het Oppergebied gegeven, en aen ons is alleen de eer van te gehoorzamen overgelaten.

Want, Ed. Mog. Heeren, dat men een voornemen heeft om de Gezworene Gemeente al haer magt en insage in de Stads zaken te benemen, blykt niet alleen daer uit, dat men, al in den jare 1755, aen de Gezworene Gemeente, zich bezwarende over het verbreken van eene Resolutie, die met concurrentie van Raed en Meente was genomen, onder anderen heeft geantwoort, dat men geene de minste carperinge noch tegenstribbelinge verwagtte van eenige Leden van de Gezworene Gemeente, NB NB *die het in allen gevalle haer*

KAMPEN. *pligt is om de salutaire Resolutien en Ordres van hare wettige Overheid met een goed exempel voor de overige Burgerye naer te komen*, gelyk met het Boek van Raed en Meente kan bewezen worden.

Tweede Remonstrantie van der Gezwor. Gemeente aen Ridderschap en Steden.

Maer ook, en nog klarer, uit het gedrag, dat deze Heeren, die zich op Keurdag dus onwettig hebben gecontinueert, na des met de Gezworene Gemeente hebben gehouden, en waer van zy verzoekt aen U Ed. Mog. nog kortlyk deze ouvertures te mogen geven.

Dat deze Heeren, wel verre van onder hen het gewone Præsidie te veranderen, of de Amtenaren van de Stad, op den volgenden Zondag, in den Eed te nemen, alleen daer over hebben uitgeweest, om de Gezworene Gemeente te brengen tot eene daed, waer uit men zoude mogen afleiden dat zy deze Heeren als Burgemeesters, en, gevolglyk, als Magistraet van Kampen, hadden aengezien of erkend.

Dat zy daerom, en met dat oogmerk, hebben aengestelt de Rivisie van de Stads Rekeningen, en daer toe verbodet die Leden van de Gezworene Gemeente, die reeds in den voorleden jare uit het midden van haer tot dat werk zyn gecommitteerd geworden.

Dat deze Reviseurs, waer van 'er drie onpaslyk waren, of immers in een staet, dat niet konden uitgaen, deze Heeren daer op dat werk door hunne Gecommitteerden hebben laten voltrekken met *een eenigen Gemeensman*, die deze Heeren, in plaetse van den overleden Gemeensman *Willem Storm*, by hen tot Revisçur geroepen hadden.

Dat, deze Rivisie alzoo afgeloopen zynde, deze Heeren daer op de Gezworene Gemeente hebben laten verboden tegens den 19 February, laetstleden, om dan, naer gewoonte, gezamenlyk met hen, als Magistraet, die Rekeningen af te hooren, daer over te delibereren, en dezelven te sluiten.

Dat de Gezworene Gemeente, hier door in die engte gebragt zynde, dat zy, of deze Heeren als Burgemeesteren erkennen, en dus met 'er daed toonen moesten dat zy hen als een wettigen Magi-

gistraet respecteerden, en, bygevolge, dat deze Heeren wel gedaen hadden, dat zich zelf hebben gecontinueert, tegens de fundamentele Wetten van onze Stad, die absoluut en volstrekt een Keur van de Gezworene Gemeente requireren.

KAMPEN. *Tweede Remonstrantie van der Gezwor. Gemeente aen Ridderschap en Steden.*

Of, anders, dat zy aen deze Heeren moesten te verstaen geven, dat zy hen, voor als nog en NB *zoo lang niet bleek dat zy weder van nieuws voor dit jaer verkozen waren*, voor geen wettigen Magistraet erkennen of zich met hen inlaten konden in NB *zulke handelingen, die niet anders, als met Concurrentie van Raed en Meente kunnen besloten of ter uitvoer gebragt worden*, dit laetste, tot conservatie van haer recht, hebben moeten uitkiezen.

Dat de Gezworene Gemeente, daerom, en om dat zy zag NB *dat 'er twee Granadiers voor het Raedhuis geplaetst wierden, en dat een Sergeant boven by haer Vergaderkamer de wagt kwam houden*, zonder dat zy wisten of ook, gelyk op Keurdag, eenige Ruiters hunne Paerden gesadeld, en zich zelf gewapend hielden, om voort te kunnen opzitten, in deze omstandigheid, en om zich uit alle deze zwarigheid te redden, goedgevonden heeft om op dezen dag, wanneer zy, dat wel genoteerd moet worden, zich niet behoefden te laten aenmelden, om door den jongsten Secretaris te worden opgehaeld, hunne Namen boven op de Raedkamer te hooren aflezen, en zich daer door te verpligten om niet te scheiden, voor en aleer zy gedimitteerd zyn geworden, door een Roededrager te doen verzoeken dat de Oudste Secretaris mogte by hen komen.

Dat, deze Heer Secretaris by hun op de Meente-Kamer gekomen zynde, de Præsident van haer lichaem, in præsentie van alle de vergaderde Leden, aen den Heer Secretaris hebbe overgegeven deze annexe Declaratie (*), om die, na dat dezelve alvorens was gelezen en voor goed gekeurd, namens de Gezworene Gemeente, over te geven aen die Heeren, die boven vergaderd waren, NB *zonder dat een eenig Lid tegens die overgave heeft ge-*

(*) Zie hier voren bladz. 1079.

Zaaken, *geprotesteert*, zoo als de Secretaris op zyn Eed zal verklaren moeten.

Tweede Remonstrantie van der Gezworenen Gemeente aen Ridderschap en Steden.

Dat, hier op de Vergadering door den Presldent van de Gezworene Gemeente gescheiden zynde, en deze Heeren daer door beroofd staende van dien strik, dien zy gelegt hadden, om de Gezworene Gemeente daer in te vangen, datelyk zyn overgegaen tot eene proceduure, die zoo hard, streng, ongehoord en onwettig is, dat dezelve met geen reden bekleed, noch met eenige gronden van rechte gedefendeerd kan worden, en die hier in bestaet:

Dat deze Heeren, NB *zonder te inquireren of, op den 19 February, toen deze Declaratie overgegeven wierd, wel alle de Leden van de Gezworene Gemeente zyn present geweest*, op den 20 February, als dien plegtigen Verbodsdag, op welken wy, volgens den reeds geallegueerden Biddagsbrief, met alle de Inwoneren des Lands moesten bidden dat de Goddelyke Wysheid moge voorzitten in de Vergaderingen van onze Overheden, dat hy hunne raedslagen bestieren en hen geëerde werktuigen maken wil, om, door hunne waekzaemheid, iever, eendragt en voorzichtigheid, NB *de Ingezetenen by hunne Voorrechten te behouden*, hebben doen verboden *zes Gemeensluiden*, die op den 19 de Rekeningen, die altoos met open deuren gedaen worden, en waer by elk Burger adsisteren kan, hadden aengehoort, en dan nog een zevende, namelyk, den Gemeensman *ten Oever*, die eerst den 21, des morgens om Elf uure, is in de Stad gekomen, om met dezelven, als eene Gezworene Gemeente, die uit zesendertig Leden bestaet, Petri avond te houden, en alzoo te verrichten, dat op dien tyd door Raed en Meente moet gedaen, gereguleerd en besloten worden.

Dat deze Heeren, met deze zeven Gemeensluiden, den 21 February op den Raedhuize vergaderd zynde, door een Roededrager van de Woordhouders van de Gezworene Gemeente hebben laten eisschen de Sleutels van het Kasje, waer in

in de Boeken en Papieren van de Gezworene Gemeente opgesloten zyn en bewaerd worden. *Kamerr.*

Dat, deze Woordhouders aen den Roededrager geantwoort hebbende dat zy, buiten kennis van de Gezworene Gemeente, geene Sleutels konden overgeven, deze Heeren daer op hebben kunnen goedvinden om dat Kasje te laten opensteken en openbreken, mogelyk in verwagtinge dat men daer in zoude vinden de Keur van de Burgemeesteren of Gemeensluiden, om die dan, buiten kennis van de Gezworene Gemeente, aen U Ed. Mog. ter approbatie te brengen, zoo als in den voorleden jare was gedaen. *Tweede Remonstrantie van der Gezworenen Gemeente aen Ridderschap en Steden.*

Dat, evenwel, dit al wederom mislukt zynde, deze Heeren hebben kunnen goedvinden om tot Rentmeesters van de Stad te verkiezen de Gemeensluiden *ten Oever* en *P. van Ingen*, en tot Rentmeester van de Geestelykheid te nomineren den Gemeensman *Coops*, die ook deze posten, ten faveure van hun beurs, en ten plaisiere van hunne vrienden, hebben aengenomen; daer nochthans, *ipso jure*, volgens Resolutie van Raed en Meente, van den 21 February 1640, die, onder alle de Regeringsformen, van dien tyd, tot heden toe, en dus honderd en elf jaren, zonder eenige interruptie, is geobserveerd geworden, het Rentmeesterschap van de Stad, als eene tourbeurte, aen de Gemeensluiden *van Wybe* en *Twent*, en dat van de Geestelykheid aen den Gemeensman *Innker*, toebehoorde en door hen moeste bekleedet worden.

Dat deze Gemeensluiden, die men heeft laten aenzoeken om van de gedane Declaratie af te gaen, hen als Burgemeesters te erkennen, en zich by de vorengemelde zeven Gemeensluiden te voegen, wanneer zy hunne tourbeurten, als Rentmeesters, behouden zouden, op den 23 wel hebben getracht possessie van deze hunne plaetse en bedieninge te nemen; doch dat zy op dien dag, ten verzoeke van de Heeren, die als Kameraers en Rentmeesters daer waren, hen ongemoeid hebben gelaten, op den volgenden Saturdag, de deur van de Rentekamer hebben toegesloten gevonden, en

KAMPEN. en van den Roededrager, die met den Stalmeester en anderen daer de wagt hielden, moeten hooren, dat het hen verboden was om deze wettige Rentmeesters in te laten, tot een convincante preuve, dat deze Heeren zich gedragen als Souveraine Heeren, die boven alle Wetten zyn, en die daerom ook met dat Reglement van Tutele, dat zy als een prætext gebruiken, zelf den spot dryven.

Tweede Remonstrantie van der Gezworenen Gemeente aen Ridderschap en Steden.

Want laten wy, Ed. Mog. Heeren, eens voor een moment vooronderstellen, dat het Reglement van Tutele binnen onze Stad geobserveerd en tegens de Gezworene Gemeente gebruikt konde worden.

Wie zal dan, zoo hy maer, met eenige bedaerdheid, en zonder vooroordeelen, alles wil beschouwen, niet in deze gedane Continuatie van deze Heeren, als voor zyne oogen afgeschilderd zien dat men, door het laten doen van die plegtige Keurpredikatie, en door het laten aenroepen van Gods naem door de Keurnooten, met de allersolemneelste dingen zoekt te lachchen?

En wie, die maer dat Reglement van Tutele, zoo als het daer legt, met een vlugtig oog zal doorloopen hebben, zal niet aenstonds kunnen opmaken: Dat deze Heeren, door zich zelf te continueren, de Hoogheid van U Ed. Mog. hebben aengetast, en op het alleronverschoonlykste met voeten getreden de Waerdigheid van onzen Heere Erfstadhouder, die U Ed. Mog., als volgens dat Reglement exercerende de hooge Voogdye, onder eerbiedigheid, verpligt zyn daer in te maintineren. Dat deze Heeren, die dat Reglement tegens de Gezworene Gemeente, die het nooit aengenomen heeft, willen doordryven, volgens dat zelfde Reglement, aen U Ed. Mog. op deze Vergaderinge ter approbatie moeten præsenteren eene Keur van de Gezworene Gemeente, die, al mede volgens dat Reglement, jaerlyks moet geschieden, tot een bewys dat deze Heeren zich zelf niet kunnen continueren; en dat, zoo zy niet met 'er daed van dat Reglement waren afgegaen, de Keurnooten door de Militie, die zy, zoo het schynt, tot hunne devotie hebben, of anders door de Suppoosten, en andere Bedienden,

die

die op Keurdag op den Raedhuize wagt gehouden hebben, hadden moeten noodzaken om de gedane Keur aen hen over te geven, ten einde die aen U Ed. Mog. ter Approbatie over te brengen.

Kampen. Tweede Remonstrantie van der Gezworenen Gemeente aen Ridderschap en Steden.

Maer moeten nog eens deze Heeren, volgens dat Reglement van Tutele, eene Keur van de Gezworene Gemeente aen U Ed. Mog. ter approbatie præsenteren; en considereren zy het zelve nog als een poinct, dat zyn bedenken heeft, en dat van het oordeel van U Ed. Mog., als volgens dat Reglement moetende exërceren de Voogdye van onzen Heere Erfstadhouder, zal afhangen, of deze zelf gedane Continuatie, die de quasi Approbatie en dus het Recht van onzen Heere Erfstadhouder *ipso facto* wegneemt en onnoodig maekt, met dat Reglement van Tutele compatibel is? Doordien deze Heeren, op Petri avond, van geene andere Stads Commissien hebben durven disponeren, dan alleen van de Kameraers-en Rentemeesters-plaetsen, welke laetsten echter niet eligibel zyn, en waer over geen Magistraet iets te zeggen heeft, dan spreekt het ook van zelf, dat, zoo lang dit stuk niet uitgemaekt is, de Gezworene Gemeente, ingevolge hare Declaratie, hangende dit Verschil, deze Heeren voor geen wettigen Magistraet erkennen en dus met hen handelen konde; en dat al mede daerom deze Heeren, zoo lang niet gebleken is dat zy hen zelf hebben mogen continueren, ook geen zeven Leden van de Gezworene Gemeente hebben mogen convoceren, om met die alleen Petri te houden, vermits het bekend is dat op dien dag alle Leden moeten tegenwoordig zyn, gelyk de Heeren *Eekbout* en *ten Oever*, die op dien tyd expres zyn in de Stad gekomen, met 'er daed bewyzen; daer in't tegendeel op den 19, toen de Declaratie overgegeven wierde, niemand verpligt noch geobligeerd konde worden, om op de Raedkamer te komen en de Rekeningen aen te hooren.

Doch is dat waer, dat niemand van de Gezworene Gemeente verpligt is geweest den 19 February boven op de Raedkamer te komen; worden 'er, op dien dag, ook nooit de Namen van de

KAMPEN. *Tweede Remonstrantie van der Gezworenen Gemeente aen Ridderschap en Steden.*

de Gezworene Gemeente gelezen, tot een blyk dat deze byeenkomst van de andere Vergaderingen zeer wel te onderscheiden is; loopt ook die daed van deze Heeren, waer door zy hun zelf als Burgemeesteren hebben gecontinueert, direct aen tegens de fundamentele Wetten van onze Stad, en het Reglement van Tutele zelf; en volgt dan verder, by eene onoplosbare consequentie, dat deze Heeren alles op eene informele en onwettige wyze hebben ter uitvoer gebragt; en dat, zoo zy zelf daer van niet overreedet waren, in allen gevalle in deze hunne qualiteit, als Magistraet, alle de Leden op Petri avond hadden moeten convoceren, om dat alle de Gemeensluiden hunne plaetsen moeten bekleeden hun leven lang, zonder dat zy daer uit mogen worden verlaten, anders dan by forme van Justitie, om wettelyke redenen, gelyk het Reglement van 1675, in 1748 herdrukt, met klare woorden spreekt; dat ook als een Wet, die geduurende de Minderjarigheid van onzen Heere Erfstadhouder geobserveerd moest worden, aen de Gezworene Gemeente des daegs voor de Keur is voorgelezen; en dat al mede, volgens dat Reglement van Tutele, *pag.* 18, in volle kragt en wezen blyft, en altoos, als het ware en echte fundament van de Constitutie en Regeringe van deze Provintie, moet blyven.

Dan kan de Gezworene Gemeente, *die zeer wel lyden mag, en zelfs, met alle reverentie, verzoekt dat U Ed. Mog., als de Souveraine Staten van deze Provintie, de hooge Waerdigheid van onzen Heere Erfstadhouder op het allerkragtigste, en wel zoodanig, willen believen te maintineren, dat het blyken kan dat de auctoriteit van onzen Heere Erfstadhouder op het allerlevendigste doorstraelt en gezien kan worden,* om deze allen van U Ed. Mog., met veel eerbiedigheid, verwagten dat U Ed. Mog. ook hen by die Rechten en Privilegien zullen handhavenen, die zy hebben, en onder de Regeringe van de Heeren Stadhouderen altoos gehad hebben, zonder hen, in deze tydsomstandigheid, en geduurende de Minderjarigheid van onzen Heere Erfstadhouder, geheelenal over te geven aen het

on-

onbepaeld gezag, dat deze Heeren, die zich als Burgemeesters hebben gecontinueert, met alle magt zoeken aen zich te trekken; en dat de ondergeteekende Leden van de Gezworene Gemeente, volgens hunnen Eed en pligt, altoos zullen contesteren en betwisten. Kampen den 15 Maert 1760. KAMPEN.

Deze Remonstrantie, gelyk ook de vorige van den 6 van Sprokkelmaend, in de Vergadering van Ridderschap en Steden gelezen zynde, namen hunne Ed. Mog., den 18 van Lentemaend, het volgende besluit:

Kampen den 18 Maert 1760.

IS, ter Vergaderinge, gelezen een wydloopige Requeste of Deductie, geteekend door zevenentwintig Leden van de Gezworene Gemeente der Stad Kampen, in substantie continerende dat zy, schoon nooit geconsenteert hebbende in het Reglement op de Tutele, en, echter, uit hoofde van het zelve, door den Magistraet der Stad Kampen belet zynde geworden om, op den laetsten Keurdag, de gedane Keur van den Magistraet, gelyk van ouds, te publiceren, met grond en gerustheid van hunne Ed. Mog. te gemoete zien, en met zeer veel eerbiedigheid verwagten, dat hunne Ed. Mog. niet zullen toelaten dat de Heeren van den Magistraet, zoo lang dezelve Keur niet gepubliceerd zal zyn, in de Vergadering van hunne Ed. Mog. sessie nemen, om daer in, namens de Stad Kampen, te stemmen, en dat, voor het overige, op het allerdierbaerste aen hunne Ed. Mog. betuigen, en op het allerkrachtigste protesteren tegens alle Resolutien of Consenten, van wat aert of nature dezelve Magistraet in de Vergadering van hunne Ed. Mog., voor dat dezelve Keur gepubliceerd zal zyn, zouden willen uitbrengen. *De Staten renvooijeren die Remonstrantie aen den Magistraet.*

Waer op, gedelibereerd zynde, is goedgevonden dezelve Requeste, met den gevolge en aenkle-

KAMPEN. kleve van dien, te renvooijeren aen den Magistraet der Stad Kampen.

Accordeert met voorsz. Regifter.

JOAN ROUSE.

Den zelfden dag werd de Magiftraets-Keur in de Vergadering overgegeven, en, nevens die van de beide andere Steden, Deventer en Zwol, door Ridderfchap en Steden, in naem van den Minderjarigen Heere Erfftadhouder, goedgekeurd. Men luifde vervolgens deze Keur, op den 20 daer aen volgenden, van den Raedhuize af, welke Afluiving gefchiedde door de beide Præfidenten van den Magiftraet. Twee dagen daerna ftelde men de Amtenaers aen, met voorbygaen der protefterende Leden, welker tourbeurten gegeven werden aen de zeven Leden, die het met den Magiftraet hielden. Deze zeven Leden werden, vervolgens, alleen erkend voor der Gezworenen Gemeente; alle Stadszaken werden met hun alleen behandeld; hun alleen werd de Toeftemming gevraegd tot de Financiele Middelen, zoo van Verpagtinge als van Collecte, die daer in gereedlyk, in eene Vergadering, den 10 van Grasmaend gehouden, bewilligden; en ingevolge daer van werd het Confent van deze Stad ingebragt in de Vergadering van Ridderfchap en Steden. In deze handelwyze vonden de Protefterende Leden wederom eene groote onwettigheid, uit hoofde van welke zy oordeelden, by eene derde Remonftrantie, aen de Landfchaps Vergadering hier over zich weder te moeten beklagen; gelyk gefchiedde op den 7 van de zelfde Grasmaend. Deze hunne derde Remonftrantie was van den volgenden inhoud:

EDELE

KAMPEN.

EDELE MOGENDE HEEREN!

Myne Heeren; Ridderschap en Steden, de Staten van Overyssel.

DE ondergeteekende Leden van de Gezworene Gemeente van Kampen, aen den eenen kant; tot hun leedwezen, hebbende moeten ondervinden dat U Ed. Mog. het Verschil; tusschen de Leden van de Regeringe binnen deze Stad, als domestiek hebben gelieven te considereren, en uit dien hoofde, zonder eenige Resolutie, weder over te geven de beide Remonstrantien (*), die op den vorigen Landdag aen U Ed. Mog. zyn gepræsenteerd geworden;

Derde Remonstrantie van der Gezworenen Gemeente aen Ridderschap en Steden.

En aen de andere zyde, dan nu voor als nog zeer wel met een geruste conscientie daer in kunnende berusten, dat zy tot hier toe, volgens hun Eed en Pligt, alles gedaen hebben, wat zy, naer het vermogen, dat zy bezitten, tot maintien van de Rechten, Wetten en Privilegien van deze Stad, zouden kunnen of mogen doen;

Hebben, echter, dit alles niettegenstaende, zich niet kunnen dispenseren om U Ed. Mog., nog eens, kortlyk, met alle veneratie, voor te stellen en te remonstreren:

Dat, hoe de Heeren, die zich zelf als Burgemeesteren hebben laten aflezen, en thans in die qualiteit binnen onze Stad regeren, met de Ondergeteekenden, naer de magt, die zy in handen hebben, ook handelen mogen, de Ondergeteekenden evenwel nog zyn en blyven Leden van de Gezworene Gemeente van Kampen:

Dat deze qualiteit hen niemand kan ontnemen, dan by forme van Justitie, om wettige redenen, volgens het Reglement op de Regeringe van den jare 1675, in 1748 herdrukt, dat als het echte fundament van Constitutie en Regeringe van deze Provintie in zyn volle kragt en wezen blyft, en

(*) Zie deze Remonstrantien, hier voren, bladz. 1061-1077 en 1084-1093, en het Besluit hunner Ed. Mog op bladz. 1093.

KAMPEN. en blyven moet, zonder dat iemand, gedurende de Minderjarigheid van onzen Heere Erfstadhouder, daer in eenige alteratie maken, of zelfs eene Propositie tot de minste veranderinge doen of ten fine van deliberatie voorstellen mag

Derde Remonstrantie van der Gezworenen Gemeente aen Ridderschap en Steden.

Dat zy dan ook, uit dien hoofde, hun Consent moeten dragen tot het heffen en verpagten van de Middelen, zoo van Collecte, als Verpagtinge, gelyk het gebeurde in den voorleden jare, en de Missive (*), die U Ed. Mog. om dieswille aen de Stad van Kampen hebben moeten schryven, buiten alle contradictie stelt.

Dat evenwel aen de Ondergeteekenden, *tot zevenentwintig in getal*, en dus bykans vier vyfde gedeelten van de Gezworene Gemeente uitmakende, tot nog toe deswegens geene Propositie gedaen zynde, daer uit dan van zelve voortvloeit, dat het Consent, dat de Heeren, die thans als Burgemeesters binnen deze Stad regeren, by U Ed. Mog., ten aenzien van deze Middelen van Collecte en Verpagtinge, zouden mogen uitbrengen, ten eenenmael vitieus en onbestaenbaer is: om dat, de twee nieuws verkoren Gemeensluiden niet in den Eed genomen zynde, alleen *zeven Gemeenslieden* daer toe hun Consent onmogelyk kunnen geven.

Dat, daerom, de Ondergeteekenden, by dezen, wel op het allerkrachtigste protesteren tegens het Consent, dat deze Heeren, namens de Stad van Kampen, hieromtrent by U Ed Mog. zouden mogen uitbrengen; doch ook tevens verklaren dat zy dit niet doen, noch U Ed. Mog. van de onwettigheid van dit Consent informeren, om dat zy de quæstie binnen hare Stad melleren willen met de zaken van de Provintie; maer alleen, om aen de serieuse en hoogwyze Deliberatien van U Ed. Mog. over te laten:

Of, namelyk, dat gene, dat nopens de Bestelling van de Regeringe dezer Stad van dit jaer is voorgevallen, en dat te veel gerucht gemaekt heeft, dan dat het binnen deze Stad, of zelfs den

(*) Zie hier voren blad. 1041-1045

den omtrek van deze Provintie, zoude kunnen besloten worden, niet van een veel verder uitzigt is?

KAMPEN. *Derde Remonstrantie van der Gezwor. Gemeente aen Ridderschap en Steden.*

Of de weg, dien deze Heeren, die nu als Burgemeesters regeren, thans by continuatie houden, geene nadeelige gevolgen voor de Provintie zoude kunnen hebben? En of deze geheele handel van deze Heeren, die, het zy met eerbied gesproken, direct aenloopt tegens de fundamentele Constitutie van de Regeringe, niet wel aenleiding zoude kunnen geven dat op deze wyze de Wettigheid van de Regeringe binnen deze Stad, die de zesde Stem van de Provintie uitbrengt, by aenhoudendheid, tot de Meerderjarigheid van onzen Heere Erfstadhouder, in verschil blyvende, om dat niemand met eene Richterlyke Magt iets decideren of bepalen kan, anderen buiten deze Provintie dit als een fundament zullen kunnen nemen, om de Resolutien van U.Ed. Mog. daer mede te querelleren, dat dezelven niet volledig zyn kunnen, zoo lang het verschil over de Wettigheid der Regeringe binnen deze Stad nog in wezen is?

Terwyl, voor het overige, de Ondergeteekenden, om voor de geheele waereld te toonen dat zy geen part noch deel aen deze gevolgen hebben willen, tevens by U Ed. Mog. betuigen *dat zy vaerdig en bereid zyn om zich met deze Heeren*, die thans als Burgemeesters regeren, *te assopiëren op zoodane Conditien, als redenlyker wyze, overeenkomstig hunnen Eed, en behoudens allezins eene onbesmette Conscientie voor God, zonder krenkinge van het Gezag en de Auctoriteit van onzen Heere Erfstadhouder, van hun kunnen gevorderd worden.*

Kampen den 7 April 1760.

Ridderschap en Steden renvooijeerden deze Remonstrantie weder aen de Heeren van den Magistraet, by het volgende besluit, den zelfden 10 van Grasmaend, op hunner Ed. Mog. Vergaderinge te Kampen genomen.

KAMPEN. ZYnde, ter Vergaderinge, gelezen de Requeste, geteekend door vyfentwintig Leden van de Gezworene Gemeente der Stad Kampen, houdende, dat, op het allerkrachtigste, protesteren tegens het Consent, dat de Heeren van den Magistraet der Stad Kampen, wegens dezelve Stad, in hunner Ed. Mog. Vergadering zouden mogen inbrengen, in den Opheve van de Middelen, zoo van Verpagtinge als van Collecte, voor dezen jare, met verklaringe dat zulks niet doen, noch hunne Ed. Mog. van de Onwettigheid van dat Consent informeren, om dat zy de oneenigheid, binnen hare Stad ontstaen, willen melleren met de zaken van de Provintie, maer alleen om aen de serieuse en hoogwyze deliberatien van hunne Ed. Mog. over te laten, of het zelve geene nadeelige gevolgen voor de Provintie zoude kunnen hebben, en om voor de geheele waereld te toonen, dat zy geen part noch deel aen die gevolgen willen hebben; voor hunne Ed. Mog. betuigende dat vaerdig en bereid zyn om zich met de Heeren van den Magistraet te assopieren op zoodane conditien, als redenlyker wyze, overeenkomstig met hun Eed, en behoudens eene onbesmette conscientie, zonder krenkinge van het gezag en de auctoriteit van den Heere Erfstadhouder, van hen kan gevorderd worden.

De Staten renvooijeren deze Remonstrantie wederom aen den Magistraet.

Is goedgevonden dezelve Requeste, mits deze, te renvooijeren aen de Heeren van den Magistraet der Stad Kampen.

Accordeert met voorsz. Regifter.

JOAN ROUSE.

Met deze Remonstrantie hebben de openbare handelingen der Protesterende Leden tegens den Magistraet, gedurende de jaren 1759 en 1760, een einde genomen; gelyk dan ook het *Historisch Verhael*, door de Heeren van den Magistraet in 't licht gegeven, daer mede besloten word; zynde het zelve, na in verscheide Vergaderingen van den Raed

ge-

gelezen te zyn, door alle de Leden, uitgezondert den Heere *Roldanus*, goedgekeurd, om met den druk gemeen gemaekt te worden, zoo als uit het volgende Besluit, den 16 van Oegstmaend genomen, blykt. KAMPEN.

DE Heeren *Daendels*, *Roelinck* en *Vestrinck*, door hunne Wel Edele Hoog Achtb. verzogt en gecommitteerd, om na te zien de Retroacta, en zich te informeren omtrent het onlangs voorgevallene tusschen hunne Wel Edele Hoog. Achtb. en eenige Leden van de Gezworene Gemeente, ten aenzien van het ter uitvoer brengen van het Reglement van Tutele, en daer van te formeren een omstandig Verhael, hebben, ter Vergaderinge, geraporteert dat zy, om te voldoen aen de intentie van hunne Wel Edele Hoog Achtb., hadden opgestelt en in order gebragt zoodanig Verhael, het welk zy Heeren Gecommitteerden de eere hadden hier nevens ter tafel van hunne Wel Edele Hoog Achtb. over te leggen, zynde het zelve geintituleerd: *Historisch Verhael van het geen 'er, tusschen de Heeren van den Magistraet der Stad Kampen, en eenige Leden van de Gezworene Gemeente, aldaer, in de jaren 1759 en 1760, is voorgevallen, ten aenzien van het ter uitvoer brengen van het Reglement van Tutele van den 19 November 1755;* voorzien met de noodige Stukken en Bewysdommen, zoo als hetzelve hier na, van woord tot woord, is geinsereerd.

De Heeren van den Magistraet besluiten om een Historisch Verhael wegens het Verschil met der Gezworenen Gemeente door den druk gemeen te maken.

[Hier volgde het geheel Historisch Verhael.]

Welk Raport en *Historisch Verhael*, in verscheidene consecutive sessien en byzonder daer toe aengelegde Vergaderingen, gelezen en met de vereischte attentie geëxamineerd zynde, zoo hebben de overige Leden van den Magistraet, uitgezonderd den Heer Roldanus, na voorgaende deliberatie, het zelve geapprobeert, en mede voor het hunne geadopteert; gelyk hunne Wel Edele Hoog Achtb. zulks doen vermits deze.

En is, voorts, goedgevonden en verstaen dat, om redenen, in het *Verbael* gemeld, van al het

KAMPEN. voorschrevene een genoegzaem getal van Exemplaren, ten behoeve van de Stad, gedrukt zal worden, om daer van verder zoodanige dispositie en gebruik te kunnen maken, als nader bevonden zal worden te behooren.

En zyn welgemelde Heeren Gecommitteerden, voor derzelver genomen moeite en gedaen Rapor bedankt, en, wyders, verzogt om het doen drukken van een genoegzaem getal van Exemplaren, hier voor gemeld, te willen bezorgen hoe eerder zoo beter.

Pro vero Extractu.
F. LEMKER.
Secret.

Allengskens spoedde zich het Regeringsjaer ten einde, en de gewone Keurdag, zynde Woensdag na drie Koningen, van dit tegenwoordige jaer 1761 begon te naderen. 's Daegs voor de Keur, op den gewonen *Zuivering avond*, besloten de Heeren van den Magistraet tot drie zaken. Vooreerst, schaften ze de plegtige Keurpredikatie af. Ten tweeden, schaften ze ook den Keurnooten-Eed af; en, ten derden, lietenze, door die zeven Leden, welken hunne belangen aenkleefden, twee nieuwe Gemeenslieden verkiezen, met name *Jan Krissel* en Dr. *Rudolph Woltgraef*, in plaetse van die genen, welken in 't vorig jaer, met eenparigheid van vierendertig Leden, verkozen, doch, wegens de zwevende Verschillen, tot nog toe niet in den Eed genomen waren. Na deze verrichtingen volgde de Keurdag. De gemelde zeven Leden stelden een Keur of Naemlyst van de tien oude Schepenen en de vier Raden op, die aen den Magistraet overgegeven en door den zelven by Ridderschap en Steden ingeleverd werd, welken hunne goedkeuring daerop verleenden. De Protesterende

Le-

Leden van der Gezworenen Gemeente gaven wederom kennisse van deze handelwyze der Heeren van den Magistraet aen de Staten van deze Provintie, by eene vierde Remonstrantie, die, door hun op den 14 van Lentemaend geteekend, dus luidde: KAMPEN.

EDELE MOGENDE HEEREN!

Myne Heeren, Ridderschap en Steden, de Staten van Overyssel.

Vierde Remonstrantie van der Gezworenen Gemeente aen Ridderschap en Steden.

DE Ondergeteekende Leden van de Gezworene Gemeente van Kampen vinden zich genoodzaekt om U Ed. Mog., als exercerende de hooge Voogdye over onzen Heere Erfstadhouder, met alle respect, te moeten voordragen:

Dat de Heeren, die, in den voorleden jare, door U Ed. Mog., in name van zyne Hoogheid, als Burgemeesters van Kampen zyn geapprobeerd geworden, van dit jaer hebben kunnen goedvinden om *alleen met zeven Leden* van het geheele Lichaem van de Gezworene Gemeente, dat uit *zesendertig Leden* bestaet en bestaen moet, vast te stellen en te verstaen dat de solemnele en plegtige *Keur-Predicatie* niet gedaen zoude worden.

Dat, dien na, deze zeven Leden van de Gezworene Gemeente, die, in dezen voorleden jare, des daegs voor de Keur, nevens de Ondergeteekenden, hunne stemmen tot Gemeensluiden gegeven hebben aen *Albert Credier* en *Dirk Gerrit Dyk*, die ook, des tydes, deze nieuwverkozen en opgehaelde personen, als Gemeensluiden, hoofd voor hoofd, hebben gefeliciteert, en die, op *Petri* van het gepasseerde jaer, alle de plaetsen van de Gezworene Gemeente hebben vervuld gehouden, als nu van dit jaer hebben kunnen goedvinden, in plaetse van deze verkozene personen, die van wegen het different, dat de Gezworene Gemeente met den Magistraet heeft, tot nog toe niet in den Eed genomen zyn, te verkiezen twee andere personen, namelyk *Jan*

KAMPEN. *Kriffel* en de Med. Dr. en Chirurgyn *Rudolf Wolgraeff*.

Vierde Remonstrantie van der Gezwor. Gemeente aen Ridderschap en Steden.

Dat deze zeven Leden, vervolgens, door de Heeren van den Magistraet, van den *Keur-Eed* ontslagen, en, op Keurdag, op den Raedhuize gekomen zynde, daer op een papier hebben gezet de Namen van veertien Heeren, dat, naer alle waerschynlykheid, als eene Magistraets-Keure, die anders, met zoo veel plegtigheid, door twaelf uitgelotenen van de zesendertig Leden van de Gezworene Gemeente geschieden moest, nevens de voorsz. Keure van de twee personen tot Gemeensluiden aen U Ed. Mog., als exercerende de hooge Voogdye van onzen Heere Erfstadhouder, ten fine van approbatie, gepresenteerd zal worden.

Dat de Ondergeteekenden, die zeer wel gepersuadeerd zyn dat U Ed. Mog., zonder eene verdere adstructie, ten vollen overreed staen dat deze beide gedane Keuren, in allen deele, informeel en onwettig zyn, als geenzins met de Grondwet en Order van de Regeringe, by het Reglement van 1675 vastgesteld, overeenkomende, daerom aen de hoogwyze Deliberatien van U Ed. Mog., met veel eerbiedigheid, moeten defereren:

Of U Ed. Mog., als exercerende de hooge Voogdye van onzen Heere Erfstadhouder, en dus in name en van wegen zyne Hoogheid, eenige de minste approbatie zullen kunnen of mogen geven aen deze handelingen, die geene Keuren zyn, noch genaemd kunnen worden, en die overzulks, het zy met eerbiedigheid gesproken, zonder krenkinke van het Gezag en de Waerdigheid van onzen Heere Erfstadhouder, ook als zoodanige niet geapprobeerd kunnen worden.

Terwyl de Ondergeteekenden, die zich allezins reserveren de magt en de faculteit om, ter zyner tyd, de nulliteit van deze Keuren en de Approbatie, die onvermoedenlyk daer op volgen mag, aen te wyzen en te deduceren, inmiddels verzoeken dat deze, gelyk de vorige Deductien van de Gezworene Gemeente der Stad Kampen, mag geinsereerd worden in de Notulen van U Ed. Mog., op dat het blyken kan dat zy U Ed. Mog. van deze han-

delwyze, binnen hare Stad gehouden, naer behooren hebben kennisse gegeven en geinformeerd. KAMPEN.

Kampen den 14 Maert 1761.

Maer vruchtenloos. De Heeren van den Magistraet, door hunne Gemagtigden, een Voorstel ter Staetsvergaderinge hebbende laten doen, ten einde hunne Ed. Mog. mogten verstaen en goedvinden „ dat, voortaen, „ geene Requesten of Stukken van de pro- „ testerende Leden uit der Gezworenen Ge- „ meente, door den Præsiderenden Heere der „ Vergaderinge, zouden worden aengeno- „ men, of ter lecture voorgebragt, maer dat „ deze alzoo ongelezen weder te rug of uit- „ gegeven mogten worden", namen Ridderschap en Steden, overeenkomstig dat Voorstel, den 13 van' Grasmaend, het volgende Besluit;

Zwol, den 13 April 1761.

DE Heeren Gedeputeerden der Stad Kampen hebben, uit specialen last van de Heeren, hunne Principalen, ter Vergaderinge, voorgedragen dat, offschoon welgemelde Heeren, hunne Principalen, met reden hadden verwagt dat, na het openbaer in druk uitgaen van het *Historisch Verbael van het voorgevallene binnen hunne Stad, betrekkenlyk tot het ter uitvoer brengen van het Reglement van Tutele;* waer van hunne Wel Ed. Hoog Achtb. aen alle de Leden dezer Vergaderinge een Exemplaer hebben laten toekomen, en 'er, bovendien, een Exemplaer ter Griffie is geseponeerd, de protesterende Leden der Gezworene Gemeente hunner Stad, die uit dit *Verbael*, waer van aen ieder derzelven mede een Exemplaer is ter hand gesteld, hebben kunnen zien wat de Heeren van den Magistraet in dezen gedaen en besloten hebben; daer mede, gelyk het dezelven betaemde, berustende zouden zyn ge- *De Staten besluiten geene Requesten enz. hier over meer aen te nemen.*

KAMPEN. bleven by de Resolutien, door hunne Wel Ed. Hoog Achtb., ten aenzien van derzelver personen, genomen, tot dat hunne Wel Ed. Hoog Achtb. nader daeromtrent verstaen zouden hebben Doch dat hunne Wel Ed. Hoog Achtb., uit een nader Request, door die protesterende Leden, op den 14 Maert, laetstleden, eigenhandig geteekend, en op den 17, daer aen volgenden, ter Vergaderinge van Ridderschap en Steden ingegeven, niet zonder misnoegen hebben moeten vernemen dat niettegenstaende al het voorgaende, deze Leden, echter, zich nader by hunne Ed. Mog. hebben willen beklagen over de handelingen der Heeren van den Magistraet, met concurrentie der in functie zynde Leden hunner Gezworene Gemeente gehouden, omtrent het bestier der zaken, relatie hebbende tot de Raeds- en Meente-Keur voor dezen jare 1761; welke Keuren toch, voorts, mede op den 17 Maert, door hunne Ed. Mog., als exercerende de hooge Voogdye over den minderjarigen Heere Erfstadhouder, geapprobeerd zyn. Dat, of wel hunne Ed. Mog. dezen Requeste, gelyk alle de vorige, weder aen de Heeren, hunne Principalen, hebben gerenvooijeert, echter het ontvangen en lezen van deze en diergelyke Requesten en Stukken dezer Leden, die zeer aenstootenlyk, oneerbiedig en daer by van geen nut kunnen zyn, niet nalaten van telkens nieuwe moeielykheid, zoo aen hunne Ed. Mog., als aen hunne Wel Ed. Hoog Achtb., die deze Leden toch niet boven recht of reden bezwaren, te verwekken. Om welke moeielykheden en andere onaengenaemheden, die daer uit verder zouden kunnen proflueren, dan voor te komen, zy Heeren Gedeputeerden Ridderschap en Steden in bedenken hebben willen geven, of hunne Ed. Mog. niet zouden kunnen goedvinden en verstaen, dat, voortaen, geene zulke of diergelyke Requesten en Stukken der protesterende Leden hunner Gezworene Gemeente meerder door den Præsiderenden Heere dezer Vergaderinge zullen worden aengenomen of ter lecture voorgebragt; maer dat deze alzoo ongelezen weder te rug of uitgegeven zullen worden.

De Staten besluiten geene Requesten enz. hier over meer aen te nemen.

Waer

Waer op, gedelibereerd zynde, is goedgevonden dezelve Propositie te agreëren. KAMPEN.

Hier mede zouden wy van het voorgevallene tusschen den Raed en de Gemeente van deze Stad kunnen afstappen, zoo wy nog niet iets te melden hadden, 't gene den Heere Burgemeester *Roldanus* in 't byzonder betreft. Wy hebben reeds (*) gezien dat die Heer zich, in den jare 1759 en 1760, openlyk tegens de handelwyze van zyne dertien Mede-Raedsvrienden verzet had, inzonderheid tegens het Besluit van den 20 van Sprokkelmaend des zelfden jaers. Uit hoofde nu, dat hy altoos nadrukkenlyk geprotesteert had tegens de verrichtingen van den Magistraet, oordeelde hy, in den volgenden jare 1761, als Præsident in den Raed voorzittende, en wel op zoodanigen tyd, dat de gewone Vergadering van *Petri*, op den 21 van Sprokkelmaend, tusschen Raed en Gemeente, gehouden moest worden, zich verpligt de zevenentwintig protesterende en, by het bovengemelde Besluit, buiten hunne Amten en Bedieningen gestelde Leden, zoo wel te moeten laten verboden, als de zeven anderen; gelyk hy dan ook de gewone order daer toe aen de Roededragers gaf. Doch de andere Heeren van den Magistraet gaven terstond aen de Roededragers tegengestelde orders, en vonden goed den Heere Præsident, om dat hy de party der protesterende Leden onder de Gemeente aengenomen had, insgelyks buiten bedieninge van zyn Amt voor een gedeelte te stellen; gelyk geschiedde by de volgende Resolutie, gedagteekend den 20 van Sprokkelmaend dezes jaers 1761.

Al-

(*) Zie hier voren bladz. 1081.

KAMPEN.

Burgemeester Roldanus word ontzet van het bywonen der Vergaderingen over de zaak van der Gezwor. Gemeente enz.

ALzoo de Heer Burgemeester *Roldanus*, na het overlyden van hare Koninglyke Hoogheid, glorieuser gedagtenis, meermalen, ter Vergaderinge, verklaert heeft het Reglement van Tutele, in den jare 1755, met eenparigheid der Heeren van den Magistraet, en dus mede van hem zelven, geagreëerd, en voorts, naer de order der Regeringe, gearresteerd, niet te willen achtervolgen of helpen maintineren, en op de eerst daer aen volgende Vergaderinge van Raed en Gezworene Gemeente, van den 21 February 1759, openlyk de party der protesterende Leden onder de Gemeente aengenomen, en, voorts, by alle gelegenheden, getoont derzelver belangen geheel te zyn toegedaen.

Dat dezelve, wyders, by de deliberatien op dit poinct, met indecente uitdrukkinge, zich tegens de overige Leden van den Magistraet heeft uitgelaten en geweigert de Resolutien, op dit stuk genomen, op zyn Eed secreet te houden.

En dan nog, op gisteren, wanneer als Præsident Burgemeester fungeerde, ter Vergaderinge verklaert heeft de Resolutie, by de overige Leden eenparig genomen, omtrent de Verbodinge der Leden van de Gezworene Gemeente, tot het afhooren der Stads en Geestelykheids Rekeningen, en verder, niet te willen achtervolgen, maer contraire Orders aen de Roededragers te zullen geven; gelyk dezelve ook, zoo op gisteren, als huiden, zoodanige contraire Orders met de daed aen de Roededragers heeft gegeven, zoo dat Schepenen en Raden genoodzaekt zyn geweest daeromtrent, op eene buitengewone wyze, te voorzien: ZOO IS, na rype deliberatie, tot voorkominge van alle disordres en verdere onaengename gevolgen, vooreerst, goedgevonden en verstaen:

Dat gemelde Heer *Roldanus*, voortaen, niet meer geadmitteerd zal worden tot het houden van Deliberatien en het nemen van Resolutien over Poincten, rakende de voorschreve zaek der Protesterende Leden van de Gezworene Gemeente, en dat, vervolgens, dezelve by alzulke Vergaderingen, wanneer daeromtrent iets zal worden ter delibera-

tie gelegd, zal moeten opstaen; en desgelyks ook de Vergaderingen, daer toe in 't byzonder aen te leggen, buiten Verbodinge van den zelven zullen worden aengelegd: voorbehoudens nog hier omtrent zoodanige nadere dispositie, als Schepenen en Raden zullen oordeelen te behooren. KAMPEN.

Den 21 *February* 1761.

Is vorenstaende Resolutie aen den Heer Burgemeester *Roldanus*, *in Senatu*, voorgelezen.

Niet lang heeft de Burgemeester *Roldanus* de onaengename gevolgen van dit Besluit behoeven te verduren; want het heeft der oneindig wyze bestieringe van het aenbiddenlyk Opperwezen behaegt aen zyn verdriet en smerte wegens dit geval, de natuurlyke gevolgen van zich bepaeld te vinden, wanneer men in aenzienlyke Eeramten gesteld is, ten opzichte van het gene men meent dat pligt en billykheid vorderen, palen te stellen, en deze, met het doen ophouden van alle gewaerwordingen, welken de gevallen dezes levens op 's menschen geest maken, voor altoos te doen eindigen, dewyl zy hem, op den 27 van de jongste Oegstmaend, en dus ruim zes maenden na dat dit Besluit genomen was, het tydelyke met het eeuwige heeft doen verwisselen.

'S LANDS ZEGEN EN ONHEILEN.

SChoon men, op de meeste plaetsen in HOLLAND, en in geheel ZEELAND, thans niets hoort van de Besmettende Ziekte onder het Rundvee, heeft zy zich, echter, in OVERYSSEL, in en naby de Stad KAMPEN, weder geopenbaert; alwaer zy, inzonderheid in de Polders *Mastenbroek*, *Kamperveen* 's LANDS ZEGEN EN ONHEILEN.

'S LANDS ZEGEN EN ONHEILEN.

veen en *Oosterwolde* thans zoo hevig woed, als zy immer gedaen heeft.

In ZEELAND heerschte, gedurende deze maend, vele Ziekten onder de Menschen.

En, het gene iets zonderlings is, men had, in het begin van deze maend, reeds zulk eene koude Gesteldheid in de Lucht hier te Lande, dat het, in de laetstgemelde Provintie, 's nachts, ter dikte van een Gulden Ys had gemaekt.

In 't algemeen waren de Granen en Zaedgewassen in deze Landen gezegend in de schuren binnen gekomen; schoon op verscheide plaetsen het gewas schrael en klein van stuk is geweest.

VERANDERINGEN ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAREN, ENZ.

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

BREEDEVOORT. In het begin van de nu afgeloopen Herfstmaend overleed alhier de Heer Mr. *Willem Sigismund Hekking*, Landschryver van deze Heerlykheid.

GOUDA. Den 21 van de zelfde Herfstmaend heeft alhier het tydelyke met het eeuwige verwisselt de Wel Ed. Gestr. Heer Mr. *Frederik van der Hoeve*, die sedert den jare 1736 Lid is geweest van den Raed of de Vroedschap van deze Stad; doch de Burgemeesterlyke Waerdigheid alhier niet bekleed heeft voor in de jaren 1756 en 1757. Hier na werd hy, wegens deze Stad, met Bloeimaend 1758, gecommitteerd in het Kollegie ter Admiraliteit te Amsteldam, alwaer hy drie jaren zitting had. Deze Kommissie met den laetsten der jongste Grasmaend eindigende, was hy, sedert Bloeimaend van dit jaer, gecommitteerd in de Generaliteits Rekenkamer.

In deszelfs plaetse is door de Heeren Vroedschappen gecommitteerd, om de opengevallen plaets in de Generaliteits Rekenkamer weder te vervullen, de Heer Mr. *Johan Karel van Kattenburch*, Heer van Grypskerke en Poppendamme, Raed en Oud-Schepen van deze Stad.

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

MIDDELBURG. Den 27 van de jongste Oegstmaend hebben de Ed. Achtb. Heeren Staten en Breede Geërfden van het Eiland Walcheren, uit eene door den Magistraet van de Stad Vere overgeleverde Nominatie, in plaetse van wylen den Heere F. Steengracht, tot Water Klerk van de Oostwateringe dezes Eilands verkozen den Heer Dr. *Jakob Joannes Andriessen*, Raed en Oud-Schepen van de gemelde Stad Vere.

GOES. Den 16 van de nu afgeloopen Herfstmaend overleed, te Buren, na eene ziekte van negen dagen, Jongheer *Jan Louis Verelst*, Pensionaris Honorair van deze Stad, Ordinaris Gedeputeerde van wegen de Provintie Zeeland ter Vergaderinge van de Hoog Mog. Heeren Staten Generael, mitsgaders Drossaerd, Dyk- en Linge-Graef van de Stad en het Graefschap Buren.

THOLEN. Den 31 van de meergemelde Oegstmaend hebben de Ed. Mog. Heeren Staten van deze Provintie, tot Ontvanger van de Gemeene Middelen over de Stad en het Eiland Tholen, aengestelt den Wel Ed. Gestr. Heer *Mr. Willem Henrick Turcq*, regerend Schepen van deze Stad, in plaetse van den Heere Mr. Gysbertus Philippus Noodt, Oud-Burgemeester enz., die, gelyk wy te voren verhaeld hebben (*), tot Ontvanger van den dubbelen Honderdsten Penning, over een gedeelte van het Eiland Tholen, benoemd is.

Wyders hebben de Ed. Heeren Bewindhebbers van de West-Indische Kompagnie, ter Kamer van Zeeland, in derzelver Vergadering, uit de Hoofdparticipanten, eene Nominatie van drieën gemaekt, en ter Verkiezinge van eenen Bewindhebber aen den Ed. Achtb. Magistraet van deze Stad overgegeven,

(*) Zie hier voren bladz. 882.

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

ven, die daer uit verkozen heeft den Wel Ed. Gestr. Heer Mr. *Kornelis Kaen*, om in die kwaliteit, in de gemelde Kompagnie, ter Kamere van Zeeland, zitting te nemen.

Nog zyn door de Ed. Mog. Heeren, vyf voorzittende Leden van Staet, den 7 van de nu afgeloopen Herfstmaend, tot Schepenen van deze Stad verkozen de Wel Ed. Heeren *Johan Plevier*, en Mr. *Gerrit Jan Blankert*, in plaetse van wylen den Heer Mr. Pieter Dionysius Rexstoot, en den Wel Geb. Heer Mr. Kornelis de Perponcher Sedlnitsky, die, tot Raedsheer in den Hove van Holland, Zeeland en Vriesland aengesteld zynde, zyn ontslag verzogt en bekomen heeft.

LYST DER PRYZEN VAN VERSCHEIDE PRODUCTEN ONZES LANDS.

Rotterdam, den 19 October.

		By de Z. Zak
TARWE, O. W. Zeeu.	12 a $16\frac{1}{2}$	ß
—— Nieuwe dito	15 a 17	ß
—— Blaeuwe dito	13 a 14	ß
—— Zomer . .	12 a $13\frac{1}{2}$	ß
ROGGE, Zeeuwf. enz.	9 a 10	ß
ERTEN, Graeuwe .	16 a 19	ß
—— Blaeuwe . .	14 a 16	ß
—— Witte . .	10 a 11	ß
W. BOONEN, Schouwsche	14 a 16	ß
		by 't Last
BOEKW., Vl., op 156 ℔	$14\frac{1}{2}$ a	£
—— Klaei,	$12\frac{1}{2}$ a 13	£
GERST, Zomer,	$13\frac{1}{2}$ a 14	£
—— Winter,	15 a 16	£
HAVER, Z. en Vl.	9 a 10	£
KOOLZAED, Zeeu. enz.	25 a 28	£
PAERDENBOONEN,	14 a 15	£

Rotterdam, den 20 October.

	by de Steen.
VLAS, Allerb. soort	29 a 30 fl.
—— Best	27 a 28 fl.
—— Middelsoort	25 a 26 fl.
—— Gemeen	23 a 24 fl.
—— Slegt	21 a 22 fl.

Leiden.

	by 't Vierend.
BOTER, 3 en 10 Octob.	*f* 23 a 24 : -
—— 17 dito	24 a 26 : -
—— 24 dito.	25 a 27 : -
—— 31 dito.	27 a 28 : -

Hoorn, den Octob.

	de 100 ℔
KAES, Groote . .	*f* $10\frac{1}{2}$ a $10\frac{3}{4}$
—— Midd. 14 ℔	$9\frac{1}{4}$: - : -
—— 10 ℔	9 : - : -
—— Kleene . . .	$8\frac{3}{4}$: - : -

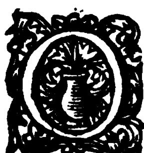
NEDERLANDSCHE JAERBOEKEN.

NOVEMBER.

MDCCLXI.

HOLLAND.

's GRAVENHAGE.

M voor te komen dat 's Lands Rechten geen nadeel lyden, in de Verzendinge van Boter, hebben de Ed. Groot Mog. Heeren Staten van deze Provintie, den 3 van de tegenwoordige Slagtmaend, eene Publicatie doen afkondigen, waer in zy, na de gewone inleidinge, dus spreken: 's GRAVENHAGE.

ALzoo wy in ervaringe gekomen zyn van diverse kwade praktyken, die in het werk gesteld worden omtrent de Verzendinge van Boter, waer van door den eenen Boter-Grossier aen den anderen wel een Uitslag-Billiet naer elders binnen deze Provintie is gehaeld geworden, doch welke nooit ter plaetse van de opgegeven destinatie is aengekomen, tot groot nadeel van 's Lands Recht.

ZOO IS 'T dat wy, tot stuitinge van diergelyke frauduleuse praktyken, goedgevonden hebben te statueren, zoo als wy statueren by deze, dat van de Boter in Fust, waer van de eene Grossier aen den anderen naer elders binnen deze

Van Boter in Fust, welke verzonden word, moet het geteeken de Uitslag-Billiet aen den Gaerder te rug gebragt worden.

'S GRAVENHAGE. Provintie een Uitflag-Billiet gehaeld heeft, aen den Groffier, die de Verzending doet, geen Afschryving zal worden gegeven, ten zy hy binnen den tyd van acht dagen, na dat het Uitflag-Billiet zal zyn gehaeld, het zelve Uitflag-Billiet, op den rug, door den Gaerder van de Plaetse van den inflag, met *vertoond* geteekend, aen den Gaerder van de Plaetse van den uitflag zal hebben te rug gebragt.

En, op dat niemand hier van eenige ignorantie pretendere, laften en bevelen wy dat deze alomme zal worden gepubliceerd en geaffigeerd, daer zulks te geschieden gebruikenlyk is.

Gedaen in den Hage. Enz.

Ook hebben hunne Ed. Groot Mog., tegens het Verveenen der Hollandsche Kaden, gelegen in den Rondeveenschen Polder, in Amstelland, en ten opzichte van het Slagturven naby de Landscheidingen van Rynland, Delfland, Schieland, Amstelland enz., den 26 van deze Slagtmaend, eene Publicatie doen afkondigen, waer in zy dus spreken:

Ordres tegens het verveenen der Hollandsche Kaden, in den Rondeveenschen Polder, en het slagturven naby de Landscheidingen van Rynland enz.

ALzoo wy in ervaringe gekomen zyn dat diverse tentamens in het werk gesteld zyn geworden tot het Verveenen der Hollandsche Kaden in den Rondeveenschen Polder, en dat, by onze Resolutie van den 3 April, jongstleden, voorzien zynde jegens het vervenen der zoogenoemde Mallekade en Hollandsche Kade, mitsdien noodig zoude zyn dat deze voorziening wierde geëxtendeerd tot alle de Hollandsche Kaden, en inzonderheid tot de Byleveldsche Kade, beide leggende in den Rondeveenschen Polder, ten einde de eene zoo min als de andere zoude mogen worden verveend; en dat, bovendien, in het XXIV Articul van ons Plakaet op het stuk van 't Slagturven en de Ontgrondinge van de Landen, op den 20 December 1595 geëmaneerd, be-

behelzende dat niemand zal mogen ſlagturven op tien Roeden na aen den Tee van de Landſcheidinge van Rynland, Delfland, Schieland, Amſtelland en andere, keerende het Water der Landen, met Rhynland, Delfland, Schieland en Amſtelland, reſpective, niet uitwaterende enz., eenige duiſterheid zoude reſideren, namelyk of door het woord Landſcheiding, aldaer, geene Kaden, dienende tot Landſcheidinge, maer alleen groote Landſcheidende Dyken, zouden behooren verſtaen te worden.

ZOO IS 'T dat wy, in de eerſte plaetſe, tot ſluitinge van al het nadeel, dat uit deze onderneminge zoude kunnen reſulteren, ten reſpecte van den voornoemden Rondeveenſchen Polder, goedgevonden hebben te ſtatueren, zoo als wy ſtatueren by deze, dat, voortaen, geene der Hollandſche Kaden, het zy Mallekade, eigenlyk genaemd de Hollandſche Kade, Byleveldſche Kade of andere, onder wat naem dezelven bekend zyn, in den Rondeveenſchen Polder gelegen, en onder het Dykgraef- en Heemraedſchap van Amſtelland reſſorterende, zullen mogen worden geveend, op pœne dat die genen, die zich daer aen ſchuldig zullen maken, zullen vervallen in eene boete van vyftig Guldens, en dat de geveende Turf zal wezen verbeurd. En, al verder, goedgevonden hebben, tot beveſtiginge en ophelderinge van het XXIV Articul van ons voorſchreve Plakaet op het ſtuk van het ſlagturven en de Ontgrondinge van de Landen, van den 20 December 1595, te ſtatueren, zoo als wy mede ſtatueren by deze, dat niemand zal mogen ſlagturven op tien Roeden na aen den Tee van de Landſcheidingen van Rynland, Delfland, Schieland, Amſtelland en andere, het zy Dyken of Kaden, keerende het Water der Landen met Rynland, Delfland, Schieland en Amſtelland, reſpective, niet uitwaterende, op eene boete van vyftig Guldens, en verbeurte van den Turf; ook geen Bagger of Turf daer op zal mogen droogen, op

'S GRAVENHAGE.

Ordres tegens het vervenen der Hollandſche Kaden, in den Rondeveenſchen Polder, en het ſlagturven naby de Landſcheidingen van Rynland enz.

'S GRAVENHAGE. eene boete van vyfentwintig Guldens, en verbeurte van den Turf.

En, op dat hier van niemand eenige ignorantie pretendere, begeren wy Enz.

LEIDEN.

LEIDEN. Ten opzichte van de Ordonnantie op het Heeregeld, den 27 van de jongste Oegstmaend vastgesteld (*), hebben die van den Gerechte dezer Stad goedgevonden, den 3 van deze maend, eene Ampliatie vast te stellen, welke den 6 daer aen volgenden van 't Raedhuis afgelezen is, en dus luid:

Ampliatie op de Ordonnantie van 't Heeregeld.

Die van den Gerechte der Stad Leiden hebben, na voorgaende deliberatie, tot voorkominge van verkeerde begrippen over het verstand van het Tweede Articul van de Ordonnantie op het HEEREGELD, over deze Stad, gearresteerd den 20 Augustus 1761, goedgevonden het Eerste Articul van gemelde Ordonnantie te altereren en ampliëren, in dezer voege:

De Collecteur of Gaerder van dit Middel zal, met den aenvang van den jare 1762, en exspirerende met den laetsten December, daer aen volgenden, en zoo, vervolgens, van jaer tot jaer, van alle die genen, die domestieke Dienstboden, of andere Bedienden, onder wat benaminge het ook zoude mogen wezen, in haren Dienst en Kost hebben, of aan die zy Kostgeld geven, het zy dat het Kostgeld apart betaeld word, of in eene Somme met de Huure is begrepen, zoodanige Somme van Penningen invorderen, als hier na volgende breeder is gespecificeerd, namelyk:

Van die genen, die niet meer dan éene Domestieke Dienstbode of Bediende heeft, voor HEEREGELD - - f 3 - 0 - 0

Van

(*) Zie hier voren bladz. 866.

Van die gene, die Twee Domestieke Dienst-boden of Bedienden heeft, voor ieder van dezelven - - - *f* 4 - 0 - 0

Van die gene, die Drie Domestieke Dienst-boden of Bedienden heeft, voor ieder van dezelven - - - *f* 5 - 0 - 0

Van die gene, die Vyf Domestieke Dienst-boden of Bedienden heeft, en daerenbo-ven, voor ieder van dezelven - *f* 7 - 0 - 0

Komende hier mede het Tweede Articul van bovengemelde Ordonnantie te vervallen. Enz.

LEIDEN. *Ampliatie op de Ordonnantie van 't Heeregeld.*

AMSTELDAM.

WY hebben, te voren (*), gezien dat de Kapitein J. Hœufft, zich niet hebben de kunnen vereenigen met de gedachten van den Luitenant Admirael Schryver, en de andere Leden van den Krygsraed, nopens de Middelen, waer door de Schepen, in het aendoen en voorbyzeilen der Hoofden, aen minder gevaer blootgesteld zouden zyn, raedzaem vond, by eene Memorie, hunne Ed. Mog., de Heeren Gecommitteerde Raden ter Admiraliteit, alhier, de redenen voor te dragen, welken hem bewogen hadden om van zyne Medeleden in den Krygsraed te verschillen, welke Memorie, vervolgens, door den Heere Luitenant Admirael, in eenige Artikelen beantwoord werd. Thans moeten wy verslag doen van de verdere gevolgen dezer zake. Het was den Luitenant Admirael niet genoeg, by de gemelde Artikelen, het Advies van den Kapitein Hœufft in een belachchelyk licht gesteld, en als verwerpen-

AMSTELDAM.

(*) Zie hier voren bladz. 885.

AMSTELDAM.

lyk te hebben doen voorkomen, maer hy verzelde dezelven nog met eenen Brief, aen de Ed. Mog. Heeren Gecommitteerde Raden ter Admiraliteit, welke niet alleen gelegenheid tot verdere verwyderingen heeft gegeven, maer ook het gantsche verschil van gedaente doen veranderen, als uit het vervolg van deze geschiedenisse blyken zal. Die Brief luidde dus:

EDELE MOGENDE HEEREN!

MYNE HEEREN.

Brief van den Lt. Admiraal, waer in de Kapitein Hœufft beschuldigd word, 't het Schip Hilversbeek verscheide malen in eene Reize in den grond gezeild te hebben.

De Ondergeschreven heeft gedagt geen attentie te moeten maken op de twee critique Advisen van den Kapitein Jan Hœuft als niet te meriteren. Edoch op de agterbaksche discoursen van gemelden Kapitein, is de Ondergeschreven als geforceerd om die eenigzins te beantwoorden, zoo veel ten respecte van den hoogen Krygsraed, als personelyk voor zich als President van den zelven.

Daerom hy de eer heeft de nevensgaende Artikulen aen U Ed. Mog. toe te zenden, daer hy nog by moet voegen, dat aen den hoogen Krygsraed in geenen maniere is gebleken, ja zelfs geene redenen tot de alderminste soupçons zyn voorgekomen, dat de Kapitein Bisdom en Limborch van der Kracht zich, t'eeniger tyd, in hunnen dienst verloopen hebben in dronken drinken, daer hy Kapitein Jan Hœufft, met zyn criticq Advies, van 13 Maart 1761, een schynsel van geeft. Deze critique, als ook die ten opzichte van de Regeringe, met de recommandatie van kundige ervaren Persoonen aen te stellen tot Kapiteinen ter Zee, past aen geen Officier, en was van den Kapitein Hœufft niet het allerminste te wagten, die zyn Schip Hilversbeek twee à driemalen in één rei-

reize aen den grond gezeik heeft, en het zelve verlaten, dat door de Zeeluiden van het Eiland Wieringen van den grond is afgehaeld, en te Amsterdam in 's Lands Dok ingebragt. AMSTELDAM.

Waermede hier afscheide, en blyve, met behoorlyk respect,

EDELE MOGENDE HEEREN!

Myne Heeren,

Amsterdam 6 Juny 1761. Uw. Ed. Mog. ootmoedige en gehoorzame Dienaer,

C. SCHRYVER.

De Kapitein Hœufft, kennisse gekregen hebbende van 't gene in dezen Brief, ten zynen laste, door den Luitenant Admirael, ter nedergesteld was, oordeelde zich, als een Officier van Eere, dien 't past zyn karacter heiliglyk te bewaren, allezins verpligt, om zich van de opgetichte blaem te zuiveren, en tot herstellinge van zyn goeden naem zoodanige middelen tegen den Luitenant Admirael in 't werk te stellen, als hy naer vereisch van zaken zou dienstig vinden. Doch, dewyl hy, om dat oogmerk te bereiken, een echt afschrift van den Brief en de Memorie noodig had, in welken zyn goede naem aengetast was, wendde hy, om die stukken te verlangen, zich tot hunne Ed. Mog., de Heeren Gecommitteerde Raden ter Admiraliteit, met het volgende Verzoekschrift.

Aan de Edele Mogende Heeren, de Gecommitteerde Raden ter Admiraliteit, residerende te Amsterdam.

GEeft, eerbiediglyk, te kennen Jan Hœufft, Kapitein ter Zee, ten dienste dezer Landen.

AM-STEL-DAM.

De Kapitein Houfft verzoekt een Copie autentiek van de Articulen en den Brief, door den Luit. Admirael geschreven.

Dat hy Suppliant, nu onlangs in een Krygsraed, ingevolge en tot voldoeninge van de gerespecteerde ordres van UEd. Mog., gehouden den 13 Maert 1761, nevens anderen, hebbende geëxamineert en geadviseert over de præcautien, welken men zoude kunnen vermeinen dat genomen zouden kunnen worden tegens het verongelukken of vast geraken van Schepen op het Gom, en andere Droogten, in zyn Advies had gediscrepeert van het sentiment van den President van den Krygsraed, den Heer Admirael Schryver, gelyk ook van alle de verdere Leden van den Krygsraed.

Dat de Suppliant, tot voorkominge van abusive delatien en begrippen, vervolgens, de vryheid genomen had om zich aen UEd. Mog. te adresseren, en, met eene behoorlyke onderwerping, by eene Memorie, te representeren de redenen, die hy gehad had om van het gevoelen van de andere Leden van den Krygsraed te moeten verschillen.

Dat de Suppliant, met schuldige dankbaerheid, erkent dat UEd. Mog. hebben geëffectueert, dat de gemelde zyne Memorie mede heeft verdient eenige attentie, en daerom is gebragt by de Stukken, welken tot examinatie van de zaek, bovengemeld, zouden dienen.

Dat het, al verder, is gebeurd, dat men, kort na het inleveren van de bovengemelde Memorie, heeft verspreid een faemroovend Libel, waer in de Autheur het Advies in de gemelde zaek, door den Suppliant gegeven, kwaedaerdig heeft getracht bespottelyk te behandelen.

Dat hetzelve Libel gekomen zynde onder het oog van den Suppliant, dezelve heeft vermeent, dat hetzelve Geschrift door hem met verachtinge moest aengezien worden, en als niet waerdig eenige attentie; te minder, daer de Autheur de zaken zoo heeft behandelt, dat hy, by alle cordate en verstandige Lieden, wel schande voor zich behaelt, maer niet heeft kunnen brengen op den onbesproken naem van den Suppliant.

Maer

Maer dat het, al wyders, gebeurd zynde, dat de Suppliant was geinformeerd, dat de Heer Admirael Schryver zich aen UEd. Mog. had geaddresseert, by eene Missive, met eene daer by gevoegde Memorie, dat de Heer Admirael Schryver by dezelve niet alleen had getracht het meergemelde Advies van den Suppliant als critiek te decriëren, en verwerpenlyk te doen voorkomen, maer ook, daerenboven, den zin en den waerachtige meening van den Suppliant, in zyne uitgedrukte woorden, te verdraeijen, en uit dezelven verkeerdlyk gepoogt te elicieren nadeelige denkbeelden, zoodanig als of de Suppliant, in opzicht van de Aenstellinge van Kapiteinen, zich onbetamenlyk zoude hebben uitgelaten, en te gelyk ook als of de Suppliant zoude hebben te kort gedaen aen de Reputatie van de Heeren Kapiteinen Bisdom en Limborch van der Kracht, daer nochtans de Suppliant, formeel en op het dierbaerste, betuigt dat, in het generael, zulke vues en intentien by hem niet zouden hebben kunnen plaets hebben, om de aenhoudende eerbied en onderdanigheid, welke hy aen UEd. Mog. zoo ook om de achting welke hy aen de bovengemelde Heeren Kapiteinen, als lieden van eer en goede reputatie, waerachtiglyk is toedragende.

AMSTELDAM. *De Kapitein Haueffe verzoekt een Copie authentiek van de Articulen en den Brief, door den Luit. Admirael geschreven.*

Dat hoe zeer de Suppliant over deze behandeling niet ongevoelig heeft kunnen zyn, zoo heeft echter de Suppliant, nog met meerder verwondering vernomen, dat de Heer Admirael Schryver heeft bestaen, om by, zyne gemelde Missive, den Suppliant te attaqueren in zyn eer en goeden naem, zoodanig dat hy stellig inbrengt, dat de Suppliant het Schip *Hilversbeek*, twee a drie malen op eene Reize, zoude hebben tegens den grond verzeilt, en het gemelde Schip zoude hebben verlaten gehad.

Dat, hoe zeer de Suppliant, met alle eerbied, vertrouwt dat UEd. Mog. de gemelde Demarche van den Admirael Schryver zullen improberen, zoo om dat hy, ten onrechte en tegens de waerheid, een Officier van den Staet van kwaed

ge-

AMSTELDAM.

De Kapitein Hoeufft verzoekt een Copie autentiek van de Articulen en den Brief, door den Luit. Admirael geschreven.

gedrag in zyn post beschuldigt, en te gelyk daer mede, ingewikkeld, wylen zyne doorluchtige Hoogheid, glor. ged., en UEd. Mog. culpeert, dewyl hoogst dezelven den Suppliant, over het zelve gedrag niet alleen niet hebben laten calangeeren, maer UEd. Mog. den zelven (die zulks anders onwaerdig zyn zoude) vervolgens ook wederom het commando hebben gegeven op het 's Lands Schip van Oorlog *de Batavier*, te gelyk met het stellen van nog vier 's Lands Schepen van Oorlog onder deszelfs ordres; zoo heeft nochtans de Suppliant, als een Officier, die gehouden is het Karacter, aen hem toevertrouwd, heiliglyk te bewaren, geacht te zyn van zyn indispensabelen pligt, om tegens het attentaet van den Heer Admirael Schryver alle noodige tegenweer in het werk te stellen.

Dat de Suppliant noodig heeft te zyn voorzien van een wettig bewys, of eene Copie authentiek van den Brief en de Memorie, by welken de Admirael Schryver heeft bestaen de Eer van den Suppliant aen te tasten, om dus over dezelve Injurie en Aantastinge van den goeden Naem van den Suppliant, hem Heer Admirael met effect te conveniëren, daer en zoo als de Suppliant te rade vinden zal.

Redenen waerom de Suppliant zich ootmoediglyk is keerende tot UEd. Mog., en met Eerbied verzoekende, dat het de goede geliefte van UEd. Mog. zyn mag, om aen den Suppliant goedgunstiglyk, ten zynen koste, te laten toekomen Copie Authentiek van den bovengemelden Brief en Memorie, door den Heer Admirael Schryver aen UEd. Mog. geschreven.

'T Welk doende enz.

JAN HOEUFFT,

De Ed. Mog. Heeren Gecommitteerde Raden ter Admiraliteit dit verzoek van den Kapitein Hoeufft hebbende ingewilligt, en hem

hem echte Afschriften van de Memorie en den Brief des Luitenant-Admiraels doen ter hand stellen, nam hy Kapitein zyn toevlucht tot hunne Hoog. Mog., de Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden, ten einde hoogst dezelven hem in hunne beschermingę mogten nemen, en over de beschuldigingen, door den Luitenant-Admirael tegens hem ingebragt, behoorlyke Herstellinge van Eere doen erlangen. Het Smeekschrift, welk hy ten dien einde ter Vergaderinge van hunne Hoog Mog. inleverde, luidde als volgt: AMSTELDAM.

Aen de Hoog Mog. Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden!

GEeft, onderdaniglyk, te kennen Jan Hœufft, Kapitein ter Zee, ten dienste dezer Landen, dat hy Suppliant de eere heeft dat hy, sedert den jare 1724, is geweest in 's Lands dienst ter Zee, als Adelborst, Luitenant en Commandeur, tot dat uwe Hoog Mog. hem, in den jare 1736, goedgunstiglyk hebben aengestelt tot Kapitein onder het ressort van de Admiraliteit te Amsterdam. *De Kapitein Hœufft verzoekt aen hunne Hoog Mog. dat hem herstelling van Eere moge geschieden.*

Dat hy Suppliant, vervolgens, door hunne Ed. Mog., de Heeren van de Admiraliteit, in de jaren 1737 en 1738, is geemploijeerd om te commanderen het 's Lands Fregat *het Zeepaerd*, en in 1742 en 1743, om te commanderen het 's Lands Fregat *den Dolphyn*, en in 1746, het 's Lands Schip van Oorlog *Edam*, en nevens het zelve een Esquader van zes Schepen van Oorlog, en verscheide Hoekers en Galjoots, en in 1749 en 1750, het 's Lands Schip van Oorlog *Hilversbeek*, en eindelyk, in 1759 en 1760, 's Lands Oorlog Schip *de Batavier*, en nevens het zelve vier Schepen van Oorlog.

Dat de Suppliant niet anders weet, dan dat hy zich, gedurende den gemelden tyd, in allen zy-

nen

AMSTELDAM.

nen dienst heeft gedragen, zoo als het aen een Officier van Eere betaemt, en overeenkomstig is met zyn pligt, en de hooge orders van zyne Heeren en Meesters.

De Kapitein Hœufft verzoekt aen hunne Hoog. Mog. dat hem herstelling van Eere moge geschieden.

Dat het, ondertusschen, gebeurd is, dat hunne Ed. Mog., ter gelegenheid van een Krygsraed, op den 13 Maert dezes jaers 1761 gehouden, hadden gerequireert, dat dezelve Krygsraed zoude delibereren, en voorts adviseren, over de Præcautiën, welken men zoude konnen vermeinen dat in het werk zouden behooren te worden gesteld tegens het verongelukken of vast geraken van Schepen op het Gom en andere Droogten, in het passeren van de Noordzee, en de Hoofden, tusschen Engeland en Vrankryk.

Dat by den zelven Krygsraed hadden geadsisteert de Heer Luitenant-Admirael Schryver als President, en de Suppliant als een Mede-Lid.

Dat de Heer President, in den zelven Krygsraed, zyn Advies ingeschrift gesteld zynde, en inhoudende eenige middelen, als dienstig tot het gemelde einde, hadde doen voorlezen, en dat, vervolgens, de andere Leden zich daer mede hadden geconformeert, uitgenomen dat de Suppliant daer van hadde gediscrepeert, en gemeent dat van de middelen, door den President voorgeslagen, niet konde worden verwagt het bedoelde effect, „en, dat de Suppliant geene middelen had „ konnen uitdenken, dan de welken in het werk „ wierden gesteld, in het zakelyke bestaende „ in het aenstellen van kundige Officieren, en „ dat wederom dezen zich ten allen tyden waek- „ zaem en nuchteren houden; en op die ston- „ den, en zoo als by het Reglement geor- „ donneerd is, God Almagtig om zyne hul- „ pe aenroepen": welke respective Adviesen reeds gebragt zyn op de Tafel van uwe Hoog Mog., nevens de Memorie, vervolgens door den Suppliant, tot voorkominge van abusive delatien en begrippen, aen hunne Ed. Mog., de Heeren van de Admiraliteit te Amsteldam, eerbiediglyk overgegeven; en welke Memorie was

in-

inhoudende eenige redenen en motiven, om welken hy had gemeent zich niet te konnen conformeren met het gemelde Advies van den President, zoo als nochtans alle de andere Leden van den Krygsraed, na eenige bedenkenlykheden gemoveert en daer over eenige woordenwisselingen gehouden te hebben, gedaen hadden.

AMSTELDAM.

De Kapitein Haufft verzoekt aen hunne Hoog Mog. dat hem herstelling van Eere moge geschieden.

Dat, vervolgens, de Suppliant geinformeerd zynde dat de Heer Luitenant-Admirael Schryver zich met een Missive, verzeld van een Memorie, op den 6 Juny dezes jaers, zoude hebben geaddresseert aen het Ed. Mog. Collegie van de Admiraliteit te Amsteldam; dat hy Heer Admirael, by dezelve Memorie, op eene inciviele wyze, het Advies van den Suppliant zoude hebben gedecrieert voor een critiek Advies, en waer in van de Onkundigheid en weinige Experientie van den Suppliant zoude zyn blykende; en dat de yver van den Admirael Schryver zoo verre zoude gegaen zyn, dat hy, by de gemelde Missive, zoude hebben bestaen den zin en de waeragtige meening van de woorden, door den Suppliant uitgedrukt in zyn Advies, te verdraeijen, en uit dezelven gepoogt te eliciëren nadeelige denkbeelden.

Dat, al wyders, de yver van den Heere Admirael hem zoude hebben doen komen tot die ongehoorde demarche, dat hy den Suppliant zoude hebben geattaqueert direct in zyne Eer en goeden Naem.

Dat de Suppliant, op de gemelde informatie, de vryheid had genomen om zich te adresseren aen de Ed. Mog. Heeren van het Collegie van de Admiraliteit, residerende te Amsterdam, en eerbiediglyk, by Request, te verzoeken Copie authenticq van de gementioneerde Missive en Memorie, door den Heere Admirael Schryver aen hunne Ed. Mog. geschreven, en zulks ten einde de Suppliant in staet zoude mogen worden gesteld, om zyn Eer en het Karacter, door de Regering aen hem toevertrouwd, ongeschonden te bewaren tegens het attentaet van den Heere

Ad-

AMSTELDAM.

Admirael Schryver, en hem daer over te convenieren, daer en zoo als hy te rade zoude worden.

De Kapitein Hœufft verzoekt aen hunne Hoog. Mog. dat hem herstelling van Eere mogè geschieden.

Dat hunne Ed. Mog. aen den Suppliant goedgunstiglyk hadden geaccordeert zyn Verzoek, en, diensvolgens, aen hem laten toekomen Copien authenticq van de meergemelde Missive en Memorie; nemende de Suppliant de vryheid om van het Requeſt en van de Missive en Memorie de Copien hier nevens te voegen *ſub* No. 1, 2 en 3 (*).

Dat, diensvolgens, de Suppliant, in handen hebbende de gemelde Brief en Memorie, en daer uit gezien hoe in waerheid de Luitenant Admirael Schryver, op eene onbetamelyke wyze, tegens den Suppliant had gehandelt, waerom hy van zyn indispensabelen pligt had geacht te zyn om alle noodige tegenweer in het werk te ſtellen tegens het gene aen den Heere Admirael Schryver heeft goedgedagt te ondernemen, tot bevlekkinge van het gedrag en den goeden naem van hem Suppliant in zyn poſt als Kapitein ter zee, daer toe bybrengende zaken en gebeurteniſſen, van welker echtheid en waerheid zelfs geen ſchyn te vinden is, gelyk als blyken zal zoo klaer, als wanneer de zon ſchynt op den middag.

Dat de Suppliant, uit conſideratie van het hooge Karakter, waer mede de Heer Luitenant-Admirael Schryver is bekleed, is te rade geworden hoe hy gevoeglykſt de vryheid zoude mogen nemen, om zich onderdaniglyk te addreſſeren aen Uw Hoog. Mog., ten einde om te erlangen Reparatie en Satisfactie over de Belediging aen hem Suppliant in zyn Karacter, het welk hy met dankbaerheid erkent van Uwe Hoog Mog. te

(*) No. 1, 2 en 3 waren de Articulen van den Luit. Admirael Schryver, deszelfs Brief, en het Requeſt van Kapt. Hœufft aen Gecommitteerde Raden ter Admiraliteit, hier voren bladz. 913, 1116 en 1117 ingevoegd.

te hebben verkregen, en altoos heilig en onbevlekt verhoopt te bewaren, door den Heer Luitenant Admirael Schryver grovelyk aengedaen.

AMSTELDAM.

De Kapitein Hœufft verzoekt aen hunne Hoog. Mog. dat hem Herstelling van Eere moge geschieden.

Dat de Suppliant, om de gemelde redenen, op het eerbiedigste, is biddende verlof, om aen Uw Hoog Mog. te mogen demonstreren, en, wyders, met alle onderdanigheid, te kennen te geven:

Dat de Suppliant niet onverschillig heeft konnen aenzien, dat het Advies, door hem in den gemelden Krygsraed ingebragt, ingevolge en ter obcdientie van de hoog gerespecteerde Ordres van de Ed. Mog. Heeren Raden van de Admiraliteit te Amsterdam, door den Heer Luitenant Admirael Schryver, op een verregaende wyze, in het openbaer, en by geschrifte, is bespottenlyk behandeld, en de Suppliant zelve getraduceerd; echter, dewyl het Advies, en de daer by gevoegde Memorie van den Suppliant is onder het oog van Uwe Hoog Mog., gelyk mede onder het oog van de Ed. Mog. Heeren Raden van de Admiraliteiten, en ook is gegeven, ter examinatie, in handen van de Heeren hoogere en minder Officieren, resorterende onder de respective Admiraliteiten; en dat door dezelven zal geoordeeld worden of het Advies, en de daer by gehoorende Memorie, van den Suppliant meriteert zoodanig verachtelyk behandeld te worden, als het aen den Heere Schryver heeft konnen gelusten te doen; en dewyl het ondertusschen aen den Suppliant geen gering genoegen had gegeven te mogen worden geinformeerd, dat reeds de hoogere en mindere Officieren, onder het resort van de Admiraliteit op de Maze, genoegzaem allen het zakelyke, begrepen in het Advies van den Suppliant, tot afkeuringe van de middelen, in het Advies van den Heere Luitenant Admirael Schryver vervat, mede in hun Advies eenparig uitgebragt, hebben gestelt; en dus dat de Heer Admirael Schryver, door zyne præcipitante wyze van doen, in het bespottelyk voorstellen van het Advies van den Suppliant,

AMSTELDAM.

De Kapitein Hauwfft verzoekt aen hunne Hoog Mog. dat hem Herstelling van Eere moge geschieden.

en daer tegens zyn Advies, als geen tegenspraek konnende of vermogende te lyden, te willen doen doorgaen, voor zich wel oneer, maer voor den Suppliant geen schande heeft te wege gebragt, zoo heeft de Suppliant gemeent deze zaek onderdanigst te moeten overlaten aen de wyze deliberatie en directie van Uwe Hoog Mog., te gelyk met de bedenking, in hoe verre Uwe Hoog Mog. zullen willen toelaten, dat een hoogere Officier of President van een Krygsraed zal vermogen een Officier van minderen rang, en Mede Lid van een Krygsraed, wanneer hy discrepeert van het sentiment en Advies van den Præsident, daer over in openbaren geschrifte hard te vallen, en dus aen de vryheid, ja aen den noodzakelyken pligt, om zyn eigen gevoelen, naer mate van zyne kundigheid en experientie, voort te brengen, tot voldoeninge aen de intentie van zyne Heeren en Meesters, nadeelig te zyn.

Dat de Suppliant met meerder aendoening heeft moeten aenzien de vryheid, welke de Heer Admirael Schryver heeft gelieven te nemen, om in zyne gemelde Missive te vervatten zeer hatelyke omkeeringen van den zin en de meening van het Advies, gegeven door den Suppliant, eerst kort, en vervolgens, by een nader overgelegde Memorie, breeder geëxtendeerd, en waer van hier voren, in het verhael van de contenue der zake, is gewag gemaekt; zoodanig dat hy getracht heeft om te doen voorkomen als of de Suppliant onbetamenlyk in opzicht van de Regeringe, omtrent het aenstellen van Officieren, zich zoude hebben uitgelaten, daer nochtans de Suppliant geene andere meening en intentie gehad heeft, dan te verklaren, dat aen hem geene andere middelen voorhanden schenen, tot eviteringe van de voorgehouden gevaren, dan het aenstellen van bekwame Officieren enz. Waer mede de Suppliant, op het heiligste, verklaert niets anders bedoelt te hebben, dan dat geene andere, dan de ordinaire wegen en middelen, welken ingeslagen en in het werk gesteld worden, aen hem

hem voorhanden schenen; waer van het mentio- neren van het nuchteren zyn, en het bidden volgens de Ordres van Uw Hoog Mog., een blyk geven, dewyl de Suppliant niemand van de Officieren, als daer in mankerende, onder het ooge gehad heeft of willen beschuldigen, gelyk hy ook vertrouwt dat deze zaek door een ieder onpartydigen, en die geene ongeoorloofde aenvullingen of omkeeringen van den waren zin der woorden goedvind te maken, zal worden aengezien.

AMSTELDAM.

De Kapitein Hoeufft verzoekt aen hunne Hoog. Mog. dat hem Herstelling van Eere mogt geschieden.

Dat al wyders de Suppliant, met de uiterste surprise, heeft vernomen dat de Admirael Schryver zoo verre in zyn drift tegens den Suppliant is vervoerd geworden, dat hy in zyne gemelde Missive, direct bezyden de waarheid, heeft konnen stellen, dat de Suppliant het Schip Hilversbeek, twee a drie malen in eene reize, aen den grond zoude hebben gezeilt: dat het een waerheid is, dat dit 's Lands Schip van Oorlog, in den jare 1750, driemalen is aen den grond gezeild, maer niet ter plaetse en op den tyd, daer en wanneer de Suppliant de directie van het stellen der Koursen van het Schip heeft gehad; maer, in tegendeel, wanneer zulks is geweest van het departement van de Lootsen, die aen boord waren; dat, wyders, het zelve Schip, geduurende de geheele reize, en wanneer het stellen van de Koursen van den Suppliant is gedirigeerd, geen grond geraekt heeft, zoo als uit de overgegeven Journalen openbaer is.

Dat het onnodig zal zyn, om in 't breede te melden, hoe de eerstemael het Schip, den 13 January 1750, op de Zuider Haeks, by Texel, in 's Land Diep, heeft vastgezeten, en de tweedemael, den 18 November 1750, op de Zoutbossen, in 's Lands Diep, by Texel, en de derdemael, wanneer het Schip reeds gelost was om naer Amsterdam te zeilen, en de droogte van het Vlaek gepasseerd was, den 18 December 1750, op de Spaender Bank vóor Enkhuizen.

Dat het evenmin noodig zal zyn om de omstan-

AMSTELDAM.

De Kapitein Hœufft verzoekt aen hunne Hoog Mog. dat hem Herstelling van Eere moge geschieden.

digheden van weer en wind, by de gemelde gebeurtenissen, op te halen; maer dat het voldoende zal zyn te bewyzen dat, in het eerste geval, twee Lootsen van Texel, en die geacht wierden te zyn van de bekwaemsten, aen boord waren, en dat, tot meerdere zekerheid, de Schuit van dezelve Lootsen was geweest voorzeilende; dat, in het tweede geval, wederom twee Lootsen, en onder die, by geval, één van de twee Lootsen, die bevorens aen boord waren, op het Schip zyn geweest, en welker Schuit toen wederom voorzeilde; dat, in het derde geval, een Loots aen boord geweest is van de zelfde Schuit of Compagnie-Lootsen, van welken, in het eerste en tweede geval, twee Lootsen aen boord geweest zyn.

Dat van dezelve drie gevallen behoorlyke Attestatien zyn overgegeven aen hunne Ed. Mog., de Heeren Gecommitteerde Raden van de Admiraliteit te Amsteldam, zoo als blykt uit de Copien, welken de Suppliant de vryheid neemt hier nevens te voegen, *sub*, No. 4, 5, 6, 7 en 8 (*).

Dat

(*) Deze Attestatien luiden dus: No. 4. „ Wy „ ondergeschreve Officieren van 's Lands Oorlogschip Hilversbeek, onder commando van den Heere „ Kapitein Jan Hœuft, verklaren, by dezen, gehoort „ te hebben dat de Kapitein Hœufft gezegt heeft te- „ gens de Lootsen van genoemde Schip, onder zeil „ en mistig weer zynde, *zal het wel lukken, zullen wy* „ *niet dienen te ankeren, was het niet beter dat wy wagten tot het weer opklaert?* Waer op de Lootsen heb- „ ben gezegt, *geen zwarigheid*, *Myn Heer*, *als de* „ *Schuit maer voorzeilt.*

„ Alle 't welke voorsz. staat presenteren wy, des „ noods zynde, met Eede te bevestigen.

„ Actum aen boord van gemelde 's Lands Schip, aen „ den grond zittende buiten Texel, den 3 January „ 1750.

„ *Mattys Sloot.*
„ *C. Grubbe.*
„ In kennisse van my
„ *A. de Guay*, Schryver.

No. 5.

Dat het, mitsdien, onbegrypenlyk is hoe de Heer Admirael Schryver heeft konnen komen tot het

AMSTELDAM.

No. 5. „ Wy ondergeschreve Stuurlieden van 's „ Lands Oorlogschip Hilversbeek, onder commando „ van den Heere Kapitein Jan Hœufft, verklaren, „ by dezen, gehoort te hebben dat de Kapitein „ Hœufft gezegt heeft tegen de Lootsen, wanneer 't „ gemelde Schip aen den grond vast raekte, *had gy* „ *myn raed gevolgt, wy zouden dan nog in Texel leggen.* „ Waer op zy niets tot hare verschooning inbragten. „ Alle 't welke voorsz. staet presenteren wy, des noods „ zynde, met Eede te bevestigen.

De Kapitein Hœufft verzoekt aen hunne Hoog Mog. dat hem Herstelling van Eere moge geschieden.

„ Actum aen boord van gemelde 's Lands Schip, aen „ den grond zittende, buiten Texel, den 3 January „ 1750.

„ *Hendrik P. Mulder.*
„ *Thomas Middelmeer.*
„ In kennisse van my
„ *A. de Guay*, Schryver.

No. 6. „ *Relaes van het gepasseerde in het naer Zee „ zeilen met 's Lands Oorlogschip Hilversbeek, „ onder commando van den Wel Ed. Gestr. Heere „ Kapt. Jan Hœufft, op den 3 January* 1750.

„ Des morgens, omtrent 9 uuren, gingen wy, met „ genoemde 's Lands Schip, onder zeil, mistig weer „ zynde; doch komende nu en dan een blink, en heb- „ bende een Voorzeilder en, boven dien, twee Loot- „ sen aen boord; uit 't Gat komende, wierd het heel „ donker van Mist, en raekte met genoemde 's Lands „ Schip, tusschen elf en twaelf uuren, met hoog wa- „ ter, vast op den Noorder Grond, tusschen de twee- „ de en derde Ton; waer op aenstonds de Ankers zyn „ uitgebragt, om het genoemde Schip met de volgen- „ de vloed daer weder af te winden; doch konde, wat „ moeite daeromtrent gedaen wierd, niet reüsseren; „ waer op, dien zelfden nagt, de Chaloup, met één „ Officier, naer land gezonden is, om Ligters te be- „ komen, die den 5, daer aen volgenden, aen boord „ kwamen, daer wy ons Geschut en andere zwaerte „ in losten; waer op het Schip, den 7 derzelver „ maend, vlot raekte en in Texel binnen kwam.

„ Actum in 's Lands Oorlogschip Hilversbeek, ten

AM-STEL-DAM.

het doen van een verwyt, waer van geen de minste schyn van waerheid te vinden is; en nog te

De Kapitein Hœufft verzoekt aen hunne Hoog Mog. dat hem Herstelling van Eere moge geschieden.

„ anker in Texel, den 6 February 1750.

„ *Jan Hœufft.*	„ *G. van Kranenburg.*
„ *M. Sloot.*	„ *G. Braek.*
„ *J. Alewyn.*	„ *Pieter F. Cliegnett.*
„ *H. de Keth.*	„ *Hendrik Rietveld.*
„ *H. de Wilde.*	„ *Hendrik P. Mulder.*
„ *Thomas Middelmeer.*	„ *Klaes de Vries.*
„ *Christiaen Cornelis.*	

„ My present
„ *A. de Guay*, Schryver."

No. 7. „ Wy ondergeschreve Officieren verklaren, „ by dezen, op den Eed, aen 't Land gedaen, dat; „ op den 18 dezer, het 's Lands Oorlogschip Hilversbeek, in 's Lands Diep, op de Zoutbollen aen den „ grond is geraekt met laveren, om in Texel binnen „ te komen, en dat als toen aen boord waren twee „ Lootsen, met namen *Gerrit Zwaen*, van Petten, „ en *Albert Troost*; en dat, bovendien, nog de Schuit „ met de Lootsman *Jan Blom* by het Schip was, om „ voor te zeilen; dat het Schip altoos zeer prompt en „ veerdig in het wenden is geweest, en dat alle manœuvres naer behooren, en ter requisitie der Lootsen, zoo in het onder zeil gaen, als met laveren, „ aenstonds zyn gedaen, hebbende de Kapitein alleen „ belet, dat, gedurende den Mist, geen zeil is gemaekt „ om in het Gat te steken.

„ Actum Amsteldam 25 December 1750.

„ *Jan Hœufft.*	„ *Jacob de Keth.*
„ *G. v. Kranenburg.*	„ *Hendrik Rietveld.*
„ *M. Sloot.*	„ *T. Middelmeer.*
„ *G. Braek.*	„ *C. Cornelissen.*
„ *Jacob Alewyn.*	

„ My present
„ *A. de Guay*, Schryver."

No. 8. „ Wy ondergeschreve Officieren, verklaren, by dezen, op den Eed, aen 't Land gedaen, „ dat, wanneer door den Lootsman *Cornelis Snooy*, „ op den 15 dezer, het 's Lands Oorlogschip Hilversbeek op de Spaender is verzeild geworden, het als „ toen zeer mooy en klaer weer was, en dat, vermits

te onbegrypenlyker, daer hy niet kan ignoreren dat ooit een Oorlogschip uit Texel naer Zee, of uit Zee naer binnen, dan in den uiterften nood, en van daer tot aen Amfteldam, zeilt zonder Lootfen, en dat aen dezen de Directie van het ftellen der Courfen gelaten word. AMSTELDAM.

De Kapitein Hœufft verzoekt aen hunne Hoog Mog. dat hem Herftelling van Eere moge gefchieden.

Dat, eindelyk, de Suppliant, niet zonder verontwaerdiginge, heeft konnen aenzien hoe de Heer Luitenant Admiraol Schryver heeft durven beftaen, by de meermalen gementioneerde Misfive, te ftellen dat de Suppliänt zyn Schip Hilversbeck zoude hebben verlaten gehad.

Dat deze Befchuldiging is direct tegens de waerheid, konnen Uwe Hoog Mog. vernemen uit de Copie van de Ordres, welken aen den Suppliant, met een Duplicaet te land en te water, van hunne Ed. Mog. is toegezonden, mede hier nevens gevoegd *fub* No. 9 (*)

Dat

„ mits de Wind begon zuidelyk te loopen, en het een
„ Eb was, aen den Lootsman, voornoemt, door di-
„ verfen is aengeraden geworden om te ankeren;
„ maer dat hy, des niettegenftaende, heeft willen
„ blyven voortzeilen.

„ Actum Amfteldam, den 25 December 1750.

„ *Jan Hœufft.* „ *Jacob de Kath.*
„ *M. Sloot.* „ *T. Middelmeer.*
„ *C. Braek.* „ *C. Cornelissen.*
„ My prefent
„ *A. de Guay*, Schryver.

(*) Het Affchrift van den Brief, hier onder No. 9 aengehaeld, luid dus:

„ *MANHAFTE, VROOME, DISCREETE*,

„ Wy hebben, met veel verwondering en ongenoe-
„ gen, gezien dat 's Lands Schip van Oorloge, *Hil-*
„ *versbeek*, door den Loots op de Spaenderbank is
„ gezet. Wy approberen, by dezen, dat Ul. de
„ Loots in hegteniffe heeft gezet; en vinden goed dat
„ Ul. zich adrefseert aen den Officier van Enkhuizen,
„ en den zelven verzoekt, uit naem van hunne Ed.
„ Mog., om den zelven te willen zetten in de Boei-
„ jen, tot dat wy nader daer over met hunner Ed.

 „ Groot

AMSTELDAM.

De Kapitein Haufft verzoekt aen hunne Hoog Mog. dat hem Herstelling van Eere moge geschieden.

Dat het, derhalven, al wederom niet te begrypen is, hoe de Heer Luitenant-Admirael Schryver aen den Suppliant, geheel en al ten onrechte, heeft konnen insinueren een misdaed van dien aert, dat, dezelve gepleegd zynde, zelfs aen een Schipper van een Koopvaerdyschip zoude strekken tot de uiterste verachting en infamie; dat ook, wanneer dezelve misdaed gepleegd was door den Suppliant, wylen zyne doorluchtige Hoogheid, de Heer Erfstadhouder, glor. gedacht., en de Raden van het Ed. Mog. Collegie van de Admiraliteit te Amsteldam, den Suppliant zouden hebben moeten (met eerbied gesproken) doen gevoelen de welverdiende straffe; daer, integendeel, de Suppliant geene de minste reproche over eenig kwaed gedrag heeft ondergaen en, vervolgens,

---

„ Groot Mog. Commissaris van de Pilotagie zullen „ hebben gesproken.

„ Verders zenden wy van hier twee Kagen, waer „ in wy goedvinden dat Ul. zult doen overnemen het „ loopende en staende Wand, als mede Ankers, alle „ de Rondhouten, Touwen, en 't geen verders zoude „ kunnen worden geborgen, en dit gedaen hebbende, „ met zyn Volk, 't zy te water, 't zy te land, over„ komt.

„ En indien Ul. reeds, van boord, te Enkhuizen „ mogt zyn gearriveerd, zoo hebben wy aen de Kaeg„ schippers, wanneer aen boord van 's Lands Schip „ van Oorloge zullen zyn gekomen, geordonneert te „ laten waeijen eene Witte Vlag van de mast.

„ Waer toe ons verlatende, bevelen wy Ul. in Go„ des heilige protectie.

„ In Amsteldam, 18 December 1750.

„ *De Gecommitteerde Raden ter Admiraliteit.*

„ (was geteekend)

„ D. WESTERHOLT.

„ (onderstond)

„ Ter ordonnantie van dezelven, Abs.

„ Secret.

„ (was geteekend)

„ BAREND VAN LOO."

gens, wederom is geëmplooijeerd geworden. Zoo dat de Heer Luitenant-Admirael Schryver gantsch onvoorzichtig ingewikkeld culpeert wylen zyne doorluchtige Hoogheid, glor. ged., en hunne Ed. Mog., de Raden van de Admiraliteit, die nalatig zouden zyn geweest in den Suppliant te laten actioneren over het strafbare gedrag, het welk de Heer Schryver voorgeeft dat de Suppliant zoude gehouden hebben.

AMSTELDAM.

De Kapitein Hœufft verzoekt aen hunne Hoog Mog. dat hem Herstelling van Eere moge geschieden.

Dat daerom deze stap, door den Heer Admiraal Schryver gedaen, zoo als ze is, ten opzichte van de Regering onvoorzichtig, zoo ook is ten opzichte van den Suppliant, in zyn Karacter, als een Officier van den Staet, ondragenlyk.

Dat, gelyk als de Suppliant verpligt en gehouden is zyn Karacter, in al zyn gedrag, onbevlekt te bewaren, en niet toe te laten, zoo veel in hem is, dat door anderen zyn Karacter worde verachtenlyk gemaekt, tot zyn eigen nadeel, en in 't gemeen tot Oneer en Disreputatie van den Dienst van den Staet; en gelyk de Suppliant, onberoemd gesproken, in al zyn Dienst zich gedragen heeft, zoo als het aen een Officier van Eer betaemt, zoo meent de Suppliant te mogen vertrouwen dat Uwe Hoog Mog., naer derzelver gewoone æquiteit, hem Suppliant in zyn Karacter, als Kapitein ter Zee, wel zullen willen, goedgunstiglyk, nemen in derzelver vaderlyke protectie.

Redenen, waerom de Suppliant de vryheid neemt om zich eerbiediglyk te keeren tot Uwe Hoog Mog, met ootmoedige bede dat het aen Uwe Hoog Mog. behagen mag om, overwegende de merites van het onbetamenlyke en voor den Suppliant lesief gedrag van den Heere Luitenant-Admirael Schryver tegens een Mede-Officier van den Staet, en daer by de omstandigheid, waer uit het zelve is voortgesproten, aen den Suppliant te doen erlangen eene behoorlyke Reparatie van Eere over de Beschuldigingen, door den Heere Luitenant-Admirael Schryver gedaen. 't Welk doende enz.

JAN HOEUFFT.

AM-STEL-DAM.

Dit Verzoekschrift, den 27 van Wynmaend, in de Vergadering van de Heeren Staten Generael gelezen zynde, vonden hunne Hoog Mog., den zelfden dag, goed dat het zelve gesteld zou worden in handen van den Luitenant-Admirael Schryver, om deszelfs belangen daer op aen hunne Hoog Mog. te laten toekomen. De Luitenant-Admirael Schryver bleef niet in gebreke; maer leverde, den 25 van deze Slagtmaend, ter Vergaderinge van meergemelde Heeren Staten het volgende Bericht in.

Aen de Hoog Mog. Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden.

Bericht van den Lt. Admirael Schryver op het Verzoekschrift van den Kapitein Hœufft.

DE ondergeschreven Officier heeft de eer gehad te ontvangen Uwer Hoog Mog. hooggerespecteerde Resolutie, van dato 27 October 1761, benevens het Copia Request van den Kapitein Jan Hœufft, met negen Bylagen.

Waer op de Ondergeschreven de eere heeft aen Uwe Hoog Mog. onderdaniglyk het navolgende te berichten:

Dat, ter occasie van het verongelukken van 's Lands Schip van Oorlog, *de Meermin*, op 't Gom, gecommandeerd geweest door den Kapitein Evert Bisdom, de Ondergeschreven, door het Ed. Mog. Collegie ter Admiraliteit te Amsterdam, is verzogt geworden in den Krygsraed te assisteren, als President, ter examen van dat zoo evengemelde verloren gaen van 's Lands Schip.

De Ondergeschreven heeft, in den Krygsraed, alles mondeling en schriftelyk geëxamineert, wat ter materie dienen konde; vervolgens de Verklaringen door alle Opper-, Subalterne en Onder-Officieren laten beëedigen; als wanneer de Kapitein Jan Hœufft, te dier tyd, *mondeling*, aen den Krygsraed berigtte, dat hy Kapitein, in den Haeg,

Haeg, hadde *hooren vertellen* dat zekere Juffrouwen tot nadeel van de Kapiteinen Bisdom, en zyn tweede Kapitein Limborgh van der Kragt *vertelt zoude hebben.* Waer op de Ondergeschreve repliceerde de Krygsraed op Vrouwe-vertellingen geen notitie nam, maer wel op mondeling Examen en beëedigde Verklaringen; dat aen den Ondergeschreven mede diergelyks was voorgekomen door een Oud Wyf, hebbende Vrienden en Naestbestaenden te avanceeren NB.

AMSTELDAM.

Bericht van den Lt. Admirael Schryver op het Verzoekschrift van den Kapitein Hœufft.

De Ondergeschreven daer verder byvoegde, dat hy de Oude Wyve-praetjes niet opraepte, maer liet leggen, dat vertoornde de Kapitein Jan Hœufft tot bang te zien, te meer, wyl zyne Vertelling by niemand approbatie vond. Met wat intentie de Kapitein Hœufft zoodanig frivol bezwaer tot laste van zyne ongelukkige Mede-Officieren inbragt, kan niet anders begrepen worden, als om die twee Officieren by den Krygsraed ondiensten te doen; zoo als in 't vervolg nog sterker zal doorstralen, tot zyn eigen schande.

Na het Examen volbragt hebbende, Berichten en Verklaringen onder Eede laten bevestigen, heeft de Ondergeschreven het Advies van den Heere Vice-Admirael Pieterson gevraegt, die, met een gratieus Compliment, het Præ-Advies van den Ondergeschreven verzogt; daer dan in bewilligde; en de Ondergeschreven zyn Advies eerst heeft gegeven, en dat bekleedde met verscheide suffisante redenen, in 't breede uitgehaeld, met Exempelen bygebragt, en waerom het verloren gaen van 's Lands Schip, *de Meermin*, als een ongeluk gerekend moest worden, en de Officieren vrygesproken van Wandevoir.

Op dit Advies behaegde het den Kapitein Jan Hœufft zyn drift den toom te vieren, en, als voren, zo even gemeld, zyn wreveligen geest gantsch onverstandig en onkundig uit te laten, met assurant aen den Luitenant-Admirael toe te duwen, dat hy President meer zaken bybragt tot opheldering en verantwoordinge, als de Kapiteinen in

AM-STEL-DAM.

Bericht van den Lt. Admirael Schryver op het Verzoekschrift van den Kapitein Hœufft.

in queftie, en verdere Officieren zelven bygebragt hadden. Dat de ondergefchreven Officier hem beantwoordde met te zeggen, als die Officieren vierenzeftig jaren ter Zee gedient zouden hebben, zoo als de Ondergefchreven, zy lieden als dan ook niets vergeten zouden tot hunne Verantwoording by te brengen.

Welk infolent gezegde van den Kapitein Jan Hœufft, wilde te kennen geven, als of de Ondergefchreven Officier een Advocaet was van die Officieren; en by gevolg een partydig Rechter.

Onverftandig was de reproche van Kapitein Jan Hœufft aen den Prefident, terwyl eenig Lid van den Krygsraed zyn gegeven Advies, het zy voor of tegen, met kragtige redenen en argumenten moet bekleeden en beveftigen.

Onkundig was die reproche van Kapitein Jan Hœufft aen den Luitenant Admirael, alzoo een ygelyk Lid van den Krygsraed verfchuldigd is te fuppleren aen het gene, dat iemand in een rechtsgeding, door confufie, in zyne zaek komt te vergeten, of anderzins te manqueren tot zyne verantwoording by te brengen.

Hoog Mog. Heeren, dat Præadvies van den Ondergefchreven wierd, by eenparigheid van ftemmen, goedgekeurd en gearrefteerd, het verloren gaen van 's Lands Schip de Meermin te verklaren een Ongeluk te wezen, en de Officieren vry te verklaren van Wandevoir.

De redenen van het groot Gevaer van de plaets, daer *de Meermin* verloren is, in de Sententie en Vryfpraek fterk uitgehaeld zynde, gaf dat occafie aen het Ed Mog. Collegie ter Admiraliteit, te Amfterdam, het Advies van den Krysraed af te vragen of 'er MET MOGELYKHEID eenig middel uit te denken zoude wezen, tot meerder Securiteit voor 's Lands Navigatie, in het aendoen en pafferen van de Hoofden, in de Wintermaenden.

De Krygsraed wederom vergaderd zynde, heeft de Ondergefchreven zyne gedagten over die zaek, fchriftelyk, aen den Krygsraed voorgedragen, daer

daer by wel expresselyk verzocht dat een ieder NB. van de Leden zyn Advies mede schriftelyk wilde opstellen en overgeven; waer op, eenpariglyk, alle de Leden, uitgezondert de Kapitein Jan Hœufft, van sentiment waren van een proef te nemen van het gene de ondergeschreven Officier had uitgedagt, uit consideratie van de hooge noodzakelykheid tot voorkoming van zoo zware schaden te lyden op dat Gom, gelyk uw Hoog Mog., wederom in de Couranten van 30 October, laetstleden, gezien hebben, dat twee Koopvaerders van de Ingezetenen op dat Gom in groot Gevaer vastzaten, nog in de Amsteldamse Courant van 3 November, en de Haegse Courant van 4 November, twee andere Schepen op het Gom, groote schaden geleden hebben.

AMSTELDAM.

Bericht van den Lt. Admirael Schryver op het Verzoekschrift van den Kapitein Hœufft.

Tegens dat Advies kantte zich de Kapitein Hœufft, waer op de Ondersz. hem Kapitein antwoordde, dat hy zyn Advies schriftelyk aen de Admiraliteit moest overgeven (dat hy aennam) en den volgenden dag in den Krygsraed bragt, als wanneer dat Advies in den Krygsraed wierd voorgelezen, alle de Leden hun zelven met contrainte van lachen hebben onthouwen. Het zelve is hier aen geannexeerd onder No. 1. (*) Waer in Uw Hoog Mog., met een opslag van 't oog, zullen zien hoe sinisterlyk de letter van dat Advies, door den Kapitein Hœufft, verdraeid is, in het Request, aen Uwe Hoog Mog. gepresenteerd, tot klagte over den Ondergeschreven. Uwe Hoog Mog. zien daer wat woordewisseling 'er geweest zy over de discreperende sentimenten van Kapitein Hœufft, daer die Kapitein onbeschaemd durft avanceren, in zyn Request, dat de Ondergeschreven geen tegenspraek kan veelen.

Dat de Godsdienst geoeffend werd op 's Lands Schepen, is zeer noodzakelyk, wanneer Gods weer en wind, en 's Lands dienst dat toelaet, en

(*) Dit was het Advies van Kapitein Hœufft, hier vor bladz. 902 te vinden.

AMSTELDAM.

Bericht van den Lt. Admirael Schryver op het Verzoekschrift van den Kapitein Hœufft.

en wanneer een storm waait en een Zeeman op lagen wal, banken of klippen bezet is, is 'er geen tyd om de publicque Godsdienst te oeffenen, maer een ieder moet in en voor zich zelven bidden, als 't op verdrinken aenkomt, en tevens werkzaem zyn tot het laetste moment, 's Landsdienst betrachten, dat ook Godsdienst is daer aen te voldoen: en wel principael voor een Kapitein om zyn Volk niet laf hartig te maken, maer goeden moed in te scherpen, op de hoop dat God uitkomst kan geven, als het water aen de lippen is gekomen.

Het Advies van den Kapitein Jan Hœuft houd in vyf Articulen, alle stelliger wyze dat de zaken gedaen MOETEN WORDEN, eendeels de Recommandatie van 't bidden, anderdeels de verwaende Recommandatie aen de Regering, van NUGTEREN, ERVAREN en KUNDIGE Officieren aen te moeten stellen, als

ART. I.

„ Dat alle Kommandanten van Vloten of Sche-
„ pen dagelyks GOD moeten laten aenbidden
„ enz."

NB. Dit is het Advies, in antwoord op de vraeg naer middelen om geen Schipbreuk op het Gom te lyden.

ART. 2.

„ Dat 'er Commandanten van de Schepen
„ WORDEN aengesteld KUNDIGE, ERVA-
„ REN en NUGTEREN subjecten, die WAEK-
„ ZAEM zyn, enz."

ART. 3.

De tweede Kapiteinen, of tweede persoon MOETEN WORDEN aengesteld NUGTERE ERVAREN en KUNDIGE lieden.

ART.

AMSTELDAM.

ART. 4.

Zoo mede de Stuurlieden moeten BEQUAEM, KUNDIG, ERVAREN aengesteld WORDEN.

Bericht van den Lt. Admirael Schryver op het Verzoekschrift van den Kapitein Hœufft.

ART. 5.

Waerdig van attentie,

Kapitein Hœufft geeft wonderlyke zaken voor tot gemeene best, zyn GERING Oordeel vind die inpracticabel, daerom zal hy die verborgen houden; te zien in het Copie Advies, hier aen geannexeerd onder No. 1.

Als het nu Uw Hoog. Mog. goedgunstiglyk behaegt deze vyf Artikulen, naer de letter, te confronteren met de verdraeide Explicatie, die de Kapitein Jan Hœufft, in zyn Requeft, daer aen geeft, zal zich openbaren by wie alle verdraeijingen huisvesten. In het gemelde Requeft staet als volgt:

„ Daer nochtans de Suppliant geen andere meening en intentie gehad heeft, dan te verklaren, „ dat hem geene andere middelen voor handen „ scheenen tot Evitering van de voorgehouden „ gevaeren, DAN 't AANSTELLEN VAN BEQUAME OFFICIEREN; waer mede de Suppliant op het heiligste verklaert niets anders „ bedoelt te hebben, dan dat geene anderen, „ dan de ordinaire wegen en middelen, WELKEN INGESLAAGEN en in 't WERK GESTELDWORDEN, aen hem voor handen schenen, waer van het maintineeren van het NUGTEREN zyn, en het BIDDEN, volgens de „ ordres van Uw Hoog Mog., een blyk geven"; enz.

Hoog Mog. Heeren, het onderscheid vertoont zich klaer, dat het laetste gestelde uit het Requeft zoodanig gesteld is, NUGTERE, BEQUAME, KUNDIGE, ERVAREN Officieren aengesteld worden, en dat de eerste vyf Articulen uit

AMSTELDAM.

Bericht van den Lt. Admirael Schryver op het Verzoekschrift van den Kapitein Hœufft.

het ADVIES luiden, DAT ZY VAN DAT KARACTER AANGESTELD moeten worden.

Zoo dat dan waerheid is, den Kapitein Jan Hœufft zyn heilige meening en intentie zoo geweeſt is, zoo heeft hy niet geweeten noch verſtaen, wat hy in zyn Advies geſchreven heeft. En was die meening zoo oprecht en zoo heilig, waer toe diende dan de inſtructive Recommandatie, terwyl NUGTERE, BEQUAME, ERVAREN, KUNDIGE Officieren by de Regering aengeſtelt worden; ook niemand, naer zyne verdraeide meening, zyn ſchryven verſtaen moet, maer naer de letter, en dat was zyn remedie, om op het Gom geen Schipbreuk te lyden.

Hoog Mog. Heeren, niet alleen dat de Kapitein Jan Hœufft den letter van zyn gegeven Advies *verdraeit*, om te remedieeren aen den ridiculen zin, die een iegelyk daer uit begrypt, maer ook, met zyn CAMELIOENS aenhitſers, die van daeg zoodanig verdraeit van wit zwart, en morgen zwart wit te maken; om, was het mogelyk, onder hatelyke termen, en indecente gezegden, den Ondergeſz. onder het oog van Uw Hoog Mog. te brengen, als of hy den Kapitein Jan Hœufft bezyden de waerheid, zyne Geſchriften valſchelyk zoude hebben geinterpreteert.

De Krygsraed afgelopen zynde met het Examen van *de Meermin*, heeft de Kapitein Hœufft alomme geproneert van zyne fraeije, kundige, diſcreperende ſentimenten, over het Advies van den Krygsraed om te *PROBEEREN NB* 't voorgeſlaagen middel, door den Ondergeſchreven uitgedacht tot meerder ſucuriteit om 't Gom, en de Vlaemſe Banken mis te zeilen, hy Kapitein niet alleen by monde, maer ook ſchriftelyk, een Memorie daer over gepreſenteert heeft aen het Ed. Mog. Collegie ter Admiraliteit te Amſterdam, zoo wydloopig uitgebreid, als verward in vele pointen, dat geen groote Zeemanſchap vertoont, en boeken papier noodig zouden wezen, om alles te eclairciſſeren en op te loſſen. Edoch, by het ſlot zegt de Kapitein Hœufft zekere zaken niet te verſtaen, nochtans is hy zeer fer-

sertiel met te zeggen dat deugt niet, en gantsch onvruchtbaer om aen te toonen dat beter is.

AMSTEL-DAM.

Berichten van den Lt. Admirael Schryver op het Verzoekschrift van den Kapitein Hœufft.

Op welke Memorie van den Kapitein Jan Hœufft, en alomme agterbaksche verspreide Resonnementen van dien Kapitein, heeft de Ondergeschreven, tot opheldering van de duistere en by hem Kapitein onverstaenbare zaken, de Articulen ter verklaring aen alle de Admiraliteiten verzonden, hier aen geannexeerd onder No. 2. (*).

Uwe Hoog Mog. zullen, in dat Document, met een opslag van het oog, zien of de inhoud zoo duister en onverstaenbaer is.

Uwe Hoog Mog. zullen daer ook tevens in zien, dat de zaek, door den Ondergeschreven uitgedagt, ten beste van 't gemeen *te proberen in 't groot, NB. reeds, sedert Eeuwen, in het klein in trein is geweest, en nog is, en wel van grooten dienst bevonden word*; dat alles buiten de Remarques blyft van den Kapitein Jan Hœufft, schoon wel attentie meriteert by een oplettend Officier.

Na het scheiden van den Krygsraed heeft iemand aen den Kapitein Jan Hœufft gereprocheert de malice in zyn Advies van NUGTEREN, ERVAREN, KUNDIGE en BEQUAME Officieren aen *te moeten stellen*, *NB.* in antwoord op de vraeg, of, *met mogelykheid*, middelen uit te denken zyn, tot meerder securiteit tegens het verongelukken van Schepen op het Gom, en de Vlaemsche Banken, in 't passeren van de Hoofden, in een tyd, dat de Kapiteinen Bisdom en Limborg van der Kragt in het geval zyn, en voor den Krygsraed ter verantwoording staen; het welk een nadeelig denbeeld van hun karacter moest geven.

De Kapitein Hœufft verontschuldigt zich, in beide zyne Verdeedigingen, dat *zyn meening* niet geweest is iemand te beledigen; daer, voor eerst, tot antwoord op dient, dat hy dan de kragt van zyn

(*) Zie deze Articulen hier voren, bladz. 913.

AMSTELDAM.

Bericht van den Lt. Admirael Schryver op het Verzoekschrift van den Kapitein Hœufft.

zyn schryven en gezegde niet en verstaet, dat geen avantagieus denkbeeld van zyn persoon geeft, alzoo die verontschuldiging gantsch niet te vereffenen is met zyne gezegden in den Krygsraed, tot kwaedaerdig bezwaer van die Officieren ingebragt, hier te voren beschreven.

De Kapitein Hœufft brengt mede, op die zelfde wyze, lasterlyk, by, in zyn Request, en beschuldigt den Ondergeschreven van geen tegenspraek te konnen dulden op zyn Advies enz., als of hy Kapitein Hœufft geen vryheid gehad heeft in zyne deliberatie noch adviseren.

Uwe Hoog Mog. zullen zien *het contrarie van dien*, dat de Kapitein Hœufft assurant genoeg geweest is, van den Ondergeschreven te critiseren, in deszelfs Advies, op een onverstandige en disrespectueuse wyze, hier te voren aengetoond: en, tot staving van zyn critieq humeur, bybrengt het Advies van de Zee-Officieren van de Maes, zonder naeuwkeurige reflectie te hebben gemaekt, dat het Advies van die Officieren tweeledig is, waer uit klaer blykt, dat die Officieren niet eenparig geweest zyn: want een periode zegt, *wy Ondergeschreven zyn van begrip, dat de Schoten, die op het Zuid en Noord Voorland, in maniere als 't gemelde Advies dicteert, VAN WEINIG NUT KUNNEN WEZEN.*

Een ander periode luid als volgt: *Zoo dat het ons Ondergeschreven, voorkomt dat de gemelde Schoten, op het Zuid en Noord Voorland te doen, wel kunnen strekken in een enkel geval TOT BEHOUD VAN EEN SCHIP.*

Daer op tot wederlegginge dient, dat, is het *voor één Schip GOED*, het is ook tevens *GOED voor velen* te gelyk. Uit andere perioden is wel te zien, dat die Officieren mede onder hun lieden gediscrepeert hebben in sentiment.

Gevolgelyk al wederom niet ter goeder trouwe door den Kapitein Hœufft bygebragt, *zoo als alle zyne stellingen zyn.*

Waerom de Ondergeschreven genoodzaekt is geweest de agterbaksche discoursen van den Kapi-

pitein Jan Hœufft tegen te gaen, en ten dien einde een tegen Advies, tot wederlegging van Kapitein Hœufft, heeft verzonden, en ter geleide daer van de Brief, waer van Copia hier aen geännexeerd onder No. 3 (*).

AMSTELDAM.

Bericht van den Lt. Admirael Schryver

De Kapitein Hœufft beklaegt zich daer over in deze termen.

Verzoekschrift van den Kapitein Hœufft.

Dat, wyders, de Suppliant, met de uiterste surprise, heeft vernomen dat de Admirael Schryver zoo verre in zyn DRIFT tegens den Suppliant is vervoerd geworden, dat hy, in zyne gemelde Missive, DIRECT BEZYDEN DE WAERHEID, heeft kunnen stellen dat de Suppliant het Schip Hilversbeek, twee a drie malen in een reis, aen den grond zoude hebben gezeilt.

Uwe Hoog Mog. zullen uit zyn eigen (volgende) perioden zien dat hy de zaken, als zaken, bekent; edoch met eene beschryving van de oorzaek, *DIRECT BEZYDEN DE WAERHEID*, luidende als volgt:

Dat het een waerheid is, dat 's Lands Schip van Oorlog, in den jare 1750, DRIE MAEL is aen den grond gezeild, maer niet ter plaetse en op den tyd, daer en wanneer de Suppliant de directie van het aenstellen der Courssen van het Schip heeft gehad, maer, integendeel, wanneer zulks is geweest van het departement van de Lootsen, die aen Boord waren.

De Kapitein Hœufft bekent de zaek, doch legt die schuld sinisterlyk op de Lootsen, *die nooit ter verantwoording zyn gekomen NB.*

Uwe Hoog Mog. moeten daeromtrent geinformeerd zyn, dat een Lootsman moet verantwoorden voor den tyd, dat hy naer de Droogten toezeilt, voor de Cours, die hy daer toe stelt, op Merken, Bakens en Tonnen enz., op de Diepten om Zandbanken en Klippen mis te zeilen.

De Kapiteinen of Commandanten van de Schepen

(*) N. 3. Was *de Brief*, welke hier voren reeds geplaetst is, bladz. 1116.

AMSTELDAM.

Bericht van den Lt. Admirael Schryver op het Verzoekschrift van den Kapitein Hœufft.

pen blyven altoos voor hunne rekening en verantwoording de manœuvres van het Schip, daer de Loots niet mede te doen heeft, en zoodanig dat, als de Loots ietwes zegt, gedaen moet worden, als cours veranderen, wenden, draeijen, te ankeren, onder zeil gaen, zeil meerderen of minderen, dat de Commandanten van de Schepen verpligt zyn zulks aenstonds te verrigten, als mede wel te zorgen dat een BEKWAEM Stuurman *NB* wel peilt de Diepten van de Gronden, en zoo daer in het geringste mankeert, staet de verantwoording voor den commanderenden Officier, en de Loots blyft buiten schuld van alle ongelukken.

Dat laetste verzwygt Kapitein Hœufft, en wel abusivelyk, Uwe Hoog Mog. daer mede misleidende, om zyne baen schoon te maken, en de schuld van *alles* op de Lootsen te leggen, *die zich nooit verantwoort hebben NB.*

Uwe Hoog Mog. moeten verder geïnformeerd zyn, dat op ondiepe Gronden de Lootlynen gemerkt worden op vamen en voeten, en wel door Stuurlieden gemerkt met witte, roode of blaeuwe lapjes Laken, om de voeten te onderscheiden, dat alle *ERVAREN KUNDIGE Zee-Kapiteinen* altoos een Stuurman gebruiken om te looden, alzoo die hunne zelfs gemaekte merken best kennen. De Kapitein Hœufft had, op 's Lands Schip Hilversbeek, als het verloren is gegaen, geen kundig Stuurman aen 't Loot gesteld, maer een Matroos, die onkundig was van de Merken, waer door de Lootsman misleid is geworden, en dat de ware oorzaek is geweest 's Lands Schip Hilversbeek vast zeilde, waer van de schuld voor rekening van den Kapitein Jan Hœufft openstaet, en nog ter zyner verantwoording, zynde nooit door een Krygsraed van Zee-Officieren gezuiverd van zyne directie.

De Kapitein Hœufft beroept zich dat hy weder geëmplooijeerd is, en dat tot zyne justificatie neemt en allegueert. *Een Heer* van den Raed kan hem gratie hebben willen doen, op zyn

Tour-

Tourbeurt hem een Schip te geven, dat geneest Kapitein Hœufft geenzins van de zaek, tot zynen laste nog open staende.

AMSTEL-DAM. *Bericht van den Lt. Admirael Schryver op het Verzoekschrift van den Kapitein Hœufft.*

Die Lootsman heeft zich, ten allen tyde, ONOPHOUDELYK beklaegt over zyne gevangenis van dertig weken, daer de Kapitein Hœufft hem te Enkhuizen in gebragt hadde, *daer in hy nooit is verboord, of tot verantwoording gekomen is in al dien tyd*, als alleenlyk het moment van zyne ontslaging, uitwyzens zyne *klagten en bede* om Protectie en Justitie, gemeld in zyn Request aen de Ed. Mog. Heeren Gecommitteerde Raden ter Admiraliteit, residerende te Amsterdam, gepresenteerd, met drie Bylagen, dienende tot zyne verdeediging, hier aen geannexeerd onder No. 4, 5, 6, 7. (*), tevens tot be-

(*) No. 4. „ Aan Haar Edele Mogende, de Heeren
„ Gecommitteerde Raden ter Admiraliteit,
„ resideerende tot Amsterdam.

„ Geeft met alle ootmoedigheidt te kennen, den „ ondergeteekende Cornelis Snooy, Lootsman op „ Texel,

„ Dat hy Suppliant in den Jaare 1750. door de Capitein Jan Hoeuft aangenoomen synde, omme 's „ Lands Schip van Oorlog genaamt Hilversbeeck, Ge„ commandeert door voornoemde Capitain, uit Texel „ na Amsterdam te Lootsen, 't selve Schip op de hoog„ te van de Spaanderbank by Enkhuyzen, door de „ onkunde van die geene, dewelke door de Captain „ Jan Hoeuft aan 't Loot was gesteldt, vermits daar „ toe by voornoemde Captain was gebruykt, een or„ dinair Matroos, onkundig in het Looden (en geens„ zints een Stuurman) soo als op 's Lands Scheepen „ gebruykelik is, en dus ten eenemaal buyten syn „ Suppliants schult is verzeilt en aan de grond geraakt, „ uytwyzens het Declaratoir van de Twee Stuurlieden „ van 's Lands Schip Hilversbeek, dat sy Lieden niet „ aan 't Loot gestaan hebben, hier aan geannexeert „ onder No. 6.

„ Dat hy Suppliant daarop aan boord door de Cap„ tain Jan Hoeuft in handboeyens synde geset, en al-

 „ soo

AMSTELDAM.

Bericht van den Lt. Admirael Schryver op het Verzoekschrift van den Kapitein Hœufft.

beveſtiging dienende van het geen de Ondergeſchreven avanceert.

Dat

„ ſoo na Enckhuyſen getransporteert is, en aldaar, „ met een blok aan 't been, den Tydt van dartig wee- „ ken heeft gezeeten, tot hy Suppliant door de Hee- „ ren Commiſſariſſen van de pilotagie voor de eerſte „ maal is verhoort, en hem Suppliant is aangeſegt dat „ hy vry konde heenen gaan, werwaarts hy wilde. „ Dat uit die ontſlaging ſelfs blykt, dat de Suppliant „ is onſchuldig aan het verzeilen van 't voorſchree- „ ven Schip, alſoo het ſeeker is, dat, als hy was „ ſchuldig gevonden, hy als dan wel ſoude zyn ge- „ ſtraft geworden, of dat hy ten allerminſten zoude „ zyn gecondemneert geworden in de Koſten van ſyn „ detentie.

„ Dat immiddels en gedurende de tydt van ſyn Sup- „ pliants detentie, door Overlieden, en verdere ſyn „ Suppliants goede vrinden, op Texel groote koſten, „ en wel tot over de driehondert guldens zyn gemaakt; „ ten einde hem Suppliant van zyne (zoo de Sup- „ pliant onder reverentie vermeent) gantſch onregt- „ vaardige detentie te doen ontſlaan.

„ Alles breeder conſteerende by declaratoir door „ hem Suppliant voor notaris en getuygen gepasſeert, „ en hier aan geannexeert, onder No. 5.

„ En dewyl de Suppliant wel gaarne te dier tydt, „ teegens de voorſchreeven mishandelinge van den Ca- „ pitain Jan Hoeuft ſoude hebben willen proteſteeren, „ doch dat derſelver onvermoogen hem zulks heeft „ belet, als ſynde een gevankenis van dertig weeken, „ waar in deſelve ſyn koſtwinning niet heeft kunnen „ voortzetten, de oorſaake geweeſt van ſyn totàle „ Ruïne en armoede.

„ Dat hy Suppliant ook, ten opſigte van ſyn gedrag „ omtrent nugteren ſyn en bequaamheidt, een declara- „ toir heeft verſogt en verkreegen van de Overlieden „ en Lootſen op Texel, hier aan geannexeert onder „ No. 7.

„ Waaromme de Suppliant ſig is keerende tot uw „ Edele Mogende, ootmoediglyk verſoekende dat het „ Uw Edele Mogende goedgunſtiglyk behaage, 't „ voorenſtaande in conſideratie te neemen, benee-

„ vens

Dat zyne totale Ruine veroorzaekt heeft, dertig weken zonder Kostwinning voor een gemeen Zee- AMSTELDAM.

„ vens 't affront en smertelyke behandeling, hem Suppliant door den Capitain Jan Hoeuft aangedaan, van als een misdadiger soo lange te worden gedetineert en bewaart, vergoeding voor geleeden schade, gedaane affronten, en ondergaane smerten gelieven toe te leggen, en sulks ten lasten van den Capitain Jan Hoeuft, zo als uw Edele Mogende sulks zullen gelieven goet te vinden en te ordonneeren. *Bericht van den Lt. Admirael Schryver op het Verzoekschrift van den Kapitein Hœufft.*

„ 'T welk doende &c.

„ (was geteekendt)

„ CORNELIS SNOOY."

No. 5. „ Op heeden den 11 November 1761. „ compareerde voor my Mr. Johannes Beukelaar, Notaris &c.

„ CORNELIS SNOOY, Lootsman, wonende op „ Texel thans alhier:

„ Dewelke verklaarde voor de waarheid, dat hy „ Comparant, in den Jare 1750, aangenoomen zynde, „ om 's Lands Schip van Oorlog, genaamt Hilversbeek, „ gecommandeert door Capt. Jan Hœuft, uit Texel „ na Amsterdam te Lootzen, en met het voorn. Schip „ koomende omtrent de Spaanderbank by Enkhuizen, „ hy Comparant tegens de Man, aan 't Loot staande, „ heeft gezegt gehadt, dat wanneer hy minder als drie „ en een half vaam water kreeg, hy als dan moest „ waarschouwen.

„ Dat hy Comparant van tyd tot tyd, aan de Man, te „ Loode staande, heeft gevraagt hoe veel water hy „ hadde, dezelve telkens, hem Comparant heeft geantwoordt, en de Hoogte van 't water opgegeeven, „ tot dat eindelyk dezelve, op zyn Comparants vragen „ na de Hoogte van 't water, antwoordde drie Vaam: „ dat hy Comparant daar op aanstonts ordonneerde te „ wenden, dog dat het Roer aan Ly gelegt zynde, „ men bevond dat het Schip vast zat: dus dat hy Comparant als Lootsman, door de Man, te Loot staande, „ omtrent de Diepte is misleid.

„ Dat hy Comparant, zig informeerende wie de „ persoon was, die aan 't Loot had gestaan, bevonden heeft het zelve een Matroos te zyn, en geen-

AMSTELDAM.

Zeeman, en, bovendien, al wat hy had, zyne Vrienden verreist hebben om zyn Ontslag te bezol-

Bericht van den Lt. Admirael Schryver op het Verzoekschrift van den Kapitein Heufft.

„ sints een der Stierlieden, zo als op alle Schepen „ van Oorlog gebruikelyk is, dus dat de voorschree- „ ve Matroos zeekerlyk onkundig is geweest van de „ Teekenen of Merken van de Lyn, aan 't Dieploot, „ zo als de Stierlieden volgens oud gebruyk die ge- „ woon zyn te teekenen, en dat dus 't verzeylen van „ 't voorschreeve Schip, aan den Comparant als Loots- „ man geensints is te wyten; Consteerende ook by „ Verklaaring, door de Stierlieden van 't voorschreven „ Schip geteekend, in dato 1 January 1751, dat niet „ een van hun, maar een ander Man te Loot als bo- „ ven heeft gestaan.

„ Verklarende hy Comparant verder, dat hy, een a „ twee dagen daar na, aan Boord in de Handboeyens „ is gezet, en zo na Enckhuizen is gebragt, en door „ twee Schouts Dienaren van Boord is afgehaaldt, en „ by een van dezelve aan Huis gebragt, alwaar hem „ Comparant een Blok is aan 't Been gedaan: daar „ dezelve den tyd van dartig weeken mede heeft moe- „ ten blyven sitten, zonder verhoort te worden.

„ Dat eindelyk, na verloop der gemelde dartig wee- „ ken, de Heeren Commissarissen van de Pilotagie tot „ Enkhuyzen gekomen zynde, hem Comparant op 't „ Stadhuis over 't voorgevallene hebben ondervraagt, „ 't geen door hem Comparant met het verhaal hier „ vooren gemeld is beantwoordt.

„ Dat daar op welgemelde Heeren Commissaris- „ sen hem Comparant hebben gezegt, dat hy vry kon- „ de heen gaan, na Huis of werwaarts hy wilde, dat „ hy Comparant vervolgens na huis op Texel zynde „ gegaan, aldaar heeft vernomen dat groote Kosten; „ zo door de Overlieden, als zyn Comparants goede „ Vrinden, waren gemaekt, ten einde hem Compa- „ rant uit zyne Detentie te doen ontslaan: en dat de- „ zelve Kosten, zo door 't Reizen en Trekken, na „ hier als elders, al verre over de drie hondert gul- „ dens beliepen, zynde hy Comparant bereid de „ waarheidt van 't voorenstaande, met solemneelen „ Eede te bevestigen.

„ Gepasseert in Amsterdam, ter presentie van Pieter

„ van

sollicitêren, *onder voordraging van zyne onschuld*, zoo als Uwe Hoog Mog. uit de Documenten onder

AMSTELDAM.

Bericht van den Lt. Admirael Schryver op het Verzoekschrift van den Kapitein Hoeufft.

„ van Dorsten, en Coenraat Varsevelt, als getuigen.
„ (Was geteekent) Cornelis Snooy, Pieter van Dorsten, Coenraad Varsevelt, Johannes Beukelaar, Notaris Publicq.

„ (*Onderstond*)

„ Accordeert met de Minute, onder „ my Notaris berustende.

„ *Actum Amsterdam* „ 11 *November* 1761.

„ (Was geteekend) „ JOH^{s}. BEUKELAAR, „ *Notaris Publicq.*"

No. 6. „ Wy Ondergeschreeven Stuurlieden, gevaren hebbende op het Lands Oorlogschip Hilversbeek, verklaaren by deezen, ten verzoeke van Cornelis Weersen Snooy, Lootsman, woonagtig op Texel, voor de opregte en zuyvere waarheid.

„ Dat de voornoemde Cornelis Weersen Snooy, die als Lootsman op het Voorschreeven Schip is bescheiden geweest, geduurende den tydt dat hy zig in die qualiteit op het eevengemelde Schip heeft bevonden, steeds en geduurig een Man aan het Loot heeft gehadt, en met het zelve Schip by Enkhuyzen gekomen zynde, op drie en een half vadem Water, als doen teegen hun, die aan 't Loot stonden, heeft gezegt, als het drooger word dan moet gy my waarschouwen, en dat by hun ook zulks is aangenomen om te doen: dog dat weinig tyd daar na het Voorschreeven Schip vast raakte, en dat de voornoemde Cornelis Weersen Snooy, op dien tyd, dat het voorsz. Schip vast raakte, zo veel ons bekent is, geen andere sterke drank heeft gebruykt, als met een ander te zaamen een Kelkje Jenever; geevende wy Ondergeschreeven voor reedenen van weetenschap, ons Voorschreeven gedeposeerde bygewoont, gehoort en gezien te hebben, presenteerende daaromme het zelve (des noods) nader te bevestigen. Ten ooirconde deeze onderteekent.

„ In Amsterdam den 1 January 1751.

„ (*waren geteekent*)

„ THOMAS MIDDELMEER,
„ CHRISTIAAN CORNELIS.

AMSTELDAM.

Bericht van den Lt. Admirael Schryver op het Verzoekschrift van den Kapitein Hœufft.

der de Numero's 4, 5, 6 en 7 alles zullen bevestigd zien.

Aen-

„ (*onderstondt:*)

„ *Accordeert met gelyke my geëxhibeert by* „ Cornelis Snooy, *Lootsman op Texel.*

„ Amsterdam „ 9 November „ 1761. „ (*was geteekent*) „ JOHS. BEUKELAAR, „ *Notar. publ.*"

No. 7. „ Wy Ondergeschreeven Overlieden en verdere Lootslieden aan 't Oude Schil op Texel, Certificeeren en Verklaaren, ten dienst der waarheid, dat Cornelis Weertz. Snooy, onze Meedeburger en Lootsman, woonagtig en gebooren aan 't Oude Schil op Texel, is een Man van een goed en ordentelyk Comportement, die lange Jaaren als Lootsman, zo 's Lands Oorlogschepen, als Koopvaardylieden heeft bedient: om dezelve uit Texel na Zee, en ook na Amsterdam te brengen: en die hem altoos, zo ver haar is bekendt, in zyne Dienst als Lootsman, nugteren en bequaam heeft gedragen, zonder ooit gehoort te hebben dat hy zyn pligt als een Eerlyk Lootsman heeft te buiten gegaan.

„ En op dat 't geene Voorschreeven staat voor de opregte waarheid zal worden gehouden, zyn wy bereid deeze (is 't noodt) met Eede nader te bevestigen.

„ Actum Texel den 22 December 1758.

„ (*waren geteekent*)

„ *Euverluy* { LAMMERT VOS. JASPER BAAS. ALBERT CORNELISZ. ARIS GOOSEN.

„ HENDK. FLENS.
„ JAN ROMEYN.
„ HARMEN FLENS.

„ (*onderstondt*)

„ *Accordeert met gelyke my geëxhibeert by* „ Cornelis Snooy, *Lootsman op* „ *Texel.*

„ Amsterdam den 9 „ Novemb. 1761. „ (*was geteekent*) „ JOHS. BEUKELAAR, „ *Notar. publ.*"

Aengaende het VERZEILEN en VERLIEZEN van dat Schip Hilversbeek, dient onder het oog van Uwe Hoog Mog. gebragt te worden, dat de Kapitein Binkes, door den Raed ter Admiraliteit te Amsterdam, gezonden is naer het Schip Hilversbeek, het welk op de Spaenderbank, by Enkhuizen, vastzat; daer komende *vond by al het Volk aen Boord van 't Schip*, en vraegde naer den Kapitein Hœufft, daer hem op geantwoord wierd, die zit in de Roef van de Kaeg, die op zyde van het Schip lag; wel roept hem, zei de Kapitein Binkes; dat gedaen wierd, en toen de Kapitein Hœufft uit de Roef van de Kaeg, aen boord van het Schip kwam, vraegde Kapitein Binkes, hoe dat het met het Schip stond? de Kapitein Hœufft antwoordde, wy hebben gepompt, maer niet gewonnen, zynde, naer gissinge, circa veertien Voeten Water in het Schip.

AMSTELDAM. *Bericht van den Lt. Admirael Schryver op het Verzoekschrift van den Kapitein Hœufft.*

Als de Kapitein Jan Hœufft, van den beginne af aen, zyn Volk aen 't pompen gehouden had, zoude het Water tot geen veertien Voeten zyn aengewassen.

De Kapitein Binkes, ordre van den Raed hebbende, als de Kapitein Hœufft geen kans zag om het Schip te redden, dat hy, als dan dien Kapitein eene ordre zoude overgeven, om met zyn Volk naer Amsterdam te gaen: En verder hy Kapitein Binkes middelen zoude beramen, om het Schip te redden, daer toe hy aenstonds een accoord aenging, op approbatie van den Raed ter Admiraliteit, met Lieden van Wieringen, voor een derde van de waerde van het Hol, of Lichaem van het Schip, als zy het gemelde Schip sauveerden.

NB. Welke Lieden van Wieringen, met groot veertig Man, het Schip hebben leeg gepompt, en in 's Lands Hok gebragt, *DAT KAPITEIN JAN HOEUFFT HAD MOETEN DOEN.*

Dit is kort het zakelyke, dat Uwe Hoog Mog. in 't breede gantsch circumstantieel kunnen zien in het Bericht van den Kapitein Binkes, eigenhandig geschreven, aen den Ondergeschreven over-

AMSTELDAM. vergegeven, en de Copie daer van hier aen geannexeerd onder No. 8 (*).

Uwe

Bericht van den Lt. Admirael Schryver op het Verzoekschrift van den Kapitein Hœufft.

(*) No. 8. „ Verhaal van het gepasseerde met het „ 's Lands Schip Hilversbeek, staande in „ den Jare 1749 en 1750, onder commando „ van den Capitein Jan Hoeuft.

„ De Capitein Hoeuft in het najaar van 1749 met „ 's Lands Schip Hilversbeek in dienst gebragt zynde, „ kreeg, toen het Schip byna volladen, en in gereed- „ heid was, van zyn Officier kennis, dat gemelde Schip „ wat lek was, en meerder water maakte als behoorde „ te doen: waar van de Capitein Hoeuft aan Haar „ Ed. Mog. kennis gaf, welke daar over aan den Com- „ mandeerenden Officier schreeven of lieten schryven, „ denzelven reprocheerende, waarom zulks zo laat „ te kennen gaf, die daar weeder op antwoordde, dat „ hy die Lekkagie, niet van dat belang hadde geoor- „ deelt, om daar uit eenige zwarigheid te maaken, „ voor de aanstaande reys, maar het maar voor wat „ spykerziekte aanmerkte, die apparent wel zoude o- „ vergaan; de Capitein Hoeuft aan boord zynde ge- „ komen, vond zwarigheid in die lekkagie, hieldt „ (zo meene) Krygsraad, en schreef aan Haar Ed. Mog. „ dat het gevaarlyk was, de Reys met dat Schip te „ doen.

„ Haar Ed. Mog. resolveerden daar op het gemelde „ Schip te laten visiteeren, en zonden ten dien einde „ de Assistent Baas Timmerman Jan Mey, met een a „ twee Timmerlieden, naar Texel, deeze geretourneert „ zynde, deeden raport dat gemelde Schip Hilvers- „ beek in staat was de Reys te kunnen doen, en „ wierd de Capitain Hoeuft doen gelast zyne Reyze „ volgens zyne ordre te volvoeren.

„ De Capitain Hoeuft is daar op ook in Zee ge- „ gaan, dog de wind contrarie lopende, kort daar aan „ weeder binnen gekomen, in welk binnen komen „ het gemelde Schip in het gat, aan de haakszyde is „ aan den grond gezeild, en vry wat heeft gestooten.

„ Binnen zynde, is de Capitain Hoeuft met het „ gemelde Schip in de Bogt van de Zuidwal ten Anker „ gekomen, en een gedeelte van zyne inhebbende „ zwaarte gelost hebbende, doen zeekerlyk aan

„ Haar

Uwe Hoog Mog. zullen daer in zien of de Ondergeschreven, naer het assurant abusivelyk voor-

AMSTELDAM.

Bericht van den Lt. Admirael Schryver op het Verzoekschrift van den Kapitein Hoeufft.

„ Haar Ed. Mogende kennis gegeeven van den toestand, „ waar in hy zig bevond: want Haar Ed. Mogende von- „ den doen goed den Onder-Equipagiemeester Binkes, „ en Meesterknegt Willem van Genth, naar Texel te „ zenden, om gemelde Schip Hilversbeek te Visitee- „ ren, meede geevende een ordre voor den Capitain „ Hoeuft, die zy moesten overgeeven aan gemelde „ Capitain, indien zy oordeelden het Schip in staat „ te zyn, de Reys te volbrengen, en anders die te „ rug te houden.

„ De gemelde onder Equipagiemeester en Meester- „ Knegt zyn daar op, den 8 a 9 January 1750, aan boort „ gekomen, het Schip voorn. aanstonts laaten lens „ pompen op 11 duim water, om accuraat te kunnen „ nagaan, hoe veel water het Schip in een zeekere „ bepaalde tyd zoude inneemen, zynde doen voor on- „ der de Kruidkamer 13 en een halve duim, en agter „ in het Botergat 18 duim water, vier uuren verlopen „ zynde, peilden zy weder op bovengem. plaatzen, „ en bevonden dat het water by de pomp was aenge- „ groeit 5 en een halve duim, voor 4 en agter een „ half duim.

„ Aan den Kapitein en Officieren gevraagt hebben- „ de, wat defecten zy van het Schip wisten, kregen „ tot antwoort, dat zy het Lek niet hadden kunnen „ vinden. en geene andere defecten wisten, als dat „ 'er een schrootje van de dubbelhuid af was, 't geen „ ook aan hun vertoond wierd, en dat 'er nog een „ af moest zyn, om dat een Kaagschipper nog een „ had zien dryven, de bovengemelde begrepen ligt, „ dat dit door het stoten in het gat was veroorzaakt, „ en van geen gevolgen konde zyn.

„ In de tusschen tydt, dat de Pompen stil stonden, „ visiteerden de Onder-Equipagiemeester en Meester- „ Knegt voornt. het Schip zeer naauwkeurig. en be- „ vonden het zelve zo goet, als het uit 't hok was „ gehaalt, en vonden alleenlyk dat voor in het Schiet- „ gat of Hel langs de steeven, tusschen de tweede en „ derde bandt onder het onderste dek, eenig water „ inkwam, en deeze Lekkagie veroorzaakte.

„ De

AMSTELDAM. voorgéven van Kapitein Hœufft, en zyne aenhangers, waerheid geschreven heeft, de waerheid, die

Bericht van den Lt. Admirael Schryver op het Verzoekschrift van den Kapitein Hœufft.

„ De bovengemelde Onder-Equipagiemeester en „ Meester-Knegt, nu weetende dat deeze Lekkagie „ van geen groot belang was, en niet erger zoude „ werden, en niet anders gevonden hebbende, oor„ deelden dat het gem. Schip Hilversbeek genoeg„ zaam in staat was, de geordineerde Reize te vol„ brengen, gaven de ordre van den Raadt aan den „ Capt. Hœufft over, die doe aanstonds ordre gaf het „ Schip wederom te laaden, en de bovengem. gingen „ na de Wal, om weeder naer Amsterdam te keeren, „ en hunne Heeren en Meesters van hunne bevinding „ Raport te doen.

„ De Kapitein Hœufft heeft toen ook de Reize met dat „ Schip naar Curacao gedaan, en in het najaar wee„ der in het inkoomen van Texel aan de grond gezeilt, „ en aldaar geweldig gestooten.

„ Het Schip gelost zynde, en naar Amsterdam ge„ bragt zullende worden, is ten derden maale op de „ Spaanderbank vast gezeilt, en aldaar in de grond „ geraakt; de Capitain Hœuft hier van weeder ken„ nis aan Haar Edel Mog. hebbende gegeeven, en „ zeekerlyk bericht, dat gemelde Schip daar niet af „ te krygen, nog te redden was, wierd de Onder„ Equipagiemeester Binkes gelast derwaarts te gaan, „ het Schip voorn. te onttakelen, de masten en alles „ 'er uit te neemen wat mogelyk was, en het dan te „ abandonneeren, hebbende ordre het noodwendige, „ zo Bokkebeenen als Geyns &c., te verzoeken van „ het Edel Mog. Collegie ter Admiraliteit in Noord„ holland; de Onder-Equipagiemeester Binkes is „ dan dien zelven avond, met de Lands Schuyt van „ hier vertrokken, en des morgens voor den dag tot „ Enkhuizen geweest, alwaar hy aan Haar Edel Mo„ gende, aldaar resideerende, heeft verzogt bovengem. „ noodwendigheeden, indien hy die van doen mogte „ hebben, tot zyn gebruik mogten worden gereed ge„ maakt, 't geen hem goedgunstig is geaccordeert ge„ worden en toegestaan.

„ De meergem. Onder-Equipagiemeester is doen „ dien zelven dag voordemiddags van daar gezeilt naar

die de zooevengemelde Kapitein Hœufft, en zyne onkundige aenhangers, forgvuldig gespaert hebben om

Bericht van den Lt. Admirael Schryver op het Verzoekschrift van den Kapitein Hœufft.

„ naar het voorn. Schip Hilversbeek, vond het zelve „ zitten aan de westzyde van de Spaanderbank, hebbende naar het beste onthoud aan yder zyde een „ Kaag of Ligter aan boord, van welken de eene was „ Cornelis Volkerts van Wieringen, en in wiens Agter-onder de Capitain Hœuft by zyne aankomst by „ het vuur zat:

„ De Onder-Equipagiemeester meergemelt in het „ Schip overgegaan zynde, quam de Capitain Hoeuft „ aldaar by hem, en aan dezelve en verdere Officieren gevraagt hebbende, hoe het met hun Schip gesteld was, kreeg tot antwoord, dat het zelve zeer „ lek, en met geen pompen boven te houden of lens „ te krygen was.

„ Na omlaag gegaan zynde, bevond de Onder-„ Equipagiemeester Binkes het Ruim van gemelde „ Schip op drie à drie en een half voet na, vol water, en buiten by het Schip vyftien voet staande, „ een Anker om de West, Noordwest, en voorgeslagen hebbende van nog eens aan het pompen te „ gaan, om te zien of men iets konde winnen, kreeg „ tot antwoord, dat men reeds alles met pompen gedaan had, wat mogelyk was, het volk reeds afgemat, en men dog niet zoude kunnen winnen, waar „ van zy zeiden verzeekert te zyn. De Onder-Equipagiemeester voornt. nu geen magt hebbende „ hier te ordineeren, liet zyne ordre aan den Capitain Hoeuft zien, en verzogt dezelve zyn volk te „ laaten doen, 't geen hem geordineert was, gaf daar „ op bevel, het Schip tot het Onderwant toe te onttaakelen, en die goederen te doen in een Kaag, „ die hy ten dien einde van Amsterdam hadde meede „ genomen, zeilende doen dien avond weeder met „ 's Lands Schuit naar Enkhuizen OM HET VERDERE NODIGE TE BEZORGEN.

„ Het den Onder-Equipagiemeester Binkes voornoemt nu hart vallende, en jammer dunkende een „ Schip te moeten abandonneeren, en verder ter proje „ te geeven, en gezien hebbende dat 'er Wieringer Ligters in de Haven van Enckhuizen lagen,

(nam

AMSTELDAM.

om Uwe Hoog Mog. te misleiden, indien het mogelyk ware.

Aen-

Bericht van den Lt. Admirael Schryver op het Verzoekschrift van den Kapitein Heufft.

„ nam voor die Schippers te spreeken, en te zien, „ of die Luiden niet zouden willen aanneemen gemelde Schip van de Spaanderbank naar Amsterdam „ te brengen.

„ Te Enckhuizen gekomen zynde, liet hy die Luy„ den den zelven avond by hem aan boordt komen, „ en deed aan dezelven de propositie hier voren gemelt, „ waar op wel veele zwaarigheeden maakten, dog „ eindelyk aannamen, naar het Schip te gaan, en te „ zien, hoe het zelve gesteld was, gelyk zy ook des „ anderen daags, benevens den Onder-Equipagie„ meester voornoemt deeden, 's namiddags weder te „ Enckhuizen gekomen zynde, waren zy genegen „ deeze voornoemde aanneeming te doen, (zo meene) „ op deeze volgende Conditien.

„ 1. Dat het Schip zoude blyven onder alle zyn Ta„ kelagie.

„ 2. Dat alle Touwen en Ankers, moesten aan „ Boord gelaten werden.

„ 3. En dat zy ten einde, indien hun voorneemen „ gelukte, en zy het Schip te Amsterdam brag„ ten, zouden hebben de helft van de waarde „ van alles wat in en aan het zelve was.

Waar op hun door den Onder-Equipagiemeester voornoemt geantwoord wierd, dat deeze eisch veel te „ hoog was, en hy, die eerst de approbatie van zyne „ Meesters moeste hebben, daar over niet durfde „ schryven, om dat het zeeker was, dat als hy alles „ uit het Schip nam wat hy konde, meer als de helft „ der waarde van alles zoude hebben, en dus verlie„ zen, en proponeerde hun doen deeze volgende „ Conditien.

„ 1. Dat hy het Schip niet verder zoude aftakelen „ als tot het Onderwant, aan Boort latende de „ Fok en Bezaan, twee zware Ankers en drie „ Touwen, dat zy daar van, zo hun voorneemen „ gelukte, geen bergloon zouden hebben, maar „ geconsidereert worden als hun geleent te zyn.

„ 2. Dat zy, wanneer het Schip door hun aan de „ Stad was gebragt, van het Hol, en de Ballast,

die

Aengaende de twee vorige reizen, dat de Kapitein Jan Hœufft met het Schip Hilversbeek aen den

AMSTELDAM.

Bericht van den Luit. Admirael Schryver op het Verzoekschrift van den Kapitein Hœufft.

„ die in het zelve was, een derde zoude hebben
„ van de waarde, de waarde der Ballast gerekend
„ tegen *f* 2 - - de 100 ℔, en de waarde van
„ het Schip, zo veel als het in publique Veiling
„ zoude mogen gelden.

„ 3. Dat de Onder-Equipagiemeester Binkes hier
„ van aanstonds aan Haar Edel Mogende zoude
„ kennis geven, en, de Goedkeuring van gemel-
„ de Heeren hier over ontfangen hebbende, zy
„ Aanneemers aanstonds possessie van het Schip
„ zouden neemen, het zelve bewaren, en met
„ hun eigen Volk tot Amsterdam zouden bren-
„ gen, en alles weder restitueeren, wat hun ter
„ leen gelaten was.

„ 4. Dat, hun voorneemen mislukkende, en zy het
„ Schip niet tot voor de Stad Amsterdam kun-
„ nende brengen, voor alle hunne moeite en
„ de kosten (hoe genaamt) niets zouden genie-
„ ten, maar alles voor hunne Rekening en Schade
„ zyn. En genoodzaakt zyn aanstonds kennis te
„ geven.

„ De Onder-Equpagiemeester, meergemeld, zond
„ dit provisioneel Accoord dien avond aan Haar Ed.
„ Mogende, met verzoek zo spoedig doenlyk gein-
„ formeerd te mogen worden van de intentie van Hoogst-
„ dezelven, en kreeg ook zo schielyk zulks had kun-
„ nen geschieden, daar op de Goedkeuring van Haar
„ Ed. Mogende te rug, en sloot doen het Accoord
„ met de Wieringers, zo als vooren gezegd is.

„ Het Schip nu in dien staat zynde, zoo als het
„ volgens Accoord moest gebragt worden, namen de
„ Aannemers possessie van het zelve, gaande de E-
„ quipagiemeester Binkes weder naar Amsterdam.

„ De Wieringers een Pomp van hun Eiland gehaalt
„ hebbende, en met groot veertig Man (zoo meene)
„ aan het pompen gaande, kregen het Schip spoedig
„ lens, en van den Bank, en na eenigen tyd voor de
„ Stad.

„ Het Schip binnen gehaald zynde, wierd publicq
„ op 's Lands Magazyn verkogt, en door Haar Ed.

AMSTELDAM.

Bericht van den Luit. Admirael Schryver op het Verzoekschrift van den Kapitein Hœufft.

den grond gezeild is, *de Lootsen zyn nooit gehoord NB.*

Maer alles is door dien Kapitein verduisterd en gesmoord. Echter, dit zeer aenmerkenlyk is, dat de Kapitein Jan Hœufft driemael in de reis aen

„ Mog. opgehouden voor *f* 6100 : - : - zynde dit „ dus de waarde, waar naar de Bergers betaald moes„ ten werden, en ook voldaan zyn.

„ Het meergemelde Schip Hilversbeek nu weder „ in vollen eigendom aan Haar Ed. Mog. overgegaan „ zynde, wierd geresolveerd het zelve te kielen, en „ te visiteren hoedanig het gesteld was. Volgens de„ ze Resolutie het Schip op zy gewonden zynde, wa„ ren, by die Visitatie, tegenswoordig zyne Excellen„ cie, de Heer Luitenant Admiraal Schryver, Reynst „ en Vice-Admiraal de Lange, en benevens de Offi„ cieren van 's Lands Werf, de Baas Timmerman en „ Onder-Baas van de Oost-Indische Compagnie tot „ Amsterdam; en wierden, in presentie van bovenge„ melde Heeren, de twee Gangen uit gemelde Schip „ gehaald, om te kunnen zien of 'er ook, door het aan „ den grond zitten en geweldig stooten, Buik-stukken „ of Sitters waren gebroken of schade hadde bekomen; „ de Visitatie nu met alle accuratesse volbragt zynde, „ vond men niets diergelyks, maar alles heel en wel, „ en de inhouten zo gaaf en zuiver, als het in wei„ nig Schepen gevonden zal worden, zynde het Schip, „ dat drie a vier dagen op yder zyde in de kieling „ heeft moeten leggen, vry digt en wel, en niet er„ ger als andere.

„ Alle het vorengemelde, volgens Raporten, meent, „ en het ondervondene weet de Ondergeschreven „ waarheid te zyn.

„ Amsterdam den 10 Novemb. 1761.

„ (*was geteekend.*)

„ JAN BINKES."

NB. Daar is nooit een ander Examen over het Schip Hilversbeek gedaan, zoo dat, al wat Kapitein Hœufft, dies aangaande zegt of schryft, loutere onwaarheden zyn.

Aant. van den Luit. Admirael SCHRYVER.

aen den grond zeilt, dat andere Kapiteinen in hun ganschen leeftyd niet eens gebeurt.

AMSTELDAM.

De Rémarque zal de Ondergeschreven aen het oordeel van Uw Hoog Mog. overlaten. Echter, kortelyk, daer op vraegt, als alles, naer het voorgeven van Kapitein Hœufft, dependeert van NUGTERE, ERVAREN, KUNDIGE en BEQUAME Officieren, onder wat soort Kapitein Hœufft behoort, die driemaal aen den grond zeilt in één reis.

Bericht aen den Lt. Admirael Schryver op het Verzoekschrift van den Kapitein Hœufft.

Edoch, alschoon die zaken gesmoord zyn in zommige opzigten, *omtrent de verantwoording* zal de Ondergeschreven UWE HGOG. MOG. van sommige particulariteiten kunnen berigten.

Wanneer de Kapitein Jan Hœufft, met het Schip Hilversbeek, voor de eerstemael, in 't gat van Texel aen den grond zeilde, is daer veel over te doen geweest; *NIET OVER DE VERANTWOORDING*; maer alzoo hy Kapitein Hœufft zyne VORIGE GEMAEKTE ZWARIGHEDEN, over *zeer geringe Lekkagien*, by deze occasie, veelmalen verdubbelde, om met 's Lands Schip naer Zee te gaen; alles breedvoerig aengehaeld in het Bericht van den Kapitein Binkes, onder No. 8, hier annex, en omstandig bevestigd in No. 9, daer aen volgende; daer nog by gevoegd zullen worden de Copien van de Brieven, door den Kapitein Hœufft aen de Admiraliteit te Amsterdam geschreven, als 't gerequireerd word.

Die VERDUBBELDE ZWARIGHEDEN gingen zoo verre, dat hunne Ed. Mog. die in handen gaven van Zeven Officieren, om te examineren of de Klagten van den Kapitein Hœufft gefondeerd waren, waer van Uwe Hoog. Mog. den uitslag van dat Bezoigne kunnen zien, in het Advies van gemelde Officieren, hier aen geannexeerd onder No. 9 (*).

Over

(*) No. 9. „ De Ondergeschreven Officieren ontfangen hebbende het *Extract uit de* „ *Resolutie van Haar Ed. Mog.*, in da-

AMSTELDAM.

Over welk Advies de Kapitein Hœuffr, naer zyn verstand en aangeboren aert, te dier tyd, mede

Bericht van den Lt. Admiraal Schryver op het Verzoekschrift van den Kapitein Hœufft.

„ *te den 2 February* 1750, *inhoudende het*
„ Verzoek om te examineren den toe-
„ stand van 's Lands Schip HILVERS-
„ BEEK, waar op wy de eere heb-
„ ben UED. Mog. te dienen met het
„ volgende Advies.

„ Dat wy alle Missiven en Raporten, als Verklaringen, gevoegd tot de Bylagen, van den inhoud van het gemelde Extract, dienende tot Eclaircissement van al het gepasseerde met den Kapitain Jan Hœuft, over deszelfs onderhebbende Schip Hilversbeek, of het zelve in of buiten staat is om de Reize naar Curacao te doen, naauwkeurig geëxamineert hebben.

„ Boven dien voor ons hebben laten komen den Meester Baas van 's Lands Werf, Charles Bentem, den Onder-Equipagiemeester Jan Binkes, den Assistent Jan Mey, met een Timmerman, Arie van der Valk; welke drie laetstgenoemden het Schip in Texel hebben geëxamineert.

„ Uit alle welke bovengemelde zaken, omstandig, aan ons is gebleken dat de Kapitain Jan Hoeuft geene de minste reden heeft gehad om zyne Reis naer Curacao, ingevolge deszelfs Instructie, niet te vervolgen, als mede dat wy oordeelen het Schip Hilversbeek volkomen in staat te wezen van die Reize te doen, en daar toe den Kapitain te gelasten, van met de eerste gelegenheid Zee te kiezen, om alle de kwade gevolgen voor te komen.

„ Actum in Amsterdam, den 3 February 1750.

„ C. SCHRYVER.	„ H. J. BOUDAAN.
„ JACOB REYNST.	„ E. DE PETERSEN.
„ HEND. LYNSLAGER.	„ *My Present*,
„ G. DE LANGE.	„ H. SCHRODER.

„ Conformere my met de bovenstaande Officieren.

„ H. VAN DER VOORT.

„ *Extract uit eene Missive, geschreven door den Kapitein van Buren, over de qualiteit van 's Lands Schip Hilversbeek.*

„ Wyders is voornoemde 's Lands Schip onder wa-

„ ter

mede veel malcontente resonnementen voerde, en wel over de Periode, dat:— AMSTELDAM.

De Kapitein Hœufft geene de minste reden heeft gehad om zyne Reis naer Curacao, INGEVOLGE DESSELFS INSTRUTIE NB, niet te vervolgen,

Bericht van den Lt. Admirael Schryver op het Verzoekschrift van den Kapitein Hœufft.

Als mede

Wy oordeelen het Schip Hilversbeek volkomen in staat te wezen van de Reis te doen; en daer toe den Kapitein Hœufft te gelasten van, met de eerste gelegenheid, Zee te kiezen, OM ALLE KWADE GEVOLGEN VOOR TE KOMEN.

Die kwade gevolgen waren gefondeerd, om het Scheepsvolk, door het MURMUREREN van Kapitein Hœufft *over de geringe Lekkagie*, niet laf hartig te maken en aen het muiten te brengen, onwillig te worden van met dat zogenaemde lekke Schip naer Zee te gaen.

Geringe Lekkagien, uitwyzens No. 8 en 9, hier annex.

Het *Advies* van die Officieren, aen den Raed gegeven, van den Kapitein Hœufft *spoedig naer Zee te ordonneren*, was Kapitein Hœufft wederom een stof van critique, zoo verstandig, als die allen van hem zyn; gelyk No. 10, hier aen geannexeerd (*), dat mede vertoont; want na zyn ordinaire *MEENING* was die periode in de functie

„ ter hegt en digt gebleeven, en heeft redelyk wel,
„ in 't begin van de Reize, gezeilt, zynde een zeer
„ wel gemanierd en goed Zee-Schip.

„ Actum Amsterdam den 16 September 1748.

„ N. v. BUREN."

(*) No. 10. „ Ik Ondergeschreeven Kapitein ter „ Zee, gecommandeerd hebbende het 's Lands Schip „ van Oorlog Hilversbeek, verklare by dezen, op „ den Eed, aan 't Land gedaan, dat de Persoon van „ George Wanneke, van Berlyn, by my heeft gediend „ als Hofmeester, en heeft zich, geduurende de „ Reize, wel en naar behooren gecomporteert.

„ Actum in Amsterdam den 30 December 1750.

„ JAN HOEUFFT.

AMSTELDAM.

Bericht van den Lt. Admirael Schryver op het Verzoekschrift van den Kapitein Hœufft.

tie van den Raed getreden, *MEENENDE* dat zulks een Ordre aen hem gegeven was; waer over hy te dier tyd veel malle praet uitsloeg, en tot huiden nog niet vergeten kan, hy van die Officieren veroordeeld wierd, dat hem tot heden gemelyk maekt; daer nog by te remarqueren is, in No. 10, dat iemand, die zo ligtveerdig voor bagatellen den Eed gebruikt, ook geen zwarigheid zal maken om alles te verdraijen naer zyne convenientie, onder pretext van eene *heilige MEENING.*

Wanneer de Kapitein Hœufft, met zyn gepretendeerd lek Schip Hilversbeek, van Curacao geretourneerd was, zeilde hy wederom, in het gat van Texel, aen den grond, als wanneer het op zyn Schip in een groote disordre is toe gegaen, zoodanig dat het gemeen aen het plunderen is gegaen, en een Kist, daer Contanten in waren, ter transport, opbraken, en eenige honderde Stukken van Achten daer uit roofden, zoo als dat by het Publicq begroot is op zeshonderd Pesos; het welk alles in de duisterheid is afgehandeld en gesmoord.

De moeijelykheden, die de Kapitein Hœufft, met al zyne *opgeraapte zwarigheden* en tegenhaspelen, aen de ordres van de Admiraliteit veroorzaekt heeft, hoe zyn die te vereffenen met al zyn gezwets, in het Request gesteld, over zyne gedane diensten, tot *GROOTE SATISFACTIE* van zyne Heeren en Meesters.

Het laetste Advies van Officieren toont alles het contrarie daer van.

Als mede drie Copie-Ordres van den Raed ter Admiraliteit, aen Capitein Hœufft gezonden, om met 's Lands Schip Hilversbeek op het spoedigste, met de eerste gelegenheid, naer Zee te zeilen, en de Navigatie en Commercie, MET ZYN VERTOEVEN, NIET LANGER NIET MEERDER, TE DOEN LYDEN, hier aen geannexeerd onder No. 11, 12, 13 (*), en daer aen volgende Reso-

(*) No. 11. „ *Missive aan den Capitain Hœufft.*

„ MAN-

olutie van den Raed ter Admiraliteit, met verzoek aan Vlag-Officieren om te examineren al het

AMSTELDAM.

Bericht van den Lt. Admirael Schryver op het Verzoekschrift van den Kapitein Hœufft.

„ MANHAFTE enz.

„ De Raporten van den Adsistent Mey gehoord, en „ daar op, gelyk ook op Uwe Missive, van den 2 de„ze, serieuslyk gereflecteert hebbende, vinden wy „ niet alleen geen de minste redenen, *waarom wy niet* „ *nogmaals zouden inbæreren onze Ordres, op den eersten* „ *dezer aan U Lieden afgezonden; doch worden hoe lan*„*ger hoe meerder geconfirmeerd in de noodzakelykheid van* „ *U Lieden* NOGMAALS *te moeten gelasten, van, op* „ *den Ontfangst dezes, Zee te kiezen,* zonder zich er„gens om te laten ophouden; doch, vooral, om U „ Lieden, hier nevens, ook, op het serieuste, te „ recommanderen van zyne Reize te vervorderen, en „ niet in Engeland, buiten de uiterste noodzaakelyk„heid, binnen te loopen; terwyl voornoemde Adsis„tent Mey ons, *ad oculum*, gedemonstreert heeft dat „ het pompen van vierentwintig duim water in het „ Etmaal, uit een Schip, dat van onderen zoo veel „ volder van hout zit, en dus minder holte heeft, als „ een ander Schip, geen inconvenient ter waereld kan „ maken; dat zelfs het Schip zoo gezond is, als men „ wenschen kan, en dat het maken van dat Water, het „ welke het nu doet, en zeer gemakkelyk binnen een „ half uur in 't Etmaal uitgepomt kan wezen, *beter is* „ *voor het Schip, en ook om den stank van het Volk te bene*„*men,* als of het geen Water pompte. Waar toe enz.

„ *Den 4 January.* 1750."

No. 12. „ *Missive aan den Capitein Hœufft.*

„ MANHAFTE enz.

„ By Ul. Missive, op gisteren ter Vergaderinge In„gekomen, gevonden hebbende dat Ul. daar in po„sitief zegt, dat de Verzekeringen, die de Adsis„sent Mey ons van Ul. Schip gedaen heeft, *niet* „ *zoude wezen conform de waarheid*, oordeelen wy het „ absolut noodig te zyn, voor eerst, dat UE. ons „ specificq zal opgeven in wat Poincten dat de Verze„keringen van den Adsistent Mey *niet conform aan de* „ *waarheid zyn*: ten tweeden, dat UE. aan ons zal „ toezenden een Declaratoir van den staat, waar in zich „ uw Schip bevind, door Ul. en zyne Officieren,

AM-STEL-DAM.

Bericht van den Lt. Admirael Schryver op het Verzoekschrift van den Kapitein Hœufft.

het murmureren van Kapitein Jan Hœufft over zyne frivole gepretendeerde zwarigheden, wegens zeer geringe lekkasien, en waer hy Kapitein Hœufft, tegens ZYNE ONTFANGEN INSTRUCTIE, niet in Zee was gezeild, hier aen geannexeerd onder No. 14 (†), daer nog by te

„ OP DEN EED, AAN HET LAND GEDAAN.
„ Waar toe enz.

„ Den 9 *January* 1750."

No. 13. „ *Order voor den Capitein Hœufft.*

„ DE GECOMMITTEERDE enz.

„ Geconsidereerd *het Nadeel, 't welk de Navigatie en* „ *Commercie op Curaçao, hoe langer hoe meerder, komt te* „ *lyden, door het blyven leggen in Texel van 's Lands Schip* „ *Hilversbeek*, en de Onder-Equipagiemeester Binkes „ en Meesterknecht van Gent 's Lands Schip Hilversbeek, ten naeuwkeurigsten geëxamineert en volkomen „ in staat bevonden hebbende, om, met alle gerustheid, „ daar mede de Reis naar Curacao te konnen doen, „ *lasten en ordonneren den Capitein Hœufft, daar mede,* „ *zoo spoedig doenlyk, Zee te kiezen, en te achtervolgen* „ *de Instructie, aan hem Capitein daar toe in handen ge-* „ *steld*, ten ware hy Capitein deszelfs Officiers peremptoire en by hem op den Eed, aan het Land „ gedaan, te verantwoorden redenen had van niet „ uitteloopen.

„ *Actum den 9 January* 1750.

(†) No. 14. „ *Extract uit de Notulen der Besoignes,* „ *gebouden by het Ed. Mog. Collegie ter Admiraliteit te Amsterdam.*

„ *Maandag 2 February* 1750.

„ Gelezen een Missive van den Capitain Hœufft, „ geschreven uit 's Lands Schip Hilversbeek, ten Anker in Texel, den eersten dezer, houdende, als „ hier na staat geïnsereerd: waar op gedelibereerd „ zynde, is goedgevonden Copie, zoo van de bovenstaande, als in 't geheel *van alle de verdere Missiven* „ *en Documenten*, het voornoemde Schip concernerende, te stellen in handen van *alle de presente Heeren Vlag-Officieren, met verzoek* van den Raad *te* „ *dienen van hunne Consideratien en Advis*, vooral, of

„ dat

te brengen, zal wezen, vele Verklaringen-, als van den Onder-Equipagiemeester Kapitein Binkes, van alle Opper- en Onderbazen op 's Lands Werf, en eindelyk met nog vele Brieven van den Kapitein Jan Hœufft, geschreven aen het Ed. Mog. Collegie ter Admiraliteit, allen opgevuld met frivole zwarigheden en klagten, veel te volumineus om hier alles by te brengen, alvorens zulks gerequireerd word.

AMSTELDAM.

Bericht van den Lt. Admirael Schryver op het Verzoekschrift van den Kapitein Hœufft.

Niettegenstaende al het voorsz. proneert de Kapitein Hœufft, dat hy den LUITENANT ADMIRAEL Schryver, door een Proces van Injurien, zyn PERSOON, in de EERSTE plaets, en God en de Hooge Justitie, om Vergiffenis zal doen bidden.

Dat is de OUDSTE en de EERSTE STEDEHOUDER van den Heere Kapitein ADMIRAEL GENERAEL in de Republiek subject, over het verrichten van 's Lands Dienst, en wel door een Officier, wiens gedrag zoo enorm is, als hier voorsz. staet, en waer van Exempels zyn, dat, voor veel minder misverstand van disobediencie aen de ontfangen ordres, Kapiteinen van hunnen dienst voor vele jaren zyn gesuspendeerd geworden, en anderen voor diergelyke zwaerder delicten de Kop voor de voeten zyn gelegd.

De Kapitein Hœufft schermutselt geweldig, in zyn Request, voor zyn geschonden Eer, die hy zelfs beklad, met alles bezyden de waerheid aen Uwe Hoog Mog. te berichten, en te misleiden, was het hem mogelyk; doch, terwyl hy, naer zyn eigen voorgeven, zomtyds zaken schryft, die hy anders *MEENT*, zal hy hier ook wel zyn Reputatie *MEENEN* voor zyne Eer, en pre-

„ Schip, tot het doen van het Convooy naer en van
„ Curacao, waer toe het zelve was gedestineerd,
„ zoude konnen worden gebruikt, dan niet.
„ (*was geteekend*) F. v. COLLEN, Ferdz.
„ Accordeert met voorsz. Register.
„ (*was geteekend*) C. BACKER, Jansz.

AM-STEL-DAM.

Bericht van den Lt. Admirael Schryver op het Verzoek-schrift van den Kapitein Hoeufft.

pretenderen een groot Zeeman te wezen, daer de passagie met het Schip Hilversbeek een groote vlak in brengt, en dat wederom zich zelven te wyten heeft.

Dat aen hem wederlegt word zyne gehouden conduiten, omtrent de Resolutie van den Krygsraad, en andere Advisen, en de Ondergeschreve met aen te toonen hy Kapitein Hœufft hun Hoog Mog. abusivelyk informeert, moet hy die vlek in zyn reputatie aen zyn eigen wrevelig humeur toeschryven, en aen niemand anders, alzoo zyn verwaend woelen zyne flegte directie met 's Lands Schip HILVERSBEEK heeft opgekrapt en openbaer doen worden.

Uwe Hoog Mog. permitteren my eene remarque te maken: Als alle Journalen, op 's Lands Schepen te houden, verpligt wierden op den Eed, aen 't Land gedaen, die te stellen, zoo als alle zaken voorkomen, passeren en afgehandeld zyn, zoude 'er veeltyds ontdekt worden, dat nu verduisterd blyft, of aen de Regering verkeerd word geraporteerd, en tot schande van de Republiek verstrekt, zoo binnen, als buiten 's Lands, waer van de Ondergeschreve verscheide passagien ter kennisse van Uwe Hoog Mog. zoude kunnen brengen.

De Ondergeschreve vermag, by deze occasie, niet verbergen aen Uwe Hoog Mog., hoe dat vele Kapiteinen, ja meest allen, klagen over de vervallen Subordinatie in den Zeedienst, zoo van het mindere Karacter tot het meerdere, by opklimming; gelyk Uwe Hoog Mog., in deze Historie, een kragtig bewys hebben van den Kapitein Hœufft, omtrent de persoon van den Ondergeschreven, die hem durft aenvallen met Requesten en Memorien, opgevuld met ONWAERHEDEN, uitgedrukt met insolente termen, als een faemroovend Libelschryver, gelyk hy zich bedient in zyn Requeft, aen den Raed ter Admiraliteit gepresenteerd, zoo als men mag zeggen, dat in vorige tyden zulks ongehoorde zaken waren; ja zelfs durft men bestaen Uwe Hoog Mog. te mislei-

leiden met informatien, *alles bezyden de waerheid.*

AMSTELDAM.

Bericht van den Lt. Admirael Schryver op het Verzoekschrift van den Kapitein Hœufft.

Hoog Mog. Heeren, het verval van Subordinatie gaet zo ver, dat het Superieure Karacter het Inferieure ontzien moet, zelfs met sacrifice van 's Lands Dienst, of men haelt den haet van gantsche Familien op den hals tot vyanden, dat de Ondergeschreve dagelyks gevoelt.

Men durft alles ondernemen, en komt het te mislukken, de vrienden dekken de pot toe, en smoren de zaek.

Alle het welke de Ondergeschreve aen de hoogwyze directie van Uwe Hoog Mog. respectueuselyk overlaet, om aen hem Kapitein Jan Hœufft zoodanige Correctie te geven, anderen ten exempel, zoo als Uwe Hoog Mog, ten beste van 's Lands Dienst, tot maintien van de Subordinatie, zullen vermeenen te behooren. Waer mede de Ondergeschreven Uwe Hoog Mog. alle zegeningen toewenscht, en de eere heeft te blyven, met het allerdiepste respect, enz.

C. SCHRYVER.

By dit Bericht voegde de Luitenant Admirael de volgende Ampliatie.

Ampliatie op het voorgaende Bericht.

DE Ondergeschreven Luitenant Admirael, deszelfs Bericht zoo kort doenlyk was opgestelt hebbende, om hunne Hoog Mog. zoo min lastig te vallen, als immers mogenlyk was, heeft, by nadere reflexie, geoordeelt hy op *een principael point* wat al te kort is geweest, waerom hy, by deze Ampliatie, dat Articul wat omstandiger moet behandelen; daer in bestaende, dat de Kapitein Hœufft zich beroept op een Ordre van den Raed ter Admiraliteit, aen hem gezonden, om het Schip Hilversbeek te verlaten, en daer uit argumenteert hy Kapitein niet kwalyk gedaen te hebben *zeer spoedig* daer aen te gehoorzamen, en by gevolge ZYN VERLATEN daer mede verantwoord

AMSTEL-DAM.

Ampliatie op het voorgaende Bericht.

woord is, leggende hy Kapitein heimelyk daer mede de schuld op den Raed ter Admiraliteit.

Gemelde Orde is zodanig gesteld, als hopenloos zynde van dat Schip te redden en te behouden, daer van de Copie is na te zien onder No. 15, hier aen geannexeerd (*), om welke hopenloosheid van dat Schip te behouden, hunne Ed. Mog. ordonneerden de Masten en Touwwerk van dat Schip te bergen, en verder wat mogenlyk was, waerna het Schip te verlaten.

Het is niet mogelyk zoodanige Ordre by de Admiraliteit gegeven is, om dat Schip als *VERLOREN te geven en te ABANDONNEREN*, zonder dat alvorens door den Kapitein Jan Hœufft aen de Admiraliteit geraporteerd was de onmogelykheid van dat Schip te redden, en gevolglyk *als ten eenemael verloren is opgegeven*, en daer niet anders aen te doen was, als het Schip te verlaten; die opgave van Kapitein Hœufft moet veel zwaerder geweest zyn, als die reëel was, alzoo de Raed ter Admiraliteit reeds in de verbeelding was Kapitein Hœufft met zyn Volk al te Enkhuizen gearriveerd zoude wezen.

Alzoo is hy Kapitein Hœufft de eerste oorzaek en VERLATER van dat Schip, door zyn schryven, hebbende hun Ed. Mog. met abusive raporten misleid, gelyk van achteren overtuigende is gebleken, dat het Schip Hilversbeek is gered geworden, en *dat WEL GAEF EN GOED*; waer uit, ten allerklaersten, is gebleken, als de Kapitein Hœufft zyn pompen niet ontydig VERLATEN hadde, zoude zyn Schip niet zoo vol water geloopen zyn.

Wanneer de Kapitein Binkes aen boord van dat Schip kwam, vond hy al het Volk aen boord, en den Kapitein Hœufft in de Kaeg of Ligter zitten, die op zy van het Schip lag, tot præcautie om, als het noodig wierd, by opkomende stormen, te kunnen vlugten; dat een zeer kwaed exempel was voor zyn Volk, dat zyn pligt was die aen

(*) Zie hier voren bladz. 1131 en 1132 in de *Aant.*

aen het pompen te houden. Dit na te zien in het Raport van den Kapitein Binkes, onder No. 8 hier te voren geannexeerd (*).

AMSTELDAM.

Alzoo was hy Kapitein Hœufft, in dit geval, al wederom de Eerste VERLATER, dat aen een Kapitein best past de laetste te wezen.

Amplialie op het voorgaende Bericht.

Dat zelve Bericht van den Kapitein Binkes raporteert dat de Kapitein Hœufft hem geantwoort heeft, op de vraeg naer den toestand van zyn Schip, WY HEBBEN GEPOMPT, MAER NIET GEWONNEN; dat hadde de Kapitein Hœufft van den beginne aen moeten continueren, in plaetse van in de Kaeg te gaen zitten, daer mede hy het opgaf zyn Schip te redden, daer van afziende. NU, DIE EEN ZAEK OPGEEFT, DIE VERLAET HET ZELVE, en gaet in de Kaeg zitten.

Alzoo is hy Kapitein Hœufft rechtveerdig te beschuldigen dat hy ontydig zyn Schip verlaten heeft, en by tyds om een goed heenkomen uitzag, zynde in een sterke MEENING, zoo als hy den Kapitein Binkes mede met sterke verzekeringen tragtte te overtuigen, van de Onmogelykheid om zyn Schip te behouden; gevolglyk was 'er in zyn MEENING niet anders te doen, als te *vlugten*, en *het SCHIP te VERLATEN*; welke zwarigheden nog zo groot niet waren, gelyk gebleken is door de middelen, die de Kapitein Binkes vervolgens in 't werk stelde, om dat Schip, door den Kapitein Hœufft VERLATEN, te behouden, alles hier te voren, in het Bericht van voornoemden Kapitein; No. 8 in 't breede te zien.

Alle welke middelen de Kapitein Hœufft ook in 't werk hadde KUNNEN en MOETEN stellen, in plaetse van in de Kaeg te gaen zitten, alzoo heeft hy alle middelen van pompen en ballen (het laetste daer niet eens van gesproken is) ontydig geabandonneert en verlaten.

Nu,

(*) Zie de Aent. No. 8, op bladz. 1152-1158.

AMSTELDAM. Nu, die Spaa steekt, *verlaet* zyn Land; die uitscheid met *pompen* en *balien*, *VERLAET* zyn Schip, en zoo het daer door verloren gaet, is hy daer oorzaek van.

Actum in 's Gravenhage, den 28 November 1761.

C. SCHRYVER.

ROTTERDAM.

ROTTERDAM. DOor de Ed. Mog. Heeren Gecommitteerde Raden ter Admiraliteit op de Maze is, ten opzichte van *den Vrydom der uitgaende Rechten op de Suiker en Siroop, in deze Landen gefabriceerd*, den 9 van de jongste Wynmaend, alhier, de volgende Publicatie vastgesteld:

Welke Suiker of Siroop voor Inlandsche gehouden word, en Vrydom geniet der Uitgaende Rechten. DE Gecommitteerde Raden ter Admiraliteit op de Maze, Allen den genen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut, doen te weten: Dat hunne Hoog Mog., de Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden, by Resolutie van den 21 September 1761, hebben goedgevonden den Vrydom der Uitgaende Rechten op de Suikeren en Siroopen, hier te Lande gefabriceerd, welke by hunner Hoog Mog. Resolutie van den 16 October 1751 is geaccordeerd, (*) en, vervolgens, by verscheide Resolutien is gecontinueerd, wederom te accorderen voor den tyd van twee jaren, zullende ingaen den 20 November 1761, en eindigen den 20 November 1763, op gelyken voet en wyze, als laetstelyk by hunner Hoog Mog. Resolutie van den 29 October 1759 is geschied, en onder beneficie van de zelfde Declaratoiren, welken daer by zyn gerequireerd: Al het welke by dezes Raeds Publicatie, van den 2 No-

(*) Zie ons V Deel [1751], bladz. 1016.

November 1759, in 't breede. is beschreven: Dat, namelyk, geene Gerafineerde Suikeren of Siroopen voor Inlandsche zullen worden gehouden, als waer by gevonden word een Declaratoir van den Inlandschen Rafinadeur, dat de Suikeren of Siroopen, welken aengegeven worden, in deszelfs Rafinaderye zyn gezoden en gerafineerd, en met geene vreemde Gerafineerde Suikeren of Siroopen zyn vermengd; en dat, wyders, om alle fraudes in dit stuk, zoo veel mogelyk, te præveniëren, het voorsz. Declaratoir zal moeten worden gehecht aen het Paspoort, en met het zelve op de uiterste Wagten zal worden ingetrokken; doch dat, echter, voor zoo veel eenige quantiteit van Gerafineerde Suikeren of Siroopen over Zee zal worden uitgevoerd, waer van dubbele Paspoorten worden gehaeld, het voor voldoende zal worden gehouden, dat op het dubbel zal worden genoteerd, dat het voorsz. Declaratoir aen het Originele Paspoort is geannexeerd. Dat, eindelyk, die genen, welken bevonden zullen worden zich met een valsch Declaratoir te hebben beholpen, of onder dit voorwendsel eenige vreemde Suikeren te hebben willen uitvoeren, zullen verbeuren eene boete van Driehonderd Guldens, boven en behalven de Confiscatie der Suikeren en Siroopen, waer van zoodanige kwade aengeving zal wezen gedaen.

ROTTERDAM. *Welke Suiker of Siroop voor Inlandsche gehouden word, en Vrydom geniet der Uitgaende Rechten.*

Actum, in den Raed ter Admiraliteit, op de Maze, den 29 September 1761. Enz.

GEVALLEN, BETREFFENDE DE NEDERLANDSCHE SCHEEPVAERT.

VAn de Oorlogschepen, welken, ter beveiliginge van de Nederlandsche Scheepvaert, uit de Havenen dezer Landen vertrokken zyn, is het Schip RHYNLAND, waer van wy te voren reeds gesproken hebben, den 28 van de jongste

Herfst-

GEVALLEN, BETREFFENDE DE NEDERLANDSCHE SCHEEPVAERT.

Herfstmaend, in Texel binnen gekomen. Den volgenden 30 van de zelfde maend lag voor gaets ten anker, en kwam den 2 van de nu afgeloopen Wynmaend binnen 's Lands Oorlogschip DIEREN, Kapitein *Pieter Meytens*, 't welk den 11 van Hooimaend uitgezeild was, om te kruissen op de Oost-Indische Komp. Schepen. De EENDRAGT, Kapitein *Andries Hartsinck*, insgelyks den 11 van Hooimaend, uit Tessel, naer de Engelsche en Fransche Havenen in 't Kanael gestevend, wierp den 15 van de zelfde Wynmaend het anker in die Haven wederom neder; het zelve was den 5den vorige Herfstmaend van Lissabon vertrokken. Den volgenden dag ankerde insgelyks op de Reede van Tessel de TRITON, Kapitein *Aron Vogelzang*, welke ook den 11 van Hooimaend naer de Engelsche en Fransche Havenen gestevend was. Verder is den 17 van Wynmaend in Tessel binnen gekomen 's Lands Oorlogschip GLINDHORST, Kapitein *Jan Hinloopen*, 't welk, den 5 van de meergemelde Hooimaend, met de Koopvaerdy Schepen, naer de Havenen van Vrankryk en Spanje geschikt, uitgezeild was, na de reis in twee maenden en twaelf dagen volbragt te hebben. Den 6 van deze Slagtmaend kwam, voor Goeree, ten anker 's Lands Oorlogschip DE SAPHIER, Kapitein *Joannes van Gennip*, dat tot Kadix toe de Hollandsche Schepen gekonvooijeert had, en van daer weder herwaert te rug gestevend is. Ook ankerde den 14 van deze maend, in Tessel, het Oorlogschip PRINS WILLEM DE VYFDE, Kapitein *Jacobus de Kets*, met de Hollandsche Schepen van Alikanten, Gibralter, Kadix en Lisbon komende.

Te Kadix, meergemeld, was binnen geloopen het Schip DE HECTOR, Kapitein *Matthys Sloot*.

En van daer waren herwaert vertrokken de Schepen 'T WELVAREN VAN 'T LAND, Kapitein *Andries de Bruin*, en ZUILENVELD, Kapitein *Jan Lucas de Wildt*.

Nieuwe Konvooijen zyn in de nu afgeloopen Wyn- of de tegenwoordige Slagtmaend niet in Zee geloopen.

'SLANDS

'S LANDS ZEGEN EN ONHEILEN.

WEgens dit Artikel van onze Jaerboeken hebben wy, voor deze maend, geene andere berichten ingekregen, dan dat de Ziekte onder het Rundvee, in de Stad Kampen, en de daeromtrent leggende Polders, zoo sterk woedde, als dezelve ooit gedaen heeft. 's LANDS ZEGEN EN ONHEILEN.

VERANDERINGEN ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAREN, ENZ.

ZUTPHEN. De Commissien, in de Provintiale en Generaliteits Collegien, welken, ter beschikkinge staende van de Ridderschap dezes Graefschaps, den 1 van Bloemaend des volgenden jaers openvallen, zyn tot de Meerderjarigheid van den Heere Prinse Erfstadhouder op deze wyze gereguleerd; namelyk, dat in de Vergadering van de STATEN GENERAEL, wegens dit Kwartier, zitting zal nemen Jongheer *Jan Herman Sigismund*, *Baron van Nagel*, Heer van Ouden en Nieuwen Ampsen enz., en Jongheer *Jakob Derk Karel*, *Baron van Heeckeren*, Heer van Khell. In de BINNENLANDSCHE DEPUTATIE of het Kollegie der Heeren GEDEPUTEERDE STATEN dezes Graefschaps, Jongheer *Frans Jan*, *Baron van Heeckeren*, Heer tot Enghuizen, Beurse, Cloese en Langen, Landdrost van dit Graefschap; Jongheer *Willem Hendrik*, *Baron van Rouwenoort*, Heer van Ulenpas en Hunderen; en Jongheer *Alard Philip*, *Baron van der Borch*, Heer van Verwolde en Langetrier. In het Kollegie ter ADMIRALITEIT OP DE MAZE Jongheer *Fredrik Willem Floris*, *Baron van Palland*, Heer van Keppel en Bannerheer van Voorst, voor twee jaren; en dan tegens Bloeimaend 1764, voor één jaer, Jongheer *Adolph Jakob Hendrik*, *Baron van Heeckeren*, Heer van VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

VERANDERING ONDER DE HOO EN LAG AMTENAERS ENZ.

Netelhorst. Ter Vergaderinge van de Ed. Heeren Bewindhebberen der OOST-INDISCHE COMPAGNIE, IN DE KAMER TE AMSTELDAM, Jongheer *Adolph Warner Karel Wilhelm*, *Baron van Palland*, Heer van Walfort, tot den laetsten van Grasmaend 1764; en dan Jongheer *Jakob Everhard Christiaen Maria Albrecht*, *Baron van Heeckeren*, Heer van Barlham. In het Kollegie ter ADMIRALITEIT TE AMSTELDAM bovengemelde Jongheer *A. J. H.*, *Baron van Heeckeren*, Heer van Netelhorst, van Bloeimaend 1765 tot Bloeimaend 1766. En in het Kollegie ter ADMIRALITEIT IN VRIESLAND Jongheer *Fredrik Borchard Lodewyk*, *Baron van Westerholt*, Heer van Hakfort, van Bloeimaend 1765 tot Bloeimaend 1766.

ARNHEM. In de nu afgeloopen Wynmaend overleed, alhier, Jongheer *Fredrik Wilhem*, *Baron Torck*, Heer van Heerjansdam, beschreven in de Ridderschap des Kwartiers van Veluwe sedert den jare 1714; Raed en Rekenmeester des Vorstendoms Gelre en Graefschaps Zutphen sedert den jare 1729; Curator van de Provinciale Geldersche Akademie te Harderwyk sedert den jare 1741, en Land-Kommandeur der Ridder-Orde van den Duitschen Huize sedert den jare 1753; die te voren ook bekleed heeft het Amt van Hoofdschout by den hoogen Brabandschen en Graeflyken Gerichte van den Vroenhove, binnen de Stad Maestricht, doch het zelve, in den jare 1754, ten voordeele van zynen Zoone heeft nedergelegt.

BUREN. In plaetse van wylen den Wel Ed. Gestrengen Heere J. L. Verelst, is, door den Heere Hartoge van Bronswyk, als administrerenden Voogd over den Minderjarigen Heere Erfstadhouder, tot Drossaerd, Stadhouder der Lenen en Dykgraef van deze Stad en het Graefschap Buren, aengesteld de Hoog Ed. Welgeboren Heer *Willem Lodewyk*, *Baron van Wassenaer* tot Katwyk enz.

GOUDA. In de nu afgeloopen Wynmaend overleed, alhier, in den ouderdom van zeventig jaren, de Heer *Melchior Sebastiaen van den Kerckhoven*, Oud

Oud Sekretaris van de Weeskamer en Postmeester alhier.

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS; ENZ.

BRIELLE. Tegen den 1 van de zelfde Wynmaend, gewonen dag van de veranderinge der Magistrature, zyn, uit eene overgeleverde Nominatie van veertien Persoonen, door hunne Ed. Groot Mog., als oefenende de Voogdye over zyne doorl. Hoogheid, den Heere Erfstadhouder, tot Schepenen van deze Stad verkoren de Ed. Achtb. Heeren Mr. *Kornelis Hendrik van Leeuwen*, *Nikolaes de la Bassecour*, *Johan Aernoud Gallas*, Mr. *Maximiliaen van Berchem*, Mr. *Theodorus Beels*, *Frederik de Graeff* en *Jakob Roest*; als Schepenen Kommissarissen over des Gemeenen Lands Middelen de drie eerstgemelde Heeren; alle welke Heeren Schepenen tot Oud-Schepenen hebben verkozen de Ed. Achtb. Heeren *Pieter de Graeff* en *Clemens Izaäk van Asselen*.

Wyders zyn, door dit volle Kollegie van Schepenen, tot Burgemeesteren verkozen de Ed. Groot Achtb. Heeren JAKOB ROEST en Mr. ANDREAS VAN DER SLUIS; de laetste als tweede of Thesaurier Burgemeester; en, eindelyk, tot Raden in den Magistraet *Joannes van Dam* en *Hendrik van der Palm*.

Nog is door hunne Ed. Groot Achtb., de Heeren Burgemeesteren en Vroedschappen van deze Stad, den 23 van de zelfde maend, tot Mede Vroedschap verkozen de Heer *Kornelis van Dam*, Med: Doctor, in plaetse van deszelfs Heer Vader *Joannes van Dam*, die van deze waerdigheid vrywillig afstand gedaen heeft.

ALKMAER. Den 17 van de nu afgeloopen Wynmaend overleed, alhier, in den ouderdom van zevenenzestig jaren, de Wel Ed. Gestr. Heer Mr. *Emanuel Ras*, die ruim tweeëndertig jaren lang Mede-Lid is geweest van de Heeren Vroedschappen dezer Stad, zynde daer toe verkozen geworden op den 17 van Bloeimaend des jaers 1728. Zesmael heeft hy alhier gefungeert als Schepen, namelyk in de jaren 1723, 1724, 1727, 1728, 1731 en 1732. Van den jare 1735, tot aen den ja-

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

jare 1740, was hy gewoon Gedeputeerde van deze Stad ter Staetsvergaderinge van Holland. Elfmael heeft hy de Burgemeesterlyke Waerdigheid alhier bekleed, namelyk in de jaren 1740, 1741, 1744, 1745, 1747, 1748, 1752, 1753, 1756, 1757 en 1760. Ter Vergaderinge van de Hoog. Mog. Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden is hy gedeputeerd geweest, op de tourbeurte van deze Stad, wegens de Provintie Holland, van den 6 der Louwmaend des jaers 1743 tot aen den laetsten der Grasmaend des jaers 1745. En in het Kollegie der Heeren Gecommitteerde Raden van hunne Ed. Groot Mog, te Hoorn residerende, heeft hy, wegens deze Stad, zitting gehad van den 8 der Hooimaend 1749 tot aen Sprokkelmaend 1751; vervolgens weder in de jaren 1755 en 1756; en, eindelyk, in de jaren 1759 en 1760, welke laetste Kommissie met Sprokkelmaend van dit jaer een einde had genomen. Daerenboven bekleedde hy het Amt van Dykgraef van de Uitwaterende Sluizen in Kennemerland en West-Vriesland, en van Bailjuw, Dykgraef en Schout van de Wieringerwaerd.

De Ed. Groot Mog. Heeren Staten van deze Provintie hebben over de twee laetstgemelde Amten, kort na zyn overlyden, weder gedisponeert, en aengestelt tot Dykgraef van de gemelde Uitwaterende Sluizen den Heer *Nikolaes Henrik Demis*, Raed in de Vroedschap van deze Stad; en tot Bailjuw, Dykgraef en Schout van de Wierinringerwaerd Mr. *Jan Hendrik de Carpentier*, Raed in de Vroedschap en Burgemeester van deze Stad.

Wyders is, den 26 van deze Slagtmaend, op deszelfs Buitenplaets te Egmond op den Hoef, in den ouderdom van vierentachtig jaren, overleden de Wel Ed Gestr. Heer *Lucas Knuise*, sedert den jare 1738 Raed in de Vroedschap van deze Stad, mitsgaders Leenman in de hooge Vierschaer van de Bailluagie der drie Egmonden.

ENKHUIZEN. Uit eene overgeleverde Nominatie, gemaekt door de Heeren Bewindhebberen en Hoofdparticipanten van de Oost-Ind. Maetschappye, ter Kamere alhier, hebben de Ed. Groot Achtb. Heeren

ren Burgemeesters van deze Stad, tot Bewindhebber van de gemelde Maetschappye, in de genoemde Kamer, verkozen den Wel Ed. Gestrengen Heer Mr. *Frederik Verbrugge*, thans Regerend Burgemeester en Raed in de Vroedschap van deze Stad, welke tot dezen tyd toe waergenomen had het Amt van Opper-Boekhouder van de meergemelde Maetschappye.

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

Dit Amt, door zyne Ed. by die gelegenheid geresigneerd zynde, is door de Heeren Bewindhebberen thans wederom gegeven aen den Heere *Nikolaes van Schaek*, Oud Schepen van deze Stad en Onder-Boekhouder van de zelfde Maetschappye.

MIDDELBURG. Na dat de Wel Ed. Gestr. Heer *Samuel Radermacher*, die sedert den jare 1729 Lid is geweest van den Magistraet dezer Stad, in den jare 1760 nog, gelyk te voren meermael, de Burgemeesterlyke Waerdigheid bekleed had, in dit jaer was afgegaen als Schepen, en thans Raed was, zyne waerdigheid als Bewindhebber van de Oost-Ind. Komp. ter Kamere van Zeeland, welke hy sedert den jare 1730 bekleed had, den 26 van de jongste Wynmaend, ten behoeve van zynen Zoone, den Heer Mr. Daniel Radermacher, Kiesheer van deze Stad, had afgestaen, werd zyne Wel Ed., daegs daer na, door eene Pleuris en zware Borstziekte aengetast, waer aen hy, na drie dagen bedlegerig geweest te zyn, den 29 van die maend, in den ouderdom van omtrent vyfenzestig jaren, overleed. Hy was één der oudste Regenten van deze Stad. en der oudste Bewindhebberen van de Oost-Indische Kompagnie in ons Land; en heeft, behalven in de bovengemelde Waerdigheden, sedert den jare 1747, ook gefungeert als Kommissaris van de Wisselbank alhier.

De gemelde Heer Mr. *Daniel Radermacher* is, vervolgens, verkozen en aengesteld tot Bewindhebber van de Oost-Indische Compagnie, ter Kamere van Zeeland, uit hoofde van den afstand, door wylen deszelfs Heer Vader, ten zynen behoeve, gedaen.

Wyders is tot Raed van deze Stad, den 11 van

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

de tegenwoordige Slagtmaend, benoemd de Heer Mr. *Jan Adriaan van der Perre*, Heer van Nieuwerve en Welzinge, Kiesheer; zynde, in deszelfs plaetse, tot Kiesheer weder aengesteld de Heer *Karel Evert de Vassy*.

GOES. Door de Ed. Achtb. Heeren van den Magistraet dezer Stad is tot Pensionaris Honorair aengesteld Jongheer *Dirk Wolter van Lynden*, die vervolgens in de Vergadering der Ed. Mog. Heeren Staten van deze Provintie zitting genomen heeft.

UTRECHT. Vermits de Ed. Mog. Heeren Staten 's Lands van Utrecht, als oefenende de Voogdye over den minderjarigen Heere Erfstadhouder, Jongheer *Jan Floris*, *Graef van Nassau la Lecq*, beschreven in de Order der Heeren Geëligeerden, representerende den eersten Staet van deze Provintie, en Hoofd-Officier van deze Stad enz., in de laetstgemelde Waerdigheid, voor den tyd van drie jaren, gecontinueert hebben, zoo heeft zyne Wel Ed. Hooggeboren, in de Vergadering hunner Ed. Mog. hier toe, by vernieuwinge, den Eed afgelegt.

Wyders is, door de gemelde Heeren Staten, in de zelfde hoedanigheid, uit twee ten dien einde overgeleverde Nominatien, de Regering van deze Stad veranderd; en zyn, volgens die Verkiezinge, den 10 van de nu afgeloopen Wynmaend, ten deele aen de Regeringe gekomen, ten deele gecontinueerd, als Burgemeesters, de Heeren IZAAK VERBORCHT en Mr. JOSEPH ELIAS VAN DER MUELEN; en als Schepenen de Heeren Mr. *Nikolaes Kien*, Mr. *Aernout Anthony van Zurck*, Mr. *Hendrik van Asch van Wyck*, Mr. *Bartholomeus de Gruiter*, Heer van Groenewoude, *Egbert Anthony de Leeuw*, Mr. *Hercules van Hoornbeek*, Heer van Werkhoven, Dr. *François Joan Lons*, Mr. *Gerard Bleydenberg*, Mr. *Abraham Ludolph van Mansveld*, Mr. *Karel Balthasar Wieling*, *Evert Post* en Mr. *Hendrik Arnoud Laen*.

Ook is de Heer Mr. *Jakob Adriaen van den Heuvel* verkozen en aengesteld als gewoon Raedsheer in het Hof van Justitie voor deze Provintie, in plaetse van den op zyn verzoek ontslagen Heere Mr. *Hendrik Maurits Eilk*, die sedert de jongste

Sprok-

Sprokkelmaend deze Waerdigheid maer bekleed heeft.

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

Den 3 van deze Slagtmaend overleed, alhier, in den ouderdom van ruim zesenvyftig jaren, de Wel Ed. Gestr. Heer Mr. *Pieter Ægidius Gerbrand Daunis*, Raed in de Vroedschap van deze Stad sedert den jare 1748, die in de jaren 1755 en 1756 als Schepen in de Rechtbank alhier heeft zitting gehad, en na de Veranderinge der Regeringe in dezen jare het Amt van Postmeester had bekomen.

WYK BY DUURSTEDE. Den 20 van de zelfde Wynmaend is de Regering van deze Stad veranderd, en zyn, volgens de Verkiezinge van hunne Ed. Mog., in de meergemelde hoedanigheid, aen de Regeringe gekomen, als Burgemeesters, de Heeren ARNOUD DE JONCHEERE en JAN VAN WIERINGHEN; als Schepenen, de Heeren *Dirk Bruin G. Z.*, *Gerard Paeuw*, *Matthys Alexander van Lobbrecht*, *Lambertus Bernardus Frykenius*, *Frans van Bern*, *Ysbrand Bruin* en *Abraham Maerſſeveen*.

LEEUWARDEN. Den 29 van de nu afgeloopen Wynmaend overleed, alhier, na eene ziekte van achttien dagen, in den hoogen ouderdom van ruim vyfentachtig jaren, de Wel Ed. Heer Mr. *Franciscus Bavius*, mede Gecommitteerde Staet ten Landdage wegens de Grietenye van West-Dongeradeel; een man, wiens naem, om zyne Edelmoedigheid en Liefdadigheid jegens den Armen, altoos in zegeninge zal zyn.

DOKKUM. Den 21 van de jongste Oegstmaend overleed, alhier, in den ouderdom van drieënzestig jaren, de Heer *Jan Lolkes Zuiderbaen*, openbaer Notaris, en Procureur Fiskael van deze Stad, welke in 't jaer 1729 tot Mede-Raed en Vroedschap van deze Stad was aengesteld; doch van welke Waerdigheid hy, den 3 van Sprokkelmaend 1741, verzogt had ontslagen te zyn, wanneer de Ed. Achtb. Heeren Burgemeesters hem benoemden tot hunnen Sekretaris en Ontvanger der Boelgoederen, welke Bedieningen hy waergenomen heeft tot in den jare 1760, toen dezelven, door hem vrywillig afgestaen, met goedkeuringe van hunne Ed. Achtb., op zynen Zoon, den Heere Bote Zuiderbaen, zyn overgedragen.

Den

Verandering onder de hooge en lage Amtenaers, enz.

Den 23 van de meergemelde Wynmaend is de Heer *Tjeerd Hight* alhier ook overleden, die den 4 van Louwmaend, des jaers 1719, tot Raed en Vroedſchap van deze Stad was verkozen en verſcheide malen de Burgemeeſterlyke Waerdigheid alhier bekleed heeft.

Kampen. Wy hebben reeds gezegt (*) dat, den 27 van de laetſte Oegſtmaend, alhier, overleed de Wel Ed. Geſtr. Heer *Rutger Roldanus*, die in de Verſchillen met der Gezworenen Gemeente de gevoelens der zelve volgde. Hy bereikte den ouderdom van zeventig jaren, heeft ſedert den jare 1744 de Burgemeeſterlyke Waerdigheid alhier bekleed; daerenboven was hy Ontvanger van den Vyftigſten Penning en Haven Accys dezer Provintie.

(*) Zie hier voren bladz. 1107.

LYST DER PRYZEN VAN VERSCHEIDE PRODUCTEN ONZES LANDS.

Rotterdam, den 23 November.

	By de Z. Zak
Tarwe, O. W. Zeeu.	13 a 16½ ß
—— Nieuwe dito	15½ a 17½ ß
—— Blaeuwe dito	14 a 15 ß
—— Zomer . .	11½ a 12½ ß
Rogge, Z. en Vl.	11 a 11½ ß
Erten. Graeuwe .	16 a 20 ß
—— Blaeuwe .	16 a 24 ß
—— Witte . .	11 a 13 ß
W. Boonen, . . .	9 a 13 ß

	by 't Laſt.
Boekw., Vl. enz. op 154 ℔	a 14 £
Gerst, Z. en Vl.	15¼ a 16½ £
Koolzaed, Z. en Vl.	27 a 29 £
Haver, Z. en Vl.	12 a 13¼ £
Paerdenboonen,	15 a 16 £

Rotterdam, den 17 November.

	by de Steen.
Vlas, Allerb. ſoort	29 a 30 ſt.
—— Beſt	27 a 28 ſt.
—— Middelſoort	24 a 25 ſt.
—— Gemeen	22 a 23 ſt.
—— Slegt	18 a 19 ſt.

Leiden.

	by 't Vierend.
Boter, 7 Novemb.	*f* 26 a 27 : -
—— 14, 21 en 26 dito	27 a 28 : -

Hoorn, den Nov.

	de 100 ℔
Kaes, Groote . .	*f* 11 ——
—— Midd. 14 ℔	9½ a 9¾
—— 10 ℔	9½ a 9¾
—— Kleene . . .	9¼ a 9½

NEDERLANDSCHE JAERBOEKEN.

DECEMBER. MDCCLXI.

HOLLAND.

's GRAVENHAGE.

E Ed. Groot Mog. Heeren Staten van deze Provintie hebben, wederom, ten einde alle faciliteit toe te brengen omtrent het afleggen en vernieuwen der Eeden, tot bevorderinge van de richtige Invorderinge der Collective Middelen, by eene Publicatie van den 5 dezer Wintermaend, goedgevonden om, voor het aenstaende jaer 1762, de orders vast te stellen, welken sedert eenige jarèn jaerlyks vastgesteld zyn, „ dat, namelyk, de „ Trafikanten, Neringdoende Luiden en Bedienden of Werkers van eenige Waren, „ Impost subject, welken gehouden zyn den „ Eed jaerlyks te vernieuwen, voor het aenstaende jaer, zonder op nieuws den Eed te „ doen, wederom gehouden zullen worden „ als of zy de voorschreve Eeden, respectivelyk, op nieuws hadden afgelegt. Des, „ dat alle die genen, die zullen beginnen een „ Trafiek of Beroep, waer op de Eed gesteld „ is, alvorens dezelve te aenvaerden, verpligt zullen blyven den Eed te doen, op „ eene

's GRAVENHAGE.

'sGRAVENHAGE. „ eene boete van Tweehonderd Guldens, by „ de Overtreders te verbeuren."

Ook hebben de Ed. Mog. Heeren Gecommitteerde Raden van dezelve Staten, den 8 van deze maend, eene Waerschouwing vastgestelt, tot bekendmakinge dat de Bakkers, die alleen Fyne Bischuit bakken, bevryd zullen zyn van nog eens den halven Impost te betalen voor de Fyne Bischuit, die zy in eene andere Stad of Dorp brengen; 't welk door hunne Ed. Groot Mog., by een Besluit van den 26 der nu afgeloopen Slagtmaend, gearresteerd is. Die Waerschouwing luid dus:

Fyne Bischuit-bakkers moeten een Vervoer-Billiet hebben, en by Eede beloven het onbekwame Meel voor Menschen onbruikbaer te maken.

DE Gecommitteerde Raden van de Staten van Holland en Westvriesland, Allen den genen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut; Doen te weten: Dat, nadien hunne Ed. Groot Mog., de Heeren Staten van Holland en Westvriesland, by derzelver Resolutie van den 26 November 1761, hebben goedgevonden en verstaen *de Bakkers van* FYNE BISCHUIT ALLEEN *(doch geenzins die tevens daer by* BROOD *bakken) te ontheffen van de Betalinge van nog eens den halven Impost voor de* FYNE *Bischuit, die zy in eene andere Stad of Dorp inbrengen, mits dat daer by zal zyn een Vervoer-Billet van twaelf Penningen, en mits dat dezelven zullen gehouden zyn om voor Schepenen Commissarissen, waer onder zy gehooren, met Eede, te beloven dat zy dat gedeelte Meel, het geen onbekwaem is om* FYNE *Bischuit van te bakken, aen niemand, wie hy zy, zullen verkoopen of leveren, dan na dat het zelve door hun, door instortinge en vermenginge van de noodige quantiteit Zout of Aerde, tot Consumtie van Menschen zal zyn onbruikbaer gemaekt*, wy alle en een iegelyk, die deze aengaen, wel hebben willen waerschouwen, zoo als wy dezelven waerschouwen by deze, zich naer de voorsz. Resolutie van hooggemelde Heeren Staten te gedragen. Enz.

Van

Van wegen de Ed. Mog. Heeren Præsident en Raden over Holland, Zeeland en Vriesland is, by eene Publicatie van den 18 dezer maend, op nieuws, verboden „ aen alle „ Personen, van wat qualiteit, ouderdom of „ conditie die zouden mogen zyn, voortaen, „ in den Hage, in 't Voorhout, op den Vy- „ verberg, Kneuterdyk en andere plaetsen „ meer, eenige Zwermers, Voetzoekers of „ andere dusdanige brandende machines te „ werpen; ook met Busschen en Snaphanen, „ en particulierlyk op Nieuwjaers-avond en „ nacht, te schieten, op verbeurte, voor ie- „ der reize, van drie Guldens; welke boete „ zal worden geëxecuteerd met het afnemen „ van het Opperste Kleed en Schietgeweer, „ boven en behalven de Actie van alle ande- „ re Geintereseerden, zoo wanneer iemand „ daer door mogte wezen gekwetst en bescha- „ digd; zullende de Ouders voor hunne Kin- „ deren executabel wezen." 's GRAVENHAGE.

Wy hebben, te voren (*), verhaelt dat de Ed. Heeren Bewindhebbers van de Oost-Indische Kompagnie dezer Landen, den 13 van Lentemaend des tegenwoordigen jaers 1761, een omstandig Bericht ter Vergaderinge van de Hoog Mog. Heeren Staten Generael der Vereenigde Provintien inleverden, om de Ongegrondheid aen te toonen van de Klagten, welken de Groot-Britannische Minister, wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd, by eene Memorie van den 14 van Oegstmaend 1760, aen hunne Hoog Mog.

(*) Zie hier voren bladz. 139.

's GRAVENHAGE. voorgedragen had; en hoe hunne Hoog Mog. hierop besloten een Afschrift van dit Bericht te zenden aen den Heere Hop, Buitengewoon Afgezant van dezen Staet aen het Hof van Groot-Britannien, met last, om dit over te geven ter plaetse, daer hy zoude vermeenen zulks, ten meesten dienste van de gemelde Kompagnie, te zullen kunnen geschieden. Terwyl men nu, alhier, na een antwoord wagtte, liepen de zaken in Indie van kwaed tot erger. Waerom de Ed. Heeren Bewindhebbers zich genoodzaekt vonden, op nieuws, hunne klagten by hunne Hoog Mog. in te brengen, ten einde het dezelven gelieven mogte den tegenwoordigen toestand van de Oost-Indische Kompagnie, die in Bengale aen allerlei verongelykingen blootstaet, en daer door gewigtige schaden en nadeelen lyden moet, nogmaels in ernstige overweginge te nemen, en daer op zoodanig te besluiten, als hunne Hoog Mog. zouden oordeelen dienstig en noodig te zyn. Die Klagten waren, weder, vervat in een Brief der meergemelde Bewindhebberen, den 2 van deze Wintermaend uit Amsteldam geschreven, welke luid als volgt:

HOOG MOGENDE HEEREN!

DEn 5 Maert dezes jaers hadden Bewindhebbers van de Oost-Indische Compagnie dezer Landen de eer aen Uwe Hoog Mog. over te geven hun nader en finael Bericht op de Memorie van den Heere Yorke, Minister Plenipotentiaris van zyne Majesteit, den Koning van Groot-Brittannien, eenigen tyd bevorens aen Uwe Hoog Mog. gepresenteerd, behelzende *Klagten over verregaende Hostiliteiten, die door de Bedienden van de Oost-Indische Compagnie dezer Landen gepleegd zouden zyn, tegens*

gens de Onderdanen van hoogstgemelde zyne Majesteit, in Bengale.

By dat Bericht hebben Bewindhebbers, zoo zy vertrouwen, niet alleen aengetoond de Ongegrondheid van de Klagten, in die Memorie vervat; maer zy hebben, te gelyk, bewezen dat het niet zyn geweest de Bedienden van de Nederlandsche Compagnie, die eenige Vyandlykheden tegens de Onderdanen van hoogstgemelde zyne Majesteit hebben begonnen; maer dat, integendeel, de Bedienden van de Engelsche Oost-Indische Compagnie vyandig hebben aengetast en grosselyk mishandelt de Onderdanen van Uwe Hoog Mog.

'S GRAVENHAGE.

Tweede Bericht van Bewindhebberen der O. I. Kompagnie, wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

Daer is, wyders, by dat Bericht, mede bewezen dat de Compagnie dezer Landen en hare Onderhoorigen, door de Bedienden van de Engelsche Compagnie, in velerlei opzigten ten uitersten zyn verongelykt en benadeeld.

Bewindhebbers, voornoemd, hebben, vervolgens, ook de vryheid genomen aen Uwe Hoog Mog. eerbiediglyk onder het oog te brengen welke gevolgen uit die violente behandelingen der Engelsche Bedienden, in Bengale, te dugten waren, terwyl van de voorziening, die daer tegens zoude worden gedaen, geheel afhing het Behoud of de totale Ruïne van verscheide voorname Etablissementen van de Nederlandsche Compagnie en van haren Handel op vele Plaetsen in Indiën. En het is, voorts, geweest, op fundament van dat betoog en van de verdere gevolgen, die uit dat gedrag der Engelsche Bedienden, ten nadeele van de Compagnie, te wagten zyn, dat Bewindhebbers, by hun voorschreve Bericht, ootmoediglyk, doch tevens met zoo veel nadruk, als de aengelegenheid der zake vordert, hebben geimploreert *Uwer Hoog Mog. byzondere Protectie en krachtdadige Bystand, om het reeds geleden ongelyk naer recht en billykheid te doen herstellen, en 's Compagnie's Etablissementen, in Bengale en elders, voor hare verdere totale Ruïne te behoeden.*

Het behaegde Uwe Hoog Mog., by derzelver Resolutie van 5 Maert, voorschreve, dat Bericht

'S GRAVENHAGE.

Tweede Bericht van Bewindhebberen der O. I. Kompagnie, wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

te maken Commissoriael, en by die van 7 April, daer aen, Copie van het zelve te zenden aen den Heere Hop, Uwer Hoog Mog. extraordinaris Envoyé aen het Hof van Groot-Brittannien, en den zelven, daer nevens, aen te schryven, het gemelde Bericht over te geven daer en zoo hy zoude vermeenen, ten meesten dienste van de Oost-Indische Compagnie, te zullen kunnen geschieden, en, tevens, op alle convenabele wyzen, te secunderen de Verzoeken, by het voorschreve Bericht vervat.

Welgemelde Heer Envoyé Hop heeft ook aen die Resolutie en Aenschryvens van Uwe Hoog Mog. voldaen. Doch het gemelde Bericht, na verloop van eenigen tyd, aen zyne Ed. te rug gegeven zynde, is het zelve daer na, in de Fransche Tale overgezet, aen de Ministers van zyne Groot-Brittannische Majesteit weder ter hand gesteld, zonder dat daer op, voor zoo veel aen Bewindhebberen is bekend, tot hier toe eenig Antwoord is ingekomen.

De zaken zyn dus, hier te Lande, gebleven in den zelfden staet. Maer in Indiën zyn dezelven, middelerwyl, geloopen van kwaed tot erger. Want in Bengale heeft de Compagnie, al weder, een en andermael, vry considerabele somma's van Penningen moeten afgeven aen de Mooren, die, steunende op de hulp en adsistentie van hunne Vrienden en Geallieerden, de Bedienden van de Engelsche Oost-Indische Compagnie, en kennende ons onvermogen om onze Rechten en Vryheden te maintineren, en 's Compagnie's Etablissementen te beveiligen, zich gretiglyk van die omstandigheden bedienen, om, zoo uit eigen beweginge, als op aenhitzinge van anderen, de Nederlandsche Compagnie, van tyd tot tyd, zware Geldsomma's af te knevelen.

De Directeur en Raed te Hougly hadden zich wel geflatteert dat, na de Conventie, die men hun had gedwongen, op den 3 December 1759, met de Bedienden van de Engelsche Compagnie, en op den 5 dito, met den toenmaligen Nawab aen

te

'S GRAVENHAGE.

Tweede Bericht van Bewindhebberen der O. I. Kompagnie, wegens de Vyandlykheden in Bengale gepleegd.

te gaen, de Nederlandsche Compagnie hare Etablissementen in Bengale met rust zoude hebben bezeten, en haren Handel ongestoord zoude hebben kunnen dryven, zonder aen nieuwe extorsien of knevelaryen blootgesteld te zyn: *Maer het bleek, wel haest, dat die twee afgedwongen Conventien nog niet voldoende waren aen het bedoelde oogmerk.* Men had, om die reden, besloten de Nederlandsche Compagnie nog meer te drukken, en haer de nog overige, doch zwakke middelen, van eigen beveiliginge geheel te benemen. Tot dat einde verscheen, reeds op den 11 February daer aen, Kasim Cham, één van 's Nawabs Bevelhebberen, met eene groote Krygsmagt voor 's Compagnie's Fort Gustavus, omcingelde het zelve, en benam aen 's Compagnie's Bedienden allen Toevoer van Levensmiddelen. Het prætext van deze Geweldenaryen was, dat de Nawab, quasi uit een onderscheppen Brief, die gezegd wierd hem door de Engelschen te zyn gesuppediteerd, hadde ontdekt dat 's Compagnie's Ministers hunnen bystand hadden aengeboden en belooft aen den Mogolschen Prins, die tegens gemelden Nawab in optogt was. Kasim Cham gaf, vervolgens, bevel dat alle de Buitenwerken van het Fort zouden worden geslegt, onder bedreiginge dat hy anderzins zulks door zyne Krygsbenden zoude laten doen; en hy vorderde te gelyk, by wege van boete, en tot dedommagement voor zyne genomen moeite, eene considerabele som van Penningen.

Het prætext was een louter verdigtzel, ontbloot van allen schyn van waerheid. 's Compagnie's Ministers vertoonden, dienvolgende, ook aen Kasim Cham de onwaerheid der beschuldigingen; en zy deeden zien de onbillykheid zyner eischen. Maer het mogt niet helpen. Zy waren genoodzaekt de Buitenwerken van het Fort te slegten, en de verdere Geweldenaryen af te koopen met eene spendatie van *f* 50000:-

Doch dit was slechts een voorbode van het gene de Compagnie verder te wagten stond. Want in de maend April, daer aen, wierden 's Compagnie's

'S GRAVENHAGE.

Tweede Bericht van Bewindhebberen der O. I. Kompagnie, wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

nie's Ministers, door den Nawab, beschuldigd dat zy Volk hadden aengeworven. Hy ontbood tot zich het Cassimbazaers Opperhoofd. Doch deze, door onpasselykheid, buiten staet zynde ten Hove te gaen, vertrok de Secunde de Wilde derwaert. De Nawab, hem voor zich hebbende doen komen, herhaelde de bovengemelde beschuldiging. Hy voegde daer by, dat 's Compagnie's Ministers met zyne Vyanden Correspondentie hielden en samenspanden; en hy eischte, uit dien hoofde, van de Compagnie, by wege van Contributie, eene immense somme van vyftien Lak Ropiën, of tweeentwintig en een halve tonnen Gouds, onder bedreiginge dat, zoo die som niet promtelyk wierd voldaen, hy 's Compagnie's Etablissementen tot den grond toe zoude verdelgen. De eene, zoo wel als de andere beschuldiging, was onwaer, en alleen uitgedagt om aen 's Nawabs Geldgebrek, ten koste van de Compagnie, te voldoen. De Wilde verzuimde, derhalven, ook niet de onwaerheid dier beschuldigingen aen te toonen. Hy bewees dat de weinige Sipays, die de Compagnie in dienst had, alleen waren aengenomen om 's Compagnie's Effecten te beveiligen tegens den gedreigden Inval der Maretthas, en dat, zonder deze onverwagte Bezetting van 's Compagnie's Loge, die Inlandsche Militairen reeds voor lang weder afgedankt, en de overigen naer Hougly te rug gezonden zouden zyn geweest. Hy stelde, voorts, alles in het werk, om den Nawab te overtuigen van de onrechtmatigheid zyner behandelinge, en om hem van zyne onredenlyke eischen te doen afzien. Maer men gaf hem naeuwlyks gehoor, en hy zelve wierd aldaer gehouden in Arrest. De Nawab deed, vervolgens, door zyne Troupen bezetten 's Compagnie's Loge te Cassimbazaer. Hy liet elf Stukken Kanon voor dezelve planten. Men maekte allen toestel, om de bedreigde Verdelging van 's Compagnie's Loge ter uitvoer te brengen; en de dadelyke Executie van dien heeft niet kunnen worden afgekeerd, dan met eene spendatie van ruim zeven en een halve tonnen Gouds, en onder be-

lof-

lofte, dat de bovengemelde Sipays afgedankt, en de overige Militairen naer Hougly te rug gezonden zouden worden. Het Accoord wierd op dien voet gesloten, en de Nawab beloofde zyne Troupen te rug te zullen trekken. 's Compagnie's Ministers voldeeden, van hunne zyde, aen het Contract; maer de Nawab kwam zyne belofte niet na. De Loge bleef door de Troupen bezet, en toen 's Compagnie's Ministers aendrongen op den Aftogt van het volk, kwam 'er, eindelyk, het hooge woord uit, *dat het niet in de magt van den Vorst was, maer wel in die der Engelschen.* Men vroeg aen de Engelschen, wat de reden was van dusdanige behandelinge, dewyl 'er immers tusschen hen en de Nederlanders niets was voorgevallen, het gunt eenige aenleiding of oorzaek daer toe had kunnen geven. Het antwoord was, *dat zy, quasi, onderrichting hadden, dat 's Compagnie's Bedienden Correspondentie hielden met hunne Vyanden: Dat derzelver voornemen was het hoofd tegens hun en den Vorst op te steken, en het, derhalven, natuurlyk was dat zy, Engelschen, hun daer in voorkwamen.* 's Compagnie's Ministers, bewust zynde van de onwaerheid dezer betigtinge, trachtten de Engelschen daer van mede te overreden, en dezelven te verzekeren dat de Directeur en Raed te Hougly geen de minste intentie hadden iets vyandlyks tegens hun te ondernemen of te doen. Maer alles was te vergeefs. De Engelschen bleven onverzettenlyk, en men konde den Aftogt der Moorsche Krygsbenden niet bewerken, dan onder belofte, dat men Gecommitteerden naer Calcatte zoude zenden, om de openstaende Verschillen met de Engelschen af te doen.

's GRAVENHAGE.

Tweede Bericht van Bewindhebberen der O. I. Kompagnie, wegens de Vyandlykheden in Bengale gepleegd.

Geduurende deze onderhandeling met de Mooren, ontfing de Directeur Bisdom een Brief van den toenmaligen *pro interim* fungerenden President te Calcatte, Jonathan Zephaniel Holwell, in dato 15 May 1760, waer by hy, quasi onder schyn van vriendschap, 's Compagnie's Ministers aenraedde,
„ *den geheelen Eisch van den Nawab te voldoen,*
„ *en zich te onderwerpen aen al het geen dezelve van*
„ *hun*

'S GRAVENHAGE.

Tweede Bericht van Bewindhebberen der O. I. Kompagnie. wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

„ *hun verder zoude komen te vorderen, dewyl zy* „ *toch niet in staet waren den Nawab te wederstaen,*" met verdere byvoeginge, „ *dat het niet* „ *noodig was aen hem Directeur te vertoonen het* „ *onaengename deel, dat zy (Engelschen), door* „ *noodzaeklykheid, zouden verpligt zyn in ons Verschil met de Mooren te nemen, en hoe zeer zy,* „ *quasi, wenschten liever te ombelzen de rol van* „ *Mediateurs tusschen ons en den Souba*" Hy voegde daer by eenige Propositien van Accommodement, welken in dien zelfden smaek waren ingericht; doch die, zoo wel als het overige gedeelte van den Brief, naer vereisch wierden beantwoord.

's Compagnie's Ministers te Cassimbazaer hadden, gelyk hier voren is gezegd, den Aftogt der Moorsche Krygsbenden niet kunnen bewerken, dan onder belofte dat men Gecommitteerden naer Calcatte zoude zenden. Men zond, vervolgens, den 29 May, twee Gecommitteerden derwaert, die, in verloop van eenige maenden, genoodzaekt wierden, quasi onder guarantie van den President en Raed van het Fort William, met den Nawab aen te gaen eene nadere Conventie, in dato 23 Augustus 1760; waer van, onder meer andere harde conditien, die 's Compagnie's Ministers zyn opgedrongen, het Zesde Articul behelst, „ *dat de Directeur en Raed van de Nederlandsche Compagnie,* „ *nu en ten allen tyde, wanneer het de Nawab* „ *mogte requireren, zullen toestaen dat één zyner* „ *Officieren, verzeld met één der Engelschen, hunne Manschap en Oorlogs Voorraed te Chinsura* „ *en verdere Comptoiren overzie; of, indien men* „ *tusschen den Gouverneur en Raed van het Fort* „ *William en den Directeur en Raed van Chinsura, door eenige andere middelen, kan overeenkomen, waer door de Gouverneur en Raed van* „ *het Fort William konden, tot deszelfs genoegen,* „ *verzekerd worden van het Getal hunner Manschap,* „ *en de Hoeveelheid van derzelver Krygsvoorraed, en* „ *hy, als Vermiddelaer, mogte vermogende wezen* „ *den Nawab een voldoende Antwoord te geven omtrent de Veiligheid van zyn Land, dat alsdan, in*

„ *een*

's GRAVENHAGE.

Tweede Bericht van Bewindhebberen der O. I. Kompagnie, wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

,, *een alzulk geval, de Nawab niet verder op de*
,, *Monsteringe zoude insteren.*"

De geheele Conventie is ten dezen geannexeerd(*) en

(*) ,, *Articulen, goedgekeurd by de ondergeschreve Ge-*
,, *deputeerden, aengesteld van den Directeur en*
,, *Raed der Nederlandsche Oost-Indische Compag-*
,, *nie in Bengale, om, van wegen voorsz. Com-*
,, *pagnie, te worden nagekomen; als mede Voor-*
,, *waerden, hun, in gevolge van dien, toegestaen*
,, *door den Nawab Jaffer Aly Chan, Souja Ul-*
,, *meek Bhadur. De volbrenging der voorsz. Ar-*
,, *ticulen en Voorwaerden is, op verzoek beider*
,, *contracterende Partyen, geguarandeerd door de*
,, *respective onderteekende Præsident en Raed van*
,, *het Fort William.*

,, I. De Directeur en Raed van Chintsura zullen, ,, onmiddelyk, van Hougly, en hunne verdere Comp- ,, toiren alhier, wegzenden alle de Manschap, die het ,, getal van honderdvyfentwintig Koppen te boven ,, gaet, hun by vorige Tractaten toegestaen; zullende ,, zich dezelven op een hunner te Culpi of Foltha ,, leggende Schepen zoo lang moeten ophouden, tot ,, dat ze by eene gemakkelyke gelegenheid Batavia- ,, waert kunnen vervoerd worden.

,, II. Dat, byaldien ze eenige nieuwe Vestingwer- ,, ken hebben opgeworpen, of hunne Gragten uitge- ,, diept, vergroot of verwydert, sedert den dag der ,, volvoeringe van hun laetst met den Nawab gesloten ,, Tractaet, onmiddelyk tot hunnen vorigen staet zul- ,, len wederbrengen.

,, III. Dat, ingevalle zy het getal van hun Kanon ,, en Oorlogs-Ammunitie hebben vermeerdert, boven ,, het geen zy tot ordinaris gebruik in hunne Bezit- ,, tingen benoodigt hebben, zy het overschot in zel- ,, ver voegen zullen doen verzenden, als by het eer- ,, ste Articul, ten opzigte der Manschap, is vermeld.

,, IV. Dat ze nooit zullen gedoogen meer dan één ,, Europisch Schip te gelyk hooger dan Culpi, Foltha ,, of Majapour te laten opkomen, zonder daer toe be- ,, vorens van den Nawab eene uitdrukkelyke Vergun- ,, ning erlangt te hebben.

,, V. De voorsz. Gecommitteerden, van wegen den ,, Directeur en Raed van Chintsura, vernieuwen, be-

ves-

's Gravenhage.

en het gemelde Zesde Articul word alleen aengehaeld, om dat daer uit kan worden afgenomen, wat 'er

Tweede Bericht van Bewindhebberen der O. I. Kompagnie, wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

„ vestigen en ratificeren, mits dezen, alle de Voorwaerden, by hun aengenomen in het Tractaet, gesloten tusschen de Engelsche Commissarissen, als mede den Nawab, ter eenre, en den Directeur en Raed van Hougly, ter andere zyde, op den 3 December 1759, en in het byzonder dat gedeelte, het welk de Militaire Magt in Bengale op honderdvyfentwintig Europesen bepaelt.

„ VI. De voorsz. Directeur en Raed zullen, nu en ten allen tyde, wanneer het de Nawab mogte requireren, toestaen dat één zyner Officieren, verzeld met één der Engelschen, hunne Manschap en Oorlogsvoorraed te Chintsura, en verdere Comptoiren, overzie; of, indien men tusschen den Gouverneur en Raed van het Fort William, en den Directeur en Raed van Chintsura, door eenigen andere middelen, kan overeenkomen, waer door de Gouverneur en de Raed van het Fort William konden tot dezelfs genoegen verzekerd worden van het Getal hunner Manschap, en de Hoeveelheid van derzelver Krygsvoorraed, en hy, als Vermiddelaer, mogte vermogende wezen den Nawab een voldoende antwoord te geven omtrent de Veiligheid van zyn Land, dat alsdan, in een alzulk geval, de Nawab niet verder op de Monstering zoude insteren.

„ VII. De Nawabs Duan Ray Rayaen Ameed Raey verbind zich, plegtiglyk, van wegen den Nawab, aen den voornoemde Directeur en Raed, dat, zoo dra zy zich de voorgenoemde Voorwaerden hebben onderworpen, in alle hunne Rechten, Vryheden en Prerogativen, hun by Firmans van den Mogol verleend, zullen worden ondersteund.

„ VIII. Dat zy, in den aenstaende, met geene nieuwe of ongewone Geld Afperssingen, hoe genaemd, zullen worden beladen, en, voornamelyk, dat ze zullen bevryd zyn van de betalinge eener somme, hun, eenige jaren geleden, door den Souba van Patna, voor de Privilegie van den Salpeter Handel, onder den naem van Peeskes, afgeëischt, doordien het niet billyk zoude zyn dat gemelde Directeur en

„ Raed

'er te wagten zy van de Mediatie en Guarantie van den Gouverneur en Raed van het Fort William.

's GRAVENHAGE. *Tweede Bericht van Bewindhebberen der O. I. Kompagnie, wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.*

Uwe

„ Raed zoude continueren te betalen voor een Privi-„ legie, dat ze thans niet meer behouden.

„ IX. Dat zy voor hunne Schepen en Vaertuigen zullen „ hebben een vrye en ongehinderde doortogt, ech-„ ter met deze uitzondering, als by het Vierde Arti-„ cul vermeld staet; zoo mede over land voor hunne „ Ossen, Karren, Koelys, Pions, Casseds, naer hun-„ ne gewoonlyke bestemde Plaetsen gaende, mits „ voorzien zynde met het Zegel van de Compagnie „ en dat van den Directeur, Opperhoofden of andere „ daer toe gequalificeerde Dienaren, zonder eenige „ belasting van Fausdaers, Jagierdaers, Chokiedaers, „ Derrogas, of andere Officieren van de Regering, „ onderhevig te zyn.

„ X. Dat, ingevolge van verscheide door hun ver-„ kregen Firmans, de Handel van de Nederlandsche „ Oost-Indische Compagnie, in Bengale, Behaer en „ Orixa, vry en ongestoord in alle Articulen, hoe „ genaemd, zal worden gedreven, uitgezondert de „ Salpeter-Inzaem, welk voorrecht de Nawab aen de „ Engelschen, met uitsluitinge van alle anderen, heeft „ toegestaen.

„ Dat de Nawab zal ordre geven om de Rekening „ van hunne Verstempeling in de Munt te Cariema-„ baed effen te stellen, en het saldo, dat blyken zal „ hen nog te competeren, uit te keeren; voorts dat, „ in het toekomende, hunne bezigheden in de voorsz. „ Munt voortgang zullen nemen, zonder eenige de „ minste molestatie of verhindering, en dat, verders, „ het nette Product, zonder de minste aen- of achter-„ houdinge of aftrekkinge, voortaen zal worden afge-„ legt.

„ (Onderstond)
„ Geteekent
„ A. J. DE WILDE,
en
„ JOH. BACHERACHT.

„ *Gegeven, in het* „ *Fort William,* „ *den 23 Augusty 1760.*

RATIFICATIE.

„ *Adriaen Bisdom, Directeur van wegen de Ed. Ne-*

„ *der-*

'S GRAVENHAGE.

Uwe Hoog Mog. zien, intusschen, uit de bovengemelde twee gevallen, aen wat Extorsien en Kne-

Tweede Bericht van Bewindhebberen der O. I. Kompagnie, wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

„ *derlandsche Oost-Indische Maetschappy, in Bengale, Behaer en Orixa, benevens de Raed, doen te weten aen allen en een iegelyk, die het aengaet of eenigerwyze kan aengaen.*

„ Alzoo wy het oorbaer en geraden hebben gevonden eene Conventie met zyne Excellentie, den Heere Jaffer Aly Cham, Souja Ulmoek Bhadur, Nawab der Provincien Bengale, Behaer en Orixa enz. enz. enz., aen te gaen, door welke alle sedert eenigen tyd gerezen Differentien, finael, in der minne mogten vereffend worden, en wy weder zouden kunnen gevoelen de vruchten en emolumenten eenes vryen, ongestoorden en onverhinderden Handels in deze Gewesten, zoo veel als het namelyk doenlyk is en de tydsomstandigheden komen te lyden, voorts deze Conventie met wederzydsche Afgevaerdigden, voorzien met een ampel bevel, op den dag en jare, als daer by vermeld staet, en de vorenstaende Articulen en Conditien, onder vermiddelinge en guarantie des respective Præsidents en Raeds van het Fort William gesloten, ondergeschreven en geteekend is geworden.

„ En vermits de inhoud van het voorsz. Instrument dicteert, dat de Acten van Ratificatien, van de eene en de andere zyde, in goede en behoorlyke formen, zullen worden uitgewisseld binnen den tyd van twintig dagen, te rekenen van den dag der Onderteekeninge: ZOO IS 'T dat wy, om overtuigende bewyzen te geven van onze oprechtheid, en om te voldoen het gene onze Gecommitteerden voor ons belooft hebben, de voorsz. Conventie in alle hare Hoofden, Articulen en Voorwaerden generaellyk, zoo veel in ons is, echter onder approbatie onzer Heeren en Meesters, en illibaet den eigendom van der zelver verkregen ware Rechten, Vryheden en Bezittingen alhier, hebben geagreëert en geratificeert, gelyk wy dezelven agreëren en ratificeren by dezen; belovende, ter goeder trouwe en sinceerlyk, dat wy alle het gene aldus daer in overeengekomen, gesloten en nu by ons geratificeerd is geworden, van poinct tot poinct zullen naerko-

Knevelaryen de Compagnie thans in Bengale is blootgesteld, en welke gevolgen daer uit, voor het toekomende, te dugten zyn, nu de Nederlandsche Compagnie, door de Alliantie van de Engelschen met de Mooren, en de daer uit tegens haer voortgevloeide openbare Vyandlykheden, buiten staet is gesteld, en alsnog word gehouden, hare Bedienden en Bezittingen tegens dusdanige Geweldenaryen te beschermen en te beveiligen.

Men considerere slechts, dat de Engelsche Oost-Indische Compagnie geene Tollen betaelt; dat zy, of immers hare Bedienden, bovendien, naer zich trekken een gedeelte, zoo wel van de Tollen, die andere Natien betalen, als van 's Lands verdere Inkomsten; dat hier door de respective Gouverneurs, Inlandsche Grooten en verdere Bedienden, ten deele verstoken worden van hun gewoon bestaen; want daer uit is ligt af te nemen, dat die luiden bedagt moeten zyn dat gemis van hun bestaen

's GRAVENHAGE. *Tweede Bericht van Bewindhebberen der O. I. Kompagnie, wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.*

„ komen, onderhouden en zorge dragen dat by onze „ Onderhoorigen, eguaellyk, zonder daer tegens te „ doen, directlyk of indirectlyk, op wat wyze en maniere „ het ook zoude mogen wezen, geobserveerd worde.

„ Ter bekrachtiginge en kondschap van al het welke hebben wy deze met onze hand onderteekent, „ en ons groot Zegel daer by doen stellen.

„ (Onderstond)

„ *Gegeven, binnen het Fort Gustavus,*
„ *ten onzen Nederlandsche Hoofd-*
„ *Comptoire Hougly, in Bengalen,*
„ *dezen* 21 *September* 1760.

„ (Geteekend)

„ *A. Bisdom*, „ *R. H. Armenault*,
„ *L. Zuidland*, „ *M. Isinck*,
„ *J. L. v. Schevichaven*, „ *S. de Hoog*,
„ *J. C. Kist*, „ *O. W. Falk.*

„ Daar nevens 's Compagnie's groot
„ Zegel, gedrukt in rooden Lakke.

„ (Lagerstond,)
„ Accordeert,
„ (Was geteekent,)
„ *Jacob Eilbracht*, E. G. Clerq."

'S GRAVENHAGE.

Tweede Bericht van Bewindhebberen der O. I. Kompagnie, wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

ſtaen door andere middelen te ſuppleren. En het is, derhalven, niet te verwonderen, dat zy, ſteunende op den byſtand hunner Geallieerden, zich het Onvermogen van de Nederlandſche Compagnie ten nutte maken, om hen, van tyd tot tyd, conſiderabele geldſommas af te perſſen.

Maer terwyl de Compagnie, aen de eene zyde, die Knevelaryen moet ondergaen, zoo word dezelve, aen den anderen kant, in het dryven van den Handel, allerwege verhinderd, ja genoegzaem geheel en al daer in belet.

De Salpeter Inzaem blyft, by continuatie, privativelyk in handen der Engelſchen, en het is voor 's Compagnie's Miniſters byna geheel ondoenlyk eenige Lywaden te bemagtigen. De Wevers worden, onder zware bedreiging, verboden, en dadelyk belet, eenige Lywaden voor de Nederlandſche Compagnie te vervaerdigen; en zyn 'er Werklieden, die, des onaengezien, genegen zyn zulks te doen, de Factoors van de Engelſche Compagnie nemen de Stukken met geweld van de Weefgetouwen af; en wat klagten 's Compagnie's Miniſters daer over aen den Gouverneur en Raed van de Engelſche Compagnie ook hebben gedaen, men heeft, echter, daeromtrent nooit eenig redres kunnen bekomen.

Doch deze verregaende buitenſporige behandelingen der Bedienden van de Engelſche Ooſt-Indiſche Compagnie bepalen zich niet tot den Handel in Bengale. De particuliere Engelſche Trafiquanten en Smokkelaers hebben, ſedert eenigen tyd, tot een richtſnoer van hun gedrag gelegt, „ *dat* „ *het hun geoorlofd is te varen en te handelen op al-* „ *le Plaetſen, daer het God behaegt heeft water* „ *te leiden.*" Op fundament van dat geprætendeerde recht, hebben verſcheide van die particuliere Trafiquanten, een- en andermael, ondernomen de Nederlandſche Compagnie te onderkruipen, zelfs in haren alderprivatiefſten Speceryhandel. De hooge Indiaſche Regering heeft niet verzuimt die ongepermitteerde Vaert en Handel naer vermogen te beletten; dan zulks heeft aenleiding gegeven, dat de Commandant van zyne Groot-Britanniſche

Ma-

Majesteits Esquader in Indiën niet heeft geschroomt, by een Brief, te bedreigen dat, als de hooge Regering eenige Engelsche Schepen in haren Vaert en Handel zoude willen verhinderen of beletten, „ *by alsdan, met zyn onderhebbend Esquader Oorlogschepen, te Batavia zoude geven eene Visite, die van zeer smertelyke gevolgen voor de Nederlandsche Compagnie zoude zyn.*" 's GRAVENHAGE.

Tweede Bericht van Bewindhebberen der O. I. Kompagnie, wegens de Vyandlykheden in Bengale gepleegd.

Wy houden, Hoog Mogende Heeren, ons ten vollen verzekerd, dat zyne Groot-Britannische Majesteit dusdanige behandeling van zyne Officieren en verdere Onderdanen in geenen deele zal goedkeuren. Wy kunnen zelfs niet vermoeden, dat de Directeuren van de Oost-Indische Compagnie te Londen het hier vorengemelde gedrag hunner Bedienden in Bengale zullen willen wettigen. En wy verwagten, veeleer, van de billykheid van hoogstgemelde zyne Majesteit dat, wanneer hoogstdezelve zal wezen geinformeerd van de Verongelykingen, die de Nederlandsche Compagnie, door zyne Onderdanen, zyn aengedaen, zyne Majesteit dieswegens de verschuldigde Satisfactie en Vergoeding aen de Compagnie zal doen geven.

Maer inmiddels zyn 's Compagnie's Etablissementen in Bengale aen het uiterste gevaer blootgesteld. En zoo lang de Bedienden van de Engelsche Oost-Indische Compagnie zich zullen aenmatigen, om, uit krachte van het Tractaet, in den jare 1757, door den Gouverneur en Raed van het Fort William, met den toenmaligen Nawab Mier Jaffer Cham aengegaen, als Geallieerden van de Mooren, de Nederlandsche Compagnie vyandlyk aen te tasten, en haer te benemen het vermogen, om zich tegens de Gewelderaryen der Mooren te kunnen beschermen, zal de verbetering van 's Compagnie's staet in Bengale verre te zoeken zyn.

De vernietiging van dat Tractaet, *in zoo verre* de Engelsche Bedienden sustineren, *uit dien hoofde, bevoegd te zyn, als Geallieerden van de Mooren, vyandig tegens de Nederlandsche Compagnie te ageren*, is, derhalven, onder eerbiedige correctie, het eerste en voorname poinct, waer van

'S GRAVENHAGE.

Tweede Bericht van Bewindhebberen der O. I. Kompagnie, wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

het redres, ten spoedigsten doenlyk, behoort te worden bewerkt.

En nadien, by het bovengemelde Bericht van Bewindhebberen, onwedersprekenlyk, is aengetoond dat het gemelde Tractaet der Bedienden van de Engelsche Oost-Indische Compagnie met de Mooren direct strydende is met de Tractaten, die tusschen Uwe Hoog Mog. en zyne Groot-Britannische Majesteit subsisteren, speciaellyk met het separate Articul van den 8 Maert 1675; dat ook, zoo wel de Bedienden van de Engelsche Oost-Indische Compagnie, als de Commandanten van zyne Majesteits successive Esquaders in Indiën, voor date van dat prætense Tractaet, te meermalen, by veelvuldige gelegenheden, hebben gesustineert dat het de Nederlandsche Compagnie niet geoorloofd was, *behoudens die subsisterende Tractaten, eenige hulp of adsistentie aen dien zelfden Nawab of de Mooren te mogen geven*; zoo vertrouwen Bewindhebbers dat, indien het Uwe Hoog Mog. mogte behagen derzelver Ministers aen het Hof van Engeland aen te schryven, met allen ernst, by zyne Groot-Britannische Majesteit te insteren op de Vernietiging van het bovengemelde Tractaet en de verdere gevolgen van dien, hoogstgedachte zyne Majesteit geene bedenking zal dragen, om de Nederlandsche Compagnie te doen genieten het effect van de Tractaten, met Uwe Hoog Mog. aengegaen en gesloten; en, mitsdien, om de Commandanten van zyne Majesteits Esquaders, zoo mede de Directeuren van de Oost-Indische Compagnie te Londen, te gelasten zich naer de bovengemelde Tractaten exactlyk te gedragen, met speciael bevel aen de laetstgemelden, om, zonder eenig vertoef, de noodige en toereikende ordres naer Indiën te expedieren, ten einde hare Bedienden in Bengale en elders, in Indiën, daer zulks van nooden mogte zyn, te verbieden en dadelyk te beletten, als prætense Geallieerden van den Nawab van Bengale, of onder eenigen anderen schyn of prætext, eenig geweld of acte van Vyandschap tegens de Nederland-

landsche Compagnie te ondernemen, of dezelve in haren Handel te benadeelen.

's GRAVENHAGE.

Tweede Bericht van Bewindhebberen der O. I. Kompagnie, wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

De overige poincten van beklag en bezwaer, in het meergemelde Bericht vervat, daer by niet min der voldoende gejustificeerd en bewezen zynde, kunnen Bewindhebbers van de æquiteit van zyne Groot-Britannische Majesteit, al mede, niet minder verwagten, dan dat hoogstdezelve ook, wegens die verdere poincten, aen de Nederlandsche Compagnie zal doen erlangen de behoorlyke satisfactie en vergoeding.

Het succes van deze verwagtinge, hoe gegrond die ook zoude mogen zyn, hangt, echter, geheel af van het appui, dat Uwe Hoog Mog. daer toe aen de Compagnie gelieven te verlenen. En Bewindhebbers nemen, overzulks, de vryheid Uwe Hoog Mog., onderdanigst, te verzoeken hoogstderzelver Ministers aen het Hof van Engeland te recommanderen, met allen nadruk, aen te dringen op eene behoorlyke Satisfactie wegens de aengedane Verongelykingen, als ook op de dadelyke Vergoeding van de toegebragte Schaden en Nadeelen; en welgemelde Ministers, tevens, aen te schryven, by zyne Groot-Brittannische Majesteit, vooral, daer op te insteren dat, inmiddels, by de eerste gelegenheid, de noodige ordres naer Indiën mogen worden geëxpedieerd, waer by, zoo wel de Commandanten van zyne Majesteits Esquaders aldaer, als de Bedienden van de Engelsche Oost-Indische Compagnie in Bengale, en elders, in Indiën, daer zulks van nooden mogt zyn, expresselyk worden verboden, uit hoofde van het Tractaet of de Conventie, in den jare 1757, met den toenmaligen Nawab van Bengale aengegaen, als Geallieerden van den Nawab, of op eenig ander prœtext, direct of indirect, eenige Vyandlykheden of geweld te plegen tegens de Nederlandsche Compagnie, hare Etablissementen of Onderhoorigen; en waer by dezelven, integendeel, worden gelast zich, met opzichte tot de Compagnie dezer Landen, te gedragen naer de Tractaten, die tusschen zyne Groot-Britannische Majesteit en Uwe Hoog Mog. subsiste-

'S GRAVENHAGE. sisteren, en, overzulks, den Handel van gemelde Compagnie ongestoord te laten voortgaen, zonder dezelve daer in eenigen hinder of belet toe te brengen.

Tweede Bericht van Bewindhebberen der O. I. Kompagnie, wegens de Vyandlykheden, in Bengale gepleegd.

De grootheid van die Verongelykingen; de importantie van de Schaden en Nadeelen, welken de Compagnie daer door heeft geleden; het wezenlyke belang, dat de Compagnie heeft, om dieswegens de vereischte Satisfactie en reële Vergoeding, zoo spoedig doenlyk, te bekomen; maer vooral de critique omstandigheden, waer in de Compagnie zich tegenwoordig bevind, en de daer uit voortvloeiende hoogdringende noodzaeklykheid, om voor dezelve van Uwe Hoog Mog. te obtineren hoogst derzelver byzondere Protectie en kragtdadige, doch vooral spoedige, Hulp en Bystand. Alle deze consideratien, die van het uiterste belang zyn, hebben, Hoog Mog. Heeren, Bewindhebberen gestelt in de onvermydenlyke verpligtinge, andermael, hunne eerbiedige repræsentatien dieswegens aen Uwe Hoog Mog. voor te dragen, met ootmoedige bede,

Dat Uwe Hoog Mog., nogmaels, in ernstige overweginge gelieven te nemen den præsenten toestand van de Oost-Indische Compagnie dezer Landen; *die* in Bengale is blootgesteld aen de Extorsiën en Vexatien van de Mooren; *wiens* Handel aldaer grootlyks word gestremd en benadeeld; *die*, boven dat alles, op meer dan ééne plaets in Indien, gewikkeld is in Beroerten, waer van de uitslag niet is te voorzien, en welken als opgerokkend schynen te zyn, om, door een samenloop van tegenspoeden, de Compagnie te drukken; en *die* overzulks, in deze tyden, meer dan ooit, de byzondere attentie van Uwe Hoog Mog. meriteert. Met verdere bede,

Dat Uwe Hoog Mog., na overweginge van den staet van de Compagnie, zoodanige besluiten, op het herhaeld verzoek van Bewindhebberen, gelieven te nemen, als Uwe Hoog Mog., naer derzelver hooge wysheid, zullen oordeelen dienstig en noodig te zyn.

De

De Almogende God zegene de deliberatien van Uwe Hoog Mog. over deze en alle andere gewigtige zaken; en hy behoede derzelver Personen en Familien voor alle onheilen. Dit is de hartgrondige wensch en bede van die genen, welken de eere hebben enz. 's GRAVENHAGE.

Uwe Hoog Mog. zeer ootmoedige en gehoorzame Dienaars,

DE BEWINDHEBBERS VAN DE GENERALE NEDERLANDSCHE OOST-INDISCHE COMPAGNIE.

En ter ordonnantie van dezelven,

C. VANDER HOOP.

In Amsterdam, den 2 Dec. 1761.

Den 31 van deze maend hebben de genoemde Hoog Mog. Heeren Staten Generael het Octrooi, aen de West-Indische Compagnie dezer Landen verleend, dat met het einde van dit loopende jaer stond te eindigen (*), voor den tyd van nog dertig jaren, met de daer in gemaekte veranderingen ten opzichte van de vrye Vaert op de Kusten van Africa, verlengt, en daer van eene Publicatie doen afkondigen; waer in zy, na de gewone inleidinge, dus spreken:

DOen te weten; Dat wy, in den jare 1674, goedgevonden hebben de oude West-Indische Compagnie dezer Landen te dissolveren en te vernietigen, en, niettemin, begeert hebbende dat onze Ingezetenen, en speciaellyk de Participanten en Depositanten van de voorsz. oude Compagnie, niet alleen by hunne voorgaende Navigatie, Trafique en Handteringe zouden worden geconserveerd;

(*) Zie hier voren bladz. 26.

's GRAVENHAGE.

Prolongatie van het Octrooy, aen de IV. I. Kompagnie verleend, voor den tyd van dertig jaren.

maer ook, dat hunne Trafique, als mede de Zeevaert en het debit der Manufacturen dezer Landen, zoo veel mogelyk, zoude toenemen, byzonder in conformiteit van de Tractaten, Alliantien, Verbonden en Entrecourssen op de Trafique en Zeevaert, met andere Prinsen, Republicquen en Volkeren eertyds gemaekt, die wy in allen deele verstaen punctueellyk onderhouden en achtervolgd te moeten worden; en, voorts, in behoorlyke achtinge genomen hebbende dat, zonder gemeene hulpe, assistentie en middelen van eene generale Compagnie, niet vruchtbaerlyk in de Kwartieren, Landen en Districten, verre afgelegen, Handel bedreven, die beschermd en gemaintineerd kan worden, vermits de groote avonturen van de Zee en anderzins, op zoo groote en verre reizen vallende; om die en verscheide meer andere pregnante redenen en considieratien, ons daer toe moverende, en uit hoogdringende oorzaken, toenmaels op nieuws wederom goedgevonden hebben dat de Scheepvaert, Handelinge en Commercie, in de Kwartieren van West-Indien en Africa, en andere, daer by gedesigneerd, van toen voortaen niet anders en zoude worden gedreven, dan met gemeene vereenigde magt van de gewezen Participanten en Depositanten van de voorgaende Compagnie, welken daer toe bereidwillig en geëncourageerd zouden zyn, en in der gebrekigen plaetsen, die of niet zouden kunnen, of niet zouden willen, hunne Gelden furneren, de verdere Kooplieden en Ingezetenen dezer Landen; en dat, tot dien einde, weder opgerecht zoude worden eene nieuwe generale West-Indische Compagnie, die wy, uit zonderlinge affectie tot den gemeinen welstand dezer Landen, en om de goede Ingezetenen van dien te conserveren in goede neringe en welvaert, belooft hebben te zullen maintineren en versterken met onze hulpe, faveur en assistentie, voor zoo veel de staet en gesteltenis der Landen eenigzins zoude kunnen verdragen; welke nieuwe generale West-Indische Compagnie wy, ten dien einde, op den 20 September 1674, voorzien hebben met een behoorlyk

lyk Octrooy, om met de Privilegien en Exemptien, daer in uitgedrukt, te handelen tot het einde van het jaer 1700, welk Octrooy wy, op den 30 November des zelfden jaars 1700, hebben geprolongeert voor den tyd van dertig jaren, die geëindigd zyn geweest met den laetsten December van het jaer 1730, en, voorts, op den 8 Augustus des zelfden jaers 1730, nader hebben geprolongeert voor den tyd van nog dertig jaren, met die veranderinge, nogtans, dat de vrye Vaert op de Kust van Africa voor de Onderdanen dezer Vereenigde Nederlanden, onder betalinge van Recognitie, opengesteld is, onder de conditien, vervat in het Reglement, op den 8 Augustus 1730 gearresteerd, welk Reglement wy met eenige Articulen hebben geamplieert by ons nader Reglement, den 6 October 1734 gearresteerd, en, wyders, geëlucideert by onze Resolutie, den 15 February 1754 genomen: dat, het voorsz. Octrooy met het eindigen van het jaer 1760 geëxspireerd zynde, wy, by onze Resolutie van den 31 December des voorleden jaers, voor den tyd van één jaer, ingegaen den eersten January dezes jaers, op den ouden voet, het nu nog subsisterende Octrooy hebben geprolongeert, met continuatie voor gelyken tyd van beide Reglementen op het subject van de Vrye Vaert op de Kusten van Africa, in de jaren 1730 en 1734 gearresteerd, als mede aen een Bewindhebber by de Provintien van Gelderland en Overyssel in de West-Indische Compagnie, by vervolg van tyd te committeren, hebben gepermitteert op eene Provintiale Actie in die Compagnie sessie te nemen, zoo als ten reguarde van de Oost-Indische Compagnie plaets heeft.

's GRAVENHAGE.

Prolongatie van het Octrooy, aen de W. I. Kompagnie verleend, voor den tyd van dertig jaren.

ZOO IS 'T dat wy, in consideratie genomen hebbende dat alsnog subsisteren alle de redenen, die ons tot het verlenen van het voorsz. Octrooy, en de Prolongatien van dien, hebben bewogen, en dat, zonder grooten ondienst en nadeel van alle Ingezetenen dezer Landen, de voorsz. nieuwe geoctrooijeerde generale West-Indische Compagnie niet wederom gedissolveerd zoude kunnen worden; uit

's GRAVENHAGE.

Prolongatie van het Octrooy, aen de W. I. Kompagnie verleend, voor den tyd van dertig jaren.

onze rechte wetenschap en volle magt, goedgevonden hebben het Octrooy, by ons aen de voorsz. West-Indische Compagnie op den 20 September 1674 verleend, en, eerst, den 30 November 1700, en, vervolgens, den 8 Augustus 1730, nader geprolongeerd, op nieuws te continueren en te prolongeren, gelyk wy het zelve continueren en prolongeren mits deze, voor den tyd van nog dertig jaren, na exspiratie van de voorgaende Prolongatien van het jegenwoordig Octrooy; en zulks van den 1 January 1762 (alzoo het nu nog subsisterende en voor den tyd van één jaer op den ouden voet gecontinueerde Octrooy op heden staet te exspireren) tot den 31 December 1791 incluis, op de zelfde conditien, voorrechten en exemptien, als het jegenwoordig Octrooy is geprolongeerd geweest, met continuatie van beide de Reglementen, op het subject van de Vrye Vaert op de Kusten van Africa, in de jaren 1730 en 1731 by ons gearresteerd; en, voorts, met continuatie van onze Resolutie en Publicatie van den 15 February 1754 (*); mits dat,

(*) Zie hier de gemelde *Reglementen* en *Resolutie*:

„ *Reglement, waar op, onder de navolgende Conditien, de Vrye Vaart op de Kust van Africa aan de Onderdaanen der Vereenigde Nederlanden, onder betaaling van Recognitie, opengesteld word.*

„ I. Alle Onderdaanen van deese Republicq sullen „ moogen navigeeren en negotieeren door de geheele „ Limiten van het Octroy van de Westindische Com„ pagnie in Africa geleegen, egter met deese bepaa„ ling, dat geenderhande Negotie sullen moogen dry„ ven, weinig of veel, en hoe genoemt of gepretex„ eert, langs nog op des Compagnies Kasteelen, For„ ten en Loges, in Africa geleegen, beginnende van „ Kaap Appolonia, leggende ontrent neegen mylen „ booven Axim, en sig uitstrekkende tot aan Rio de „ la Volta, zynde een District van omtrent sestig my„ len, waar op voor de Westindische Compagnie de „ privative Negotie wert gereserveert.

„ II.

dat, ten reguarde van de Schepen en Goederen, over andere Landen en Staten herwaert aenkomen. 's GRAVENHAGE.

Prolongatie van het Octrooy, aen de W. I. Kompagnie verleend, voor den tyd van dertig jaren.

„ II. De voorsz. Onderdaanen van deese Republicq „ sullen den voorsz. Handel, in het boovengenoem- „ de Articul vermelt, niet anders moogen doen, als „ met Scheepen en Vaartuigen, gemaakt en gebouwt „ onder het Distrikt van deesen Staat, en binnen dee- „ se Landen geëquipeert, en met inlandsche Victualie „ op haar uitreys alhier voorsien, en welke voorsz. „ Scheepen en Vaartuygen alhier te Lande op haare „ uitgevaaren Plaatsen weeder, sonder ergens anders „ in Europa te lossen, sullen moeten inkoomen, op „ pœne van ses duisend guldens aen de Westindische „ Compagnie te verbeuren, indien ter quaader trouwe „ contrarie quaamen te doen.

„ III. De voorschreeve Navigatie op Africa sal, door „ de Onderdaanen van deese Republicq, moogen ge- „ schieden met soodanige Scheepen als deselve goed- „ vinden, dog niet langer als honderd en twintig „ voeten over steeven, en ook niet met Fluitschee- „ pen.

„ IV. Die geene, dewelke geneegen mogten zyn „ om op Africa te equipeeren, sullen aan de Kaamer „ van de Westindische Compagnie, in sijn District re- „ sideerende, by Request, door de Boekhouders en „ Rheeders van soodanige Scheepen geteekent, ver- „ soeken een Pasport voor één of meerder Scheepen, „ by de Versoekers aan te wysen en te noemen, met „ specificatie van de juste lengte over Steeven, hoe „ lang van Kiel, de hoogte in het Ruim tusschen Deks, „ onder de Schans en Bak, de wydte op de Uitwaate- „ ring, en vervolgens hoe veel Lasten groot, welke „ meeting sal moeten geschieden na de volgende me- „ thode en regel.

„ REGEL.

„ Om een Schip zyn lasten te meeten, soo mul- „ tipliceert de voeten der lengte over Steeven met „ de voeten der breedte op sijn Uitwaatering; dat „ gedaan zynde, dan de diepte van het Ruim met „ de hooghte tusschen Deks te saamen geaddeert, „ en het selve weederom gemultipliceert met het „ getal der lengte en breedte, het product gedi-

„ vi-

's GRAVENHAGE.

de, in het Octrooy plaets zal hebben deze verandering, dat, in plaetſe van de woorden, die gevon-

Prolongatie van het Octrooy, aen de W. I. Kompagnie verleend voor den tyd van dertig jaren.

„ videert door vier honderd, en dan een vierde „ part afgetrokken, komt den inhoud der Laſten.

„ *Als by exempel.*

„ Een Fregatſchip, of eenig ander op de zeylagie „ gebouwt, lang over Steeven ſeeventig voet, wyd „ een en twintig voet, hol in het Ruim elf en een „ halve voet, het Dek hoog vier en een halve voet, „ ſoo is de Regel aldus:

„ Lengte	Breedte	Hol	't Dek
„ 70 voet	21 voet	$11\frac{1}{2}$ voet	$4\frac{1}{2}$ voet

„ 70
„ ————
„ 1470
„ 16
„ ————
„ 8820
„ 1470
„ ————
„ (3
„ 235 } 20 }
„ 4 } 00 } $58\frac{4}{5}$
„ ————
„ $29\frac{2}{5}$
„ $14\frac{7}{10}$
„ ————
„ $44\frac{1}{10}$ laſt.

„ V. Daar na ſullen by die Kaamer benoemt worden „ twee of meerder Bewindhebberen, om gemelde „ Schip of Scheepen, door een Compagnies aan te ſtellen beëedigden Ykmeeſter, ter haarer preſentie te „ doen hermeeten, en daar van formeeren twee Ykbrieven, met uitdrukking van der ſelver lengte over „ Steeven, en van de grootte der Laſten.

„ VI. Als bevonden mogt werden, dat de voorſz. „ hermeeting verſchillen mogte van het opgeeven, door „ de Boekhouders of Rheeders, ſoo als Articulo vier „ vermelt is, gedaan, ſullen de voorſz. Boekhouders „ of Rheeders *eo ipſo* verbeuren honderd guldens voor „ ieder laſt, dewelke de voorſz. Scheepen grooter „ bevonden ſullen werden, als deſelve aan de Weſt-

„ in-

vonden worden in de Prolongatie van den 30 November 1700, „ Ten ware de Goederen van den „ Ei-

's GRAVENHAGE.

„ indische Compagnie opgegeeven zyn, gelyk ook de „ gezwoore Ykmeesters aan deselve pœnaliteiten sullen weesen geadsubjecteert, ten behoeve van de „ Boekhouders of Rheeders, in cas van erreur of ongelyk.

Prolongatie van het Octrooy, aan de W. I. Kompagnie verleend, voor den tyd van dertig jaren.

„ VII. De voorsz. Ykbrieven, door de present zynde Gecommitteerde Bewindhebberen, als meede door „ de Ykmeesters, onderteekent, sullen ten fine van recalculatie aan de eerstvolgende Vergadering van Tienen geëxhibeert werden.

„ VIII. Van de Scheepen, dewelke na de Kust van „ Africa, door de Onderdaanen van deese Republicq, „ in gevolge het eerste Articul, geëquipeert sullen „ werden, sal aan de Kaamer, waar onder de voorsz. „ Equipagie geschied, betaalt werden als volgt:

„ Van een Schip van seeventig voet over Steeven, en daar onder „ gestelt op vyf en veertig last ——— —		——— *f* 3000 · 0 · 0
„ De bovenlasten „ a festig guldens, ieder last met een „ vierde rabbat.		
„ Van een Schip van „ tagtig voet over Steeven op sestig last.		
„ Van de eerste vyf en „ veertig last ———	*f* 3000 · 0 · 0	
„ Van de vyftien last tot „ de sestig a sestig guldens ——— ———	*f* 900 · 0 · 0	
„ De bovenlasten „ boven de sestig last „ a sestig guldens, „ ieder last met een „ vierde rabbat.	———	*f* 3900 · 0 · 0
„ Van een Schip van neegentig voet over Steeven gestelt op tagtig „ last.		

„ Van

'S GRAVENHAGE. „ Eigenaer, by handelinge, aldaer zy ingevallen „ zullen zyn, waren veranderd, en de Rechten van „ den

Prolongatie van het Octrooy, aan de W. I. Kompagnie verleend, voor den tyd van dertig jaren.

„ Van de eerste vyf en „ veertig last ———	*f* 3000-0-0	
„ Van de vyf en dertig „ last tot de tagtig a „ festig guldens ———	*f* 2100-0-0	
„ De bovenlasten „ booven de tagtig „ lasten a festig gul- „ dens, ieder last met „ een vierde rabbat.	———	*f* 5100-0-0
„ Van een Schip van hon- „ derd voet over Stee- „ ven gestelt op hon- „ derd tien last.		
„ Van de eerste vyf en „ veertig last ———	*f* 3000-0-0	
„ Van de vyf en festig tot „ de honderd tien a fes- „ tig guldens ———	*f* 3900-0-0	
„ De bovenlasten „ boven de honderd „ tien last a festig „ guldens, ieder last „ met een vierde rab- „ bat.	———	*f* 6900-0-0
„ Van een Schip van hon- „ derd tien voet over „ Steeven gestelt op „ honderd vyf en twin- „ tig last.		
„ Van de eerste vyf en „ veertig lasten ———	*f* 3000-0-0	
„ Van de tagtig lasten tot „ de honderd vyf en „ twintig a festig gul- „ dens —— ———	*f* 4800-0-0	
„ De bovenlasten „ boven de honderd „ vyf en twintig,	———	*f* 7800-0-0

ie-

„ den Lande, aldaer opgesteld, betaeld hadden, 'S GRAVENHAGE.
„ het welk iemand, alleguerende, gehouden zal
„ zyn

Prolongatie van het Octrooy, aen de W. I. Kompagnie verleend, voor den tyd van dertig jaren.

„ ieder last a festig
„ guldens met een
„ vierde rabbat.
„ Van een Schip van
„ honderd twintig voet
„ over Steeven gestelt
„ op honderd vyftig
„ last.
„ Van de eerste vyf en
„ veertig lasten —— *f* 3000-0-0
„ Van de honderd vyf
„ lasten tot honderd
„ vyftig a festig gul-
„ dens —— —— *f* 6300-0-0
„ De bovenlasten —— *f* 9300-0-0
„ boven de honderd
„ vyftig, ieder last
„ a festig guldens
„ met een vierde rab-
„ bat.

„ IX. De voorsz. Scheepen sullen door de betaaling, „ Articul agt vermelt, vry zyn van alle uitgaande en „ inkoomende Regten, gelyk meede van het ver- „ hooghde Last- en Veylgeld; met dien verstande nog- „ tans, dat de boovengemelde betaaling in het geheel „ sal moeten geschieden voor dat de noodige Laadce- „ dulle, conform aan de ordres, gepractiseert om- „ trent de aangeeving op America, uitgegeeven sal „ worden.

„ X. Dog dien onvermindert sullen de Schippers „ van soodanige Scheepen, of wel haare plaatse re- „ presenteerende, op haar arrivement hier te Land, „ in handen van Bewindhebberen van die Kaamer, „ waar onder deselve Scheepen uitgevaaren zyn, on- „ der solemneelen eede, verklaaren wat Goederen „ door haar in America (by aldien daar aan geweest „ zyn) op vragt meedegenoomen zyn, met specificatie „ van der selver quantiteit en qualiteit; van welke „ voorsz. Vragtgoederen aan de Westindische Com-

„ pag-

'S GRAVENHAGE. „ zyn, ter inkomfte van de Goederen, fuffifantelyk te doen blyken," gerekend moeten worden gepagnie betaalt fal worden de Recognitie van drie per cento, foo als defelve aan de Compagnie volgens het Octroy competeert.

Prolongatie van het Octrooy, aan de W. I. Kompagnie verleend, voor den tyd van dertig jaren.

„ XI. Na de betaaling, Articul agt gemelt, fal het noodige Pasport, door twee Bewindhebberen van de Kaamer, waar onder de equipagie gedaan is, geteekent, uitgegeeven moogen werden, fullende de voorfz. betaaling in margine van het zelve Pasport genoteert worden, en de refpective Kameren gehouden zyn defelve uitgegeeve Pasporten teegens de Meeteedullen te verreekenen, en daar van exacte Notitie maandelyks aan elkander toe te fenden.

„ XII. De voorfz. Pasporten fullen door haar Hoog Mog. gecoucheert, geparapheert en gezeegelt worden, en aan Bewindhebberen der refpective Kameren op haar verfoek en requifitie ter hand geftelt worden, omme defelve na eifch en ordre te diftribueeren; des fullen gemelde Bewindhebberen gehouden weefen voor ieder Pasport te betaalen ter Griffie van haar Hoog. Mog. fes guldens, en telkens aan de præfidiaale Kamer in der tyd daar van kenniffe en advertentie geeven; gelyk meede den Advocaat van de generaale Compagnie van drie tot drie maanden verpligt fal weefen, of foo meenigmaal als noodig fal agten, Extracten te ligten van de Refolutien van haar Hoog Mog., waar by aan eenige der Kameren Pasporten zyn verleent, welke extracten aan hem op fyn verzoek ter hand fullen werden gefteld, en daar uit moeten opmaaken een exacte Notitie en Aanteekening van het getal der Pasporten, die ieder Kamer van haar Hoog. Mog. fal hebben verkreegen, om van tyd tot tyd in de Vergaderinge van Tienen geëxhibeert en geëxamineert te worden; voor welke moeite ten advenante van ieder Pasport fal genieten twaalf guldens, welke voorfz. twaalf guldens aan hem door de Kamer van Amfterdam goedgedaen en betaald zullen worden: Dog door de Kameren, dewelke dezelve Pasporten uitgeeven, van de Boekhouders en Rheeders van de voorfz Schepen gerepeteert, en in de cas-

gesubintreerd te zyn de volgende woorden, „mits
„ dat de Schippers en Kooplieden, waer aen de
„ Goe-

's GRAVENHAGE.

„ cassa van de Compagnie gerefundeert zullen werden.
„ XIII. De voorsz. Pasporten van haar Hoog. Mog.
„ sullen met eenen inhouden authorisatie, om alle
„ Nederlandsche Scheepen, dewelke in de Limiten
„ van het Octroy van de Westindische Compagnie ge-
„ vonden werden, exhibitie van haar Pasport af te
„ vorderen, en vervolgens qualificatie, om alle Ne-
„ derlandsche Scheepen en Vaartuigen, met geen be-
„ hoorlyk Pasport voorzien, en alle verdere onvrye
„ Scheepen te neemen met dat selve recht als de West-
„ indische Compagnie selfs; met dien verstande, dat
„ de voorsz. Scheepen van de genoome Prysen genie-
„ ten zullen de geregte helfte van het suiver prove-
„ nue van dezelve Prysen, en de wederhelfte de
„ Compagnie. Sullende deselve Scheepen, genoo-
„ men zynde, opgebragt werden of aan het Hooft-
„ kasteel Elmina, of op Curacao, soo als gevoeglykst
„ door de Scheeps-Raad geoordeelt zal worden te be-
„ hooren, om door den Raad aldaar, na bevind van saa-
„ ken, gesententieert te worden, dog van welke Senten-
„ tie het aan den Schipper of Rheeder van de genoome
„ Scheepen sal vry staan te koomen in appel voor den
„ Hove van Holland, Zeeland en Westvriesland, om
„ aldaar *ordinario modo* geinstrueert te worden.

Prolongatie van het Octrooy, aan de W. I. Compagniel verleend, voor den tyd van dertig jaren.

„ XIV. De voorsz. Pasporten sullen niet langer
„ van eenig effect of waardy zyn als den tyd van twaalf
„ maanden, te reekenen van dien dag af, dat desel-
„ ve uitgegeeven sullen zyn, en, om alle fraudes dien
„ aangaande te prævenieeren, sal de dag, waar in
„ het zelve uytgegeeven word, ingevult worden met
„ een eige hand van een van de twee Bewindhebberen,
„ dewelke in gevolge het elfde Articul de voorsz.
„ Pasporten meede teekenen sullen; wyders sullen
„ de voorsz. Pasporten maar voor een Voyage kunnen
„ dienen, en daar na van sig selfs vervallen; dog in
„ gevalle om deese of geene wettige reedenen een
„ geheel jaar quam te verloopen, na dato van de
„ uytgegeeve Pasporten, eer deselve aan de Compag-
„ nie gerestitueert wierden, sal voor ieder voltrokken
„ maand, dat soodanig Schip langer als twaalf maan-
„ den uytblyft, een geregt twaalfdepart betaald wor-

's GRAVENHAGE.

„ Goederen zyn geadresseerd, aen het Collegie van „ de Admiraliteit, in welkers District zy zullen „ in-

Prolongatie van het Octrooy, aen de W. I. Compagnie verleend, voor den tyd van dertig jaren.

„ den van het gunt het selve Schip, ingevolge het „ agtste Articul, aan de Westindische Compagnie op „ haar vertrek betaald heeft.

„ XV. De voorsz. Pasporten sullen veertien daagen „ na het retour van gemelde Scheepen alhier te Land „ aan de Kaameren, onder welkers directie soodanige „ Scheepen uitgevaaren zyn, moeten overgegeeven „ worden, op een boete van ses duisend guldens, „ door den Boekhouder en Schipper, ieder in haar „ privé, te betaalen, en sullen de boovengemelde „ Kaameren, na gedaane restitutie van dezelve Pas„ porten, die binnen den tyd van een maand aan den „ Advocaat van de generaale Compagnie te rug sen„ den, dewelke gehouden sal zyn de voorschreve „ Pasporten alle jaaren in de Vergadering van Tie„ nen te exhibeeren, om aldaar geroyeert te wer„ den.

„ XVI. Daarenbooven sal niemand eenige van de „ voorsz. Pasporten moogen leenen, verkoopen of „ verpassen aan eenige andere Scheepen, als op wel„ kers naamen de voorsz. Pasporten geligt sullen zyn, „ op een boete van ses duisend guldens door de con„ travenieerende te betaalen.

„ XVII. De voorsz. Scheepen, met het noodige „ Pasport voorsien, sullen moogen vaaren en nego„ tieeren overal binnen de voorschreeve Limiten; „ Articul een gemelt, het District uitgesondert waar „ op voor de Compagnie by het voorsz. eerste Articul „ de privative Negotie is gereserveert, (dog ten re„ specte van vreemde Natien tot haar eige pericul en „ risico).

„ XVIII. Deselve Negocianten sullen dan ook ver„ moogen te handelen en te vernegotieeren alle soor„ ten van Goederen en Koopmanschappen, daar ter „ Plaatse vallende, als Slaaven, Goud, Oliphants „ Tanden, Crevellen, Guineesch Wasch, Reist; „ Mallegetten, Roothout, en wat verder gevonden „ word.

„ XIX. De voorsz. Naviganten sullen haare inge„ handelde Slaaven vermoogen te brengen aan Cura„ cao en verdere Plaatsen in America, dog geensints „ in

,, invallen, alvorens te lossen, daer van kennis zullen moeten geven, en (des gerequireerd worden- ,, den- 's GRAVENHAGE.

,, in de Colonie van Suriname, Isequebo en de Berbice, alwaar de Westindische Compagnie alleen, ,, in gevolge het Octroy en de Conventien, daar toe ,, relatif, gequalificeert sal blyven, met de privative ,, invoer van Slaaven, soo als tot nog toe is geschied, ,, mits dat de Westindische Compagnie gehouden sal ,, weesen om alle jaaren, geduurende de tyd van dertig jaaren, waar voor het Octroy voor gemelde Compagnie werd geprolongeert, het gantsche jaar door, ,, en van tyd tot tyd, aan de Colonie van Suriname ,, aan te brengen, en aldaar by publicque veylinge ,, aan de meestbiedende te verkoopen, een getal van ,, ten minsten twee duisend vyf honderd Slaaven, en ,, by verdere extensie van deselve Colonie of nieuwen ,, aanleg, een geproportioneert meerder getal. *Prolongatie van het Octrooy, aen de W. I. Compagnie verleend, voor den tyd van dertig jaren.*

,, Ook sal de voorsz. Compagnie by verongelukking ,, van Scheepen, sterfte onder de Slaaven, eer deselve aangebragt en verkogt zyn, of ander toeval, ,, het selve minder getal ten eersten moeten suppleeren. Dog indien de Westindische Compagnie niet ,, geneegen mogte weesen de noodige Equipagien ten ,, eynde voorsz. te doen, of ook wel aan het geene ,, voorsz. is in een half jaar in gebreeke quam te blyven, sullen alsdan de Directeuren van de Societeit ,, van Suriname op de eerste kennisse en bewys, die ,, zy daar van sullen krygen, of selve door de Planters, ,, of door eenige andere particuliere Negotianten, de ,, manqueerende Slaaven moeten haalen of laaten haalen en aanvoeren, op deselve Recognitien, als alle ,, particuliere Ingezeetenen van den Staat gehouden ,, zyn aan de Westindische Compagnie te betaalen, op ,, den voet van dit Reglement.

,, Van gelyken sal in de Colonie van Isequebo jaarlyks door gemelde Compagnie moeten werden aangebragt soo veele Slaaven, als door de Coloniers ,, en Planters sullen werden gepetitioneert, welke ,, aldaar publiquelyk aan de meestbiedende sullen ,, moeten werden verkogt, en voorts ten aansien van ,, den aanvoer en verkoop der selve behandelt op ,, den selven voet, conditie en ordre, als omtrent de ,, Colonie van Suriname of Berbices is gereguleert en ,, vastgestelt, of namaals gereguleert en vastgestelt sal

 ,, wer-

'S GRAVENHAGE.

„ dende) onder eede, verklaren dat, voor zoo veel „ zy weten, de Goederen van den Eigenaer, by „ han-

Prolongatie van het Octrooy, aen de W. I. Kompagnie verleend, voor den tyd van dertig jaren.

„ werden. En ten dien opsigte genieten alle soodanige avantages en voorregten, als aan andere zyn „ of sullen werden toegestaan en geaccordeert.

„ XX. Alle de voorsz. Scheepen, met de noodige „ Pasporten voorsien, sullen moogen koomen in alle „ Haavenen, Baayen en Rheeden in het District van „ het Octroy geleegen, en onder de directie van de „ Westindische Compagnie staande, soo als Articulo „ een is gestelt, sonder het betaalen van eenig Zee- „ havengeld of eenigerlei andere Regten, nog aan „ de Westindische Compagnie, nog aan haare Be- „ diendens, hoe die Regten en invordering genaamt „ souden moogen werden; gelyk het ook aan een „ ieder gepermitteert zal zyn, sig met 'er woon daar „ neer te setten.

„ XXI. De Rheeders van ieder Schip sullen gehouden zyn suffisante Borgen en Cautie, ten genoegen „ van de Westindische Compagnie ter Kaamere daar „ sy uitvaaren, te stellen, ter somme van ses duisend „ guldens aan de Compagnie te betaalen, voor alle „ de overtreeding teegens de Articulen van verbod of „ contraventie, met dien verstande, dat de voorsz. „ Borgen sig sullen, submitteeren aan de judicature van „ de Hooven van Holland en Zeeland in den Haag.

„ XXII. De Rheeders en Boekhouders van alle onvrye Scheepen, het zy deselve genoomen worden „ of niet, sullen, na dat de voorsz. contraventie ontdekt sal weesen, geconvenieert worden voor haaren „ domiciliairen Regter, dewelke die saak binnen een „ jaar, indien door de Compagnie behoorlyk vervolgt „ word, sal termineeren; en in cas d'appel aan den „ Hoogen Raad, voor wien, na verloop van het jaar, „ indien by den domiciliairen Regter niet getermineert is, sal moogen geëvoceert worden. En sullen deselve ten behoeve van de Compagnie gemulcteert worden in een boete van twintig duisend guldens, waar van de Compagnie de eene helft, en „ den Aanbrenger de andere helft genieten sal, en „ by aldien het teegens alle verwagtinge gebeuren „ mogt, dat aan de executie van de Sententie door „ den Geregte of Hoogen Raad geslaagen, in de eene of andere Provincie verhindering toegebragt „ mog-

„ handeling, aldaer zy ingevallen zullen zyn, niet 's GRA-
„ zyn veranderd, en de Rechten van den Lande, VENHA-
„ daer GE.

„ mogte werden, sullen aan de Ingezeetenen van soo-
„ danigen Stad, waar in de executie gestremt word,
„ geen Pasporten verleent worden voor dat aan de
„ Compagnie het effect van de geslaage Sententie ge-
„ geeven is.

Prolongatie van het Octrooy, aen de W. I. Kompagnie verleend, voor den tyd van dertig jaren.

„ XXIII. Dat voorts, wanneer eenig Schip of Scheepen in Africa of America quaamen genoomen te werden, tot voorkooming van alle abuisen, de commandeerende Officieren gehouden sullen zyn te besorgen, dat immediaat na de neeming worden gemaakt twee pertinente Inventarissen, by de drie eerste Officieren, soo van de Neemer, als van het genoomen Schip, of Scheepen, onderteekent, omme by den Neemer en Genoomene ieder een behouden, en des noods, geconfronteert te worden, op pœne van drie duisend guldens te verbeuren, indien de genoome Officieren die niet aan de Neemer, beneevens de Cargasoenboeken en Handelreekeningen, onder Recepisse overgeeven, en ses duisend guldens, indien den Neemer die niet by behouden arrivement in het Vaderland behoorlyk mogt overbrengen, en welke voorsz. pœnaliteit, soo in het een als in het ander geval, ten profyte van de Westindische Compagnie sal zyn.

„ XXIV. De Schippers en Officieren tot de derde Waaken incluys, gelyk ook de Supercargaas, dewelke sig laaten gebruyken op onvrye Scheepen in de Limiten van het Octroy, het zy in Africa, het zy in America genoomen wordende, sullen, by aldien dezelve sig teegens den Neemer verweeren mogten, met de dood door het Opperhoofd aldaar gestraft worden; ja selfs schoon maar een schoot tot haar defensie gedaan mogten hebben, maar by aldien deselve sig vrywillig overgeeven, sullen alsdan niet beschaadigt worden, en de Cargasoenen voor haare particuliere reekening meede genoomen, beneevens haare Maandgelden behouden.

„ XXV. Dit Reglement sal met alle de geinsereerde Articulen niet eerder in practycq gebragt worden als een maand na dato deeses.

„ XXVI. Onder beneficie van dit Reglement sal het

'S GRAVENHAGE.

„ daer op gesteld, niet betaeld hebben; met dien „ verstande, echter, nopens de Schepen, in Texel „ in-

Prolongatie van het Octrooy, aen de W. I. Kompagnie verleend, voor den tyd van dertig jaren.

„ Octroy van de Westindische Compagnie geprolon„ geert worden voor den tyd van dertig jaaren, dog „ dien onvermindert sal de vrye Vaart ten allen tyde „ revocabel zyn, by aldien de Compagnie ten genoe„ ge van haar Hoog Mogende kan aantoonen, dat „ de Naviganten niet na behooren aan het selve Re„ glement voldoen, dog alleen met relatie tot de „ contravenieerende Naviganten, sonder dat de Inge„ setenen van de eene Provintie of Stad voor de con„ traventie van de andere Provincie, of Stad, gehou„ den sullen zyn te respondeeren; strekkende vervol„ gens dit Articul eenvoudig om de respective Navi„ ganten te meer in haar pligt en devoir te houden.

„ XXVII. Geduurende den voorschreeven tyd van „ dertig jaaren sal geen Geld of Goederen op Bode„ merye, of eenig gedeelte van winst gegeeven, nog „ eenige assurantie gedaan moogen werden op Schee„ pen of Goederen, gedestineert na Africa, welke niet „ zyn gemunieert met een Pasport van haar Hoog „ Mogende, op pœne van confiscatie van deselve „ Gelden, Scheepen en Goederen, ten profyte van „ de Westindische Compagnie, sonder onderscheid „ van Onderdaanen van den Staat of van Vreemden, en „ byaldien soodanige Contracten met of voor Vreemden „ aangegaan mogten werden, sullen de Ingezeetenen „ van den Staat, welke soodanige Contracten met of voor „ Vreemden aangegaan mogten hebben, geëxecuteert „ worden voor de somme, die het Capitaal van de „ voorsz. Contracten bevonden sal werden te beloopen.

„ Aldus gedaan en gearresteert ter Vergaderinge „ van de Hoog Mog. Heeren Staaten Generaal der „ vereenigde Nederlanden, in den Hage den 8 Au„ gusty 1730. Was geparapheert, J. v. Waeyen. On„ der stond, Ter ordonnantie van deselve. Geteekent, F. Fagel.

„ *Naader Reglement op het subject van de „ vrye Vaart op de Kust van Africa voor „ de Onderdaanen der Vereenigde Neder„ landen, onder betaaling van Recogni„ tie, opengesteld by het Reglement van* „ *haar*

„ invallende, en naer Amsterdam gedestineerd, 's GRA-
„ dat, by het geven van kennis van het invallen VENHA-
„ van GE.

„ *haar Hoog Mog. van den 8 Augusty* *Prolongatie van het*
„ 1730. *Octrooy,*

„ I. Alle Onderdaanen van deese Republick sullen *aen de W.*
„ geduurende den tyd van twintig agtereenvolgende *I. Kompagnie*
„ jaaren, en sulks tot den jaare 1754 incluis, ook *verleend,*
„ moogen navigeeren en negocieeren op en langs het *voor den*
„ Districkt van omtrent sestig mylen, waar op de West- *tyd van*
„ indische Compagnie by het eerste Articul van het *dertig*
„ Reglement van den 8 Augusty 1730 de privative Ne- *jaren.*
„ gotie voor haar hadde gereserveert, welke reserve
„ of uitsondering hier meede in soo verre word vernie-
„ tigt.

„ II. Dog sullen de voorsz. Onderdaanen van deese Re-
„ publicq binnen het voorsz. Districkt van ontrent sestig
„ mylen niet moogen Handelen of Negocieeren met
„ eenige Scheepen, die volgens de ordres van de Com-
„ pagnie op de voorsz. Kust niet moogen navigeeren
„ of negotieeren, nog ook met andere Scheepen, die
„ volgens deselve ordres, sonder alvoorens vertolt te
„ hebben, aldaar niet moogen handelen, ten sy de-
„ selve alvoorens behoorlyk aan het Kasteel Delmina,
„ of soodanige andere Plaatsen, als door Bewindheb-
„ beren in der tyd nader mogte worden geordonneert,
„ sullen zyn vertolt, en daar van haar Pasport sullen
„ hebben getoont, sullende de Acte van cautie by de
„ Rheeders van ieder Schip, in gevolge van het een-
„ entwintigste Articul van het Reglement van den 8
„ Augusty 1730 te stellen, ook daar meede moeten
„ werden geamplieert.

„ III. De Bewindhebberen, Reekenmeesteren, Sup-
„ poosten of Bediendens van de Westindische Compag-
„ nie sullen op geene Plaatsen in Africa, onder de
„ Limiten van het Octroy, aan deselve Compagnie
„ verleent, geleegen, moogen Navigeeren of Nego-
„ cieeren, nog voor haar, nog voor anderen, het zy
„ direct of indirect in geenerley manieren, op de poe-
„ nen daar teegens by het eenendertigste Articul van
„ het Octroy gesteld; des sal het interest, dat by ee-
„ nige der voorsz. Bewindhebbers, Reekenmeesteren,
„ Suppoosten of Bediendens, reeds in de voorsz. Vaart

'S GRAVENHAGE.

„ van zoodanig Schip, het voldoende zal zyn dat „ de Koopman (des gerequireerd) den Eed kome „ af

Prolongatie van het Octrooy, aan de W. I. Kompagnie verleend, voor den tyd van dertig jaren.

„ of Handel soude moogen zyn genoomen, moogen „ continueeren en afloopen tot en met de thuis- „ komst van de Scheepen, waar in sy geinteres- „ seert souden moogen zyn; en voor soo verre eenige „ Bewindhebberen, Reekenmeesteren, Suppoosten of „ Bediendens als vooren, jeegenwoordig op de voorsz. „ Kust souden moogen of willen equipeeren, sullen „ deselve binnen den tyd van ses weeken daar van moe- „ ten kennisse geeven, met de reedenen daar toe die- „ nende, aan die Kaamer van de Compagnie, onder „ welke sy zyn ressorteerende, om vervolgens na voor- „ gaande communicatie aan alle de Kaameren by de- „ selve daar op in reedelykheyd gedisponeert te wor- „ den, soo als sal worden bevonden te behooren.

„ IV. Om de Vaart op de Kust van Africa voor de „ Onderdaanen van deese Republicq te faciliteeren sal „ de tyd van twaalf maanden, welke de Scheepen vol- „ gens het veertiende Articul van het Reglement van „ den 8 Augusty 1730 mogen uitblyven, worden ver- „ lengt, gelyk deselve verlengt word by deese, tot „ festien maanden, ten waare deselve souden moogen „ oversteeken op America, als wanneer se sullen moo- „ gen uitblyven twintig maanden, te reekenen van den „ dag dat de Scheepen uit de Haavens deeser Landen „ sullen vertrekken, en sullen vervolgens de Napræ- „ mien van de Scheepen, die langer als de voorsz. „ festien en twintig maanden respectivelyk souden moo- „ gen uitblyven, ook moeten gereguleert worden tot „ een geregt, festiende of twintigste part respective „ voor ieder voltrokken maand, die sy langer als de „ voorsz. tyd souden moogen uitblyven, blyvende voor „ het overige het voorsz. veertiende Articul in zyn ge- „ heel, sonder ook te derogueeren aan het neegen- „ tiende Articul van het Reglement, waar by de Han- „ del op de Colonie van Suriname, Issequebo en de „ Berbice aan de Compagnie alleen is gereserveert.

„ V. Uit aanmerking van de Napræmien, welke in „ gevolge het voorsz. veertiende Articul door de Rhee- „ ders zyn betaalt, en de schaade, welke zy door het „ lang uitblyven haarer Scheepen hebben geleeden,

„ sul-

„ af te leggen, en daer benevens overleveren de „ Verklaring, onder offerte van Eede van den „ Schip- 's GRAVENHAGE.

„ sullen door Bewindhebberen van de Westindische „ Compagnie aan de respective Rheeders en Navigan„ ten worden gerestitueert twee maanden van de be„ taalde Napræmien, des dat desweegens onder de „ Rheeders en Naviganten sal moogen worden ge„ maakt een verdeeling *pro rato* van de tyd, die het „ eene Schip langer als het ander uitgebleeven is.

Prolongatie van het Octrooy, aen de W. I. Kompagnie verleend, voor den tyd van dertig jaren.

„ VI. Om de voorsz. Navigatie te encourageeren, „ sullen de Naviganten haare ingehandelde Slaaven aan „ des Compagnies Gouverneur op de Kust van Africa „ vermoogen te vernegotieeren tot soodanige prysen „ als aldaar met des Compagnies Bediendens sal kon„ nen worden geaccordeert.

„ VII. Aan de respective Naviganten sal het weesen „ gepermitteert, om in eenige Haavenen deeser Lan„ den te moogen repatrieeren, sonder precise gebon„ den te zyn aan de Haaven daar sy uitgevaaren zyn, „ wordende hier meede in sod verre het tweede Arti„ cul van het Reglement van den 8 Augusty 1730 ver„ andert.

„ VIII. In opsigt vande Meeting der Scheepen, die „ op de Kust van Africa geëquipeert sullen worden, sal „ gebleeven werden by het Reglement of Resolutie „ door Bewindhebberen van de Westindische Compag„ nie ter Vergadering van Tienen, gearresteert den „ 14 October 1730, het welk dien aangaande in allen „ deelen sal moeten worden agtervolgt.

„ IX. Alle het geene hier booven is ter neederge„ stelt, sal ook plaatse hebben ten reguarde van de „ Scheepen, die sig reeds op de reys of op de Kust „ souden moogen bevinden, soodanig dat deselve op „ gelyke voet sullen worden gehandelt, als de Schee„ pen, die na deesen op de Kust geëquipeert sullen „ worden.

„ X. Alle de Articulen, vervat in het Reglement „ by haar Hoog Mogende gearresteert den 8 Augusty „ 1730, sullen blyven in haar geheel, en oversulks „ nagekoomen moeten worden, uitgenoomen alleen „ voor soo verre dit naader Reglement daar aan is „ contrarieerende of derogueerende.

'S GRAVENHAGE.

„ Schipper, met belofte, en onder gehoudenis, „ nochtans, dat de Schipper, zoo dra hy aen de „ Stad

Prolongatie van het Octrooy, aen de W. I. Kompagnie verleend, voor den tyd van dertig Jaren.

„ En op dat een iegelyk, dien het soude moogen „ aangaan, hier van kennisse mooge hebben, om sig „ daar na te kunnen reguleeren, ontbieden en versoe- „ ken Wy de Heeren Staaten van de Provincien, re- „ spective van Gelderland en het Graafschap Zutphen, „ Holland en Westvriesland, Zeeland, Utregt, Vries- „ land, Overyssel en Stad en Lande, deesen alomme „ te doen publiceeren en affigeeren, ter plaatse daar „ men gewoon is soodanige publicatie en affixie te „ doen; Lasten en beveelen verders de Collegien ter „ Admiraliteit, allen Admiraalen, Lieutenant- en Vi- „ ceadmiraalen, Gouverneurs en Commandeurs van „ Steeden en Plaatsen, alle Oversten, Ritmeesteren, „ en Capiteynen te Waater en te Lande, mitsgaders „ allen Officieren Justicieren en Ingezeetenen deeser „ Landen, hun hier na te reguleeren, want wy sulks „ ten dienste van den Lande, en tot bevorderinge van „ de welvaart van de goede Ingezeetenen van dien „ bevonden hebben te behooren.

„ Aldus gedaan en gearresteert ter Vergaderinge van „ de Hoog Mogende Heeren Staaten Generaal der Ver- „ eenigde Nederlanden, op den 6 October 1734. Was „ geparapheert, *J. vander Steen*, *vt.* Onder stond, „ Ter Ordonnantie van de hooghgemelde Heeren Staa- „ ten Generaal. Was geteekent, *F. Fagel.*

„ *Extract uyt het Register der Resolutien* „ *van de Hoog Mog. Heeren Staaten* „ *Generaal der Vereenigde Nederlanden,*

„ *Veneris den* 15 *February* 1754.

„ By resumtie gedelibereert zynde op een Requeste „ den 26 September laatstleeden, aan haar Hoog Mog. „ gepresenteert door Directeuren van de Commercie- „ Compagnie en particuliere Kooplieden te Middelburg „ en Vlissingen, Navigeerende en Handeldryvende op „ de Kusten van Africa, onder de Limiten van het „ Octroy van de Westindische Compagnie, waar by de- „ selve hebben versogt, dat de concessie, welke door „ haar Hoog Mog. in den jaare 1734 aan haar voor „ den

„ Stad van Amsterdam zal gekomen zyn, den ge- „ requireerden Eed, met 'er daed, op zyne voorsz, „ Ver- 's GRAVENHAGE.

„ den tyd van twintig agter een volgende jaaren is „ vergunt geworden om te moogen navigeeren en ne„ gotieeren op en langs het Distrikt van omtrent sestig „ mylen, beginnende van de Kaap Appolonia, en sig „ uytstrekkende tot aan Rio de la Volta, mogte wor„ den geprolongeert tot den eynde van den jaare 1760, „ wanneer het Octroy, aan de Westindische Compag„ nie verleent, staat te eyndigen, als meede dat tot „ dien tyd toe ook mogte worden toegestaan, dat de „ Lastgelden, welke in gevolge het agtste en neegen„ de Articul van haar Hoog Mog. Reglement van den „ 8 Augusty 1730 aan de Westindische Compagnie in „ het geheel moeten betaald worden, alvoorens de „ Laadcedullen uytgegeeven werden, betaald werden „ met een derde by het uytgaan, en met twee derden „ by het t'huyskoomen der Scheepen, soo als reeds „ aan haar by de Resolutien van haar Hoog Mog. van „ den 15 Juny 1752 en 21 Maart 1753, dog telkens „ maar voor een jaar, was geaccordeert geworden. En „ by welk Request de Suppliantén voorts nog declaree„ ren wel te mogen lyden, dat de Bediendens van de „ Compagnie ter Kuste van Africa vergunt werde de „ vrye Slaafhandel, onder betaaling van agt engelse „ Goud, of de waarde van dien in Tanden, voor ie„ der Verhandelde Slaaf, mits de Vergadering van „ Tienen seer strikt ordonneere, dat altoos de Schee„ pen, in deese Republicq t'huyshoorende, booven „ alle andere Natien in alle gevallen sullen zyn en bly„ ven geprefereert.

Prolongatie van het Octrooy, aan de W. I. Kompagnie verleend, voor den tyd van dertig jaren.

„ Mitsgaders nog gedelibereert zynde op een Mis„ sive van Bewindhebberen van de geoctroyeerde West„ indische Compagnie ter præsidiaale Kamer in Zee„ land, geschreeven te Middelburg den 24 December, „ en alhier ter Vergaderinge ingekoomen den 2 Janua„ ry laatstleeden, houdende der selver berigt op de „ voorsz. Requeste.

„ Is goedgevonden en verstaan, dat sal werden ge„ statueert, soo als gestatueert word mits deesen: eer„ stelyk, dat alle Onderdaanen van deese Republicq, „ geduurende het Octroy aan de Westindische Com- „ pag-

'S GRAVENHAGE.

„ Verklaring in persoon zal moeten presteren." En dat, ten einde, zoo wel de Kooplieden, als Schip-

Prolongatie van het Octrooy, aen de W. I. Kompagnie verleend, voor den tyd van dertig jaren.

„ pagnie verleent, en sulks tot den jare 1760 inclusive, by continuatie sullen moogen Navigeeren en Negocieeren op en langs het Distrikt van de sestig mylen, beginnende van Kaap Apolonia, en sig uytstrekkende tot aan Rio de la Volta, op deselve voet en wyse als sulks by haar Hoog Mog. nader Reglement op het subject van de vrye Vaart op de Kust van Africa van den 6 October 1734 is geconcedeert geworden.

„ Ten tweeden, dat de Lastgelden of Recognitien, welke volgens het agtste en neegende Articul van haar Hoog Mog. Reglement van den 8 Augusty 1730 aan de Westindische Compagnie in het geheel voor het uytgeeven van de noodige Laadcedullen hebben moeten betaald worden, geduurende het voorsz. Octroy, en sulks meede tot den jaare 1760 *incluys*, sullen moogen betaald worden met een derde by het uytgaan van de Scheepen na Africa gedestineert, en de twee resteerende derden na expiratie van ses weeken na der selver arrivement binnen deese Landen, ten opsigte van de Scheepen, welke direct van Africa hier te Lande retourneeren, en ten aansien van de Scheepen, welke na America oversteeken, na verloop van ses weeken, na dat de tyding van der selver arrivement ter plaatse hunner destinatie in America hier sal zyn aangekoomen, met dien verstande nogtans, dat gemelde verschuldigde twee derden aan de Compagnie voldaan sullen moeten werden, offschoon de Scheepen op de uyt- of t'huysreysen mogten koomen te verongelukken, en wel binnen den tyd van ses weeken, na dat hier te Lande tydinge van der selver verongelukken sal zyn gekoomen, en by gebrek van tydinge, op soodanige tyd als alle sulke Scheepen, volgens de Usantien hier te Lande gebruykelyk, voor verongelukt moeten worden gereekent, en dat sulks ook plaats sal hebben niet alleen in opsigte van Scheepen, die in het vervolg na de Kusten van Africa sullen koomen uyt te vaaren, maar ook omtrent alle soodanige, welke reeds vertrokken zyn, en dat die te stellen Borg-

„ tog-

Schippers, verstaen mogen waer naer zy zich hieromtrent te reguleren hebben, de voorsz. verpligting 's GRAVENHAGE.

„ togten daar meede sullen moeten werden geamplieert.

„ Ten derden, dat het voortaan aan de Westindische Compagnie, geduurende desselfs Octroy, sal vrystaan, om aan haare Bediendens ter Kuste van Africa de noodige permissie te geeven, om den vryen Handel in Slaaven aldaar te moogen exerceeren, onder betaalinge aan de Compagnie van agt engelse Goud, of de waarde van dien in Tanden, voor ieder Slaaf, die door hun verkogt sal werden; in verwagtinge dat door gemelde Compagnie soodanige stricte ordres sullen worden gesteld, dat geen quaad gebruyk van de voorsz. te verleenen permissie door gemelde Bediendens sal werden gemaakt, maar integendeel door de gemelde Compagnie soodanige attentie sal werden geadhibeert, als de naauwe connexie van der selver belangen met het bevorderen van den particulieren Handel en Navigatie ter voorsz Kuste komt te vereysschen, en insonderheyd stiptelyk te doen observeeren en nakoomen, dat de particuliere Scheepen, in deese Republicq t'huyshoorende, altoos booven die van andere Natien sullen zyn en blyven gepretereert. *Prolongatie van het Octroy, aen de W. I. Kompagnie verleend, voor den tyd van dertig jaren.*

„ En, eindelyk, dat alle de Articulen, vervat in de Reglementen op het subject van de Vrye Vaart op de Kust van Africa, by haar Hoog Mog. op den 8 Augusty 1730 en op den 6 October 1734 gearresteert, sullen blyven in haar geheel, en oversulks nagekoomen moeten worden, uytgenoomen alleen voor soo verre deese Resolutie daar aan is contrarieerende of derogeerende. En dat hier van by Publicatie kennisse sal werden gegeeven, om te strekken tot een ieders narigt.

„ Sullende ten dien eynde een Publicatie, in forma gedepecheert, gedrukt en afgesonden worden, om gepubliceert en geaffigeert te worden daar sulks gebruikelyk is.

„ En sal Extract van deese haar Hoog Mog. Resolutie gesonden worden aan de Bewindhebberen van de geoctroyeerde Westindische Compagnie ter præ-

's GRAVENHAGE.

Prolongatie van het Octrooy, aen de W. I. Kompagnie verleend, voor den tyd van dertig jaren.

ting tot het geven van de Verklaringe onder Eede zal ingaen drie maenden na dato dezes.

En, wyders, met betrekkinge tot de Verzoeken van de Kooplieden van Rotterdam en in Zeeland, hebben wy mede goedgevonden en verstaen in het Octrooy te maken de volgende veranderingen: Dat, voor eerst, tot de Vaert op Africa, Schepen van allerlei lengte zullen mogen worden gebruikt; dat, ten tweeden, blyvende de voet en wyze van de Metinge der Schepen, en de daer uit resulterende Calculatie van het beloop der Lasten zoodanig, als die by het vierde Articul van het Reglement van den 8 Augustus 1730 is gearresteerd, in plaetse van, ten aenzien van de betalinge der Lastgelden, te volgen het Plan, by het achtste Articul van het gemelde Reglement voorgeschreven, de gemelde betaling voortaen zal mogen geschieden naer de effective quantiteit van Lasten, waer op de voorsz. Schepen, ingevolge den bovengemelden voet van metinge, zullen worden begroot, en gereguleerd worden op tweeënveertig Guldens tien Stuivers per Last, zonder eenige korting of rabat, by het voorsz. vierde en achtste Articul vermeld, te admitteren; en dat, ten opzigte van Schepen, korter dan zeventig voeten, wel zal gebleven worden by den tyd, in het vierde Articul van het Reglement van 1734 bepaeld, en dus by den tyd van zestien maenden, voor Schepen, direct van de Kust van Africa repatrierende, en voor die genen, welken vertrekken op America, van twintig maenden, doch dat aen Schepen, lang zeventig en beneden de tachtig voeten, achttien en tweeentwintig maenden, en aen Schepen van tachtig voeten, en, daerenboven, twintig en vierentwintig maenden, respective, geaccordeerd zullen worden: behoudens dat de

„ fidiaale Kamer in Zeeland, om te strekken tot der „ selver narigtinge.

„ *Accordeert met het voorsz. Register.*"

De Publicatie van deze Resolutie is in ons VIII. Deel, [1754], bladz. 160, geplaetst.

de Schippers, na hun repatrieren, by behoorlyke beëedigde Verklaringen, zullen moeten doen blyken dat zy, in het geheel of ten deele, direct of indirect, geen twee Voyages op één en het zelfde Pasport hebben gedaen.

's GRAVENHAGE.

Eindelyk, hebben wy goedgevonden dat aen de Heeren, die van wegen de respective Provintien, waer in geene Kamers zyn, zullen worden gecommitteerd, zal worden gepermitteerd, op eene Provintiale Actie, in de Compagnie sessie te nemen, zoo als zulks ten reguarde van de Oost-Indische Compagnie plaets heeft.

Prolongatie van het Octrooy, aen de W. I. Kompagnie verleend, voor den tyd van dertig jaren.

En, ten einde al het geen voorsz. is volkomenlyk moge worden geobserveerd en onderhouden, ontbieden en verzoeken wy de Heeren Staten, Gecommitteerde Raden en Gedeputeerde Staten van de Provintien, respective, van Gelderland en het Graefschap van Zutphen, Holland en Westvriesland, Zeeland, Utrecht, Vriesland, Overyssel en Stad en Lande; lasten en bevelen, verders, de Collegien ter Admiraliteit, allen Admiralen, Lieutenant- en Vice-Admiralen, Gouverneurs en Commandeurs van Steden en Plaetsen, alle Oversten, Ritmeesteren en Kapiteinen te Water en te Lande, mitsgaders alle Officieren, Justicieren en Ingezetenen dezer Landen, zich hier naer te reguleren, zonder daer tegens te doen of te attenteren, of te gedogen dat daer tegens gedaen worde, want wy zulks ten meesten dienste van dezen Staet, en tot bevorderinge van de welvaert van de goede Ingezetenen van dien, bevonden hebben te behooren.

Gegeven onder onzen grooten Zegele, de Paraphure van den Heere Præsiderenden in onze Vergaderinge, en de Signature van onzen Griffier, in den Hage, den 31 December 1761. Enz.

AMSTELDAM.

GElyk het misnoegen van het Gemeen zich doorgaens altoos vertoont omtrent de genen, die 's Lands Lasten invorderen, of die eenige betrekking daer toe hebben, zon-

AMSTELDAM.

AMSTELDAM. zonder te overwegen dat de Burgerstaet hier door bestaet, en dezen de steunzels zyn, waer op de geruste inwoning in ons Vaderland gegrondvest is, zoo heeft zich dit in de tegenwoordige Wintermaend weder ten klaersten doen blyken. Een der Toezieneren van de Gemeene-Lands Middelen, of die Belastingen, welken te voren verpagt werden, maer nu by Collecte geheven worden, zoo 't schynt meer, dan anderen, in den haet geraekt, was overleden, en stond den 5 van deze maend begraven te worden. Hy woonde in de Blomstraet, en zyne Begraefplaets werd geschikt in de Zuider-Kerk. 't Is in deze Stad de gewoonte, onder Burgerlieden, dat een reeks van daer toe genoodigde Mannen, met Mantel en Bef omhangen, en een Lamfer aen den hoed, twee aen twee geschaerd, het Lyk te voet volgt van het Huis, waer uit het gedragen word, tot aen de plaetse, waer het word begraven; en daer op keert dan die reeks genoodigden weder in de zelfde schikking, zonder het Lyk, naer het gemelde Huis te rug. Deze Staetsie moest dus door de Stad verscheide Straten passeren; 't welk, in andere gevallen, meest altoos zonder de minste ongeregeldheid geschied, volgens de Keuren, op het stuk der Begravinge vastgesteld, en nu ook wel geschied zou zyn, hadden eenigen vooraf zich niet reeds voorgestelt om by deze gelegenheid eenige bewegingen te maken en den wrok, dien zy tegens dezen Man in zyn leven opgevat hadden, nu aen deszelfs Lyk te verhalen. Tegens den tyd der Begravinge althans rotte 'er eene meenigte van Volk te zamen voor het Huis, waer uit

het

het Lyk gedragen zou worden, onder den Aenschyn van de Begravenis te zien. De Lykstatie schikte zich voor het zelve in order. Maer gelyk, dit geschied zynde, in andere gevallen, de Aenschouwers dan weg gaen, zoo zag men thans het tegengestelde. De hoop van gewaende Toekykeren bleef de Lykstatie vergezellen, vermeerderde van oogenblik tot oogenblik, en het Lyk was niet ter halver weg gebragt, of men zag by het zelve wel zoo veel Volk, als doorgaens gezien word wanneer een Misdadige ter Gevangenisse of naer de Strafplaets word geleid. Dit Volk pleegde velerhande Ongeregeldheden, roepende dikwerf, en meest op de Bruggen of Sluizen, die men overging, *hoezee!* en dringende tusschen de genen, die het Lyk volgden, en vooral tegens de Dragers, die de Lykbaer torsten. Tegens de laetsten was het gedrang op de Sluis of steenen Brug over de Oude Zyds Achterburgwal, aen de Hoogstraet, de minst wyde plaets langs den geheelen weg, dien de Lykstatie ging, zoo geweldig, dat men in duizend vreezen stond dat de Dragers aen de eene zyde bezwyken zouden en het Lyk over de Yzeren Leuningen aldaer in het water storten. Echter kwam men dit gevaer te boven en werd het Lyk gebragt in de Kerk tot voor het Graf, waer in het begraven zou worden. Doch hier pleegde het Volk, dat mede in de Kerk gedrongen was, insgelyks vele Ongeregeldheden; het rukte de Banken en Stoelen van hare plaetsen, bragt die naby het Graf, en trachtte allerlei hindernissen toe te brengen dat het Lyk niet in het zelve nedergelaten werde. Dit wierd, echter, eindelyk

AMSTELDAM.

AM-STEL-DAM.

volvoerd, en daerna ſchikten zich de genen, die het Lyk vergezeld hadden tot in de Kerk, met de Dragers, om weder naer Huis te keeren. Doch toen begon het geweld van het zaemgerotte Volk, na dat het weder uit de Kerk gekomen was, op dezelven zoo ſterk te woeden, dat de Lykſtatie geheel in desorder geraekte, velen zich genoodzaekt vonden af te deinzen en naer hunne Huizen te gaen, en eenigen, beſchadigd aen Hoed en Opperkleed, elders de vlugt te nemen. Dus de genen, die aen het Sterfhuis weder zyn moeſten, in de verpligting kwamen om, zoo goed zy konden, langs een omweg derwaert te gaen. Hier mede eindigde dit onzinnig tooneel van ruſtverſtoorende misnoegdheid. Doch gelyk zulke ongeregeldheden in een welgeſchikten Burgerſtaet niet ongeſtraft geleden kunnen worden, zoo deeden de Ed. Achtb. Heeren van den Gerechte dezer Stad, ter ontdekkinge van de Schuldigen, en ter voorkominge van diergelyke Baldadigheden in het vervolg, op den 9 van deze Wintermaend, eene ſtrenge Waerſchouwinge afkondigen, waer mede de bewegingen een einde namen, welke dus luid:

ALzoo myne Heeren van den Gerechte der Stad Amſterdam in ervaringe zyn gekomen, dat, op laetſtleden Saturdag, by gelegenheid dat een zeker Geauthoriſeerde Toeziener van des Gemeene-Lands Middelen begraven wierd, een groote confluentie van Menſchen, zoo in de Zuider-Kerk, als daer buiten, geweeſt is, om quaſi de Begravinge te zien, maer meer om eene Zamenrotting te maken, zoo als uit alle omſtandigheden gebleken is; by welke gelegenheid diverſe Perſonen zich niet ontzien hebben, om eenige feitelykheden

te

te plegen tegens die genen, die by de Begravenis adsisteerden, welke feitelykheden niet kunnen geconsidereerd worden gepleegd te zyn, dan door zulke personen, die de Sluikeryen willen begunstigen, en die dus zich zelven voor ontrouwe Onderdanen van den Staet openlyk verklaren:

AMSTELDAM.

Premie gesteld op het ontdekken der Geweldplegeren by de Begravenis van een 's Lands Toeziener enz.

ZOO IS 'T dat myne voorsz. Heeren, zich daer aen ten hoogsten latende gelegen leggen, dat zoodanige perturbateurs van de gemeene rust, anderen ten exempel, behoorlyk worden gestraft, by deze, belooven een Præmie van Een Duizend Guldens, voor die genen, die één of meer van de Autheuren van de voorsz. Zamenrottinge komen te ontdekken, met dat effect, dat dezelven in handen van de Justitie geraken en van het fait overtuigd worden.

En, ten einde dat diergelyke verregaende boosheden voor het toekomende mogen worden geweerd, en eenvoudige menschen, door muitzieke personen, niet worden verleid, hebben myne voorsz. Heeren goedgevonden allen en een iegelyk te waerschouwen, gelyk hunne Ed. Achtb. waerschouwen by deze, dat al wie voortaen, by diergelyke gelegenheden, eenige de allergeringste baldadigheid bestaet te plegen, met alle rigueur, als een perturbateur van de gemeene rust, zonder eenige conniventie, zal worden gestraft.

Wyders, verbieden myne voorsz. Heeren alle Kosters, Deurwaerders, Doodgravers, of die eenige directie in de Kerken is toevertrouwd, by eenige Begravinge, iemand anders, dan die by de Begravenis behooren, in de Kerken in te laten, op pœne van arbitraire correctie. Enz.

HOORN.

HOORN.

TEn einde de Gronden aen het Eiland Tessel, en tusschen dit Eiland en Vlieland, gelyk ook andere Stranden, aen de Zuiderzee gelegen, niet los gemaekt, maer

HOORN. meer en meer geſtopt en geheeld mogen worden, hebben de Ed. Mog. Heeren Gecommitteerde Raden van de Staten van Holland en Weſtvriesland, die in deze Stad hunne Vergadering houden, den 26 van deze maend, eene Waerſchouwing doen publiceren, welke dus luid:

Van de Gronden, gelegen aen het Eiland Texel enz. mogen geene Schulpen gevangen worden.

DE Gecommitteerde Raden van de Staten van Holland en Weſtvriesland, in Weſtvriesland en het Noorder-Kwartier: Alle die genen, die deze zullen zien en lezen, ſalut: doen te weten, dat hunne Ed. Groot Mog., de Heeren Staten van Holland en Weſtvriesland, by diverſe Plakaten, en, laetſtelyk, den 24 December 1717, tot Conſervatie van de Gronden en Stranden, hebben geinterdiceert en verboden „ eenige Schulpen te vangen, of „ weg te halen, met het Lotje, of eenige andere Inſtrumenten, van de Laen „ ſchietende uit „ de Kuſt van Texel, langs Strand, noch ook „ omtrent de Helderſche, Texelſche, Eierlandſche, Vlielandſche en Wieringer Stranden, „ noch van voor en tuſſchen de Paelwerken der „ Dyken, gelegen aen de Zuiderzee, als mede „ niet van het Buitendyks of Voorland voor de „ Noordhollandſche en Weſtvrieſche Zeedyken, „ of ook eenige Schulpen, zoodanig gevangen „ zynde, van de Viſſchers daer van over te nemen en te vervoeren; alles op eene boete van „ Tweehonderd Guldens, telkens te verbeuren, „ en, daerenboven, de Schepen, Schuiten en „ Gereedſchap, daer mede de voorſchreve Schulpen zullen zyn gevangen, of waer in dezelven „ zullen zyn overgenomen en weggehaeld: Wordende de reſpective Dyk-Graven en Hoofd-„ Officieren, mitsgaders de Kapiteinen of Officieren op de Uitleggers van de Collegien ter „ Admiraliteit, te Amſterdam en in Weſtvriesland „ en den Noorder-Kwartiere, in Texel en het „ Vlie leggende, daer nevens gequalificeerd, om, „ by preventie, de Overtreders van dien te ca-

„ lan-

„ langeren, en om dezelve calange of actie, uit dien hoofde competerende, te moeten instituëren voor de Heeren Gecommitteerde Raden in Westvriesland en den Noorder-Kwartiere, en dezelven, voorts, geauthoriseerd om de Contraventeurs met hunne Schuiten en Gereedschap te apprehenderen, aen te halen en voor welgemelde Heeren Gecommitteerde Raden op te brengen." En, gemerkt het ten hoogsten noodig en nuttig is dat dit Verbod worde naergekomen, byzonderlyk omtrent het Eierlandsche Gat en den Doorbraek van West-Vlieland, ten einde de Gronden niet worden losgemaekt, maer meer en meer gestopt en verbeeld:

HOORN. *Van de Gronden, gelegen aen het Eiland Texel enz. mogen geene Schulpen gevangen worden.*

ZOO IS 'T dat hunne Ed. Mog. allen en een ieder, zoo Ingezetenen van deze Provintie, als Vreemdelingen, door deze, op het ernstigste, waerschouwen dat zy tegens bovengemelde heilzame Ordres niet aengaen, en speciael, in opzichte van het Eierlandsche Gat en den Doorbraek van West-Vlieland, dat niemand daeromtrent, het zy op Platen, die droog vallen, of in de Killen en Slenken, zal mogen vissen of vangen eenige Schulpen. En, om des te beter daer tegens te voorzien, verbieden hunne Ed. Mog. aen alle Schippers en Zeevarende Personen om met hunne Schepen of Schuiten, wanneer het Lotje, Beugels, Netten of Gereedschappen om Schulpen te vissen aen boord hebben, te gaen leggen in de Rogsloot van het Eierland, of in de Waerden van Vlieland; op pœne dat zy met hunne Schepen of Schuiten zullen worden opgebragt, en tegens hen geprocedeerd naer Ordre van den Lande; en zullen de genen, welken de Contraventeurs met hunne Schepen of Schuiten binnen de Stad Hoorn aen hunne Ed. Mog. opbrengen, behoorlyk worden beloond.

En zal deze Waerschouwing worden geaffigeerd in de Steden en Plaetsen, aen de Zuiderzee gelegen, ten einde een iegelyk zich daer naer kan reguleren.

Actum Hoorn den 26 November 1761. Enz.

HOORN. Ook hebben de Ed. Groot Achtb. Heeren, Schout, Burgemeesters en Schepenen van deze Stad, dewyl sedert eenigen tyd alhier verscheide baldadigheden, zoo met het knippen en snyden van der Vrouwen Kleederen, by het uitgaen der Kerken, en 's avonds langs de straten, als met het bevlekken van dezelven, gepleegd zyn, by eene Keure van den 12 dezer Wintermaend, goedgevonden en verstaen eenen iegelyken te verbieden, en op het ernstigste te vermanen, zich met diergelyken moedwil en baldadigheden niet op te houden, noch te bemoeijen; op pœne dat de genen, welken bevonden zullen worden zich daer aen schuldig te maken of gemaekt te hebben, verbeuren zullen eene boete van honderd zilveren Ducatonnen; en, voor zoo verre de Overtreders, door onvermogen of anders, die boete niet zouden kunnen voldoen, dat dezelven arbitrairlyk, ter bescheidenheid van den Rechter, gestraft zullen worden. Voorts beloven hunne Ed. Groot Achtb., ten einde deze verregaende buitensporigheden te eerder ontdekt mogen worden, eene Præmie van honderd en vyftig Caroli Guldens aen die genen, die den Dader of de Daders van dezelven zullen weten aen te wyzen, zoodanig dat ze van het feit overtuigd worden.

ZEELAND.

MIDDELBURG.

MIDDELBURG. TEn opzichte van de *Compositie omtrent den Zevenden Penning van het Tonnenvleesch, dat ingezouten word*, hebben de Ed. Mog. Heeren Staten

ten van deze Provintie goedgevonden, by een Besluit, den 22 van deze Wintermaend genomen, de volgende vaststelling te maken. MIDDELBURG.

IS, na deliberatie, goedgevonden en verstaen dat voor eene generale ordre zal worden vastgesteld, gelyk vastgesteld word by deze, dat wegens de Compositie van den VII Penning van het Tonnenvleesch, voortaen, voor ieder Beest, dat geslagen, gekapt en in Tonnen gezouten word, om met particuliere Schepen, of die van de Commercie-Compagnie, binnen de voorsz. Stad, het zy ter Consumptie, het zy ter Negotie, medegenomen te worden, twee Guldens zal moeten worden betaeld; mits dat, wanneer een Beenhouwer de voorsz. Beesten zal komen te slagten, kappen of in te zouten aen zyn Stal, met en voor de derde verzoutinge, den Pachter tydig zal moeten kennis geven, ten einde de Pachter de geslagte Beesten zoude konnen visiteren, of dezelven, zonder eenige verminderinge, in de Vaten zyn, of niet. *Van ieder geslagt Beest, welks Vleesch in Tonnen gezouten word ten dienste der Navigatie, moeten twee Guldens betaeld worden enz.*

Blyvende alle de Beesten, die voor de Commercie-Compagnie en particuliere Equipanten ter Zee in de Pakhuizen worden gekapt en gezouten, mits dezelven in de Waeg behoorlyk worden gewogen, van de voorsz. Visitatie bevryd. Enz.

GOES.

DEwyl het Verbod, van vette of magere Vaerskalveren te slagten en uit het Eiland Zuidbeveland te vervoeren, door Burgemeesteren, Raden en Regeerderen van deze Stad, by eene Publicatie van den 20 van Grasmaend dezes jaers (*) gedaen, den eersten van Louwmaend des volgenden jaers 1762 staet te eindigen, hebben hunne Ed. Achtb., GOES.

 by

(*) Zie hier voren, bladz. 526.

Gors. by eene Publicatie van den 5 dezer Wintermaend, goedgevonden het zelve Verbod tot den 1 van Bloeimaend te verlengen.

OVERYSSEL.

KAMPEN.

KAMPEN. WY hebben reeds gezegt (*) dat de Heeren van den Magistraet dezer Stad, betreffende het voorgevallene nopens het vaststellen en ter uitvoer brengen van het Reglement van Tutele, een *Historisch Verbael* in het licht hebben gegeven; en dat de zelfde redenen, die hunne Wel Ed. Hoog Achtb. daer toe hadden bewogen, de Protesterende Leden van der Gezworenen Gemeente hadden aengezet om eene *Justificatie van hun in dezen gehouden gedrag* door den druk gemeen te maken. Tegens deze *Justificatie* hebben de Heeren van den Magistraet, den 24 van de nu afgeloopen Slagtmaend, vastgestelt en, den 14 van deze Wintermaend, doen afkondigen eene Publicatie, welke gevoegd was by drie Brieven, door hunne Wel Ed. Hoog Achtb. in den jare 1755 aen hare Koninglyke Hoogheid geschreven (†), en by eene Memorie, in welke laetste de Magistraet reden geeft waerom deze Brieven in deszelfs *Historisch Verbael* niet woordlyk waren geplaetst, waer op de Gezworenen in hunne *Justificatie* aenmerkingen hadden gemaekt. Deze Publicatie luid woordlyk:

Bur-

(*) Zie hier voren bladz. 960 en 961.

(†) Wy hebben die hier voren, bladz. 983, 990 en 993, reeds geplaetst.

BUrgemeesteren, Schepenen en Raden der Stad Kampen doen hier mede te weten; hoe dat, voor eenige weken, binnen deze Stad verspreid zynde geworden zeker Boek, tot titel voerende *Justificatie van het gedrag van de groote Meerderheid der Gezworene Gemeente der Stad Kampen, by gelegenheid van het arresteren van het Reglement van Tutele in den jare 1755, en het ter uitvoer brengen van het zelve in de jaren* 1759, 1760 *en* 1761, *aldaer gehouden*, enz. gedrukt *te Zutphen*, *by A. J. van Hoorn*, *Boekverkooper*, 1760, in quarto, wy, tot stuitinge van den loop van dit schadelyk en schandelyk Boek, voorts, op den 31 Augustus, laetstleden, alle de Exemplaren daer van, by de Boekverkoopers alhier gevonden, by provisie hebben doen ophalen, en dezelven het verder verkoopen en debiteren van 't zelve Boek verboden.

KAMPEN.

De Magistraet verbied het verkoopen van de Justificatie, *door de protesterende Leden van den Gezworenen Gemeente uitgegeven.*

Dat wy, by nadere examinatie van het zelve Boek, niet zonder aendoeninge, hebben moeten zien en ondervinden, hoe de Leden der Gezworene Gemeente, wier Namen achter het zelve gevonden worden, zich in zoo verre hebben kunnen te buiten gaen, dat, daer wy, op het wetteloos en strafwaerdig gedrag van hun, en van anderen hunner Medeleden, by ons provisioneel Besluit van den 20 February 1760 (*), verstaen en verklaert hebben deze Leden, allen te zamen, en een ieder van dezelven in het byzonder, te houden voor met de daed gesteld buiten de waerneminge van hunne Amten, en der verdere Bedieningen, daer toe behoorende, tot dat wy nader daer over geraedpleegt en een eind-besluit zouden genomen hebben, dies niettegenstaende, eenigen dezer Leden, in het houden hunner ongeoorloofde Byeenkomsten, zyn voortgevaren, en zich al nog dezer wyze met openbare gedrukte Geschriften tegens ons en onze Resolutien blyven verzetten; daer dezelven, het geen zy mogten vermeinen tot hunner verschooninge te zullen kunnen en willen inbrengen, aen ons, op ee-

(*) Zie hier voren, bl. 1081.

KAMPEN.

De Magistraet verbied het verkoopen van de Justificatie, *door de protesterende Leden van der Gezworenen Gemeente uitgegeven.*

eene behoorlyke wyze, en in decente termen, hadden behooren voor te dragen; waer op by ons als dan zoodanige reflectie genomen zoude zyn geworden, als wy zouden bevonden hebben te behooren.

Dat, voorts, deze zoogenaemde *Justificatie*, in de plaetse van in zich te vervatten bekwame redenen tot verschooninge hunner begane ongeregeldheden, met relatie tot het ter uitvoer brengen van het Reglement van Tutele over zyne Hoogheid, in het tegendeel een bewys oplevert van derzelver opzettelyk voornemen, om hun gantsch gehouden gedrag in dezen, hoe buitensporig het zelve ook is, en by een iegelyk daer voor erkend word, voor wettig en geoorloofd te willen doen doorgaen, en daer in alnog te willen blyven voortvaren, terwyl daer by onze rechtmatige en tevens zagtmoedige handelingen en besluiten, zoo by het arresteren, als by het ter uitvoer brengen, van 't meergemelde Reglement van Tutele, benevens het *Historisch Verbael*, door ons daer van in 't licht gegeven, op eene gansch onbescheiden en indecente manier, met gedurige invectives, en met de allervuilste expressien, worden bejegend en getraduceerd; ja zelfs onze tegenwoordige Regering geweld, en andere verfoeielyke dingen, worden te laste gelegd.

Dat, daerenboven, dezelve zoogenaemde *Justificatie* niet alleen met ontallyke notoire onwaerheden, verdigtzelen en verdrajingen van zaken en omstandigheden, die ten dezen opzigte zouden zyn voorgevallen, mitsgaders met de allerhatenlykste reflectien en kwaedaerdigste insimulatien, is opgevuld; maer ook daer in gevonden en gedissemineerd worden de allerongerymdste stellingen, aenloopende tegens de bekende gronden der Regeringe, en strekkende tot omkeeringe van alle goede order in een welgereguleerden burgerstaet.

En, alzoo al het zelve, als zynde strydig met de goede zeden, en met de pligten van Burgers jegens hunne Overheid, beledigende voor de eer en het hoog gezag der Regeringe, en ten uitersten nadee-

deelig aen het algemeen welzyn der Stad en der goede Burgerye, niet heeft kunnen nalaten onze rechtmatige verontwaerdiging te verwekken: ZOO IS HET dat wy, daer tegens willende voorzien, door deze, nader, allen en een iegelyk, wie het zoude mogen zyn, interdiceren en verbieden eenige Exemplaren van het voorschreve schandelyk en schadelyk Boek in deze Stad, of derzelver vryheid, in te brengen, te verkoopen of te debiteren, onder welk prætext zulks ook zoude mogen wezen; by eene pœne van driehonderd Goudguldens, door den genen te verbeuren, die bevonden zal worden contrarie deze onze Publicatie gedaen of gehandeld te hebben; en tegens welk Boek wy ook, naer des zelfs merite, strenger zouden hebben geprocedeert, indien men konde vermoeden dat alle die Leden, wier Namen achter het zelve gedrukt staen, aen deszelfs inhoud allen even schuldig zouden zyn; waer aen wy goede redenen hebben te twyfelen. Terwyl wy ondertusschen dezelve Leden allen te zamen, en een ieder derzelven in 't byzonder, al nog ernstelyk vermaend willen hebben, om zich in rust en tranquiliteit, en voorts in behoorelyke eerbied en gehoorzaemheid voor en aen hunne Overheid, te houden; by faute van het welke wy genoodzaekt zullen zyn om, hoewel ongaerne, nog hangende de zaek ten principalen, tegens dezelven te procederen, zoo als wy naer de omstandigheden van zaken bevinden zullen te behooren.

KAMPEN.

De Magistraet verbied het verkoopen van de Justificatie, *door de protesterende Leden van der Gezworenen Gemeente uitgegeven.*

En, op dat niemand hier van eenige ignorantie zal kunnen prætenderen, zal deze van de Puije van den Raedhuize worden gepubliceerd en ter gewoner plaetsen geaffigeerd.

Aldus gedaen, ter Vergaderinge van Schepenen en Raden, binnen Kampen, den 24 November 1761.

Ter Ordonnantie

F. LEMKER,

Secret.

STAD

STAD EN LANDE.

GRONINGEN.

GRONINGEN.

VAn wegen de Ed. Mog. Heeren Staten dezer Provintie is de Belaſting op de van buiten in deze Provintie ingevoerd wordende Linten, van Wollen of Linnen Garen gemaekt, by eene Publicatie van den 13 der nu afgeloopen Wynmaend, voor nog drie jaren vaſtgeſteld; welke Publicatie dus luid:

By den invoer van Linten moet een Pasſeercedulle worden gehaeld, enz.

DE Staten van Stad Groningen en de Ommelanden doen te weten: Alzoo wy heden, op onze Staets-Vergaderinge, onder anderen, hebben goedgevonden, tot favoriſeringe der Fabriek van het toebereiden en maken van Linten van Wolle en Linnen Garen, in deze Provintie, nog voor den tyd van drie achtereenvolgende jaren, een Impoſt van tyn Guldens per Cent, op zoodanige van buiten in deze Provintie ingebragt wordende Linten, te ſtellen: Zoo hebben wy goedgevonden hier van de vereiſchte publicatie te laten doen, en, daer benevens, te ſtatueren dat van alle bovengemelde Linten, by den Invoer, aen het eerſte Collect, een Paſſeercedulle, inhoudende de Quantiteit en Waerde derzelven, zal moeten worden gehaeld en ter plaetſe, alwaer worden opgeſlagen, conform het III Art. van de Ordonnantie op de Manufacturen, aen iemand der Adminiſtratoren, of derzelver Bedienden, kenniſſe moeten worden gegeven, om by de openinge der Pakken enz. te adſiſteren en de Viſitatie te doen, ten fine, in geval de Linten te laeg mogten zyn aengegeven, conform Staetſche Reſolutie en Plakaet, in dato den 24 December 1684, door dezelven te kunnen worden genaderd.

En ingeval bevonden mogte worden bovenge-

mel-

melde Linten niet te zyn bekend gemaekt of aengegeven, zal de Invoerder, of die dezelven heeft ontfangen en opgeslagen, vervallen zyn in de pœne van honderd Caroli Guldens volgens het II Artikel van 't Generael Plakaet, en vyfentwintig Caroli Guldens volgens het XV Artikel van de Ordonnantie op de Wolle Lakenen, en Confiscatie der Goèderen, waer van geen Aengeving is gedaen conform het III Artikel van de Ordonnantie op de Manufacturen.

GRONINGEN.

By den invoer van Linten moet een Passeercedulle worden gehaeld, enz.

En, op dat niemand hier van eenige onwetendheid moge voorwenden, zal deze alom worden gepubliceerd en geaffigeerd, alwaer men gewoon is publicatie en affictie te doen.

Aldus gedaen, ter Vergaderinge, in Groningen, op Dingsdag, den 13 October 1761. Enz.

Burgemeesters en Raed van deze Stad, bemerkende dat 'er getwyfeld word, en dat 'er verschillen ontstaen, over den waren zin en het oogmerk van derzelver Plakaet van den 11 der Zomermaend des jaers 1728, luidende dus: *Dat ons, door vele en verscheide Borgeren en Ingezetenen is geklaegd de onbillikheid, welke hunne Nabuiren, in cas van Versterf, zoo over het aenhalen van de Barven* [dat zyn de Lyk-Baren] *uit de Kerken, als mede over het dragen en ter aerde bestellen van de Versturvenen, trachten in te voeren, met het eischen van een Schelling van ieder absenten Nabuir, alschoon dezelven in hunne plaetse een hunner Domestiquen of ander bekwaem persoon tot de nabuirlyke pligten komen te zenden, zynde zulks tegens onze welmeininge en Plakaet van den 18 October 1703 direct strydig. Alwaerom, in dezen willende voorzien, wy goedgevonden hebben, voorsz. Plakaet renoverende, te ordonneren en te statueren, gelyk wy zulks doen mits dezen, dat, voortaen, in gevalle van Ver-*

sterf,

GRONINGEN.

sterf, ieder Borger en Ingezeten in de Nabuirlyke pligten, als daer zyn het aenbalen van de Barven en het dragen der Versturvenen, indien zy zulks zelve in Persoon niet konnen of willen waernemen, zullen konnen volstaen met het zenden van een Domestiek of ander bekwaem persoon in derzelver plaetse, zonder gehouden te zyn aen hunne Nabuiren daer van eenige redenen te geven, by de breuke van twee Daelders, voor ieder Nabuir, die zich hier tegens mogte opposeren, ten profite van den aenbrenger; dies dat, by het afleggen en in de Kiste brengen der Versturvenen, het Hoofd der Familie in de Nabuirschap, 't zy Man of Vrouw, indien gezond en by huis zyn, persoonlyk present zal moeten zyn en hunne Nabuirpligten in dezen waernemen, wanneer een Man of Vrouwspersoon mogte komen te overlyden, by de breuke van vier Stuiv., die by het afleggen, en van twee Stuiv., die by het in de Kiste brengen der Versturvenen niet mogte hebben geadsisteert; te appliceren ten profite der gezamentlyke Nabuiren, zynde dit alles reflexyf op personen, die eene aparte woninge of huishoudinge hebben, niet op zoodane personen, die by ymand mogten inwonen, en alleenlyk een Kamer hebben gehuirt; hebben, by renovatie en interpretatie van dit Plakaet, den 16 van de nu afgeloopen Slagtmaend vastgesteld, goedgevonden en verstaen, „ dat „ de Absentie van huis niemand zal excuseren „ van de betalinge der breuke, boven gedecreteerd tegens die genen, welken by 't afleggen of in de Kiste brengen van verstorvene Naburen niet mogten hebben geadsisteert, maer dat zoodanigen even zoo wel, „ als anderen, die, by huis zynde, achterblyven, de gestelde breuke zullen moeten „ betalen."

GE-

GENERALITEITS LANDEN.

MAESTRICHT.

VErschrikkenlyk zyn de uitwerkingen geweest, welken het springen van een Kruidmagazyn, staende, onder de Wal, aen de Kommel, by de Brusselsche Poort van deze Stad, waer in omtrent zesendertigduizend ponden Buskruid waren, den 21 van de nu afgeloopen Slagtmaend, veroorzaekt heeft. Het was des morgens tusschen twee en half drie uuren, wanneer men, op 't onverwagtst, door een vervaerlyken slag van dat heilloos tuig, uitgevonden, zoo 't schynt, om alles, wat leven ontvangen heeft, te beschadigen, het gene konst en vernuft zamenvoegden te vernielen, en de waereld door zyne woede te verbazen, eene zoo sterke beweging en beving in de lucht gewaer wierd, dat ieder een, in den eersten opslag, zich niet anders verbeeldde dan dat dezen de uitwerkzels waren van eene zeer zware Aerdbevinge, die binnen weinige oogenblikken alles dreigde t'onderst boven te keeren; 't welk groot en klein met schrik en verbaesdheid vervulde. Men ontdekte echter wel haest de oorzaek van deze uitwerkingen. 't Gerucht meldde schielyk dat het Kruidmagazyn by de Brusselsche Poort was gesprongen. En wanneer het daglicht zich verspreid had zag men een akelig tooneel van verwoestinge en vele deerniswaerdige elende. De geheele Wal was aen stukken geslagen; het Huis van den Baron Celys en en het Wagthuis, de Hooge Schuur genoemd, wa-

MAESTRICHT.

MAES-TRICHT. waren in een puinhoop veranderd; van het Huis der Prinsesse van Hessen-Philipsthall was het gedeelte ingestort, waer in hare Hoogheid te bedde lag, waar door zy dan ook in hetzelve alleen het leven heeft verloren; het Klooster van de Calvaria-Berg, de Schouwburg, de Barakken en de verdere Woningen op den Kommel, en in de Brusselsche en Tongerensche Straten, waren voor het grootste gedeelte beschadigd. Gelukkig dat het grootste geweld van 't Buskruid zich naer den buitenkant van de Stad had gewend, of daer uitgeborsten was, vermits anders waerschynlyk het grootste gedeelte van deze Stad verwoest zou zyn geworden. Onder deze Puinhoopen zag men hier Armen, gints Benen, elders Hoofden en brokken van omgekomen Menschen. In het gemelde Wagthuis, de Hooge Schuur, hadden zich een Sergeant en elf man bevonden, die allen elendig gesneuveld waren. Onder het Huis van Mevrouwe Celys waren de jonge Freule en alle de Dienstboden verpletterd, uitgenomen de Koetsier, die het geluk had gehad van onder de Puinhoopen gered te worden. 's Morgens haelden eenige Menschen het Lyk van de ongelukkige Prinsesse van Hessen-Philipsthall van onder het gedeelte van haer Huis, welk ingestort was, dat men alleen beschadigd vond aen het aengezicht, 't geen eenigzins gekwetst was. En behalven dezen zyn vele andere Menschen omgekomen. Men kon in 't begin niet begrypen hoe het Vuur aen 't Kruid was gekomen, dewyl het zelve vier voeten diep in de aerde lag, onder een Verwulfzel, waer door het zelve gedekt werd, van zeven voeten dik, moeten-

tende, daerenboven, vier deuren geopend worden, eer men 'er by kon komen. Maer thans is de oorzaek van dit ongeluk ontdekt door de Vrouwe van een Kanonier, Abraham van Sisteren genoemd, welke bekend heeft dat haer Man, met de Schildwagt van het Magazyn, en deszelfs Broeder, overeengekomen was om Kruid te stelen, en ook werklyk, door den gemelden Broeder in het openen der deuren geholpen zynde, eenige Tonnen daer uit gehaeld, doch zyne dievery met den dood had moeten bekoopen; zynde van die Booswigten niet dan eenige stukken en brokken gevonden, welken men zorgvuldig byeengezameld heeft. Men onderstelt, dat hy een naergemaekten Sleutel van 't Magazyn heeft gehad; het licht, welk hy had aengestoken, eenig Buskruid heeft gevat, en hier door het Onheil is veroorzaekt, dat zoo groote verwoestinge heeft te weeg gebragt en zoo vele menschen van 't leven berooft. MAESTRICHT.

'S LANDS ZEGEN EN ONHEILEN.

IN de Nabuurschap van de Stad OUDEWATER word thans van de Sterfte onder het Rundvee niets vernomen; alleenlyk heeft die Plage onder *Waerder*, een Dorp omtrent anderhalf uur gaens van daer gelegen, op verscheide Stallingen, in deze Wintermaend, sterk gewoed. In den BRIEL en 't LAND VAN VOORNE hoorde men ook het minste niet van die bezoekinge. En men meld ons van daer, dat het Winterkoorn gansch niet gunstig stond en weinig beloofde. 'S LANDS ZEGEN EN ONHEILEN.

VERANDERINGEN ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAREN, ENZ.

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

ARNHEM. Voor den Wel Ed. Gestr. Heere Mr. *Everhard Jakob Brantsen*, die, in plaetse van wylen den Heere en Mr. Johan van Essen, tot eersten Griffier opgeklommen is, is weder tot Substituit Griffier van den Hove Provinciael van Gelderland, door de Ed. Mog. Heeren Staten van deze Provintie, op Nominatie van de Stad Zaltbommel, in eene buitengewone Landdags-Vergadering, gehouden in de jongste Herfstmaend, aengesteld en vervolgens in eed genomen de Heer Mr. *Francois Willem van den Steen.*

HARDERWYK. Den 16 van de jongste Wynmaend overleed, alhier, in het tachtigste jaer van zynen ouderdom, na eene langdurige bedlegering en verval van krachten, de Hoog Ed. Gestr. Heer *Antony van Westerveld*, Heer van Essenburg, van den jare 1708 tot in den jare 1747 Lid van den Magistraet of Burgemeester van deze Stad, mitsgaders Curator van de Provintiale Gelderfche Akademie, alhier, van den jare 1710 tot aen het laetstgemelde jaer; die meermael aenzienlyke Commissien in de Kollegien van Regeringe wegens deze Stad bekleed heeft, en in den jare 1747 nog gedeputeerd was, wegens deze Provintie, ter Vergaderinge van de Hoog Mog. Heeren Staten Generael.

's GRAVENHAGE. In deze Hofplaetse overleed, den 5 van de nu afgeloopen Slagtmaend, zeer schielyk, de Heer *Joan Philip de Bruine*, sedert den jare 1749 eerste Commies ter Griffie van hunne Hoog Mog., de Heeren Staten Generael, en Directeur van de Correspondentie met de Ministers van den Staet, buiten 's Lands.

Uit eene overgeleverde Nominatie hebben de Ed. Groot Mog. Heeren Staten van deze Provintie, als oefenende de Voogdye over den minderjarigen

Heere

Heere Erfstadhouder, verkozen, en zyn dus, den 25 van de zelfde Slagtmaend, aen de regeringe gekomen, als Burgemeesters, de Ed. Achtb. Heeren Mr. JAN HUDDE DEDEL, Præsident, Mr. JOHAN DIERQUENS en Mr. KAREL DE LA BASSECOUR; als Schepenen, Mr. *Adriaen van der Goes*, Præsident, Mr. *Karel de Lille*, Mr. *Johan Patyn*, Mr. *Philippus Matthias Mestre*, Mr. *Abraham van Neck* en Mr. *Pieter van de Poll*; en voorts als Schepenen Commissarissen over des Gemeenen Lands Middelen de genoemde Heeren *de Lille*, *Patyn* en *Mestre*. VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

Den 29 van die maend overleed, alhier, ook de Wel Ed. Gestr. Heer Mr. *Jan Wybo*, Fiskael en Procureur Generael over Holland, Zeeland en Westvriesland sedert den jare 1749, mitsgaders Fiskael van de Generaliteit en by den Hoogen Krygsraed der Vereenigde Nederlanden.

In deszelfs plaetse is, door hunne Hoog Mog., de Heeren Staten Generael, weder tot Fiskael van de Generaliteit aengesteld de Heer Mr. *Ignatius Joannes van Hees*.

LEIDEN. Den 10 van de zelfde Slagtmaend zyn, volgens gewoonte, tot Burgemeesters van deze Stad, voor het eerstvolgende jaer, aengesteld de Wel Ed. Gestr. Heeren Mr. JOHAN VAN DER MARCK Æ. Z., Mr. NIKOLAES VAN DE VELDE D. Z., Dr. JOHAN FREDERIK GRONOVIUS en Mr. JAKOB PLA; tot Thesaurier Ordinaris de Heer Mr. *Nikolaes van de Velde*, en als Thesaurier Extraordinaris gecontinueerd de Heer Mr. *Nikolaes Willem van Leeuwen*.

Wyders is de Heer Mr. *Hendrik van Buren* verkozen om, als Gecommitteerden wegens deze Stad, in het Kollegie der Ed. Mog. Heeren Gecommitteerde Raden van Zuidholland, met den eersten van de aenstaende Bloeimaend, zitting te nemen.

ROTTERDAM. Den 7 van deze Wintermaend overleed alhier, na eene langdurige ziekte, de Wel Ed. Gestr Heer *Pieter Hoogwerf*, Oud-Schepen van deze Stad, en tweede Equipagie-Meester van het

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

Ed. Mog. Kollegie ter Admiraliteit op de Maze.

OUDEWATER. Op den 28 van de jongste Wynmaend zyn, door de Ed. Achtb. Heeren Officier, Burgemeesteren en Vroedschappen van deze Stad, tot nieuwe Burgemeesteren verkozen de Heeren PIETER VAN LEXMOND, als Præsident, en Mr. PIETER DE MEY, als tweeden.

SCHOONHOVEN. Hunne Ed. Groot Mog., in de hoedanigheid als Voogden over den Heere Prinse Erfstadhouder, uit eene alhier gemaekte Nominatie, in de nu afgeloopen Slagtmaend, eene Verkiezing hebbende gedaen van de Leden, zullende fungeren in de Kollegien van Burgemeesteren en Schepenen dezer Stad, voor den jare 1762, zyn, den 10 van die maend, aen de Regeringe gekomen, als Burgemeesters, de Heeren NIKOLAES DE FREMERY en PIETER DE GROOT; als Schepenen, de Heeren *Joannes van Salen*, *Willem van Solingen*, *Anthoni Boon*, *Anthoni Carnier*, *Andries van Oosterhout*, *Gerardus Jacobus van den Bosch* en *Joannes van Kempen*; en als Schepenen Commissarissen de genoemde Heeren *van Solingen*, *Boon* en *Carnier*.

BRIEL. Het heeft den Heere Mr. *Maximiliaen van Berchem* niet mogen gebeuren de Waerdigheid van Schepen dezer Stad, waer toe hy, den 1 van Wynmaend, jongstleden, op nieuws aengesteld was, lang te bekleeden; want den 10 van de nu afgeloopen Slagtmaend verwisselde hy, in den ouderdom van vyfenvyftig jaren, alhier het tydlyke met het eeuwige. Hy was in den jare 1739 als Raed in de Vroedschap van deze Stad verkozen; heeft tweemael de Burgemeesterlyke Waerdigheid bekleed, namelyk in de jaren 1750-1751 en 1754-1755; en is van Bloeimaend 1757 tot aen Bloeimaend 1760, op de tourbeurte van deze Stad, wegens de Provintie Holland, gecommitteerd geweest als Raed ter Admiraliteit in het Kollegie op de Maze.

In deszelfs plaetse is tot Schepen van deze Stad verkozen de Heer *Pieter Poortermans*, en tot Raed in de Vroedschap des overleden Zoon, de Heer Mr. *Jakob van Berchem*.

ALK-

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

ALKMAER. Den 30 van de zelfde Slagtmaend werd alhier, volgens de Verkiezinge van de Ed. Groot Mog. Heeren Staten van deze Provintie, oefenende de Voogdye over den Prinse Erfstadhouder, aengesteld, als Raed in de Vroedschap van deze Stad, de Heer Mr. *Daniel Ras*.

Tegens den 25 van deze Wintermaend, gewonen dag van de veranderinge der Regeringe alhier, zyn door de zelfde Staten, in de zelfde hoedanigheid, uit daer toe overgeleverde Nominatien, voor den jare 1762, verkozen en vervolgens aen de Regeringe gekomen; als Burgemeesters, de Heeren Mr. HENDRIK NANNING DAEY, KAREL DE DIEU, Mr. ADRIAEN BAERT, Heer van Kranenbrouk, en Jongheer JAKOB VAN KATZ, Heer van Katz, Koulster, Heiloo en Oesdom, Vryheer van Veenhuizen; als Schepenen, de Heeren *Adriaen Wevering* junior, *Christianus Bezemaker*, Mr. *Jakob van Foreest*, Vryheer van Petten en Nolmerban, Mr. *Willem Jakob Kloek*, Mr. *Rutgerus Paludanus*, *Gerard Pan* en *Jan Konstantyn Rusius*, uit welken tot Schepenen Commissarissen van des Gemeene Lands Middelen benoemd zyn de Heeren *Wevering*, *Bezemaker* en *Foreest*.

Wyders is tot Thesaurier van deze Stad aengesteld de Wel Ed. Gestr. Heer *Jan Frederik de Mey*, Raed in de Vroedschap.

HOORN. Den 9 van deze Wintermaend overleed, alhier, in den ouderdom van achtenvyftig jaren en omtrent vyf maenden, de Wel Ed. Gestr. Heer Mr. *Francois van Bredehoff*, Vryheer van Oosthuizen, Etershem en Hobrede, die Raed in de Vroedschap van deze Stad is geweest van den jare 1730 tot in den jare 1749, verscheide malen de Burgemeesterlyke Waerdigheid alhier heeft bekleed, gelyk hy in het laetstgemelde jaer nog Præsident van dit Kollegie was; en als Bewindhebber van de Oost-Indische Compagnie ter Kamere van deze Stad heeft zitting gehad van den jare 1744 tot aen zyn overlyden toe.

ENKHUIZEN. Door de Heeren Burgemeesteren

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS ENZ.

en Raden in de Vroedschap van deze Stad zyn, den 7 van deze Wintermaend, gecommitteerd om, met den 1 van Louwmaend des volgenden jaers, wegens deze Stad, zitting te nemen, in het Kollegie van hunne Ed. Mog., de Heeren Gecommitteerde Raden van de Staten van Holland en Westvriesland, in Westvriesland en 't Noorder-Kwartier, de Wel Ed. Gestr. Heer *Frederik Hagba*, Raed en Oud-Burgemeester van deze Stad; en als Raed ter Admiraliteit, mede in Westvriesland en 't Noorder-Kwartier, de Wel Ed. Gestr. Heer *Jan Oudewagen*, insgelyks Raed en Oud-Burgemeester van deze Stad.

Wyders is tot Raed in de Vroedschap van deze Stad verkozen de Wel Ed. Gestr. Heer *Jan Appelman*, Pensionaris dezer Stad, in plaetse en by vrywilligen afstand van deszelfs Vader, den Heer Oud-Burgemeester Engel Appelman.

MIDDELBURG. Den 16 van de nu afgeloopen Slagtmaend hebben de Ed. Mog. Heeren Staten van Zeeland Jongheer *Dirk Wouter van Lynden*, Pensionaris Honorair van de Stad Goes, aengesteld om als gewoon Gedeputeerden, van wegen deze Provintie, in de Vergadering der Hoog Mog. Heeren Staten Generael van de Vereenigde Nederlanden zitting te nemen, in plaetse van wylen den Heere J. L. Verelst.

Nog hebben hunne Ed. Mog. den Heer *Marinus van Vliet*, Schepen en Raed der Stad Tholen, benoemt tot Ontvanger van het Amt-, Familie-, Dienstbode-, Karos- en Paerde-Geld, over de gemelde Stad en 't ressort van dezelve, in plaetse van den Heer W. H. Turcq, die daer van afstand gedaen heeft.

UTRECHT. De Wel Ed. Gestr. Heer Rudolph Leusden, Kanonik van St. Jan, en Medelid van de Heeren Geëligeerden, representerende den Eersten Staet van den Lande van Utrecht, zyne Waerdigheid van Bisschops Heemraed, onder de Heeren Hoogheemraden van de Lopikerwaerd en den Lekkendyk benedendams, welke hy sedert den jare

1738 bekleed had, nedergelegt hebbende, is door de Ed. Mog. Heeren Staten van deze Provintie, in deszelfs plaetse, weder aengesteld de Wel Ed. Gestr. Heer Mr. *Kornelis Anthony Vos*, Raed in de Vroedschap van deze Stad.

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

Tot de Waerdigheid van Hoogheemraed in hetzelfde Kollegie, wegens deze Stad, is door de Ed. Groot Achtb. Heeren Burgemeesteren en Raden in de Vroedschap, verkozen de Wel Ed. Gestr. Heer *Adriaen Strik van Linschoten*, Raed in die Vroedschap, in plaetse van wylen den Heere Mr. Pieter Ægidius Gerbrand Daunis, die dezelve sedert den jare 1755 bekleed had.

WYK TE DUURSTEDE. Den 11 van de meergemelde Slagtmaend overleed alhier, na een langen tyd aen eene Borstkwael gesukkelt te hebben, de Wel Ed. Gestr. Heer Mr. *Abraham van Senden*, Oud-Burgemeester van deze Stad, die het Amt van Hoofd-Officier alhier bekleed heeft van den jare 1727 tot op zyn overlyden toe, en daerenboven ook Hoofd-Schout was van het Kollegie van 't Gemeene Land alhier.

In deszelfs plaetse is, door de laetstgenoemde Heeren Staten, tot de Waerdigheid van Hoofd-Officier dezer Stad en van Hoofdschout van het Gemeene Land weder verkozen Jongheer *Adolph Hendrik*, *Graef van Rechteren*, Heer van Woudenberg, enz.

MONTFOORT. Ingevolge het Reglement wegens de Voogdye over den minderjarigen Heere Erfstadhouder is, door den Ed. Mog. Heeren Staten van Utrecht, tot Raed in de Vroedschap van deze Stad verkozen de Heer *George Tammo Falk*, in plaetse van wylen den Heere *Hendrik de Ruever*, welke die Waerdigheid sedert den jare 1752 bekleed had, en van den jare 1758 tot in den jare 1760 Burgemeester van deze Stad is geweest.

'S HARTOGENBOSCH. Het Kollegie van Schepenen jaerlyks op den achtsten dag na St. Bavo veranderende, zyn tegens dien tyd, door de Hoog Mog. Heeren Staten Generael van de Vereenigde Ne-

Veranderind onder de hooge en lage Amptenaars, enz.

Nederlanden, als oefenende de Voogdye over den Prinse Erfstadhouder in de Generaliteits Landen, uit een alhier gemaekte Nominatie, verkozen, en op den 8 van de jongste Wynmaend aengekomen en in den eed genomen, als Schepenen van deze Stad voor het eerstvolgende jaer, de Heeren *Daniel Mobachius Quaet*, Hoogleeraer in de Medicynen in 't Gymnasium van deze Stad, als President; *Arnoldus Versfelt* en *Jakob van Brandwyk*, beide uit den vorigen Schepenstoel gecontinueerd; Mr. *Wilhelmus van der Does*, *Wilhelmus Bopp*, *Johan Philip van Eys*, Mr. *Jan Hendrik van Heurn*, *Pieter Johan Franken* en *Evert van Breugel*.

LYST DER PRYZEN VAN VERSCHEIDE PRODUCTEN ONZES LANDS.

Rotterdam, den 28 December.

	By de Z. Zak.
Tarwe, O. W. Zeeu.	13 a 16 ß
—— Nieuwe dito	15 a 17 ß
—— Blaeuwe dito	14 a 15 ß
—— Zomer . .	12 a 13 ß
Rogge, Zeeuwsche	11 a 12 ß
Erten, Graeuwe .	16 a 21 ß
—— Blaeuwe .	17 a 25 ß
—— Witte . .	12 a 13 ß
W. Boonen, . . .	10 a 12 ß

	by 't Last.
Boekw., Vl. enz. op 154 ℔	$13\frac{1}{2}$ ℒ
Gerst, Zeeu. enz.	$14\frac{1}{2}$ a 15 ℒ
Koolzaed, Z. enz.	27 a 29 ℒ
Haver, Zeeu: enz.	12 a $13\frac{1}{2}$ ℒ
Paerdenboonen,	15 a 16 ℒ

Rotterdam, den 22 December.

	by de Steen.
Vlas, Allerb. soort	28 a 29 st.
—— Best	27 a 26 st.
—— Middelsoort	24 a 25 st.
—— Gemeen	22 a 23 st.
—— Slegt	19 a 20 st.

Leiden.

	by 't Vierend.
Grasboter, 5 Dec.	*f* 26 a 27:-
—— 12 en 19 d.	27 a 28:-
—— 24 dito.	26 a 27:-
Hooibot. 12, 19 en 24 Dec.	21 a 22:-

Hoorn, den Dec. 1

	de 100 ℔
Kaes, Groote . .	*f* 11 ——
—— Midd. a 10 ℔	$9\frac{1}{4}$ ——
—— Kleene . . .	$8\frac{3}{4}$ a 9:-

STAET VAN VERSCHEIDE TAKKEN VAN DEN NEDERLANDSCHEN KOOPHANDEL VOOR DEN JARE MDCCLXI.

HANDEL OP OOSTINDIEN.

De Schepen, die voor rekeninge van de Oost-Indische Maetschappye, te Batavia, aengelegd zyn, om in het Najaer van 't afgeloopen, en begin van dit jaer, naer het Vaderland te keeren, gevoegd by de Schepen, die rechtstreeks uit China naer deze Landen gestevend zyn, beloopen het getal van vier en twintig, die op een na in Tessel zyn aengekomen: zynde

Staet van verscheide takken des Koophandels voor den Jare 1761.

voor de Kamer Amsteldam,

De Eendragt, *Sloten*, *Jeruzalem*, } van Batavia.

Giesenburg, *De drie Papegaeijen*, *Leimuiden*, } van Ceilon.

De Oranjezael, uit Bengalen,

Ouder-Amstel, *Oosterbeek*, *Velzen*. } uit China.

voor de Kamer Zeeland,

Radermacher, *De Barbara Theodora*, } van Batavia.

Vlissingen, uit Bengalen.
Walcheren, van Ceilon.
Kronenburg, uit China.

STAET VAN VERSCHEIDE TAKKEN DES KOOPHANDELS VOOR DEN JARE 1761.

voor de Kamer DELFT,

Overschie, van Batavia.
Bleiswyk, uit Bengalen.

voor de Kamer ROTTERDAM,

Noordnieuwland, van Batavia.
Vredestein, over China.

voor de Kamer HOORN,

Oostbuizen, } van Batavia.
Lekkerlust, }

voor de Kamer ENKHUIZEN,

De Vrouw Petronella, } van Batavia.
Pylswaerd, . . . }

Het vier en twintigste Schip, *Osdorp*, dat voor de Kamer Amsteldam t'huis moest komen, is niet opgedaegd. Het Schip *Kronenburg* was reeds in 't vorig jaer, voor de Kamer Zeeland verwagt, doch, door tegenspoed verhinderd, heeft hetzelve, niet voor den 9 van Zomermaend dezes jaers, het Anker in Tessel kunnen laten vallen. Wyders heeft men, met deze in 't Vaderland aengekomen Schepen, tyding gekreegen, dat het Schip *Akerendam*, tusschen de Kaep de Goede Hoop en 't Vaderland, door lekkagie, verlaten is.

Volgens het Besluit der Heeren Bewindhebberen van de Oost-Indische Kompagnie, ter Vergadering van Zeventienen, in de jongste Herfstmaend genomen, is vastgesteld dat, in 't Najaer van dit en 't Voorjaer van 't volgende jaer, naer de Oost-Indien zouden vertrekken acht en twintig Schepen; namelyk

voor

STAET VAN VERSCHEIDE TAKKEN DES KOOPHANDELS VOOR DEN JARE 1761.

voor de Kamer AMSTERDAM,

het Schip *Het Huis te Byweg*,
——— *Afchat*,
——— *Oosterbeek*,
——— *de Eendragt*,
——— *Sloten*,
——— *Giesenburg*,
——— *Leimuiden*,
——— *Ouder-Amstel*,
——— *de drie Papegaijen*,
——— *Jeruzalem*,
——— *Blydorp*,
——— *Welgelegen*,
——— *de Oranjezael*,

voor de Kamer ZEELAND,

——— *Kroonenburg*,
——— *Walcheren*,
——— *Velzen*,
——— *Tulpenburg*,
——— *Radermacher*,
——— *de Barbara Theodora*,
——— *Vlissingen*,

voor de Kamer DELFT,

——— de Vrouw *Kornelia Hillegonda*,
——— *Overschie*,

voor de Kamer ROTTERDAM,

——— *de Standvastigheid*,
——— *Noord-Nieuwland*,

voor de Kamer HOORN,

——— *Lycochton*,
——— *Oosthuizen*,

STAET VAN VERSCHEIDE TAKKEN DES KOOPHANDELS VOOR DEN JARE 1761.

voor de Kamer ENKHUIZEN,

het Schip *de Imagonda*,

——— *Enkhuizen.*

Van deze Schepen zyn de meesten der genen, die als Kermis en Kersschepen begeven zyn, voor het einde dezes jaers, uit de Havenen dezer Landen reeds vertrokken; en de overigen zullen dienen om, in 't eerstvolgende voorjaer, als Paeschschepen afgezonden te worden.

In dit jaer zyn, door gemelde Heeren Bewindhebberen, drie openlyke Verkoopingen gehouden. De eerste, op den 26 van Louwmaend, op welke, benevens eenige Goederen van Particulieren, en een party Bindrottingen, geveild zyn, de volgende Goederen, by de de Kamer Amsteldam leggende:

		Zeeland.	Amsterdam.
1268678	℔ Thee Boey.	——	1268678
170122	℔ Thee Congo.	——	170122
114558	℔ Thee Chiauson.	——	114558
27374	℔ Thee Heysan.	6224	21150
9331	℔ Thee Heysan Schin.	——	9331
3006	℔ Thee Bing.	——	3006
10322	℔ Thee Peccoe.	——	10322
113	℔ Thee dito extra fyne.	——	113
89821	℔ Thee Songlo.	——	89821
194681	℔ Spiauter.	——	194681
12478	℔ Chineesche Curcuma.	——	12478
19279	℔ Chineesche Zyde.	6407	12872
10000	℔ Thin Siams.	——	10000
373	Kassen Porcelynen.	——	373
1014	Bondels dito.	——	1014
	KATOENE LYWATEN.		
210	ps. Cassa Bengale.	——	210
300	ps. dito Behaarse.	——	300
146	ps. Tansjeebs.	——	146
4476	ps. Malmolens.	——	4476
155	ps. Nainsoeks.	——	155
1376	ps. Therendains.	——	1376
251	ps. Seerhandconaes.	——	251
1876	ps. Douriassen.	——	1876
1492	ps. Hammans.	——	1492

79

STAET VAN VERSCHEIDE TAKKEN DES KOOPHANDELS VOOR DEN JARE 1761.

	Zeeland.	Amsterdam.
70 ps. Sanen.	—	70
100 ps. Sologesjes.	—	100
450 ps. Tukkerys.	—	450
3100 ps. Amiertjes.	—	3100
1200 ps. Lachoriassen.	—	1200
400 ps. Dongrys.	—	400
1024 ps. Gingams divers.	—	1024
94 ps. Pinas Cors.	—	94
98 ps. Alegiassen Tesserste.	—	98
4430 ps. Roemaels divers.	—	4430
3600 ps. Bastas.	—	3600
970 ps. Nilly.	—	970
1000 ps. d'Herriabadys.	—	1000
300 ps. Gerrassen.	—	300
98 ps. Chelassen fyne.	—	98
10640 ps. Salempouris.	—	10640
8080 ps. Guinees.	—	8080
180 ps. Keder de Mohonpour.	—	180
960 ps. Soesjes	—	960
150 ps. Kismis Neusdoeken.	—	150
300 ps. Phorassen.	—	300
620 ps. Doesoetjes gebleekte.	—	620
140 ps. Neusdoeken Guilleaudeux.	—	140
5840 ps. Nanquinse Linnens.	1840	4000
ZYDE STOFFEN.		
250 ps. Meubel Damasten.	80	170
451 ps. Poisis Damasten van 1 coul.	154	297
94 ps. dito dito van 2 dito.	31	63
89 ps. dito dito gebandeerde.	30	59
145 ps. Gosies Damasten.	49	96
149 ps. Sattyne effene.	50	99
25 ps. dito geban. en gebr. met Bouq.	8	17
23 ps. dito met Rankwerk.	7	16
25 ps. dito met breede streepen.	8	17
25 ps. dito met smalle dito.	9	16
18 ps. dito Genuanceerde dito.	6	12
49 ps. Diemetjes.	15	34
99 ps. Pourdesoyen.	34	65
295 ps. Gorgorons.	102	193
49 ps. dito met witte Satt. streepen.	17	32
49 ps. dito a Quadrille.	17	32
48 ps. Griesetjes.	16	32
47 ps. Chagarynen.	15	32
48 ps. dito Cheangeanten.	16	32
735 ps. Pekings effene.	265	470
50 ps. dito Cheangeanten.	17	33
50 ps. dito gestreepte.	17	33
49 ps. dito met werkjes.	16	33
91 ps. dito Gebroch. met bouquet.	32	59
46 ps. dito gebandeert met dito.	15	31
149 ps. Lustrings.	50	99
92 ps. dito met Sattyne Lopen.	31	61

STAET VAN VERSCHEIDE TAKKEN DES KOOPHANDELS VOOR DEN JARE 1761.

	Zeeland.	Amsterdam.
38 ps. dito met Ruyten.	13	25
20 ps. Lampassen	7	13
48 ps Pekings Neusdoeken.	134	299
26 ps dito dito met weerfch. randen.	66	201
275 ps dito gekeperde	80	195
100 ps. dito dito zonder Ruyten.	27	73

De tweede gefchiedde in Gras- en Bloeimaend dezes jaers, ten dage by ieder Kamer gemeld, wanneer, behalve de Goederen van Particulieren, aengehouden Goederen, en verdere overgebleevene Kleinigheden, die by de refpective Kamers aen handen waren, geveild werden de onderftaende Waren en Koopmanfchappen

	Amft. 27 Apr	Zeel. 13 Apr.	Delft. 21 Apr	Rott. 23 Ap	Hoorn. 4 May.	Enkh. 6 May.
10000 Balen Bruine Peper	4125	2062	1086	516	1225	986
450000 ℔ Kaneel.	225000	112500	28125	28 .25	28125	28125
110000 ℔ Blanke Foely.	54000	27000	6750	8750	6750	6750

Deze Bruine Peper, gelyk ook de Kaneel en Foely werden verkogt met een ftilftand tot den eerften van Lentemaend des jaers 1762. En, by het vaftftellen van deze Verkooping, werdt tevens bekend gemaekt, dat met het afleveren der Noten, waervan, in dezen jare, 539092 ponden gewigts zyn overgekomen, ten geftelden pryfe van vyf en zeventig ftuivers, Bankgeld, het pond, zou worden aengehouden tot den eerften van Lentemaend des jaers 1763.

In de Najaers Verkoopingen, gehouden op de dagen, by ieder Kamer in de volgende Lyft gemeld, zyn, behalven de Goederen van Particulieren, en van vorige jaren nog overig, verkocht met een ftilftand tot den eerften van Herfftmaend des jaers 1762.

43290

	Zeel. 9 Nov.	Amst. 30Nov.	Delft. 17 Nov.	Rott. 19 No.	Hoorn 8 Dec.	Enkh. 10Dec.
43200 ℔ Witte Peper.	10800	21600	2700	2700	2700	2700
2080020 ℔ Poeder Suyker.	386765	687395	170257	130961	360222	344420
12625 ℔ Geconfyte Gember.	3784	6095	782	773	783	408
3000 ps Geconfyte Noten.	800	1400	200	200	200	200
562 ℔ Geconfyte Nagelen.	137	259	64	52	50	——
744125 ℔ Salpeter.	209555	416592	117978	——	——	——
20000 ℔ Tin Mal. inSchuiten	——	20000	——	——	——	——
38865 ℔ Tin Mal. in Inktkok.	12500	16000	3125	——	4125	3115
323009 ℔ Tin Bancas.	75003	157997	40000	10000	20000	20009
240000 ℔ Spiauter.	80000	160000	——	——	——	——
328096 ℔ Sappanhout Siams.	19332	193764	50000	——	65000	——
663327 ℔ dito Bimaas.	215987	201623	50000	50000	45717	100000
114875 ℔ Caliatourshout	29000	43750	9375	4500	13875	14375
15859 ℔ Indigo Javaasch.	4315	7919	250	1125	1250	1000
34 ℔ dito Timoreese.	——	34	——	——	——	——
40 ℔ dito Mallabaarse.	——	40	——	——	——	——
81 ℔ dito van Maccasser.	——	81	——	——	——	——
83000 ℔ Kurkuma Javasche.	12500	33000	3000	9500	12500	12500
1860 ℔ dito Chineese.	1860	——	——	——	——	——
3044 ℔ Kardamom Ceilons.	1400	1644	——	——	——	——
62 ℔ dito Javaasch.	——	62	——	——	——	——
900 ℔ Catchou.	——	900	——	——	——	——
50305 ℔ Kampher.	6250	24995	——	6256	8130	4674
25187 ℔ Borax.	526	12961	11700	——	——	——
5000 ℔ Benjuin.	1250	2500	250	250	375	375
7000 ℔ Aloë Suicatorra.	——	7000	——	——	——	——
16578 ℔ Radix China.	2978	13600	——	——	——	——
16673 ℔ —— Gallinga.	3148	13525	——	——	——	——
8250 ℔ Rabarber Chineese.	2679	5571	——	——	——	——
6000 ℔ Lange Peper.	1500	3000	375	375	375	375
4250 ℔ Kubebe of Staertpep.	1000	2000	125	250	375	500
1937 ℔ Gom Gutte.	——	1937	——	——	——	——
1500 ℔ Gom Mirrhe.	——	1500	——	——	——	——
9401 ℔ Sago.	1401	8000	——	——	——	——
12000 ℔ Goml. op stokj. Siams	2000	2400	800	1600	4000	1200
1500 ℔ Gomlak Cormandels.	——	1500	——	——	——	——
20000 ℔ Schellak.	5200	7400	7400	——	——	——
3 ps Handrot. met Goud.	3	——	——	——	——	——
149185 ℔ Cauris.	16500	132685	——	——	——	——
3560000 ℔ Koffy Javasche.	880000	1030000	275000	275000	550000	550000
14000 ℔ Koffy Ceilonsche.	——	14000	——	——	——	——
424351 ℔ Coffy Bourbonsche.	424351	——	——	——	——	——
THEE direct van CHINA.						
2441792 ℔ Thee Boey.	916801	1524991	——	——	——	——
250300 ℔ Thee Congo.	128983	121317	——	——	——	——
177580 ℔ Thee Siautchon.	93625	83955	——	——	——	——
49 ℔ Thee of Lingf. Sing.	49	——	——	——	——	——
154009 ℔ Thee Groene of Song.	80683	73326	——	——	——	——
29907 ℔ Thee Pecoe.	13770	10137	——	——	——	——
51746 ℔ Thee Groene of Tu.	16943	34803	——	——	——	——
8644 ℔ Thee Bing Keizers.	3805	4839	——	——	——	——
30596 ℔ Thee Heisant.	13326	17270	——	——	——	——
20395 ℔ Thee Heisant schin.	9683	10712	——	——	——	——

	Zeel. 9 Nov.	Amst. 30 Nov.	Delft. 17 Nov.	Rott. 19 No.	Hoorn. 10Dec.	Enkh. 10 Dec.
25000 ℔ Bindrottingen.	8000	17000	—	—	—	—
7007 ℔ Beng. Zyde Tanny.	3517	1544	1946	—	—	—
228 ℔ dito Kabessa.	123	105	—	—	—	—
3223 ℔ dito Barriga.	1500	900	823	—	—	—
120 ℔ Javasche ruweZyde.	—	120	—	—	—	—
10880 ℔ Florette Garens.	3000	3969	3911	—	—	—
23087 ℔ Surats Katt. Garens.	—	23087	—	—	—	—
5700 ℔ TuttucorynsKat.Gar.	2800	2900	—	—	—	—
36667 ℔ Javaes. Katt.Garens.	8765	16125	2256	1875	4387	3259
9070 ℔ Kiermanse Wolle.	—	9070	—	—	—	—
4 kelders Japanse Zoya.	—	—	1	1	1	1
92 leggers Arrak dubbeld.	20	32	10	10	10	10
79 amen witte Const. W.	35	22	11	—	11	—
49 dito roode dito Wyn.	17	18	7	—	7	—
3862 Fusten Porceleynen.	1627	2235	—	—	—	—
KATTOENE LYWATEN.						
18454 ps Kassa Bengale.	7500	5814	5140	—	—	—
700 ps dito Bourongsche.	—	700	—	—	—	—
870 ps dito de Malda.	—	870	—	—	—	—
300 ps dito Bohaerse.	—	300	—	—	—	—
280 ps Adathys.	—	280	—	—	—	—
4629 ps Tansjeebs divers.	1100	1955	1574	—	—	—
5325 ps Mallemolens.	1280	2510	1535	—	—	—
2824 ps Therendains.	540	1300	984	—	—	—
2150 ps Bethilles Kangam.	700	650	800	—	—	—
4784 ps Douriassen.	580	2721	1483	—	—	—
1420 ps Harripaelse Neusd.	290	990	140	—	—	—
1410 ps Kismis Neusdoeke.	150	380	880	—	—	—
4600 ps Bethilles divers.	600	300	—	1050	1550	1100
200 ps Keper van Bengale.	—	100	100	—	—	—
450 ps Hammans.	—	450	—	—	—	—
200 ps Saanen.	—	200	—	—	—	—
2250ps Tukkerys.	900	759	600	—	—	—
2094 ps Sjouters Derriabad.	900	568	626	—	—	—
3715 ps Amiertjes.	1400	1010	1305	—	—	—
1427 ps Lachoriassen.	450	400	526	—	—	—
6375 ps Baftassen divers.	1960	2645	1530	160	—	80
1568 ps Pantkas of Dongrys.	667	500	419	—	—	—
600 ps Mouris divers.	—	200	—	—	200	200
2000 ps Katte Kaetjes divers	200	1800	—	—	—	—
800 ps Hane Kaetjes.	300	500	—	—	—	—
4400 ps Kallamanganys.	2500	1900	—	—	—	—
1100 ps Beroupaets divers.	—	1100	—	—	—	—
300 ps Doty Ponnebegesjes.	—	300	—	—	—	—
3319 ps Gingams divers.	1000	1346	973	—	—	—
95 ps Kopees Peza.	—	95	—	—	—	—
593 ps Sigtermans Zaey.	100	393	100	—	—	—
80 ps Pinas Kors.	—	80	—	—	—	—
168 ps Allegiassen Tessers.	—	100	68	—	—	—
188 ps Thee Paeys.	—	88	100	—	—	—
540 ps Photassen.	—	180	360	—	—	—
13670 ps Roemaels divers.	2200	7330	4140	—	—	—
750 ps Roemaels Sigterm.	—	450	300	—	—	—

	Zeel. 9 Nov.	Amst. 30 Nov.	Delft. 17 Nov.	Rott. 19 No.	Hoorn. 20 Dec.	Enkh. 10 Dec.
750 ps Roemaels Sesterg.	—	—	—	—	450	300
600 ps Roemaels de Esta.	—	—	—	—	300	300
3150 ps Roemaels geruiten.	—	—	—	—	1800	1350
600 ps Roem. Neusd. v. d. k.	100	—	—	100	200	200
100 ps Bethilles Alegiassen.	—	—	—	—	100	—
400 ps Bethilles Settergant.	—	—	—	—	300	100
198 ps Bethilles Galawap.	—	—	—	—	100	98
200 ps Pattamaraphoe.	—	—	—	—	200	—
250 ps Chelassen v. d. kust.	—	—	—	—	150	100
150 ps Gingams Pinasse.	—	75	75	—	—	—
100 ps Gingams Onderbr.	100	—	—	—	—	—
820 ps Nelly.	300	420	100	—	—	—
500 ps Chitsen Souratse.	—	500	—	—	—	—
300 ps Chitsen v. Amedab.	—	300	—	—	—	—
1000 ps Nicquaniasse divers	—	1000	—	—	—	—
700 ps Bherms.	—	700	—	—	—	—
1600 ps Corroots.	—	1600	—	—	—	—
1200 ps Chelass. v. Souratte.	—	1200	—	—	—	—
100 ps Bayota van Souratte.	—	100	—	—	—	—
300 ps Naginapaet.	—	300	—	—	—	—
2408 ps Gerrassen.	400	731	1277	—	—	—
57730 ps Salempoures divers	22157	27412	4172	320	2093	1576
44460 ps Guinees divers.	10411	14580	2000	2480	8741	6248
3100 ps Bandanois, of Tofta.	—	1600	1500	—	—	—
3931 ps Gedrukte Neusdoek.	—	2131	1800	—	—	—
1998 ps Gedr. Vro Kleedjes.	—	1198	800	—	—	—
2400 ps Roem. Guilliaud.	—	1500	900	—	—	—
1540 ps Doesoetjes v. Beng.	500	340	700	—	—	—
6200 ps Nanquinse Linnens.	1940	4260	—	—	—	—
ZYDE STOFFEN.						
32 ps Japanse Zyde Rokk.	—	—	8	8	8	8

En werd, by de vaststelling van deze Verkooping, bekend gemaekt, dat met het afleveren der Kruidnagelen, by de byzonder Kameren zou worden aengehouden, voor de prys van vyf en tachentig Stuivers, Bankgeld, het pond, tot den laetsten van Oegstmaend des jaers 1763. Wyders behielden Heeren Bewindhebbers aen zich de magt om de Goederen, die met de Schepen *Jerusalem* van Batavia, en en de *drie Papegaeyen* van Ceilon nog verwagt werden, en die men gewoon was in 't Najaer te verkoopen, of in 't geheel, of ten dele op te veilen, het zy in de vastgestelde Verkooping, of wel op zoodanigen anderen tyd, als de-

STAET VAN VERSCHEIDE TAKKEN DES KOOPHANDELS VOOR DEN JARE 1761.

dezelven zouden goedvinden. Doch, die Schepen hierte Lande aangekomen zynde, besloo-tenze de medegebragte Waren en Koopmanschappen, in de Kamer Amsteldam, op den bepaelden dag, insgelyks in 't openbaer te veilen, bestaende in

100149 ℔ Poeder Suyker.
223 ℔ Indigo Kormandelse.
150 ℔ Kardamon Ceilonse.
312 ℔ Kubebe of Staertpeper.
1500 ℔ Gom Mirrhe.
2883 ℔ Aloë Succotorra.
900 ℔ Katchou.
424750 ℔ Koffy Javase.
14000 ℔ Koffy Ceilonse.
1000 ℔ Javacs Kattoene Garen.
24100 ℔ Souratts Kattoene Garen in zoort.
6 Kelders Japanse Soya.
13 Leggers Aracq.
182 ¼ Karract Ruuwe Diamanten.

KATTOENE LYWATEN.

2600 ps Bethilles divers.
100 ps Bethilles Neusdoeken.
3650 ps Roemaels divers.
1000 ps Roemaels Neusdoeken.
400 ps Mourissen.
200 ps Gimgams divers.
1000 ps Chelassen in zoorten.
200 ps Pattemaraphoe.
2000 ps Katte Kaetjes divers.
200 ps Hane Kaetjes.
200 ps Bajota.
400 ps Bherms.
400 ps Naginapaet.
300 ps Doty Ponnebegesjes.
1300 ps Nicquaniassen.
2400 ps Korroots.
1000 ps Beroupaets.
200 ps Chiauters d'Amadabaet.
500 ps Chitsen Souratse.
1839 ps Kallamanganys.
19205 ps Guinees in zoort.
12900 ps Salempouris in zoort.

HOOGSTE EN LAEGSTE PRYZEN DER ACTIEN.

	Hoogste	*Laegste*
Van de Oost-Ind. Comp.	390½ in Jun.	337 in Dec.
Van de West-Ind. Comp.	31¾ in Dec.	27½ in May.

GROO-

GROOTE VISSCHERY OF HARING-VANGST.

STAET VAN VERSCHEIDE TAKKEN DES KOOPHANDELS VOOR DEN JARE 1761.

In dit jaer zyn 'er wederom negen en twintig Schepen, tot het doen van deze Visscherye, minder uit HOLLAND uitgevaren, dan in den voorledenen jare; want toen beliep het Getal derzelven honderd drie en zestig, en thans zyn maer in zee geweest tot de Vangst of Neering

wegens de Maesteden van	Rotterdam	5
	Schiedam	4
	Vlaerdingen	59
	Maessluis	7
	Delftshaven	5
wegens het Noorderkwartier van	Enkhuizen	40
	Ryp - -	14
		134

Om de Haringbuizen te volgen, en den nieuwen Haring van dezelven over te nemen, zyn, in dit jaer, *twaelf* Ventjagers uit de Maesteden en *drie* uit het Noorderkwartier in zee geloopen, van welken twee, gelyk in vorige jaren, rechtstreeks met de overgenomen Haring naer Hamburg moesten zeilen. Den 1 van Hooimaend kwam de eerste Jager te Vlaerdingen binnen, met vyftien Tonnen Haring, wanneer dezelve verkocht werdt voor vierhonderd vyftig guldens de Ton. De eerste reise is de Visschery redelyk gezegend geweest, hebbende de Buizen ruim negentien Last, door elkanderen gerekend, gevangen, zoo dat 'er by zommigen merkelyk voordeel mede gedaen is; maer,

Staet van verscheide Takken des Koophandels voor den Jare 1761.

maer, in diep water, is de vangst wederom zeer nadeelig uitgevallen, hebbende zommige al daer maer enkele Tonnen gevangen, waer door, niet tegenstaende de hooge prys van den Haring, veel Geld over boord gevaren is. Tot de

KABELJAEUWVANGST OMTRENT YSLAND

zyn, in dit jaer, honderd drie en twintig Schepen in zee geweest, zonder Jagers; namelyk van

Rotterdam	4
Schiedam	10
Brielle	4
Vlaerdingen	52
Maessluis	48
Delftshaven	5
	123

Deze Schepen hebben meest zeer gelukkig gevischt, en door een omtrent twintig Last gevangen, waer mede de kosten niet alleen goedgemaekt zyn, maer, by veelen ook, al vry wat gelds overgewonnen is.

KABELJAEUWVANGST OMTRENT HET DOGGERS-ZAND.

In 't begin van 't jaer was deze Visschery, zoo met de Buig als met de Kol, gansch niet breed, maer in de Zomermaenden heeft men 'er beter mede gestaen, waer door ten minsten de kosten goedgemaekt zyn. Ter

WAL-

WALVISCHVANGST

zyn, in dezen jare, voor de Nederlandsche Plaetsen, naer *Groenland* gezeild honderd acht en dertig Schepen. Drie van dezelven, één voor *Amsteldam*, één voor *Zaendam* en het derde voor *De Ryp* uitgevaren, zyn verongelukt. Daer en boven zyn 'er *veertien* ledig terug gekomen; namelyk, van de Schepen, die voor Amsteldam uitgezonden waren, negen; van die voor Rotterdam, één; van die voor Alkmaer insgelyks één; van die voor Zaendam, twee; en een van die voor Westzanen. De Vangst is over 't algemeen niet voordeelig geweest, gelyk blykt uit de volgende Lyst van de Schepen, en van 't gene zy aengebragt hebben, onder welken de bovengemelde gebleven en ledig t'huis gekomen Schepen ook begrepen zyn.

STAET VAN VERSCHEIDE TAKKEN DES KOOPHANDELS VOOR DEN JARE 1761.

	Schepen	Visschen	Vaten Spek
Amsteldam	71	150½	6087
Dordrecht	1	1	40
Rotterdam	6	9¼	436
Krimpen	1	1	35
Alkmaer	4	7½	208
Hoorn	2	0	44
De Helder	1	1⅜	50
Wieringerwaerd	1	2⅝	107
Zaendam	27	57	2210
Oostzanen	4	13¼	526
Westzanen	4	4⅛	138
Zaendyk	3	7¼	250
Wormerveer	1	4	160
De Koog	2	6½	277
Jisp	2	5¼	178
De Ryp	7	15⅛	648
Middelburg	1	½	15
	138	287½	11609

In

Staet van verscheide takken des Koophandels voor den Jare 1761.

In dit jaer zyn, wederom, acht Schepen meer dan in 't vorige naer de Straet Davis gezonden, van welken 'er twee ledig t'huis gekomen zyn, die van Amsteldam ter vangst uitgezonden waren. De overigen hebben een redelyk goeden Vangst gehad, als uit deze Lyst opgemaekt kan worden.

	Schepen	Visschen	Vaten Spek
Amsteldam	15	41	1871
Zaendam	2	8	330
Koog	2	7	290
Oostzanen	1	5	240
Zaendyk	2	4	170
Krommenie	1	5	250
	23	70	3151

BERICHT voor den BOEKBINDER.

Men moet, gelyk by de vorige Deelen insgelyks voorgeschreeven is, alle Titels der byzondere Stukjes uitsnyden, voor dit jaer No. 1 — 19 geteekend en dan inzetten

Den Titel Vyftiende Deel voor de Voorrede.
— — Vyftiende Deels Tweede Stuk voor bladz. 537.

De Plaet, verbeeldende *het gaen van de Leden der Regeringe te* Kampen. *naer de Kerk om de Keurpredikatie by te woonen*, moet ingevoegd worden tegens over bladz. 1060.

BLAD

BLADWYZER DER VOORNAEMSTE ZAKEN.

A.

 Mr.

H.